JAARVERSLAG 2017

Belfius
Bank & Verzekeringen

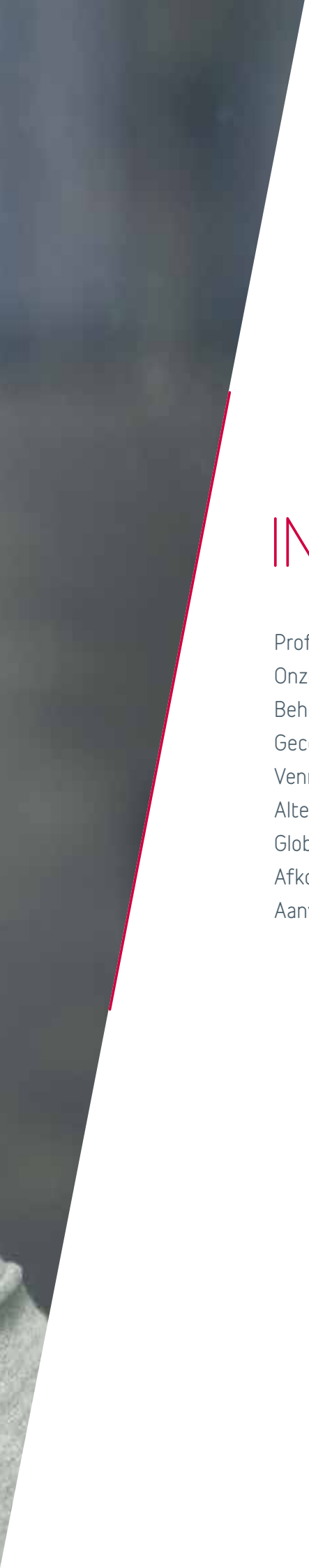

INHOUDSTAFEL

Profiel van Belfius	2
Onze missie en ambitie	6
Beheersverslag	9
Geconsolideerde jaarrekening	133
Vennootschappelijke jaarrekening	301
Alternatieve Prestatiemaatstaven - APM	366
Global Reporting Initiative (GRI) - tabel	374
Afkortingen	378
Aanvullende inlichtingen	380

PROFIEL VAN BELFIUS

Belfius is een Belgische bank- en verzekeringsgroep die via de Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij (FPIM) volledig in handen is van de Belgische federale overheid. Eind 2017 bedraagt het geconsolideerd balanstotaal van Belfius 168 miljard EUR.

Vereenvoudigde groepsstructuur[1]

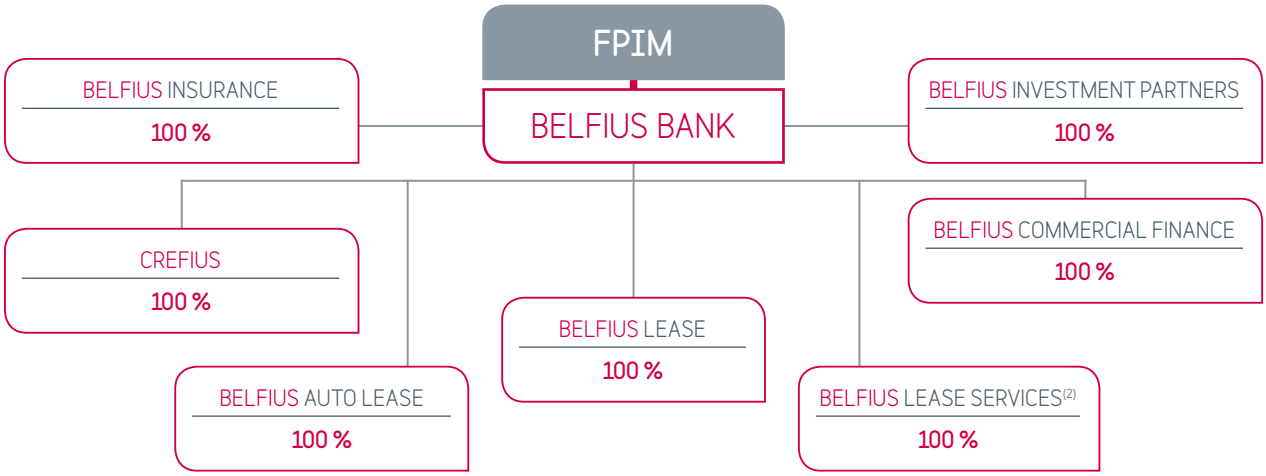

(1) Voor meer details, zie de lijst van de dochterondernemingen opgenomen in de geconsolideerde jaarrekeningen van dit jaarverslag.
(2) Belfius Lease Services opereert onder dezelfde merknaam (logo) als Belfius Lease.

ONZE BELANGRIJKSTE COMMERCIËLE DOCHTERONDERNEMINGEN

1. Belfius Insurance

Verzekeringsonderneming die levens- en niet-levensverzekeringsproducten en spaar- en beleggingsproducten verkoopt aan particulieren, zelfstandigen, vrije beroepen, ondernemingen, de publieke sector en de sociale sector. Eind 2017 bedraagt het geconsolideerd balanstotaal van Belfius Insurance 22 miljard EUR(1).

2. Crefius

Onderneming voor de toekenning en het beheer van hypothecaire kredieten. Eind 2017 bedraagt het balanstotaal van Crefius 42 miljoen EUR(2).

3. Belfius Auto Lease

Onderneming voor operationele leasing van voertuigen en diensten op het gebied van het beheer van wagenparken (zoals onderhoud en schadebeheer). Eind 2017 bedraagt het balanstotaal van Belfius Auto Lease 311 miljoen EUR(2).

4. Belfius Lease

Onderneming voor financiële leasing en renting van professionele uitrustingsgoederen. Eind 2017 bedraagt het balanstotaal van Belfius Lease 773 miljoen EUR(2).

5. Belfius Lease Services

Onderneming voor financiële leasing en renting van professionele uitrustingsgoederen aan zelfstandigen, ondernemingen en beoefenaars van een vrij beroep. Eind 2017 bedraagt het balanstotaal van Belfius Lease Services 1 943 miljoen EUR(2).

6. Belfius Commercial Finance

Onderneming voor financiering van handelsvorderingen op schuldenaars, dekking van het insolventierisico van schuldenaars en terugvordering van handelsvorderingen op schuldenaars (factoring). Eind 2017 bedraagt het balanstotaal van Belfius Commercial Finance 907 miljoen EUR(2).

7. Belfius Investment Partners

Onderneming voor de administratie en beheer van fondsen. Eind 2017 bedraagt het balanstotaal van Belfius Investment Partners 144 miljoen EUR(2) en de activa onder beheer 17,7 miljard EUR.

ONZE MEDEWERKERS

Eind 2017 telde Belfius 6 432 personeelsleden; daarnaast werkten er nog eens ongeveer 3 800 personen in de zelfstandige netten van de Bank en de Verzekeraar.

ONZE ACTIVITEITEN

De commerciële activiteiten van Belfius zijn georganiseerd rond twee cliëntenmarkten.

1. Retail and Commercial

Belfius Bank biedt particulieren, zelfstandigen, vrije beroepen en kmo's een uitgebreid gamma producten en diensten aan op het vlak van retail, commercieel en private banking en verzekeringen. Belfius Bank bedient zijn ongeveer 3,5 miljoen klanten via zijn geïntegreerd omnikanaal-distributienetwerk, dat bestaat uit 671 verkooppunten, zijn modern interactieplatform, Belfius Connect, en een groot aantal selfbanking-automaten. Belfius heeft ook een digitale strategie ontwikkeld en is leider in mobiel bankieren in België, met meer dan 1 miljoen actieve mobiele gebruikers. Belfius heeft de ambitie alle basisbank- en verzekeringsproducten via mobiele, elektronische, end-to-end en realtime-kanalen aan te bieden tegen 2020.

Belfius Insurance, een dochteronderneming van Belfius Bank, biedt retail- en commerciële klanten verzekeringsproducten aan vooral via de Belfius Bank-verkooppunten en via het gebonden agentennetwerk van DVV-verzekeringen. Het bank-verzekeringsmodel van Belfius is volledig geïntegreerd, met verzekeringsexpertise bij de Belfius Bank-verkooppunten en omnikanaal-distributiecapaciteiten. Belfius Insurance biedt tevens verzekeringsproducten aan via Corona Direct Insurance, de snelst groeiende volledig directe verzekeraar in België die uitsluitend werkt via digitale en telefonische kanalen en "affinity"-partners, externe partijen met wie Corona samenwerkt en die de verzekeringsproducten van Corona aanbieden.

2. Public and Corporate

Belfius biedt financiële dienstverlening aan de Belgische overheidssector en sociale organisaties (onder meer ziekenhuizen, scholen, universiteiten en rusthuizen). We bieden deze klanten een breed en geïntegreerd gamma producten en diensten aan, onder meer kredietverlening, thesauriebeheer, verzekeringsproducten, budgetoptimalisering en financiële IT-oplossingen. De corporate banking-activiteiten van Belfius zijn gericht op grote en middelgrote ondernemingen met beslissingscentra in België en bedrijven die diensten aanbieden aan de overheidssector.

Belfius Insurance biedt ook aan deze sectoren verzekeringsproducten aan die zijn afgestemd op hun specifieke behoeften en gebaseerd op zijn diepgaand inzicht in zijn klanten en de markt.

(1) Voor meer informatie omtrent Belfius Insurance verwijzen we naar het jaarverslag 2017 van Belfius Insurance.
(2) Balanstotaal IFRS voor consolidatie-aanpassingen.

KERNCIJFERS

Geconsolideerde resultatenrekening

(In miljoen EUR)

	2013	2014	2015	2016	2017
OPBRENGSTEN	**1 834**	**2 071**	**2 184**	**2 259**	**2 355**
KOSTEN	**(1 424)**	**(1 448)**	**(1 396)**	**(1 366)**	**(1 369)**
BRUTOBEDRIJFSRESULTAAT	**410**	**623**	**787**	**893**	**986**
Risicokosten	109	(59)	(93)	(116)	(33)
Waardeverminderingen op (im)materiële activa	(1)	(5)	(13)	3	9
NETTORESULTAAT VOOR BELASTINGEN	**518**	**560**	**682**	**780**	**963**
Belastingen	(73)	(100)	(176)	(244)	(357)
NETTORESULTAAT NA BELASTINGEN	**445**	**460**	**506**	**535**	**606**
Minderheidsbelangen	0	(2)	0	0	0
NETTORESULTAAT GROEPSAANDEEL	**445**	**462**	**506**	**535**	**606**
waarvan					
Bank	230	245	290	335	435
Verzekering	215	217	216	201	171

Geconsolideerde balans

(In miljoen EUR)

	2013	2014	2015	2016	2017
TOTAAL VAN HET ACTIEF	**182 777**	**194 407**	**176 962**	**176 721**	**167 959**
waarvan					
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen en centrale banken	*31 569*	*33 472*	*24 894*	*27 114*	*24 358*
Leningen en voorschotten aan klanten	*87 722*	*87 158*	*87 189*	*89 702*	*90 057*
Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden	*0*	*2 835*	*5 017*	*5 393*	*5 442*
Financiële activa geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	*5 512*	*6 100*	*3 223*	*2 986*	*3 240*
Voor verkoop beschikbare financiële activa	*28 074*	*25 087*	*19 734*	*18 820*	*17 983*
Derivaten	*23 190*	*31 130*	*25 944*	*25 307*	*20 303*
TOTAAL VAN DE VERPLICHTINGEN	**176 156**	**186 481**	**168 302**	**167 709**	**158 438**
waarvan					
Schulden aan kredietinstellingen	*29 236*	*21 408*	*11 538*	*12 582*	*11 110*
Schulden aan en deposito's van klanten	*61 625*	*66 514*	*68 163*	*74 171*	*76 274*
Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	*8 461*	*9 167*	*6 916*	*7 524*	*8 893*
Schuldpapier en achtergestelde schulden	*28 077*	*29 999*	*28 691*	*25 380*	*23 226*
Derivaten	*28 602*	*38 165*	*30 060*	*29 573*	*21 264*
TOTAAL EIGEN VERMOGEN	**6 621**	**7 927**	**8 660**	**9 012**	**9 521**
waarvan					
Kern eigen vermogen	*7 343*	*7 804*	*8 309*	*8 694*	*9 084*
Niet in de resultaten rekening opgenomen winsten en verliezen	*(738)*	*119*	*350*	*318*	*437*

Nettoresultaat groepsaandeel

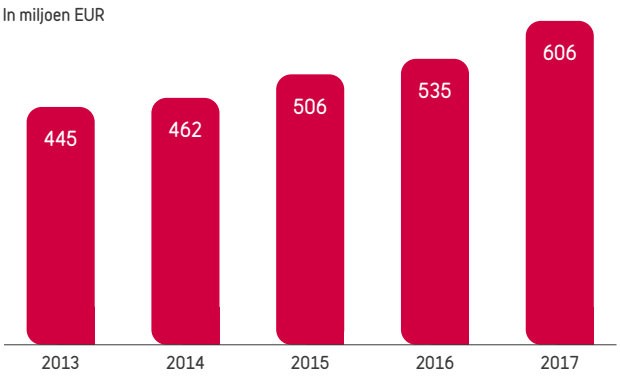

Totaal eigen vermogen

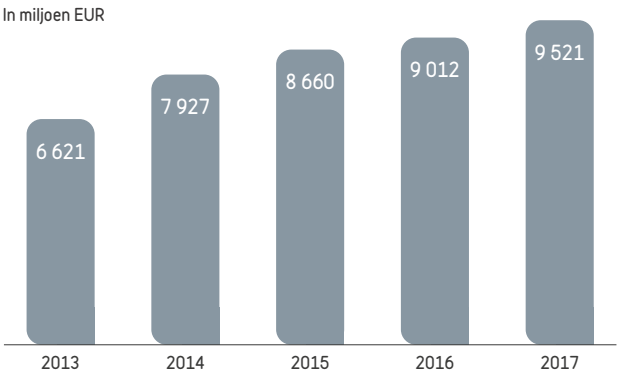

Ratio's[1]	2013	2014	2015	2016	2017
Rendement op eigen vermogen (ROE)	6,1 %	6,0 %	6,3 %	6,4 %	7,0 %
Rendement op activa (ROA)	0,22 %	0,24 %	0,27 %	0,30 %	0,35 %
Kosten-opbrengstenratio (C/I-ratio)	77,6 %	69,9 %	63,9 %	60,5 %	58,1 %
Asset quality ratio	2,36 %	2,33 %	2,29 %	2,54 %	1,99 %
Dekkingsratio	53,6 %	56,0 %	57,1 %	54,4 %	63,3 %
Liquidity Coverage Ratio (LCR)	120 %	122 %	132 %	127 %	130 %
Netto stabiele financieringsratio (NSFR)	N/A	100 %	108 %	110 %	116 %

Solvabiliteitsratio's	2013	2014	2015	2016	2017
CET 1-ratio Phased In[2]	13,8 %	14,7 %	15,9 %	16,6 %	16,1 %
CET 1-ratio Fully Loaded[2]	11,5 %	13,2 %	14,9 %	16,1 %	15,9 %
Total capital ratio Phased In[2]	15,1 %	16,1 %	17,7 %	19,4 %	18,6 %
Total capital ratio Fully Loaded[2]	12,5 %	14,3 %	16,2 %	18,4 %	18,1 %
Leverage ratio Phased In	N/A	N/A	5,3 %	5,4 %	5,6 %
Leverage ratio Fully Loaded	N/A	N/A	4,9 %	5,3 %	5,5 %
Solvency II - ratio (voor dividend)	N/A	N/A	209 %[3]	217 %	230 %
Solvency II - ratio (na dividend)	N/A	N/A	199 %[3]	207 %	219 %

(1) Niet geauditeerd.
(2) Voor het bepalen van de Common Equity Tier 1 ratio volgens Basel III, vraagt de toezichthoudende overheid Belfius om de toepassing van de prudentiële deconsolidatie van Belfius Insurance en de toepassing van een risicoweging van 370 %. Dit is genoegzaam bekend als het "Deens compromis".
(3) Pro forma.

CSR als business driver	2015	2016	2017
Totaal volume van fondsen beheerd volgens duurzame criteria (SRI) in beheer (in miljoen EUR)	1 973	2 193	3 070
Totaal volume van beleggingen beheerd volgens de criteria van Portfolio21 (in miljoen EUR)	15 487	15 489	15 094

Menselijk kapitaal	2015			2016			2017		
Aantal personeelsleden	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal
TOTAAL	3 392	3 209	6 601	3 294	3 135	6 429	3 307	3 125	6 432

RATINGS VAN BELFIUS BANK OP 31 MAART 2018

	Standalone rating[1]	Long-term rating	Outlook	Short-term rating
Fitch	a-	A-	Stable	F2
Moody's	baa2	A2	Positive	Prime-1
Standard & Poor's	bbb+	A-	Stable	A-2

(1) Intrinsieke kredietwaardigheid

ONZE MISSIE EN AMBITIE

Maximaal bijdragen tot de Belgische economie, klanten de beste dienstverlening en klantenervaring op de markt bieden, zijn de drijfveren van onze ambitie. Naast het solide financiële en risicoprofiel dat we door inkomstendiversificatie, operationele inkomstengroei en efficiëntie permanent nastreven, is onze langetermijnstrategie gebaseerd op 6 pijlers. We zijn ervan overtuigd dat zij de beste garantie bieden voor een "future proof" businessmodel, een solide groei van onze winstcapaciteit en duurzame, toegevoegde waarde voor al onze stakeholders.

Een geïntegreerde bank-verzekeraar

Belfius gelooft in de meerwaarde van een geïntegreerd bank-verzekeringsmodel. Klanten bieden we op die manier een geïntegreerde klantenervaring op maat, en een oplossing voor hun bank- en verzekeringsbehoeften via één aanspreekpunt. Voor ons is een geïntegreerd model een belangrijke hefboom voor toekomstige inkomstendiversificatie en groei, gelet op het klantenpotentieel dat zowel via kantoren als digitale verkoop nog kan worden aangesproken.

Verankerd in alle segmenten van de Belgische economie

Belfius is stevig verankerd in alle segmenten van de Belgische economie en samenleving. Klanten waarderen dat hun spaargelden bij ons geherinvesteerd worden in kredieten voor projecten van lokale particulieren, ondernemingen en overheden die de kwaliteit van hun samenleving ten goede komen. Wij kunnen dankzij onze kennis van de uiteenlopende behoeften van particuliere, private banking of wealth management-klanten, kleine of grote ondernemers, openbare of sociale instellingen, voluit de synergie benutten tussen klantensegmenten, producten en business lines om zo onze risico's te diversifiëren, onze inkomsten te verhogen en kosten te beheersen.

Klanten komen op de eerste plaats

Voor ons komen klanten op de eerste plaats. Onze strategische focus op klantentevredenheid ligt aan de basis van onze sterke resultaten, van het nog groeiend klantenvertrouwen en van een grondige, interne cultuurverandering waarbij kosten en investeringen consequent worden afgewogen aan de hand van hun reële meerwaarde voor de klant. Belfius gelooft dat die focus de beste garantie biedt voor meerwaarde voor al onze stakeholders. Want meer tevreden klanten betekent een steeds hogere aanbevelingsgraad en meer ruimte voor een diepgaande, persoonlijke klantenrelatie op lange termijn.

Lokale beslissingscentra dichtbij de klant

Belfius beschikt over lokale, vlot toegankelijke contactpunten en beslissingscentra in het kader van een geïntegreerde omni-channel-distributiestrategie. Klanten vinden het belangrijk dat beslissingen snel én in België worden genomen, met kennis van de markt waarin zij investeren. Wij kiezen daarom voor een combinatie van kwalitatief relatiebeheer via decentraal gelokaliseerde, commerciële medewerkers en performante, gebruiksvriendelijke digitale kanalen. Een aanpak die beantwoordt aan veranderende klantenbehoeften, en tegelijk opportuniteiten biedt om onze klantenrelatie nog uit te diepen en te verbreden.

Digitaal leiderschap ondersteund door een sterk merk

We zijn ervan overtuigd dat innovatie belangrijke opportuniteiten biedt om de nabijheid tot onze klanten, hun gebruiksgemak en tevredenheid nog te versterken. Belfius is, en wil voortrekker blijven op het vlak van mobiele en digitale financiële dienstverlening in België. Dankzij E2E-processen die onze operationele efficiëntie nog versterken, en een respectvol databeheer, kunnen we klanten een onderscheidende, "human-digital" ervaring en persoonlijk relevante oplossingen bieden. Voor een groeiende groep digitale consumenten die kopen en verkopen via diverse ecosystemen, betekent een sterk en vertrouwenswaardig merk zoals Belfius een garantielabel.

Maatschappelijk geëngageerd

Als voorloper van een nieuwe bankcultuur zijn we ons sterk bewust van de maatschappelijke verantwoordelijkheid die onze unieke positie in het Belgische financiële landschap met zich brengt. Belfius wenst aan die verantwoordelijkheid op ethische en duurzame wijze tegemoet te komen door een dubbel maatschappelijk engagement. Op economisch vlak, als bevoorrechte partner van de publieke en sociale sector, als motor van de Belgische economie en van een meer duurzame en "slimme" samenleving via initiatieven zoals Smart Belgium. Op maatschappelijk vlak, door de ondersteuning van projecten met een sociale en culturele doelstelling, vaak spontaan gedragen door vrijwilligerswerk van al onze medewerkers.

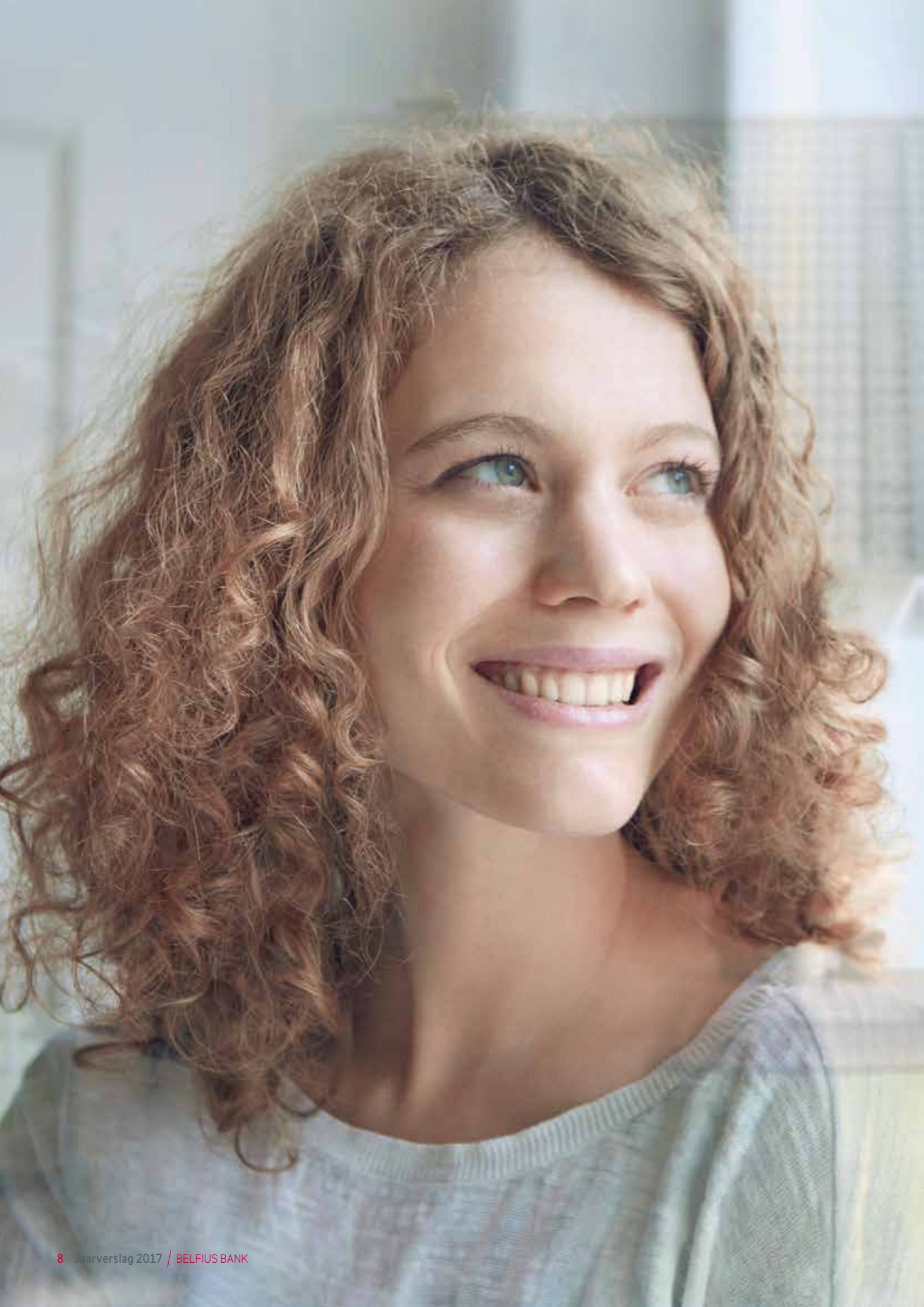

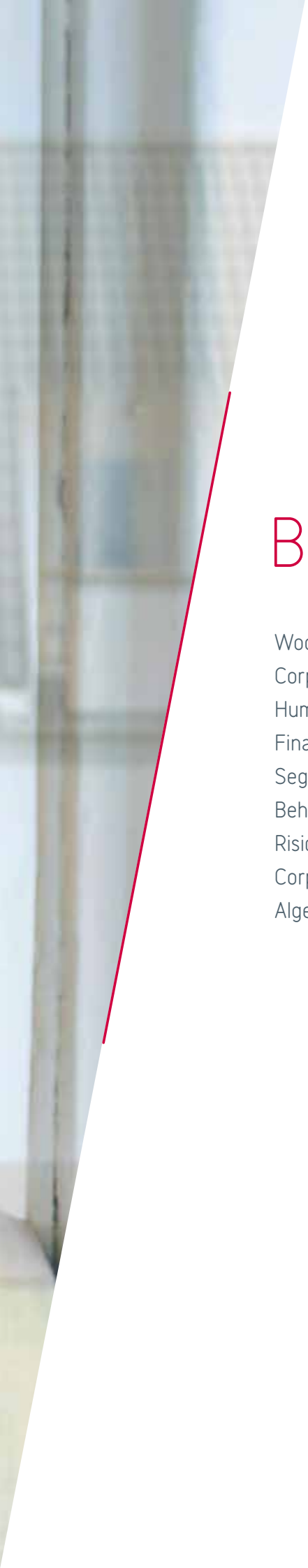

BEHEERSVERSLAG

Woord van de voorzitters	11
Corporate Social Responsibility (CSR)	14
Human Resources	42
Financiële resultaten	50
Segmentrapportering	58
Beheer van het kapitaal	75
Risicobeheer	85
Corporate Governance	111
Algemene gegevens	127

WOORD VAN DE VOORZITTERS

Voor het zesde jaar op rij boekt Belfius in 2017 opnieuw een hogere winst. Het nettoresultaat 2017 na belastingen stijgt met 13 % tot 606 miljoen EUR en laat toe over dat boekjaar een dividend van 363 miljoen EUR uit te keren. Deze mooie prestatie ondanks de aanhoudende lage renteomgeving, is het resultaat van hogere operationele inkomsten, een gedisciplineerde kostenbeheersing en een zeer efficiënt financieel en risicobeheer.

Dankzij een duurzame strategie gericht op de lange termijn, op Belgische verankering en op financiële soliditeit, is Belfius een van de sterkst gekapitaliseerde Europese bank-verzekeraars geworden. Belfius beschikt over een onderscheidend, geïntegreerd businessmodel dat jaar na jaar solide nettoresultaten oplevert, elke dag nieuwe klanten weet te overtuigen, leiderschap verovert op digitaal vlak, en zijn meerwaarde voor de Belgische economie continu versterkt.

Uitstekende financiële resultaten

Het geconsolideerd nettoresultaat stijgt met 13 % tot 606 miljoen EUR. Zonder de eenmalige impact van de herwaardering van uitgestelde vennootschapsbelastingen (Deferred Taxes) als gevolg van nieuwe wetgeving, zou het nettoresultaat 711 miljoen EUR (+33 %) bedragen.

Strategisch focust Belfius vooral op de evolutie van het operationeel resultaat. Dit bedraagt 615 miljoen EUR (+12 %) waaraan Belfius Bank 400 miljoen EUR (+13 %) en Belfius Insurance 215 miljoen EUR (+9 %) bijdragen.

Dankzij de stijgende opbrengsten en stabiele kosten verbetert de kosten-opbrengstenratio t.o.v. 2016 met 2,4 % tot 58,1 %. De financiële soliditeit van Belfius blijft in 2017 op een uitstekend niveau, met een CET 1-ratio (Fully Loaded) van 15,9 % voor Belfius Groep en een Solvency II-ratio van 219 % voor Belfius Insurance. Het totaal eigen vermogen stijgt met 0,5 miljard EUR tot 9,5 miljard EUR, een quasi verdrievoudiging sinds de overname door de Belgische overheid eind 2011.

Groeiende klantentevredenheid resulteert in een hogere uitrustingsgraad

De strategische focus van Belfius op klantentevredenheid ligt aan de basis van zijn sterke resultaten, van het jaarlijks groeiend vertrouwen dat klanten in Belfius als bank én verzekeraar stellen, en van een grondige, interne cultuurverandering waarbij kosten en investeringen consequent worden afgewogen aan de hand van hun reële meerwaarde voor de klant. Dankzij o.m. een hogere tevredenheid en verkoop van verzekeringen Niet-Leven via de bankkanalen, stijgt de gemiddelde uitrustingsgraad per retail-klant in 2017 en draagt deze bij tot de versterking van de commerciële resultaten.

Belfius behaalt over 2017 een globale tevredenheidsscore van 95,87 % en overschrijdt andermaal zijn strategisch objectief van 95 % tevreden klanten.

Ondanks uitdagende rente-omgeving scoort Belfius commercieel sterk

In al zijn strategische kerndomeinen presteerde Belfius vorig jaar opnieuw sterk. Zo werden 15,4 miljard EUR nieuwe langetermijnfinancieringen (+3 %) toegekend aan de Belgische economie. 7,1 miljard EUR (+11 %) was bestemd voor business- en corporate-klanten, segmenten waarin Belfius in de komende jaren sterk wil blijven groeien. Ondanks de blijvend zwakke marktvraag werden voor 2,1 miljard EUR langetermijnkredieten toegekend aan de publieke en sociale sector. Op een evenwaardig topniveau als de voorbije twee jaar werden 6,2 miljard EUR nieuwe langetermijnfinancieringen aan retail-klanten verstrekt, waaronder 5,5 miljard hypothecaire kredieten.

Niet alleen het totale volume op spaar- en zichtrekeningen van retail-klanten t.b.v. 53 miljard EUR (+5 %), maar ook de beleggingen in fondsen groeiden netto aan met 2,6 miljard EUR tot 26 miljard EUR (+11 %). De toename van het premie incasso Niet-Leven via de bankkanalen met 13 % tot 189 miljoen EUR bevestigde de pertinentie van onze strategische keuze voor een versterkt bank-verzekeringsmodel als motor van groei en inkomsten-diversificatie.

Zoals in voorgaande jaren blijft Belfius op het vlak van mobiele toepassingen toonaangevend. Eind 2017 telden onze innovatieve apps voor smartphone en tablet 1 071 000 gebruikers (+26 %). 41 % van de nieuwe contracten pensioensparen, 31 % van de nieuwe kredietkaarten en 29 % van de nieuwe spaarrekeningen worden inmiddels via directe kanalen aangekocht.

Belfius en Corporate Social Responsibility (CSR)

Belfius heeft een unieke positie in het Belgische financiële landschap: een 100 % Belgische bank-verzekeraar met activiteiten die uitsluitend gericht zijn op het Belgische socio-economische weefsel van particulieren, zelfstandigen, vrije beroepen, kmo's, grote ondernemingen, sociale instellingen, overheden en lokale besturen.

Belfius is zich sterk bewust van de maatschappelijke verantwoordelijkheid die deze positie met zich brengt, en wenst zijn rol als belangrijke maatschappelijke en economische speler in België op een ethische, verantwoordelijke en duurzame manier te vervullen. Zoals uitvoerig in dit jaarverslag toegelicht, geeft Belfius invulling aan deze rol door zijn economisch en sociaal engagement, zijn respect voor goed bestuur, aandacht voor het milieu en de langetermijnrelatie met zijn klanten.

Mede onder invloed van een gevarieerde waaier van groeiende, wettelijke en maatschappelijke uitdagingen op het vlak van o.m. de duurzaamheid van producten en diensten, transparantie, ecologische risico's en diversiteit, zal Belfius zich verder inzetten om zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid in deze en aanverwante domeinen in de nabije toekomst nog aan te scherpen.

De kracht van een duurzame en pertinente strategie

Maximaal bijdragen tot de Belgische economie en klanten de beste dienstverlening en klantenervaring op de markt bieden, zijn de drijfveren van Belfius' ambitie om jaar na jaar betere resultaten na te streven. Naast het solide financiële en risicoprofiel dat Belfius door inkomstendiversificatie, operationele inkomstengroei en efficiëntie permanent ambieert, is zijn langetermijnstrategie gebaseerd op:

- Een geïntegreerd bank-verzekeringsmodel dat "one stop shopping"-mogelijkheden voor alle bank- en verzekeringsbehoeften van klanten biedt, en een belangrijke hefboom is voor toekomstige inkomstendiversificatie en groei.
- Een verankering in alle segmenten van de Belgische economie die Belfius toelaat lokale spaargelden te herinvesteren in lokale kredietverlening, en voluit de synergie te benutten tussen klantensegmenten, producten en business lines om zo risico's te diversifiëren, inkomsten te verhogen en kosten te beheersen.
- Een doorgedreven focus op klantentevredenheid als beste garantie voor een stijgende aanbevelings- en uitrustingsgraad, en meer toegevoegde waarde voor alle stakeholders.
- Lokale en vlot toegankelijke contactpunten en beslissingscentra in het kader van een geïntegreerde omnichannel-distributiestrategie.
- Een onderscheidende "human-digital" klantenbenadering waarbij digitaal leiderschap met performante, gebruiksvriendelijke, digitale toepassingen en kanalen evenwichtig wordt gecombineerd met hoogstaand kwalitatief relatiebeheer via commerciële medewerkers.
- Maatschappelijk engagement, met Belfius als voorloper van een nieuwe bankcultuur en promotor van initiatieven die bijdragen tot de kwaliteit van de samenleving.

Belfius is ervan overtuigd dat deze langetermijnstrategie de beste garantie biedt voor een "future proof" businessmodel, een solide groei van de operationele resultaten en duurzame toegevoegde waarde voor alle stakeholders.

Het vertrouwen van onze aandeelhouder en klanten, de inzet van onze medewerkers, onze zelfstandige agenten en hun medewerkers liggen aan de basis van onze uitstekende resultaten in 2017. We wensen hen hiervoor uitdrukkelijk te bedanken.

Brussel, 22 maart 2018

Marc Raisière
Voorzitter van het directiecomité
Belfius Bank

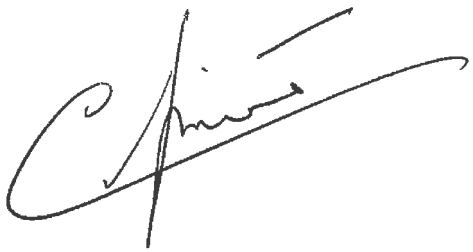

Jozef Clijsters
Voorzitter van de raad van bestuur
Belfius Bank

CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY (CSR)

BELFIUS EN CSR

Belfius heeft een unieke positie in het Belgische financiële landschap: een 100% Belgische bank-verzekeraar met activiteiten die uitsluitend gericht zijn op het Belgische socio-economische weefsel van particulieren, zelfstandigen, vrije beroepen, kmo's, grote ondernemingen, sociale instellingen, overheid en lokale besturen.

Belfius is zich sterk bewust van de grote maatschappelijke verantwoordelijkheid die deze unieke positie met zich brengt, en wenst zijn rol als belangrijke maatschappelijke en economische speler in België dan ook op een ethische, verantwoordelijke en duurzame manier te vervullen. Op de specifieke rol van Belfius als verantwoordelijke werkgever en zijn diversiteitsbeleid, wordt in een volgend hoofdstuk dieper ingegaan.

1. Een dubbel maatschappelijk engagement

Het maatschappelijk engagement van Belfius situeert zich grotendeels in twee domeinen:

- Een engagement op **economisch vlak**, als motor van de Belgische economie: bovenop onze historische rol als financier van de openbare en sociale sector is duurzame ontwikkeling een steeds belangrijkere business driver: niet-financiële factoren spelen een steeds grotere, soms zelfs centrale rol in de aanpak van onze commerciële activiteiten en projecten.
- Een **sociale dimensie**: Belfius heeft een sterke traditie in het ondersteunen van projecten met een sociaal doel, gericht naar zij die minder kansen kregen. Ze zijn ook vaak gedragen door vrijwilligerswerk van alle medewerkers en de mobilisatie van het kantorennet van de bank.

2. CSR en risicobeheer

Via het beheer van de operationele risico's en van het reputatierisico worden een reeks aspecten van maatschappelijke verantwoordelijkheid gemonitord: de houding tegenover klanten, leveranciers en andere stakeholders, het vertrouwen van investeerders, wettelijke, fiscale en compliance-verplichtingen, de veiligheid en gezondheid van de medewerkers, fraudebestrijding, discriminatie, een correcte klachtenbehandeling.

Daarnaast hanteert Belfius bij het beheer van sommige producten tools om via screening en uitsluiting te garanderen dat aan bepaalde omstreden bedrijven, landen en sectoren geen diensten worden verleend.

3. Governance

De cel CSR staat onder leiding van de CSR-manager, binnen de afdeling Communicatie. Op het niveau van het directiecomité behartigt de Chief Risk Officer de CSR-gerelateerde onderwerpen.

De syndicale commissie Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) is een werkgroep binnen het sociaal overleg van Belfius Bank. De werkgroep is samengesteld uit werknemersafgevaardigden van de drie sociale overlegorganen binnen de bank. De commissie wordt voorgezeten door de CSR-manager en rapporteert aan het Comité voor Preventie en Bescherming op het Werk (CPBW).

De commissie MVO is een permanente denktank rond maatschappelijk verantwoord ondernemen en realiseert o.m. concrete acties om de ecologische voetafdruk van Belfius blijvend te reduceren. Zo worden medewerkers gesensibiliseerd rond de beperking van afval, water-, en energieverbruik, de aanbreng van lokale (biologische) voedselleveranciers en fairtrade producten, acties om het woonwerkverkeer met de fiets aan te moedigen, de ophaling van kledij voor armen en daklozen in Brussel i.s.m. "Solidarité Grands Froids".

4. Rapportering

Belfius besliste om voor het jaarverslag 2017 bijkomend te investeren in een substantiële rapportering op het vlak van maatschappelijk verantwoord ondernemen. In het rapport wordt systematisch nagegaan wat de directe en indirecte impact is van de bedrijfsvoering.

Als basis voor de rapportering werd een interne materialiteitsanalyse uitgevoerd, gebaseerd op een consultatie van stakeholders en getoetst aan de "materiële" (meest relevante en essentieel te behandelen) onderwerpen in de bank- en verzekeringssector volgens ratingbureau 's en sectororganisaties.

5. Compliance met rapporteringsstandaard

Als leidraad doorheen dit proces worden de "GRI Standards", een internationaal erkende rapporteringsstandaard inzake niet-financiële rapportering gehanteerd. Dit rapport werd opgesteld overeenkomstig de optie "core" van deze GRI Standards.

Dit rapport wil ook beantwoorden aan de vereisten van de Belgische Wet inzake bekendmaking van niet-financiële informatie en informatie inzake diversiteit en aldus ook aan de vereisten van de gelijkluidende Europese Directieve 2014/95/E.

6. Engagementen via lidmaatschap en partnership

Belfius is lid van en heeft een vertegenwoordiger in de hoogste beleidsorganen van diverse financiële en economische federaties zoals Febelfin (Belgische Federatie van de Financiële sector), Assuralia (Belgische beroepsvereniging van (her)verzekeringsondernemingen), BVK (Beroepsvereniging van het Krediet), BLV (Belgische Leasingvereniging), BVB (Belgische Vereniging van Banken en Beursvennootschappen) en B-Hive, een Europees innovatief samenwerkingsplatform van banken, verzekeraars, overheid en fintechs.

Belfius is tevens lid van The Shift, het Belgisch referentienetwerk voor duurzame ontwikkeling. The Shift brengt bedrijven, NGO's en andere organisaties samen om partnerships te stimuleren en zo de transitie naar een meer duurzame samenleving en economie te verwezenlijken. Belfius nam o.m. deel aan het change lab van The Shift rond hernieuwbare energie, en onderschreef het Belgian SDG Charter for international development[1], een federaal ministerieel initiatief i.s.m. dit netwerk. Het charter kadert in de Sustainable Development Goals van de VN (zie 3.2), over de rol van de burger, de private en de publieke sector in de internationale ontwikkelingssamenwerking.

Belfius onderschreef eveneens de Green Deal Circulair Aankopen , een Vlaams ministerieel initiatief rond circulair aankoopbeleid. Belfius is de enige financiële instelling die daarin zowel de rol van aankoper als die van facilitator opneemt.

Belfius levert tenslotte ook een actieve bijdrage aan de Task Force Circular Economy, op niveau van sectorfederatie Febelfin. Deze task force werd opgericht na een ministeriële oproep naar de bank- en verzekeringssector om hun initiatieven en mogelijke financieringstechnieken binnen de circulaire economie in kaart te brengen.

7. Belfius werd in 2017 meermaals onderscheiden

- Belfius ontving op 12/01/2017 voor het vierde jaar op rij de **N°1 Bond Finance House of the Year-award**, voor zijn strategische rol in het aanbieden van alternatieve financieringsoplossingen op de obligatiemarkt.
- Belfius won op 16/03/2017 de **"Learning & Development Award"** voor zijn interne e-learning Destination Digital.
- Belfius kreeg op 18/05/2017 van de Belgische vereniging van online handelaars de **BeCommerce Award** in de categorie Mobile, de prijs voor de commerciële website met de beste mobiele interface.
- Belfius won op 22/11/2017 de **Trends Digital Pioneer Award 2017** in de categorie Customer Happiness voor zijn inspanningen en prestaties in mobiel bankieren, meer bepaald om via zijn app klanten bij te staan met advies en hulp.
- Belfius Connect won tijdens de European Contact Center and Customer Service Awards op 20/12/2017 een **award in de categorie Most Effective Self-Services Initiative**.
- Belfius ontving vanwege het Brussels Gewest de prijs **"Week van de Mobiliteit 2017"**, voor de dynamiek van zijn sensibiliseringsacties in 2017, maar ook voor zijn rol als koploper inzake duurzame interne mobiliteit tijdens de afgelopen 10 jaar.

(1) Belgian SDG Charter: http://tiny.cc/SDGcharter.
(2) Green Deal Circulair Aankopen: http://tiny.cc/GreenDeal.

DIALOOG MET ONZE STAKEHOLDERS

1. Materialiteitsanalyse

Voorafgaand aan de CSR-rapportering voerde Belfius in 2017 een materialiteitsanalyse uit, om te bepalen welke onderwerpen als "materieel" (meest relevant voor Belfius in deze context) moesten worden beschouwd en daardoor zeker behandeld moesten worden in het rapport. De analyse werd uitgevoerd door een externe consultant.

De materialiteitsanalyse vertrok vanuit een sectoranalyse, uitgevoerd door de Belgische sectorfederatie Febelfin in 2012 ("Rapport over de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de financiële sector 2012"). Die werd verrijkt met onderwerpen uit de standaardanalyses voor de financiële sector van Sustainalytics (Europees "sustainability"-ratingbureau) en SASB (Amerikaans "sustainability"-ratingbureau), alsook met thema's die als prioritair naar voren kwamen uit een bevraging van de leden van de gemengde syndicale Commissie voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen, binnen Belfius.

De impact van de geselecteerde topics op Belfius zelf werd bepaald via interne interviews en een vragenlijst ingevuld door vertegenwoordigers van de volgende afdelingen:

- Corporate-afdelingen: Accounting, Customer Data Analytics, Human Resources, Procurement, Risk Management, General Secretary, Tax, Compliance, Customer Care-Klachtenbeheer, Facility Management, CSR-Communications.
- Business-afdelingen: Retail & Commercial Banking, Public, Social & Corporate Banking, Insurance, Lease, Belfius Investment Partners, Wealth Management.

De resultaten werden uitgezet in een materialiteitsmatrix om weer te geven op welke onderwerpen, naast die met strategische impact voor Belfius, de focus diende gelegd te worden in de rapportering. Daarnaast werden de resultaten gebruikt om verbeteringsopportuniteiten en actieplannen te definiëren voor de toekomst.

Deze materialiteitsoefening leverde een lijst van topics op die in dit rapport uitgebreid aan bod komen en zo niet, in de toekomst de juiste focus verdienen. Deze analyse kan verder verfijnd worden met een directe raadpleging van externe stakeholders en zal dienen als basis voor het CSR-beleid van Belfius.

Resultaat van de materialiteitsanalyse

PRIORITAIR

3	Producten en diensten met positieve impact op milieu- en sociaal vlak
23	Ethiek, compliance en integriteit (Integer bankieren)
4	Duurzaam en verantwoordelijk beleggen en kredietverlening
26	Bestrijden van corruptie en fraude
29	Beperken van de indirecte impact op milieu en klimaat (Impact op milieu en klimaat via producten en diensten)
25	Fiscale transparantie
24	Transparant verloningsbeleid
22	Financiële inclusie, toegang tot bankdiensten voor iedereen
10	Financiële stabiliteit op lange termijn
2	Beveiliging van informatie en IT-platform(1)
6	Digitalisering en innovatie van producten en diensten(1)
7	Klantentevredenheid, kwaliteit van de dienstverlening(1)
9	Reinvesting savings in the real and local economy(1)
13	Employee health, safety and wellbeing at work(1)

ZEER BELANGRIJK

1	Allesomvattend (waterdicht) risicobeheer, met inbegrip van risico's op milieu- en sociaal vlak
8	Transparantie naar de klanten: duidelijke en correcte informatie over producten en diensten
5	Bescherming van de privacy en de gegevens van de klanten
11	Arbeidsomstandigheden en sociale bescherming
14	Talentontwikkeling en training
15	Diversiteit en gelijkekansenbeleid
16	Aantrekken en behouden van talent
17	Betrokkenheid en engagement van de medewerker
30	Beperken van de directe milieu-impact van de onderneming

BELANGRIJK

12	Sociale dialoog en stakeholder-relaties
18	Financiële geletterdheid
19	Filantropie
21	Respect voor mensenrechten op de werkplaats en in zakenrelaties
27	Groen aankoopbeleid
28	Deelnemen aan het publieke debat over verantwoordelijk benkieren
20	Sociaal engagement(1)

(1) Van strategisch belang voor Belfius.

Materialiteitsmatrix

De thema's die als "prioritair" of "zeer belangrijk" werden gedefinieerd, dragen ook bij tot de volgende 8 van de in totaal 17 Sustainable Development Goals (SDGs), de duurzaamheidsagenda tot 2030 van de Verenigde Naties:

2. Dialoog met de stakeholders

Om de behoeften en verwachtingen van al zijn stakeholders te kennen, gaat Belfius op een systematische, gerichte manier met hen in dialoog. De belangrijkste onderwerpen die hierbij aan bod komen, geven Belfius een goed zicht op de verwachtingen en bekommernissen van de stakeholders.

Stakeholder	Hoe gaan we in dialoog?	Belangrijkste onderwerpen van gesprek met de stakeholder	Link met materiële topic uit de analyse
Klanten	• Via een uitgebreid netwerk van 992 lokale kantoren, relatiebeheerders , business bankers, public & social bankers, corporate bankers, private bankers en wealth managers, en via websites, digitale kanalen en Belfius Connect, een direct advieskanaal dat ook na de werkuren en op zaterdag bereikbaar is, m.b.v. telefoon, mail of chat). • Via een continue klantentevredenheids-bevraging . • Via een jaarlijks tevredenheidsverslag op belfius.com waarin ook de toegevoegde waarde van Belfius voor klanten en de samenleving wordt geduid. • Door middel van een continu beheers-proces van suggesties en klachten vanwege klanten, geïntegreerd in de kantoortoepassingen en met een centrale afhandeling en analyse.	• Suggesties en klachten van klanten • Verantwoord en duurzaam beleggen • Producttransparantie • Toegang tot financiële diensten	• Financiële inclusie, toegang tot bankdiensten voor iedereen • Digitalisering en innovatie van producten en diensten • Klantentevredenheid, kwaliteit van de dienstverlening • Transparantie naar de klanten: duidelijke en correcte informatie over producten en diensten
Medewerkers	• Via een jaarlijkse evaluatie van elke medewerker (objectiefbepaling, halfjaar- en eindevaluatiegesprek) en een jaarlijkse bevraging naar de medewerkerstevredenheid en -betrokkenheid • Via live infosessies en webinars door het senior management, met Q&A. • Via intranet en de organisatie van interne seminaries. • Via een vertegenwoordiging in de sociale organen, een netwerk van syndicale vertegenwoordigers, en via een net voor psychosociale hulp van vertrouwenspersonen en preventieadviseur.	• Faire en competitieve verloning • Coaching en loopbaanbegeleiding • Training en vorming • Aangename en gezonde werkomstandigheden: nieuwe werkorganisatie voor een meer actuele en open bedrijfscultuur • Fysieke en psychische gezondheid van de medewerkers • Transparantie over de strategie, het beleid en de resultaten. • CAO Talentontwikkeling in het kader van de strategie 2020	• Arbeidsomstandigheden en sociale bescherming • Talentontwikkeling en training • Welzijn van de medewerkers, gezondheid & veiligheid op het werk • Betrokkenheid en engagement van de medewerkers • Diversiteit en gelijkekansenbeleid
De samenleving	• Via studies over de publieke en sociale sector. • Via de dagelijkse contacten van public en social bankers met publieke en sociale organisaties. • Door de creatie van een ecosysteem van overheden, ondernemingen en sociale organisaties rond bepaalde grote maatschappelijke uitdagingen. • Via de jaarlijkse uitreiking van de "Smart Awards", die duurzame projecten van overheden, ondernemingen, en zorg- en onderwijsinstellingen bekronen.	• Financiële gezondheid van lokale besturen • Vergrijzing • Kredietvoorwaarden • Duurzaamheidsbeleid • Klimaatverandering, milieu, energie • Circulaire economie • Mobiliteit • Stadsontwikkeling • Gezondheid en preventie	• Herinvesteren van spaargeld in de lokale economie • Financiële inclusie, toegang tot bankdiensten voor iedereen • Producten en diensten met positieve impact op milieu- en sociaal vlak • Indirecte impact op milieu en klimaat (Impact via producten en diensten)

Stakeholder	Hoe gaan we in dialoog?	Belangrijkste onderwerpen van gesprek met de stakeholder	Link met materiële topic uit de analyse
Aandeelhouder	• Via periodiek overleg en dagelijkse operationele contacten met de Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij (FPIM)	• Transparantie over de prestaties en de resultaten van het bedrijf • Ad hoc informatie voor het beantwoorden van externe vragen wordt snel en adequaat geleverd. • Voorbereiding (potentiële) beursgang van Belfius • Risicobeheer	• Financiële stabiliteit op lange termijn • Fiscale transparantie
Sectorfederaties, werkgevers-organisaties en vakbonden	• Via lidmaatschap en vertegenwoordiging in de leiding van financiële en economische federaties (Febelfin, Assuralia, BVK, BLV, BVB, BEAMA), werkgeversorganisaties (Unizo, Voka, VBO) samenwerkingsplatformen voor innovatie, technologie (B-Hive), en duurzame ontwikkeling (The Shift) • Via de sociale organen en de daaraan verbonden subcommissies	• Kennisdeling met sectorfederaties • Concretisering van maatschappelijke verantwoordelijkheid • CAO Talentontwikkeling in het kader van de strategie 2020 • Nieuwe werkorganisatie voor een meer actuele en open bedrijfscultuur	• Sociale dialoog en stakeholder-relaties • Arbeidsomstandigheden en sociale bescherming • Respect voor mensenrechten op de werkplaats en in zakenrelaties • Welzijn van de medewerkers, gezondheid & veiligheid op het werk • Digitalisering en innovatie van producten en diensten • Deelnemen aan het publieke debat over verantwoordelijk bankieren
Overheden en regulatoren	• Via medewerking aan ministeriële overleginitiatieven op federaal en regionaal niveau • Een systematische follow-up van regelgevende initiatieven die impact hebben op de financiële sector en via het beantwoorden van publieke consultaties • Via een strikte naleving van onze rapporterings- en communicatieverplichtingen • Via periodiek overleg met regulatoren, in het bijzonder NBB en FSMA	• Naleving van reglementering en wettelijke verplichtingen • Adequate financiële rapportering • Groen aankoopbeleid	• Ethiek, compliance en integriteit • Bestrijden van corruptie en fraude • Financiële stabiliteit op lange termijn • Allesomvattend risicobeheer, met inbegrip van risico's op milieu- en sociaal vlak • Fiscale transparantie • Groen aankoopbeleid
Ratingsbureaus, analisten, (financiële) pers, sustainability ratingbureaus	• Via persconferenties over de resultaten van de bank, met aansluitende investor calls • Day-to-day vragen en antwoorden via de perswoordvoerder van de bank	• Transparantie over de bedrijfsvoering, adequate financiële en niet-financiële communicatie	• Financiële stabiliteit op lange termijn • Fiscale transparantie • Transparant verloningsbeleid
Sociale- en middenveld-organisaties, NGO's,	• Via een dialoog met diverse organisaties en NGO's en medewerking aan bevragingen (Bankwijzer, Testaankoop) en assessments (Sustainalytics, Vigeo)	• Communicatie over de maatschappelijke verantwoordelijkheid, ambities en engagement van Belfius • Uitsluitingscriteria bij kredietverlening en fondsenbeheer • Verbod op voedselspeculatie en beleid hieromtrent	• Beperken van de directe milieu-impact van de onderneming • Indirecte impact op milieu en klimaat (impact via producten en diensten) • Herinvesteren van spaargeld in de lokale economie • Diversiteit en gelijkekansenbeleid • Topics 1, 3, 4, 11, 20, 21, 22, 24, 25, 26, 27, 28

DE MAATSCHAPPELIJKE IMPACT VAN DE ACTIVITEITEN VAN BELFIUS

1. Maatschappelijke impact van de business-activiteiten

Afgezien van het ondersteunen van projecten met een sociaal doel, vooral via partnerships en de Belfius Foundation, streeft Belfius ook via diverse business-activiteiten een positieve maatschappelijke impact na, of tracht in voorkomend geval minstens de mogelijk ongewenste gevolgen van producten en diensten op mens, milieu en maatschappij te vermijden of te verminderen.

De verwachtingen op het vlak van verantwoord en transparant bankieren worden groter vanuit verschillende invalshoeken:

- Een aantal opmerkelijke nationale, Europese en internationale wetgevende of adviserende initiatieven, reeds in voege of in de laatste consultatiefase, delen in grote lijnen dezelfde focus: de recente Belgische Wet inzake de bekendmaking van niet-financiële informatie en informatie inzake diversiteit (conform de gelijkluidende Europese Directieve 2014/95/EU), de aanbevelingen van de EU High-Level Expert Group on Sustainable Finance (HLEG) en de Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD), in opdracht van de Financial Stability Board (in het kader van de G20), en tenslotte, de Sustainable Development Goals (SDG) van de Verenigde Naties.
- De klimaatopwarming, hernieuwbare energie, elektrische mobiliteit, dieseluitstoot, fiscale transparantie e.a. zijn thema's waarover de bewustwording bij de burger sterk is toegenomen en waarover wereldwijd een levendig maatschappelijk debat gevoerd wordt.
- "Circulaire economie" is een relatief nieuw economisch begrip, waarin de federale en regionale overheden sterk geloven. Zij rekenen hiervoor op de medewerking en het engagement van de banksector, in het bijzonder voor de ontwikkeling van specifieke financieringsinstrumenten die een even vlotte bedrijfsfinanciering als in de lineaire economie mogelijk moeten maken.
- Wat Belfius zelf betreft, formuleerden diverse stakeholders - waaronder klanten - ook in 2017, elk vanuit hun eigen invalshoek en bezorgdheden, steeds vaker vragen en specifieke verwachtingen over het duurzame karakter van onze producten en diensten.

Belfius neemt in die snel veranderende realiteit zijn verantwoordelijkheid op en tracht de hogere verwachtingen van klanten, partners, aandeelhouder en andere maatschappelijke spelers te beantwoorden, vanuit zijn eigen strategie en specifieke positie op de Belgische markt.

De wijze waarop Belfius een positieve impact op de Belgische samenleving nastreeft via zijn afzonderlijke business-activiteiten

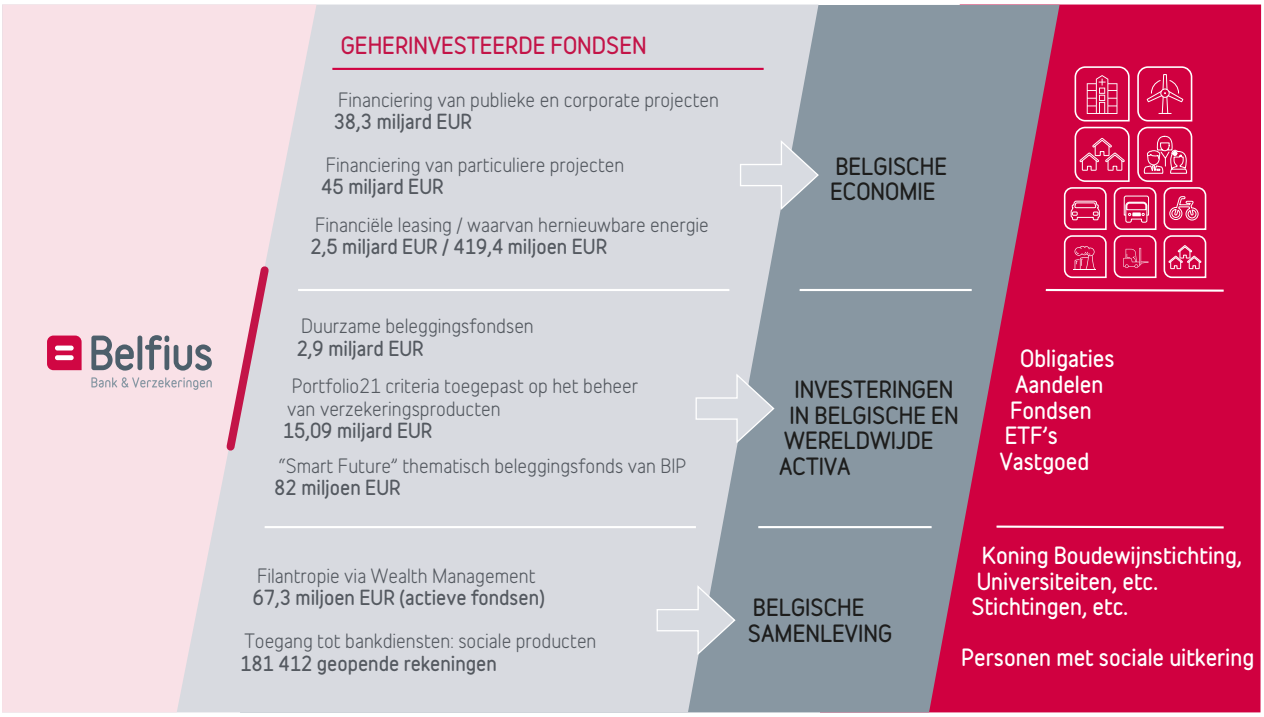

2. Maatschappelijke impact via "Smart Belgium"

2.1. Smart Belgium als ecosysteem

Belfius ging in de markt van de publieke overheden en ondernemingen voluit verder op de ingeslagen weg met "Smart Belgium". Als een vernieuwende vorm van een "ecosysteem" fungeert Smart Belgium voortaan als strategisch kader voor deze klantensegmenten.

2.1.1. Van klassieke financiering tot Smart Belgium

Belfius is van oudsher de partner en hoofdfinancier van de lokale besturen en kent in die hoedanigheid hun verwachtingen, behoeften en uitdagingen. Die uitdagingen zijn nog nooit zo talrijk en complex geweest, zowel op maatschappelijk (vergrijzing, milieu en mobiliteit), digitaal (artificiële intelligentie, Internet of Things, blockchain) als technologisch vlak (nieuwe afvalverwerkings- en energieproductiemethodes, e-care solutions).

Gezien zijn historische rol, is Belfius de ideale en zelfs logische partner om de openbare besturen te helpen die uitdagingen aan te gaan. Belfius doet dat onder de noemer Smart Belgium.

2.1.2. Kruisbestuiving

Met Smart Belgium biedt Belfius een forum om vraag en aanbod, slimme ideeën van lokale overheden, de sociale sector, kleine en grote ondernemingen op elkaar af te stemmen. Vanuit een ecosysteem - een uitgebreid netwerk van instanties en ondernemingen - brengt Belfius bedrijven, overheden, zorg- en onderwijsinstellingen op een efficiënte manier samen om die ideeën en oplossingen voor onze maatschappelijke uitdagingen te realiseren. Belfius gaat hiermee een stuk verder dan financiële oplossingen, en legt de focus op 8 domeinen: milieu, energie, onderwijs, mobiliteit, gezondheid & preventie, Smart City Services, circulaire economie en stadsontwikkeling.

2.2. Het engagement van Belfius

De aanpak van Belfius in elk van deze 8 domeinen is steeds dezelfde: Belfius engageert zich om op 4 manieren een actieve rol te spelen binnen dit ecosysteem van actoren:

- De betrokken partijen samenbrengen
- Zelf innovatieve oplossingen ontwikkelen en/of voorstellen alsook consulting aanbieden
- Projecten financieren (o.a. met innovatieve financieringsoplossingen)
- Communiceren en kennis delen[1].

2.2.1. Belfius engageert zich om alle "smart" actoren te mobiliseren (burgers, academische wereld, bedrijven, smart managers, experten) via partnerships met o.a.:

- Vlerick Institute: levert de wetenschappelijke onderbouw voor de ecosysteem-aanpak en brengt de maatschappelijke spelers in kaart die kunnen bijdragen in en baat hebben bij het systeem.
- Smart City Institute: is een universitaire instelling binnen de HEC Liège, gewijd aan het onderzoek van duurzame en slimme steden, vooral vanuit een managementoogpunt. Ze werd opgericht via een partnership tussen de universiteit HEC Liège, vier privépartners (waaronder Belfius) en het Waalse Gewest[2].
- Smart Cities Chair 2.0 - VUB-SMIT : is een leerstoel geïnstalleerd door de Vrije Universiteit Brussel en imec-SMIT (Studies in Media Innovation and Technology) met als doel een grotere kennisdeling tussen experten, publieke en private stakeholders (Smart City managers, bedrijven,...) rond hoe burgers te betrekken, hoe omgaan met data met respect voor privacy. De leerstoel onderzoekt ook boeiende cases met concrete sociale en economische impact op de samenleving.

Smart Belgium focust op 8 maatschappelijke uitdagingen

(1) Over diverse projecten wordt o.m. gecommuniceerd via het Smart Belgium Magazine (*http://tiny.cc/SmartBelgiumMagazine*), via de Smart Belgium website (*https://smartbelgium.belfius.be/*) en via het Twitteraccount @Smart_Belgium.
(2) Het Smart City Institute publiceerde in februari 2017 het onderzoek "Wordt de toekomst van onze gemeenten bepaald door de "smart city attitude"?, een barometer van de Belgische steden en gemeenten" (*http://tiny.cc/SmartCityAttitude*).

- Vlaanderen Circulair: in juni 2017 onderschreef Belfius de "Green Deal Circulair Aankopen", een oproep tot samenwerking door de Vlaamse Regering om tot een versnelde implementatie te komen van circulair aankopen in Vlaanderen, om op die manier een bijdrage te leveren aan het opzetten van een circulaire economie. Door de vraag naar circulaire producten, diensten en gebouwen te vergroten wordt de markt gestimuleerd om meer circulaire oplossingen op de markt te brengen.

Belfius nam als enige bank de dubbele rol op van aankoper en facilitator:

- Aankopers van Belfius hebben zich geëngageerd om twee circulaire aankoopprojecten op te zetten en tot een goed einde te brengen tussen juni 2017 en juni 2019.
- Als facilitator diende Belfius einde 2017 samen met de firma Eco-Oh een project in waarbij (samen met Belfius Lease) een huur- of leasingformule van zitbanken wordt aangeboden, gerecycleerd uit plastic, aan een aantal lokale overheden (Mechelen, Tervuren, ...).

2.2.2. Belfius stelt zelf innovatieve oplossingen voor en biedt consulting aan:

- Met Smart Belgium Services richtte Belfius in 2017 een eigen filiaal op, in samenwerking met Strategy& (deel van PwC), met als doel lokale besturen en ondernemingen te begeleiden in het Smart Belgium-ecosysteem en cocreatie te vergemakkelijken van duurzame en innovatieve oplossingen. De eerste missie van Smart Belgium Services is strategisch advies geven aan o.m. steden en gemeenten, telecomproviders, energieleveranciers om een Smart-strategie te definiëren en een concreet actieplan uit te stippelen. Dat plan bestaat uit 4 stappen:
  - Smart City Scan: lokale stakeholders mobiliseren en een duidelijk overzicht geven van de huidige situatie en het ambitieniveau van de klant
  - Definitie van een Smart-strategie: de visie en prioritaire assen definiëren, "use cases" ontwikkelen, pilootprojecten opzetten om de haalbaarheid van de voorgestelde diensten te testen, levensvatbare commerciële modellen opstellen en een traject uitstippelen
  - Realisatie van projecten op maat: prototypes creëren om oplossingen te testen op kleine schaal
  - Implementatie van de strategie via projecten

  De tweede missie is een "Smart Belgium"-ecosysteem bouwen met alle spelers die bij de ontwikkeling van "Smart Cities" in België betrokken zijn: overheden, ondernemingen, de academische wereld en de burgers.
- The Studio, een 100 % dochteronderneming en het digitale labo van Belfius, werd opgericht in 2016 en ontwikkelt en exporteert de digitale knowhow van Belfius. Technologische toepassingen worden gecommercialiseerd onder een eigen bedrijfsnaam:
  - Spencr: een mobiel bancair platform dat ontwikkeld werd op basis van Belfius Direct Mobile en ondernemingen in staat stelt snel een mobiele bankservice aan te bieden.
  - BrightKnight: een "Robotic Proces Automation"-toepassing die bepaalde repetitieve administratieve taken automatiseert.
- In november 2017 sloot Belfius met start-up en scale-up accelerator The Birdhouse een uitgebreide overeenkomst waarbij Belfius vanaf 2018 jaarlijks fors zal investeren in het startersprogramma van The Birdhouse.
  Die steun bestaat uit voordelige leningen aan de meest belofte-volle start-ups en investeringskapitaal voor in totaal 10 miljoen EUR, voor de start-ups die als beste uit het programma van The Birdhouse komen.
  Daarnaast zal Belfius de dagelijkse werking van de accelerator voor de komende 3 jaar financieel ondersteunen, en neemt het een minderheidsparticipatie in het bedrijf achter de accelerator. The Birdhouse startte met haar eerste programma voor start-ups in de zomer van 2016 en begeleidde tot hiertoe 37 projecten, gekozen uit meer dan 1.250 inschrijvingen, waarvan 90% Belgische start-ups.
- In Wallonië investeert Belfius in het fonds W.IN.G (Wallonia Innovation and Growth). W.IN.G investeert in Waalse innovatieve en digitale start-ups. W.IN.G bestaat 2 jaar en in die tijdspanne investeerde het fonds in een vijftigtal veelbelovende start-ups.
- Met de Olympus-app geeft Belfius Auto Lease ondernemingen de mogelijkheid om medewerkers een multi-modale mobiliteits-oplossing aan te bieden, met alle mobiliteitsdiensten zoals openbaar vervoer, auto's en fietsen gecentraliseerd in één enkele applicatie.

2.2.3. Belfius financiert innovatieve energiebesparings-projecten met specifieke technieken en programma's:

Het Belfius Energy Efficiency Package (of kortweg BEEP) is een mooi voorbeeld van wat Belfius met Smart Belgium wil betekenen voor de samenleving. Met BEEP stimuleert Belfius ondernemingen, publieke instellingen en socialprofitorganisaties, om verder te investeren in energie-efficiëntie en hernieuwbare energie. Dat aanbod richt de bank-verzekeraar ook naar zogenaamde ESCO's, energiedienstenbedrijven die sleutel-op-de-deur energieprojecten uitvoeren bij derden (zowel bedrijven als overheden) die zelf de middelen en expertise niet hebben om dergelijke projecten te realiseren.

Belfius heeft als enige Belgische bank een exclusieve samenwerking met de Europese Investeringsbank (EIB), kaderend in het Europese programma PF4EE (Private Finance for Energy Efficiency), en werkte met de EIB een uniek pakket uit voor ondernemingen en organisaties die bereid zijn te investeren in energie-efficiëntie (de energiebehoefte verlagen, overschakelen naar alternatieve energiebronnen of zelf energie opwekken):

- Financiering tegen gunstige voorwaarden
- Soepele kredietverstrekking dankzij de portefeuillewaarborg van de EIB
- Gedeeltelijke terugbetaling van de kosten van een voorafgaande energie-audit.

Vendor Leasing is het instrument bij uitstek van Belfius Lease, het filiaal van Belfius voor financiële leasing, om oplossingen te bieden aan bedrijven, volgens het principe van de circulaire economie. Vendor leasing is een op leasing gebaseerde financieringstechniek waarmee klanten van Belfius (fabrikanten, invoerders of verdelers van machines e.a.) eigen cliënteel een oplossing kunnen bieden voor

het gebruik van goederen tegen periodieke betaling, vaak volgens het principe "pay-as-a-service" of "pay-per-use".

Smart Cities, Climate Action & Circular Economy: na een eerste samenwerkingsakkoord in 2014 (Smart Cities & Sustainable Development), waarbij 400 miljoen EUR voordelige kredietverlening werd vrijgemaakt (waarvan 200 miljoen EUR door Belfius) voor 62 projecten rond lokale energie-efficiëntie, stadsontwikkeling en mobiliteit, vernieuwden en verruimden Belfius en de Europese Investeringsbank (EIB) in 2016 hun samenwerkingsovereenkomst met het programma Smart Cities, Climate Action & Circular Economy.

Dit akkoord omvat een aanvullende, voordelige kredietlijn van 400 miljoen EUR, waarvan Belfius opnieuw 200 miljoen EUR voor zijn rekening neemt, voor de financiering van slimme en duurzame projecten gerealiseerd door lokale besturen en intercommunales, en voortaan ook door non-profitorganisaties in het onderwijs en de gezondheidszorg.

Bovendien bestrijkt het programma niet enkel meer de domeinen energie- efficiëntie, mobiliteit en stadskernontwikkeling, maar nu ook water (distributienet, riolering, afwatering, zuivering), afval (selectieve ophaling, sorteren, biologische behandeling en slibverwerking, energieproductie) en e-government (onder meer Open Data). Bij de analyse en evaluatie van de projecten wordt specifiek aandacht besteed aan hun toegevoegde waarde voor de circulaire economie en klimaatbescherming.

Totaal aantal en totaal projectbedrag van de gefinancierde projecten in het kader van de EIB-programma's Smart Cities & Sustainable Development (Smart 1.0) en Smart Cities, Climate Action & Circular Economy (Smart 2.0).

	Totaal op 31/12/2016 – Smart 1.0	Totaal op 31/12/2017 – Smart 2.0
Totaal projectbedrag in EUR	481 450 589(1)	518 166 920(2)
AANTAL PROJECTEN	62	76

(1) waarvan EIB-lijn t.b.v. 200 943 052 EUR.
(2) waarvan EIB-lijn t.b.v. 250 190 948 EUR (met reeds een deel van kredietlijn Smart 3.0). Het resterende deel van de projectbedragen werd gefinancierd via langetermijnkredieten door Belfius, voorschotten op subsidies, nog op te nemen kredietbedragen, kortetermijnkredieten en kaskredieten toegekend door Belfius (voor aanwending van eigen middelen).

InnovFin SME Guarantee: in 2015 tekende Belfius als eerste Belgische bank een InnovFin SME Guarantee-overeenkomst met het Europees Investeringsfonds (EIF). Innoverende kmo's en kleine midcaps krijgen zo gemakkelijker toegang tot financiering in het kader van InnovFin – EU Finance for Innovators. Deze kredietlijn wordt gesteund door de Europese Commissie als onderdeel van Horizon 2020, het kaderprogramma voor Onderzoek en Ontwikkeling van de EU. Dankzij de overeenkomst kan Belfius aan innoverende bedrijven of projecten in België tot augustus 2018 kredieten met EIF-waarborg verlenen.

2.2.4. Belfius biedt toegang tot research en informatie, en stimuleert kennisdeling

Smart Belgium Awards: op 29 september 2017 lanceerde Belfius zijn tweede editie van de Smart Belgium Awards: 233 deelnemers schreven zich in om mee te dingen naar 5 Awards voor de beste projecten van bedrijven, start-ups, lokale besturen, ocmw's, intercommunales, scholen, onderzoeks-, zorginstellingen,... die maatschappelijke uitdagingen slim aanpakken.

De winnaars werden bekendgemaakt tijdens het Smart Belgium Event op 21 maart 2018, in het bijzijn van alle genomineerden en talrijke professionals en deskundigen uit de academische wereld, het bedrijfsleven en de lokale besturen.

Laureaten van de editie Smart Belgium Awards 2017:

1. Smart City Award < 30 000 inwoners: gemeente Bonheiden (kinderen motiveren ouders om auto thuis te laten)
2. Smart City Award ≥ 30 000 inwoners: Henegouwse intercommunale IDEA (waterzuiveringsstation verwerkt slib tot duurzame brandstof)
3. Smart Company Award < 10 miljoen EUR omzet: BeeOdiversity (7,5 miljoen bijen brengen luchtkwaliteit in kaart)
4. Smart Company Award ≥ 10 miljoen EUR omzet: Glutton Cleaning Machines (elektrische straatveger laat steden ademen)
5. Smart Care Award: Mariasteen (slim projectiesysteem doet mensen met een beperking groeien in hun job)

\+ de Publieksprijs:
Mariënstede (uniek kassasysteem laat mensen met een beperking zelfstandig werken)

Nieuwsbrieven: Belfius informeert professionelen en geïnteresseerden via vier periodieke elektronische publicaties: Belfius Contact (voor de publieke en socialprofitsector), de studies van Belfius (financiële analyse van de actoren uit de publieke en sociale sector), een Corporate nieuwsbrief en B2Gnews.

Studies door Belfius Research: Belfius heeft een jarenlange traditie van grondig studiewerk opgebouwd. Belfius Research onderzoekt de lokale financiën, analyseert de social profit en de sociaaleconomische uitdagingen. Die studies deelt Belfius graag met de betrokken doelgroepen:

- Al meer dan 20 jaar publiceert Belfius een sectoranalyse van de algemene ziekenhuizen in België: MAHA-studie 2017 (*http://tiny.cc/MAHAnl*).
- Belfius maakt een jaarlijkse globale analyse van de financiën van de lokale besturen (gemeenten, OCMW's, politiezones, hulpverleningszones...), per regio: Studie lokale financiën - Budget 2017 (*https://www.belfius.be/publicsocial/NL/Expertise/Studies/LokaleFinancien/LocalFinance/index.aspx*).
- Belfius Research publiceert regelmatig thema-analyses rond specifieke en actuele onderwerpen zoals de impact van de vergrijzing op de overheidsfinanciën (juni 2017) (*https://www.belfius.be/common/nl/multimedia/mmdownloadablefile/publicsocial/expertise/themaanalyses/ta_vergrijzing_2017.pdf*).

3. Duurzaam en verantwoordelijk beleggen

3.1. Hogere verwachtingen van de klant

Spaarders of beleggers kiezen hun beleggingsproduct vooral op basis van de mogelijke opbrengst en de looptijd ervan, gekoppeld aan de mate waarin hun kapitaal en mogelijke winst gewaarborgd zijn. In die optiek wordt bij Belfius steeds vooraf het beleggersportret van de klant bepaald.

Steeds meer beleggers wensen vandaag echter ook een beter zicht op de bestemming van hun geld. Om de bredere impact van hun beleggingen te kennen, stellen particuliere, corporate en institutionele beleggers en andere stakeholders vragen over niet-financiële criteria bij de samenstelling van hun portefeuille, voornamelijk op het vlak van milieu, sociale aangelegenheden (zoals arbeidsomstandigheden, mensenrechten) en goed beheer, kortom criteria inzake duurzaam ondernemen of nog "ESG-criteria".

Waarvoor staat ESG?

- **Ecologische criteria** meten hoe goed een onderneming zorg draagt voor het milieu en zijn omgeving (energieverbruik, dierenwelzijn, ...)
- **Sociale criteria** meten hoe een onderneming omgaat met zijn werknemers, leveranciers en klanten, en met de maatschappij (werkomstandigheden, kinderarbeid,...)
- **Governance criteria** meten het beleid van een onderneming (transparantie van de boekhouding, belangenconflicten,...)

Zij willen met andere woorden dat het beheer van hun beleggingen strookt met hun persoonlijke overtuiging rond duurzame ontwikkeling, hun bedrijfswaarden of hun maatschappelijke visie. Bovendien rekenen ze op Belfius om hen ook op dat vlak te informeren, te adviseren en hen de garanties te bieden die ze verwachten m.b.t. de bestemming van hun spaargelden, beleggingen of liquiditeiten.

3.2. Fondsenbeheer door BIP en Candriam

Sinds 2016 heeft Belfius met Belfius IP (Belfius Investment Partners NV) een eigen dochtermaatschappij voor het beheer en de administratie van beleggingsfondsen. Belfius IP lanceerde vanaf 2016 een eigen gamma van fondsen om het beleggingsaanbod voor de Belfius-klant verder te vervolledigen, in lijn met het DNA en de strategische thema's van Belfius.

In 2017 werd het aanbod van Belfius verder uitgebreid met een duurzaam thematisch fonds (Belfius Multi Manager Smart Future (zie verder)). Zo werd een thematische link gelegd tussen Smart Belgium en Smart Future.

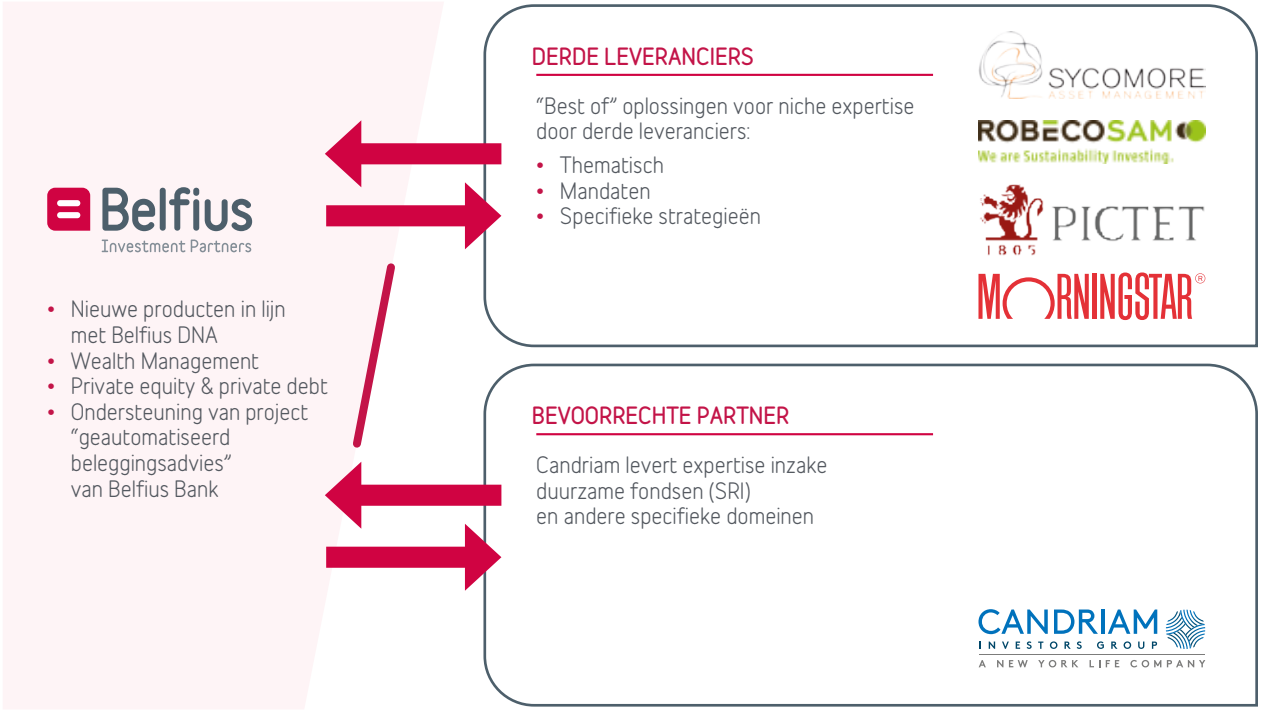

Belfius IP vervult dus een dubbele rol:

- het volledige beheer van de eigen fondsen, al dan niet in samenwerking met Candriam of andere partners;
- het financieel beheer van een aantal van Candriam overgenomen fondsen. Het beleggingsbeheer, de reporting en de follow-up naar de klant blijft Belfius IP verder toevertrouwen aan Candriam.

Op 31/12/2017 beheerde Belfius IP een totaalbedrag van 17,7 miljard EUR voor rekening van Belfius-klanten.

Candriam Asset Management is al jaren een huisleverancier van beleggingsfondsen en de bevoorrechte externe partner van Belfius in dat domein. Candriam lanceerde zijn eerste "SRI-fondsen" in 1996 en was daarmee een pionier op het vlak van duurzame beleggingsfondsen. Candriam behoort tot de Europese top in die sector en versterkte in 2017 verder zijn SRI-team, vooral met de bedoeling om vaker in dialoog te gaan met ondernemingen over ESG-kwesties.

Candriam beheert voor rekening van de Belfius-klanten een totaal bedrag van 45 miljard EUR, waarvan 16,1 miljard EUR in opdracht van Belfius IP.

3.3. Duurzaam beleggen bij Belfius

Belfius wil de verwachtingen van de klant op het vlak van duurzaam beleggen beantwoorden en versterkte in het najaar 2017 zijn politiek hieromtrent. Met de informatiecampagne "Duurzaam beleggen bij Belfius" werd een volwaardig, transparant en gesegmenteerd aanbod van duurzame beleggingen gelanceerd. Daarbij past Belfius verschillende methodes van duurzaam beheer toe, volgens het type van belegging[1].

- De Belfius-klant die belegt in een spaarrekening, termijnrekening of kasbon weet dat zijn geld terugvloeit naar de lokale gemeenschap onder de vorm van leningen aan de lokale economie, de gemeenten, scholen, rusthuizen, ziekenhuizen en culturele centra[2].
- Voor beleggingsfondsen en beleggingsverzekeringen worden diverse niveaus van screening en specifieke strategieën van duurzaam beleggen toegepast, al dan niet in samenwerking met externe partners.

De aanpak van Belfius, zijn dochterondernemingen (Belfius Insurance en Belfius IP) en externe partner Candriam op het vlak van duurzaam beleggen gaat van een basisscreening voor wettelijk verplichte uitsluitingen tot thematische fondsen en een "Best-in-class"-benadering. "Best-in-class" benadering houdt in dat aandelen of obligaties van ondernemingen of landen die goed scoren op milieuaspecten, sociale aangelegenheden of goed beheer, of idealiter op een combinatie van de drie, in de portefeuille opgenomen kunnen worden, andere niet.

1. **Basisscreening: wettelijke uitsluitingscriteria**

2. **Strategieën voor duurzaam beleggen:**
   - Uitgebreide screening:
     - uitsluiting van bepaalde sectoren o.w.v. eigen Belfius-beleidslijnen
     - Uitsluiting van bepaalde sectoren, van controversiële activiteiten en normatieve uitsluiting door Candriam
     - uitsluiting van bepaalde ondernemingen en landen op basis van Portfolio21
   - Best-in-class-benadering door Candriam
   - Thematische benadering door Belfius Investment Partners (Belfius IP)

3.3.1. Basisscreening: wettelijke uitsluitingscriteria

Investeringen in controversiële wapens zijn verboden door de Belgische wet Mahoux uit 2007. Bedrijven met dergelijke activiteiten worden geweerd uit alle beleggingsproducten. De toepassing van die wet binnen Belfius wordt gepreciseerd in het Beleid van Belfius inzake wapens[3].

De totale inlage van beleggingsfondsen bij Belfius die onderworpen is aan de wettelijke uitsluitingscriteria bedraagt 19,78 miljard EUR, een stijging met 21,86 % sinds 2015.

3.3.2. Strategieën voor duurzaam beleggen

Belfius gaat verder dan de wet en hanteert voor het beheer van zijn beleggingsfondsen en -verzekeringen verschillende strategieën, met diverse gradaties van uitsluitingscriteria. Het gaat om drie steeds fijnere filters op het vlak van duurzaam ondernemen:

3.3.2.1. Uitgebreide screening

- Belfius hanteert een aantal eigen beleidslijnen op het vlak van de defensie-industrie en inzake landbouwgrondstoffen[3].
  - Uitsluiting van de defensie-industrie (via Portfolio21)
  - Beleid inzake landbouwgrondstoffen
- Candriam Asset Management, de bevoorrechte partner van Belfius inzake beheer van beleggingsfondsen, hanteert bij de samenstelling van een aantal beleggingsfondsen uit het Belfius-aanbod een lijst van bepaalde sectoren en controversiële activiteiten[4] die geweerd worden uit de portefeuille.
  Ook bepaalde landen met een onderdrukkend regime worden uitgesloten, geïnspireerd door de United Nations Global Compact (UNGC), de belangrijkste internationale standaard voor duurzaam ondernemen. Het gaat om 7 compartimenten van het fonds Candriam Equities L en het thematisch fonds Belfius Equities Robotics & Innovative Technology[4].

(1) Meer informatie op *http://smartinvesting.belfius.be*.
(2) Bekijk de close-up van onze realisaties op *http://tiny.cc/Realisaties*.
(3) Voor meer informatie over de Belfius beleidslijnen: Uitsluiting van de defensie-industrie (via Portfolio21) (*http://tiny.cc/Wapensector*). Beleid inzake landbouwgrondstoffen (*http://tiny.cc/CommoditiesNL*).
(4) Voor meer informatie details over het beleid van Candriam inzake controversiële activiteiten (*http://tiny.cc/CandriamAOR*).

→ Uitsluitingscriteria door Portfolio21:
Belfius Insurance belegt zijn reserves volgens Portfolio21, een globale beleggingsstrategie met strikte uitsluitingscriteria. Die is ook van toepassing op de beleggingsverzekeringen Tak21 in het gamma van Belfius.
Portfolio21 wil bijdragen aan een duurzame ontwikkeling door op transparante wijze niet-financiële criteria toe te voegen aan het beheersproces van beleggingsportefeuilles. De criteria van Portfolio21 berusten op de volgende twee principes:

- Mensenrechten op de werkplaats: de ILO (Internationale Arbeidsorganisatie)
  De focus ligt op de strijd tegen kinderarbeid en dwangarbeid, basisrechten op de werkvloer, de bevordering van vrijheid van vereniging en van niet-discriminatie zoals bepaald in de **acht basisconventies van de ILO**. Landen en ondernemingen die onderstaande conventies niet hebben ondertekend, worden rechtstreeks uitgesloten.

De 8 basisconventies van de ILO

- De Conventie over de dwangarbeid, 1930
- De Conventie over de syndicale vrijheid en de bescherming van de syndicale rechten, 1948
- De Conventie over de vrijheid van vereniging en collectieve onderhandelingen, 1949
- De Conventie over de gelijkheid van verloning, 1951
- De Conventie over de afschaffing van de dwangarbeid, 1957
- De Conventie over de discriminatie (tewerkstelling en beroep), 1958
- De Conventie over de minimum leeftijd, 1973
- De Conventie over de ergste vormen van kinderarbeid, 1999

- Milieu en klimaatverandering: het Noors Pensioenfonds
  Het Noors Pensioenfonds is het grootste soeverein fonds ter wereld. Het fonds volgt strikte regels rond ethiek, onder meer inzake milieunormen. Als het pensioenfonds een onderneming uit zijn beleggingen weert wegens een grote milieu-impact, weert Belfius Insurance zijn beleggingen in diezelfde onderneming.
  Wat de milieunormen betreft, analyseert het pensioenfonds de ernst van de milieuschade, de al dan niet omkeerbaarheid ervan en de langetermijneffecten op de gezondheid van de mens. Daarnaast onderzoekt het fonds of de onderneming wetten of normen heeft overtreden, of ze preventiemaatregelen nam en zo niet of ze zich engageert om dat in de toekomst wel te doen. De ernst van de schade en het oorzakelijk verband met de activiteit van de onderneming wordt geval per geval beoordeeld.
  Vanuit materieel oogpunt wordt gekeken naar het verlies aan soorten en ruimte (biodiversiteit), klimaatverandering, grote concentraties van giftige stoffen en radioactieve stoffen, vervuiling van water en bodem.
  Het Noors Pensioenfonds houdt rekening met een **zestal internationale conventies** (zie kader hieronder) rond pollutie, gevaarlijk afval, de bescherming van de biodiversiteit, de ozonlaag en het natuurlijk erfgoed.
  Sinds 2015 worden ook bedrijven uitgesloten die meer dan 30 % van hun inkomsten halen uit energieproductie op basis van steenkool.

- Het VN-Verdrag inzake de biologische diversiteit (1992)
- De UNESCO-conventie inzake Werelderfgoed (1972)
- Het Verdrag van Genève inzake grensoverschrijdende luchtverontreiniging over lange afstand (1979)
- Het VN-Verdrag van Wenen voor de bescherming van de ozonlaag (1985)
- Het VN-Verdrag van Stockholm inzake persistente organische verontreinigende stoffen (2001)
- Het EU-Verdrag van Bazel inzake de beheersing van de grensoverschrijdende overbrenging van gevaarlijke afvalstoffen en de verwijdering ervan (1989).

3.3.2.2. "Best-in-class"-beleggingsfondsen

Candriam Asset Management, onze bevoorrechte partner voor het beheer van beleggingsfondsen, heeft een uitgebreid gamma aan "Sustainable"-fondsen of "SRI-fondsen" (Sustainable & Responsible Investing). Candriam gebruikt de "Best-in-Class"- methode om ondernemingen te screenen en al dan niet te selecteren bij de samenstelling van deze fondsen:

→ Er wordt enkel belegd in ondernemingen en landen met de beste ESG-score , die m.a.w. het best presteren op het vlak van duurzame ontwikkeling, binnen hun sector of regio.
→ Alleen ondernemingen die zich houden aan de principes van de United Nations Global Compact worden opgenomen in de portefeuille. Die principes steunen op 4 pijlers: mensenrechten, arbeidsrecht, milieu en strijd tegen corruptie. Ondernemingen die deze principes schenden, worden uitgesloten. Ondernemingen die actief zijn in omstreden sectoren of activiteiten worden ook uitgesloten.
→ Deze aanpak wordt gecombineerd met een actieve dialoog met de ondernemingen, hun werknemers, klanten, leveranciers en investeerders, om ervoor te zorgen dat ESG-criteria nog beter gerespecteerd worden.

Het gaat hier dus om ondernemingen die duurzame criteria ingebed hebben in hun eigen beleid en manier van ondernemen.

Het Belfius-aanbod, beheerd volgens het "Best-in-Class"-principe omvat:

- 11 "Candriam Sustainable"-fondsen en 3 "Candriam SRI"-fondsen, uitgegeven en beheerd door Candriam.
- Belfius Life Values, een Tak 23-beleggingsverzekering met achterliggend 5 obligatie- en aandelenfondsen, beheerd volgens bovenstaande criteria.
- Belfius Select Portfolio Sustainable, een contract discretionair vermogensbeheer dat uitsluitend belegt in bedrijven en overheden die niet alleen goed scoren qua financiële vooruitzichten, maar ook op het vlak van duurzaam ondernemen. De keuze van de activa gebeurt op basis van ESG-criteria.

3.3.3.3. Thematische fondsen

De eigen fondsenbeheersmaatschappij van Belfius, Belfius Investment Partners, lanceerde in september 2017 een thematisch fonds, dat belegt in bedrijven die zich specifiek toespitsen op een welbepaalde maatschappelijke of ecologische problematiek:

Belfius Multi Manager Smart Future is een dakfonds (= een fonds van fondsen) in EUR, waarbij onderliggend belegd wordt in themafondsen die op hun beurt uitsluitend beleggen in ondernemingen die actief oplossingen bieden voor wereldwijde uitdagingen op maatschappelijk en ecologisch vlak. Het fonds investeert dus onrechtstreeks in ondernemingen die gelinkt zijn aan ESG-thema's. Deze hebben bovendien niet alleen een maatschappelijk-sociale dimensie, maar ook een competitief bedrijfsmodel.

De focus hierbij ligt op deze 5 thema's:

- waterschaarste en duurzaam bosbeheer
- duurzame energie & schone technologie
- voedselaanbod & -kwaliteit
- veiligheid & bescherming van gegevens en personen
- menselijk welzijn.

Belfius IP selecteert de onderliggende thematische fondsen in samenwerking met derde partners RobecoSAM, Pictet en Sycomore (human capital) om het duurzame karakter van deze fondsen te waarborgen, en m.b.v. de Morningstar Sustainability Rating.

3.4. Evolutie van duurzaam beheerde fondsen

Zowel de totale inlage van fondsen gescreend op niveau a (uitgebreid), als de inlage van fondsen gescreend op niveau b en c (Best-in-class en thematisch) kenden een aangroei tijdens de afgelopen 2 jaar.

Strategieën voor duurzaam beleggen in het fondsenbeheer bij Belfius - 2015-2017

(in miljoen EUR)

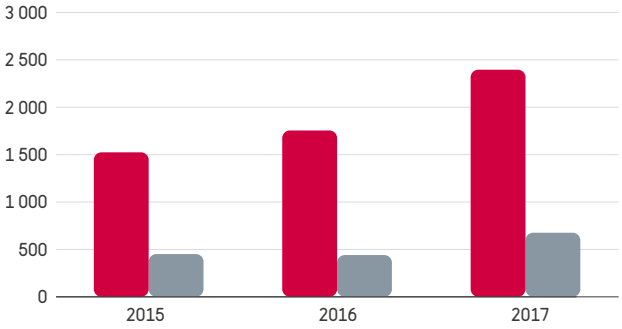

Strategie 2.a. "uitgebreide exclusies": Wapens/Activiteiten in onderdrukkende regimes/normatief of enkel normatief
Strategie 2.b. "Best-in-class 50%" (Candriam) +
2.c. Duurzaam thematisch fonds (Belfius)

Terwijl het totaal volume van beheerde fondsen in 2017 steeg met 12,7 %, nam het totaal volume van duurzaam beheerde fondsen toe met 40 %. In 2016 was dat respectievelijk 9,6 % en 11,1 %.

Jaarlijkse groei van het totaal volume duurzame fondsen vs. het totaal volume fondsen in beheer (AUM) bij Belfius - 2016-2017 (in %)

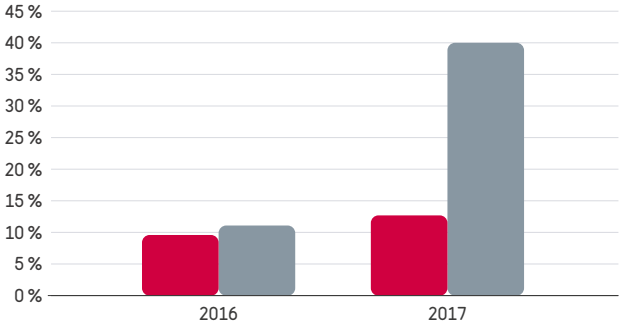

Groei in totaal volume fondsen (AUM)
Groei in totaal volume duurzame fondsen

3.5. Koolstofafdruk

Sinds de klimaatconferentie COP21 van Parijs in 2015 krijgt de CO_2- of koolstofafdruk bij het beheer van beleggingsportefeuilles heel veel aandacht. Candriam berekent en publiceert de koolstofafdruk van zijn Best-in-class - fondsen sinds de Montreal Carbon Pledge(1).

Gewogen koolstofafdruk van de Candriam Best-in-class fondsen in het aanbod van Belfius in 2017(2)

Uitgedrukt in CO_2 equivalent in ton per eenheid van inkomsten van de ondernemingen in portefeuille

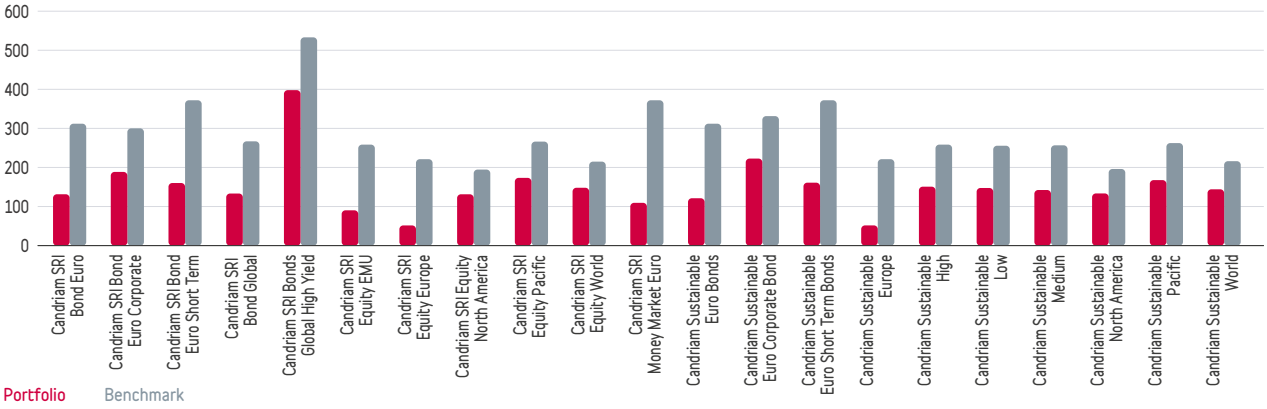

Absolute koolstofafdruk(3)

	2015	2016	2017
Absolute koolstofafdruk van de Candriam Best-In-Class (SRI) - fondsen, gecommercialiseerd door Belfius (t CO_2 e)	79 432	34 592	38 813

Gewogen gemiddelde koolstofafdruk(3)

	2015		2016		2017	
	Portfolio	Benchmark	Portfolio	Benchmark	Portfolio	Benchmark
Koolstofafdruk van de Belfius portfolio in de Candriam Best-In-Class (SRI)-fondsen (t CO2 e /m EUR inkomsten van de in de fondsen opgenomen ondernemingen)	182,9	228,6	142,2	240,4	120,7	254,0

Bron: website van Candriam op volgende pagina's:
www.candriam.be/en/professional/market-insights/assets-class/sri/montreal-carbon-pledge-candriam-discloses-its-carbon-footprint2/
www.candriam.com/en/professional/market-insights/assets-class/sri/montreal-carbon-pledge-candriam-discloses-its-carbon-footprint/
www.candriam.com/en/professional/market-insights/highlighted/montreal-carbon-pledgecarbon-footprint-disclosure-by-candriam/

Het toegenomen aankoopvolume van Candriam Best-in-Class fondsen door Belfius-klanten (+ 35 % in 2017 t.o.v. 2016) ligt ten grondslag aan de stijging met 12 % van de absolute koolstofuitstoot (GHG protocol scope 1 en 2) gelinkt aan het aandeel van Belfius in de totale portefeuille. De gewogen gemiddelde koolstofafdruk daarentegen (gemeten als het CO_2 equivalent in ton per eenheid van inkomsten van de ondernemingen in portefeuille) vertoont een gestage daling over de laatste drie jaar, ten belope van 52 % in 2017 t.o.v. 2015.

4. Kredietbeleid als socio-economische motor

4.1. Directe terugstroom naar de Belgische economie en samenleving

Als 100% Belgische bank-verzekeraar is Belfius de enige Belgische financiële instelling die zijn klantendeposito's quasi volledig laat terugvloeien naar de Belgische samenleving en economie.

(1) *http://tiny.cc/MontrealNL*
(2) De CO_2-afdruk van Candriam werd berekend door Trucost. Details m.b.t. de methodologie: *https://www.candriam.com/en/professional/market-insights/highlighted/montreal-carbon-pledgecarbon-footprint-disclosure-by-candriam/carbon-footprint-method-used-by-candriam.*
(3) Alle gegevens zijn gebaseerd op berekeningen door Trucost, in opdracht van Candriam

Het totaal van de ingezamelde deposito's van de cliënteel bedraagt 86 miljard EUR.

- Daarvan werd 27,4 miljard EUR aangewend voor langetermijnfinancieringen aan de publieke en sociale sector. De financiering van de openbare en sociale sector behoort tot het DNA van Belfius. Als marktleider in deze sectoren draagt Belfius bij tot de financiering van nieuwe scholen, ziekenhuizen, zwembaden, fietspaden, sportcentra en andere openbare infrastructuur.
- 23,3 miljard EUR diende voor langetermijnkredieten aan lokale zelfstandigen, kmo's en grote ondernemingen. Spaargeld en beleggingen van onze klanten helpen zo ondernemers te groeien, lokale welvaart en werkgelegenheid te creëren.
- 30,6 miljard EUR werd verleend in de vorm van woonkredieten die Belgische gezinnen de kans boden om hun woonprojecten te realiseren.

4.2. Keuze voor hernieuwbare energie

Op het vlak van investeringen in de energieproductiesector ligt de focus van Belfius op kredietverlening, leasing en projectfinanciering voor hernieuwbare energie, ten nadele van steenkool en andere fossiele energiebronnen. Belfius financiert geen activiteiten die verband houden met de productie of ontginning van olie, steenkool of gas. Ondernemingen die actief zijn in de sector van de fossiele brandstoffen zal Belfius slechts financieren en ondersteunen bij hun projecten van overgang naar en ontwikkeling van nieuwe, hernieuwbare energietechnieken en -toepassingen.

Ook in het afgelopen jaar heeft Belfius nogmaals zijn engagement bevestigd, onder andere bij de herfinancieringen van de offshore windparken Belwind en Northwind en de verdere uitbreiding van het grootste onshore windmolenpark van België in de haven van Antwerpen.

Kortom, Belfius speelt zijn economische rol in de energieproductiesector op een genuanceerde maar vooral toekomstgerichte manier, en wil op die manier zijn verantwoordelijkheid nemen in het transitieproces naar nieuwe duurzame energiesystemen en een koolstofarme samenleving.

De samenstelling van de kredietportefeuille in deze sector is een weerspiegeling van dit beleid:

- Op 31 december 2017 bedroeg het totaalbedrag dat Belfius investeert in hernieuwbare energie 1,2 miljard EUR. Het gaat om projectfinancieringen en kredieten via Belfius Bank en zijn filiaal Belfius Lease op het vlak van biomassa, zonne-energie (PV-installaties), onshore en offshore windenergie en warmtekrachtkoppeling. Deze projecten genereren op tweeërlei vlak toegevoegde waarde: samen zorgen ze jaarlijks voor voldoende hernieuwbare energie om aan de energiebehoefte van ongeveer 1,7 miljoen Belgische gezinnen te voldoen, en vermijden ook de uitstoot van ongeveer 2,3 miljoen ton CO_2 per jaar.
- Van ons historisch uitstaand saldo aan kredieten op het vlak van niet hernieuwbare energie stond eind 2017 nog slechts 3 miljoen EUR open. Tegen 2020 zal dit volledig afgelost zijn.
- De financieringen op het vlak van energieproductie slaan dus voor 99 % op hernieuwbare energie, terwijl de nieuwe productie aan financieringen 100 % projecten voor hernieuwbare energie betreft.

4.3. Kredietverstrekking op een verantwoordelijke manier

Als lid van de Beroepsvereniging van het Krediet (BVK) onderschreef Belfius de gedragscode van het BVK, en verbindt zich ertoe aanvragen van hypothecaire en consumentenkredieten op een verantwoordelijke manier te beoordelen.

Dit houdt onder meer in dat betalingsproblemen en overmatige schuldenlast worden voorkomen door een plichtsbewust risicopreventiebeleid, en door te anticiperen op achterstallige betalingen.

Klanten met betalingsmoeilijkheden worden indien nodig proactief bemiddeling aangeboden om een wederzijds haalbare oplossing te bieden.

Belfius heeft ook de nodige stappen gezet om de nieuwe Wet van 21 december 2017 inzake de financiering voor KMO's in al haar facetten binnen de voorziene termijnen toe te passen.

4.4. Beslissing dicht bij de klant

Met uitzondering van dossiers voor de publieke en sociale sector, worden kredietbeslissingenn zo dicht mogelijk bij de klant genomen: zo mogelijk door de relatiebeheerder of specialist in het lokale of regionale kantoor, zo nodig in de hoofdzetel. Delegatiebevoegdheden en beslissingscriteria werden in die zin aangepast.

Op die manier wordt het beste zicht verkregen op alle relevante - financiële maar ook andere - factoren, waardoor aan kredietaanvrager een sneller en adequater antwoord kan worden gegeven.

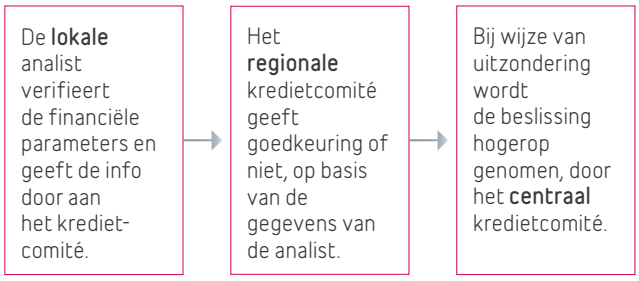

4.5. Financiële en niet-financiële factoren in de analyse

Bij kredieten aan particulieren en ondernemingen volgen onze analisten en relatiebeheerders de Richtlijn inzake kredietacceptatie (Credit Acceptation Guideline) die vereist dat Belfius de kredietaanvrager voldoende moet kennen en dat de analist zich vooraf moet vergewissen van diens kredietwaardigheid en onbesproken reputatie, niet enkel op financieel vlak maar ook in domeinen met ethische inslag of maatschappelijke impact. De beslissing om een ethisch of maatschappelijk risico bij de kredietaanvrager te signaleren, ligt bij de analist.

5. Portfolio21: het duurzaamheidslabel van Belfius Insurance

5.1. Duurzaam beleggingsbeheer via Portfolio21

Portfolio21[1] is het duurzame project dat Belfius Insurance inzake beleggingsbeheer samen met Candriam en het onafhankelijk screeningsbureau Vigeo[2] heeft opgezet. Het project wil duurzame ontwikkeling bevorderen door op transparante wijze ook niet-financiële criteria - zoals respect voor de mensenrechten, werkomstandigheden en schade aan het milieu - te hanteren bij het beheer van de eigen beleggingsportefeuille. Het basisprincipe gaat terug op het respecteren van (internationale) normen en standaarden, met name:

- De conventies van het ILO (Internationale Arbeidsorganisatie) die ook opgenomen zijn in het Global Compact van de Verenigde Naties. Met uitgevers (bedrijven of landen) van aandelen of obligaties die ervan beschuldigd worden de mensenrechten op de werkplaats, zoals vastgelegd in de normen van het ILO, niet te respecteren, wordt een dialoog aangegaan om hun omgang met de basisrechten van de werknemer te verbeteren. Het resultaat van deze dialoog bepaalt het al dan niet in portefeuille nemen of behouden van het aandeel of de obligatie.
- De normen van het Noors Pensioensfonds: Portfolio21 belegt niet in bedrijven die ernstige milieuschade veroorzaken door milieunormen te overtreden. Daarvoor worden de aanbevelingen gevolgd van de Ethische Raad van het Noors Pensioenfonds, die zich op zijn beurt baseert op een aantal internationale milieuconventies en het UN Global Compact.

Portfolio21 is het resultaat van onderzoek waarbij Belfius Insurance, Candriam en Vigeo hun specifieke know-how en kennis van duurzaam beleggingsbeheer samenbrachten.

5.2. Werkwijze

Belfius Insurance beheert zijn beleggingsportefeuille in samenwerking met Candriam Asset Management die het gedeelte 'signaletiek' en investment advisory support voor zijn rekening neemt.

- Candriam geeft Vigeo de opdracht om voor elke nieuwe belegging te verifiëren of de criteria van Portfolio21 worden gerespecteerd.
- Elke actiefwaarde van het beleggingsuniversum (ongeveer 700 namen) krijgt een status "Accepted", "Watchlist" of "Not accepted", afhankelijk van de vraag of de onderneming of het land voldoet aan de criteria van Portfolio21.
- Dankzij Portfolio21 worden ondernemingen wiens handelswijze mogelijk niet strookt met de internationale standaarden ook gestimuleerd om in de juiste richting te evolueren. Daarom gaat Vigeo namens Belfius Insurance elk jaar een dialoog aan met 15 tot 20 ondernemingen uit het beleggingsuniversum.
- Over de status van die ondernemingen wordt vervolgens beslist in een onafhankelijk Technisch Comité dat rekening houdt met de uitkomst van de dialoog.

Een externe auditor gaat elk jaar na of de portefeuille van Belfius Insurance voldoet aan de voorwaarden van Portfolio21 en levert jaarlijks een certificaat af.

5.3. Impact op klanten

De beleggingsportefeuille van Belfius Insurance vormt grotendeels de reserve die de verzekeraar aanhoudt om te kunnen tegemoetkomen aan zijn contractuele verplichtingen tot uitbetaling van kapitalen, rentes en schadevergoedingen aan klanten. De reserve bestaat uit de verzekeringspremies die de klant betaalde, zowel binnen het segment van "levensverzekeringen" als dat van "niet-levensverzekeringen".

De portefeuille omvat meerdere deelportefeuilles op basis van productgroepen. Enerzijds alle schadeverzekeringen (auto, brand, ongevallen, aansprakelijkheid, diverse) en anderzijds pensioen- en levensverzekeringen (waaronder ook de beleggingsverzekeringen met uitzondering van tak 23), zowel op korte als op lange termijn. De ethisch-duurzame criteria van Portfolio21 zijn van toepassing op het beleggingsbeleid van alle deelportefeuilles en voor alle klantensegmenten.

5.4. Sterk Belgisch getinte portefeuille

Op 31/12/2017 bedroeg de investeringsportefeuille van Belfius Insurance (zonder gebouwen, hypotheken en cash) ongeveer 15 miljard EUR. Daarvan is het grootste deel (8,7 miljard EUR of 57,89 %) belegd in overheidsobligaties. Het beursgenoteerde deel (aandelen en vastgoed) vertegenwoordigt 1 miljard EUR of 7,22 % van de portefeuille.

Belfius Insurance portefeuille: verdeling per activaklasse na Portfolio21 screening

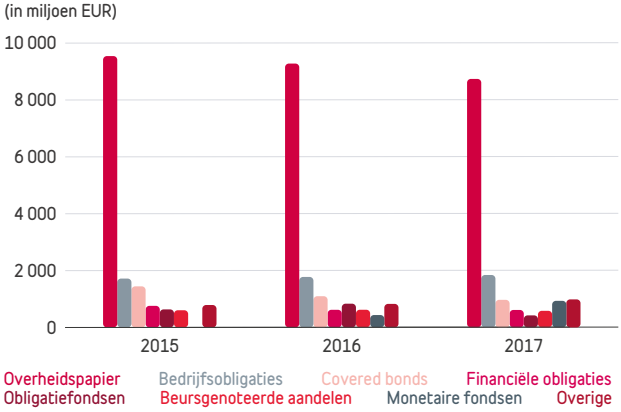

(1) www.portfolio21.info
(2) http://www.vigeo.com/csr-rating-agency.

De beleggingsportefeuille is sterk Belgisch getint: van het totaal aan overheidsobligaties is 6,7 miljard EUR of 76,74 % belegd in Belgische staatsobligaties. Ook de aandelenportefeuille is met 539 miljoen EUR of 49,52 % van het totaal, vooral Belgisch georiënteerd.

Onderverdeling van overheidsobligaties na Portfolio21 screening

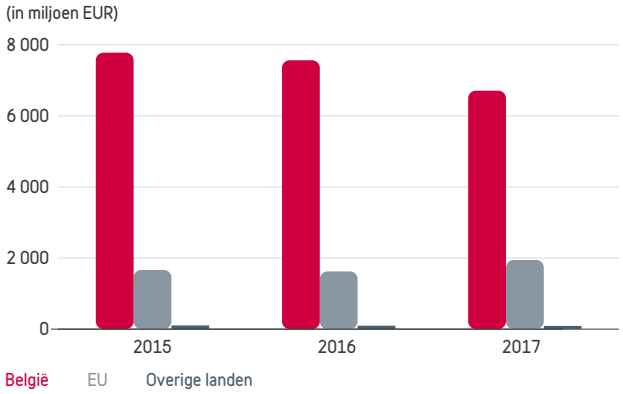

5.5. Specifieke verzekeringsoplossingen voor ouderen

Tendensen met een belangrijke maatschappelijke impact zoals het pensioenthema en de verouderingsproblematiek kregen in 2017 speciale aandacht bij de verfijning van ons productengamma, en dat zowel in het segment "levensverzekeringen" als dat van de "niet-levensverzekeringen":

- Belfius Invest Target Income biedt een aanvulling op het wettelijke pensioen, gecombineerd met een specifieke afhankelijkheidsverzekering en successie-oplossing.
- Belfius Home & Family biedt een extra dekking voor kleinkinderen onder de hoede van grootouders en een dekking voor een tweede verblijf, vooral gericht op senioren.
- De Drive for Life-autoverzekering van DVV Verzekeringen biedt de 60-plusser een mobiliteitsgarantie ten gevolge waarvan zijn of haar verplichte autoverzekering Burgerlijke Aansprakelijkheid nooit wordt opgezegd.

6. Leasing kiest strategisch voor groen, circulair en digitaal

Belfius Lease is de dochteronderneming van Belfius voor financiële leasing en renting van professionele uitrustingsgoederen aan zelfstandigen, ondernemingen en beoefenaars van een vrij beroep.

Eind december 2017 beheerde Belfius Lease een portfolio van 34.727 actieve contracten t.b.v. 2,554 miljard EUR. De onderneming is actief in vier sectoren:

- roerende goederen (productiemachines, uitrustingsgoederen voor alle sectoren, IT-materiaal, rollend materieel)
- onroerende goederen
- groene/hernieuwbare energie
- vendor leasing

6.1. Resolute keuze voor hernieuwbare energie

Belfius Lease koos strategisch voor de financiering via leasing van installaties voor de productie van hernieuwbare energie.

Naast leasingcontracten voor windturbines en warmtekrachtkoppeling (voor een totaal van 13 miljoen EUR) waren er eind 2017 533 actieve contracten voor zonnepanelen t.b.v. een totaal investeringsbedrag van 406 499 785 EUR. Aan een prijs per kWp (kilowattpiek) van 1 200 EUR vertegenwoordigt dit een productie van 338 750 kWp. Het elektriciteitsverbruik van een gezin stemt overeen met ongeveer 4 kWp per jaar. Dat betekent dat Belfius Lease via de verschillende installaties evenveel elektriciteit produceert als het totale, jaarlijkse elektriciteitsverbruik van 84 687 gezinnen.

Een voorbeeld: TerraNova

"55 000 zonnepanelen, groene stroom voor meer dan 4 000 gezinnen en een nieuwe bestemming voor de omliggende terreinen."

TerraNova Solar is een samenwerkingsverband tussen private bedrijven, de Financieringsintercommunale voor investeringen in Oost- en West - Vlaanderen en de Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij Oost-Vlaanderen die focust op de exploitatie van een zonnepanelenpark met een vermogen van 16 500 kWp.

Belfius Lease heeft een specifieke leasingformule aangeboden met een trimestrieel en seizoensgebonden terugbetalingsplan. De bedoeling van het project was de Gipsberg van Rieme & Zelzate een nieuwe bestemming te geven via:

- De zuivering van het zure bekkenwater
- De sanering van de oude fabrieksterreinen om plaats te maken voor nieuwe industriële activiteiten
- De duurzame verwerking van baggerspecie
- De aanplant van 3 hectare bos
- Het grootste zonnepanelen park in Benelux met een vermogen van 16 500Kwp.
- De oprichting van de coöperatieve Zonneberg om de buurtbewoners de mogelijkheid te bieden mee te investeren in de "groene hervorming" van de berg.

6.2. Vendor leasing en circulaire economie

Vendor leasing is een op leasing gebaseerde financieringstechniek waarmee Belfius klanten (fabrikanten, invoerders of verdelers van Machines e.a.) aan eigen klanten een oplossing kunnen bieden voor het gebruik van de goederen tegen periodieke betaling. De techniek is uitermate geschikt voor toepassingen in het kader van een circulaire economie.

Belfius Lease koopt het materiaal van de klant en verhuurt het hem vervolgens. De klant verhuurt het materiaal op zijn beurt aan de gebruiker volgens het principe "pay-as-a-service" of "pay-per-use", een belangrijk concept binnen de circulaire economie: de eindgebruiker betaalt voor het gebruik van een goed, niet voor het bezit ervan.

Belfius Lease en Belfius Auto Lease namen in 2017 overigens actief deel aan diverse ministeriële actieplannen zoals de "Task Force Circular Economy" en de "Green Deal Circulair Aankopen" om financieringsinitiatieven rond circulaire economie te boosten.

6.3. Mee met de nieuwe tendens op de automarkt

Op een totaal van 13.324 personenwagens in financiële leasing via Belfius Lease vertegenwoordigen elektrische, hybride en aardgasvoertuigen reeds 4,5 % van het wagenpark, voor een totale waarde van 40,9 miljoen EUR.

6.4. Belfius Auto Lease als "leverancier van mobiliteit"

Belfius Auto Lease is de dochteronderneming van Belfius voor operationele leasing van wagens.

In 2017 profileerde Belfius Auto Lease zich echter steeds meer als leverancier van mobiliteit in plaats van auto's en sluit zich aan bij de strategie Smart Belgium met een duurzame visie op mobiliteit.

De Olympus-app is een eerste voorbeeld van die nieuwe visie. Een onderneming kan op die manier aan medewerkers met of zonder bedrijfswagen een flexibele en ecologische mobiliteitsoplossing bieden. Werknemers kunnen kiezen voor de trein, bus, tram, metro, fiets of deelauto voor hun volledige of een deel van hun traject. Zij kunnen tevens een Cambio-wagen reserveren of een huurauto huren voor een korte periode. De facturatie gebeurt centraal en elke maand ontvangt de werkgever één overzichtelijke factuur.

E-Fleet is een tweede voorbeeld, gebaseerd op hetzelfde multimodale principe. Alleen kan in dit geval een elektrische wagen gecombineerd worden met de Olympus-app en krijgt de autobestuurder publieke of privé-oplaadmogelijkheden aangeboden, inclusief een praktisch facturatiesysteem.

7. Filantropie via Wealth Management

Met het beleggingsaanbod "Filantropie Belfius" biedt Belfius de klant een specifiek raamwerk om bij leven of overlijden een goed doel op te nemen als een structureel bestanddeel van zijn vermogensbeheer en/of successieplanning.

Het kapitaal van de klant wordt daartoe ondergebracht in een fonds op naam, onder het toezicht van een "provider". Dit is een organisatie die, conform de wensen van de opdrachtgever, garant staat voor een weloverwogen uitbetaling aan een of meer begunstigde goede doelen. De klant kan ook bij leven nog een rol opnemen bij het beheren van het fonds.

Belfius is de belangrijkste speler op het vlak van fondsen met een filantropisch doel. Ze omvatten een brede waaier aan filantropische thema's zoals wetenschappelijk onderzoek, armoede, natuur, cultuur en sociale projecten.

Tot nu toe werden meer dan 900 fondsen gecreëerd, in nauwe samenwerking met volgende organisaties:

- Koning Boudewijnstichting
- Stichting Pelicano
- Vrije Universiteit Brussel
- Université Libre de Bruxelles
- Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde Antwerpen
- Antikankerfonds
- Breast International Group
- Université de Liège

Een groot deel van de fondsen wordt pas geactiveerd na overlijden van de klant. In 2017 waren 113 fondsen actief, voor een totaal bedrag van 67,3 miljoen EUR, dat is bijna een verdubbeling t.o.v. 2015. Daarvan wordt jaarlijks 3 à 5% uitgekeerd aan de gekozen organisaties. Zo ging in 2017 ongeveer 2,7 miljoen EUR vanuit de nalatenschap van Belgische burgers naar goede doelen.

Onderstaande grafiek geeft de procentuele verdeling weer per type bestemming van de fondsen.

Wealth Management: verdeling per thema van de fondsen met filantropisch doel

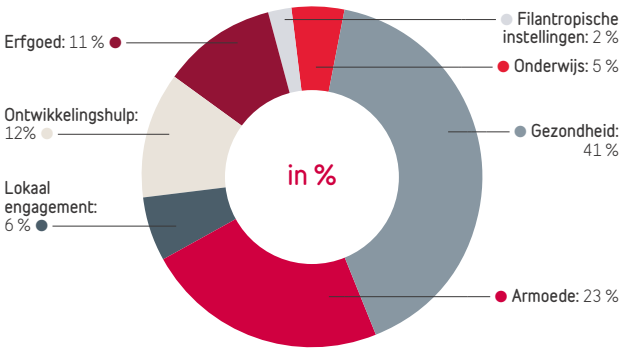

8. Toegang tot bankdiensten via sociale producten

Voor mensen in bestaansonzekerheid is het essentieel dat ook zij toegang hebben tot de basisbankdiensten, zoals betalingsverkeer via een bankrekening met betaalkaart.

Belfius creëerde daarom, in samenwerking met de OCMW's, een aantal specifieke bankproducten voor mensen die het financieel moeilijk hebben. Geen enkele andere Europese bank biedt dit aan.

- De Socialebijstandsrekening en de Afnamerekening zijn rekeningen speciaal bestemd voor de uitbetaling van sociale uitkeringen door OCMW's aan privépersonen, waarmee ze ook kleine uitgaven kunnen doen.
- De Rekening budgetbeheer/schuldenbeheer is een rekening waarmee personen in budgetbeheer of schuldbemiddeling het hen toegekende budget kunnen gebruiken voor hun dagelijkse uitgaven.

- De Wedersamenstelling huurwaarborg is een rekening die mensen in bestaansonzekerheid helpt om een woning te kunnen huren.
- De Verblijfswaarborgrekening: een rekening bedoeld om een verblijfswaarborg te verschaffen voor rusthuisbewoners, die deze zelf niet kunnen betalen
- De Systeem I-rekening is een rekening t.b.v. rusthuizen die de tegoeden van bewoners volledig of gedeeltelijk moeten beheren.
- De Prepaid card is een betaalkaart waarmee OCMW's, op een eenvoudige en beveiligde manier recurrente uitkeringen kunnen toekennen aan mensen zonder bankrekening.
- De Belfius EasyCard is een herlaadbaar alternatief voor de prepaidkaart. De kaart wordt vooral gebruikt door vluchtelingen.

Sociale bankproducten: evolutie rekeningen en bankkaarten

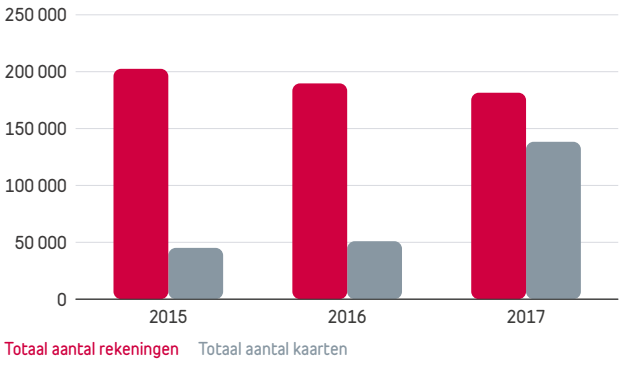

De daling van het aantal sociale rekeningen tijdens de afgelopen jaren is te wijten aan het feit dat sociale uitkeringen steeds vaker worden gestort op een gewone bankrekening, en aan de striktere bankreglementering. Na afloop van de uitkeringsperiode moet ook de sociale rekening worden stopgezet en vervangen door een gewone bankrekening. De OCMW's waren bijgevolg sinds 2015 verplicht heel wat sociale rekeningen af te sluiten en te vervangen.

GEZONDE ETHISCHE FUNDAMENTEN

1. Respect voor de mening van klanten

De klant staat centraal in de strategie van Belfius. Met klanten en partners een respectvolle langetermijnrelatie opbouwen is even belangrijk als de optimalisatie van operationele efficiëntie of financiële prestaties. Uitgangspunten daarbij zijn engagement, authenticiteit, entrepreneurship, klantgerichtheid en transparantie.

1.1. Klantentevredenheid stijgt in alle segmenten

Belfius meet zowel de tevredenheid van retail-klanten (RCB) als Public, Social & Corporate-klanten (PCB) volgens eenzelfde methodiek.

In 2017 werden 469 964 RCB-klanten uitgenodigd om deel te nemen aan een tevredenheidsonderzoek via e-mail, brief of telefoon. 62 991 namen deel en gaven een gemiddelde score van 94,8 %.

Langs PCB-kant werden 4 778 klanten bevraagd. 565 klanten namen deel en gaven een gemiddelde score van 98,01 %.

Globaal behaalt Belfius over 2017 een globale tevredenheidsscore van 95,87 % en overschrijdt daarmee voor het tweede jaar op rij het objectief van 95 % tevreden klanten. In deze globale score telt RCB voor 2/3, PCB voor 1/3.

Evolutie klantentevredenheid (in %)

	2015	2016	2017
Globaal	94,7%	95,3%	95,9%
RCB	93,7%	94,4%	94,8%
PCB	96,5%	96,9%	98,0%

1.2. Gedragscodes

Naast interne beleidslijnen, onderschreef Belfius ook de volgende gedragscodes:

- Febelfin gedragscode: deze gedragscode is een initiatief van Febelfin, de Belgische federatie van de financiële sector. Bij ondertekening verbindt Belfius zich ertoe om in zijn dagelijks handelen met klanten trouw te blijven aan de waarden van de sector.
- BeCommerce: Belfius respecteert de Gedragscode van BeCommerce, de Belgische vereniging van bedrijven actief in verkoop op afstand, via het internet, en dus in alle vormen van e-commerce. Zo wil BeCommerce consumenten een betrouwbare en veilige manier van online winkelen bieden.

1.3. Klachtenbeheer

Belfius focust op klantentevredenheid en schenkt bijgevolg ook een doorgedreven aandacht aan gebeurlijke klachten van en oplossingen voor zijn klanten. Belfius werkt met een klachtenbeheersysteem dat een automatische verwerking en analyse toelaat en geïntegreerd is in de kantoortoepassingen. Klachten worden onpartijdig en volgens een vast stappenplan(1) behandeld en uiteraard blijven de betrokken klanten geserviced worden zoals voordien.

Hoe ziet het proces eruit?

1. Klanten die een probleem willen signaleren, krijgen de raad contact op te nemen met hun kantoor of banker aangezien deze het best geplaatst is om een mogelijke oplossing te vinden. Deze signalering wordt niet gedefinieerd als een klacht, indien het probleem in deze fase wordt opgelost.
2. Als de klant niet kan of wil langsgaan in het kantoor of zijn contactpersoon het probleem niet kan oplossen, kan hij een klacht neerleggen bij de dienst Klachtenbeheer, die op zoek gaat naar een oplossing.
3. Als de klant niet akkoord is met het voorstel, kan hij schriftelijk contact opnemen met de Claims Negotiator van Belfius Bank.
4. Bij gebrek aan een oplossing op dit niveau, kan hij het dossier voorleggen aan de ombudsman van de financiële sector of de ombudsman van de Verzekeringen.

(1) Voor meer informatie over het stappenplan bij klachten: *http://tiny.cc/BelfiusKlachten.*

Afgehandelde aantal klachten per topic - 2015-2017

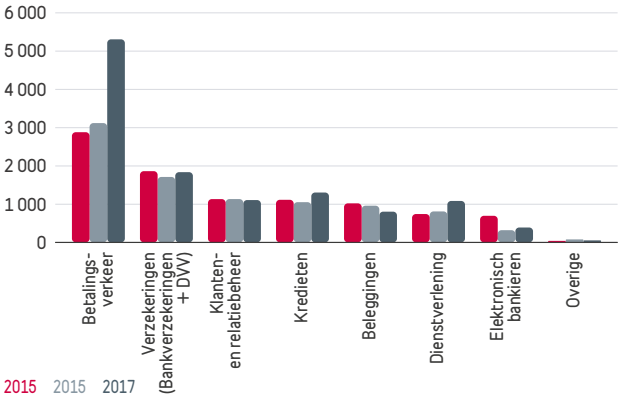

Afgehandelde aantal klachten per behandelingsniveau - 2015-2017

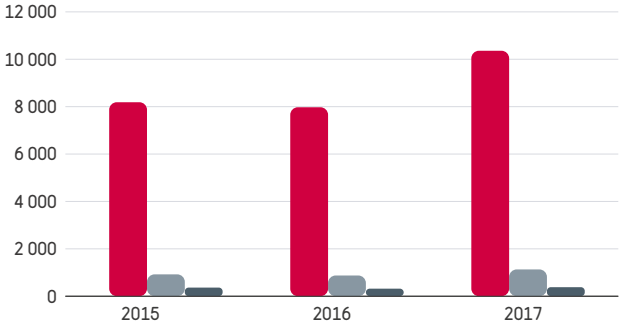

1.4. Klachten met betrekking tot 2 specifieke thema's

Klachten worden centraal geregistreerd en opgeslagen volgens onderwerp. Uit de voorafgaande materialiteitsanalyse kwamen de onderwerpen "Mensenrechten" en "Privé-leven" naar voren als materiële (door de stakeholders als meest relevant beschouwde) thema's. Uit de rapportering over klachtenbeheer blijkt dat het aantal klachten met betrekking tot deze twee onderwerpen beperkt is ten opzichte van het totaal aantal klachten:

- → Mensenrechten: Belfius behandelde in 2017 10 klachten rond mensenrechten. Aan de basis ervan liggen oorzaken als: racisme, discriminatie, onvriendelijkheid, onrespectvol gedrag, toegankelijkheid voor slechtzienden, toegankelijkheid voor personen met beperkte mobiliteit.
- → Privé-leven: in 2017 behandelde Belfius 58 klachten rond deze thematiek. Redenen die de klanten aangaven: gebrek aan discretie (verspreiding van info aan derden), gebrek aan privacy op het vlak van diensten die de klant aangeboden worden, post verstuurd aan een verkeerde bestemmeling of met niet-gesloten envelop, Wet op de privacy niet gerespecteerd.

2. Data privacy

2.1. Respect voor privacy en klantentevredenheid

Klantentevredenheid staat bij Belfius centraal, en het gebruik van klantengegevens faciliteert ongetwijfeld een (pro-)actiever aanbod van relevante producten, diensten en informatie op maat. Dat gebruik moet steeds afgewogen worden in het licht van het respect voor de privacy van klanten. De evenwichtige visie van Belfius terzake sluit perfect aan bij de General Data Protection Regulation (GDPR) die vanaf 25 mei 2018 van kracht wordt.

2.2. Nieuwe regelgeving

Op 25 mei 2018 wordt de General Data Protection Regulation (GDPR) - de Algemene Verordening Gegegevensbescherming - van kracht. Die introduceert een aantal nieuwe aspecten in vergelijking met de oude Europese richtlijn uit 1995. In grote lijnen kent de GDPR aan natuurlijke personen - zoals Belfius-klanten - meer rechten toe en legt ze gegevensverwerkers - waaronder Belfius en zijn partners/leveranciers - meer plichten op. Alle regels zullen voortaan ook dezelfde zijn in de verschillende EU-lidstaten.

2.3. Belfius zet privacy al langer voorop

Respect voor privacy is een engagement dat Belfius in het kader van zijn Privacy charter(1) reeds nam voordat er sprake was van de GDPR.

Het charter gaat uit van de volgende principes:

1. Meerwaarde bieden voor de klant: het gebruik van klantengegevens kadert in Belfius' visie op het vlak van klantentevredenheid. Klantengegevens worden gebruikt om een relevant aanbod te doen van producten, diensten of informatie.
2. Respect voor privacy: het respect voor de privacy van klanten wordt in het kader van dergelijke aanbiedingen onvoorwaardelijk gerespecteerd.
3. Transparantie: Belfius informeert de klant duidelijk hoe zijn privacy wordt beschermd en hoe rekening wordt gehouden met zijn voorkeuren. Sinds 12 december 2017 kunnen klanten hun voorkeuren overigens wijzigen via alle kanalen, en dus ook via de Belfius Tablet en Belfius Mobile app.
4. Authenticiteit: klantengegevens worden niet verkocht aan derden.
5. Security: Belfius controleert consequent of iedereen het charter naleeft.

2.4. Data privacy op de werkvloer

Inzake klantengegevens verzekert Belfius de hoogste graad van veiligheid. Om die garantie te kunnen blijven bieden, is het engagement van - alle - medewerkers cruciaal.

2.4.1. Een zaak van iedereen

Data privacy is een zaak van iedereen, niet alleen van de medewerkers die elke dag klantengegevens verwerken. Iedereen kan immers op één of andere manier in contact komen met klantengegevens.

(1) Voor meer informatie over het Privacy charter van Belfius: *http://tiny.cc/PrivacyN.*

Nu GDPR op 25 mei 2018 van kracht wordt, wordt respect voor de privacy van klanten en daarmee ook de verantwoordelijkheid van elke medewerker nog belangrijker. Belfius focust daarom op de privacy van klanten en ook van werknemers en bij uitbreiding iedereen die met Belfius in contact komt (prospecten, bezoekers, werknemers van partners, leveranciers,...).

Om dit engagement in de praktijk om te zetten, startte Belfius 6 workstreams op:

1. Hoe Belfius' organisatie aanpassen, hoe privacy bewaken in nieuwe processen en projecten?
2. Wat doet Belfius met persoonsgegevens, hoe worden onze activiteiten gedocumenteerd?
3. Hoe kan Belfius gegevens steeds beter beveiligen?
4. Met wie werkt Belfius samen rond gegevens van natuurlijke personen?
5. Hoe vult Belfius de rechten in van natuurlijke personen?
6. Hoe communiceert Belfius hierover intern en extern?

2.4.2. Data Protection Officer

Binnen Belfius werd de nieuwe functie van Data Protection Officer (DPO) gecreëerd. De DPO is o.a. de contactpersoon van de bank met de Privacycommissie, of toekomstige Gegevensbeschermingsautoriteit, het Belgisch controle-orgaan.

2.4.3. Klachten rond data privacy

Precies omdat Belfius veel aandacht besteedt aan de bescherming van klantengegevens, proactief potentiële risico's onderzoekt, awareness creëert bij zijn medewerkers en richtlijnen voorziet over het gebruik van klantengegevens, ontvangt Belfius slechts een heel beperkt en dalend aantal klachten rond inbreuken op data privacy. In 2017 waren dat er 58. Redenen die de klanten aangaven: gebrek aan discretie (verspreiding van info aan derden), gebrek aan privacy op het vlak van diensten die de klant aangeboden worden, post verstuurd aan een verkeerde bestemmeling of met niet-gesloten envelop, Wet op de privacy niet gerespecteerd.

Transactionele data

Belfius zette een beleid op rond het gebruik van transactionele data voor commerciële doeleinden. Dit bepaalt dat het gebruik van transactionele data altijd moet worden voorgelegd aan een beleidspanel, dat beslist of het gebruik conform de wet én de Belfius-visie is. Het panel houdt daarbij rekening met: de belangen van de klant, de belangen van de bank en de mate van "betreden" van de privacy van de klant. Dit laatste gebeurt via een tool zodat de objectiviteit gewaarborgd is.

3. Integer bankieren en fraudebestrijding

3.1. Integer bankieren

Een integere houding van alle Belfius-medewerkers is essentieel voor het behoud van het vertrouwen van alle interne en externe stakeholders in Belfius.

3.1.1. Compliance-beleid

Belfius leeft nauwgezet alle wetten en reglementen na en respecteert de regels en praktijken die gangbaar zijn binnen de financiële sector.

Bovendien kenmerken waarden als integriteit, loyauteit, transparantie, professionaliteit en wederzijds respect de relaties van Belfius met zijn medewerkers, klanten en partners, alsook de relaties tussen de medewerkers onderling.

Het globale compliance beleid van Belfius is vastgelegd in een Compliance-charter en een Integriteitsbeleid. In overeenstemming met de circulaire van de Belgische toezichthouders in verband met de compliance functie bevatten deze documenten onder meer een aantal beleidslijnen rond welbepaalde specifieke risicosituaties inzake compliance.

3.1.2. Ethische en Deontologische Code van Belfius

Naast de gedragscode van Febelfin hanteert Belfius een eigen Ethische en Deontologische Code die van toepassing is op alle Belfius-medewerkers.

Deze Code informeert medewerkers over de ethische en deontologische principes en wettelijk of reglementair voorgeschreven gedragsnormen die van toepassing zijn bij de uitvoering van hun taak. Ze biedt ook een houvast voor hun houding tegenover, en hun relaties met collega's, klanten, overheden en andere externe partijen.

Thema's zijn o.a. : ethiek, omgang met klanten, discretie, data privacy, belangenconflicten, respect voor de regels en verbintenissen van Belfius, antiwitwas en whistlebowing.

Overtredingen van de Code worden onderzocht door de dienst Audit en vervolgens beoordeeld door het (top)management. Het hoofd van de afdeling HR neemt de eindbeslissing.

3.1.3. Informatie en vorming

Om het bewustzijn en de alertheid van werknemers omtrent deze thema's te stimuleren, worden alle beleidsteksten rond ethiek en deontologie gepubliceerd op het intranet. Daarenboven kunnen medewerkers ook e-learnings en ad-hoc vormingsessies rond specifieke thema's en/of voor specifieke doelgroepen volgen.

3.2. Fraudebestrijding

3.2.1. Beleid en interne controles m.b.t. fraude

Door de afdeling Operational Risk Management werd samen met de afdelingen Audit en Compliance een globaal fraudebeleid voor Belfius geformuleerd.

Het werd specifiek uitgewerkt om binnen Belfius het kader van de interne controle te definiëren om fraude te helpen voorkomen, op te sporen en de nodige corrigerende maatregelen te nemen.

Het beheer van het frauderisico in de bank is de verantwoordelijkheid van de Chief Risk Officer (CRO) die in dit verband periodiek rapporteert aan het directiecomité. Elk van de drie verdedigingslijnen (verantwoordelijkheidsniveau's) blijft echter verantwoordelijk voor de aan haar toegewezen domeinen en moet toezien op de naleving van het kader van de richtlijnen.

Jaarlijks wordt een rapport over het fraudebeheer voorgelegd aan het directiecomité en het auditcomité, op basis waarvan eventuele, corrigerende maatregelen worden genomen.

3.2.2. Fiscaal voorkomingsbeleid

Medewerkers van Belfius dienen zich te houden aan een stringent fiscaal voorkomingsbeleid , dat gebaseerd is op vier principes:

- Alle wettelijke en reglementaire verplichtingen op fiscaal gebied strikt naleven.
- Niet samenwerken, rechtstreeks noch onrechtstreeks, met klanten die zich tot Belfius wenden om aan hun fiscale verplichtingen te ontkomen .
- Zich beperken tot het verstrekken van objectieve, correcte en neutrale gegevens.
- Zorgen voor een totale transparantie en traceerbaarheid van alle verrichtingen en transacties.

3.2.3. Antiwitwasbeleid

De witwasproblematiek en de strijd tegen de financiering van terrorisme zijn brandend actueel. Gezien de wereldwijde impact ervan ontstonden er tal van internationale wet- en/of regelgevende initiatieven, waarop ook de Belgische wetgeving gebaseerd is. Het toepassingskader waarin Belfius strijd voert tegen witwassen en financiering van terrorisme staat beschreven in het Antiwitwasbeleid (enkel in EN).

3.2.4. Klantenacceptatiebeleid

In het Antiwitwasbeleid wordt ook het Klantenacceptatiebeleid gespecifieerd. Er gelden hierbij o.a. uitsluitingsgcriteria op basis van een relevante link met bepaalde landen en bepaalde sectoren. De Country Watchlist is de voortdurend geactualiseerde lijst van uitgesloten landen, op basis van EU-embargo's, US-sancties, aanduiding door de FATF (Financial Action Task Force on Money Laundering) of wegens het predikaat 'fiscaal paradijs'.

3.2.5. Nultolerantie en whistleblowing-proces

Belfius hanteert een nultolerantiebeleid inzake fraude. Nalaten fraude te melden, wordt beschouwd als stilzwijgende medeplichtigheid.

Een intern meldsysteem (whistleblowing) geeft elke werknemer, ook de leidinggevende, de kans om mogelijke fraude te melden. Dit meldsysteem geldt als aanvullend systeem dat alleen moet gebruikt worden als er geen enkele andere meldingsmogelijkheid bestaat of deze niet efficiënt, aangepast of afdoend blijkt te zijn. Het systeem gaat trouwens ruimer dan enkel fraudegevallen.

- Onderverdeeld volgens het type van incident over de laatste drie jaar, is 8 % van het totale verlies het gevolg van interne fraude.
- In 2017 werden er geen corruption-gerelateerde incidenten geregistreerd.
- Er werden geen gevallen van whistleblowing geregistreerd in de afgelopen drie jaar.

4. Fiscale transparantie

4.1. Fiscaal beleid van Belfius

Als lokaal verankerde bank -verzekeraar, en zoals verwoord in zijn missie terzake, wil Belfius t.a.v. al zijn stakeholders ook op fiscaal vlak transparant communiceren:

- Belfius wil een verantwoordelijke belastingbetaler zijn, die rekening houdt met de belangen van alle betrokken partijen: werknemers, klanten, aandeelhouders, de overheid en de samenleving.
- Belfius zal alle fiscale wetten en procedures waaraan de bank onderworpen is nauwgezet naleven, en zal zich onthouden van elke medewerking aan fraude.
- Belfius zal de belastingen en voorheffingen die de klant verschuldigd is inhouden en doorstorten aan de fiscus, zoals de wet het voorschrijft, en zal binnenlandse of buitenlandse fiscale administraties informatie verstrekken, met respect voor de privacy van haar klanten.
- Belfius wil haar activiteiten op een fiscaal efficiënte manier organiseren, zoals een deugdelijk beheer vereist, waarbij elke activiteit onderbouwd moet zijn met geldige zakelijke overwegingen, inhoudelijk relevant en transparant moet zijn.
- Belfius wenst niet gevestigd te zijn in belastingparadijzen zoals bedoeld in de Belgische wetgeving.

Deze missie werd vertaald in een reeks doelstellingen, richtlijnen en verantwoordelijkheden die in detail beschreven zijn in de Fiscale beleidsnota van de Belfius Groep(1), ondertekend door de directiecomités van alle Belfius-entiteiten.

Organisatorisch is fiscaliteit ondergebracht in de Afdeling Fiscale Zaken, o.l.v. de CFO, waardoor de expertise inzake fiscaliteit wordt gecentraliseerd en een uniform beheer gewaarborgd is.

4.2. OESO-regels

Belfius beantwoordt aan alle geldende OESO-regels inzake Base Erosion and Profit Shifting (BEPS) die in de Belgische wetgeving zijn opgenomen en in de wetgeving van andere rechtsgebieden waar entiteiten van de Belfius gevestigd zijn.

(1) Voor meer informatie over de Fiscale beleidsnota van de Belfius Groep: *http://tiny.cc/TaxN*.

"BEPS" is een OESO-actieplan m.b.t. belastingontwijking door gebruik van hiaten in, en verschillen tussen belastingregels, om vervolgens op een artificiële manier winsten door te schuiven naar belastingarme of belastingvrije plaatsen, zonder een noemenswaardige activiteit ter plaatse. Ter bestrijding hiervan bevat het plan een reeks OESO-maatregelen, gegroepeerd in 15 actiepunten.

Met name rond de wettelijke bepaling inzake transfer pricing (actiepunt 13) respecteert Belfius nauwgezet alle vereiste rapporteringen.

4.3. Buitenlandse dochterondernemingen: Luxemburg en Ierland

Voor zijn commerciële activiteiten focust Belfius uitsluitend op de Belgische markt, maar houdt niettemin entiteiten aan in Luxemburg en Ierland voor zeer specifieke activiteiten:

- In Luxemburg geeft Belfius Financing Company SA bepaalde schuldbewijzen uit aan externe beleggers. Omwille van technische en operationele redenen werd beslist deze uitgiftes in Luxemburg te doen, in volle transparantie naar de Belgische fiscus toe en na ontvangst van een positieve ruling in België. Belfius Insurance Finance beheert een aandelen- en obligatieportefeuille.
- Belfius Ireland en Belfius Bank, Dublin branch, beide gevestigd in Ierland, houden een historische portefeuille van langetermijnobligaties aan. De Ierse aanwezigheid van Belfius is een restant uit het verleden en kan geenszins gezien worden als een fiscale optimalisatie; beide entiteiten zijn momenteel structureel verlieslatend.

4.4. Belfius als belastingbetaler

Geconsolideerde jaarrekening

(in duizend EUR)	2015	2016	2017
CASH BELASTINGEN EN BIJDRAGEN	**(492 314)**	**(494 043)**	**(603 375)**
Belastingen lopend boekjaar[1]	(58 635)	(53 788)	(157 071)
Sectorheffingen[2]	(205 106)	(220 215)	(217 513)
Sociale-zekerheidsbijdrage	(130 719)	(119 377)	(112 474)
Niet-aftrekbare BTW	(53 691)	(61 567)	(70 649)
Andere indirecte belastingen	(44 163)	(39 096)	(45 668)

(1) Cf. Toelichting 7.16. bij de geconsolideerde resultatenrekening van Belfius Bank.
(2) Cf. Toelichting 7.9. bij de geconsolideerde resultatenrekening van Belfius Bank.

Geconsolideerde resultatenrekening

(in duizend EUR)	Nettoresultaat voor belastingen: belastbare basis (A)[1]	Belastingen op resultaat van het boekjaar (B)	Effectief belastingtarief (B)/(A)
2015	673 656	197 886	29 4%
2016	774 505	262 884	33 9%
2017	958 334	388 242	40 5%[2]

(1) Nettoresultaat voor belastingen excl. winsten en verliezen van vennootschappen geboekt volgens de vermogensmutatiemethode
(2) Naar aanleiding van de hervorming van de Belgische vennootschapsbelasting heeft Belfius Bank een herziening van de uitgestelde belastingen uitgevoerd, resulterend in een bijkomende belastingskost ten belope van 106 miljoen EUR. Zonder de hervorming van de Belgische vennootschapsbelasting zou het effectieve belastingtarief 29,5 % zijn geweest.

Voor meer details: zie Toelichting 7.16 bij de geconsolideerde resultatenrekening in het jaarverslag van Belfius.

DUURZAME SAMENWERKING MET DE SAMENLEVING

Belfius investeert niet alleen in de Belgische economie, maar heeft ook een sterke traditie in het ondersteunen van projecten met sociaal oogmerk. Ons maatschappelijk engagement kadert volledig binnen onze strategie. De medewerkers van Belfius zetten zich jaarlijks actief in voor verschillende goede doelen en andere initiatieven.

In lijn met zijn strategie kiest Belfius voor betekenisvolle Belgische langetermijnpartnerships met organisaties die zich inzetten voor hen die minder kansen krijgen.

1. Projecten voor het goede doel

1.1. Viva For Life

Belfius is al sinds 2016 hoofdsponsor van Viva For Life, een initiatief van de RTBF, en steunt zo verschillende organisaties in Wallonië en Brussel die strijden tegen kinderarmoede. Om geld in te zamelen organiseerde Belfius onder meer:

- Stairs for Life: trappenloop waarbij meer dan 600 deelnemers de 31 verdiepingen van de Belfius-toren in Brussel beklommen voor het goede doel.
- Kerstballenverkoop: het kantorennet van Belfius verkocht 37.824 Viva For Life-kerstballen.
- Een tournee langs verschillende steden, telkens met inbreng van lokale Belfius-agentschappen

Evolutie opbrengst 2015-2017

(EUR)	2015	2016	2017
Bedrag Belfius[1]	226 721	350 941	376 555
TOTAALOPBRENGST VIVA FOR LIFE[1]	**3 028 755**	**3 452 310**	**4 115 330**

(1) Het "Bedrag Belfius" is het bedrag dat Belfius inzamelde via alle acties terwijl de totaalopbrengst de opbrengst is die Viva For Life heeft opgehaald in heel Wallonië en Brussel.

1.2. Rode Neuzen

Samen met Medialaan en Q-Music steunt Belfius Rode Neuzen Dag, een actie die aandacht vraagt voor jongeren die kampen met psychische problemen. Met de opbrengst van 2016 werden er 5 OverKop-huizen geopend en kwam er een online OverKop-platform. Overkop-huizen zijn plekken waar jongeren met psychische problemen zonder wachten en zonder label snel iemand kunnen vinden als ze dat nodig hebben. Het OverKop-platform is een website waar jongeren terechtkunnen. Dat is belangrijk, want de digitale wereld is vaak hun eerste toevlucht voor informatie.

Evolutie opbrengst 2015-2017

(EUR)	2015	2016	2017
OPBRENGST RODE NEUZEN	**3 858 814**	**4 103 677**	**Nvt[1]**

(1) 2017 was geen actiejaar

1.3. Special Olympics

Via ons partnership met Special Olympics Belgium (sinds 2014) zetten we mensen met een verstandelijke beperking in de schijnwerpers en bevorderen we hun integratie in de Belgische samenleving via de sport.

In 2017 werd Belfius voor 3 jaar "silver sponsor" van de Special Olympics. Naast de financiële steun stimuleerde Belfius zijn medewerkers om als vrijwilliger mee te werken aan de 35ste editie van de Spelen.

2. Belfius en kunst

Al 8 jaar lang deelt Belfius zijn passie voor kunst met het publiek. Elk jaar wordt in de Belfius Art Gallery op de 32ste verdieping van de Belfius Toren, de Brusselse zetel van Belfius, een thematische selectie getoond van een 60-tal kunstwerken uit de Belfius-collectie die met 4 300 meesterwerken de grootste privékunstcollectie van het land is. Om zoveel mogelijk mensen van dit artistiek erfgoed te laten genieten, stelt Belfius de galerij, tweemaal per maand en na afspraak, open voor het grote publiek. Ook een virtueel 360°-bezoek is mogelijk via belfius.com/art. Met de vzw's Audioscenic en Culturama worden ook gegidste rondleidingen voorzien voor slechtzienden, die via audio description kennis kunnen maken met de collectie.

Onze steun aan Belgische kunst vertaalt zich ook in het uitlenen van kunstwerken uit de collectie aan Belgische musea, de aankoop van werken van jong Belgisch talent en deelname aan evenementen zoals Art Brussels.

3. De private stichting Belfius Foundation

De stichting Belfius Foundation coördineert het solidariteitsmecenaat van Belfius. Belfius Foundation is juridisch onafhankelijk van Belfius Bank en heeft haar eigen Raad van Bestuur en website (www.belfius-foundation.be). In 2017 beschikte Belfius Foundation over een budget van 215 000 EUR. Daarmee ondersteunt de stichting enkel sociale projecten zonder financieel oogmerk. In 2017 spitste de Foundation zich hoofdzakelijk toe op twee initiatieven:

3.1. Colour Your Hospital

Belfius Foundation organiseerde de 6de editie van Colour Your Hospital: een wedstrijd waarbij alle ziekenhuizen van het land projecten kunnen indienen om de levenskwaliteit van hun patiënten te verbeteren. Afgelopen jaar selecteerde een onafhankelijke jury 24 laureaten uit 101 kandidaturen. Zij verdelen onderling een Foundation-budget van 150 000 EUR om hun projecten te realiseren.

3.2. Helping Hands

Dit initiatief (7de editie) richt zich tot Belfius-medewerkers die zich als vrijwilliger inzetten voor een Belgische solidariteitsvereniging. Een onafhankelijke jury selecteerde 10 projecten (op een totaal van 35 kandidaturen) die elk 5 000 EUR kregen voor hun project. De 10 gekozen projecten ondersteunen stuk voor stuk kwetsbare doelgroepen zoals bijvoorbeeld slechtzienden en door de rechter geplaatste kinderen.

DIRECTE IMPACT VAN BELFIUS OP MILIEU EN KLIMAAT

In dit luik ligt de focus op de elementen met de grootste impact op het milieu en het klimaat: de energie die wordt verbruikt door de eigen gebouwen en voor de verplaatsingen van het personeel, het papierverbruik, het sorteren van afval en de koolstofvoetafdruk.

1. Duurzaamheid in gebouwen en mobiliteit

1.1. Besparing van energie en dus van CO_2

Belfius heeft sinds vorige eeuw al bijzondere aandacht gehad voor de energieprestatie van zijn gebouwen. In 2007 werd besloten het primair energieverbruik van de centrale gebouwen in Brussel op vijf jaar tijd met de helft terug te dringen. Er vonden grondige energie-audits plaats in de centrale gebouwen, daarna in de regionale gebouwen, en in bepaalde kantoren. Het optimaliseren van de kantoorruimte (landschap, werkplekken voor 70 % van de werknemers) gekoppeld aan een personeelsinkrimping tijdens de afgelopen jaren, heeft geleid tot een forse daling van het aantal gebouwen. Mede dankzij de ondersteuning via bewustwordingscampagnes ten behoeve van het personeel, is het primair energieverbruik (MWh gas + MWh elektriciteit x 2,5) op 10 jaar tijd gedaald met 70,6 %. Tijdens de voorbije 6 jaar is dat energieverbruik geslonken met 36,6 %, terwijl het energieverbruik per VTE (voltijds equivalent) is teruggelopen met 14 %.

Evolutie van het primaire energieverbruik in de hoofdzetel te Brussel

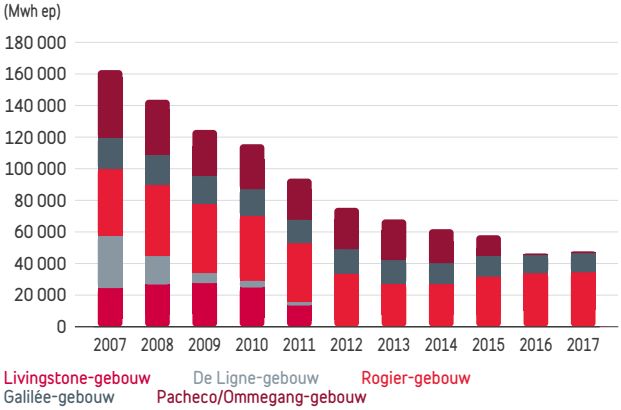

Merk op dat Belfius sinds 2008 uitsluitend groene stroom gebruikt, die wordt gewaarborgd door uitstootcertificaten. In 2016 werd er een nieuwe overeenkomst gesloten met Engie (ex-Electrabel) die loopt tot 2021, met het oog op een bevoorrading met elektriciteit afkomstig van de offshore-windmolenparken (product Seanergy). Belfius blijft investeren in instrumenten voor gecentraliseerd energiebeheer. De stopzetting van het gebruik van het Galilée-gebouw in 2018, en meer doorgedreven telewerk zal wellicht eveneens bijdragen tot een lager energieverbruik voor Belfius tijdens de komende jaren.

Het waterverbruik in de centrale gebouwen is op 6 jaar tijd gedaald met 57,4 %. Het waterverbruik per VTE is op 6 jaar tijd gedaald met 11,6 %.

Waterverbruik in de hoofdzetel in Brussel (m³)

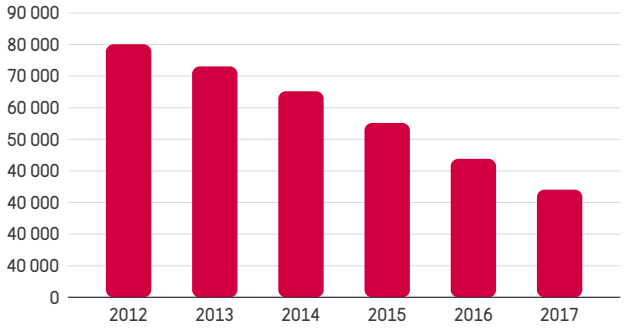

In de groep Belfius wordt telewerk meer en meer aangemoedigd, en ook dat speelt een rol in het waterverbruik en de betere energieprestatie.

1.2. Steeds minder papier

Naast de energiebronnen is papier de belangrijkste verbruikspost bij Belfius met bijna 1.000 ton per jaar, waarvan 95 % met het FSC(1)-label. Bij gelijkblijvende perimeter bedraagt de daling 49,7 % op 3 jaar tijd.

Belfius zette in 2014 het plan "stream digital paperless" op poten, met de bedoeling het papierverbruik tegen einde 2017 terug te dringen met 50 %. In verband met papier dat wordt verbruikt door het personeel om te printen en te kopiëren, bedraagt de effectieve vermindering 49,8 %. Het veralgemeend gebruik van draagbare pc's, het schrappen van de kasten en een daling van het aantal printers met 30 % zal nog een verdere daling tijdens de komende jaren mogelijk maken.

Doel: het aantal geprinte A4-pagina's verminderen met 50 % op 3 jaar

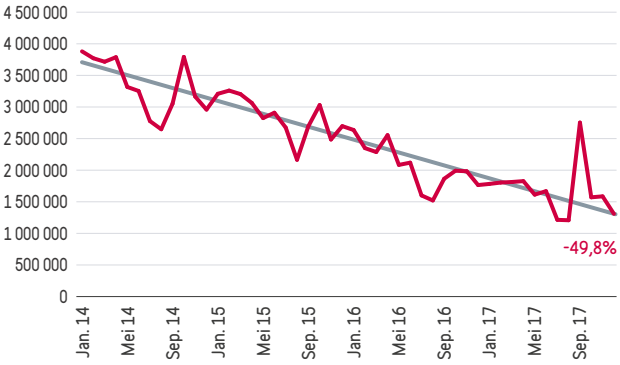

Belfius levert eveneens grote inspanningen om minder rekeningafschriften voor zijn klanten af te drukken door hen richting digitale kanalen te laten evolueren. In 2017 is het aandeel van de geprinte papieren rekeningafschriften die vervolgens naar de klanten werden verstuurd, afgenomen met 42 % op 3 jaar tijd, tot nog slechts 21 % van de rekeningafschriften. 38 % wordt nog door de klanten afgedrukt in de kantoren (-39 % op 3 jaar tijd). Het aantal elektronische afschriften (full electronic-rekeningen) dat niet wordt afgedrukt, is op 3 jaar tijd gestegen met 55 %, en vertegenwoordigt 41 % van de rekeningafschriften.

Evolutie van het printen van rekeningafschriften – 2014 (binnenste ring)-2017 (buitenste ring)

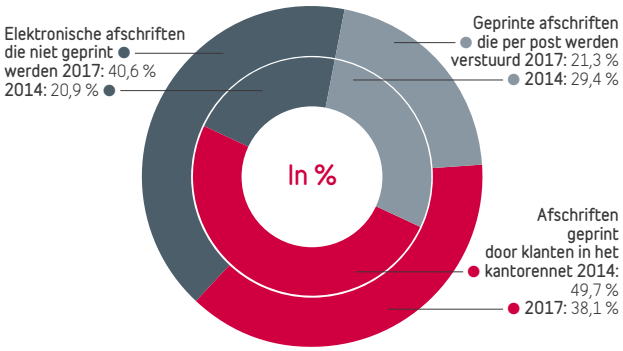

1.3. Een grote opruimingsactie heeft tijdelijk gezorgd voor een toename van een bepaald soort afval.

In 2017 schafte Belfius de individuele kasten voor zijn personeel af in het kader van de digitalisering (paperless). Dat zorgde in de hoofdzetel voor een specifieke toename van de hoeveelheid van een bepaald soort afval ten opzichte van het jaar voordien, nl. restafval (+20 %) en papier voor recyclage (+39 %). De forse daling van de hoeveelheid afval (-36 %) die werd opgetekend in de hoofdzetel tussen 2012 en 2016, werd wat afgezwakt door die opruimingsactie, maar we hebben het toch over een vermindering met 26 % op 5 jaar tijd.

Uitsplitsing van het afval (794 ton) dat werd geproduceerd op de hoofdzetel in Brussel in 2017

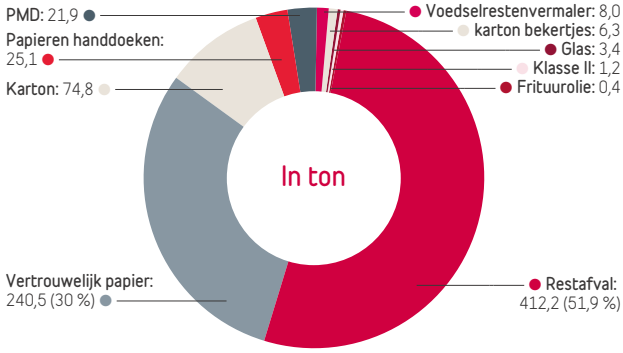

De uitdaging voor de toekomst bestaat erin het volume van het (niet gesorteerd) restafval en ook van het te recycleren papier te verminderen, en het aandeel PMD en te recycleren kartonnen bekertjes te verhogen. Er worden geregeld interne campagnes georganiseerd om het personeel warm te maken voor het correct sorteren van het afval.

Het gewicht van het afval per VTE (voltijds equivalent) per jaar in de hoofdzetel in Brussel is gedaald van 190 kg in 2012 tot 154 kg in 2016, maar het afschaffen van de kasten heeft wel weer gezorgd

(1) FSC: Forest Stewardship Council.

voor een tijdelijke stijging tot 191 kg/jaar in 2017. Die indicator zou weer moeten dalen tot onder de grens van de 150 kg/werknemer vanaf 2019, en dat geldt ook voor het volume aan papierafval, nl. onder de 150 ton/jaar.

1.4. Duurzame mobiliteit in het woon-werkverkeer blijft één van de sterke punten vanBelfius

Belfius werkte in 2000 een ambitieus Mobiliteitsplan uit dat het personeel ertoe aanmoedigt om massaal gebruik te maken van het openbaar vervoer en van de fiets, en wil ontmoedigen om alleen met de wagen te komen, door de medewerkers van de bank die zonder medepassagier met de wagen naar Brussel komen te doen betalen voor een standplaats in de parkeergarage.

Resultaat: in Brussel komt 78,7 % van het personeel van de bank (in de Rogiertoren) elke dag met het openbaar vervoer naar het werk. Slechts 16,7 % zit nu nog alleen in de wagen om naar het werk te komen, tegen 16,2 % in 2016. 2,2 % komt naar de hoofdzetel in Brussel met de fiets, maar 6,1 % gebruikt elke dag de fiets om naar het station te rijden en daar te trein te nemen naar Brussel.

Evolutie van personeel dat alleen in de auto pendelt naar en van de hoofdzetel te Brussel

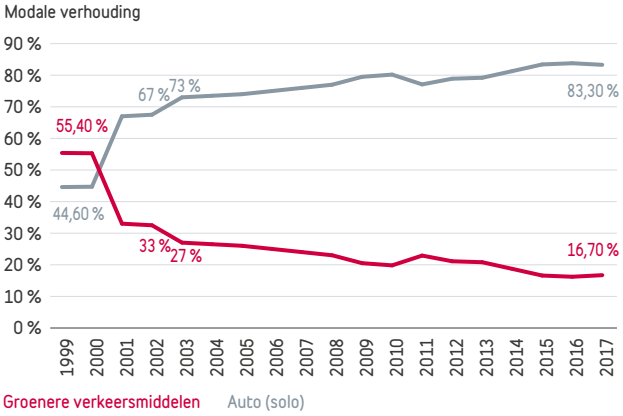

Bij Belfius Bank in Brussel is het aandeel van de mensen die "solo" met de wagen naar en van het werk rijden gedaald met 70 % op 17 jaar tijd, en dat zit nu al twee jaar onder de grens van 17 %.

Vergelijking van voornaamste mobiliteitsmodi voor het woon-werkverkeer in België en Brussel

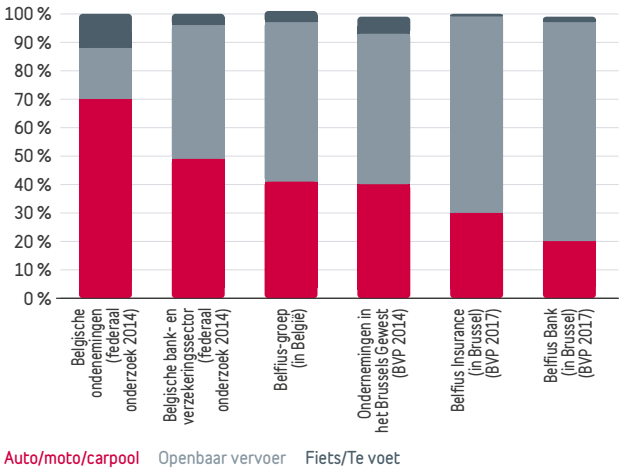

Vergelijken we de groep Belfius met het gemiddelde in de sector Banken & Verzekeringen, en met het gemiddelde bij de Belgische bedrijven, dan scoort Belfius meer dan behoorlijk met 56 % openbaar vervoer.

Ten slotte heeft ook telewerk, dat nog steeds in opmars is, een zeer gunstige weerslag op de mobiliteit. De 120.974 dagen die bij Belfius Bank werden geregistreerd in 2017 staan gelijk met 605 werknemers (9,4 % van het personeel) die dagelijks uit de files op de wegen en uit de overvolle treinen in de spitsuren zijn weggehaald. Die trend zal wellicht nog fors worden doorgezet tijdens de komende jaren.

2. Koolstofafdruk van de groep Belfius

	2015		2016		2017	
	Verbruik	CO_2	Verbruik	CO_2	Verbruik	CO_2
SCOPE 1						
Gas (MWh)						
hoofdzetel	8 983	1 779	7 881	1 560	8 942	1 771
regionale zetels	1 837	364	1 681	333	1 547	306
gebouwen van dochter-ondernemingen	1 481	293	1 404	278	1 296	257
loontrekkend kantorennet	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Stookolie (10^3.liter)						
4 kantoren loontrekkend net	13	35	13	38	11	31
Crefius Wépion	24	67	18	50	17	48
Voertuigen in bezit (10^3.km)	44 234	6 148	49 299	6 570	53 337	6 925
TOTAAL SCOPE 1		8 686		8 829		9 336

	2015		2016		2017	
	Verbruik	CO_2	Verbruik	CO_2	Verbruik	CO_2
SCOPE 2						
Elektriciteitsverbruik (MWh)(1)						
hoofdzetel	20 157	0	15 514	0	16 137	0
regionale zetels	1 337	0	1 367	0	1 456	0
gebouwen dochterondernemingen	2 015	0	1 803	0	1 937	0
loontrekkend kantorennet	NA	0	NA	0	NA	0
TOTAAL SCOPE 2		0		0		0
SCOPE 3						
Water (10^3.m^3)						
hoofdzetel	57	19	43	15	34	12
regionale zetels	4	1	5	2	5	2
gebouwen dochterondernemingen	7	2	8	3	5	2
loontrekkend kantorennet	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Afval (in ton)						
hoofdzetel Restafval	364	96	344	90	412	108
Papier	181	21	173	20	241	28
Karton	35	4	98	11	75	9
PMD	18	5	23	6	22	6
Verplaatsingen woon-werkverkeer (10^3.km)	86 139	6 067	83 401	5 844	84 202	5 886
Prof. verplaatsingen met privé-voertuig (10^3.km)	1 347	249	1 064	194	940	168
Prof. verplaatsingen met openbaar vervoer(10^3.km)	504	21	481	20	450	19
Internationale prof. verpl. met de trein (10^3.km)	NA	NA	NA	NA	377	3
Internationale prof. verpl. met het vliegtuig (10^3.km)	NA	NA	361	89	488	116
TOTAAL SCOPE 3		6 486		6 294		6 358
TOTALE UITSTOOT		15 171		15 122		15 694

(1) De CO_2-uitstoot die werd berekend voor elektriciteit volgens de locatiegebonden methode komt uit op 3 886,6 CO_2e T.

De koolstofafdruk meet de uitstoot van broeikasgassen die te maken heeft met de producten en diensten van onze onderneming. Dat geeft weer in welke mate Belfius afhankelijk is van fossiele energiebronnen.

In "scope 1" wordt de uitstoot ondergebracht die rechtstreeks gelinkt is aan de verwarming met primaire energie (gas, stookolie) en aan de brandstof voor de dienstvoertuigen en de bedrijfswagens, inclusief de Flex-voertuigen(1), die ten dele worden gefinancierd door het personeel.

Het is de toename van het aantal Flex-voertuigen (in leasing) die zorgt voor een stijging van het aantal afgelegde kilometer en dus van het directe energieverbruik (scope 1).

Merk op dat met de uitstoot voor de verplaatsingen van het woon-werkverkeer geen rekening werd gehouden (die werd ondergebracht in scope 3), maar dat het aandeel van de privéverplaatsingen niet in mindering kon worden gebracht. Al die verplaatsingen worden dus beschouwd als van professionele aard, wat zorgt voor een overschatting van de reële uitstoot voor de werking van het bedrijf.

Merk ten slotte op dat voor gas het verbruik van de kantoren van het "loontrekkend net" niet in aanmerking werd genomen; dat vertegenwoordigde 45 % van het verbruik van de groep in 2012.

Een proportionele toevoeging van 45 % voor gasverbruik voor het jaar 2017, zou de CO_2 -uitstoot verhogen met 1 910 ton, waardoor de totale uitstoot van de Belgische groep zou uitkomen op 17 604 ton.

In "scope 2" wordt de uitstoot vermeld voor de productie van de elektriciteit die door Belfius wordt verbruikt. Aangezien dit verbruik sinds 2008 volledig wordt gecompenseerd door certificaten van 100 % hernieuwbare energie (offshore-windmolenparken), wordt de CO_2-uitstoot als nihil beschouwd. Die zou 3 887 ton hebben bedragen als deze elektriciteit niet als van hernieuwbare oorsprong kon worden beschouwd.

In "scope 3", waarin de andere indirecte uitstoot is opgenomen, wordt het overgrote deel (93 %) veroorzaakt door het woon-werkverkeer, gevolgd door de professionele verplaatsingen (5 %), het afval (2 %) en de waterdistributie.

Het Mobiliteitsplan, dat het aantal individuele verplaatsingen met de auto heeft teruggedrongen, leverde over een periode van 17 jaar een uitstootbesparing op van 100 000 ton CO_2.

Momenteel kan dankzij het plan jaarlijks ongeveer 6 000 ton worden uitgespaard, dat is het equivalent van scope 3, wat neerkomt op een halvering van de uitstoot voor het woon-werkverkeer. Die uitstoot is lichtjes toegenomen in 2017 door de toename van het aantal werknemers. De uitstoot m.b.t. het woon-werkverkeer neemt af. De uitstoot van "scope 3" en de totale uitstoot zijn vrij stabiel als men rekening houdt met de niet beschikbare gegevens.

(1) In het kader van het cafetariaplan.

HUMAN RESOURCES

Klantentevredenheid staat centraal bij Belfius en daarom wenst HR in eerste instantie een volwaardige partner te zijn in de ontwikkeling van elke medewerker en elk team om maximaal tegemoet te komen aan de behoeften van de klant.

Belfius focust hierbij op 6 assen:

1. De nieuwe ondernemerschapscultuur verder laten groeien.
2. Stimuleren van engagement door "empowerment".
3. Investeren in nieuwe talenten.
4. Investeren in "Learning & Development".
5. Mensen en talent uitwisselen intern & extern.
6. Verder ontwikkelen van een welzijnsbeleid.

1. De nieuwe ondernemerschapscultuur verder laten groeien

1.1. Waarden en organisatiecultuur

De zes waarden van Belfius geven het kader aan waarbinnen onze nieuwe ondernemingscultuur dag na dag wordt gestimuleerd. Deze zes waarden zijn:

- Klantgerichtheid: tevreden klanten als maatstaf voor alles wat we ondernemen.
- Transparantie: interne en externe openheid als basis voor een bank-verzekeraar die een nieuwe bankcultuur claimt.
- Engagement: voluit medeverantwoordelijkheid opnemen voor de toekomst van Belfius en onze samenleving.
- Challenging: zowel onderling als op de markt dagen we elkaar uit om onze zelfgekozen strategie ook waar te maken.
- Ondernemingszin: we durven nieuwe wegen inslaan, grenzen verleggen, hebben een neus voor kansen die we gedreven en doelgericht ook waarmaken.
- Authenticiteit: we doen het echter en anders dan anderen, we respecteren individuele eigenheden en vinden verschillen verrijkend.

HR heeft deze ambitie geconcretiseerd door:

- Actief te sturen via klantgerichtheid op alle niveaus.
- Te focussen op businessbehoeften.
- Aan te zetten tot het nemen van eigen verantwoordelijkheid.

1. 2. Tevredenheid en engagement

Tevreden en geëngageerde medewerkers vormen de hoeksteen van een succesvolle organisatie. Uit de jaarlijkse engagementbarometer blijkt dat Belfius zowel op het vlak van medewerkerstevredenheid als engagement hoog scoort.

Tabel 1. "Tevredenheidsindicator"-scores uit de Engagement Survey (Belfius Bank en Belfius Insurance)(1)

	2015	2016	2017
Belfius Bank	92,5 %	94,9 %	92,8 %
Belfius Insurance	91,0 %	93,5 %	93,8 %

Tabel 2. Engagement Indicator-scores uit de Engagement Survey (Belfius Bank en Belfius Insurance)(1)

	2015	2016	2017
Belfius Bank	81,5 %	86,7 %	85,7 %
Belfius Insurance	83,3 %	85,2 %	86,2 %

1.3. Markante realisaties

De Belfius-medewerkers zetten zich elk jaar opnieuw actief in voor een aantal goede doelen, zoals de Rode Neuzendag, Viva For Life en Special Olympics.

2. Stimuleren van engagement door "empowerment"

2.1. Vertrouwen en "empowerment"

Belfius-medewerkers zijn geëngageerd, nemen hun verantwoordelijkheid en hebben vertrouwen in de uitdagingen van de toekomst. Die uitdagingen vergen niet enkel technologische aanpassingen, maar ook veranderingen in termen van flexibiliteit en beschikbaarheid.

Vanuit dit oogpunt heeft Belfius een nieuwe werkorganisatie ontwikkeld die antwoord biedt op de noden en uitdagingen van de toekomst, en op de veranderende behoeften van klanten, en de verwachtingen van medewerkers op het vlak van een evenwichtige balans werk-privé.

HR heeft deze ambitie geconcretiseerd door:

- Een transparant organisatiemodel te ontwikkelen.
- Uit te dagen om samen een nog hoger niveau te bereiken.
- Veerkracht te verhogen.
- Samen met passie doelen na te streven.

Een van de aspecten die een andere invulling vraagt van leiderschap, is het feit dat de nieuwe werkorganisatie meer telewerk stimuleert. Dit vraagt een andere manier van aansturen.

2.2. Telewerk

Tabel 3. Evolutie van "Telewerk" binnen Belfius Bank en Belfius Insurance(1)

	% medewerkers dat aan telewerk doet		Gem. aantal dagen telewerk / medewerker die aan telewerk doet		% telewerk op het totaal van de "productive time"	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Belfius Bank	79,6 %	78,4 %	1,9	2,4	10,6 %	12,7 %
Belfius Insurance	68,2 %	68,9 %	3,8	4,0	18,6 %	19,8 %

2.3. Markante realisaties

2.3.1. Nieuwe arbeidsorganisatie Belfius Bank

In 2017 bereikten de vakbonden en de directie van Belfius Bank een akkoord over een vernieuwde werkorganisatie om aan de verwachtingen van de klanten en medewerkers van vandaag en morgen te beantwoorden. Eind 2017 werd aan een grote groep medewerkers de keuze gelaten om mee te stappen in een flexibelere vorm van werkorganisatie. 72 % van de meer dan 2.800 betrokken medewerkers, kozen effectief voor deze vernieuwde werkorganisatie. Medewerkers die dit wensen kunnen ook na eind 2017 nog overstappen naar de nieuwe werkorganisatie. Die is onder meer gebaseerd op volgende principes:

- Het vragen maar ook geven van nieuwe vormen van flexibiliteit en beschikbaarheid. Belfius wenst een evenwichtige werkorganisatie die tegemoetkomt aan de flexibele behoeften van klanten, maar die medewerkers tegelijk de opportuniteit biedt privé en werk flexibel te regelen.
- Het geleidelijk invoeren van een vernieuwde werkorganisatie, waarbij de medewerkers voldoende aanpassingstijd wordt gegund om zich goed te voelen bij nieuwe vormen van werken en samenwerken.
- Een geharmoniseerde werkorganisatie waaraan elke medewerker op gelijke voet kan deelnemen en waarbij statutaire verschillen uit het verleden op een billijke wijze worden gewist.

Deze nieuwe werkorganisatie ligt aan de basis van een meer actuele en open bedrijfscultuur. Ze zal ervoor zorgen dat Belfius klaar is voor de grote huidige uitdagingen inzake o.m. toegankelijkheid, aantrekkelijkheid en mobiliteit.

3. Investeren in nieuwe talenten

3.1. Groeikansen

Belfius wenst vandaag al te investeren in oplossingen voor morgen. Belfius is hierbij continu op zoek naar, en investeert in nieuw talent, wat de bank-verzekeraar in staat stelt om te anticiperen op én te beantwoorden aan de wijzigende verwachtingen van zijn klanten.

- Zoals voor vele bedrijven, zijn het natuurlijk verloop en de nood aan nieuwe profielen ook voor Belfius een grote uitdaging. Belfius gaat op zoek naar nieuwe talenten, en vooral ook naar erg verscheiden profielen. Dit vertaalt zich concreet in een actiever

(1) Alle cijfers met betrekking tot de medewerkers, betreffen de "actieve" populatie (tenzij anders vermeld), d.w.z. exclusief. medewerkers in uitstapregeling, langdurig zieken, voltijdse tijdskredieten, gedetacheerden.

rekruteringsbeleid t.o.v. de voorgaande jaren, meer zichtbaarheid op sociale media en de implementatie van een nieuwe rekruteringswebsite (https://www.belfius.be/retail/nl/jobs.aspx) voor potentiële kandidaten en intensieve aanwezigheid op evenementen van universiteiten, hogescholen en business schools.

- Als werkgever biedt Belfius een heel scala aan functies, zowel centraal als lokaal, en ruime jobopportuniteiten aan potentiële kandidaten. Vanuit het oogpunt "continu leren" heeft Belfius alles in huis om getalenteerde individuen, die zichzelf wensen te ontwikkelen en/of te heroriënteren, een mooie carrière aan te bieden.
- Voor Belfius is het cruciaal om zich in de nabije toekomst nog actiever op de Belgische arbeidsmarkt te positioneren om als attractieve werkgever de zoektocht naar talent te intensifiëren.

HR heeft deze ambitie geconcretiseerd door:

- Belfius actief te positioneren in de arbeidsmarkt.
- Een brede waaier aan functies in meerdere domeinen aan te bieden.
- Diversiteit na te streven bij onze aanwervingspolitiek.
- Authenticiteit naar voren te schuiven als aantrekkingspunt voor toekomstige medewerkers.

3.2. In- en uitstroom(1)

In 2017 werden voor Belfius Bank en Belfius Insurance 640 interne en externe vacatures gepubliceerd voor functies van onbepaalde duur, wat aanzienlijk meer is dan de voorgaande jaren (zie "Tabel 4"). Als één van de hefbomen voor de aantrekking van nieuw talent, verwelkomde Belfius 53 stagiairs. Dit is een lichte stijging t.o.v. de voorgaande jaren en daarbij viel vooral de grotere vertegenwoordiging van vrouwen op, van 37,5 % in 2016 naar 52,8 % in 2017. (zie "Tabel" 5). Diezelfde trend is merkbaar bij de instroom van jong talent: in 2017 werden in de populatie van 29 jaar of jonger 50 vrouwen aangenomen, t.o.v. 45 mannen. Verder neemt het aantal indiensttredingen gestaag toe, nl. 217 in 2017 t.o.v. 186 in 2016 en 91 in 2015 (zie "Tabel 6"). In absolute cijfers daalde het aantal uitdiensttredingen de laatste jaren licht. Het grootste deel ervan is toe te wijzen aan medewerkers in de leeftijdscategorie 60+ die met pensioen vertrekken (zie "Tabel 7"). Dit aantal zal de komende jaren in absolute cijfers en proportioneel snel toenemen. Blijven investeren in nieuw en jong talent wordt in de toekomst dus meer dan ooit een hoeksteen van onze HR-strategie. In 2015 was er zowel bij Belfius Bank als bij Belfius Insurance een natuurlijk verloop van net geen 6,5 %. Voor Belfius Bank is dit cijfer licht blijven dalen, terwijl het voor Belfius Insurance is gestegen. Deze sterke stijging van het natuurlijk verloop bij Belfius Insurance in 2017 is voornamelijk toe te schrijven aan de integratie van Belfius Insurance medewerkers binnen Belfius Bank (zie "Tabel 8").

Tabel 4. Aantal interne en externe vacatures bij Belfius Bank en Belfius Insurance, excl. tijdelijke vacatures

	2015(1)	2016	2017
# vacatures	328	487	640

(1) De gegevens voor 2015 zijn exclusief cijfers voor Belfius Insurance.

Tabel 5. Aantal stagiairs bij Belfius Bank en Belfius Insurance (schoolstages)

	2015(1)	2016	2017	Algemeen totaal
Man	22	30	25	77
Vrouw	11	18	28	57
TOTAAL	33	48	53	134

(1) De gegevens voor 2015 zijn exclusief cijfers voor Belfius Insurance.

Tabel 6. Evolutie van het aantal "indiensten" per leeftijdsgroep binnen de geconsolideerde groep Belfius, excl. transfers tussen entiteiten(1)

Jaar	Leeftijdsgroep	Man	Vrouw	Totaal
2015	20-29	25	17	42
	30-39	16	13	29
	40-49	7	6	13
	50-59	7		7
2015 TOTAAL		55	36	91
2016	<20		1	1
	20-29	42	50	92
	30-39	30	26	56
	40-49	21	9	30
	50-59	5	2	7
2016 TOTAAL		98	88	186
2017	20-29	45	50	95
	30-39	46	19	65
	40-49	27	17	44
	50-59	8	5	13
2017 TOTAAL		126	91	217
ALGEMEEN TOTAAL		279	215	494

(1) Alle cijfers met betrekking tot de medewerkers, betreffen de "actieve" populatie (tenzij anders vermeld), d.w.z. exclusief. medewerkers in uitstapregeling, langdurig zieken, voltijdse tijdskredieten, gedetacheerden.

Tabel 7. Evolutie van het aantal "uitdiensten" per leeftijdsgroep binnen de geconsolideerde groep Belfius, excl. transfers tussen entiteiten[1]

Jaar	Leeftijdsgroep	Man	Vrouw	Totaal
2015	20-29	10	14	24
	30-39	22	27	49
	40-49	30	21	51
	50-59	37	34	71
	60 en +	88	78	166
2015 TOTAAL		187	174	361
2016	20-29	16	14	30
	30-39	25	28	53
	40-49	32	21	53
	50-59	27	39	66
	60 en +	84	63	147
2016 TOTAAL		184	165	349
2017	20-29	20	21	41
	30-39	23	18	41
	40-49	14	24	38
	50-59	28	30	58
	60 en +	105	45	150
2017 TOTAAL		190	138	328
ALGEMEEN TOTAAL		561	477	1.038

Tabel 8. Evolutie van het verloop binnen Belfius Bank en Belfius Insurance, nl. "Aantal uitdiensten tijdens jaar N / (# headcounts op 31/12 van het jaar N-1 + # headcounts op 31/12 van het jaar N)/2[1]

	2015	2016	2017
Belfius Bank	6,45 %	5,81 %	5,26 %
Belfius Insurance	6,47 %	6,61 %	12,41 %

3.3. Gender Diversity[1]

Sinds 2015 werd het diversiteitsbeleid binnen Belfius nog meer geactiveerd, werden nieuwe indicatoren vastgelegd en op regelmatige basis opgevolgd. Dit resulteerde o.a. in een meer evenwichtige "gender mix" onder de (jongere) aangeworven medewerkers. Ook op andere niveaus heeft Belfius echter ambities wat betreft diversiteit. Binnen de management-populatie is het aandeel vrouwelijke managers sinds 2015 licht gestegen, van 27,7 % in 2015 naar 29,7 % in 2017. De laatste jaren is de verhouding man - vrouw in de Senior Management-populatie vrij stabiel gebleven. In 2015 waren 27 Senior Managers vrouwen (25,7 %), in 2017 30 (26,7 %). Het effect van bepaalde maatregelen zal pas op termijn volledig voelbaar zijn, wat niet wegneemt dat (gender) diversity ook de komende jaren een prioriteit blijft.

3.4. Markante realisaties

3.4.1. Belfius Together

Met het project "Belfius Together" werd in 2017 een fundamentele stap gezet om Belfius Bank en Belfius Insurance strategisch en organisatorisch nog sterker te aligneren. Dit groeiproject laat toe in tal van domeinen nauwer samen te werken, groeikansen te creëren voor de klant, voor de medewerkers en voor Belfius, kortom: een "bank-verzekeraar" te worden in de volle betekenis van het woord.

3.4.2. Diversity

Wat **gender** betreft heeft Belfius de ambitie een grotere man-vrouwdiversiteit te ondersteunen. Het gender-evenwicht in Raden van Bestuur wordt wettelijk geregeld[2]. Belfius wil dit ook doortrekken naar het senior management en naar alle niveaus binnen de organisatie. Dit wordt opgevolgd in de Diversity Steering die onder andere met dit doel werd opgericht.

Aandacht voor de aanwezigheid van meerdere **generaties** in de onderneming werd in 2017 geconcretiseerd met de lancering van het project "Bridge Builders". Dit initiatief wil bruggen slaan tussen generaties door jonge en meer ervaren medewerkers tijdens een tweedaagse te laten samenwerken rond bepaalde onderwerpen.

De derde hoeksteen betreft de diversiteit van stijlen en **persoonlijkheden**. Belfius is ervan overtuigd dat teams, samengesteld uit medewerkers met verschillende persoonlijkheden, talenten en achtergronden, performanter zijn. Daarom zet Belfius in op opleidingen als "Discover Your Colours" en "Emotioneel Intelligente Communicatie" waarbij deelnemers niet enkel zichzelf beter leren kennen, maar ook beter leren communiceren en samenwerken met collega's en klanten, rekening houdend met ieders persoonlijkheid.

3.4.3. "Young Professionals" (YoPro)

Twee programma's geven jongeren bij Belfius een prominente plaats en een stem: "Belfius Young Community" (BYC) en, recenter, Belfius Young Professionals. Jaarlijks werft Belfius een 20-tal Young Professionals aan, jongeren die pas hun diploma behaalden of die al een korte beroepservaring hebben. Gedurende 3 à 4 periodes van 6 maanden werken ze samen rond strategische projecten in verschillende afdelingen.

(1) Alle cijfers met betrekking tot de medewerkers, betreffen de "actieve"' populatie (tenzij anders vermeld), d.w.z. exclusief: medewerkers in uitstapregeling, langdurig zieken, voltijdse tijdskredieten, gedetacheerden.
(2) Tegen 01/01/2019 moet ten minste één derde van de leden van de raad van bestuur die worden aangewezen door de Belgische Staat of door een door de Belgische Staat gecontroleerde vennootschap van een ander geslacht zijn dan dat van de overige leden.

Tabel 9. Gender verdeling onder de bestuursleden van de Raad van Bestuur van Belfius Bank

2015			2016			2017		
# bestuursleden	Waarvan vrouw	% vrouw	# bestuursleden	Waarvan vrouw	% vrouw	# bestuursleden	Waarvan vrouw	% vrouw
16	3	19 %	14	2	14 %	15	3	20 %

4. Investeren in "Learning & Development"

4.1. Continue ontwikkeling

Omdat een proactief beheer van competenties belangrijk is, investeert Belfius continu in de ontwikkeling van medewerkers en hun omscholing in geval van gewijzigde jobinhoud.

- De continue ontwikkeling van medewerkers is een hoeksteen binnen Belfius. Dit om talenten de nodige middelen te bieden om huidige en toekomstige uitdagingen aan te gaan.
- Belfius erkent hierbij het belang van "lifelong learning" omdat dit de beste garantie biedt om het aanpassingsvermogen van medewerkers te versterken aan de wijzigende behoeftes van de business en de klanten.
- Medewerkers worden geacht zelf hun carrière in handen te nemen. Belfius geeft hen wel de kansen en de middelen om in zichzelf te investeren.

HR heeft deze ambitie geconcretiseerd door:

- Talenten in de organisatie proactief te identificeren.
- Een breed palet aan te bieden inzake "Learning" (klassikale trainings, e-learning, on the job training, externe trainings, seminaries, ontwikkelingsprogramma's, ...).
- Te voorzien in een permanent gamma ontwikkelingsmogelijkheden.
- Medewerkers te begeleiden en te heroriënteren via het Mobility Center.

4.2. Training & ontwikkeling

Tabel 10. Evolutie van het gemiddeld aantal dagen opleiding per voltijds equivalent (Belfius Bank en Belfius Insurance). Opmerking: deze cijfers bevatten het aantal effectief in onze systemen geregistreerde opleidingen alsook alternatieve vormen van opleidingen zoals "on the job trainings"(1)

	2015	2016	2017
Belfius Bank	3,77	4,75	4,42
Belfius Insurance	4,27	4,39	5,29

4.3. Markante realisaties

4.3.1. CAO Talentontwikkeling Belfius Bank

Onze strategie 2020 is een stevig antwoord op de even stevige uitdagingen waarvoor Belfius en bij uitbreiding de hele banksector vandaag staat. Belfius kiest daarbij niet het pad van collectieve ontslagen, maar gaat resoluut voor investeren in eigen talent mits duidelijke afspraken rond heroriëntering gedurende een periode tot 9 maanden. Belfius gelooft erin de talenten, de kracht en de meeste competenties in eigen huis te hebben en te houden.

4.3.2. Mobility Center

Via het Mobility Center engageert HR zich om medewerkers na een langdurige afwezigheid of schrapping van functie prioritair te begeleiden in het zoeken naar een nieuwe functie.

Belfius verkiest een maximale interne mobiliteit boven externe aanwervingen. Het Mobility Center beoogt zoveel mogelijk collega's te heroriënteren naar een nieuwe functie door hen te ondersteunen bij interne sollicitaties. Een professioneel intern en extern team zorgt voor een begeleidingstraject en staat garant voor objectiviteit, onpartijdigheid en expertise.

4.3.3. Leadership @ Belfius

In juni 2015 werd het leiderschapsmodel gelanceerd om mede dankzij een sterker leiderschap cultuurverandering te laten groeien. De 6 leiderschapsrollen(2) werden sindsdien uitgebreid in de kijker gezet met sprekers, teammethodieken en tips over hoe elke rol in de praktijk kan worden omgezet.

Leadership nog meer verankeren in het dagelijkse werk en concreet toepassen in het kader van de strategische projecten van Belfius (Belfius Way of Working, Belfius Together en Strategie 2020), was de ambitie in 2017 en is ook het uitgangspunt voor 2018. Het overkoepelende concept is "building bridges", bruggen bouwen tussen verschillende groepen van mensen.

4.3.4. Belfius Bridge Builders

Bridge Builders wil bruggen bouwen tussen onder meer oudere en jongere collega's, tussen Belfius Bank en Belfius Insurance, tussen Belfius en de buitenwereld, ... De Bridge Builders sessies focussen steeds op 2 specifieke rollen van het leiderschapsmodel waarbij deelnemers op basis van uitwisselingen met externe organisaties op zoek gaan naar innovatieve ideeën die ook binnen Belfius kunnen worden geïmplementeerd.

4.3.5. Growth Mindset

Growth Mindset is een programma over 3 jaar dat Belfius inhoudelijk en mentaal klaarstoomt om nog beter te innoveren en toekomstige uitdagingen aan te gaan.

In 2017 werden expedities ondernomen naar respectievelijk Zuid-Korea, Japan, China en de Baltische staten.

De beste ideeën worden daarna volgens de principes van "Design Thinking" binnen Belfius ontwikkeld via een "bootcamp", waaraan collega's met een complementair profiel samenwerken, en vervolgens viraal in de hele organisatie worden geïmplementeerd.

(1) Alle cijfers met betrekking tot de medewerkers, betreffen de "actieve" populatie (tenzij anders vermeld), d.w.z. exclusief. medewerkers in uitstapregeling, langdurig zieken, voltijdse tijdskredieten, gedetacheerden.
(2) De 6 leiderschapsrollen zijn: Communicator, Challenger, Talent Manager, Team Player, Accountability, Empowerment.

4.3.6. Destination Digital & Digital Speeddating

Het opleidingstraject "Destination Digital" biedt alle Belfius-medewerkers een unieke kans om op een originele en speelse manier kennis te maken met de digitale wereld en zo vertrouwd te worden met de digitale toepassingen van Belfius. De app werd speciaal bedacht om onze medewerkers een reis te laten maken doorheen diverse "digitale" thema's, en nodigt hen uit om nader kennis te maken met alle mogelijkheden van onze apps.

Aanvullend werden een aantal initiatieven ontwikkeld op het vlak van Digital Dating waarbij collega's elkaar laten kennismaken met de digitale wereld.

4.3.7. Vernieuwd learning platform E-Lab

In 2017 werd het learning platform vernieuwd. Het is beschikbaar voor alle medewerkers, maar werd speciaal ontworpen voor de medewerkers in de bankkantoren en de administratieve diensten die hun kennis over nieuwe producten of juridische aangelegenheden willen vervolmaken.

Dankzij online-opleidingen kan een medewerker meteen aan de slag. Bovendien is het platform ook toegankelijk op mobiele toestellen.

5. Mensen en talent uitwisselen intern & extern

5.1. Medewerkers als ruggengraat van de onderneming

Belfius is er van overtuigd dat mensen de ruggengraat vormen van de onderneming en aan de basis liggen van het succes ervan.

- Belfius is uitgegroeid tot de bank-verzekeraar die het bedrijf vandaag is dankzij de onvoorwaardelijke inzet van zijn vele, talentrijke medewerkers. Het is de taak van HR om deze talenten te doen groeien door bv. uitwisseling tussen departementen, wat een positieve impact heeft op de veerkracht en de "future proofness" van de medewerkers.
- Belfius is overtuigd dat het uitwisselen van talenten de bedrijfsgrenzen moet overstijgen om zijn ambities te realiseren door o.a. kennis en ervaring uit te wisselen met klanten, partners, de academische wereld, studenten en verenigingen.

HR concretiseerde deze ambitie in 2017 door:

- Te fungeren als aanspreekpunt op HR-gebied voor elke medewerker.
- HR te positioneren als actieve partner voor de business.
- Collega's te verbinden met HR als katalysator.
- Te faciliteren bij het samenbrengen van talenten en uitdagingen.

5.2. Personeelsevolutie[1]

Sinds het Plan 2013-2016[2] is het aantal medewerkers binnen de groep gestaag gedaald om sinds 2016 te stabiliseren. In 2017 telde Belfius 6 432 medewerkers (3 125 vrouwen en 3 307 mannen), waarvan 98,2 % op basis van een contract van onbepaalde duur (zie "Tabel 11"). In 83,8 % van de gevallen betrof het medewerkers in een voltijds werkregime, wat nagenoeg identiek is aan de situatie in de voorgaande jaren (2016: 83,9 %, 2015: 83,7 %) (zie "Tabel 12"). De leeftijdspiramide geeft de verdeling weer van het aantal medewerkers per leeftijdsgroep (zie "Tabel 13").

(1) Alle cijfers met betrekking tot de medewerkers, betreffen de "actieve" populatie (tenzij anders vermeld), d.w.z. exclusief. medewerkers in uitstapregeling, langdurig zieken, voltijdse tijdskredieten, gedetacheerden.
(2) CAO van 10 juli 2013 betreffende een kader voor interne mobiliteit, maatregelen van vervroegde uittreding, maatregelen van arbeidsduurvermindering en tewerkstellingsgaranties in het kader van het Belfius Plan 2016.

Tabel 11. Evolutie van het aantal actieve medewerkers binnen de geconsolideerde groep Belfius (headcount)[1]

Type contract	2015			2016			2017		
	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal
Vast contract	3 329	3 153	6 482	3 232	3 074	6 306	3 249	3 066	6 315
Contract Bepaalde Duur	63	56	119	62	61	123	58	59	117
TOTAAL	3 392	3 209	6 601	3 294	3 135	6 429	3 307	3 125	6 432

Tabel 12. Evolutie van het aantal actieve medewerkers in voltijds / deeltijds regime binnen de geconsolideerde groep Belfius (headcount)[1]

Werkregime	2015			2016			2017		
	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal
Voltijds	3 310	2 217	5 527	3 202	2 193	5 395	3 209	2 184	5 393
Deeltijds	82	992	1 074	92	942	1 034	98	941	1 039
TOTAAL	3 392	3 209	6 601	3 294	3 135	6 429	3 307	3 125	6 432

(1) Alle cijfers met betrekking tot de medewerkers, betreffen de "actieve" populatie (tenzij anders vermeld), d.w.z. exclusief. medewerkers in uitstapregeling, langdurig zieken, voltijdse tijdskredieten, gedetacheerden.

Tabel 13. Evolutie van het aantal actieve medewerkers per leeftijdsgroep binnen de geconsolideerde groep Belfius (headcount)[1]

	2015			2016			2017		
	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal
20j-29j	193	174	367	194	202	396	207	209	416
30j-39j	518	634	1 152	468	572	1 040	453	521	974
40j-49j	1 083	1 234	2 317	1 045	1 173	2 218	1 029	1 114	2 143
50j-59j	1 448	1 127	2 575	1 416	1 136	2 552	1 422	1 231	2 653
60+	150	40	190	171	52	223	196	50	246
TOTAAL	3 392	3 209	6 601	3 294	3 135	6 429	3 307	3 125	6 432

(1) Alle cijfers met betrekking tot de medewerkers, betreffen de "actieve" populatie (tenzij anders vermeld), d.w.z. exclusief. medewerkers in uitstapregeling, langdurig zieken, voltijdse tijdskredieten, gedetacheerden.

5.3. Markante realisaties

5.3.1. CEO meets students

In de zomer van 2017 trapte Belfius Bank CEO Marc Raisière aan de HEC ULiège een roadshow af die hem bij hogescholen en universiteiten in het hele land bracht. Zo kon de rol van Belfius worden toegelicht en kregen enkele laatstejaarsstudenten de kans om stage te lopen in de organisatie. Het betreft dus geen grootschalige rekruteringscampagne, maar een win-win situatie waar enkele laatstejaarsstudenten de Belfius-bedrijfscultuur leren kennen en Belfius zicht krijgt op potentieel talent om sterke profielen in de toekomst eventueel een job te kunnen aanbieden.

5.3.2. Belfius Young Community (BYC)

BYC werd in mei 2014 in het leven geroepen door en voor jonge Belfius-medewerkers (jonger dan 36 jaar) en telt momenteel ongeveer een duizendtal leden. De BYC streeft meerdere doelen na: jonge medewerkers met elkaar in contact brengen, hun betrokkenheid en engagement verder ondersteunen, recurrente feedback bezorgen aan het management om zo een continue focus op de lange termijn toekomst te verzekeren.

5.3.3. Hackathon

Oorspronkelijk is een hackathon een bijeenkomst van ontwikkelaars die, doorgaans in teamverband, een reeks projecten aanpakken met als gemeenschappelijk doel een idee uit te testen en in enkele uren een toepassingsprototype in elkaar te steken.

IT-medewerkers brachten in maart 2017 collega's van de Business Lines en externe deelnemers gedurende 44 uur bijeen om een aantal vernieuwende business-concepten uit te testen en toepassingsprototypes te creëren rond het thema digitale financiële diensten. Aan deze eerste bijeenkomst namen zowat 42 personen met een verschillende achtergrond deel. De teams konden een beroep doen op een tiental mentors gespecialiseerd in diverse domeinen zoals IT, communicatie, financiën en innovatie.

Na afloop van de Hackathon werden 3 winnende projecten geselecteerd: Billy (een applicatie die periodieke betalingen en domiciliëringen scant en op basis daarvan op internet gelijkaardige aanbiedingen voorstelt), CanEye (applicatie die het aan ouders toelaat om de aankopen van hun tieners te vergemakkelijken) en BComfy (een slimme geconnecteerde betaalterminal voor senioren). Gezien het succes van deze eerste editie, is er al een tweede gepland in april 2018.

5.3.4. The Birdhouse

Sinds 2015 is Belfius hoofdpartner van The Birdhouse en steunt het jonge ondernemers op financieel en verzekeringsvlak. Daarnaast kunnen de start-ups ook een beroep doen op de eigen business development expertise van Belfius. Dit partnership is een mooie aanvulling op het advies op maat dat de 500 Business Banking-specialisten over het hele land verstrekken. The Birdhouse is een intensief acceleratorprogramma voor jonge ondernemers. 30 ervaren mentoren begeleiden hen 6 maanden lang met als doel duurzaam te groeien. 16 nieuwe start-ups en scale-ups starten aan hun groeitraject mét de steun en expertise van Belfius. In 2017 versterkte Belfius zijn samenwerking met The Birdhouse verder.

6. Verder ontwikkelen van een welzijnsbeleid

6.1. Moderne en attractieve werkgever

Als moderne en attractieve werkgever investeerde Belfius de voorbije jaren veel in innovatieve werkomstandigheden voor haar medewerkers.

HR heeft deze ambitie in 2017 geconcretiseerd door:

- HR-data actief te gebruiken bij het nemen van strategische beslissingen.
- Een organisatiemodel aan te bieden in lijn met veranderende behoeften.
- Een concurrentieel, innovatief kader inzake verloning te voorzien.
- De impacten van artificiële intelligentie proactief in kaart te brengen.

6.2. Een gestructureerd welzijnsbeleid

Belfius wil zich proactief inzetten voor het algemeen welzijn van haar werknemers. Een van de initiatieven die hiervoor werd gelanceerd en in 2018 wordt geïmplementeerd, betreft een gestructureerd welzijnsbeleid voor medewerkers. Dit initiatief zal tweeledig zijn:

- Het implementeren van een "welzijnstool" die iedere medewerker op specifieke tijdstippen zal kunnen gebruiken. Deze identificeert op basis van een uitgebreide vragenlijst (met focus op de professionele en persoonlijke context van de medewerker) "welzijnsrisico's" op een proactieve manier via een persoonlijk rapport, en reikt, naast een individuele barometer van de professionele en persoonlijke weerbaarheid, ook tips en concrete hulpmiddelen aan om actie te ondernemen.

→ Het opstarten van een Employee Assistance Program (EAP). Het EAP zorgt ervoor dat medewerkers kunnen beschikken over een "coach", desgewenst volledig anoniem. Zo kunnen werknemers in moeilijkheden (omwille van professionele of persoonlijke redenen) proactief worden ondersteund.

6.3. Absenteïsme en ouderschapsverlof[1]

Het absenteïsme bij Belfius daalde lichtjes van 4,15 % in 2016 naar 4,12 % in 2017.

Het aantal medewerkers dat ouderschapsverlof nam, daalde van 206 in 2015 en 181 in 2016 naar 164 in 2017.

6.4. Markante realisaties

6.4.1. Belfius Way of Working (BeWoW)

Belfius is een moderne, aantrekkelijke werkgever. Bij zijn klanten heeft Belfius een imago van vernieuwende, digitale bankier, maar ook intern wil de bank-verzekeraar dat zijn, o.a. via het project BeWoW.

De vernieuwde werkomgeving die met BeWoW gepaard gaat, brengt **fysieke** elementen (plaats van tewerkstelling), **digitale** elementen (hardware en software) en **gedragselementen** (organisatiestructuur, cultuur, leiderschap en empowerment) in balans.

6.4.2. Belfius Workout & The Village

In de Belfius Tower werd een fitnessruimte ingericht waar alle medewerkers terecht kunnen om te bewegen, te ontstressen en de batterijen terug op te laden.

"The Village" van zijn kant groeide in een paar maanden tijd uit tot de ontmoetingsruimte bij uitstek in de Belfius Tower waar men kan eten, collega's ontmoeten, vergaderen, presentaties doen en kleine events organiseren of individueel werken aan één van de aanlogpunten.

6.4.3. Talentforce 21

Uit onderzoek van Acerta[2] blijkt dat de impact van artificiële intelligentie zich over drie tot vijf jaar zal manifesteren, voornamelijk in de industrie (42 %), gevolgd door de bank- en verzekeringssector (38 %) en de dienstensector (35 %). Daarom werd onder de naam Talentforce 21 proactief een strategische oefening gestart waarbij de HR-impacten van robotisering en digitalisering in kaart worden gebracht (sourcing, skilling, sizing).

Dit zal HR in staat stellen om verder te werken op 3 assen:

→ Ontwikkelen van een programma om deze nieuwe competenties te verwerven (training, rekrutering).
→ Lanceren van trajecten om huidige medewerkers wier competenties overbodig worden, te heroriënteren.
→ Begeleiden van medewerkers die niet "heroriënteerbaar" zouden zijn.

(1) Alle cijfers met betrekking tot de medewerkers, betreffen de "actieve" populatie (tenzij anders vermeld), d.w.z. exclusief. medewerkers in uitstapregeling, langdurig zieken, voltijdse tijdskredieten, gedetacheerden.
(2) "Robotisering en digitalisering: 8 op 10 werkgevers verwachten netto jobverlies ondanks extra aanwervingen.", Persbericht, Acerta, 31 augustus 2017.

FINANCIËLE RESULTATEN

VOORAFGAANDE OPMERKINGEN BIJ DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

1. Wijzigingen in consolidatiekring

Merk op dat enkel wijzigingen met een materiële impact worden gerapporteerd (i.e. een impact van meer dan 1 % van het balanstotaal en/of resultatenrekening).

De vastgoedvennootschap "Immo Activity" werd aangekocht op het einde van 2016 en wordt volledig geconsolideerd vanaf Januari 2017.

Belfius Insurance heeft de investeringen in "Aviabel", een geassocieerde deelneming gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode, geclassificeerd als "Vaste activa (groep activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten", verkocht in de eerste helft van 2017 aan de Amerikaanse verzekeraar Axis Capital, goed voor een realisatie van 8,9 miljoen EUR meerwaarde op de verkoop.

Ondanks de langetermijnvisie van Belfius Insurance met betrekking tot het beheer van haar vastgoedportefeuille, reageert het waar mogelijk op marktopportuniteiten. Een dergelijke opportuniteit deed zich voor met betrekking tot "Pole Star" en "North Light" waarbij Belfius Insurance haar belang van 60 % in beide bedrijven in de tweede helft van 2017 aan Zuid-Koreaanse investeerders verkocht, goed voor een realisatie van 58 miljoen EUR meerwaarde. Beide bedrijven waren joint ventures die gewaardeerd werden volgens de vermogensmutatiemethode.

Ten slotte heeft Belfius Insurance haar investeringen geliquideerd in de geconsolideerde fondsen: "Belfius European Loans Fund", "Belins High Yield" en "Belins US Corporate Bonds" in de loop van de tweede helft van 2017. De beslissing werd genomen na een nieuwe beoordeling van het investeringsraamwerk. Er werd vastgesteld dat de volatiliteit van deze fondsen niet langer paste binnen het nieuwe investeringsraamwerk van Belfius Insurance.

2. Grondslagen van de geconsolideerde jaarrekening

De geconsolideerde jaarrekening van Belfius gaat uit van een continuïteitsperspectief en wordt opgesteld conform the IFRS-normen, zoals goedgekeurd door de Europese Unie.

ANALYSE VAN DE GECONSOLIDEERDE BALANS

Het **balanstotaal** bedroeg 168,0 miljard EUR op 31 december 2017, een daling met 8,8 miljard EUR of 5,0 % ten opzichte van 31 december 2016. Het balanstotaal is samengesteld uit 148,5 miljard EUR voor de bankgroep (vergeleken met 156,8 miljard EUR eind 2016) en 19,5 miljard EUR voor de verzekeringsgroep (vergeleken met 19,9 miljard EUR eind 2016). Deze bedragen vertegenwoordigen de bijdrage van de bank- of verzekeringsgroep en weerspiegelen niet de respectievelijke stand alone balanstotalen.

Samenvattende geconsolideerde balans

(In miljoen EUR)	31/12/16	*Bijdrage Bank in de groep*[1]	*Bijdrage Verzekeringen in de groep*[1]	31/12/17	*Bijdrage Bank in de groep*[1]	*Bijdrage Verzekeringen in de groep*[1]	Evolutie 2016/2017
TOTAAL VAN HET ACTIEF	**176 721**	***156 775***	***19 946***	**167 959**	***148 476***	***19 483***	**-8 762**
waarvan							
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen en centrale banken	27 114	*26 929*	*185*	24 358	*24 238*	*120*	-2 756
Leningen en voorschotten aan klanten	89 702	*84 318*	*5 385*	90 057	*85 121*	*4 936*	+355
Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden	5 393	*5 393*	*0*	5 442	*5 442*	*0*	+49
Voor verkoop beschikbare financiële activa	18 820	*5 255*	*13 565*	17 983	*4 673*	*13 309*	-837
Derivaten	25 307	*25 307*	*0*	20 303	*20 303*	*0*	-5 004
Vaste activa (groep activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten	29	*21*	*8*	19	*19*	*0*	-10
TOTAAL VAN DE VERPLICHTINGEN	**167 709**	**148 571**	**19 138**	**158 438**	***139 776***	***18 662***	**-9 271**
waarvan							
Schulden aan kredietinstellingen	12 582	*12 506*	*76*	11 110	*11 078*	*32*	-1 472
Schulden aan en deposito's van klanten	74 171	*74 171*	*0*	76 274	*76 274*	*0*	+2 103
Schuldpapier	23 981	*23 981*	*0*	22 027	*22 027*	*0*	-1 954
Derivaten	29 573	*29 562*	*10*	21 264	*21 264*	*0*	-8 308
Achtergestelde schulden	1 399	*1 399*	*0*	1 199	*1 199*	*0*	-200
TOTAAL EIGEN VERMOGEN	**9 012**	**8 205**	**807**	**9 521**	***8 700***	***821***	**+510**
waarvan							
Kern eigen vermogen	8 694	*8 706*	*(13)*	9 084	*9 046*	*38*	+391
Niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen	318	*(502)*	*820*	437	*(346)*	*783*	+119

(1) Informatie gebaseerd op niet-geauditeerde cijfers.

Het balanstotaal daalde voornamelijk door de daling van de reële waarde van de derivaten en de gerelateerde kaswaarborgen als gevolg van de lichte stijging van de rentevoeten ten opzichte van eind 2016 evenals additionele compensatiemogelijkheden als gevolg van additionele verrekening met LCH (meer specifiek London Clearing House of "LCH"). In het bijzonder heeft Belfius, in navolging van een wereldwijde trend naar marktstandaardisatie van derivatencontracten, besloten en succesvol volbracht om bepaalde derivatencontracten te herstructureren door bepaalde optionaliteiten uit te schakelen. Belfius slaagde er gedurende dit proces in om deze zekerheidsovereenkomsten om te zetten in overeenkomsten die konden worden verrekend met een centraal clearinginstituut en besloot deze derivaten te verrekenen via LCH. Omdat aan de salderingsvereisten onder IFRS was voldaan, werd de presentatie van zowel de kaswaarborgen als de derivatenpositie op de balans verminderd. De totale LCH-compensatie bedroeg in 2017 8,7 miljard EUR, vergeleken met 7,8 miljard EUR eind 2016.

1. Activa

De **leningen en voorschotten aan kredietinstellingen en centrale banken** daalden met 10,2 % of 2,8 miljard EUR naar 24,4 miljard EUR op 31 december 2017, voornamelijk als gevolg van de daling:

- in kaswaarborgen voor 4,0 miljard EUR als gevolg van hogere rentevoeten in vergelijking met jaareinde 2016 en de aanvullende clearing van derivaten met LCH resulterend in een netto presentatie; en
- in verkoopovereenkomsten van 3,1 miljard EUR.

Deze daling werd gedeeltelijk gecompenseerd door een stijging van de gelddeposito's bij centrale banken voor een bedrag van 5,1 miljard EUR.

Leningen en voorschotten aan klanten bedroegen op het einde van het boekjaar 90,1 miljard EUR. Deze stijging van 0,4 miljard EUR, of 0,4 % ten opzichte van vorig jaar, wordt voornamelijk verklaard door:

- een toename van de commerciële activa met 2,5 miljard EUR (voornamelijk hypothecaire leningen en termijnleningen) in overeenstemming met onze strategische visie om alle facetten van de Belgische markt te ondersteunen; evenals
- een toename van verkoopovereenkomsten van 0,4 miljard EUR.

Deze stijging werd bijna volledig gecompenseerd door een vermindering van gegeven kaswaarborgen voor 1,1 miljard EUR en een daling van de obligatieposities voor 1,3 miljard EUR.

In het kader van het beheer van de globale kredietkwaliteit van haar leningenportefeuille, heeft Belfius ervoor gekozen om sommige leningen te verkopen die volledig of aanzienlijk afgewaardeerd zijn. Belfius volbracht het laatste deel van zijn voormalig actief tactisch derisking programma door de resterende Amerikaanse RMBS-obligaties in de voormalige Side portefeuille te verkopen (sinds 01/01/2017 samengevoegd met Group Center).

Een daling kan worden waargenomen in de specifieke waardeverminderingen, o.a.door de verkoop van de Amerikaanse RMBS-obligaties.

De dekkingsgraad, die de mogelijkheid geeft om potentiële verliezen niet-renderende leningen van Belfius op te vangen, verbeterde van 54,38 % tot 63,29 %.

De **beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden** bleven stabiel en bedroegen 5,4 miljard EUR op 31 december 2017. De lichte stijging is het gevolg van aankopen van hoogwaardige obligaties (met een AA/AAA rating) voor de ALM Liquiditeitsportefeuille.

Voor verkoop beschikbare financiële activa daalden met 0,8 miljard EUR tot 18,0 miljard EUR op 31 december 2017. De voor verkoop beschikbare financiële activa situeren zich voornamelijk in de verzekeringsgroep voor 13,3 miljard EUR (vergeleken met 13,6 miljard EUR eind 2016). Voor de bankgroep bedroeg de portefeuille 4,7 miljard EUR (vergeleken met 5,3 miljard EUR aan het einde van 2016).

De daling in de portefeuille is voornamelijk te wijten aan obligaties die op eindvervaldag zijn gekomen, evenals negatieve bewegingen van de marktwaarde als gevolg van de hogere rentevoet ten opzichte van eind 2016. Daarnaast kan enige herbalancering van de portefeuille worden opgemerkt na de liquidatie van de deelneming van Belfius Insurance in de geconsolideerde fondsen "Belfius European Loans Fund", "Belins High Yield" en "Belins US Corporate Bonds" die gedeeltelijk werd herbelegd in liquide investeringsfondsen.

De positieve reële waarde van de **derivaten** daalde met 5,0 miljard EUR tot 20,3 miljard EUR (-19,8 % in vergelijking met eind 2016) omwille van hogere rentevoeten vergeleken met eind 2016 en de bijkomende verrekening van derivaten met LCH die resulteerde in een bijkomende compensatie op de balans. Merk op dat de totale LCH compensatie 8,7 miljard EUR bedroeg eind 2017, vergeleken met 7,8 miljard EUR eind 2016.

De vaste activa (groep activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten bleven stabiel en bedroegen 19 miljoen EUR. Merk op dat bepaalde fondsen op 30 juni 2017 zijn geherclassificeerd van "financiële activa beschikbaar voor verkoop" en zijn verkocht in de tweede helft van 2017.

2. Verplichtingen

Schulden aan kredietinstellingen daalden met 1,5 miljard EUR en bedroegen 11,1 miljard EUR op 31 december 2017, voornamelijk als gevolg van een daling van:

- kaswaarborgen ontvangen met 1,7 miljard EUR als gevolg van hogere rentevoeten vergeleken met eind 2016 en bijkomende verrekening van derivaten met LCH resulterend in een bijkomende verrekening op de balans;
- terugkoopovereenkomsten met 0,2 miljard EUR; en
- andere deposito's van banken en centrale banken met 0,3 miljard EUR.

De daling wordt gedeeltelijk gecompenseerd door een toename van de uitstaande gerichte herfinancieringstransacties op langere termijn (TLTRO II) participatie met 1 miljard EUR. Deze TLTRO's zijn ontworpen om de werking van het transmissiemechanisme van het monetair beleid verder te verbeteren door bankfinancieringen aan de reële economie te ondersteunen. Met het oog op zijn rol in de financiering van de reële economie, haalde Belfius eind maart nog eens 1,0 miljard EUR, wat resulteerde in een totale participatie van 4,0 miljard EUR.

Eind december 2017 bedroegen de **schulden aan en deposito's van klanten** 76,3 miljard EUR, een stijging van 2,1 miljard EUR in vergelijking met eind 2016, volledig toe te schrijven aan de groei van zicht- en spaarrekeningen.

Schuldpapier nam af met 2,0 miljard EUR tot 22,0 miljard EUR op 31 december 2017. De daling heeft voornamelijk betrekking op gedekte obligaties die tot vervaldag kwamen voor 1,3 miljard EUR, evenals sommige andere langlanglopende schuldbewijzen. Merk op dat de daling van de langlopende schuldinstrumenten gedeeltelijk wordt gecompenseerd door de uitgifte van NPS obligaties (non-preferred senior bonds), welke de verliesabsorptiecapaciteit van Belfius vergroot en bijdraagt aan de minimumvereiste voor eigen vermogen en in aanmerking komende passiva (MREL) met een nominale waarde van 1,2 miljard EUR.

De negatieve reële waarde van **derivaten** daalde met 8,3 miljard EUR naar 21,3 miljard EUR (-28,1 % in vergelijking met eind 2016) als gevolg van de hogere rentevoeten vergeleken met eind 2016 en de bijkomende verrekening van derivaten met LCH resulterend in een bijkomende compensatie. Merk op dat de totale LCH compensatie 8,7 miljard EUR bedroeg eind 2017, vergeleken met EUR 7,8 miljard eind 2016.

Achtergestelde schulden daalden met 0,2 miljard EUR tot 1,2 miljard EUR doordat een achtergestelde obligatie van 175 miljoen EUR in de eerste helft van 2017 op vervaldag kwam en omwille van de vervroegde aflossing van twee achtergestelde obligaties voor ieder 20 miljoen EUR, gedeeltelijk gecompenseerd door de Tier 2 uitgifte (private placement) ten bedrage van 50 miljoen EUR in de eerste jaarhelft van 2017.

3. Eigen vermogen

Eind december 2017 bedroeg het **totaal eigen vermogen** 9,5 miljard EUR, tegenover 9,0 miljard EUR op 31 december 2016. De toename met 510 miljoen EUR is te verklaren door het resultaat van de periode van 606 miljoen EUR, te verminderen met het in mei 2017 betaalde dividend voor het boekjaar 2016 van 140 miljoen EUR en het in de tweede helft van 2017 betaalde interim dividend voor het boekjaar van 2017 van 75 miljoen EUR, en te vermeerderen met toename van de niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen van 119 miljoen EUR.

Het **kern eigen vermogen** nam toe met 391 miljoen EUR tot 9,1 miljard EUR als gevolg van het resultaat van het boekjaar 2017 van 606 miljoen EUR, opnieuw gedeeltelijk gecompenseerd door het betaalde dividend voor het boekjaar 2016 van 140 miljoen EUR en een interim dividend over het resultaat van 2017 van 75 miljoen EUR.

Niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen stegen met 119 miljoen EUR tot 437 miljoen EUR eind 2017 van 318 miljoen EUR eind 2016. De Available For Sale (AFS) reserve van de bankgroep bedroeg -444 miljoen EUR (een verbetering van 110 miljoen EUR) en van de verzekeringsgroep 782 miljoen EUR (een stijging met 4 miljoen EUR). De stijging van de totale AFS reserve is voornamelijk het gevolg van verbeterde creditspreads en een daling van de negatieve aanpassing van "schadow accounting" bij Belfius Insurance na de lichte verbetering van de rentevoeten ten opzichte van 2016 en lagere uitstaande bedragen in tak 21- levensverzekeringproducten.

De herwaardering van de pensioenregelingen met een te bereiken doel steeg met 26 miljoen EUR als gevolg van een iets hogere disconvoet ten opzichte van eind 2016 wat het gevolg is van hogere rentevoeten en het gunstige rendement op de activa van de pensioenregelingen.

Merk op dat de hervorming van de Belgische vennootschapsbelasting, ingevoerd vóór het einde van 2017, een positief effect had op de niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen van 67 miljoen EUR als gevolg van de herziening van de gerelateerde uitgestelde belastingen.

ANALYSE VAN DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING

1. Nettoresultaat groepsaandeel

In 2017, realiseerde Belfius een **nettoresultaat groepsaandeel** van 606 miljoen EUR tegenover 535 miljoen EUR in 2016, een stijging met 13,1 %.

De bijdrage van de bankgroep in het geconsolideerd nettoresultaat 2017 bedroeg 435 miljoen EUR (vergeleken met 367 miljoen EUR in

Samenvattende geconsolideerde resultatenrekening

(In miljoen EUR)	31/12/16	*Bijdrage Bank in de groep(1)*	*Bijdrage Verzekeringen in de groep(1)*	31/12/17	*Bijdrage Bank in de groep(1)*	*Bijdrage Verzekeringen in de groep(1)*	Evolutie 2016/2017
OPBRENGSTEN	2 259	*1 826*	*434*	2 355	*1 861*	*494*	+4,2 %
waarvan							
Nettorenteopbrengsten	1 943	*1 407*	*536*	1 951	*1 482*	*470*	+0,4 %
Nettoresultaat uit financiële instrumenten geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	17	*16*	*1*	46	*46*	*0*	+173,5 %
Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen	116	*44*	*72*	174	*21*	*153*	+50,3 %
Nettocommissieopbrengsten	507	*497*	*10*	553	*534*	*19*	+8,9 %
Overige opbrengsten en kosten	(162)	*(163)*	*0*	(238)	*(233)*	*(6)*	+46,5 %
KOSTEN	(1 366)	*(1 157)*	*(210)*	(1 369)	*(1 133)*	*(236)*	+0,2 %
BRUTOBEDRIJFSRESULTAAT	893	*669*	*224*	986	*728*	*258*	+10,4 %
WAARDEVERMINDERINGEN OP LENINGEN EN VOORSCHOTTEN EN VOORZIENINGEN VOOR KREDIETVERBINTENISSEN	(116)	*(118)*	*2*	(33)	*(33)*	*0*	-71,5 %
Waardeverminderingen op (im)materiële activa	3	*3*	*0*	9	*9*	*0*	+278,4 %
NETTORESULTAAT VOOR BELASTINGEN	780	*553*	*226*	963	*704*	*258*	+23,5 %
Belastingen	(244)	*(187)*	*(58)*	(357)	*(270)*	*(87)*	+46,2 %
Aandeel minderheidsbelangen	0	*0*	*0*	0	*0*	*0*	-12,3 %
NETTORESULTAAT - GROEPSAANDEEL	535	*367*	*168*	606	*435*	*171*	+13,1 %
NETTORESULTAAT - GROEPSAANDEEL NA DE AANPASSING TERUGKOOP VAN ACHTERGESTELDE SCHULDEN	535	*335*	*201*	606	*435*	*171*	+13,1 %

(1) Informatie gebaseerd op niet-geauditeerde cijfers.

2016), terwijl die van de verzekeringsgroep 171 miljoen EUR was (vergeleken met 168 miljoen EUR in 2016). Merk op dat, na aanpassing van een intragroepstransactie in 2016, de nettobijdrage van de verzekeringsgroep 201 miljoen EUR bedroeg en 335 miljoen EUR voor Belfius Bank. In het bijzonder had Belfius Insurance vóór vervaldag de achtergestelde Tier 2 schuld uitgegeven eind 2011, die werd onderschreven door Belfius Bank, teruggekocht en dit aan een reële waarde boven de boekwaarde, wegens de gedaalde rente voor achtergestelde schulden. Op hetzelfde moment gaf Belfius Insurance (onderschreven door Belfius Bank) nieuwe Tier 2 achtergestelde schulden uit om op die manier de looptijd van haar uitstaande achtergestelde schulden te verlengen en de totale uitstaande Tier 2 te verhogen, resulterend in een verbeterde totale kapitaalmix.

In een uitdagende rentemarkt blijft Belfius zeer goede resultaten realiseren. Dit excellent resultaat weerspiegelt de succesvolle verdere implementatie van ons bankverzekeringsmodel en de sterke groei van de commerciële volumes, dit ondanks een herziening van de uitgestelde belastingen (-106 miljoen EUR) als gevolg van een daling van het vennootschapsbelastingtarief vanaf 2018. Het resultaat profiteerde ook van een efficiënt financieel beheer en een strikte kostenbeheersing, ondanks belangrijke investeringen in innovatie en strategische prioriteiten zoals digitaliseren. Hogere inkomsten (+4 %) en stabiele kosten resulteren in een kostenopbrengstenratio die verder verbetert tot 58,1 %, vergeleken met 60,5 % aan het einde van 2016.

2. Opbrengsten

In 2017 bedroegen de **totale opbrengsten** 2 355 miljoen EUR, een stijging van 4,2 % of 95 miljoen EUR meer ten opzichte van eind 2016.

Nettorenteopbrengsten stegen met 8 miljoen EUR tot 1 951 miljoen EUR, voornamelijk ten gevolge de hogere volumes in de commerciële activiteiten, een scherp prijsbeheer, een efficiënte rentevoetafdekking en gunstige financiële markten (resulterend in afnemende "wholesale" financieringskosten), ondanks de omgeving met lage intrestvoeten. Bovendien werden de nettorenteopbrengsten positief beïnvloed (21 miljoen EUR) door een volumekorting van 40 basispunten op TLTRO II toegepaste rentevoeten[(1)] en de terugname van voorziene, maar uiteindelijk onbetaalde, negatieve intresten die waren voorzien als gelopen kost sinds OIS negatief werd. Meer bepaald, paste Belfius een ondergrens toe op de intrestvergoeding van hypotheken (i.e. de negatieve intrestvoeten worden niet toegepast), maar desondanks werden deze intresten wel van een lagere renteomgeving gedeeltelijk voorzien. Aangezien Belfius, na de afspraken over de standardisering van de CSA overeenkomsten, de intresten niet langer verschuldigd was, kon Belfius de voorziening terugnemen.

Nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde via resultatenrekening is gestegen van 47 miljoen EUR in 2016 tot 240 miljoen EUR in 2017, o.a. verklaard door een verbetering van de markten welke resulteerde in een positieve evolutie in de reële waarde aanpassingen. Bovendien kon Belfius efficiënt reageren op de wereldwijde trend naar standaardisatie van derivatencontracten. Als gevolg hiervan kon Belfius de onderhandelingen over bepaalde optionaliteiten in onderpandovereenkomsten van derivaten afsluiten, wat een positief effect had op de resultaten. Volgend op deze onderhandelingen boekte Belfius een globale netto impact van 75 miljoen EUR, omwille van de contractuele aanpassingen met deze tegenpartijen. Deze positieve effecten werden echter gedeeltelijk gecompenseerd door het effect van methodologische verfijningen binnen ALM beheer van leningen, door het integreren van kredietrisico in de verwachte vrije kasstromen, resulterend in -174 miljoen EUR.

Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen stegen met 58 miljoen EUR tot 174 miljoen EUR in 2017. De toename is voornamelijk toe te schrijven aan Belfius Insurance na de verkoop van Aviabel, North Light and Pole Star voor een totaal bedrag van 67 miljoen EUR, evenals enkele meerwaarden op de verkoop van obligaties, fondsen en aandelen. Een materieel gedeelte van deze meerwaarden werd voorbehouden in de technische provisie voor discretionaire winstdelingselementen. Verder realiseerde Belfius Bank een boekhoudkundige meerwaarde door de verkoop van obligaties opgenomen in zijn actief tactisch derisking-programma.

Nettocommissieopbrengsten stegen met 45 miljoen EUR, of 8,9 %, tot 553 miljoen EUR. De stijging van de ontvangen commissies is hoofdzakelijk het gevolg van toegenomen investeringen door klanten in buitenbalansproducten samen met verbeterde en minder volatiele aandelenmarkten.

Overige opbrengsten en kosten daalden met 76 miljoen EUR tot -238 miljoen EUR. De daling van de overige opbrengsten is gekoppeld aan eenmalige elementen uit 2016 voornamelijk gerelateerd aan de verkoop van een belangrijk vastgoedproject. Belfius heeft -217 miljoen EUR in resultaat erkend als sectorheffingen in 2017, evenals een cumulatieve positie van 17 miljoen EUR onherroepelijke buitenbalansverplichting voor haar bijdrage aan het Single Resolution Fund (vergeleken met 10 miljoen EUR in 2016). Overige kosten namen toe ten gevolge van een voorziening voor de potentiële afhandeling van lopende geschillen met derden.

(1) De TLTRO II was ontworpen om banken de mogelijkheid te geven om langetermijnfinanciering (4-jarige looptijd) te bekomen aan nul kosten, zelfs met de mogelijkheid om een negatieve intrest te bekomen, wat overeenstemt met een retroactieve korting op het terug te betalen bedrag, tot een maximum van 40 basispunten. Deze korting zou enkel van toepassing zijn als banken bepaalde doelstellingen behaalden m.b.t. verhoogde leningen aan de reële economie. Deze intrestvoet van toepassing op iedere TLTRO II zal worden bepaald op basis van de leninghistorie van de deelnemer tijdens de periode van 1 februari 2016 tot 31 januari 2018. Aangezien voor Belfius alle voorwaarden voldaan zijn, werd de korting geboekt in 2017.

3. Kosten

Ondanks de belangrijke investeringen in digitalisering en innovatie blijft Belfius werken met een strikte kostenbeheersing. In 2017 bleven de **totale kosten** stabiel en bedroegen ze 1 369 miljoen EUR, een lichte stijging van 3 miljoen EUR of 0.2 % in vergelijking met 2016. Een daling uit zich in personeelskosten (voor 18 miljoen EUR) en netwerkkosten (voor 23 miljoen EUR) als gevolg van een hoger activeringsniveau van commissiekosten voor de productie van leningen en zijn als zodanig behandeld via de effectieve rentevoet. De dalingen worden echter gecompenseerd door een stijging van de algemene kosten met 32 miljoen EUR hoofdzakelijk ten gevolge van hogere honoraria en marketingkosten. Daarnaast kan een toename van de afschrijvingen voor 11 miljoen EUR worden geconstateerd, in lijn met de digitaliserings- en innovatie-investeringsprogramma's.

4. Brutobedrijfsresultaat

Bijgevolg steeg het **brutobedrijfsresultaat** aanzienlijk tot 986 miljoen EUR in 2017, een stijging met 93 miljoen EUR of 10,4 % ten opzichte van 2016. De bankgroep droeg 728 miljoen EUR bij (tegenover 669 miljoen EUR in 2016) en de verzekeringsgroep 258 miljoen EUR (tegenover 224 miljoen EUR in 2016).

De geconsolideerde kosten-opbrengstenratio verbeterde van 60,5 % in 2016 tot 58,1 % in 2017.

5. Waardeverminderingen op leningen en voorschotten en voorzieningen voor kredietverbintenissen

Waardeverminderingen op leningen en voorschotten en voorzieningen voor kredietverbintenissen daalden met -83 miljoen EUR tot -33 miljoen EUR. In het kader van het beheer van de globale kwaliteit van zijn kredietportefeuille heeft Belfius ervoor gekozen om bepaalde leningen te verkopen die volledig of aanzienlijk zijn afgewaardeerd. Verder volbracht Belfius het laatste deel van zijn voormalige actief tactisch derisking-programma door de resterende Amerikaanse RMBS-obligaties in de voormalige Side portefeuille (sinds 1 januari 2017 gefusioneerd in Group Center) te verkopen. De terugnames hieraan verbonden resulteerden in historisch lage risicokosten.

6. Waardeverminderingen op materiële en immateriële vast activa

Waardeverminderingen op materiële en immateriële vaste activa bedroegen 9 miljoen EUR vergeleken met 3 miljoen EUR eind 2016, voornamelijk als gevolg van de terugname van een waardevermindering op het Belfius hoofdkantoor in de Rogiertoren. De waarde van het gebouw is gestegen door de herziening van de bezettingsgraad als gevolg van de uitvoering van de strategie "Belfius Together" en "Belfius Way of Working", waarbij werknemers van Belfius Insurance en Belfius Bank, werkend in Brussel (Centrum), meer en meer hetzelfde hoofdkantoor delen. Na voortdurende investeringen in digitalisering en innovatie heeft Belfius het (verwachte) economische gebruik van haar intern ontwikkelde software geëvalueerd en, waar nodig, sommige waardeverminderingen geregistreerd in 2017.

7. Nettoresultaat voor belastingen

Nettoresultaat voor belastingen bedroeg 963 miljoen EUR, een toename met 183 miljoen EUR of 23,5 % in vergelijking met 2016. De bankgroep droeg 704 miljoen EUR bij (vergeleken met 553 miljoen EUR in 2016) en de verzekeringsgroep 258 miljoen EUR (vergeleken met 226 miljoen EUR in 2016).

8. Belastingen

De **belastingen**, met inbegrip van uitgestelde belastingen, bedroegen 357 miljoen EUR in 2017 vergeleken met 244 miljoen EUR in 2016. Deze stijging is vooral het gevolg van de herziening van de uitgestelde belastingvorderingen in navolging van de hervorming van de Belgische vennootschapsbelasting vastgesteld voor het einde van 2017, waarbij het nominale tarief van de vennootschapsbelasting geleidelijk zal dalen van 33,9 % tot 25 % tegen 2020. Dit resulteerde in een bijkomende winstbelastingskost voor de bankgroep van 64 miljoen EUR en 42 miljoen EUR voor de verzekeringsgroep in 2017. Zie infra, voor een gedetailleerder beeld van de impact op de niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen, het nettoresultaat en de nettovermogenswaarde.

9. Nettoresultaat groepsaandeel

Bijgevolg bedroeg het **nettoresultaat groepsaandeel** van Belfius 606 miljoen EUR volgend op de hervorming van de Belgische vennootschapsbelasting voor 2017, vergeleken met 535 miljoen EUR in 2016.

10. Uitgestelde belastingen

De hervorming van de Belgische vennootschapsbelasting, vastgesteld voor het einde van 2017, verlaagt geleidelijk, naast andere maatregelen, het nominale belastingtarief van 33,9 % tot 25 % tegen 2020. Dit heeft geleid tot een stijging van het effectieve belastingtarief voor Belfius met 66 basispunten van 33,9 % in 2016 naar 40,5 % in 2017; zonder de hervorming van de Belgische vennootschapsbelasting zou het effectieve belastingtarief 29,5 % zijn geweest.

Volgens IAS12 worden belastingvorderingen en -verplichtingen beoordeeld aan de hand van de tarieven en wetten die zijn vastgesteld of materieel zijn vastgesteld op balansdatum. Belfius heeft daarom een herziening van de uitgestelde belastingen uitgevoerd, waardoor:

- de niet-gerealiseerde resultaten met 67 miljoen EUR zijn gestegen, waarvan 17 miljoen EUR voor de bankgroep en 49 miljoen EUR voor de verzekeringsgroep; en
- een negatieve impact op Belfius zijn 2017 nettoresultaat ten gevolge van een herziening van uitgestelde belastingen in het resultaat, resulterend in een bijkomende belastingskost voor de bankgroep (64 miljoen EUR) en de verzekeringsgroep (42 miljoen EUR).

Niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen[1] (In duizend EUR)	31/12/17	Bijdrage Bank in de groep	Bijdrage Verzekeringen in de groep
NIET IN DE RESULTATENREKENING OPGENOMEN WINSTEN EN VERLIEZEN VOOR HERZIENING	370 009	*(363 481)*	*733 490*
Impact herziening uitgestelde belastingen	66 892	*17 400*	*49 492*
NIET IN DE RESULTATENREKENING OPGENOMEN WINSTEN EN VERLIEZEN	436 901	*(346 081)*	*782 982*

Nettoresultaat – Aandeel van de aandeelhouders van de moedermaatschappij[1] (In duizend EUR)	31/12/17	Bijdrage Bank in de groep	Bijdrage Verzekeringen in de groep
NETTORESULTAAT – AANDEEL VAN DE AANDEELHOUDERS VAN DE MOEDERMAATSCHAPPIJ VOOR HERZIENING	711 422	*498 881*	*212 541*
Impact herziening uitgestelde belastingen	(105 920)	*(63 937)*	*(41 983)*
NETTORESULTAAT – AANDEEL VAN DE AANDEELHOUDERS VAN DE MOEDERMAATSCHAPPIJ	605 502	*434 944*	*170 558*

Nettovermogenswaarde[1] (In duizend EUR)	31/12/17	Bijdrage Bank in de groep	Bijdrage Verzekeringen in de groep
NETTOVERMOGENSWAARDE VOOR HERZIENING	9 560 265	*8 746 847*	*813 418*
Impact herziening uitgestelde belastingen	(39 028)	*(46 537)*	*7 509*
NETTOVERMOGENSWAARDE	9 521 237	*8 700 310*	*820 927*

(1) Sommige bedragen kunnen afwijken door afronding.

11. Dividend

De raad van bestuur van 22 maart 2018 heeft aan de Algemene Vergadering van 25 april 2018 een gewoon dividend van 363 miljoen EUR voor het boekjaar 2017 voorgesteld, waarvan 75 miljoen EUR reeds uitgekeerd werd via een interimdividend in september 2017.

12. Solvabiliteit Bank

Eind 2017 kwam de Phased In CET 1-ratio uit of 16,1 %, een daling van 54 basispunten vergeleken met eind 2016. Op te merken: met toepassing van de overgangsmaatregelen voor 2017 (80 % in tegenstelling tot 60 %) zou de CET 1-ratio 16,4 % hebben bedragen in 2016, in vergelijking met de gerapporteerde CET 1-ratio van 16,6 %.

De daling van de CET 1-ratio is het gevolg van positieve effecten in CET 1 kapitaal (+80 basispunten) gecompenseerd door negatieve effecten in de totale risicoblootstelling (-128 basispunten).

De verbetering van het CET 1-kapitaal is voornamelijk te verklaren door het toegenomen nettoresultaat (volgens het prudentiële toepassingsgebied) zelfs na de aftrek voor voorzienbare dividenden, alsook de toename van AFS-reserves en de daling van de aftrek voor securisaties. Deze positieve effecten werden gedeeltelijk gecompenseerd door de verschuiving van de overgangsmaatregelen (-27 basispunten) op de berekening van het gereglementeerde eigen vermogen. De toename van de blootstelling aan het regelgevingsrisico is voornamelijk het gevolg van de toenemende commerciële activiteit en uitstaande leningen, de hogere risicoweging van de blootstelling aan overheidsobligaties in Italië en de toegenomen blootstelling aan het gereguleerde marktrisico.

Eind 2017 kwamen de reglementaire risicoposten (Phased In) van Belfius uit op 50 620 miljoen EUR, een stijging van 8 % vergeleken met 46 730 miljoen EUR eind 2016.

De gereguleerde kredietrisicoblootstelling (Phased In) nam toe met 3 127 miljoen EUR (8 %) tot 39 078 miljoen EUR. Deze evolutie is hoofdzakelijk te wijten aan de hogere risicoweging van blootstelling aan Italiaanse overheidsobligaties (ten gevolgde van de downgrade tot interne rating BBB-) en een toename van de blootstelling aan KMO-, bedrijfs- en hypotheekleningen. Deze toename werd gedeeltelijk gecompenseerd door de afname van derivaatposities gekoppeld aan hogere intrestvoeten en een verbeterde saldo van de marktwaarde ten opzichte van het ontvangen onderpand.

De gereguleerde marktrisicoblootstelling namen ook toe met 705 miljoen EUR (+38 %) tot 1 841 miljoen EUR, voornamelijk ten gevolge van toegenomen S-VaR vanwege de combinatie van verscheidene (hoofdzakelijk tijdelijke) effecten op de intrestvoetrisico's. Andere belangrijke factoren zijn de opname van extra transacties in het interne model, Value-at-Risk en een lichte stijging van het aandelenrisico.

Het gereguleed operationale risicoblootstelling bleef stabiel.

De Tier 1-kapitaalratio is gelijk aan de CET 1-ratio, vermits Belfius niet beschikte over aanvullende Tier 1-instrumenten op 31 december 2017. Merk op dat Belfius begin 2018 een additionele Tier 1-obligatie van 500 miljoen EUR heeft uitgegeven (we verwijzen graag naar de toelichting "Gebeurtenissen na balansdatum").

De totale kapitaalratio (Phased In) kwam uit op 18,6 %, een daling van 79 basispunten vergeleken met eind 2016.

Meer informatie bevindt zich in het hoofdstuk "Beheer van het kapitaal" van dit jaarverslag.

12. Solvabiliteit Verzekeraar

De Solvency II ratio van Belfius Insurance (vóór het voorzienbare dividend) bedroeg eind december 2017 230 %, hoger dan de ratio per december 2016, dankzij de veerkracht van de Beschikbare Financiële Middelen in de huidige marktomstandigheden in combinatie met afnemende kapitaalvereisten voornamelijk gedreven door de methodologische verandering in de SCR-aanpassing voor uitgestelde belastingen die nu meer in overeenstemming is met het regime van de EU toezichthouder. Na een voorzienbaar dividend van 120 miljoen EUR is de Solvency II ratio nog steeds 219 %.

Meer informatie bevindt zich in het hoofdstuk "Beheer van het kapitaal" van dit jaarverslag.

SEGMENTRAPPORTERING

In analytisch opzicht splitst Belfius zijn activiteiten en rekeningen op in drie segmenten: Retail and Commercial (RC), Public and Corporate (PC) en Group Center (GC); daarbij omvatten RC en PC de voornaamste commerciële activiteiten van Belfius.

- **Retail and Commercial (RC)** beheert de commerciële relaties met particuliere klanten en met kleine en middelgrote ondernemingen, zowel bij de Bank als bij de verzekeringsmaatschappij;
- **Public and Corporate (PC)** staat in voor de commerciële relaties met de openbare sector, de sociale sector en corporate klanten, zowel bij de Bank als bij de verzekeraar;
- **Group Center (GC)** omvat in hoofdzaak de overige resultaten die niet kunnen worden toegewezen aan de twee commerciële segmenten, alsook het rente- en het liquiditeitsbeheer via het systeem van de interne transferpricing met de commerciële segmenten. Merk op dat vanaf 1 januari 2017 Belfius het vroegere segment Side[1] heeft opgenomen in het Group Center.

(1) Tot eind 2016 verwees Side naar de diverse Legacy-portefeuilles die werden overgeërfd uit het Dexia-tijdperk.

KERNCIJFERS VAN DE SEGMENTRAPPORTERING (NIET-GEAUDITEERD)

Balans

(In miljard EUR)	31/12/16 (PF)[1] Actief	Verplichtingen	Eigen Vermogen
Retail and Commercial (RC)	53,8	77,0	2,2
Public and Corporate (PC)	41,7	26,1	2,0
Group Center (GC)	81,2	64,6	4,8
TOTAAL	**176,7**	**167,7**	**9,0**
waarvan bankactiviteiten	*156,8*	*148,6*	*8,1*
waarvan verzekeringsactiviteiten[2]	*19,9*	*19,1*	*0,9*

(1) Vanwege de integratie van Side in Group Center is de 2016 balans per segment aangepast om de vergelijking met 2017 mogelijk te maken. Voor de lijn eigen vermogen per segment wordt vanaf 2017 een nieuwe methode toegepast welke het CET 1-kapitaal gelijk aan 13,5 % van de risicogewogenactiva voor ieder segment toewijst. Tot 2016 werd de doelstelling voor CET 1 vastgesteld op 10,5 % voor Franchise, die de commerciële activiteiten omvatten, en 13 % voor Side. Merk op dat de kapitaaltoewijzing voor de verzekeringsactiviteiten is gebaseerd op het Deens Compromis, toegewezen aan ieder segment in verhouding tot diens bijdrage aan de Belfius Insurance Solvency II SCR-vereisten. Overig niet-toegewezen kapitaal wordt gerapporteerd onder Group Center.
(2) Merk op dat de activa en passiva de bijdrage vertegenwoordigen van de Belfius Insurance-groep aan de geconsolideerde balans.

(In miljard EUR)	31/12/17 Actief	Verplichtingen	Eigen Vermogen
Retail and Commercial (RC)	56,5	77,1	2,3
Public and Corporate (PC)	41,7	26,3	2,2
Group Center (GC)	69,8	55,1	5,0
TOTAAL	**168,0**	**158,4**	**9,5**
waarvan bankactiviteiten	*148,5*	*139,9*	*8,6*
waarvan verzekeringsactiviteiten[1]	*19,5*	*18,6*	*0,9*

(1) Merk op dat de activa en passiva de bijdrage vertegenwoordigen van de Belfius Insurance groep aan de geconsolideerde balans.

→ De activa en passiva die zijn toegewezen aan Retail and Commercial (RC) en Public and Corporate (PC) zijn een weergave van de commerciële activiteiten van die business lines. Terwijl RC een overschot aan funding heeft, is PC meer activa gestuurd. In zijn geheel vertoont de commerciële balans een fundingoverschot met einde december 2017 een solide loan-to-deposit ratio van 92 %.

→ Het eigen vermogen dat wordt toegewezen aan RC en PC is het normatief reglementair kapitaal, welke afkomstig is van de risicogewogen activa van deze segmenten, vermenigvuldigd met 13,5 % (de minimaal operationele CET 1 ratio van Belfius). De doelstelling werd bepaald door de minimale CET 1 ratio van 10,75% tesamen met een stressbuffer van 2,75 %.

KERNCIJFERS VAN DE SEGMENTRAPPORTERING (NIET-GEAUDITEERD)

Resultatenrekening

(In miljoen EUR)	31/12/16 (PF)[1]			
	Retail and Commercial	Public and Corporate	Group Center	Totaal
OPBRENGSTEN	1 716	456	88	2 259
KOSTEN	(1 018)	(210)	(139)	(1 366)
BRUTOBEDRIJFSRESULTAAT	698	246	(51)	893
Risicokosten	(41)	(25)	(49)	(116)
Waardeverminderingen op (im)materiële activa	2	1	0	3
NETTORESULTAAT VOOR BELASTINGEN	659	221	(100)	780
Belastingen	(200)	(70)	25	(244)
NETTORESULTAAT NA BELASTINGEN	459	152	(75)	535
Aandeel minderheidsbelangen	0	0	0	0
NETTORESULTAAT GROEPSAANDEEL	459	152	(75)	535
waarvan Bank[2]	281	151	(97)	335
waarvan Verzekeringen[2][3]	178	0	22	201

(1) Door de integratie van Side in Group Center is de resultatenrekening per segment aangepast om de vergelijking met 2017 mogelijk te maken. De belangrijkste wijzigingen in de analytische resultaten relateren aan de integratie van de nieuwe Belgische sectorheffing "Single Belgian Bank Levy" (lagere kosten voor Retail & Commercial en Group Center, maar hoger voor Public & Corporate) en de toewijzing van de kosten van onderpand aan de segmenten.
(2) De netto bijdrage in de geconsolideerde resultatenrekening van Belfius bedraagt 168 miljoen EUR voor Belfius Insurance en 367 miljoen EUR voor Belfius Bank. Na correctie voor een intragroeptransactie, bedraagt de nettobijdrage 201 miljoen EUR voor Belfius Insurance en 335 miljoen EUR voor Belfius Bank. Meer in het bijzonder heeft Belfius Insurance, vóór einddatum, de Tier 2 achtergestelde schuld uitgegeven vóór 2011 waarop werd ingeschreven door Belfius Bank teruggekocht, en dit tegen een eerlijke marktprijs boven de boekwaarde, aangezien de rendementen voor achtergestelde schulden sindsdien zijn gedaald. Tegelijkertijd heeft Belfius Insurance nieuwe Tier 2 achtergestelde schulden heruitgegeven (en onderschreven door Belfius Bank) en op die manier het looptijdprofiel van haar uitstaande achtergestelde schulden verlengd en enigszins haar totale uitstaande Tier 2 verhoogd, waardoor de totale kapitaalmix werd verbeterd.
(3) Merk op dat de resultatenrekening de bijdrage vertegenwoordigt van de Belfius Insurance groep aan de geconsolideerde resultatenrekening.

(In miljoen EUR)	31/12/17			
	Retail and Commercial	Public and Corporate	Group Center	Totaal
OPBRENGSTEN	1 684	519	151	2 355
KOSTEN	(1 027)	(208)	(134)	(1 369)
BRUTOBEDRIJFSRESULTAAT	657	311	17	986
Risicokosten	(40)	(28)	35	(33)
Waardeverminderingen op (im)materiële activa	(4)	(1)	14	9
NETTORESULTAAT VOOR BELASTINGEN	614	282	66	963
Belastingen	(171)	(89)	(96)	(357)
NETTORESULTAAT NA BELASTINGEN	443	193	(30)	606
Aandeel minderheidsbelangen	0	0	0	0
NETTORESULTAAT GROEPSAANDEEL	443	193	(30)	606
waarvan Bank	252	177	6	435
waarvan Verzekeringen[1]	191	16	(36)	171

(1) Merk op dat de resultatenrekening de bijdrage van de Belfius Insurance groep aan de geconsolideerde resultatenrekening vertegenwoordigt. Belfius Insurance presenteert een nettoresultaat van 184 miljoen EUR in de geconsolideerde rekeningen over 2017. Het verschil met de bijdrage van de verzekeraar aan de Belfius Group van 171 miljoen EUR is voornamelijk gerelateerd aan het gerealiseerde resultaat op verkochte of gekochte obligaties door Belfius Insurance aan of van andere entiteiten van de Belfius groep welke aangepast is op geconsolideerd niveau, gecombineerd met de correctie van de afschrijvingen op de verkochte gebouwen van Belfius Bank aan Belfius Insurance, en een terugname van de bijzondere waardevermindering op een gebouw in eigendom van Belfius Insurance enkel opgenomen op geconsolideerd niveau van Belfius Insurance (en niet op Belfius groepsniveau, aangezien er nooit een bijzondere waardevermindering werd geboekt op dit niveau).

RETAIL AND COMMERCIAL (RC)

Beschrijving business line RC

Belfius Bank is de tweede bank-verzekeraar in België[1] met ongeveer 3,5 miljoen retail- en commerciële klanten die worden bediend via 671 verkooppunten, Belfius Connect en een groot aantal self-banking-automaten. Belfius Bank is ook marktleider inzake mobiel bankieren met meer dan 1 miljoen actieve mobiele gebruikers, de hoogste marktpenetratie in mobiel bankieren van de Belgische banken. Belfius Bank biedt een ruime waaier aan retail, commercial en private banking alsook verzekeringsproducten en diensten aan retailklanten, zelfstandigen, vrije beroepen en kmo's. Belfius Bank heeft een duidelijke ambitie om alle basisbank- en verzekeringsproducten mobiel, papierloos, end-to-end en in realtime aan te bieden tegen 2020.

Belfius Insurance biedt retail- en commerciële klanten verzekeringsproducten aan via de Belfius Bank-verkooppunten en via het exclusieve agentennetwerk van DVV-verzekeringen. Belfius Insurance biedt tevens verzekeringsproducten aan via Corona Direct Insurance, een directe verzekeraar die actief is via het internet en "affinity"-partners, dit zijn externe partijen met wie Corona samenwerkt en die de verzekeringsproducten van Corona aanbieden. Het business-model van Belfius Insurance focust steeds meer op bankverzekering, met de Belfius Bank-verkooppunten als sterkst groeiende kanaal. Belfius Insurance nam ook de merknaam Elantis over, dat hypothecaire leningen en consumentenkredieten aanbiedt via zelfstandige makelaars, voor de balans van Belfius Insurance, Belfius Bank en een externe bank.

Belfius Insurance is de zesde grootste verzekeraar in België[2] en legt zich voornamelijk toe op de retailmarkt.

Klantensegmentatie

In het kader van de Belfius 2020-strategie legt Belfius zich toe op het toepassen van een sub-segmentatie van klanten in het Retail & Commercial-segment. De klantensegmenten van Belfius zijn:

- **Retail**, bestaande uit klanten met een financiële voetafdruk van minder dan 100 000 EUR;
- **Privilege**, bestaande uit klanten met een financiële voetafdruk tussen 100 000 EUR en 500 000 EUR;
- **Private**, bestaande uit klanten met een financiële voetafdruk tussen 500 000 EUR en 2,5 miljoen EUR;
- **Vermogensbeheer**, bestaande uit klanten met een financiële voetafdruk van meer dan 2,5 miljoen EUR, en
- **Business**, bestaande uit zelfstandigen, vrije beroepen (nl. advocaten, accountants en artsen) en kmo's met een omzet van maximum 10 miljoen EUR.

Alle Retail & Commercial klanten kunnen gebruikmaken van gebruiksvriendelijke digitale, mobiele en internet banking-kanalen en een modern "remote-access" service- en interactiecenter, Belfius Connect, dat de omnikanaal papierloze service van Belfius voor kernproducten ondersteunt met telefoon-, video-, chat- en e-mailfuncties en voor interacties met klanten. Belfius Connect is momenteel beschikbaar van 8 uur tot 22 uur en wordt verder ontwikkeld en uitgebreid in lijn met het toenemende gebruik van digitale en "remote-access" kanalen door de klanten.

Voor **retailklanten** focust Belfius op self-service digitale oplossingen van topkwaliteit en het geeft de klanten toegang tot specialisten op cruciale momenten in hun leven, in een verkooppunt of op afstand. Het aanbod aan retailproducten bestaat voornamelijk uit kredietkaarten, zichtrekeningen, verzekeringsproducten Niet-leven (bv. auto-, woon- en familiale verzekering, bijstand), consumenten- en hypothecaire kredieten, spaarrekeningen, pensioensparen en andere basisbeleggingsproducten (bv. beleggingsfondsen en Flexinvest Plan).

Belfius geeft **privilege-bankklanten** toegang tot lokale account managers en regionale krediet- en verzekeringsspecialisten die hen helpen de beste oplossingen te identificeren voor de opbouw, het beheer en behoud van hun vermogen . Die producten en diensten omvatten de innovatieve Belfius Personal Global Portfolio en een breed gamma bank-, verzekerings- en vermogensbeheersdiensten. Momenteel wordt er een nieuw aanbod ontwikkeld voor levensduurbescherming en -advies, zoals accumulatie/decumulatie en gerelateerde levensverzekeringsproducten.

Voor **private banking-klanten** biedt Belfius een specifieke lokale private banker om oplossingen te identificeren om hun vermogen te structureren, te optimaliseren, te beheren en te beschermen, inclusief erfenisplanning. Het product- en dienstenaanbod omvat discretionair activabeheer, MyPortfolio[3] – een alternatief vermogensbeheerssysteem, vermogensanalyse en financiële planning, maatproducten en oplossingen in de vastgoed-, filantropische en kunstsector.

Aan **vermogensbeheerklanten** biedt Belfius 150 jaar ervaring in vermogensbeheer. Het legt contacten met die klanten via de innovatieve Wealth Management Hub en Private Houses met door Febelfin gecertificeerde vermogensbeheerders die een holistische benadering van vermogensbeheer bieden. De vermogensbeheersoplossingen van Belfius worden op maat ontwikkeld en omvatten vastgoedplanning, overdracht van familiale ondernemingen en een specifieke digitale ervaring die toegang biedt tot marktonderzoek.

Het aanbod van Belfius voor **businessklanten** is gericht op vrije beroepen, zelfstandigen en kmo's waarbij een "professionele en persoonlijke" benadering centraal staat in de commerciële aanpak van Belfius. Het aanbod is toegespitst op zowel bank- als verzekeringsoplossingen in elke fase van de levenscyclus van de onderneming (start-up, groei en uitstap) en de persoonlijke levenscyclus (investerings- en hypothecaire kredieten, beleggingen en pensioenplanning) met specifieke sectorervaring voor professionals in de medische, accountancy- en juridische sector. De producten omvatten kredietlijnen op maat, liquiditeitsbeheer en betaalmiddelen, financiering en partnerschapsadvies en een nieuw bedrijfspensioenproduct.

(1) in België gemeten op basis van marktpenetratie volgens GfK-research
(2) 2016 Data Assuralia -2017 gegevens nog niet beschikbaar
(3) Zie op volgende pagina onder "Producten".

Producten

Het Retail & Commercial-segment biedt een volledig gamma bankproducten en een gevarieerde keuze aan verzekeringsproducten Leven en Niet-leven aan dat inspeelt op de behoeften van dit klantensegment.

Betaalmiddelen

De betaalmiddelen nemen de vorm aan van pakketten met een zichtrekening, gekoppeld aan een betaal- en kredietkaart, afhankelijk van het gekozen dienstverleningsniveau, van Belfius Pulse White tot Comfort Platinum. Kredietkaarten worden toegekend onder voorbehoud van de aanvaarding via een standaardprocedure op het vlak van risicobeheersing. Klanten kunnen eveneens opteren voor een Prepaid MasterCard waarmee ze binnen de limieten van hun budget overal ter wereld en online betalingen kunnen uitvoeren.

Voor de business-klanten heeft Belfius specifieke pakketten (Business Pack en Business Pack Plus). Belfius biedt ook extra dienstverlening op maat van hun behoeften, zoals thesauriebeheer. Gezien de constante evolutie van het betalingsverkeer in een veranderend Europees wetgevingskader (met onder meer de invoering van PSD2), heeft Belfius geïnvesteerd in nieuwe oplossingen voor individuele en professionele klanten, zoals Payconiq (in samenwerking met ING en KBC). Belfius is ook een hoofdaandeelhouder van Bancontact, een marktleider in lokale betalingen met bankkaart in België, en Isabel, een multi-banking digitaal kanaal. Ook wil Belfius de ontwikkeling van lokale bedrijven ondersteunen door middel van een uitgebreid aanbod (POS + E/M Commerce) van betaalmiddelen.

Al deze producten zijn digitaal al zeer ver gevorderd in alle mobiele en internetkanalen.

Kredietproducten

Het belangrijkste kredietproduct voor retailklanten zijn hypothecaire kredieten tegen een ruime keuze aan vaste of variabele rentevoeten. De Bank biedt ook consumentenkredieten aan, zoals autoleningen, persoonlijke leningen en groene leningen.

Belfius biedt kredietproducten aan afgestemd op de behoeften van businessklanten, zoals de financiering van belastingen, faciliteiten voor bedrijfskapitaal (vooral Belfius Business Cash+) en investeringskredieten.

In 2017 is Belfius Bank tot een nieuw samenwerkingsakkoord gekomen met het Europees Investeringsfonds (EIF). Het tot stand gekomen COSME programma zal zich richten op start-ups die de keuze moeten maken uit een financiële instelling, die investeringskrediet tot 150 EUR miljoen zoeken en hiervoor een bijkomende garantie nodig hebben. Dit programma wordt over de komende 3 jaar uitgerold en zal 700 tot 900 start-up leningen voorzien vanaf februari 2018.

Spaar- en beleggingsproducten

De spaar- en beleggingsproducten omvatten twee categorieën: balansproducten en buitenbalansproducten. De balansproducten omvatten het volledige gamma aan spaarrekeningen, zichtrekeningen, termijnrekeningen, kasbons en obligaties, zowel voor privé als voor business-klanten. De buitenbalansproducten omvatten discretionair portefeuillebeheer, beleggingsfondsen, aandelen, obligaties uitgegeven door derden en beleggingsverzekeringsproducten van Belfius Insurance.

Belfius Bank lanceerde in 2016 een nieuw concept genaamd MyPortfolio: een contract dat toegang geeft tot een reeks exclusieve fondsen met innovatieve digitale rapportering en waar de prioriteit ligt bij meer interactie tussen de klant en zijn/haar account manager die de klant bij het beleggingsproces begeleidt. Belfius heeft verschillende versies van MyPortfolio ontwikkeld die zijn afgestemd op zijn klantensegmenten.

Klanten kunnen al hun spaar- en beleggingsproducten in realtime monitoren op hun mobiele apparaten en tablets via de Belfius-app. Belfius zal MiFID II compliant zijn in zijn mobile-first omnikanaaladvies, zodat het gepersonaliseerde beleggingsaanbiedingen kan voorstellen via smartphone, tablet en personal computer onder MiFID II.

Belfius biedt ook beleggingsproducten in verband met zijn verzekeringsproducten. Belfius onderscheidt tak 21 (een levensverzekering met een kapitaalgarantie en een gewaarborgd minimumrendement, eventueel aangevuld met een variabele winstdeelneming), tak 23 (een levensverzekering zonder kapitaalgarantie maar met een hoger potentieel rendement via beleggingsfondsen), en tak 44 (een combinatie van tak 21 met een gewaarborgd minimumrendement en tak 23 met een hoger stijgingspotentieel via beleggingsfondsen) producten.

Verzekeringsproducten

Belfius Insurance biedt zijn klanten een uitgebreid gamma verzekeringsproducten Leven en Niet-Leven aan via de Belfius Bankverkooppunten. Het biedt die producten ook aan via het exclusieve agentennetwerk van DVV-verzekeringen en via Corona Direct Insurance, een directe verzekeraar die actief is via internet en "affinity"-partners, dit zijn externe partijen met wie Corona samenwerkt en die de verzekeringsproducten van Corona aanbieden.

Dat productengamma omvat verzekeringsproducten Niet-leven: autoverzekeringen (BA en omnium), burgerlijke-aansprakelijkheidsverzekeringen, brandverzekeringen en risicoverzekeringen. De belangrijkste verzekeringsproducten Niet-Leven zijn woon- en autoverzekeringen.

Daarnaast worden levensverzekeringen aangeboden zoals pensioensparen, gemengde levensverzekeringen, spaarverzekeringen, verzekeringen gewaarborgd inkomen, overlijdensverzekeringen en schuldsaldoverzekeringen die gekoppeld zijn aan hypothecaire kredieten. Voor businessklanten worden fiscale producten zoals het Vrij Aanvullend Pensioen voor Zelfstandigen en de Individuele Pensioentoezegging aangeboden. Het belangrijkste product gemeten naar geboekte brutopremies is tak 21, hoewel tak 23-producten, die minder kapitaalintensief zijn, steeds belangrijker worden in de verzekeringsportefeuille van Belfius.

Distributiekanalen

Belfius heeft een omnikanaal-businessmodel dat erop is gericht het juiste evenwicht te vinden tussen menselijke interactie en efficiënte, gebruiksvriendelijke digitale interacties op afstand. De digitale en afstandsbenadering spitst zich toe op retailklanten, met gespecialiseerd advies in de verkooppunten op de belangrijkste momenten in hun leven. De account management-focus is gericht op privilege-, private en businessklanten, die eveneens met digitale en "remote-access" tools worden ondersteund.

Belfius biedt zijn bank- en verzekeringsproducten aan via zijn netwerk van 671 verkooppunten, zijn digitale kanalen en het Belfius Connect callcenter. Belfius biedt zijn verzekeringsproducten ook aan via zijn netwerk van 321 DVV-kantoren van gebonden agenten, zijn directe verzekeringsdochter Corona Direct Insurance en zijn Elantis-merk.

Verkooppuntennetwerk

Belfius Bank bedient zijn klanten via 671 verkooppunten, waarvan er 512 exclusieve zelfstandige-agentenkantoren en 159 eigen verkooppunten zijn. De 671 verkooppunten zijn gegroepeerd in 108 "clusters". Elke cluster heeft gemiddeld 6 verkooppunten en een verkoopteam van ongeveer 30 medewerkers.

Lokaal empowerment is een zeer belangrijk aspect en de beslissingen worden zo dicht mogelijk bij de klant genomen. Elk verkooppunt biedt toegang tot specialisten in verzekeringen, hypothecaire kredieten en consumentenfinanciering, een lokale private banker, een business banker en account management voor privilege-klanten. Het aanbod kan verschillen van kantoor tot kantoor om rekening te houden met regionale factoren, zoals concurrentiedynamiek en prijszetting. Voor elk verkooppunt zijn er bonussen gekoppeld aan de financiële en/of commerciële resultaten, klanttevredenheids- en wettelijke en reglementaire compliancescores.

Belfius past de spreiding van de verkooppunten aan en organiseert ze rond twee hoofdconcepten: full service-verkooppunten en adviesverkooppunten. Het is de bedoeling om naar circa 200 full service-verkooppunten (twee per cluster) te evolueren met langere openingsuren en een full service-aanbod voor alle klantensegmenten en alle producten. Belfius heeft onlangs adviesverkooppunten geïntroduceerd, waar de klanten enkel op afspraak terechtkunnen, om toegang te bieden tot account management en productspecialisten voor de private, privilege- en businessklantensegmenten.

De Belfius Bank-verkooppunten vormen het belangrijkste kanaal voor de distributie van verzekeringsproducten Niet-Leven en zij vertegenwoordigen bijna 80 procent van de geboekte brutopremies in het jaar dat eindigde op 31 december 2017. De Belfius Bank-verkooppunten moeten ook het belangrijkste kanaal worden voor niet-levensverzekeringen.

Het exclusieve agentennetwerk van DVV

DVV verzekeringen is al meer dan 85 jaar actief op de Belgische markt van de verzekeringen Leven en Niet-leven. Via 321 verkooppunten, elk met exclusieve adviseurs, biedt DVV verzekeringen particulieren, zelfstandigen en kleine ondernemingen een volledig gamma verzekeringsproducten en hypothecaire kredieten aan.

De strategie van DVV is gericht op het verbeteren van de winstgevendheid en de verdere activering van zijn klantenbestand. DVV wil zijn klantenbestand ook versterken via de aankoop van makelaarsportefeuilles en door nieuwe klantengroepen aan te trekken (bv. de groep 25-30-jarigen).

Het exclusieve agentennetwerk van DVV is momenteel nog steeds het belangrijkste kanaal voor de distributie van verzekeringsproducten Niet-Leven.

Corona Direct Insurance

Corona Direct Insurance is de directe verzekeringsdochter van Belfius. Het biedt zijn 200 000 klanten verzekeringsproducten aan via directe kanalen (e-commerce, telefoon of mailing) of via zijn "affinity"-partners, externe partijen met wie Corona samenwerkt en die de verzekeringsproducten van Corona verdelen. De door Corona aangeboden verzekeringsproducten zijn familiale-, auto-, woon-, begrafenis- en andere verzekeringspolissen. Corona heeft een volledig digitaal E2E gestandaardiseerd productaanbod tegen een concurrerende prijs, een solide klantenservice en de flexibiliteit om te innoveren, onder meer met producten zoals autoverzekeringen in functie van de kilometers. Belfius is ervan overtuigd dat Corona een groot aandeel personen kan aantrekken die van verzekeraar willen veranderen en op zoek zijn naar meer geschikte manieren om aan hun verzekeringsbehoeften te voldoen.

Digital

Belfius is ervan overtuigd dat het met succes heeft geanticipeerd op de digitale transformatie van het retailbank- en verzekeringsmodel door de erkende marktleider te worden in mobiel bankieren en door zijn ambitie om de bank-verzekeraar van de volgende generatie te worden. De digitale transformatie heeft nauwere relaties met de klant, een hogere tevredenheidsgraad en een verbeterd merkimago mogelijk gemaakt. Ze heeft ook bijgedragen tot het verbeteren van de operationele efficiëntie (in termen van kosten/inkomstenratio), de groei van het marktaandeel en de digitale cross-selling tegen lagere marginale productie- en distributiekosten dankzij de miljoenen digitale contacten die Belfius met zijn klanten heeft via de mobiele app.

Belfius heeft een duidelijke "mobile first"-strategie en biedt alle recurrente financiële diensten aan via mobiel bankieren. Het heeft ook een duidelijke ambitie om alle basisbank- en verzekeringsproducten mobiel, papierloos, end-to-end en in realtime aan te bieden tegen 2020. Belfius heeft zich gepositioneerd als een toonaangevende mobiele digitale speler en biedt de hoogst gewaardeerde bankapp aan in België zowel via Google Play als in de Apple Store op 31 december 2017. Het telt momenteel meer dan 1 miljoen mobiele gebruikers die de Belfius Mobile-app gemiddeld 29 keer per maand gebruiken. Die miljoenen contacten en de hoge tevredenheidsgraad vormen ook de basis voor gepersonaliseerde-data driven digitale verkoop- en dienstenaanbiedingen voor financiële, verzekerings- en niet-verzekeringsproducten om de cross-sellingstrategie van Belfius te realiseren tegen een efficiënte kostprijs.

Belfius Connect

Belfius beschikt over een servicecenter op afstand, nl. "Belfius Connect". Zijn rol bestaat erin de toegankelijkheid te verhogen (8.00 - 22.00 uur) en omnikanaal- end-to-end papierloze verkoopstromen te ondersteunen met behulp van verschillende digitale communicatiekanalen (waaronder telefoon, mail, chat en video) voor de interacties met de klanten.

Elantis

Sinds 2012 heeft Belfius Insurance ook de merknaam Elantis, dat hypothecaire leningen en consumentenkredieten aanbiedt via zelfstandige makelaars, geïntegreerd.

Strategie

In 2015 lanceerde Belfius de 2020-strategie Retail & Commercial, die focust op het realiseren van vier ambities tegen 2020:

- evolueren van klantentevredenheid (95 % in 2017) naar klantenaanbeveling (geëngageerde klanten die bereid zijn om Belfius aan te bevelen);
- de verdere ontwikkeling van een gedifferentieerd en digitaal gedragen businessmodel, met een ideaal evenwicht tussen aan de ene kant een kwaliteitsvol relatiebeheer en aan de andere kant efficiënte en gebruiksvriendelijke directe kanalen. Met dat doel ontwikkelt Belfius twee complementaire omnikanaalbenaderingen:
  - een benadering met een digitale en remote-access focus, gericht op retailklanten, gecombineerd met verkooppuntinteracties met toegevoegde waarde op sleutelmomenten in het leven van de klanten, en
  - een benadering met account management-focus, gericht op privilege-, private en businessklanten ondersteund met handige digitale en "remote-access" tools..
- het dynamisch marktaandeel in kernproducten tot minimum 15 procent verhogen; en
- de continue focus van Belfius op processen met toegevoegde waarde voor de klanten voortzetten, met een daling van de kosten/inkomstenratio.

Om die doelstellingen te bereiken, neemt Belfius diverse initiatieven in Retail and Commercial:

- een meer granulaire subsegmentatie van de klanten met aangepaste waardevoorstellen voor elk van hen;
- een versnelde digitale transformatie om een klantvriendelijke rechtstreekse verkoop mogelijk te maken van de tien belangrijkste bank- en verzekeringsproductreeksen, ondersteund door een grondige klantenkennis via data-analyse, het principe "mobile first", en papierloze verkooptransacties ondersteund met digitale instrumenten en diensten voor de account manager;
- een vernieuwende distributiestrategie met een klantgerichte benadering die steeds meer omnikanaal wordt in elk aspect. In de toekomst zullen de kantoren hun aandacht nog meer toespitsen op proactief advies voor de klantensegmenten privilege, private en business. Informatie, service en verkoop voor retailklanten zullen meer en meer verlopen via digitale en "remote-access" kanalen. Een nieuw advies- en salescenter op afstand, nl. Belfius Connect, zorgt voor een betere commerciële toegankelijkheid voor de klanten door te voldoen aan hun behoeften van 's morgens vroeg tot 's avonds laat; en
- de verdere ontwikkeling van een omvattend vastgoedaanbod (via dochteronderneming Belfius Immo) en de uitbouw van Belfius Investment Partners (Belfius IP), een gespecialiseerde dochteronderneming voor het beheer van beleggingsfondsen, ter vervollediging van het aanbod beleggingsproducten van Belfius voor Retail & Commercial-klanten.

Het management is ervan overtuigd dat die strategie Belfius in staat stelt zijn inkomstendiversificatie en -expansie voort te zetten, gedreven door het momentum in fees en commissies, via een verhoogde cross-selling. Door een efficiëntere cross-selling van zijn bank- en verzekeringsproducten, die resulteert in een hogere klantenuitrustingsgraad, wil Belfius tevens de verkoopsproductiviteit en de directe verkoop van producten met toegevoegde waarde verhogen.

Commerciële prestaties in 2017

De commerciële activiteit bleef stevig. Op 31 december 2017 kwamen de **totale spaartegoeden en beleggingen** uit op 105,9 miljard EUR, een toename met 3,3 % in vergelijking met einde 2016. De interne groei in 2017 bleef stabiel op 2,4 miljard EUR. Dat vormt het onweerlegbare bewijs van het steeds toenemende vertrouwen van de klanten in Belfius. 36,6 miljard EUR (+7 %) was afkomstig van de beleggingen van 110 000 Private-klanten, die een beroep deden op meer dan 251 lokale gecertificeerde Private Bankers. Dat onderstreept de positie van Belfius als vooraanstaande private bank. Het bedrag van de beleggingen die via mandaten en serviceovereenkomsten worden toevertrouwd aan Belfius nam toe met 10 % in 2017 tot 11,2 miljard EUR.

De **totale balansdeposito's** beliepen 63,6 miljard EUR eind 2017, een lichte stijging (+2,6 %) in vergelijking met eind 2016. De klanten namen voor hun deposito's een veeleer afwachtende houding aan gelet op de historisch lage rentevoeten. Er werd een zeer mooie groei opgetekend bij de tegoeden op zicht- en spaarrekeningen, met respectievelijk 11,6 miljard EUR (+12 %) en 41,5 miljard EUR (+3,7 %). Er was minder kapitaal dat zijn weg vond naar langlopende vastrentende beleggingen (een terugval van 17 % voor kasbons en een daling met 6,4 % voor obligaties die werden uitgegeven door Belfius).

De **buitenbalansbeleggingen** lieten een stijging optekenen met 7,8 % in vergelijking met einde 2016, nl. tot 31,9 miljard EUR, dankzij de meer uitgesproken voorkeur van de klanten voor producten met een potentieel hoger rendement (gemeenschappelijke beleggingsfondsen, mandaten). Stevige nettoproductie bij het vermogensbeheer en tak 23- en tak 44-verzekeringen, mede dankzij de succesvolle ontwikkeling van nieuwe producten (MyPortfolio, Multimanager-fondsen en Belfius Invest).

De **levensverzekeringsreserves voor beleggingsproducten** kwamen uit op 10,4 miljard EUR, een daling met 5,1 % in vergelijking met 2016. De beleggingen in tak 21-levensverzekeringsproducten namen af als gevolg van de lage rente, maar die daling werd gedeeltelijk gecompenseerd door de tak 23- en de tak 44-producten.

Retail and Commercial (Niet-geauditeerd) (In miljard EUR)	31/12/16	31/12/17	Evolutie
TOTALE KLANTENTEGOEDEN	102,5	105,9	+3,3 %
DEPOSITO'S	62,0	63,6	+2,6 %
Spaarrekeningen	*40,0*	*41,5*	*+3,7 %*
Kasbons	*2,8*	*2,3*	*-17,0 %*
Obligaties uitgegeven door Belfius	*8,4*	*7,8*	*-6,4 %*
Zichtrekeningen	*10,4*	*11,6*	*+12,0 %*
Termijnrekeningen	*0,5*	*0,4*	*-19,5 %*
BUITENBALANSBELEGGINGEN	29,6	31,9	+7,8 %
TECHNISCHE RESERVES VAN DE LEVENSVERZEKERINGEN(1)	10,9	10,4	-5,1 %
Tak 21	*8,3*	*7,2*	*-12,8 %*
Tak 23	*0,8*	*1,1*	*+28,6 %*
Tak 44	*1,8*	*2,1*	*+16,2 %*

(1) Investeringsproducten

De **totale klantenkredieten** groeiden fors aan tot 45 miljard EUR op 31 december 2017. De toename deed zich vooral voor bij de hypothecaire kredieten (+6,2 %) en de businesskredieten (+9,3 %). De hypothecaire kredieten, die bijna twee derde van alle toegekende kredieten uitmaken, vertegenwoordigden een uitstaand bedrag van 30,6 miljard EUR eind 2017, terwijl de consumentenkredieten en de businesskredieten respectievelijk uitkwamen op 1,5 miljard EUR en 12,5 miljard EUR.

De nieuwe langetermijnkredieten die in de loop van 2017 werden toegekend aan klanten in het segment Retail & Commercial kwamen uit op 9,6 miljard EUR in vergelijking met 9,3 miljard EUR in 2016. In 2017 bleef de nieuwe productie van de hypothecaire kredieten stabiel op 5,5 miljard EUR. Tijdens diezelfde periode werd voor 3,3 miljard EUR aan nieuwe langlopende businesskredieten toegekend, een stijging met 13,4 % in vergelijking met 2016. In 2017 verleende Belfius steun aan 12 466 nieuwe start-ups, een toename met 7 % t.o.v. 2016.

Retail and Commercial (Niet-geauditeerd) (In miljard EUR)	31/12/16	31/12/17	Evolutie
TOTALE KREDIETEN AAN KLANTEN	42,1	45,0	+7,0 %
Hypothecaire kredieten	*28,8*	*30,6*	*+6,2 %*
Consumentenkredieten	*1,4*	*1,5*	*+4,8 %*
Business-kredieten	*11,4*	*12,5*	*+9,3 %*
Overige kredieten	*0,5*	*0,5*	*+4,9 %*

De **totale verzekeringsproductie** van de klanten in het segment Retail & Commercial kwam uit op 1 692 miljoen EUR in 2017, tegen 1 419 miljoen EUR in 2016, een stijging met 19 %.

De **productie bij de levensverzekeringen** beliep 1.153 miljoen EUR in 2017(1), dat is 26 % meer dan in 2016(2). De zgn. unit-linked (tak 23) premies stegen fors (+52,4 %) dankzij het ruimere productengamma en de vraag van de klanten. De productie bij de traditionele levensverzekeringen (tak 21/26) steeg fors (+10,5 %) ondanks de lage gewaarborgde rendementen.

De **productie inzake niet-levensverzekeringen** in 2017 kwam uit op 539 miljoen EUR, een toename met 6,9 % in vergelijking met 2016, dankzij de bankverzekeringsstrategie en de goede prestatie van alle andere strategische distributiekanalen (bv. Corona Direct Insurance, DVV).

Het is inderdaad zo dat dankzij het "one-stop-shopping" concept van Belfius de cross-sellingratio hypothecaire kredieten - brandverzekeringen toenam van 83 % eind 2016 tot 85 % eind 2017. De cross-sellingratio hypothecaire kredieten - schuldsaldoverzekeringen bleef stabiel op 144 % in vergelijking met eind 2016.

De **totale verzekeringsreserves** in het segment Retail & Commercial beliepen 13,9 miljard EUR. De reserves bij de levensverzekeringen vielen sinds eind 2016 terug met 3,7 % tot 12,9 miljard EUR eind 2017 als gevolg van de moeilijke omgeving die werd gekenmerkt door de historisch lage rente. De zgn. unit-linked reserves (tak 23) stegen met 18,6 %, terwijl de traditionele gewaarborgde reserves (Leven tak 21/26) terugvielen met 7,9 %, als bewijs van de verschuiving van de productmix bij Leven van gewaarborgde producten naar de zgn. unit-linked producten. De reserves Niet-Leven bleven stabiel op 1 miljard EUR.

Retail and Commercial (Niet-geauditeerd) (In miljard EUR)	31/12/16	31/12/17	Evolutie
LEVENSVERZEKERINGS-RESERVES(1)	13,4	12,9	-3,7 %
Tak 21 en 26	*11,2*	*10,4*	*-7,9 %*
Tak 23	*2,1*	*2,5*	*+18,6 %*

(1) Investerings- en verzekeringsproducten.

Belfius blijft de toon aangeven op het vlak van **mobiel bankieren** voor particulieren in België en zorgde voor de verdere ontwikkeling van zijn **digitaal ondersteund businessmodel**. Eind 2017 telden de Belfius-apps voor smartphones en tablets 1 071 000 gebruikers (+26 %) en werden zij gemiddeld één keer per dag geraadpleegd door de klanten. De extreem hoge tevredenheidscijfers tonen aan dat aanhoudende innovatie, die is toegespitst op de gebruiksvriendelijkheid en de toegevoegde waarde voor de klant, de juiste weg is naar de toekomst.

Belfius blijft de mogelijkheden van zijn apps en andere directe kanalen uitbreiden. In 2017 werden 41 % van de nieuwe pensioenspaarcontracten, 31 % van de nieuwe kredietkaarten en 29 % van de nieuwe spaarproducten afgesloten via de directe kanalen.

(1) Waarvan 782 miljoen EUR aan brutopremies en 371 miljoen EUR aan overdrachten/verlengingen.
(2) Waarvan 626 miljoen EUR aan brutopremies en 289 miljoen EUR aan overdrachten/verlengingen.

Financiële resultaten RC

Het nettoresultaat na belastingen voor RC daalde van 459 miljoen EUR in 2016 tot 443 miljoen EUR in 2017.

In 2017 beliepen de **totale opbrengsten** 1 684 miljoen EUR, een daling met 1,8 % in vergelijking met eind 2016, vooral als gevolg van het lagerenteklimaat en de impact daarvan op de rentemarge.

- De nettorenteopbrengsten van de bank kwamen uit op 898 miljoen EUR, een daling met 4,9 %, mede door de margedruk op deposito's zonder vaste looptijd en de aanhoudende impact van de materiële golf van vervroegde terugbetalingen van hypothecaire leningen tijdens de voorbije jaren, die gedeeltelijk werd gecompenseerd door de forse volumegroei tegen marges voor kredieten die nog altijd hoger liggen dan de gemiddelde marge op de uitstaande omloop.
- De nettocommissieopbrengsten voor RC bij de bank namen fors toe met 8,0 % tot 490 miljoen EUR. Die toename wordt ingegeven door de sterke interne groei inzake Private Banking, beleggingsproducten (gemeenschappelijke beleggingsfondsen, tak 23 & tak 44, gestructureerde obligaties, MyPortfolio) en de cross-selling voor bankverzekeringen Niet-Leven.
- De bijdrage van de levensverzekeringen kwam uit op 238 miljoen EUR, een daling met 5,0 % in vergelijking met einde 2016. Die terugval vloeit vooral voort uit de lagere opbrengsten als gevolg van de lagere uitstaande bedragen (volume-effect) conform de strategie. De financiële marge blijft echter gezond dankzij het goed financieel beheer van de beleggingen.
- De bijdrage van de niet-levensverzekeringen steeg fors met 21 % tot 175 miljoen EUR. Die gunstige evolutie vloeit voort uit de uitstekende dynamiek bij Niet-Leven, vooral op het vlak van het verzekeringsbankieren. Merk op dat de resultaten over 2016 negatief werden beïnvloed door de terroristische aanslagen en de natuurrampen.
- De geconsolideerde overige opbrengsten kwamen uit op -117 miljoen EUR in vergelijking met -78 miljoen EUR in 2016, een daling met 50,4 % of -39 miljoen EUR. Merk op dat 2016 in gunstige zin werd beïnvloed door een terugneming van voorzieningen.

Financiële resultaten RC
(In miljoen EUR)

	2016	2017
OPBRENGSTEN	**1 716**	**1 684**
Nettorenteopbrengsten Bank	944	898
Nettocommissieopbrengsten Bank	454	490
Bijdrage levensverzekeringsactiviteiten	250	238
Bijdrage niet-levensverzekeringsactiviteiten	145	175
Overige opbrengsten	(78)	(117)
KOSTEN	**(1 018)**	**(1 027)**
BRUTOBEDRIJFSRESULTAAT	**698**	**657**
Risicokosten	(41)	(40)
Waardeverminderingen op (im)materiële activa	2	(4)
NETTORESULTAAT VOOR BELASTINGEN	**659**	**614**
Belastingen	(200)	(171)
NETTORESULTAAT NA BELASTINGEN	**459**	**443**
Aandeel minderheidsbelangen	0	0
NETTORESULTAAT GROEPSAANDEEL	**459**	**443**
OPERATIONEEL NETTORESULTAAT	**434**	**449**

Ratio's
(In %)

	2016	2017
Kosten-opbrengstenratio[1]	59,3 %	61,0 %
RoNRE[2]	20,7 %	19,4 %

(1) Kosten in verhouding tot de opbrengsten.
(2) De Return on Normative regulatory equity (RoNRE) wordt door Belfius berekend als het nettoresultaat op jaarbasis als een percentage van het gemiddeld Normatief reglementair eigen vermogen.

Normatief reglementair eigen vermogen en reglementaire risicoposten
(In miljoen EUR)

	2016	2017
Normatief reglementair eigen vermogen[1]	2 220	2 300
Reglementaire risicoposten	16 694	17 476

(1) Het Normatief reglementair eigen vermogen van het metier wordt afgeleid van de reglementaire risicoposten van het metier vermenigvuldigd met 13,5%.

In 2017 kwamen de **totale kosten** uit op 1 027 miljoen EUR, een stijging met 9 miljoen EUR of 0,9 % in vergelijking met 2016. De daling bij de personeelsuitgaven en de kosten voor het kantorennet werden gecompenseerd door een toename van de algemene uitgaven als gevolg van belangrijke investeringen in digitalisering en van de hogere afschrijvingen.

Als gevolg daarvan daalde het **brutobedrijfsresultaat** tot 657 miljoen EUR in 2017, dat is 41 miljoen EUR of 5,8 % minder dan in 2016.

De **risicokosten** blijven nog altijd historisch laag, wat wijst op een goede kredietkwaliteit in de huidige gunstige omgeving, en kwamen uit op 40 miljoen EUR in 2017.

De **waardeverminderingen op de (im)materiële vaste activa** beliepen 4 miljoen EUR.

Het **resultaat vóór belastingen** bedroeg 614 miljoen EUR, een daling met 45 miljoen EUR of 6,8 % in vergelijking met 2016.

De **belastingen** bedroegen 171 miljoen EUR in 2017, tegen 200 miljoen EUR in 2016. Die daling is vooral toe te schrijven aan de lagere winst vóór belastingen.

Ondanks de druk op de nettorenteopbrengsten nam het **totaal nettoresultaat** RC af met slechts 4 % tot 443 miljoen EUR in 2017.

De niet-operationele elementen buiten beschouwing gelaten kwam het **operationeel nettoresultaat RC** uit op 449 miljoen EUR in 2017, dat is 3,5 % meer dan eind 2016. De volgende niet-operationele elementen werden opgetekend, o.m.:

- 2016: een eenmalige upfront-boeking van vergoedingen voor de vervroegde terugbetaling van hypothecaire kredieten;
- 2017: eenmalige (discretionaire) voorzieningen voor winstdeling.

De cost/income ratio voor RC kwam uit op 61,0 %, tegen 59,3 % in 2016. De Return on Normative Regulatory Equity (RoNRE) bedroeg 19,4 %.

PUBLIC AND CORPORATE (PC)

Beschrijving business line PC

Belfius biedt een brede waaier van bank- en verzekeringsproducten en -diensten aan ongeveer 12 000 overheids- en sociale instellingen en 10 600 bedrijven aan. In 2017 was Belfius marktleider in de publieke en sociale sector, een positie die is verankerd dankzij meer dan 150 jaar betrokkenheid bij de sector. Belfius was ook de vierde grootste bank voor kredieten aan ondernemingen. Belfius heeft zijn corporate-aanbod met succes ontwikkeld en zijn marktaandeel leningen aan middelgrote en grote ondernemingen verhoogd van 8,7 % in 2013 tot12,2[(1)] % in 2017. Belfius bedient naar schatting circa 50 % van de Belgische corporate klanten (dit vertegenwoordigt een marktpenetratie van circa 60 % bij middelgrote ondernemingen en 25 % bij de grote Belgische ondernemingen).

Klantensegmentatie

Belfius biedt een brede waaier bank- en verzekeringsproducten en -diensten aan die bestemd zijn voor twee complementaire klantengroepen: entiteiten in de Belgische overheids- en sociale sector (Public & Social), en middelgrote en grote Belgische ondernemingen (Corporate). Het **klantensegment Public & Social**, dat ongeveer 12 000 klanten telt, bestaat uit lokale overheidsinstellingen (bv. gemeenten, provincies, politiezones en OCMW's), supralokale overheidsentiteiten (bv. intercommunales), regionale en federale overheidsinstellingen, ziekenfondsen en vakbonden, en entiteiten uit de gezondheidszorg (ziekenhuizen, rusthuizen), het onderwijs (universiteiten, scholen), de huisvestingssector, maar ook klanten zoals stichtingen, sociale secretariaten en pensioenfondsen. In het **klantensegment Corporate** bedient Belfius ongeveer 10 600 middelgrote en grote ondernemingen met een jaarlijkse omzet van meer dan 10 miljoen EUR.

Producten

Belfius biedt zijn overheids- en bedrijfsklanten een ruim gamma producten en diensten aan, waarvan er veel zijn afgestemd op de behoeften van specifieke klanten en klantengroepen.

Betaalmiddelen

Belfius biedt betaalmiddelen aan die kunnen worden aangepast aan de diverse behoeften van zijn overheids- en bedrijfsklanten, zoals sociale rekeningen en prepaidkaarten, naast de standaard bankproducten zoals rekeningen, betaalkaarten, kredietkaarten en cash pooling en een ruim aanbod aan betaalmiddelen.

Om zijn bedrijfsklanten die ook in het buitenland actief zijn te ondersteunen, biedt Belfius een ruim gamma producten en maatoplossingen aan die werden ontwikkeld door het International Cash Management Team. Buiten België werkt Belfius met een sterk netwerk van buitenlandse banken, zowel in Europa als wereldwijd.

Om zijn overheidsklanten te ondersteunen, biedt Belfius kassier- en liquiditeitsbeheersdiensten aan en het is al jarenlang kassier voor alle Belgische regionale overheden, op één na, en alle Belgische gemeenten, op één na. In 2017 hernieuwde Belfius zijn kassierscontracten voor de regionale overheden van Wallonië en Brussel voor respectievelijk 5 en 4,5 jaar.

Kredietproducten

Belfius biedt zijn overheids- en bedrijfsklanten een aantal kredietproducten aan die hen helpen hun activiteiten te financieren en uit te bouwen. Die kredietproducten en -diensten zijn onder meer:

- Producten op maat voor Public en Social-klanten: Belfius biedt zijn overheids- en sociale klanten professionele schuldbeheersdiensten aan die hen in staat stellen middelen vrij te maken voor nieuwe investeringen, alsook een gespecialiseerd gamma korte- en langetermijnfinancieringen die zijn afgestemd op hun specifieke behoeften, zowel in de vorm van kredieten als in die van langetermijnobligaties.

(1) Raming.

- DCM-activiteiten: Belfius is marktleider in de DCM business voor Belgische institutionele klanten in de (semi-)overheids- en corporate sector, met een participatiegraad van 86 % voor het klantensegment Public & Social en een participatiegraad van 58 % voor het klantensegment Corporate. Vijf jaar op rij, van 2013 tot 2017, werd Belfius door Euronext bekroond met de prijs "No. 1 Bond Finance House of the Year".
- ECM Activiteiten: Naast de DCM activiteit, is Belfius via haar Equity Capital Markets activiteit ook actief in het structureren en plaatsen van kapitaalmarktransacties voor haar Belgische corporate klanten, zoals IPOs, kapitaalverhogingen en private plaatsing van aandelen. In 2017 was Belfius ECM aanwezig in het plaatsingssyndicaat voor de kapitaalverhogingen van de ondernemingen AEDIFICA, VGP en Care Property Invest.
- Leasingdiensten: via zijn volle dochterondernemingen Belfius Lease en Belfius Auto Lease biedt Belfius ook diverse financiële en operationele leasingoplossingen aan.
- Vastgoedfinanciering: de vastgoedafdeling van Belfius heeft in de voorbije 25 jaar meer dan 1 000 projecten voor overheids- en sociale instellingen helpen bouwen en financieren. Belfius kan die klanten een combinatie van in-house architecten, ingenieurs en projectmanagers gespecialiseerd in bouw en financiering aanbieden.
- Infrastructuurfinanciering: Belfius is een belangrijke speler in de structurering en financiering van grote infrastructuurinvesteringsprojecten in België, inclusief groene energieprojecten, evenals semi-overheidsvastgoed- en infrastructuurprojecten die worden gefinancierd via gestructureerde kredieten, gesyndiceerde kredieten en PPS-financieringen.
- Handels- en exportfinanciering: via een ervaren team van ongeveer 40 medewerkers biedt Belfius Belgische bedrijven die ook in het buitenland actief zijn een volledig gamma producten en diensten aan op het vlak van handels- en exportfinanciering, van documentaire kredieten tot koperskredieten. De transacties worden uitgevoerd via een uitgebreid netwerk van correspondenten, waardoor Belfius in belangrijke landen overal ter wereld aanwezig is.
- Financiering voor overheidsopdrachten: Belfius ontwikkelde een innovatieve oplossing voor de financiering van overheidsopdrachten in België: B2G Flex. Dat is een flexibele financieringsoplossing die bedrijven in staat stelt hun werkkapitaal te financieren vanaf de dag waarop ze de overheidsopdracht binnenhalen en die in de loop van de uitvoering van het contract evolueert om aan de noodzakelijke financieringsbehoeften te voldoen.

Spaar- en beleggingsproducten

Belfius biedt het segment Public and Corporate twee categorieën van spaar- en beleggingsproducten aan: balansproducten, zoals spaarrekeningen, termijnrekeningen, kasbons en obligaties; en buitenbalansproducten, zoals discretionair portefeuillebeheer, beleggingsfondsen, obligaties uitgegeven door derden en beleggingsverzekeringsproducten van Belfius Insurance. Gespecialiseerde productmanagers ontwikkelen spaar- en beleggingsproducten voor Public & Corporate-klanten die beantwoorden aan de specifieke noden van de klanten inzake risico, structuur en looptijd.

Verzekeringsproducten

Belfius heeft voor zijn overheids- en sociale klanten een bankverzekeringsmodel geïntroduceerd waarmee het kan inspelen op hun bancaire en verzekeringsbehoeften dankzij zijn grondige kennis van de klanten en van de markt van dit segment. Net als de structuur voor andere producten, is het distributiemodel een "hub & spokes"-model, dat werkt op basis van samenwerking tussen Belfius Bank en Belfius Insurance. Belfius Insurance biedt diverse levens- en niet-levensverzekeringsproducten aan die zijn afgestemd op de behoeften van overheids- en sociale klanten. Er worden specifieke levensverzekeringsproducten aangeboden, vooral pensioenverzekeringen in de eerste en tweede pensioenpijler voor ambtenaren en beleggingsproducten in tak 26 (levensverzekering met kapitaalgarantie en gegarandeerd minimumrendement, waaraan een variabele winstdeelneming kan worden toegevoegd). Niet-levensverzekeringsproducten zijn onder meer woonverzekeringen, arbeidsongevallenverzekeringen, zieketverzekeringen en burgerlijke-aansprakelijkheidsverzekeringen voor gemeenten, gemeenschapsvertegenwoordigers en vrijwilligers.

Belfius Insurance biedt ook specifieke verzekeringsproducten aan ten behoeve van bedrijven die voornamelijk worden verdeeld via gespecialiseerde externe verzekeringsmakelaars. De belangrijkste niet-levensverzekeringsproducten voor bedrijfsklanten zijn zaakschadeverzekeringen, bedrijfsonderbrekingsverzekeringen, wagenparkverzekeringen, arbeidsongevallenverzekeringen en ziekteverzekeringen, en het belangrijkste levensverzekeringsproduct is de groepsverzekering (aanvullend pensioen).

Financiële analyse

Belfius voert jaarlijkse financiële analyses uit die de klanten meer inzicht geven in thema's zoals de ontwikkeling van de lokale financiën van gemeenten en provincies, met details voor elke lokale overheid. Er worden ook financiële analyses op maat aangeboden aan individuele gemeenten en ziekenhuizen, die de klanten niet alleen inzicht geven in hun eigen financiën, maar die de klant ook vergelijken met regionale gemiddelden of een groep sectorgenoten. Die studies zijn toonaangevende beheersinstrumenten geworden voor de overheids- en sociale klanten van Belfius.

EIB-partnerschap

Belfius heeft ook een exclusief partnerschap met de Europese Investeringsbank (de "EIB"). Via dat partnerschap heeft Belfius lokale besturen in België kredieten verstrekt tegen voorkeurtarieven voor een bedrag van 400 miljoen EUR in de domeinen mobiliteit, energie-efficiëntie en stadsontwikkeling. Op 5 december 2016 heeft Belfius overigens twee nieuwe akkoorden gesloten met de EIB, om "smart"-investeringen te stimuleren en de klimaatverandering te bestrijden. Het programma Private Finance For Energy Efficiency stelt 75 miljoen EUR ter beschikking om investeringen van bedrijven in energie-efficiëntie in België te stimuleren. Het programma Smart Cities, Climate Action & Circular Economy stelt nog eens 400 miljoen EUR ter beschikking om Smart Cities, de strijd tegen de klimaatverandering en de circulaire economie te ondersteunen.

Distributiekanalen

Het commercieel netwerk voor de publieke en sociale activiteit omvat 43 relatiebeheerders verspreid over drie regio's. De relatiemanagers worden toegewezen aan specifieke klantensegmenten en hebben bijgevolg een zeer goed inzicht in de werking van hun klanten. Dat stelt hen in staat de meest geschikte bank- en verzekeringsoplossingen te vinden. De Belfius Bank-verkooppunten bieden ook een aantal diensten aan specifieke overheids- en sociale klanten aan.

Het commercieel netwerk voor de corporate-activiteiten omvat 63 corporate bankers verspreid over zeven regio's.

In het Public & Corporate-segment is de relatiebeheerder het centrale aanspreekpunt (of "hub" in het Engels) in de commerciële relatie met de klant. Hij of zij is de unieke contactpersoon en onderhoudt een vertrouwensrelatie met de klant tijdens diens levenscyclus. De corporate bankers kunnen op elk ogenblik een beroep doen op experts, ook wel "spokes" genoemd, voor de diverse product- en servicelijnen (bv. beleggingen, kredieten, verzekeringen, leasing, elektronisch bankieren en cash management). Dit "hub & spokes"-model staat centraal in het servicemodel van Belfius voor de klanten van het segment Public & Corporate.

Hoewel de relatiemanager het eerste contactpunt is voor de klant, biedt Belfius ook specifieke digitale kanalen aan het segment Public & Corporate aan. Door de aard en het volume van de transacties maken de klanten nog voornamelijk gebruik van desktopplatformen en Belfius is onlangs gestart met de update en rebranding van het bestaande desktoptransactieplatform, inclusief de toevoeging van nieuwe mogelijkheden om het comfort en de tevredenheid van de klanten te verhogen. Belfius bood ook als eerste bank in België een mobiele bankingapp aan, die is afgestemd op de behoeften van het overheids- en bedrijfssegment (waarmee entiteiten bijvoorbeeld veilig transacties voor onbeperkte bedragen kunnen ondertekenen) en die gericht is op de beslissingnemers in de organisaties van de klanten. Belfius gaat zijn digitale aanbod nog verder verbeteren om de toegang gemakkelijker en vlotter te laten verlopen via zijn in-house digital banking-experten en door zijn digitale contactpunten te verbeteren.

Strategie

Binnen de Public and Corporate-markt wil Belfius zijn positie als leider op de overheids- en sociale markt handhaven en zijn groeistrategie in de Belgische corporate-markt voortzetten.

Klanttevredenheid is een van de topprioriteiten van Belfius. De klanttevredenheid bij overheids- en bedrijfsklanten bedroeg 98 % in 2017. Belfius heeft een gerichte strategie ontwikkeld om die hoge norm te handhaven. In de eerste plaats biedt Belfius een breed gamma klassieke bank- en verzekeringsproducten aan die zo effectief mogelijk aan alle financiële basisbehoeften voldoen. Naast die traditionele producten tracht Belfius tevens te zorgen voor toegevoegde waarde voor zijn klantenrelaties door gebruik te maken van zijn grondige kennis van de klanten en de markt, en door producten en diensten op maat aan te bieden die voldoen aan de behoeften van bedrijfs-, overheids- en sociale klanten.

In het licht van de uitdagingen waarmee de overheidsinstellingen in België worden geconfronteerd, zet Belfius zijn Smart Belgium-programma voort. Via dat programma heeft Belfius, samen met partners in de overheidssector, de privésector en academische instellingen, een forum gecreëerd waar slimme oplossingen voor een duurzame maatschappij kunnen worden ontwikkeld. Via het Smart Belgium-programma treedt Belfius op als financieel partner en aanspreekpunt voor lokale besturen, intergemeentelijke overheden, start-ups, bedrijven, ziekenhuizen, scholen, rusthuizen, woon - en zorgcentra, academici en burgers, en steunt het die partners bij hun slimme projecten die in acht domeinen kunnen worden ondergebracht: mobiliteit, circulaire economie, milieu, ecosystemen, stadsontwikkeling, gezondheidszorg, onderwijs en energie.

In de corporate sector ontwikkelt Belfius duurzame klantenrelaties op lange termijn op basis van wederzijds vertrouwen en respect. Dat streven naar nauwe relaties met de klant betekent dat Belfius niet louter focust op de verkoop van producten, maar ook op advies, dienstverlening aan de klanten en overleg. Om die doelstellingen te realiseren, heeft Belfius de voorbije jaren een aantal acties ondernomen, zoals:

- partnerschappen aangaan met subsidieconsultants om klanten te helpen bij de aanvraag van potentiële overheidssubsidies;
- vermogensbeheer en corporate banking verbinden om tweerichtingsverkeer te creëren tussen private en professionele aspecten van de relatie klant-bank;
- de ontwikkeling van werknemersproducten met focus op mobiliteitsoplossingen (bv. autoleasing), loonoptimalisatie (bv. warrants en bonussen) en risicobescherming (bv. hospitalisatie, groepsverzekering en collectieve pensioenplannen);
- de internationale handel steunen en de bijbehorende risico's verminderen via handelsfinanciering (bv. documentaire kredieten, garanties en standby-documentair krediet), internationale betalingsoplossingen en cash pooling; en
- de klanten helpen met het beheer van werkkapitaal via de ontwikkeling van solide strategieën en diepgaande analyses van voorraadbeheer, kredietbeheer en cash- en thesauriebeheer.

Belfius is van mening dat zijn lokale aanwezigheid, dicht bij de corporate klanten en gedecentraliseerde beslissingscentra, een belangrijk concurrentievoordeel vormen ten opzichte van Belgische dochterondernemingen van internationale banken, omdat ze Belfius in staat stellen snel op de behoeften van de klanten in te spelen.

Om het dienstenaanbod voor corporate klanten verder uit te bouwen en het succes dat in de schuldkapitaalmarkten werd bereikt te herhalen in de aandelenkapitaalmarkten, heeft Belfius een strategisch samenwerkingsakkoord aangegaan met Kepler Cheuvreux in 2017. Het partnerschap zal een nieuwe aandelenfranchise oprichten met een sterke lokale aanwezigheid in België en de klanten diensten aanbieden voor kapitaalmarkttransacties, aandelenresearch, institutionele verkooptransacties en makelaardij. Dit partnerschap zal het geïntegreerde aanbod van Belfius nog versterken en belangrijke inzichten opleveren in corporate klanten.

Belfius is ervan overtuigd dat de succesvolle implementatie van de Public & Corporate-strategie de solide groei van dit segment sinds 2015 verder zal ondersteunen en verbeteren en Belfius in staat zal stellen een marktaandeel (voor leningen) van meer dan 15 procent te bereiken in de Belgische corporate sector, een bewijs van zijn positie als een van de belangrijkste banken voor de corporate sector in België.

Commerciële prestaties in 2017

Op 31 december 2017 kwamen de **totale spaartegoeden en beleggingen** uit op 32,1 miljard EUR, een toename van 1,3 % in vergelijking met einde 2016. De **balansdeposito's** namen toe met 0,3 miljard EUR (+1,3 %), tot 23,2 miljard EUR. De **buitenbalansbeleggingen** lieten een toename optekenen van 1,6 % tot 8,3 miljard EUR. De **levensverzekeringsreserves** voor beleggingsproducten kwamen uit op 0,6 miljard EUR.

Public and Corporate (Niet-geauditeerd) (In miljard EUR)	31/12/16	31/12/17	Evolutie
TOTALE KLANTENTEGOEDEN	31,7	32,1	+1,3 %
Deposito's	22,9	23,2	+1,3 %
Buitenbalansbeleggingen	8,2	8,3	+1,6 %
Levensverzekeringsreserves(1)	0,6	0,6	-3,8 %

(1) Investeringsproducten

De **totale uitstaande kredieten** bleven stabiel op 38,3 miljard EUR. De uitstaande kredieten bij Public & Social Banking namen af, vooral als gevolg van de kleinere vraag, de grotere concurrentie op de Public & Social-markt, en de structurele verschuiving naar meer alternatieve financieringsbronnen via de (schuld)kapitaalmarkten . De meer intensieve commerciële strategie van Belfius ten aanzien van Belgische bedrijven leidde tot een toename met 13,8 % (in vergelijking met december 2016) bij de uitstaande kredieten tot 10,8 miljard EUR op 31 december 2017. De buitenbalansverbintenissen stegen met 4,2 % tot 20,9 miljard EUR.

Public and Corporate (Niet-geauditeerd) (In miljard EUR)	31/12/16	31/12/17	Evolutie
UITSTAANDE KREDIETEN	38,3	38,3	-0,1 %
Public and Social	28,8	27,4	-4,8 %
Corporate	9,5	10,8	+13,8 %
BUITENBALANS-VERBINTENISSEN	20,1	20,9	+4,2 %

Belfius kende voor 5,9 miljard EUR (+3 %) aan nieuwe langetermijnkredieten toe aan de Belgische economie ten behoeve van bedrijven en openbare besturen. De langetermijnkredietproductie ten aanzien van ondernemingen nam toe met 12 % tot 3,8 miljard EUR. Belfius is daarmee een van de vier grootste Belgische banken in de sector van de ondernemingen, met een geraamd marktaandeel gemeten naar activa dat tussen eind 2015 en eind 2017.is toegenomen van 9 % tot 12,2 %. Die uitbreiding van het marktaandeel is o.m. het resultaat van onze groeiambitie in dit segment en een relevante en duidelijke positionering als specialist van de "Business to Government"-markt.

Ondanks de slappe vraag op de markt in 2017 verschafte Belfius toch nog voor 2,1 miljard EUR aan nieuwe langetermijnfunding aan de openbare sector. De bank is en blijft onmiskenbaar marktleider en beantwoordt elke fundingaanvraag van de entiteiten uit de openbare sector tegen duurzame pricingvoorwaarden. Zij beheert de thesaurie van nagenoeg alle lokale overheden en kon in 2017 tot 73 % van de kredietdossiers(1) binnenhalen. Bovendien werd Belfius in december 2017 andermaal gekozen als hoofdkassier van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, een rol die de bank sinds 1991 ononderbroken heeft vervuld.

Belfius bevestigde eveneens zijn positie als marktleider op de schuldkapitaalmarkten (DCM) met uitgiften voor (semi-)Public & Corporate-klanten door deel te nemen aan respectievelijk 86 % en 58 % van de beschikbare mandaten op de Belgische markt. In 2017 gaf de bank voor 5,4 miljard EUR aan innovatieve fundingmiddelen uit in de vorm van kortlopende uitgiften (gemiddeld uitstaand bedrag aan commercial paper) en langetermijnuitgiften (Medium Term Notes en obligaties). Voor het vijfde opeenvolgende jaar bekroonde Euronext Belfius als "No. 1 Bond Finance House of the Year". Die prestigieuze prijs bevestigt de strategische rol van de bank in obligatie-uitgiften voor Belgische emittenten.

Met betrekking tot de **verzekeringsactiviteiten** werden voor het segment Public & Corporate stevige onderschrijvingsvolumes opgetekend, vooral bij de levensverzekeringsproducten.

De **niet-levensverzekeringsproductie** kwam uit op 135 miljoen EUR, een stijging met 1,7 % in vergelijking met 2016.

De **brutoproductie** in het **segment Leven** beliep 273 miljoen EUR, een stijging met 4,3 %, ondanks de historisch lage rentevoeten.

Public and Corporate (Niet-geauditeerd) (In miljard EUR)	31/12/16	31/12/17	Evolutie
TOTAAL PREMIE-INCASSO	395	406	+2,8 %
Leven	*262*	*273*	*+4,3 %*
Niet-leven	*133*	*135*	*+1,7 %*

Financiële resultaten PC

Het **nettoresultaat na belastingen voor PC** steeg van 152 miljoen EUR in 2016 tot 193 miljoen EUR in 2017, een toename met 27,2 % dankzij de aanhoudende stevige commerciële dynamiek, alsook de gunstige situatie op de financiële markten in 2017, wat leidde tot een positieve evolutie m.b.t. de aanpassingen aan de reële waarde.

In 2017 beliepen de **totale opbrengsten** 519 miljoen EUR, een stijging met 13,9 % of 63 miljoen EUR in vergelijking met 2016.

→ De nettorenteopbrengsten van de bank kwamen uit op 361 miljoen EUR, een stijging met 4,5 % in vergelijking met 2016, vooral dankzij een strikte pricingdiscipline, de hogere volumes en een stevige bijdrage van Financial Management Services (zoals de

(1) Aantal dossiers

structurering van kredieten) ter compensatie van de druk op de rentemarge, vooral bij de deposito's zonder vaste looptijd.

- De nettocommissieopbrengsten voor PC bij de bank bleven stabiel in 2017 en kwamen uit op 47 miljoen EUR.
- De bijdrage van de levensverzekeringen kwam uit op 31 miljoen EUR, een stijging met 11,1 % in vergelijking met 2016. Die daling is het gevolg van de hogere voorzieningen voor discretionaire participaties die nodig zijn voor de potentiële toekomstige winstdelingen na de tegeldemaking van de meerwaarden op effecten.
- De bijdrage van de niet-levensverzekeringen stijgt van 4 miljoen EUR in 2016 tot 26 miljoen EUR in 2017. Die toename kan worden verklaard door een selectieve strategie, een aanpassing van de richtlijnen inzake aanvaarding & pricing, alsook door de goede weersomstandigheden en een kleiner aantal grote claims in 2017.
- De geconsolideerde overige opbrengsten kwamen uit op 54 miljoen EUR, dat is een stijging met 119 % of 29 miljoen EUR. Die is vooral het gevolg van de positieve aanpassingen aan de reële waarde in het gunstige klimaat op de financiële markten in 2017, terwijl de meer volatiele financiële markten van 2016 hadden geleid tot negatieve aanpassingen aan de reële waarde. Merk op dat 2016 dan weer in gunstige zin werd beïnvloed door een terugneming van voorzieningen, alsook door hogere gerealiseerde winsten op vastgoedprojecten.

In 2017 kwamen de **totale kosten** uit op 208 miljoen EUR, een daling met 1,0 % in vergelijking met 2016. Die daling is het resultaat van een aanhoudende strikte kostenbeheersing.

Als gevolg daarvan nam het **brutobedrijfsresultaat** toe tot 311 miljoen EUR in 2017, dat is 65 miljoen EUR of 26,5 % meer dan in 2016.

De **risicokosten** bedroegen 28 miljoen EUR in 2017. Dat historisch lage peil blijft het bewijs van de goede kredietkwaliteit van de PC franchise in het huidige gunstige klimaat.

De **waardeverminderingen op de (im)materiële vaste activa** kwamen uit op 1 miljoen EUR.

Financiële resultaten PC

(In miljoen EUR)

	2016	2017
OPBRENGSTEN	456	519
Nettorenteopbrengsten Bank	*346*	*361*
Nettocommissieopbrengsten Bank	*47*	*47*
Bijdrage levensverzekeringsactiviteiten	*35*	*31*
Bijdrage niet-levensverzekeringsactiviteiten	*4*	*26*
Overige opbrengsten	*25*	*54*
KOSTEN	(210)	(208)
BRUTOBEDRIJFSRESULTAAT	246	311
Risicokosten	(25)	(28)
Waardeverminderingen op (im)materiële activa	1	(1)
NETTORESULTAAT VOOR BELASTINGEN	221	282
Belastingen	(70)	(89)
NETTORESULTAAT NA BELASTINGEN	152	193
Aandeel minderheidsbelangen	0	0
NETTORESULTAAT GROEPSAANDEEL	152	193
OPERATIONEEL NETTORESULTAAT	142	195

Ratio's

(In %)

	2016	2017
Kosten-opbrengstenratio[1]	46,0 %	40,0 %
RoNRE[2]	7,5 %	8,8 %

(1) Kosten in verhouding tot de opbrengsten.
(2) De Return on Normative regulatory equity (RoNRE) wordt door Belfius berekend als het nettoresultaat op jaarbasis als een percentage van het gemiddeld Normatief reglementair eigen vermogen.

Normatief reglementair eigen vermogen en reglementaire risicoposten

(In miljoen EUR)

	2016	2017
Normatief reglementair eigen vermogen[1]	2 021	2 235
Reglementaire risicoposten	15 225	16 805

(1) Het Normatief reglementair eigen vermogen van het metier wordt afgeleid van de reglementaire risicoposten van het metier vermenigvuldigd met 13,5%.

Het **resultaat vóór belastingen** bedroeg 282 miljoen EUR, dat is 61 miljoen EUR of 27,6 % meer dan in 2016.

De **belastingen** bedroegen 89 miljoen EUR in 2017 tegen 70 miljoen EUR in 2016.

Als gevolg daarvan kwam voor het segment PC van Belfius het **nettoresultaat groepsaandeel** uit op 193 miljoen EUR in 2017, tegen 152 miljoen EUR in dezelfde periode het jaar daarvoor.

De niet-operationele elementen buiten beschouwing gelaten kwam het **operationeel nettoresultaat PC** uit op 195 miljoen EUR in 2017, dat is 38 % meer dan in 2016. De volgende niet-operationele elementen werden opgetekend, o.m.:

- 2016: het vrijmaken van bepaalde voorzieningen voor het vereffenen van commerciële contracten;
- 2017: eenmalige (discretionaire) voorzieningen voor winstdeling.

De cost/income ratio voor PC verbeterde fors tot 40 % in 2017. De Return on Normative Regulatory Equity (RoNRE) beliep 8,8 %.

GROUP CENTER

Na de afsplitsing van de groep Dexia in 2011, en tot eind 2016, stelde Belfius de jaarrekening voor in 2 segmenten:

- Franchise, i.e. Belfius' kernactiviteiten; en
- Side, i.e. Belfius' niet-kernactiviteiten en blootstellingen die werden overgeërfd uit de Dexia-periode. Sinds eind 2011 heeft Belfius een actieve tactische derisking uitgevoerd van de Side-portefeuilles, zodanig dat de omvang van de portefeuille enorm afgenomen is en de belangrijkste risico-indicatoren van de portefeuille gunstig geëvolueerd zijn. Dankzij het continue financiële planningsproces, is het risicoprofiel van de portefeuille in lijn gebracht met het (targetted) risicoprofiel van Belfius Bank. Sinds 1 januari 2017 is de Side-portefeuille geïntegreerd in de Franchise-portefeuille (i.e. in Group Center) en worden er geen aparte berekeningen meer opgemaakt voor beide segmenten.

Vanaf 1 januari 2017 werkt het Group Center via twee subsegmenten.

- Run-off portefeuilles, voornamelijk samengesteld uit:
  - een portefeuille bestaande uit obligaties die werden uitgegeven door internationale emittenten, die actief zijn in de publieke en gereguleerde Britse nutsbedrijven en infrastructuurbedrijven (inclusief UK inflatiegelinkte obligaties), covered bonds en ABS/RMBS, de ALM Yield portefeuille;
  - een portefeuille kredietgaranties die credit default swaps, financiële garanties op de onderliggende obligaties die werden uitgegeven door internationale emittenten en een gedeeltelijke indekking door Belfius bij Monoline-verzekeraars (voornamelijk Assured Guaranty), omvat; en
  - een portefeuille derivaten met Dexia-entiteiten en andere buitenlandse tegenpartijen.
- ALM liquiditeits- en rentebeheer en andere Group Center-activiteiten, bestaande uit het liquiditeits- en rentebeheer van Belfius (inclusief de ALM liquidity-obligatieportefeuille; de derivaten die worden gebruikt binnen het ALM-management en het beheer van de centrale activa); en andere activiteiten die niet werden toegewezen aan commerciële activiteiten, zoals ondersteunende diensten voor bedrijven en de financiële markten (bv. thesaurie), het beheer van twee voormalige specifieke kredietdossiers die werden overgeërfd uit de Dexia-periode (leningen aan de Gemeentelijke Holding en de Arco-entiteiten) en het Group Center van Belfius Insurance.

Die portefeuilles en activiteiten worden hieronder verder toegelicht:

ALM Yield-obligatieportefeuille

De obligatieportefeuille van Belfius Bank wordt gebruikt voor het beheer van de overtollige liquiditeit (na optimaal commercieel gebruik in de business lines) en bestaat voornamelijk uit obligaties met hoge kredietkwaliteit van internationale emittenten.

(1) Nominaal bedrag.

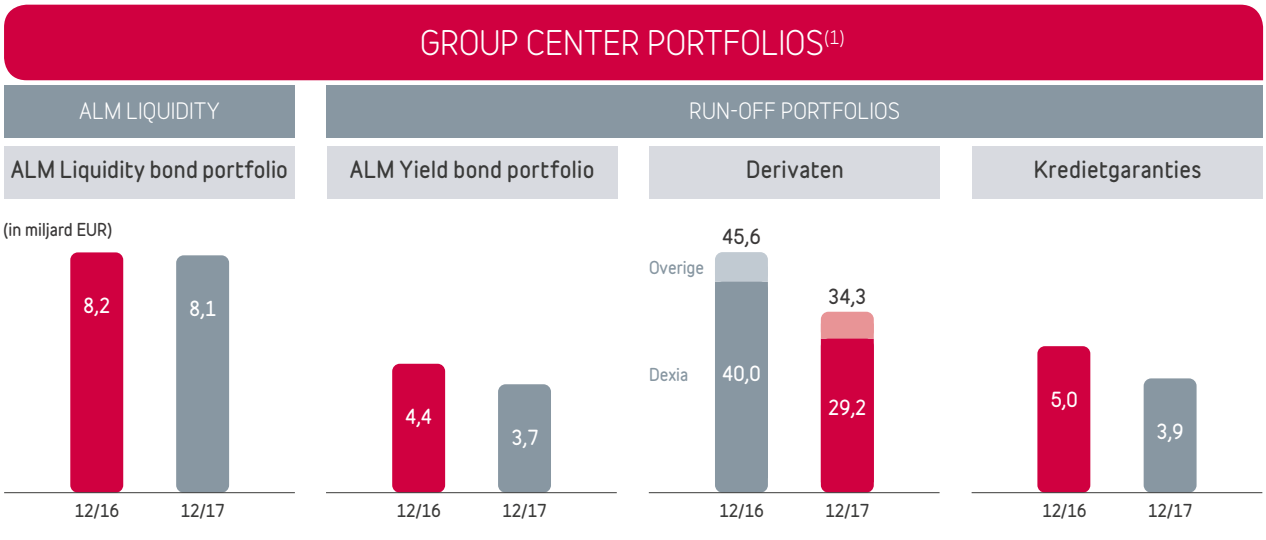

(1) Nominaal bedrag.

Op 31 december 2017 was de omvang van de ALM Yield-portefeuille 3,7 miljard[1] EUR, 17 % minder dan in december 2016. Die daling vloeit voornamelijk voort uit de verkoop van US RMBS (zgn. omgekeerde woonkredieten (reverse mortgages) die onder bepaalde voorwaarden gegarandeerd worden door de Amerikaanse overheid) waarvoor een specifieke waardevermindering was geboekt in 2016, de natuurlijke aflossing van de portefeuille alsook de impact van wisselkoersen. Op die datum bestond de portefeuille uit obligaties van ondernemingen (70 %), overheidsobligaties en obligaties van de openbare sector (12 %), asset-backed securities (11 %) en obligaties van financiële instellingen (7 %). 80 % van de bedrijfsobligaties, voornamelijk bestaande uit langlopende inflatiegelinkte obligaties, is uitgegeven door gereguleerde Britse nutsbedrijven en infrastructuurbedrijven, zoals distributiebedrijven van water en elektriciteit. Die obligaties hebben een hoge kredietkwaliteit en het merendeel van die obligaties zijn afgedekt met een kredietbescherming op de emittent door een Monoline-verzekeraar, onafhankelijk van de obligatie.

Op 31 december 2017 had de ALM Yield-obligatieportefeuille een gemiddelde looptijd van 20,8 jaar. Volgend op de verkoop van de hierboven vermelde US RMBS, is de gemiddelde rating verhoogd van A- rating in 2016 naar A rating in 2017. 95 % van de portefeuille is investment grade, tegenover 93 % in 2016.

Derivaten met Dexia-entiteiten en andere buitenlandse tegenpartijen

Toen het nog deel uitmaakte van Dexia Group, was het voormalige Dexia Bank België (nu Belfius) het "competentiecentrum" van de groep Dexia voor derivaten (voornamelijk renteswaps). Dit betekent dat alle Dexia-entiteiten hun marktrisico's konden afdekken met derivaten bij Dexia Bank België, voornamelijk onder standaard contractuele voorwaarden gerelateerd aan kaswaarborgen. Het voormalige Dexia Bank België dekte die derivatenposities systematisch extern in, waardoor die derivaten tweemaal opduiken in de Belfius-rekeningen: eenmaal met de Dexia-entiteiten en eenmaal in verband met de externe afdekking. Het resterende uitstaande notioneel bedrag aan derivaten met Dexia-entiteiten en niet gewaarborgde rentederivaten met internationale niet-financiële tegenpartijen, daalde sinds eind 2016 met 11,3 miljard EUR (of -25 %) tot 34,3 miljard EUR[1] op 31 december 2017, waarvan 29,2 miljard EUR met Dexia-entiteiten. De reële waarde van deze Dexia-derivaten bedraagt 4,9 miljard EUR.

De gemiddelde rating van de portefeuille bleef A- en de gemiddelde looptijd van die portefeuille op 31 december 2017 bedroeg 14,4 jaar [2].

Kredietgaranties

Op 31 december 2017 bedroeg de kredietgarantieportefeuille 3,9 miljard[1] EUR, een daling van 1.1 miljard EUR or -21 % ten opzichte van december 2016. De kredietgarantieportefeuille bestaat voornamelijk uit financiële waarborgen en credit default swaps die werden uitgegeven voor bedrijfs- en overheidsobligaties (84 %), asset-backed securities (13 %) en covered bonds (3 %). Dankzij de hoge kredietkwaliteit van de onderliggende referentieobligatieportefeuille, aanvullende bescherming tegen het kredietrisico als onderdeel van de obligatie zelf en de bescherming die Belfius aankocht bij diverse Monoline-verzekeraars (US herverzekeraars, voornamelijk Assured Guaranty), is de portefeuille 100 % investment grade in termen van kredietrisicoprofiel. Deze portefeuille omvat ook total return swaps voor een bedrag van 0.4 miljard[1] EUR.

Op 31 december 2017 bedroeg de gemiddelde rating van de portefeuille A- en de gemiddelde resterende looptijd 10,3 jaar.

ALM Liquidity-obligatieportefeuille

De ALM Liquidity-obligatieportefeuille maakt deel uit van de totale LCR-liquiditeitsbuffer van Belfius Bank en is een goed gediversifieerde, liquide portefeuille met een goede kredietkwaliteit.

Op 31 december 2017 bedroeg de ALM Liquidity-obligatieportefeuille 8.1 miljard[1] EUR, een daling van 2 % ten opzichte van december 2016. Op die datum bestond de portefeuille uit overheidsobligaties en obligaties van de openbare sector (70 %), covered bonds (22 %), asset-backed securities (5 %) en obligaties van ondernemingen (3 %), en De Italiaanse overheidsobligaties in de ALM Liquidity-obligatieportefeuille bedroegen 2.2 miljard EUR op 31 december 2017. In januari 2018 is 0,8 miljard EUR van deze obligaties verkocht, waardoor de Italiaanse overheidsobligaties in deze portefeuille gedaald is met één derde tot 1,5 miljard EUR.

Op 31 december 2017 had de ALM Liquidity-obligatieportefeuille een gemiddelde looptijd van 9,0 jaar en een gemiddelde BBB+ rating, met 100 % investment grade. In 2017 is de gemiddelde rating verlaagd van A naar BBB+ ten gevolge van een interne downgrade van de rating van de Italiaanse overheid.

Andere Group Center-activiteiten

De andere activiteiten die aan het Group Center werden toegewezen, zijn:

- het ALM liquiditeits- en rentebeheer, de interne transfer pricing met de commerciële business lines, inclusief het afsluiten van derivaten binnen het ALM management;
- het beheer van twee legacy-kredietdossiers die dateren uit de Dexia-periode, nl. de investeringsleningen aan twee groepen in vereffening, namelijk de Gemeentelijke Holding en een aantal Arco-entiteiten;
- de resultaten van voor klanten geïmplementeerde hedgingoplossingen (zogenoemde flow management-activiteiten op de financiële markten);
- de resultaten van treasury-activiteiten (geldmarkt); en
- de resultaten inclusief inkomsten en kosten van activa en verplichtingen die niet aan een specifieke business line zijn toegewezen.

Het Group Center van Belfius Insurance werd ook volledig toegewezen aan het Group Center. Het Belfius Insurance Group Center bevat inkomsten uit activa die niet werden toegewezen aan een specifieke business line, de kosten van de achtergestelde schulden van Belfius Insurance, de resultaten van een aantal dochterondernemingen en de kosten die niet worden toegewezen aan een specifieke business line.

(1) Nominaal bedrag
(2) Berekend op EAD

Financiële resultaten GC

Het **nettoresultaat na belastingen voor GC** kwam uit op -30 miljoen EUR in 2017, tegen -75 miljoen EUR in 2016.

In 2017 beliepen de **totale opbrengsten** 151 miljoen EUR, dat is 63 miljoen EUR meer dan in 2016. Die forse toename is het gevolg van:

- het ontbreken van derisking-verliezen in 2017 (-16 miljoen EUR in 2016) na het afronden van het actief tactisch deriskingprogramma eind 2016,
- een aanhoudend gezond balansbeheer, en meer in het bijzonder: een uitstekend ALM-beheer in het huidige lagerenteklimaat, en lage fundingkosten van het collateral in de gunstige markten voor liquide middelen,
- een verbetering op de markten, die resulteerde in een gunstige evolutie van de aanpassingen aan de reële waarde, en
- de wereldwijde trend naar de standaardisering van derivatencontracten.
- die positieve elementen werden gedeeltelijk gecompenseerd door de verkoop van onze voormalige verzekeringsdochter "International Wealth Insurer" (IWI) in august 2016, die nog altijd voor 9 miljoen EUR aan inkomsten genereerde in 2016.

In 2017 namen de **totale kosten** af van 139 miljoen EUR in 2016 tot 134 miljoen EUR in 2017, vooral als gevolg van de aanhoudende strikte kostencontrole.

Het **brutobedrijfsresultaat** verbeterde aanzienlijk van -51 miljoen EUR in 2016 tot 17 miljoen EUR in 2017.

De **risicokosten** kwamen uit op +35 miljoen EUR, vooral door terugnemingen van voorzieningen op het laatste deel van de derisking, o.m. de verkoop van de reverse mortgages die onder bepaalde voorwaarden gegarandeerd worden door de Amerikaanse overheid zgn. reverse mortgages (een onderdeel van de vroegere Side) die in 2016 een downgrade ondergingen tot non-performing en waarvoor specifieke waardeverminderingskosten werden geboekt in 2016, wat resulteerde in een nettoboekwaarde die lager lag dan de verkoopprijs in 2017.

De **waardeverminderingen op (im)materiële vaste activa** kwamen uit op +14 miljoen EUR, vooral als gevolg van de terugneming van een waardevermindering op de hoofdzetel van Belfius in de Rogiertoren. De waarde van het gebouw is toegenomen door een herwaardering van de bezettingsgraad na de implementatie van de strategie inzake "Belfius Together" en "Belfius Way of Working", waarbij werknemers van Belfius Insurance en Belfius Bank die in Brussel (centrum) werken, meer en meer dezelfde hoofdzetel delen.

Het **nettoresultaat vóór belastingen** beliep 66 miljoen EUR in 2017 tegen -100 miljoen EUR in 2016

De **belastingen** bedroegen -96 miljoen EUR in 2017 tegen +25 miljoen EUR in 2016. Die toename is vooral het gevolg van de herwaardering van de netto uitgestelde belastingen ingevolge de Belgische belastinghervorming die eind vorig jaar nog werd goedgekeurd en die leidt tot een (netto) herwaardering van de uitgestelde belastingen ten belope van -106 miljoen EUR.

Als gevolg daarvan beliep het **nettoresultaat groepsaandeel** voor GC bij Belfius -30 miljoen EUR in 2017, tegen -75 miljoen EUR in 2016.

De niet-operationele elementen buiten beschouwing gelaten, bleef het **operationeel nettoresultaat GC** stabiel op -29 miljoen EUR in 2017.

Financiële resultaten GC (In miljoen EUR)	2016	2017
OPBRENGSTEN	88	151
waarvan		
Nettorenteopbrengsten Bank	*117*	*222*
Overige opbrengsten	*(29)*	*(71)*
KOSTEN	(139)	(134)
BRUTOBEDRIJFSRESULTAAT	(51)	17
Risicokosten	(49)	35
Waardeverminderingen op (im)materiële activa	0	14
NETTORESULTAAT VOOR BELASTINGEN	(100)	66
Belastingen	25	(96)
NETTORESULTAAT NA BELASTINGEN	(75)	(30)
Aandeel minderheidsbelangen	0	0
NETTORESULTAAT GROEPSAANDEEL	(75)	(30)
OPERATIONEEL NETTORESULTAAT	(26)	(29)

BEHEER VAN HET KAPITAAL

BEHEER VAN HET KAPITAAL BIJ DE BANK

1. Prudentieel toezicht

1.1. Minimum vereiste ("Minimum Requirement")

Belfius Bank rapporteert over zijn solvabiliteit op geconsolideerd niveau en op statutair niveau overeenkomstig de CRR/CRD IV wetgevingen (Pijler I) en moet tevens voldoen aan de vereiste solvabiliteitsratio's beschreven in CRD IV (Pijler II).

Naar aanleiding van het jaarlijkse "Supervisory Review and Evaluation Process" (SREP'), gefinaliseerd door de Europese Centrale Bank ('ECB') eind 2016, moet Belfius voor 2017 voldoen aan een minimum CET 1 ratio Phased In van 9 %, bestaande uit:

- een Pijler I minimum van 4,5 %;
- een Pijler II vereiste (Pillar 2 Requirement of 'P2R') van 2,25 %;
- een kapitaalconserveringsbuffer (capital conservation buffer of "CCB") van 1,25 %; en
- een buffer voor (overige) binnenlandse systeemrelevante instellingen (O-SII) van 1 % (opgelegd door de Nationale Bank van België).

Belfius moet voldoen aan de gecombineerde buffervereisten (kapitaalconserveringsbuffer, contracyclische kapitaalbuffer, buffer voor systeemrelevante instellingen en systeemrisicobuffer) en aan de Pijler II buffervereisten. Merk op dat de ECB Belfius een Pijler 2 Richtlijn (Pillar 2 Guidance of "P2G") heeft meegedeeld van 1 % CET 1 ratio voor 2017.

Eind 2017 stond de Phased In CET1 ratio van Belfius op 16,1 %, ruim boven de voor 2017 van toepassing zijnde minimum CET 1 kapitaalvereiste.

Naar aanleiding van het jaarlijkse "Supervisory Review and Evaluation Process" (SREP'), gefinaliseerd door de ECB op het einde van 2017, moet Belfius voor 2018 voldoen aan een minimum CET 1 Phased In ratio van 10,125 %, bestaande uit:

- een Pijler I minimum van 4,5 %;
- een Pijler II vereiste (P2R) van 2,25 %;
- een kapitaalconserveringsbuffer (CCB) van 1,875 %; en
- een O-SII buffer van 1,5 %.

Belfius moet voldoen aan de gecombineerde buffervereisten en de Pijler II buffervereisten. De ECB heeft Belfius ook een Pijler 2 Richtlijn (P2G) van 1 % CET 1 ratio meegedeeld voor 2018.

Bovenop deze reglementaire vereisten heeft Belfius, in de huidige marktvoorwaarden en met toepassing van de actuele wetgevingen, een minimum operationele CET 1 ratio van 13,5 % vastgelegd, op geconsolideerd en op statutair niveau. Deze ratio heeft tot doel voor Belfius de capaciteit tot dividenduitkering en een onafhankelijke beslissingsmacht hieromtrent te vrijwaren in financiële stresssituaties. Bovendien werkt Belfius momenteel met een CET 1 ratio streefdoel die 2 % hoger ligt dan dit minimum operationele niveau teneinde rekening te houden met bijkomende onvoorzienbare elementen. Belfius wenst het beheer van zijn solvabiliteit in normale en stabiele omstandigheden uit te voeren in lijn met deze streefratio, tenzij de hogervermelde buffer (gedeeltelijk of geheel) is gebruikt en op voorwaarde dat de wetgevingen voor de geconsolideerde en statutaire solvabiliteitsratios niet substantieel wijzigen

1.2. Toegepaste methode

In overeenstemming met CRR/CRD IV wetgevingen deel X, is Belfius gemachtigd om overgangsmaatregelen toe te passen bij de berekening van haar vereist reglementair eigen vermogen met tevens een beperkte impact op de reglementaire risicoposten. De Belgische toepassing van deze maatregelen is beschreven in het Koninklijk Besluit van 10 april 2014 (gepubliceerd op 15 mei 2014) en wordt aangeduid als de "phased in" berekening. De maatregelen die van invloed zijn op het CET 1-kapitaal eindigen op 31 december 2017. Zonder overgangsmaatregelen op CET 1-kapitaal, gereglementeerd eigen vermogen en reglementaire risicoposten wordt de berekening aangeduid als "fully loaded".

De toezichthouder heeft aan Belfius toelating verleend om artikel 49 van CRR IV toe te passen en aldus de door Belfius Bank aangehouden eigenvermogensinstrumenten van Belfius Insurance, op te nemen in de totale reglementaire risicoposten met een weging aan 370 % (het zogeheten "Deens compromis").

Naast de verplichtingen en werkwijzen opgelegd door de CRR/CRD IV wetgevingen, wordt Belfius beschouwd als een financieel conglomeraat met belangrijke bank- en verzekeringsactiviteiten, dat moet voldoen aan de richtlijn betreffende financiële conglomeraten (Financial Conglomerate Directive) (FICO 2002/87/EC). Als gevolg hiervan is Belfius onderworpen aan specifieke bijkomende rapporteringsverplichtingen bestaande uit de financiële rekeningen, het reglementair eigen vermogen, de risicoconcentratie en de hefboomratio die naar de toezichthouder worden verstuurd. Deze berekeningen en rapporteringen worden uitgevoerd op het geconsolideerde niveau van de bank- en verzekeringsgroep.

Eind 2017 voldoet Belfius ook aan alle gestelde vereisten vanuit het oogpunt van een financieel conglomeraat.

Vergelijking tussen het boekhoudkundig kern eigen vermogen (geconsolideerde jaarrekening) en het startpunt voor het reglementair kern eigen vermogen

(In miljoen EUR)	31/12/16	31/12/17
BOEKHOUDKUNDIG KERN EIGEN VERMOGEN	**8 694**	**9 085**
Omvorming van de verzekeringsgroep tot een blootstelling aan derden	0	(46)
Startpunt voor het reglementair kern eigen vermogen	8 694	9 039

2. Reglementair eigen vermogen op geconsolideerd niveau

Zoals aangegeven hierboven, wordt voor reglementaire rapporteringsdoeleinden Belfius Insurance groep niet geconsolideerd en bijgevolg worden hun activa en verplichtingen beschouwd als een blootstelling aan derden. Bijgevolg verschillen het kern eigen vermogen en het geconsolideerde nettoresultaat gerapporteerd in de geconsolideerde jaarrekening van datgene dat gerapporteerd wordt in de prudentiële rapportering en gebruikt wordt voor het reglementair kern eigen vermogen.

Eind 2017 bedroeg het startpunt van het reglementair kern eigen vermogen 9 039 miljoen EUR, een toename van 345 miljoen EUR dankzij het nettoresultaat van 560 miljoen EUR voor 2017, verminderd met het in april 2017 betaalde dividend van 140 miljoen EUR over het volledige boekjaar 2016 en het in september 2017 betaalde interimdividend over het volledige boekjaar 2017 van 75 miljoen EUR. Het nettoresultaat (560 miljoen EUR) verschilt van het geconsolideerd resultaat (606 miljoen EUR) door de prudentiële consolidatieperimeter, zoals hierboven beschreven. Zie hiernaast de details van de perimeterwijzigingen.

(In miljoen EUR)	31/12/16	31/12/17
GECONSOLIDEERD RESULTAAT	**535**	**606**
Eliminatie van Belfius Insurance	(168)	(171)
Wijzigingen in perimeter:		
dividend (Belfius Insurance)	120	120
overige	11	5
PRUDENTIEEL RESULTAAT	**498**	**560**

In de berekeningen van het reglementair eigen vermogen volgens de CRR/CRD IV wetgevingen, bevat de "phased in" berekening alle overgangsmaatregelen. Merk op dat de overgangsmaatregelen op CET1-kapitaal van toepassing zijn tot 31 december 2017, terwijl de overgangsmaatregelen op Tier 2-kapitaal van toepassing zijn tot 31 december 2021.

Reglementair eigen vermogen

(In miljoen EUR)	31/12/16	31/12/17
TIER 1-KERNKAPITAAL (CET 1-KAPITAAL) PHASED IN	7 767	8 141
TIER 1-KERNKAPITAAL (CET 1-KAPITAAL) FULLY LOADED[1]	7 516	8 037
STARTPUNT VOOR HET REGLEMENTAIR KERN EIGEN VERMOGEN	8 694	9 039
AFTREK TE VERWACHTEN DIVIDEND	(140)	(288)
NIET IN DE RESULTATENREKENING OPGENOMEN WINSTEN EN VERLIEZEN	(215)	(221)
Herwaardering pensioenregeling met een te bereiken doel	86	112
Herwaardering reserves van voor verkoop beschikbare effecten en bevroren reële waardeaanpassingen van geherclassificeerde activa	(546)	(437)
Overige reserves	(34)	(14)
Prudentiële filter op herwaardering in de reserves van afgeleide instrumenten die als kasstroomafdekkingen worden gekwalificeerd	34	14
Overgangsmaatregelen	246	104
AFTREKPOSTEN EN PRUDENTIËLE FILTERS	(573)	(389)
Uitgestelde belastingvorderingen die op toekomstige winstgevendheid berusten	(13)	0
Investeringen in effectiseringsposities	(234)	(23)
Waardeveranderingen van eigen kredietwaardigheid	(9)	(4)
Waardeaanpassingen ten gevolge van vereisten voor reglementaire prudente waardering	(120)	(99)
Immateriële vaste activa	(96)	(127)
Goodwill	(104)	(104)
Tekort van voorzieningen ten opzichte van verwachte verliezen voor IRB portefeuilles	(2)	(2)
Activa van pensioenplannen met vaste toezeggingen	0	(12)
Betalingsverplichtingen IPC[2]	0	(17)
Overgangsmaatregelen	5	0
TIER 2-KAPITAAL PHASED IN	1 309	1 288
TIER 2-KAPITAAL FULLY LOADED[1]	1 101	1 097
Tier 2-kapitaalinstrumenten	928	939
Overschot van voorzieningen ten opzichte van verwachte verliezen voor IRB portefeuilles	152	138
Aanpassing voor algemeen kredietrisico SA (standaardbenadering)	22	20
Overgangsmaatregelen	207	191
TOTAAL REGLEMENTAIR EIGEN VERMOGEN (NA WINSTVERDELING) PHASED IN	9 076	9 429
TOTAAL REGLEMENTAIR EIGEN VERMOGEN (NA WINSTVERDELING) FULLY LOADED[1]	8 618	9 134

(1) met uitzondering van de lijn "overgangsmaatregelen".
(2) nieuwe SREP 2017 richtlijn, nog niet van toepassing in 2016.

Het CET 1-kapitaal (Phased In) bedraagt 8 141 miljoen EUR tegenover 7 767 miljoen EUR aan het einde van 2016. De stijging in CET 1 kapitaal met 374 miljoen EUR is voornamelijk het gevolg van de verwerking van het prudentieel nettoresultaat alsook van de verbetering van de aftrekken en prudentiële filters, en dit ondanks het hoger te verwachten dividend en de daling van de "niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen".

Een geschat dividend van 363 miljoen EUR over het volledige boekjaar 2017 (waarvan 75 miljoen EUR werd uitbetaald als interim dividend in september 2017) werd in mindering gebracht, vergeleken met 215 miljoen EUR voor 2016 (waarvan EUR 75 miljoen werd uitbetaald als interim dividend in september 2016).

Bijkomend kan een daling van de "niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen" worden vastgesteld als gevolg van de verschuiving van de overgangsmaatregelen (van 60 % naar 80 %), hoewel dit gedeeltelijk werd gecompenseerd door de verbeterde reserve van voor verkoop beschikbare beschikbare effecten.

De verbetering van de aftrekken en prudentiële filters is voornamelijk toe te schrijven aan de verkoop van een groot deel van de resterende Amerikaanse RMBS obligaties in de voormalige Sideportefeuille (sinds 1 januari 2017 gefusioneerd met Group Center).

Zonder de overgangsmaatregelen bedroeg het CET 1-kapitaal (Fully Loaded) 8 037 miljoen EUR, vergeleken met 7 516 miljoen EUR aan het einde van 2016.

Het Tier 1-kapitaal is gelijk aan het CET 1-kapitaal, aangezien de bank geen aanvullende Tier 1 instrumenten bezat op het einde van 2017. Merk op dat Belfius begin 2018 een Additionele Tier 1 obligatie van 500 miljoen EUR heeft uitgegeven, we verwijzen graag naar de toelichting "Gebeurtenissen na balansdatum".

Het Tier 2-kapitaal daalde van 1 309 miljoen EUR naar 1 288 miljoen EUR. Deze daling vloeit voornamelijk voort uit

- de wisselkoerseffecten (GBP en JPY) op Tier 2 instrumenten voor -57 miljoen EUR en
- een kleiner overschot van voorzieningen ten opzichte van te verwachten verliezen (-14 miljoen EUR).
- Merk op dat de daling gedeeltelijk wordt gecompenseerd door de Tier 2 uitgifte (private placement) van 50 miljoen EUR in de eerste helft van 2017.

Gelieve ook op te merken dat de Raad van Bestuur van de Europese Centrale Bank (ECB) beslist heeft om Belfius toe te laten haar eigen vermogen te verminderen met een bedrag van EUR 191 miljoen (waarde op 31 december 2017) door de call van drie Tier 2-instrumenten in de eerste jaarhelft van 2018 en dat Belfius voor een bedrag van 200 miljoen EUR aan Tier 2 vastrentende achtergestelde schulden heeft uitgegeven in het eerste kwartaal van 2018, we verwijzen graag naar de toelichting "Gebeurtenissen na balansdatum".

Zonder de overgangsmaatregelen bedroeg het Tier 2-kapitaal (Fully Loaded) 1 097 miljoen EUR, vergeleken met 1 101 miljoen EUR aan het einde van 2016.

Eind 2017 bedroeg het totaal reglementair eigen vermogen 9 429 miljoen EUR, vergeleken met 9 076 miljoen EUR eind 2016.

Zonder de overgangsmaatregelen bedroeg het reglementair eigen vermogen (Fully Loaded) 9 134 miljoen EUR, vergeleken met 8 618 miljoen EUR aan het einde van 2016.

3. Reglementaire risicoposten op geconsolideerd niveau

De reglementaire risicoposten (Phased In) omvatten onder meer risicogewogen activa voor kredietrisico, marktrisico en operationeel risico. Elk van die risico's wordt omschreven in het hoofdstuk "Risicobeheer" van dit jaarverslag. Daarnaast zijn er ook de risicogewogen activa die voortvloeien uit het Deens Compromis ("Danish Compromise"), waarbij de aangehouden kapitaalinstrumenten uitgegeven door Belfius Insurance opgenomen worden in de totale risicoposten met een weging aan 370 %. De overgangsmaatregelen voor de berekening van het reglementair eigen vermogen hebben een geringe impact op de kredietrisico-component, voornamelijk voor de uitgestelde belastingen voortvloeiend uit tijdelijke verschillen.

Eind 2017 kwamen de reglementaire risicoposten (Phased In) van Belfius uit op 50 620 miljoen EUR, een stijging met 3 890 miljoen EUR vergeleken met 46 730 miljoen EUR eind 2016.

De gereglementeerde kredietrisico's (Phased In) stegen met 3 127 miljoen EUR tot 39 078 miljoen EUR. Deze evolutie is voornamelijk te wijten aan de hogere risicogewogen positie ten opzichte van Italië (als gevolg van verlagingen van de interne rating tot BBB-) en een toename van de blootstelling aan kmo-, bedrijfs- en hypotheekleningen. Deze toename werd gedeeltelijk gecompenseerd door een daling van de derivatenposities gekoppeld aan hogere rentevoeten en het verbeterde saldo van de marktwaarde ten opzichte van het ontvangen onderpand.

De gereglementeerde marktrisico's namen toe met 705 miljoen EUR tot 1 841 miljoen EUR, vooral als gevolg van een verhoogde S-VaR omwille van verschillende gecombineerde (voornamelijk tijdelijke) effecten op renterisico's. Andere belangrijke factoren zijn de opname van extra transacties in het interne model, Value-at-Risk en een lichte stijging van het aandelenrisico.

De gereglementeerde operationele risico's bleven relatief stabiel. De reglementaire risicoposten voor het Deens compromis bleven stabiel op 6 769 miljoen EUR.

4. Solvabiliteitsratio's voor Belfius Bank op geconsolideerd niveau

Eind 2017 kwam de Phased In CET 1-ratio uit op 16,1 %, een daling van 54 basispunten vergeleken met eind 2016. Met toepassing van de overgangsmaatregelen voor 2017 (80 % in plaats van 60 %) zou de CET 1-ratio van 2016 16,4 % bedragen, in vergelijking met de gerapporteerde CET 1-ratio van 16,6 %.

De daling van de CET 1-ratio is het gevolg van positieve effecten in CET 1-kapitaal (+80 basispunten) gecompenseerd door negatieve effecten in de totale risicoposten (-128 basispunten). We verwijzen naar bovenstaande opmerkingen voor verdere informatie.

De Tier 1-kapitaalratio is gelijk aan de CET 1-ratio, vermits Belfius Bank niet beschikte over aanvullende Tier 1 kapitaalinstrumenten op 31 December 2017. Merk op dat Belfius begin 2018 een additionele Tier 1-obligatie van 500 miljoen EUR heeft uitgegeven, we verwijzen ook naar de toelichting "Gebeurtenissen na balansdatum".

(In miljoen EUR)	31/12/16	31/12/17	Evolutie
Gereglementeerde kredietrisico's	35 955	39 073	3 118
Gereglementeerde marktrisico's	1 136	1 841	705
Gereglementeerde operationele risico's	2 915	2 932	18
Deens compromis	6 728	6 769	40
Overgangsmaatregelen	(4)	5	9
REGLEMENTAIRE RISICOPOSTEN PHASED IN	**46 730**	**50 620**	**3 890**
REGLEMENTAIRE RISICOPOSTEN FULLY LOADED(1)	**46 734**	**50 615**	**3 881**

(1) met uitzondering van de lijn "overgangsmaatregelen"

(In %)	31/12/16	01/01/17 (PF)[1]	31/12/17
CRR/CRD IV (PHASED IN)			
Tier 1-kernkapitaalratio (CET 1-ratio)	16,6 %	16,4 %	16,1 %
Tier 1-kapitaalratio (T1-ratio)	16,6 %	16,4 %	16,1 %
TOTALE KAPITAALRATIO	19,4 %	19,2 %	18,6 %
CRR/CRD IV (FULLY LOADED)[2]			
Tier 1-kernkapitaalratio (CET 1-ratio)	16,1 %		15,9 %
Tier 1-kapitaalratio (T1-ratio)	16,1 %		15,9 %
TOTALE KAPITAALRATIO	18,4 %		18,1 %

(1) impact van de verschuiving in overgangsmaatregelen van 60 % (van toepassing in 2016) tot 80 % (van toepassing in 2017).
(2) met uitzondering van de lijn "overgangsmaatregelen".

De totale kapitaalratio (Phased In) kwam uit op 18,6 %, wat een daling betekent met 80 basispunten vergeleken met eind 2016.

Eind 2017 kwam de CET 1-ratio Fully Loaded uit op 15,9 %, vergeleken met 16,1 % eind 2016. De totale kapitaalratio Fully Loaded daalde van 18,4 % tot 18,1 %.

Het toepassen van het Deens Compromis ('Danish Compromise'), in vergelijking met de toepassing van de aftrekregel voor kapitaalinstrumenten van Belfius Insurance (eigen vermogen afgetrokken van CET 1-kapitaal en achtergestelde schuldinstrumenten afgetrokken van Tier 2-kapitaal), heeft de volgende effecten. Het gebruik van de aftrekregel Phased In zorgt voor een toename van 15 basispunten op de CET 1-ratio en een afname van 35 basispunten op de totale kapitaalratio. Het gebruik van de aftrekregel Fully Loaded resulteert in een toename van 11 basispunten op de CET-1 ratio en een afname van 42 basispunten op de totale kapitaalratio.

5. Solvabiliteitsratio's voor Belfius Bank op statutair niveau

Eind 2017 bedraagt de CET 1-ratio (Phased In en Fully Loaded) op Belfius Bank statutair niveau vóór opname van het statutair nettoresultaat 15,3 %. Als het statutaire nettoresultaat van 793 miljoen EUR, na aftrek van dividenden voor 363 miljoen EUR, wordt inbegrepen, bedraagt de CET 1-ratio (Phased In en Fully Loaded) 16,1 %.

6. Hefboomratio's voor Belfius Bank op geconsolideerd niveau

In december 2010 heeft het Basel Committee on Banking Supervision (BCBS) richtlijnen gepubliceerd om de berekening van de hefboomratio uit te voeren als een niet-risico gebaseerde maatstaf die hoofdzakelijk bedoeld is om de omvang van de bankbalans te begrenzen en bijgevolg het overmatig gebruik van hefboomfinanciering aan banden te leggen.

De hefboomratio wordt bepaald als verhouding van het Tier 1-kapitaal (teller) tot een maatstaf voor totale risicoblootstelling (noemer), berekend als het balanstotaal van de activa met correcties op afgeleide instrumenten, effectenfinancieringstransacties, de toevoeging van bepaalde buitenbalansposten en rekening houdend met de prudentiële correcties afgetrokken van de teller.

Hoewel openbaarmaking sinds 2015 vereist is, zal de hefboomratiovereiste bindend worden wanneer CRR 2, die op 23 november 2016 werd gepubliceerd en momenteel op Europees niveau wordt besproken, van toepassing wordt. Het ontwerp CRR 2 integreert momenteel de hefboomratio in Pijler I vereiste en stelt het minimumvereiste niveau gelijk aan 3 %.

Teneinde consistent te zijn met de berekening van het reglementair eigen vermogen (teller), wordt voor de berekening van de totale risicoblootstelling (noemer) de prudentiële consolidatieperimeter gebruikt, dit betekent voor Belfius zonder consolidatie van de groep Belfius Insurance.

(In miljoen EUR)[1]	31/12/16	31/12/17
TIER 1-KAPITAAL (PHASED IN)	7 767	8 141
TIER 1-KAPITAAL (FULLY LOADED)[2]	7 516	8 037
Totaal activa	176 721	167 959
Omvorming van de verzekeringsgroep tot een blootstelling aan derden	(19 377)	(19 098)
Aanpassing voor afgeleide instrumenten	(30 003)	(21 670)
Aanpassing voor effectenfinancieringstransacties	1 810	3 729
Aanpassing voor prudentiële correcties in de kapitaalberekening	(443)	(268)
Buitenbalansblootstellingen	14 381	14 959
TOTALE RISICOBLOOTSTELLING	143 088	145 611
HEFBOOMRATIO (PHASED IN)	5,4 %	5,6 %
HEFBOOMRATIO (FULLY LOADED)[2]	5,3 %	5,5 %

(1) niet geauditeerd.
(2) met uitzondering van de lijn "overgangsmaatregelen".

Merk op dat, aangezien het reglementaire Tier 1-kapitaal kan worden berekend met overgangsmaatregelen (Phased In) of zonder overgangsmaatregelen (Fully Loaded), er twee berekeningen bestaan voor de leverage ratio. Deze overgangsmaatregelen hebben geen invloed op de totale risicoblootstelling in de hefboomratio.

Eind 2017 kwam de hefboomratio (Phased In) - gebaseerd op de huidige CRR/CRD IV wetgeving - uit op 5,6 %. De hefboomratio (Fully Loaded) bedroeg 5,5 %.

7. Impact van IFRS 9 voor de solvabiliteitsratio's op geconsolideerd niveau

De implementatie van IFRS 9 sinds 1 januari 2018 heeft een impact op de solvabiliteitsratio's van Belfius. Het reglementair kapitaal wordt beïnvloed aangezien de impact van de eerste toepassing van IFRS 9 wordt opgenomen in de ingehouden winsten en in de component "winsten en verliezen die niet worden opgenomen in de resultatenrekening". Bovendien kan er ook enige impact worden vastgesteld op de reglementaire risicoposten door de impact van herclassificaties van balansposten.

We verwijzen naar de transitietabellen in het luik Toelichtingen van de geconsolideerde rekeningen in dit jaarverslag voor een volledige beschrijving van de verschillende impacten. Merk op dat deze tabellen de impacten weergeven in de geconsolideerde jaarrekening van Belfius Group, terwijl voor solvabiliteitsratio's een prudentiële consolidatieperimeter van toepassing is waarin Belfius Insurance niet wordt geconsolideerd en behandeld wordt als een blootstelling aan derden.

We kunnen de reconciliatietabel tussen het geconsolideerde eigen vermogen op 1 januari 2018 naar het reglementaire eigen vermogen op 1 januari 2018, als volgt detailleren:

Vergelijking tussen het boekhoudkundige kern eigen vermogen (geconsolideerde jaarrekening) en het startpunt voor het reglementair kern eigen vermogen

(In miljoen EUR)	
BOEKHOUDKUNDIG KERN EIGEN VERMOGEN 31/12/17	9 085
Impact IFRS 9 - First Time Adjustments	(281)
BOEKHOUDKUNDIG KERN EIGEN VERMOGEN 1/1/18	8 804
Omvorming van de verzekeringsgroep tot een blootstelling aan derden	(46)
Eliminatie FTA aanpassingen voor Belfius Insurance	(15)
STARTPUNT VOOR HET REGLEMENTAIR KERN EIGEN VERMOGEN	8 743

Dit leidt tot het volgende reglementair eigen vermogen (Fully Loaded):

Reglementair eigen vermogen

(In miljoen EUR)	31/12/17	01/01/18
TIER 1-KERNKAPITAAL (CET 1-KAPITAAL) FULLY LOADED	8 037	8 262
STARTPUNT VOOR HET REGLEMENTAIR KERN EIGEN VERMOGEN	9 039	8 743
AFTREK TE VERWACHTEN DIVIDEND	(288)	(288)
NIET IN DE RESULTATENREKENING OPGENOMEN WINSTEN EN VERLIEZEN	(325)	195
Herwaardering pensioenregeling met een te bereiken doel	112	112
Herwaardering reserves van voor verkoop beschikbare effecten en bevroren reële waardeaanpassingen van geherclassificeerde activa	(437)	83
Overige reserves	(14)	(19)
Prudentiële filter op herwaardering in de reserves van afgeleide instrumenten die als kasstroomafdekkingen worden gekwalificeerd	14	19
AFTREKPOSTEN EN PRUDENTIËLE FILTERS	(389)	(388)
Uitgestelde belastingvorderingen die op overgedragen fiscale verliezen	0	0
Investeringen in effectiseringsposities	(23)	(23)
Waardeveranderingen van eigen kredietwaardigheid	(4)	(4)
Waardeaanpassingen ten gevolge van vereisten voor reglementaire prudente waardering	(99)	(98)
Immateriële vaste activa	(127)	(127)
Goodwill	(104)	(104)
Tekort van voorzieningen ten opzichte van verwachte verliezen voor IRB portefeuilles	(2)	(2)
Activa van pensioenplannen met vaste toezeggingen	(12)	(12)
Betalingsverplichting IPC	(17)	(17)
TIER 2-KAPITAAL FULLY LOADED	1 097	1 097
Tier 2-kapitaalinstrumenten	939	939
Overschot van voorzieningen ten opzichte van verwachte verliezen voor IRB portefeuilles	138	138
Aanpassing voor algemeen kredietrisico SA (standaardbenadering)	20	20
TOTAAL REGLEMENTAIR EIGEN VERMOGEN (NA WINSTVERDELING) FULLY LOADED	9 134	9 360

De impact is voornamelijk veroorzaakt door de terugname van de herwaardering van de "voor verkoop beschikbare"-reserve (OCI) en van de bevroren waarde-aanpassingen in de reële waarde van geherclassificeerde financiële activa, aangezien Belfius voor het merendeel van zijn activa die voorheen geclassificeerd waren als beschikbaar voor verkoop op het niveau van de bank, heeft gekozen voor een strategie die erop gericht is contractuele kasstromen te ontvangen ("hold-to-collect").

Het effect op de reglementaire risicoposten is tweeledig:

- een toename te wijten aan de herwaardering van de afdekking van het renterisico van een portefeuille en
- een daling als gevolg van lagere blootstelling op bepaalde activa na herclassificatie en nieuwe waardering.

De toename van het gereglementeerd kredietrisico wordt gedeeltelijk gecompenseerd door een daling van de blootstelling voor bepaalde activa die als basis wordt gebruikt voor de berekening van het gereglementeerd kredietrisico. In het bijzonder, classificeerde Belfius Bank onder IAS 39 de schuldbewijzen aan reële waarde via OCI, maar aangezien Belfius Bank heeft gekozen voor een bedrijfsmodel dat erop gericht is contractuele kasstromen te ontvangen voor de meerderheid van deze schuldbewijzen, is de blootstelling gedaald tengevolge van het niet in aanmerking nemen van de herwaardering van de reële waarde.

De impact kan worden als volgt worden samengevat:

(In miljoen EUR)	31/12/17	01/01/18
Gereglementeerde kredietrisico's	39 073	39 463
Gereglementeerde marktrisico's	1 841	1 841
Gereglementeerde operationele risico's	2 932	2 932
Deens compromis	6 769	6 828
REGLEMENTAIRE RISICOPOSTEN FULLY LOADED	**50 615**	**51 065**

Als zodanig, na FTA IFRS 9, zou de CET 1-ratio (pro forma 1 januari 2018) bedragen:

(In %)	31/12/17	01/01/18	delta
CRR/CRD IV (FULLY LOADED)			
Tier 1-kernkapitaalratio (CET 1-ratio)	15.9 %	16,2 %	30 bp
Tier 1-kapitaalratio (T1-ratio)	15.9 %	16,2 %	30 bp
TOTALE KAPITAALRATIO	**18.1 %**	**18,3 %**	**28 bp**

8. Impact CRR2 en finalisatie van het Bazel III-raamwerk door het Bazel-comité

Het Bazel-comité voor het Bankentoezicht stelde op 7 december 2017 zijn herziene kapitaalvereisten voor. Het akkoord heeft tot doel:

- voldoende robuustheid en risicogevoeligheid van de standaardbenaderingen te garanderen;
- het vertrouwen in interne modellen te herstellen door de modelrisico's te beperken (onderschatting van het risico) en de onterechte variabiliteit in de modelresultaten tussen banken te verminderen;
- het ontwerp en de kalibratie van de hefboomratio en output floor af te ronden.

Dit pakket, ook "finalisatie van Bazel III" genoemd, omvat:

- een herziening van de standaardbenaderingen voor krediet- en operationeel risico en voor het kredietwaarderingsrisico;
- bijkomende beperkingen voor het gebruik van interne modellen;
- een samengevoegde floor die garandeert dat voor banken die interne modellen gebruiken, het gewogen risicovolume niet lager ligt dan 72,5 % van gestandaardiseerde risicogewogen activa;
- een bijkomende vereiste voor de hefboomratio van de grootste instellingen.

De herziene kapitaalnormen treden in werking vanaf 1 januari 2022, behalve de output floor, waarvoor er een geleidelijke overgang is voorzien van 50 % in 2022 en waarbij dit geleidelijk wordt opgetrokken tot 72,5 % in 2027.

Op 31 maart 2018 is de omzetting die de voorbije jaren werd overeengekomen van de internationale regels in Europees recht met betrekking tot "risicoverminderingsmaatregelen", nog niet afgerond. Dit geheel van risicoverminderingsmaatregelen (BRRD 2 - SRMR 2 - CRR 2 - CRD 5) omvat onder meer:

- een bindende hefboomratio en een hogere hefboomratio voor de banken die als G-SIBs en O-SII worden beschouwd;
- een bindende NSFR-ratio (Net Stable Funding Ratio);
- een nieuwe meetmethode voor het tegenpartij-kredietrisico (SA-CCR);
- een bredere toepassing van de ondersteuningsfactor voor kmo's en een gelijkaardige maatregel voor sociale ondernemingen, investeringen ter bevordering van ecologische activa of infrastructuurinvesteringen;

- een herziening van het marktrisicokader (Fundamental Review of the Trading Book);
- een versterkt kader voor het renterisico in de beleggingsportefeuille;
- een herziening van de behandeling van grote risico's;
- een uitgebreid kader met betrekking tot de minimumvereiste voor eigen middelen en in aanmerking komende passiva (MREL, Minimum Requirement for own funds and Eligible Liabilities) inclusief Pijler 1- en Pijler 2-vereisten, alsook sancties voor inbreuken op MREL en koppelingen met de bail-in-regels;
- een geleidelijke invoering van de impact op het kapitaal van de in IFRS 9 te verwachten kredietverliezen;
- ...

In het kader van dit niet-gefinaliseerd raamwerk heeft Belfius de potentiële impacten van het Bazel III op haar solvabiliteit geraamd op basis van de testen van het definitieve akkoord. Op basis van de huidige assessments verwacht Belfius een beperkte impact en is het van mening dat zijn solvabiliteit voldoende robuust is om in normale marktomstandigheden met succes te voldoen aan de bepalingen van die nieuwe regelgeving in 2022. Deze raming is nog steeds onderhevig aan onzekerheden in verband met onder meer

- de omzetting van internationale akkoorden in een Europees wettelijk kader (inclusief het gebruik van de nationale bevoegdheid die voorzien is in het internationale akkoord),
- de mogelijkheid van de macroprudentiële toezichthouder (voor Belfius is dit de NBB) om de positieve impact van diverse maatregelen die voorzien zijn in het definitieve Bazel-akkoord te beperken (bv. lagere LGD-floor voor hypothecaire kredieten) en
- het risicoprofiel en de structuur van de balans en buiten-balans op het ogenblik dat de herziene standaarden in werking treden (2022).

BEHEER VAN HET KAPITAAL BIJ DE VERZEKERAAR

1. Prudentieel toezicht

Belfius Insurance rapporteert aan zijn toezichthouder, de NBB, elk kwartaal o.m. over de solvabiliteitsmarge en de liquiditeit. Dit zowel op geconsolideerde als op statutaire basis.

Daarnaast wordt aan de NBB in het kader van het prudentieel toezicht op systemische verzekeraars zeer gedetailleerde informatie verstrekt over onder meer de strategie, het ALM- beleid en de toereikendheid van de technische reserves.

2. Reglementair eigen vermogen

De sinds 1 januari 2016 van toepassing zijnde Solvency II regelgeving legt solvabiliteitsvereisten op die de risico's van de onderneming beter weerspiegelen en zorgt voor een toezichtsysteem dat voor alle EU-lidstaten consistent is, met de bedoeling om de klant beter te beschermen en zo het vertrouwen in de financiële sector te herstellen.

Het eigen vermogen van Belfius Insurance wordt bepaald op basis van de principes inzake waardering en de criteria met betrekking tot in aanmerking komend eigen vermogen die zijn vastgelegd in de Solvency II-regelgeving, Richtlijn 2009/38/EU.

Het reglementair eigen vermogen van Belfius Insurance bedroeg 2 469 miljoen EUR eind december 2017. Het bestond voor 85 % uit kapitaal van de hoogste kwaliteit, het Tier 1-kapitaal. Het Tier 2-kapitaal van 358 miljoen EUR omvat voornamelijk twee achtergestelde leningen verstrekt door Belfius Bank. In vergelijking met december 2016 is het reglementair eigen vermogen van Belfius Insurance vrij stabiel gebleven, zelfs na uitkering van het voorziene dividend van 120 miljoen EUR.

Beschikbare financiële middelen

(In miljoen EUR)	31/12/16	31/12/17
REGLEMENTAIR EIGEN VERMOGEN	**2 501**	**2 469**
TIER 1	**2 140**	**2 110**
IFRS-kapitaal	2 147	2 173
Te verwachten dividend	(120)	(120)
Waarderingsverschillen (na belastingen)	(58)	(113
Achtergestelde schulden	170	170
TIER 2	**361**	**358**
Achtergestelde schulden	350	347
Overige	11	11

3. Solvabiliteitsvereiste

De Solvency II-kapitaalvereiste (SCR) wordt berekend op basis van de geconsolideerde activa- en passivaportefeuille van Belfius Insurance, Corona en de beleggingsentiteiten die volledig geconsolideerd zijn voor Solvency II-doeleinden.

De SCR wordt bij Belfius Insurance bepaald volgens de Standaardformule uitgeschreven in de Solvency II-richtlijn en houdt rekening met volatiliteitsaanpassing, de specifieke overgangsmaatregel voor aandelen en de beperking van het gebruik van het verliescompensatievermogen van uitgestelde belastingen zoals bepaald door de NBB.

De kapitaalvereiste voor Belfius Insurance bedroeg 1 128 miljoen EUR eind december 2017 en is dus gedaald ten opzichte van eind 2016.

De vermindering is voornamelijk het gevolg van de aanpassing van de regel van de NBB met betrekking tot het gebruik van het verliescompensatievermogen van uitgestelde belastingen (nu meer in lijn met de EU reglementering), deels gecompenseerd door het nieuwe lagere vennootschapsbelastingtarief.

Het grootste aandeel in het vereiste kapitaal wordt gevormd door

de marktrisico's, voornamelijk omwille van het spread- en aandelenrisico. Het vereiste kapitaal voor het interestrisico is eerder beperkt, omwille van de politiek van beperkte duratie-mismatching tussen activa en passiva in de balans van Belfius Insurance.

Solvency Kapitaalvereisten (SCR)

(In miljoen EUR)	31/12/16	31/12/17
SOLVENCY KAPITAALVEREISTE	**1 207**	**1 128**
Marktrisico	1 097	1 111
Kredietrisco	209	157
Verzekeringsrisico	545	603
Operationeel risico	100	97
Diversificatie	(483)	(491)
Verliescompensatievermogen van technische voorzieningen en uitgestelde belastingen	(261)	(350)

4. Solvabiliteitsratio's voor Belfius Insurance

De Solvency II-ratio van Belfius Insurance is gelijk aan 230 % eind december 2017, voor aftrek van het verwacht dividend, hoger dan de ratio eind december 2016. Dit dankzij de veerkracht van het eigen vermogen in de huidige marktomgeving gecombineerd met kapitaalvereisten die gedaald zijn door de toepassing van de nieuwe regel van de NBB voor het gebruik van het verliescompensatievermogen van uitgestelde belastingen. Rekening houdend met het verwacht dividend van 120 miljoen EUR, bedraagt de Solvency II-ratio 219 % eind 2017.

Solvency II-ratio

(In %)	31/12/16	31/12/17
Solvency II-ratio (voor dividend)	217 %	230 %
Solvency II-ratio (na dividend)	207 %	219 %

De Solvency II-regelgeving omvat, naast de opzet van een volledig risk-framework, ook een self-assessment waarbij, rekening houdend met het strategische plan, de toekomstige kapitaalbuffers in kaart worden gebracht en een aantal sensitiviteit-analyses worden uitgevoerd. Uit die analyses blijkt dat Belfius Insurance over kapitaalmarges beschikt om schokken te kunnen opvangen, zoals bepaald wordt in de risicobereidheid die werd goedgekeurd door de raad van bestuur.

	Schok	Solvency II-ratio
Basis-scenario (na dividend)		219 %
Stress-scenario		
Rente	-25 bp	215 %
Aandelenkoersen	-30 %	213 %
Kredietspreads	+50 bp	177 %

Zo leidt een daling van de rente met 0,25 % (t.o.v. het niveau eind 2017) tot een impact van -4 % op de Solvency II-ratio. Een beursschok van -30 % op de aandelenkoersen zou een impact hebben van -6 % en een stijging van de kredietspreads met 0,50 % over de volledige obligatie- en kredietenportefeuille zou een impact hebben van -42 %.

INTERNE AFSTEMMING VAN HET EIGEN VERMOGEN

Belfius beschikt, zoals voorzien wordt door de vereisten van Pijler 2 van de Bazel-regelgeving, over een intern systeem voor de driemaandelijkse opvolging van de voornaamste ratio's inzake de risicotolerantie ("risk appetite") en de afstemming daarvan met het beschikbaar eigen vermogen. Dit driemaandelijks rapport wordt aangevuld met een maandelijkse opvolging van de risk appetite en de sleutelratio's voor het afstemmen van het eigen vermogen.

1. Economisch eigen vermogen

Het economisch eigen vermogen wordt omschreven als de potentiële afwijking van de economische waarde van Belfius ten opzichte van de verwachte economische waarde binnen een gegeven betrouwbaarheidsinterval en een gegeven tijdshorizon. De betrouwbaarheidsdrempel (99,94 %) die werd gekozen voor de scenario's met waardeverliezen, is in overeenstemming met de doelstelling voor de senior unsecured schuldrating van de bank op een horizon van één jaar (A-rating voor 2017).

De kwantificering van het economisch eigen vermogen verloopt in drie fasen: de identificatie van de risico's (definitie en inkaartbrenging, jaarlijks herzien, in samenwerking met de diverse business lines), de meting ervan (vooral op basis van statistische methodes en/of scenario's) en de samenvoeging van de risico's op basis van een matrix die rekening houdt met de correlatie tussen de risico's.

De meeste risico's worden gekapitaliseerd op basis van de meting van het onverwachte verlies. Indien echter alternatieve beheerstechnieken (limieten, andere buffers dan kapitaal, governance enz.) beter geschikt worden bevonden om ze te omkaderen, worden bepaalde risico's niet gekapitaliseerd.

Het economisch eigen vermogen staat centraal binnen het kader van de risk appetite van Belfius en is ook een aanvulling op de stresstests in het kader van het Internal Capital Adequacy Assessment Process (ICAAP).

2. Afstemming van het economisch eigen vermogen

Het directiecomité, dat ook fungeert als Risk Appetite Committee (RAC), is verantwoordelijk voor het beheer van het niveau en de toewijzing van het eigen vermogen en is bevoegd voor alle aangelegenheden die verband houden met het economisch eigen vermogen. Het RAC analyseert onder andere de diverse modellen die betrokken zijn bij de berekening van het economisch eigen vermogen en volgt de (reglementaire en economische) ratio's, limieten en triggers op.

Het economisch eigen vermogen van Belfius kwam eind 2017 uit op 5 792 miljoen EUR (tegenover 5 683 miljoen EUR eind 2016).

In 2017 bleef de rangorde tussen de diverse risicocategorieën

dezelfde als in 2016: het kredietrisico vertegenwoordigde ongeveer 52 % van het economisch eigen vermogen en bleef de grootste bijdrage leveren, het marktrisico (met onder meer het rente-, het wissel-, het spread- en het aandelengebonden risico) 28 %, het onderschrijvingsrisico 9 %, het operationeel risico 5 % en de overige risico's (vervroegde terugbetaling, funding ...) 6 %.

Uitsplitsing van het economisch eigen vermogen per type van risico

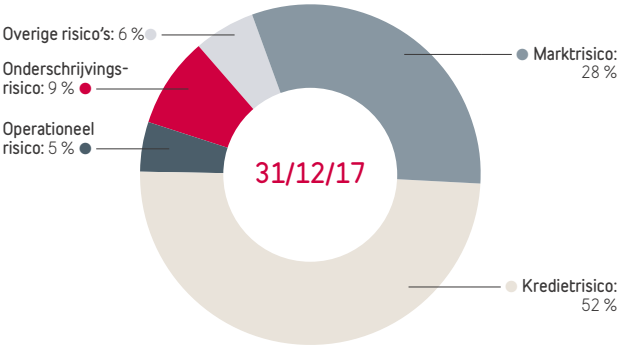

Per activiteitslijn wordt het economisch eigen vermogen als volgt verdeeld: Retail and Commercial (RC) en Public and Corporate (PC) vertegenwoordigden respectievelijk 39 % en 19 % van het economisch eigen vermogen van Belfius; het saldo bestond uit 42 % dat werd toegewezen aan het Group Center (hoofdzakelijk met betrekking tot het algemeen balansbeheer in termen van de rente- en fundingsrisico's van Belfius, alsook inclusief de obligatieportefeuille en voor de portefeuilles met afgeleide waarden en kredietgaranties).

Uitsplitsing van het economisch eigen vermogen per activiteitslijn

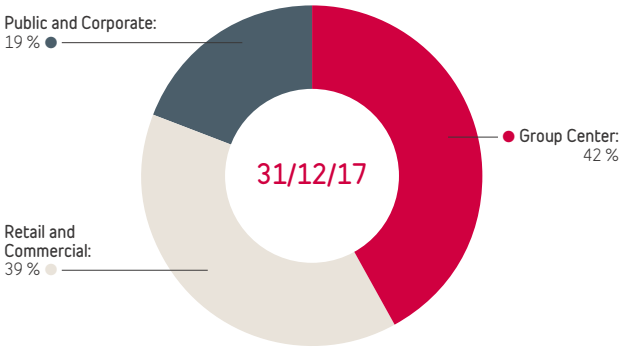

NORMATIEF REGLEMENTAIR EIGEN VEMOGEN

Het totaal normatief reglementair eigen vermogen wordt berekend op basis van het startpunt van het reglementair kern eigen vermogen gecorrigeerd voor de aftrek van het voorziene dividend zonder enige andere aftrekpost of prudentiële filter en bedroeg 8 751 miljoen EUR eind 2017 in vergelijking met 8 554 miljoen EUR eind 2016.

Het normatief reglementair eigen vermogen toegewezen aan RC en PC is het bedrag afgeleid van de reglementaire risicoposten van deze business lines (inclusief hun toegewezen deel van het bedrag van het"Deens compromis") vermenigvuldigd met 13,5 % (Belfius' minimale operationele CET 1-ratio). Het verschil met het totale normatieve reglementair eigen vermogen wordt toegewezen aan Group Center.

(In miljoen EUR)	31/12/16	31/12/17
STARTPUNT REGLEMENTAIR KERN EIGEN VERMOGEN	8 694	9 039
Aftrek te verwachten dividend	(140)	(288)
TOTAAL NORMATIEF REGLEMENTAIR EIGEN VERMOGEN	8 554	8 751
waarvan toegewezen aan		
Retail and Commercial	2 220	2 300
Public and Corporate	2 021	2 235
Group Center	4 313	4 216

RISICOBEHEER

INLEIDING

De activiteiten van Belfius worden blootgesteld aan een aantal risico's, zoals – maar niet uitsluitend – kredietrisico's, marktrisico's, liquiditeitsrisico, operationele risico's, verzekeringsrisico's, veranderingen in de regelgeving, alsook in de macro-economische omgeving in het algemeen. Die kunnen een negatief effect hebben op de waarde van de activa of kunnen bijkomende kosten veroorzaken die boven de verwachte niveaus liggen.

De risk management governance en de data worden meer in detail beschreven in het risicorapport van Belfius dat beschikbaar is op www.belfius.com.

1. Macro-economische omgeving in 2017

De economische omgeving van 2017 verschilde behoorlijk sterk van die van 2016. Wanneer in het voorgaande jaar de economie teleurstelde en er voornamelijk negatieve schokken te noteren waren, kenmerkte de economie van 2017 zich vooral door een sterker dan verwachte groei en het uitblijven van negatieve verrassingen.

De internationale omgeving waarin België opereerde, was positief en bevorderend voor het groeiherstel. De economie herstelde op mondiaal vlak en de groeivoet van de wereldeconomie werd substantieel naar boven toe herzien dankzij onder andere een heroplevende economie in de VS, China en Japan. De verkiezingsuitslagen in Nederland en Frankrijk namen de vrees voor een toenemend euroscepticisme weg en herstelden daardoor het vertrouwen in de Europese constructie. Het ongewijzigde aankoopbeleid van de Europese Centrale Bank hield tot slot de langetermijnrentevoeten op lage niveaus waardoor investeringen niet afgeremd werden.

Dit positieve klimaat uitte zich in België in een hoog vertrouwen bij zowel consumenten als producenten en een sterke binnenlandse vraag. Gedragen door de sterk verbeterende situatie op de arbeidsmarkt en een stijging van de reële inkomens nam de consumptie bij particulieren dan ook toe. De sterke verhoging van het bruto exploitatie overschot vormde samen met de sterke internationale vooruitzichten de basis voor een versnelling van de bedrijfsinvesteringen. De Belgische economische groei steeg dan ook van 1,2 % in 2016 naar 1,7 % in 2017.

Ook de financiële situatie van de overheid verbeterde in de loop van 2017. De schuld-BBP ratio, die in 2016 nog op 105,7 % uitkwam, zal in 2017 naar verwachting met een 2-tal procentpunten dalen. De verklaring hiervoor is enerzijds te vinden in een positief primair saldo maar anderzijds ook in een nominale economische groei die groter is dan de rentevoet die betaald moet worden op de overheidsschuld.

De verbetering van de Belgische economie was evenwel minder uitgesproken dan deze van de meeste andere landen uit de eurogroep. De verklaring hiervoor kan gevonden worden in een combinatie van een drietal factoren, die deels van structurele aard zijn:

- De Belgische economie kende de sterkste groei van alle eurolanden sinds het jaar 2000. Ze heeft dan ook minder geleden onder de financiële crisis en kent dus logischerwijze een minder sterke inhaalbeweging dan de andere eurolanden.
- De groei van de reële loonmassa is minder sterk omwille van loonmatigingen, een hogere Belgische inflatie en een lagere werkzaamheidsgraad. De verhoging van de consumptieve uitgaven van de gezinnen ligt dus ook wat lager dan in de andere lidstaten van de eurozone.
- De overheidsconsumptie neemt minder snel toe ten gevolge de hogere schuldpositie van de Belgische overheid.

2. Ratings

Tussen 1 januari 2017 en 31 maart 2018 namen de verschillende ratingagentschappen de volgende beslisssingen:

- In maart 2017 verhoogde Moody's de Belfius bank standalone Baseline Credit Assessment (BCA) naar baa2 en zijn langetermijnrating naar A2. De kortermijnrating verhoogde van Prime-2 naar Prime-1. De outlook werd van stabiel naar positief gebracht.
- In oktober 2017 wijzigde S&P de transitionele notch naar een notch voor ALAC support omdat S&P ervan uitgaat dat Belfius de huidige solvabiliteit en bail-in-able schuldniveau behoudt, en bevestigt dus de ratings van Belfius.
- In december 2017 bevestigde Fitch de ratings van Belfius.

Ratings van Belfius Bank op 31 maart 2018

	Standalone rating(1)	Long-term rating	Outlook	Short-term rating
Fitch	a-	A-	Stable	F2
Moody's	baa2	A2	Positive	Prime-1
Standard & Poor's	bbb+	A-	Stable	A-2

(1) Intrinsieke kredietwaardigheid

GOVERNANCE

Conform Art. 194 van de "Bankenwet" beheert Belfius de risico's in een op groepsniveau (Belfius Bank en Belfius Insurance) gecoördineerd en geïntegreerd risk management framework. Het is hierbij de bedoeling om te komen tot een risk management-coördinatie die de noodzakelijke samenhang verzekert, met inachtneming van de specifieke kenmerken van de entiteiten, hun verantwoordelijkheden en de wettelijke/reglementaire verplichtingen. De belangrijkste pijlers van dit risk management zijn een aangepaste risk governance-structuur, risk monitoring en besluitvormingsproces.

In de Risico-departementen van Belfius Bank en Belfius Insurance zorgen de CRO's, samen met hun respectieve Risk Executive Committees (Risk ExCom), voor een adequate integratie en samenhang met betrekking tot de gebruikte methodes, tools en risk management.

In termen van de risk governance-structuur gaat Belfius als volgt te werk:

- een vergelijkbare Committee governance en besluitvormingsproces: raad van bestuur, Risk Committee (Belfius Bank) - Risk & Underwriting Committee (Belfius Insurance), Risk ExComs Belfius Bank - Belfius Insurance,...;
- leden van de raad van bestuur van Belfius Bank die zitting hebben in de Belfius Insurance Committees met het oog op een grotere coherentie;
- gemeenschappelijke vergaderingen van Belfius Bank Risk Committee/Belfius Insurance Risk & Underwriting Committee kunnen worden georganiseerd.

Beide entiteiten hebben een vergelijkbaar kader en aanpak inzake risk policies & guidelines:

- risk policies met de focus op risk drivers, governance en het besluitvormingsproces;
- risk policies worden beslist door het directiecomité (met de formele goedkeuring van de raad van bestuur van Belfius Insurance);
- gestuurd door het Risico-departement;
- doel is het implementeren van best practices: wederzijdse uitwisseling en implementaties.

Beide entiteiten gebruiken vergelijkbare en/of gemeenschappelijke tools waardoor er wordt gezorgd voor de noodzakelijke samenhang en coherentie, alsook voor een geïntegreerd risk management en interne controles:

- Risk Appetite Framework: gedefinieerd en gevalideerd op groepsniveau door Belfius Bank en trapsgewijs vertaald naar de dochterondernemingen;
- Risk Management & Control verzekerd door o.a. "Het verslag van de effectieve leiding inzake de beoordeling van de interne controle";
- ICAAP & Recovery Plan (Belfius Bank) en ORSA (Own Risk and Solvency Assessment - Belfius Insurance).

Meer informatie met betrekking tot de risk governance van Belfius Insurance kan men terugvinden in het jaarverslag van Belfius Insurance.

1. Risicocomités

Een performante risk governance-structuur wordt beschouwd als de hoeksteen van een gezond risicobeheer. Een robuuste set-up van risicocomités omvat effectieve communicatie en rapporteringslijnen samen met duidelijk afgebakende verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Een dergelijke structuur zorgt voor tweerichtingsverkeer met instructies op het vlak van risicobeheer, enerzijds, en feedback die het senior management in staat stelt te voldoen aan zijn verplichtingen inzake beheer en toezicht, anderzijds.

1.1. Risicocomités op strategisch niveau werkend in de schoot van het directiecomité

Er werden drie risicocomités opgericht binnen de schoot van het directiecomité die worden voorbereid door het Risico-departement en die 3 tot 4 maal per jaar samenkomen:

- Het **Risk Policy Committee (RPC)** houdt toezicht op het vastleggen en implementeren van de voornaamste beleidslijnen, procedures en methodes van de bank op het vlak van het risicobeheer en de risicometing, en ook op de validatiestatus ervan. Haar eerste verantwoordelijkheid is te zorgen voor een risk governance die in overeenstemming is met de risicobereidheid en de strategie ("Risk Appetite Framework of RAF") van de bank in overeenstemming met de eisen inzake regelgeving en conform de best practices.
- Het **Risk Appetite Committee (RAC)** houdt toezicht op de risicobereidheid, de kapitaaltoereikendheid en de kapitaaltoewijzing van Belfius. Het beheert het economisch vermogen en het kader voor de stresstests, zorgt voor het afstemmen van dit kader tegen de aard en complexiteit van de risico's en de samenstelling van de business en ziet toe op de praktische implementatie ervan.
- Het **Regulatory Steering Committee** ziet toe op de hervormingsstatus van Finance en Risk bij Belfius Bank.

Naast die drie risicocomités rapporteren er ook nog twee functionele domeinen aan het directiecomité, zonder dat hiervoor evenwel een afzonderlijk comité werd geïnstalleerd. Die twee domeinen houden verband met krediet-gerelateerde onderwerpen en de niet-financiële risico's.

1.2. Risicocomités op het tactische/operationele niveau

Het directiecomité delegeert bepaalde beslissingen aan het tactische/operationele niveau. Deze delegatie wordt beschreven in de van toepassing zijnde comité-charters. Voor materies die buiten de bevoegdheid van die delegatie vallen, verstrekt het tactische/operationele niveau informatie of formuleert het een advies aan het directiecomité, dat vervolgens beslist.

De comités die deel uitmaken van het tactische/operationele niveau zijn comités waarin het Risico-departement zetelt naast de commerciële business lines. Risicocomités die aangestuurd worden door het Risico-departement leggen de focus voornamelijk op risk appetite en methodologie. Risk/Business-comités die gezamenlijk aangestuurd worden door het Risico-departement/Business leggen de focus voornamelijk op richtlijnen, transacties en risico's op tegenpartijen. Het Risico-departement heeft in vele van deze comités een vetorecht, alsook het recht om een beslissing op een hoger niveau te laten nemen.

2. Risk appetite

De risk appetite is het niveau van risico dat een instelling bereid is te aanvaarden gelet op de verwachtingen van de voornaamste stakeholders (aandeelhouders, schuldeisers, toezichthouders, ratingbureaus, klanten, medewerkers enz.) om haar strategische en financiële doelstellingen te verwezenlijken. Die risk appetite wordt in de eerste plaats bepaald door de raad van bestuur, op voorstel van het directiecomité. Het Risico-departement bereidt de voorstellen van het directiecomité en de beslissingen van de raad van bestuur voor, en bepaalt eveneens de regels en het kader voor de uitvoering van die regels.

Op basis van een holistische benadering is de risk appetite een centraal referentiepunt om:

- de strategie en de planning te sturen;
- de prestaties in termen van groei en waardecreatie te omkaderen;
- de dagelijkse operationele en commerciële beslissingen te vergemakkelijken.

De risk appetite van Belfius is samengesteld uit een reeks van kwantitatieve elementen (Key Risk Indicators of KRI) en kwalitatieve elementen (statements) die ontworpen zijn om de risiconiveaus en -types uit te drukken die niet aanvaard worden, die getolereerd zijn en doelgericht vastgelegd zijn met het oog op het realiseren van de business-strategie. Het kwantitatieve kader bestaat uit een geheel van boekhoudratio's (gearing), reglementaire ratio's (solvabiliteit, liquiditeit), economische ratio's (economisch eigen vermogen, Earnings at Risk). De verschillende metrieken bestrijken een breed scala aan risico's (kredietrisico's, solvabiliteit, liquiditeit, marktrisico's, operationele risico's, concentratierisico's, ...).

Voor elk van die ratio's worden limieten vastgelegd met verschillende zones, wat leidt tot een verschillend beheer en maatregelen in geval van schending ervan. Elk jaar worden deze limieten door de bevoegde organen gevalideerd. De Risk- en Finance-departementen zijn belast met de monitoring van die ratio's en stellen bij afwijkingen maatregelen voor aan het directiecomité om er zeker van te zijn dat de limieten worden nageleefd.

3. Stresstests

De stresstests zijn bedoeld om de sensitiviteit van de bank te meten, op het vlak van verliezen, bijkomende gewogen risico's, de liquiditeitsbehoeften of de vereisten inzake het eigen vermogen, die een impact op Belfius zouden kunnen hebben onder scenario's van materiële onverwachte schokken op de financiële markten en/of in de eigen financiële situatie van Belfius.

Belfius heeft een eigen intern stresstesting-programma uitgevoerd op het financieel plan 2018-2022. De bank heeft een reeks van alternatieve en strenge macro-economische scenario's ontwikkeld om zo te kunnen inspelen op de voornaamste kwetsbare punten van de bank en om te simuleren hoe Belfius in die omstandigheden zou worden beïnvloed. Die verschillende stresstests meten de mogelijke afwijkingen van het "base case" Financial Plan en van de risk appetite-doelen die door het management werden vastgelegd in termen van solvabiliteit, liquiditeit en rentabiliteit. Die stresstests werden voorgelegd aan het directiecomité en aan de raad van bestuur.

4. Recovery Plan

In de tweede helft van 2017 werd een update van het Belfius Recovery Plan ingediend bij de ECB. Dat plan bevat een reeks van herstelmaatregelen die genomen zouden kunnen worden om de levensvatbaarheid van de bank op lange termijn te herstellen in geval van een aanzienlijke verslechtering van de financiële situatie als gevolg van ernstige algemene macro-economische en/of idiosyncratische stresssituaties.

5. Resolutie

Resolutie wordt omschreven als de herstructurering van een bank binnen het Single Resolution Mechanism (SRM) uitgegeven door de Single Resolution Board (SRB), met behulp van resolutie-instrumenten. Het doel van de SRB is daarom een ordelijke resolutie van failliete banken te garanderen met een minimale impact op de reële economie en de openbare financiën van de deelnemende lidstaten en de andere landen.

Belfius, dat als een belangrijke financiële instelling in België wordt beschouwd, moet ervoor zorgen dat alle nodige informatie aan de SRB wordt verstrekt, die verantwoordelijk is voor het opstellen van een resolutieplan dat beschikbaar is in het geval van een ernstige crisis die zou leiden tot een hypothetisch faillissement van de bank.

Het resolutieplan van Belfius bestaat dan ook uit de geïdentificeerde resolutie-instrumenten die het meest geschikt zijn om de resolutiedoeleinden op de bank toe te passen.

KREDIETRISICO

1. Methodologie

Belfius steunt voor het beheer van zijn kredietrisico's op een Advanced Internal Rating Based-benadering. Dat betekent dat Belfius gebruik maakt van interne modellen voor het definiëren van de risicoparameters Probability of Default (PD – de kans op een default), Loss Given Default (LGD – het verwachte verlies in geval van een default) en Credit Conversion Factor (CCF-de omzetting van een beschikbare kredietlijn in een verwachte opname) voor de buitenbalansposities. Met betrekking tot de CCF-parameter maakt Belfius een onderscheid tussen retail en niet-retail tegenpartijen: een geavanceerd model wordt toegepast voor retail tegenpartijen, terwijl niet-retail tegenpartijen de reglementaire waarden gebruiken.

Het reeds eerder aangekondigde gericht onderzoek van de interne modellen (Targeted Review of Internal Models - TRIM) ging in 2017 over een globale inzameling van informatie naar een meer diepgaande analyse van diverse modellen (voornamelijk deze met betrekking tot hypothecaire kredieten; andere modellen worden in een latere fase geanalyseerd). Dit toont aan dat, in combinatie met de nieuwe definitie van default en de nieuwe richtlijnen betreffende PD- en LGD-modellen, de toezichthouders steeds meer aandacht besteden aan de modellen die worden gebruikt voor de berekening van de solvabiliteitsratio's van de bank.

De levenscyclus van interne modellen kan worden opgedeeld in drie blokken: de ontwikkeling en goedkeuring van het intern model, de controles in verband met het gebruik ervan en het onderhoud van het model. De Model Manager is de sleutelfiguur in het proces van de ontwikkeling en het onderhoud van een model. Hij/zij overlegt geregeld met de commerciële business lines en de kredietafdelingen. Daarnaast zijn er diverse controlefuncties actief binnen de organisatie: Validatie, Ratingcomité, Kwaliteitscontrole en Interne Audit.

1.1. De belangrijkste stappen in de ontwikkeling van een model

- Het bepalen van het toepassingsdomein van het ratingmodel, nl. voor welke populatie/doelgroep het model zal worden gebruikt.
- Het inzamelen van alle relevante kwantitatieve en kwalitatieve inlichtingen met betrekking tot de doelgroep (de financiële gegevens, het economisch, reglementair en institutioneel kader, de default-statistieken ...).
- Het definiëren, uitwerken en uitgebreid testen van de criteria die in het model zullen worden gehanteerd en die zullen leiden tot een interne rating.
- Het valideren, implementeren en documenteren van het model, al dan niet gekoppeld aan een IT-ontwikkelingsproject. Het model wordt formeel gevalideerd door "Validatie", een autonome directie binnen het Risico-departement, die een onafhankelijk en objectief rapport opstelt m.b.t. de modellen.

1.2. De voornaamste controlemechanismen

Overeenkomstig de principes van goed beheer en de eisen van de toezichthouder zijn diverse controlemechanismen in het leven geroepen wat betreft het operationele gebruik van de modellen, hun intrinsieke prestatie en het globale beheersproces van de levenscyclus van de modellen.

- De onafhankelijke interne kwaliteitscontrole op de ratingmodellen, gedefinieerd in overeenstemming met de wettelijke richtlijnen, zorgt voor een juist gebruik van de ratingmodellen, de operationele efficiëntie en het bestaan van een audittrail in het ratingproces.
- De back testing bestaat erin om na te gaan of, op basis van historische data, het model nog steeds in overeenstemming is met de historische statistieken.
- Via stresstests wordt onderzocht hoe de portefeuilles en de modellen reageren op onverwachte en/of extreme omstandigheden.
- Interne Audit voert regelmatig een globale controle uit om na te gaan of alle richtlijnen en voorschriften worden gevolgd, en of alle betrokken interveniënten hun rol correct spelen en hun verantwoordelijkheden opnemen (Werden er voldoende tests uitgevoerd? Werd het model op de gepaste wijze intern gevalideerd? Is er voldoende kwaliteitscontrole? Worden de jaarlijkse verplichte backtests uitgevoerd? ...).

1.3. Onderhoud van het model

- Diverse elementen kunnen aan de basis liggen van de update van een model zoals:
  - de resultaten van de jaarlijkse backtests en stresstests;
  - de feedback/bevindingen afkomstig van andere controlemechanismen (kwaliteitscontrole, ratingcomités, Interne Audit);
  - de wijzigingen die werden aangebracht aan het reglementair kader.
- Het opstarten van een herziening leidt tot het lanceren van een proces dat sterk analoog is aan dat van de ontwikkeling van een model: (her)bekijken van de parameters, een nieuwe interne validering van het aangepaste model en mogelijk een validering door de ECB afhankelijk van het belang van de herziening.

2. Kredietlimieten en kredietcomités

De soliditeit van het kredietacceptatieproces vormt één van de belangrijkste pijlers van het risicobeheer van Belfius. Dit proces wordt aangestuurd door een brede waaier aan guidelines, delegatieregels en andere governance-instrumenten, die tot doel hebben de kredietrisico's, vastgelegd in functie van de risicobereidheid van Belfius, strikt te bewaken.

Belfius Bank heeft kredietlimieten en bevoegdheidsdelegaties vastgelegd voor de diverse types van kredietrisico's, die dagelijks worden opgevolgd en trimestrieel worden gerapporteerd aan bestuursorganen en bijkomend jaarlijks worden geëvalueerd door het Risk Committee en de raad van bestuur.

De kredietlimieten geven het maximale risiconiveau weer dat aanvaardbaar is op individuele tegenpartijen en/of economische groepen, en zijn hierdoor de vertaling van de risk appetite van de bank naar het niveau van de individuele klantrelatie. Kredietlimieten worden bepaald op basis van het risicoprofiel van de klant, waarbij voornamelijk (doch niet uitsluitend) gekeken wordt naar zijn interne

rating. Naast individuele kredietlimieten hanteert Belfius Bank eveneens een aantal portefeuillerichtlijnen. In 2017 werden de tegenpartij- en portefeuillelimieten aangepast om in lijn te blijven met de bedrijfsstrategie en de kenmerken van de betrokken kredietportefeuilles. De aanpassingen hadden voornamelijk betrekking op de investeringsstrategie van Belfius Insurance en op Corporate Banking.

De kredietbeslissingsprocessen binnen Belfius Bank bestaan uit drie verschillende types:

- geautomatiseerde beslissingen waarbij de bank de kredietaanvraag van de klant aftoetst op basis van een aantal risicotechnische en commerciële parameters;
- gedelegeerde beslissingen, zijnde beslissingen genomen door medewerkers aan wie, intuitu personae, en gebaseerd op de certificatie van hun risico-expertise, bepaalde beslissingsbevoegdheden werden gedelegeerd;
- het reguliere proces van de kredietcomités.

Bij het verstrekken van kredieten aan particulieren (voornamelijk hypothecaire kredieten), zelfstandigen en kleinere ondernemingen wordt voornamelijk gebruik gemaakt van gestandaardiseerde en geautomatiseerde processen, waarbij de resultaten van scoring- en/of ratingmodellen een belangrijke rol spelen.

Bij de kredietverstrekking aan (middel)grote ondernemingen en Public en Social-klanten wordt een geïndividualiseerde aanpak toegepast. Kredietanalisten analyseren op een onafhankelijke wijze het dossier en bepalen de interne rating van de klant. Een kredietcomité neemt vervolgens een beslissing op basis van diverse elementen zoals de kredietwaardigheid, de klantrelatie en -perspectieven, de kredietaanvraag en de collateral. Kredietaanvragen worden tijdens het analyseproces zorgvuldig onderzocht en enkel aanvaard indien het continuïteitsperspectief en de terugbetalingscapaciteit van de kredietnemer zijn aangetoond. Ter ondersteuning van het kredietbeslissingsproces wordt steeds een RAROC (Risk Adjusted Return on Capital) berekend. Deze laatste meet de verwachte rendabiliteit van de krediettransactie of zelfs van de volledige relatie met de klant, en gaat na of het gewenste RAROC-niveau (target rate) wordt bereikt. In die optiek is de RAROC een instrument om de risico's te differentiëren en om de risico-rendements-combinatie optimaal aan te sturen.

Belfius Bank heeft zijn strategie om dicht bij zijn klanten te staan, verder geïntensifieerd in. Deze benadering levert een grote toegevoegde waarde aan onze klanten, ongeacht het segment waarin deze actief zijn. Krediet- en Risicocomités zijn geregionaliseerd en de delegatie van de beslissingsbevoegdheden aan de regionale commerciële en kredietteams wordt voortgezet, waardoor we het principe van "decision-by-proximity" versterken. Dit alles resulteerde in een grotere betrokkenheid van de diverse teams in het besluitvormingsproces, alsook in een versterkt toezicht op het gebruik van de hierboven vermelde gedelegeerde bevoegdheden.

De bank bewaakt de evolutie van de kredietwaardigheid van haar kredietnemers tijdens de volledige levenscyclus van het krediet. De verschillende portefeuilles van de business line Retail and Commercial, waarvoor het risicobeheer is geschoeid op een portefeuillebenadering, worden periodiek herzien. De rating van klanten die het voorwerp uitmaken van een geïndividualiseerde benadering wordt periodiek geactualiseerd conform de keuze van de bank voor AIRB (Advanced Internal Rating Based)-modellen. Het economische review-proces van kredietdossiers verzekert ons ervan dat risicosignalen tijdig worden gedetecteerd, en vervolgens bewaakt en/of behandeld. Dit review-proces wordt jaarlijks georganiseerd, in overeenstemming met de Credit Review Guideline, waarbij een diepgaande analyse wordt gemaakt voor klanten met belangrijke kredietblootstellingen en/of wiens risicoprofiel belangrijke (positieve of negatieve) evoluties heeft ondergaan.

3. Fundamentals van het kredietrisico in 2017

3.1. Bancaire activiteiten binnen Retail and Commercial

België kende een robuuste economische groei in de loop van 2017, vooral in de eerste helft van het jaar. Deze groei werd ondersteund door de nog forsere expansie van de wereldeconomie en door een toename van de investeringen. Als gevolg daarvan nam de jobcreatie aanzienlijk toe. Tegen die achtergrond bleef de activiteit van de kredietverstrekking aan Retail and Commercial op een hoog peil, en dit binnen een stabiel kredietbeleid, weliswaar met een beperkt aantal aanpassingen (zie later).

De vraag naar consumentenkredieten bleef stabiel in 2017. De criteria die worden gehanteerd voor het toekennen van leningen, bleven grotendeels ongewijzigd ten opzichte van de voorgaande jaren en zijn nog steeds geschoeid op het "Responsible Lending"-charter van de bankenfederatie Febelfin. 2017 was het eerste jaar waarin klanten een consumentenkrediet konden aanvragen via mobiele platformen, door gebruik te maken van de Belfius-app. In 2017 werd ongeveer 10 % van de consumentenkredieten aangevraagd via mobiele kanalen. De regels voor de beoordeling van mobiele kredietaanvragen zijn globaal dezelfde gebleven als deze voor kredietaanvragen die worden ingediend via traditionele kanalen. Belfius blijft niettemin zeer waakzaam met betrekking tot het risicoprofiel van mobiele kredietaanvragen, en dit zowel op het vlak van het krediet- als van het frauderisico.

De productie van hypothecaire kredieten bleef erg hoog in 2017 en bereikte vrijwel hetzelfde niveau als in 2016. De golf van vervroegde terugbetalingen (en de bijbehorende interne financiering) die kenmerkend was voor 2015 en 2016, doofde uit in 2017. De portefeuille van hypothecaire kredieten van Belfius groeide niettemin sterk in 2017 als gevolg van de toegenomen financiering van nieuwe vastgoedprojecten (aankoop en nieuwbouw). Het aandeel kredieten in de portefeuille met een hogere LTV, gecombineerd met een langere looptijd, steeg in beperkte mate door de evolutie van de productmix (een groter aandeel kredieten aan jonge ontleners voor de aankoop van een eerste woning). Niettegenstaande deze evolutie bleef de kredietkwaliteit van de portefeuille hypothecaire kredieten uitstekend en is ze zelfs nog verbeterd (zoals blijkt uit de gemiddelde probability of default).

Het historisch lage risiconiveau van de portefeuille van hypothecaire kredieten wordt ook weerspiegeld in de risicokosten, die erg laag blijven. Het Risico-departement heeft de versterkte monitoring van de segmenten van de hypothecaire kredieten met een mogelijk

hoger risico (combinaties van langere looptijden, hogere "loan-to-value" financieringsquotiteiten en hogere lasten-inkomstenverhoudingen, alsook de aankopen voor verhuurdoeleinden) voortgezet. De bank heeft maatregelen genomen om de productie in die niches strikt binnen de perken te houden. Die benadering is in lijn met de bezorgdheid die de Nationale Bank van België heeft geuit met betrekking tot de evolutie van de Belgische residentiële vastgoed- en hypotheekmarkt.

Belfius telt meer dan 275 000 zelfstandigen, beoefenaars van vrije beroepen en kmo's onder zijn klanten. Elk van hen kan rekenen op de persoonlijke begeleiding van een zakenbankier. Het beleid van Belfius Bank om de beslissingen voor beroepskredieten te laten nemen door lokale teams dicht bij de klant, werd in 2017 verder uitgebreid. Die strategie draagt bij tot een betere dienstverlening aan de klant en bovendien blijkt uit tal van tests en statistische analyses dat het risico onder controle blijft. Het voortdurend verder verfijnen van de beslissingslogica en de versterkte en snel geactiveerde monitoring van verslechterende risicoprofielen werpen vrucht af. Via het nieuwe "Go4Credits"-project verbeterde Belfius in 2017 verder de efficiëntie van zijn kredietgoedkeuringsprocessen voor de Commercial Business line.

De globale rentabiliteit en soliditeit van de Belgische kmo's hield goed stand, hoewel zij steeds meer te maken krijgen met veranderende consumentenpatronen (bv. e-commerce). In 2017 werden volgens Graydon 10 831 ondernemingen gedwongen de boeken neer te leggen, dat is 7,6 % meer dan in 2016. Het aantal faillissementen steeg met 34,3 % het sterkst in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. In het Waals Gewest bleef de stijging beperkt tot 7,2 % en Vlaanderen registreerde een daling van 1,9 %. Op sectorniveau waren er 2 149 faillissementen in de horecasector (+8,1 %). Het aantal faillissementen nam ook toe in sectoren zoals de bouw, diensten aan bedrijven, transport en autodealers. Als gevolg hiervan kwamen er 21 297 banen op de helling, 2,8 % meer dan het voorgaande jaar. Globaal blijven de risicokosten voor beroepskredieten bij Belfius Bank op een rendements-risicomatig goed niveau en binnen de vooropgestelde doelen. Belfius wenst bijgevolg de productie van beroepskredieten te blijven ondersteunen, in het bijzonder met betrekking tot starters. Tegelijkertijd blijft het Risico-departement voortwerken aan de verbetering van het proces m.b.t. de knipperlichten, teneinde de risico's in dit marktsegment duurzaam onder controle te houden.

3.2. Bancaire activiteiten binnen Public and Corporate

In 2017 bleef Belfius de publieke en sociale sector, alsook de middelgrote en grote bedrijven, voorzien van een uitgebreide en geïntegreerde waaier aan specifieke producten en diensten. Het versterkte zijn samenwerking met de klanten in de publieke en sociale sector door te blijven investeren in het verwerven van een grondige kennis van de behoeften van die segmenten om op die manier in staat te zijn hen steeds nieuwe en op maat gemaakte oplossingen aan te bieden voor hun financiering, financieel beheer en verzekeringen. De strategie om ook de referentiepartner te worden voor bedrijven die samenwerken met die publieke en sociale sector (Business-to-Government) werd verder uitgerold.

De Publieke Sector-kredietportefeuille behield haar zeer laag risicoprofiel. Sinds 2012 hebben de lokale overheden hun globale uitgaven bijna gestabiliseerd dankzij een daling van de rentelasten (-6,6 % per jaar) en van de investeringen (-6,0 % per jaar), die beide de stijging van hun lopende uitgaven (+1,2 % per jaar) compenseerden. De evolutie van die lopende uitgaven bleef eveneens onder controle, deels door de lage inflatie en vanwege de daling van het aantal lokale ambtenaren. De investeringen van lokale overheden bedroegen 3 miljard EUR in 2016, tegenover 4 miljard EUR in 2012, een afname met bijna 30 %. Dat historisch lage investeringsniveau verslechterde de reeds bestaande onderinvestering op het niveau van de gehele Belgische overheidssector. In dezelfde periode slaagden de lokale overheden erin hun betalingsbalans met gemiddeld 2,5 % per jaar te verbeteren. Die balans werd zelfs positief in 2015 en 2016. Tegelijk daalde het schuldniveau van de lokale overheden onder de drempel van 24 miljard EUR, d.i. 5,13 % van de totale Belgische overheidsschuld, gedeeltelijk als gevolg van de beperkte investeringsdynamiek. In 2017 werden die trends globaal bevestigd: de uitgaven bleven goed onder controle, de investeringsdynamiek bleef beperkt en de belastingontvangsten stonden enigszins onder druk. Naast de huidige budgettaire beperkingen zijn er nog een aantal andere structurele hervormingen die tijdens de eerstvolgende jaren zullen wegen op de financiën van de gemeenten, zoals de aan de gang zijnde pensioenhervorming m.b.t. hun statutair personeel, de bijdrage van de lokale overheden aan het saneren van de Belgische overheidsfinanciën, de gevolgen van de taxshift, (in 2016 goedgekeurd door de federale regering) die de belastinggrondslag van de aanvullende gemeentebelasting geleidelijk zal verlagen, de uitdagingen verbonden aan de vergrijzing van de bevolking en tot slot de toenemende kosten voor sociale bijstand en veiligheid. Al deze uitdagingen hebben het landschap van de lokale openbare besturen grondig door elkaar geschud, vooral in Vlaanderen. Veel activiteiten van gemeenten of provincies, vooral met betrekking tot het beheer van overheidsvastgoed en infrastructuur (met betrekking tot openbare nutsvoorzieningen) werden naar autonome bedrijven overgedragen. OCMW's richten steeds vaker onderlinge verenigingen op om nauwer samen te werken rond welzijn en zorg. In veel gemeenten werden de activiteiten van de gemeente en het OCMW gedeeltelijk samengevoegd. Die spontane trend loopt vooruit op de reeds geplande volledige integratie van beide. Ondertussen waren er ook veel fusies tussen politiezones met het oog op schaalvergroting en werden de eerste fusies tussen gemeenten aangekondigd.

Vanuit het oogpunt van het risicobeheer blijft de ziekenhuissector een aandachtspunt. De potentiële ontwikkelingen m.b.t. de ziekenhuisfinanciering worden op de voet gevolgd. De schuldgraad van de Belgische ziekenhuizen is de voorbije 5 jaar in belangrijke mate toegenomen. De operationele winst van de sector is - na een stabilisatie in 2015 - opnieuw verslechterd, en dit voor het tweede opeenvolgende jaar. Als gevolg daarvan kampen sommige ziekenhuizen met een structureel tekort op het vlak van terugbetalingscapaciteit. Op basis van onze studies lijkt de Belgische ziekenhuissector enigszins ondergefinancierd en is er een overcapaciteit aan bedden en infrastructuur. De minister van Volksgezondheid heeft de globale lijnen van een plan uitgewerkt om die uitdagingen aan te pakken.

De corporate-activiteit van Belfius legt zich specifiek toe op Belgische ondernemingen met een omzet van meer dan 10 miljoen EUR. Met 10 600 klanten is Belfius een challenger in dit segment, maar de in 2015 gelanceerde groeistrategie werd met succes voortgezet in 2017. Belfius heeft de nodige maatregelen genomen opdat die groeistrategie gepaard gaat met een goede kredietwaardigheid en met aanvaardbare risicoconcentraties. Het profiel van de corporate-kredietportefeuille bleef vrij stabiel in 2017, waarbij ook hier de risicokosten op een aanvaardbaar niveau en binnen de vooropgestelde grenzen bleven. De reële bbp-groei in België versnelde in 2017 tot 1,7 %, mede dankzij de lage rentevoeten en een dalende werkloosheid. De loonmatiging, de indexsprong van 2015 en de taxshift hebben vooral de concurrentiekracht van onze grotere en exporterende bedrijven versterkt. De aangekondigde verlaging van de vennootschapsbelasting kan ze een extra stimulans geven. Als gevolg daarvan werd het algemeen herstel van de winstgevendheid van de Belgische ondernemingen – dat reeds begonnen was in 2014 – bestendigd in 2017. De moeilijke regeringsvorming in Duitsland, de grondwettelijke crisis in Catalonië en de brexit kunnen echter voor problemen zorgen. Vooral de geplande brexit kan op de Belgische economische expansie wegen: 8,8 % van de Belgische export gaat naar het VK, dat is 7,7 % van het bbp, het grootste aandeel (als projectie van de nationale productie) van de EU-landen. Er werd een monitoring van de globale risico's en de gevolgen van de brexit aangevat op portefeuilleniveau, maar die bracht geen kritieke problemen aan het licht.

Belfius monitort de sectorrisico's proactief en nam een aantal specifieke maatregelen met betrekking tot een beperkt aantal meer kwetsbare sectoren. Voor de scheepvaartsector bleef Belfius Bank zich zoals de voorbije jaren uitsluitend richten op scheepvaartbedrijven en andere scheepvaart-gerelateerde ondernemingen met een commerciële relatie met de bank en een duidelijke band met de Belgische economie. De relatie met ondernemingen die niet beantwoorden aan die criteria, werd verder afgebouwd. Een jaar nadat de overcapaciteit de zwaarste crisis ooit in de sector veroorzaakte (bv. in augustus 2016 legde het Koreaanse Hanjin, de 7de grootste rederij ter wereld, de boeken neer) wordt de markt steeds meer gedomineerd door spelers met grote schepen. Het toenemende gebruik van mammoetschepen is belangrijk met het oog op een mogelijke ommekeer. Bedrijven die mammoetschepen bezitten, moeten minder schepen inzetten en kunnen grotere ladingen transporteren over één en hetzelfde traject. De marktomstandigheden bleven niettemin globaal gezien moeilijk in 2017. De vrachttarieven bleven historisch laag. De overcapaciteit bleef op de vrachttarieven wegen, gezien de komst van een aantal nieuwkomers en het feit dat oude schepen in de vaart bleven.

De financiering van vastgoed, zowel in residentieel als in commercieel vastgoed, is een belangrijke activiteit voor Belfius. Ook op het niveau van de bedrijven blijft de leningactiviteit van de bank op het vlak van vastgoed aanzienlijk groeien. De evolutie van de vastgoedfinanciering in de voorbije jaren moet worden beoordeeld in de context van de volgende factoren: de aanhoudend lage rente, het feit dat Belgische banken over een brede depositobasis beschikken en dat ze worden geconfronteerd met een zoektocht naar rendement, de brutoschuldratio van de Belgische gezinnen die gestegen is en sinds kort iets hoger ligt dan het gemiddelde in de eurozone. Die combinatie van elementen leidde bij de NBB tot bezorgdheid omtrent een mogelijke overwaardering van het Belgisch (residentieel) vastgoed en het gevaar van een sterke volumegroei met mogelijk lagere kredietstandaarden, lagere marges en lage voorzieningen. Belfius is zich bewust van die gevaren en past traditioneel strikte toekennings- en aanvaardingscriteria toe (LTV, looptijd, waardering onderpand) op nieuwe transacties en een solide monitoring van projecten in de financiering van zowel residentieel als commercieel vastgoed. De blootstelling van Belfius aan vastgoedkredieten wordt als correct gediversifieerd beschouwd, zowel op het vlak van de onderliggende activatypes en de concentratie op individuele tegenpartijen, als op het vlak van de geografische spreiding.

Tot slot vermelden we nog dat Belfius zijn portefeuillebeheer heeft versterkt in de loop van 2017, in de eerste plaats via de geleidelijke verkoop van blootstellingen met een hoger risico en/of blootstellingen die niet langer als kernactiviteit worden beschouwd (bv. scheepvaart-gerelateerde bedrijven zonder een commerciële relatie), maar ook door de ontwikkeling van programma's ter afdekking (hedging) en deling (sharing) van risico's.

3.3. Verzekeringen

Het beheer van het kredietrisico van Belfius Insurance behoort tot de verantwoordelijkheid van het risk management team van Belfius Insurance, weliswaar in samenwerking met de kredietrisico-teams van Belfius Bank en in lijn met de risk management-richtlijnen die van toepassing zijn op de volledige groep Belfius. Dat houdt o.m. in dat de kredietlimieten worden gedefinieerd op geconsolideerde basis en dat transfers van limieten tussen de bank en de verzekeraar zijn toegestaan mits beide partijen daarmee akkoord gaan. De CRO's van Belfius Bank en Belfius Insurance coördineren samen de aanvragen.

3.4. Financial Markets

De missie van Financial Markets (FM) is in lijn met de missie van Belfius Bank, die erop gericht is onze klanten en de Belgische economie essentiële financiële diensten aan te bieden. Naast die algemene doelstelling werkt Financial Markets eveneens als een competentie- en servicecenter voor Belfius. In die context worden het risico en de rendementen van Financial Markets toegewezen aan de business lines Retail and Commercial en Public and Corporate. Op die manier vult Financial Markets de business lines-producten aan voor hun klanten om zo een langetermijnrelatie met die klanten te verzekeren, alsook een snelle en efficiënte "time-to-market" voor nieuwe producten. Innovatieve Financial Markets leveren ook een bijdrage tot het liquiditeitsprofiel van de bank door middel van het beheer van de kortetermijn- en de langetermijn-wholesale funding en door het beheer van de beleggingsportefeuilles: zowel de ALM LCR als de rendementsportefeuilles (run-off management van de portefeuille geërfd uit het verleden).

De kredietrisico's van Financial Markets-activiteiten worden opgevolgd door het Credit Risk Limit Framework dat deel uitmaakt van het Risk Appetite Framework. Tegenpartij- en landenlimieten worden op de voet gevolgd door FM Risk Management om zo risicoconcentraties te beperken.

In 2017 voltooide Belfius het deriskingprogramma 2012-2016 en verfijnde het risicoprofiel van de bank met betrekking tot haar ex-legacy portefeuilles met onder meer de uitvoering van de Riverview-verkoop; dat resulteerde opnieuw in een sterke daling van uitstaande bedragen en risicogewogen activa en een positieve evolutie van de Key Risk Indicators van de portefeuille.

Bijgevolg is Belfius van mening dat het beheer van de Yield voldoet aan de Franchise-kernmerken. Er werd echter een nauwe opvolging opgezet en verdere opportunistische derisking wordt geregeld gemonitord door het Portfolio Investment Committee.

De portefeuilles Britse inflatiegelinkte obligaties en Italiaans staatspapier blijven onze belangrijkste concentraties; ze zijn van bevredigende kredietkwaliteit en worden van nabij gemonitord. De raad van bestuur heeft ermee ingestemd om de blootstelling op Italiaanse obligaties te verminderen in 2018.

Daarnaast zijn de kredietrisico's van de financiële markten vrij stabiel gebleven na de gevolgen van de brexit. Risico's als gevolg van de electorale cyclus in een context van aanhoudende successen van anti-establishment-bewegingen hadden een zeer beperkte impact op de winstgevendheid en een verwaarloosbare impact op liquiditeit en kapitaal.

De money market-activiteit werd beïnvloed door de aanhoudend lage rente, de volatiliteit van de collateral en de uitdagende yield-omgeving met betrekking tot de herinvestering van de liquiditeitsbuffer.

3.5. Het risk management-proces met betrekking tot Forbearance, Watchlist, Default en Waardeverminderingen

Het detecteren van wijzigende kredietrisico's via een efficiënt en performant proces en het al dan niet aanleggen van voorzieningen is een belangrijke steunpijler van een effectief kredietrisicobeheer. Belfius omkadert dit proces via een coherent geheel van risk policies en guidelines, risicocomités en operationele procedures.

De Watchlist-guideline bepaalt welke interne en externe knipperlichten wijzen op een verhoogd kredietrisico, wat aanleiding kan geven tot een intensievere monitoring van het betrokken kredietdossier. De onder verhoogd toezicht geplaatste dossiers worden elk kwartaal (of indien noodzakelijk frequenter) voorgelegd aan het risicocomité, dat in voorkomend geval beslist over de gepaste risicomaatregelen.

De richtlijnen van de European Banking Authority inzake Forbearance – die uitgewerkt werden met het oog op een meer proactieve en consistente analyse van de kwaliteit van de kredietportefeuille, en dus ook van het risicoprofiel van alle Europese banken – zijn sinds 2014 vertaald in een Belfius-guideline en geïntegreerd in de risico- en financiële rapportering van de bank. Forbearance komt concreet neer op het toestaan van concessies aan kredietnemers in financiële moeilijkheden. Die concessies kunnen de vorm aannemen van een contractuele aanpassing of een herfinanciering. Voor elk van de business-segmenten werden specifieke criteria bepaald, die een concrete vertaling vormen van de begrippen "financiële problemen" en "concessie". Bij het toestaan van een concessie laat de bank zich steeds leiden door een aantal drijfveren, die in de eerste plaats van bedrijfseconomische aard zijn. Het feit dat dergelijke concessies worden toegestaan is een van de watchlist-indicatoren bij Belfius.

Eind 2017 voldeed een bedrag van 652 miljoen EUR aan kredieten bij Belfius aan de Forbearance-definitie, waarvan 34 miljoen EUR gerelateerd aan Belfius Insurance, tegenover respectievelijk 647 miljoen EUR en 37 miljoen EUR in 2016. Tegenover dit volume aan Forbearance-kredieten werden binnen Belfius Bank, via de gangbare risicoprocessen, adequate specifieke of collectieve waardeverminderingen geboekt.

Naarmate de kredietwaardigheid van een tegenpartij verder verzwakt, kunnen "early warning"-indicatoren geactiveerd worden, die de betrokken tegenpartij in ons intern risk-systeem doen evolueren naar een default-status. Naargelang de ernst van de indicatoren, die de graad van waarschijnlijkheid van het in gebreke blijven van de tegenpartij aangeven, kent Belfius een D1- of D2-status toe. Die indicatoren staan beschreven in de Default-guideline. Het Default-comité van het Risico-departement is bevoegd om de default-status van een tegenpartij vast te stellen. In 2017 besteedde de ECB in toenemende mate aandacht aan non-performing loans. In een Europees perspectief blijven de NPL-ratio's van de verschillende activaklassen van Belfius op een heel laag niveau.

Zodra een tegenpartij als default is geklasseerd, wordt, als fundamenteel onderdeel van het risicobeheersproces, een evaluatie gemaakt van de noodzaak om een specifieke waardevermindering voor kredietdossiers te boeken. Bij die evaluatie wordt nagegaan of en in welke mate de waarborgen waarover Belfius beschikt, volstaan om het uitstaande kredietrisico terug te betalen, en dit in de diverse mogelijke scenario's (gaande van bedrijfscontinuïteit tot actieve invordering). Het zijn de Waardeverminderingscomités die die beoordeling uitvoeren en in voorkomend geval beslissen tot het boeken van een specifieke waardevermindering.

Voor de kredietportefeuilles van de business line Retail and Commercial, waarvan het risk management op een portefeuillebenadering is geschoeid, gelden dezelfde principes, maar uiteraard toegepast op een minder granulaire en een meer geautomatiseerde manier.

Daarnaast hanteert Belfius ook collectieve waardeverminderingen die gericht zijn op het dekken van de kredietrisico's die latent aanwezig zijn in de kredietportefeuilles (maar zich nog niet manifesteerden in een default-status) en die in essentie vanuit een watchlist-perspectief worden gedefinieerd. Collectieve waardeverminderingen bestaan eveneens om bestaande maar nog niet gerapporteerde kredietrisico's op te vangen die kunnen voortvloeien uit een aantal welomschreven deelportefeuilles, en dit als gevolg van omstandigheden of evoluties die hen eigen zijn.

4. Kredietrisico's

De definitie van de Maximum Credit Risk Exposure "MCRE" wordt als volgt bepaald:

- voor balans activa (behalve voor afgeleide producten): de brutoboekwaarde (vóór waardevermindering);
- voor afgeleide producten: de reële waarde van de afgeleide producten verhoogd met de mogelijke toekomstige blootstelling (berekend volgens de bestaande blootstellingsmethode of toevoeging);
- voor reverse repurchase agreements: de boekwaarde aangevuld met de surplus collateral die werd voorzien voor repurchase agreements;
- voor buitenbalansverbintenissen: ofwel het niet opgenomen gedeelte van de liquiditeitsfaciliteiten of de maximale toezegging van Belfius voor waarborgen aan derden (inclusief de verstrekte financiële waarborgen).

De kredietrisico's van Belfius zijn gebaseerd op geconsolideerde cijfers die de volledig geconsolideerde dochterondernemingen van Belfius omvat, inclusief Belfius Insurance.

Op 31 december 2017 kwam het totale kredietrisico bij Belfius uit op 173,8 miljard EUR, een stijging met 1,4 miljard EUR of 0,8 % in vergelijking met eind 2016.

Voor de Bank steeg het kredietrisico licht met 1,4 % tot 157,7 miljard EUR. Bij Belfius Insurance daalde het kredietrisico met 4,8% tot 16,1 miljard EUR eind 2017.

Het kredietrisico op de publieke overheden en de door hen gewaarborgde instellingen (28 % van het totaal) en op particulieren, zelfstandigen en kmo's (26 % van het totaal) vormen de twee belangrijkste categorieën. De daling van de kredietrisicoblootstelling op de publieke overheden van 2,9 miljard EUR werd bijna volledig gecompenseerd door de stijging van 2,9 miljard EUR van de kredietblootstelling op particulieren, zelfstandigen en kmo's door de toegenomen commerciële activiteiten. De uitbreiding bij de corporate activiteiten van Belfius wordt ook weerspiegeld in een hogere kredietrisicoblootstelling (+2,0 miljard EUR) voor het corporate klantsegment, wat geleid heeft tot een stijging van het relatief aandeel ervan van 16 % in 2016 naar 17 % in 2017.

Het relatieve aandeel van het segment centrale overheden steeg van 12 % eind 2016 tot 14 % eind 2017. Die groei is een direct gevolg van de toename van het overschot aan liquide middelen van Belfius dat bij de Nationale Bank van België werd ondergebracht. Binnen dit segment daalde het kredietrisico op overheidsobligaties met 4 % van 13,4 miljard EUR eind 2016 tot 12,9 miljard EUR eind 2017. Meer dan de helft (59 %) van de portefeuille van overheidsobligaties blijft belegd in Belgische overheidsobligaties. Terwijl voor de Bank de Belgische overheidsobligaties 37 % uitmaken van de totale portefeuille aan overheidsobligaties, bedroeg dit relatieve aandeel bij Belfius Insurance bijna 73 %.

De kredietrisicoblootstelling op financiële instellingen verminderde verder in 2017 met 3,9 miljard EUR en bedroeg 11 % eind 2017 ten opzichte van 14 % eind 2016. Het kredietrisico van Belfius op de monoline-verzekeraars, op obligaties die werden uitgegeven door emittenten die hoofdzakelijk actief zijn in projecten op het vlak van infrastructuur en openbare nutsvoorzieningen, is vooral een onrechtstreeks risico dat ontstaat uit kredietwaarborgen die worden verstrekt door Belfius Bank en die worden herverzekerd door monoline-verzekeraars. Over 2017 daalde het relatieve aandeel van de monoline-verzekeraars van 2,4 % eind 2016 naar 2 % eind 2017.

Uitsplitsing van het kredietrisico volgens tegenpartij

(FEAD, in miljard EUR)	31/12/16	31/12/17	Waarvan	
			Bank	*Verzekeraar*
Centrale overheden	20,3	24,8	17,8	7,0
waarvan overheidsobligaties	*13,4*	*12,9*	*6,1*	*6,8*
Publieke overheden	50,3	47,4	45,4	2,0
Grote ondernemingen	27,5	29,5	28,1	1,4
Monoline-verzekeraars	4,2	3,5	3,5	0,0
ABS/MBS	1,4	1,0	0,9	0,1
Projectfinanciering	2,1	2,0	2,0	0,0
Particulieren, zelfstandigen en kmo's	42,3	45,2	41,7	3,5
Financiële instellingen	23,6	19,7	18,0	1,6
Overige	0,7	0,7	0,3	0,5
TOTAAL	**172,4**	**173,8**	**157,7**	**16,1**

Uitsplitsing van het kredietrisico volgens tegenpartij

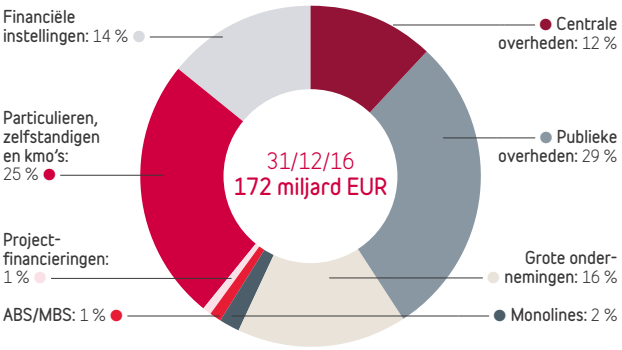

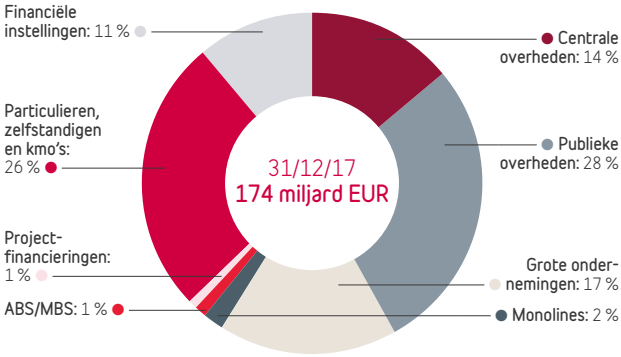

Uitsplitsing van het kredietrisico volgens geografische regio

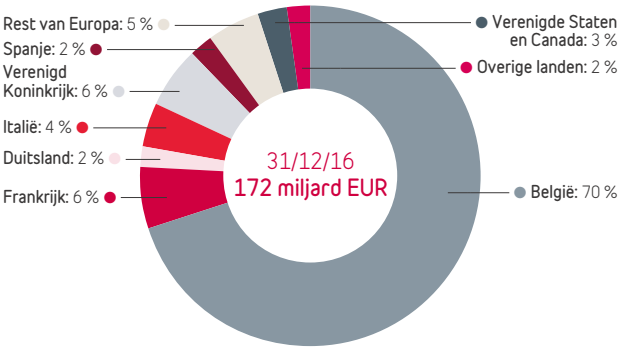

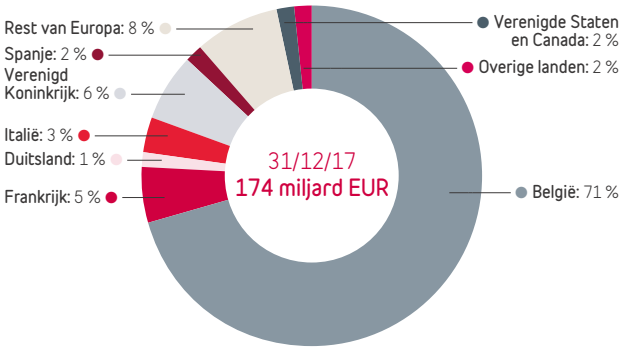

Uitsplitsing van het kredietrisico volgens rating

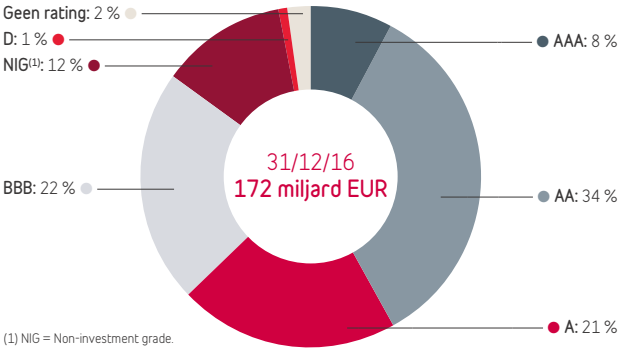

(1) NIG = Non-investment grade.

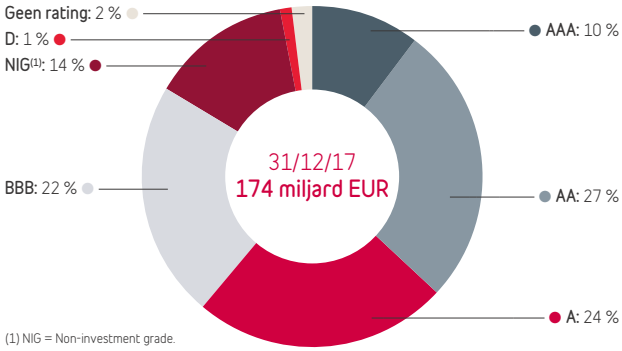

(1) NIG = Non-investment grade.

De posities van Belfius zijn voornamelijk geconcentreerd in de Europese Unie: 96 % of 151,2 miljard EUR voor Belfius Bank en 15,9 miljard EUR voor Belfius Insurance. 71 % van het totale kredietrisico is gesitueerd in België, 6 % in het Verenigd Koninkrijk, 5 % in Frankrijk, 3 % in Italië en 2 % in Spanje en in de Verenigde Staten en Canada.

De kredietrisicoblootstelling van Belfius op tegenpartijen uit het Verenigd Koninkrijk bedroeg 11,3 miljard EUR. Bijna de helft van die kredietrisicoblootstelling bestaat op obligaties, waarvan bijna twee derde inflatiegelinkte obligaties die werden uitgegeven door nuts- en infrastructuurbedrijven in het Verenigd Koninkrijk die actief zijn in gereguleerde sectoren zoals water-, gas- en elektriciteitsdistributie. Die obligaties hebben een degelijke kredietkwaliteit (100 % investment grade), en bovendien is de meerderheid van de uitstaande obligaties gedekt door een kredietbescherming die werd uitgegeven door een krediet-verzekeraar die onafhankelijk is van de obligatie-emittent. Het overige kredietrisico bestaat uit de obligatieportefeuille van Belfius Insurance, een kortetermijn kredietportefeuille voor thesauriebeheer van Belfius Bank en vorderingen op clearing-instellingen. De kredietrisico's van die portefeuilles zijn eveneens van een afdoende kwaliteit.

Kwaliteit van de activa[1]

(In miljoen EUR, tenzij anders vermeld)	31/12/16	31/12/17
Bruto uitstaande leningen en voorschotten aan klanten	91 292	91 520
Leningen en voorschotten aan klanten waarop een specifieke waardevermindering werd toegepast	2 320	1 822
Specifieke waardeverminderingen op leningen en voorschotten aan klanten	1 262	1 153
Asset quality ratio[2]	2,54 %	1,99 %
Dekkingsratio[3]	54,4 %	63,3 %
Collectieve waardeverminderingen op leningen en voorschotten aan klanten	328	310

(1) Belfius Insurance inbegrepen.
(2) De verhouding tussen de leningen en voorschotten aan klanten waarop een bijzondere waardevermindering werd toegepast en de bruto uitstaande leningen en voorschotten aan klanten.
(3) De verhouding tussen de specifieke waardeverminderingen en waardeverminderingen op leningen en voorschotten aan klanten.

De kredietrisicoblootstelling van de tegenpartijen van Belfius in Italië bedroeg eind 2017 5,6 miljard EUR, waarvan 3,7 miljard EUR Italiaanse staatsobligaties. Na een aantal verkooptransacties tijdens de eerste weken van 2018, verminderde het uitstaand bedrag aan Italiaanse overheidsobligaties naar 2,6 miljard EUR eind januari 2018.

Eind december 2017 had 83 % van de totale kredietrisicoblootstelling een interne kredietrating investment grade (IG).

5. Asset quality

Eind 2017 bedroeg het bedrag van de leningen en voorschotten aan klanten waarop een bijzondere waardevermindering werd toegepast 1 822 miljoen EUR, dat is een daling van 22 % ten opzichte van het jaar voordien. Die daling is het gevolg van de verkoop van een US RMBS (onder specifieke voorwaarden door de US overheid gewaarborgde zgn. reverse mortgages) waarvoor er een specifieke waardevermindering geboekt was in 2016.

In 2017 zijn de specifieke waardeverminderingen op leningen en voorschotten aan klanten afgenomen met 9 %. Hierdoor is de asset quality ratio verbeterd van 2,54 % eind 2016 naar 1,99 % eind 2017. Tijdens diezelfde periode steeg de dekkingsratio van 54,4 % tot 63,3 %.

In 2017 namen de collectieve waardeverminderingen op leningen en voorschotten aan klanten af met 18 miljoen EUR tot 310 miljoen EUR.

MARKTRISICO

1. Overzicht

1.1. Definitie marktrisico

In het algemeen kan het marktrisico worden omschreven als de blootstelling aan waardeverminderingen ten gevolge van schommelingen van de marktprijzen, aan veranderingen in de liquiditeit van instrumenten, aan veranderingen in de volatiliteit van de marktprijzen of wijzigingen in de correlatie tussen de niveaus van de marktprijzen.

Belfius past een marktrisicobeheer toe voor alle Financial Markets-activiteiten van de bank. Dat beheer omvat het renterisico, het spreadrisico en het daaraan gekoppelde krediet/liquiditeitsrisico, het wisselrisico, het aandelenprijsrisico (of prijsrisico), het inflatierisico en het grondstoffenprijsrisico.

Het marktrisico van Belfius Insurance wordt afzonderlijk beheerd door zijn ALCo. Het strategisch ALCo van Belfius Insurance neemt de strategische beslissingen met betrekking tot de balansen van de verzekeringsmaatschappijen en hun financiële rentabiliteit, rekening houdend met de risk appetite zoals die vooraf gedefinieerd werd in de groep Belfius Bank & Verzekeringen (d.w.z. directionele ALM-positie in renterisico, aandelen- en vastgoedrisico, volatiliteit en correlatierisico's).

1.2. Risicosoorten

De bronnen van het marktrisico zijn veranderingen in het niveau van:

- de rentevoeten;
- de kredietspreads (specifiek renterisico) en liquiditeit;
- de inflatie;
- de wisselkoersen;
- de aandelenprijzen;
- de grondstoffenprijzen;

en de daarmee verbonden risicofactoren zoals bijvoorbeeld de volatiliteit of de correlatie.

Het renterisico kan worden omschreven als de schommeling van de waarde van de activa of passiva van de bank als gevolg van wijzigingen in de marktrentevoeten. Het komt vooral tot uiting in schuldinstrumenten, afgeleide producten met schuldinstrumenten als onderliggende waarde en andere afgeleide producten waarvan de waarde gekoppeld is aan de marktrentevoeten.

De kredietspread- en de liquiditeitsrisico's zijn de risico's op de wijziging van de waarde van een portefeuille als gevolg van de schommeling van de kredietspreads als de kredietkwaliteit (de rating) voor het overige ongewijzigd blijft. De spread van een positie is die unieke spread die moet worden toegevoegd aan de volledige zero-couponcurve (swap) om te komen tot discountfactoren die leiden tot een actuele waarde van de verwachte cashflows die gelijk is aan de huidige fair value van de positie.

Het wisselrisico is de kans dat wijzigingen van de wisselkoersen een negatief effect hebben op de waarde van een financieel instrument of portefeuille. Hoewel de wisselkoersen een onderscheiden marktrisicofactor zijn, is voor de waardering van wisselkoersinstrumenten doorgaans kennis nodig van het gedrag van zowel de spotkoers als de rentevoeten.

Het aandelenprijsrisico is het risico dat er zich negatieve veranderingen voordoen in de waarde van de aandelenparticipaties van een instelling. Het aandelenprijsrisico wordt vaak onderverdeeld in twee categorieën: een algemeen risico dat gekoppeld is aan de aandelen (dat niet diversifieerbaar is) en een specifiek aandelengebonden risico (dat wel diversifieerbaar is).

Het grondstoffenprijsrisico is het risico dat er zich negatieve veranderingen voordoen in de waarde van de grondstoffengebonden financiële instrumenten van een instelling. De prijsrisico's die verbonden zijn aan grondstoffen verschillen aanzienlijk van de andere marktrisicofactoren, aangezien de meeste grondstoffen verhandeld worden op markten waarop de concentratie van het aanbod kan zorgen voor een uitvergrote prijsvolatiliteit. Belfius heeft enkel een beperkt grondstoffenprijsrisico op de CO_2-certificaten in portefeuille.

2. Activiteiten op niet-financiële markten

2.1. Beleid inzake balansbeheer

Het beheren van de structurele blootstelling aan marktrisico's (inclusief het renterisico, het aandelenrisico, het vastgoedrisico en het wisselrisico) is ook bekend onder de benaming Assets & Liabilities Management (ALM). De structurele blootstelling bij Belfius vloeit voort uit het onevenwicht tussen de activa en de passiva gemeten in volume, looptijd en rentegevoeligheid.

De raad van bestuur van Belfius draagt de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor het bepalen van de strategische risicotolerantie, met inbegrip van de risicotolerantie voor marktrisico's in niet-financiële-marktactiviteiten. Het directiecomité van Belfius Bank en dat van Belfius Insurance dragen de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor het beheer van de renterisico's van Belfius binnen de hierboven bepaalde risicotolerantie en binnen het regelgevend kader.

De echte operationele verantwoordelijkheid van het effectieve Assets & Liabilities management (ALM) wordt gedelegeerd naar het Assets & Liabilities Committee (ALCo). Het ALCo beheert het renterisico, het wisselrisico en het liquiditeitsrisico van de balans van de Bank, respectievelijk van de Verzekeraar, binnen een limietenkader en rapporteert hierover aan het directiecomité. Belangrijke strategische dossiers worden ter goedkeuring voorgelegd aan het directiecomité, dat de uiteindelijke bevoegdheid heeft vóór elke praktische implementatie.

Het ALCo van de Bank is verantwoordelijk voor de sturing en de monitoring van de balans- en buitenbalansverplichtingen en legt hierbij de focus op:

- het genereren van een stabiele inkomensstroom;
- het behouden van de economische waarde;
- het verzekeren van een robuuste en duurzame funding.

Het ALCo vergadert regelmatig onder leiding van de Chief Financial Officer (CFO), in aanwezigheid van de Chief Risk Officer (CRO) en van de leden van het directiecomité die verantwoordelijk zijn voor de commerciële activiteitslijnen (of hun gevolmachtigde).

Het ALCo van Belfius Insurance vervult dezelfde rol voor de verzekeringsmaatschappij en streeft dezelfde doelstellingen na, zij het met de nadruk op economische waarde en solvabiliteit op grond van de Solvency II-regelgeving. De risico-indicatoren worden berekend op basis van een geharmoniseerde risicomethode voor Belfius, aangevuld met specifieke factoren van Belfius Insurance voor hun risicobeheer.

2.2. Renterisico

2.2.1. Het renterisico van de bankactiviteit

Met betrekking tot het renterisico voert Belfius Bank een voorzichtig risicobeheer van zijn renteposities in het banking book binnen een goed gedefinieerd intern en wettelijk limietenkader, met een duidelijke nadruk op het genereren van stabiele opbrengsten en het vrijwaren van de economische waarde van de balans. Dit gebeurt via een macro-hedging aanpak, door natuurlijke afdekkingen in de balans van de Bank zorgvuldig af te wegen.

Het beheer van niet-looptijdgebonden deposito's (zoals spaar- en zichtrekeningen) en niet-rentedragende producten gebeurt door replicating portfolio-technieken. De onderliggende hypotheses omtrent verwachte looptijd, rentevaste periode en tariefevolutie worden permanent gemonitord en indien vereist aangepast door het ALCo. Impliciete rente-opties zoals het risico op vervroegde terugbetaling worden verrekend aan de hand van gedragsmodellen.

Het renterisico neemt twee vormen aan: de volatiliteit van de economische waarde en de volatiliteit van de opbrengst. De meting van beide vormen is complementair voor het begrijpen van de volledige scope van het renterisico in het banking book.

De doelstelling van het ALM-beleid van de Bank is de bescherming van het netto rente-inkomen in het huidige historisch lage renteklimaat, rekening houdend met de limieten van variatie van de economische waarde.

De economische waarde-indicatoren capteren het langetermijneffect van de rentewijzigingen op de economische waarde van de Bank. De rentegevoeligheid van de economische waarde meet de verandering in de economische nettowaarde van de balans indien de rente over de hele curve met 10 basispunten verandert. De langetermijnsensitiviteit van de ALM-perimeter bedroeg -34 miljoen EUR per 10 bp op 31 december 2017 (tegenover -16 miljoen EUR per 10 bp op 31 december 2016), zonder de renteposities van Belfius Insurance en van de pensioenfondsen van Belfius Bank.

De Earnings-at-Risk-indicatoren capteren het kortetermijneffect van de rentewijzigingen op de opbrengsten van de Bank. Daarom kunnen, indirect via de rentabiliteit, rentewijzigingen ook een kortetermijneffect hebben op de solvabiliteit. Een stijging met 50 bp van de rente heeft een geschatte positieve weerslag op de netto renteopbrengsten (vóór belastingen) van +37 miljoen EUR voor het volgende boekjaar en een geschat cumulatief effect van +111 miljoen EUR over een periode van drie jaar, terwijl een daling van 35 basispunten tot een geschat negatief effect van -29 miljoen EUR voor het volgende boekjaar zou leiden en een geschat cumulatief effect van -141 miljoen EUR over een periode van drie jaar.

Naast het risico uitgaande van een dalende of stijgende rente volgt het ALCo tevens binnen een normatief kader het risico op ten gevolge van het steiler of vlakker worden van de rentecurve. Dit geldt eveneens voor het basisrisico, d.i. een wijziging van de spread tussen Euribor en Eonia, en het risico op een duurdere financiering in vreemde deviezen, vanuit een verwijding van de cross-currency spreads.

De huidige omgeving van lage en zelfs negatieve rente zet het standaard transformatiemodel van de Bank onder druk. De vergoeding aan spaarders blijft dicht bij nul en het is wettelijk bepaald om niet minder dan 11 basispunten te betalen voor gereglementeerde spaarrekeningen, terwijl de rente ontvangen voor commerciële leningen voortdurend verlaagt als gevolg van de dalende marktrente en concurrentiedruk. Anderzijds, bleven klanten herfinancieren en hun hypotheekleningen vervroegd terugbetalen.. Bovendien verhoogt het beleid van negatieve rente van de ECB de collateral kost voor derivaten-contracten, die worden gebruikt om de blootstelling van de Bank aan het renterisico af te dekken.

2.2.2. Het renterisico van de verzekeringsactiviteit

Voor Belfius Insurance komt het ALM-streefdoel erop neer de volatiliteit van de P&L en de economische waarde van het bedrijf veroorzaakt door mogelijke wijzigingen in de rentetarieven te beperken. De langetermijnsensitiviteit van de Net Asset Value (NAV) van Belfius Insurance voor de rentevoeten bedroeg 17 miljoen EUR per 10 basispunten op 31 december 2017 (tegen 13 miljoen EUR per 10 basispunten op 31 december 2016). De opbrengsten vertonen een lage rentegevoeligheid voor volgende jaren, dankzij een goeie matching in termen van duration.

2.2.3. Globaal renterisico voor de Belfius-groep

Onderstaande cijfers geven, voor Belfius-groep, de impact weer op de Net Asset Value en de Earnings at risk van een parallelle opwaartse verschuiving op de rendementscurve van respectievelijk 10 en 50 basispunten:

(In miljoen EUR)	31/12/16	31/12/17
Belfius Bank		
Sensitiviteit (+10 bp)	-16	-34
Earnings at risk (+50 bp)	+38	+37
Belfius Insurance		
Sensitiviteit (+10 bp)	+13	+17
Earnings at risk (+50 bp)	+3	+3

2.3. Credit spread-risico

Het credit spread-risico van de niet-financiëlemarktactiviteiten wordt behandeld in het onderdeel "Kredietrisico".

De soevereine en de kredietportefeuille worden beheerd door de beleggingsdepartementen onder het toezicht van de respectieve ALCo's van Belfius Bank en Belfius Insurance. Het beheer ervan vindt plaats op basis van een risicokader gemonitord door de afdeling Risk. Het kader voorziet in een risicobegeleiding voor de beleggingen. Het bepaalt de risicobereidheid en legt de operationele limieten vast om garant te staan voor de kredietkwaliteit van de kredietportefeuille binnen de welomschreven grenzen en een gezonde diversificatie (bv. tussen industriële sectoren of landen onderling). Er vinden geregeld sensitiviteitssanalyses en stresstests plaats.

Bij Belfius Insurance werd het credit spread-risico volledig opgenomen in het ALM en het marktrisicobeheer. Inderdaad, in het kader van Solvency II werd het credit spread-risico immers meer dan vroeger een belangrijke bepalende factor voor de solvabiliteitspositie van de verzekeringsmaatschappij, zowel voor de sensitiviteit van de net asset value als voor de kapitaalvereisten.

2.4. Aandelenrisico

Het grootste deel van het aandelenrisico van Belfius situeert zich in de verzekeringsperimeter, aangezien de aandelenportefeuille van de bankentiteit zeer klein is.

Het aandelenrisico levert ook een belangrijke bijdrage tot de sensitiviteit van de NAV en de kapitaalvereiste van de verzekeringsmaatschappij. De aandelenportefeuille wordt beheerd door een gespecialiseerd beleggingsteam dat onder toezicht staat van het ALCo. De beleggingen worden opnieuw omkaderd door een risicobegeleiding en door operationele limieten afhankelijk van de risicobereidheid van Belfius Insurance.

Naast andere risicometingen, wordt ook een VaR-berekening gebruikt voor het beoordelen van de sensitiviteit van de portefeuille voor negatieve evoluties van de aandelen en de vastgoedprijzen. Marktrisicomanagementtools omvatten de Earnings at Risk en stresstestmetingen, die een indicatie geven van het potentieel boekhoudkundig verlies in diverse scenario's en de zgn. Solvency ratio's-weerstand.

Onderstaande tabel toont de prijsgevoeligheid van een negatieve evolutie van 30 % op Belfius' aandelenportefeuille:

(In miljoen EUR)	31/12/16	31/12/17
Belfius Insurance		
Marktwaarde beursgenoteerde aandelen & aanverwanten	611	584
Marktwaarde beursgenoteerd vastgoed	457	502
Neerwaartse evolutie 30 %	(320)	(337)
VaR (99 %, 10 dagen)	84	36

2.5. Vastgoedrisico

Naast het investeren in Real Estate Investment Trusts (REITs), belegt Belfius ook rechtstreeks in vastgoed. De vastgoedbeleggingen bestaan uit deals met een stabiele return op lange termijn, doorgaans op de Belgische markt. Vastgoedbeleggingen moeten dus gezien worden als een manier om de verhouding risico/return van de beleggings-portefeuille te optimaliseren. Binnen Belfius zijn ze doorgaans in handen van de verzekeringsmaatschappij en maken ze deel uit van de levensverzekeringsactiviteit op lange termijn.

Onderstaande tabel toont de prijsgevoeligheid van Belfius Insurance-vastgoedrisico van een negatieve evolutie van 15 %:

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Belfius Insurance		
Marktwaarde	708 701	592 835
Neerwaartse evolutie 15 %	(102 400)	(88 925)

2.6. Wisselrisico

Hoewel Belfius de euro gebruikt als rapporteringsmunt, worden een deel van zijn activa, passiva, opbrengsten en uitgaven gegenereerd in andere munten. De P&L-elementen van de BGAAP die in vreemde munten worden gegenereerd, worden systematisch en continu omgezet in euro, wat resulteert in slechts beperkte netto wisselkoersposities(1).

2.7. Pensioenfondsen

Specifieke rapporten over de pensioenfondsen worden voorgelegd aan de beleggingscomités van die fondsen op basis van de delegatie van het ALCo. Deze beleggingscomités analyseren de impact op de fondsen van rente-, inflatie- en aandelenrisico.

3. Activiteiten op de financiële markten

De activiteiten op de financiële markten (FM) bestaan uit klantgerichte activiteiten en de hedging-activiteiten van Belfius Bank. Bij Belfius Insurance zijn er geen FM-activiteiten. Voor hun behoeften in FM-producten wenden zij zich tot Belfius Bank of tot andere banken.

3.1. Risicobeheer

Om de marktrisico's van Belfius Bank adequaat te beheren, heeft de directie FM Risk Management de volgende hoekstenen geïdentificeerd als belangrijke pijlers van het risicobeheer van de risico's die verbonden zijn aan de FM-activiteiten:

- een efficiënte organisatie die zorgt voor een accurate identificatie, analyse en reporting van de diverse risico's die Belfius Bank draagt, alsook de voortdurende opleiding van de mensen om up-to-date te blijven met de meest recente evoluties op het vlak van de theorie, de regelgeving, de parameters en de veranderingen op de markt;
- een robuust limietenkader met gedifferentieerde limieten per activiteit of risicofactor dat gerespecteerd moet worden door alle partijen die betrokken zijn bij de marktactiviteiten. Naast de VaR-limieten of de P&L-triggers werden diverse andere essentiële controle-instrumenten geïdentificeerd voor het risicobeheer:
  - de limieten op de nominale bedragen;
  - de limieten op de looptijden;
  - de limieten op de soorten producten;
  - de limieten op de sensitiviteiten (de zogenaamde "Greeks": delta, ...);
  - de back testing;
  - de stresstests.
- ten slotte wordt dit kader op regelmatige basis onderworpen aan een controle door het FM Risk Committee om in overeenstemming te zijn met de risk appetite zoals die werd bepaald door de raad van bestuur van Belfius Bank.

3.2. Risicometing

Het concept van de Value-at-Risk (VaR) wordt gebruikt als het voornaamste meetinstrument voor het marktrisico dat Belfius Bank loopt. De VaR meet het maximumverlies aan Net Present Value (NPV) dat de bank zou kunnen lopen op haar portefeuille in normale en/of historische marktomstandigheden over een periode van 10 dagen met een betrouwbaarheidsinterval van 99 %. De volgende risico's worden bij Belfius gemonitord aan de hand van een VaR:

- het rente- en het wisselrisico: die risicocategorie wordt opgevolgd via een historische VaR op basis van een intern model dat werd goedgekeurd door de Nationale Bank van België.
  De historische simulatiebenadering houdt in dat de portefeuille wordt getoetst aan een tijdreeks van historische activa-rendementen. Die herwaarderingen leiden dan tot een verdeling van portefeuillewaarden (een histogram van rendementen) op basis waarvan een VaR (%-percentiel) kan worden berekend.
  De grootste voordelen van dit type VaR zijn zijn eenvoud en het feit dat het niet uitgaat van een normale, maar wel van een historische verdeling van de activarendementen (de verdelingen kunnen niet-normaal zijn en het is mogelijk dat de effecten zich niet-lineair gedragen);
- het algemene en de specifieke aandelenprijsrisico's worden gemeten op basis van een historische VaR met een volledige waardering die gebaseerd is op 300 scenario's;
- het spreadrisico en het inflatierisico worden gemeten aan de hand van een historische benadering die 300 waargenomen schommelingen van de sensitiviteit toepast.

Sinds eind 2011 berekent Belfius, bovenop zijn gewone VaR, een Stressed Value-at-Risk (SVaR), die ook in aanmerking wordt genomen bij het berekenen van de gewogen risico's voor het marktrisico. Die meting van de SVaR bestaat uit de berekening van een historische VaR over een waarnemingsperiode van 250 opeenvolgende werkdagen die de grootste negatieve schommelingen teweegbrengt van de Net Present Value in de huidige portefeuille van financiële instrumenten van de Bank.

(1) Voor meer informatie verwijzen we naar toelichting 9.7. van het jaarverslag.

3.3. Blootstelling aan het marktrisico

Om in lijn te blijven met de risk appetite van Belfius Bank, werd de Financial Markets VaR-limiet verlaagd van 65 miljoen EUR in 2011 naar 41 miljoen EUR in 2013 en naar 32 miljoen EUR vanaf 2014. De globale gemiddelde VaR van Financial Markets-activiteiten daalde tot 17,7 miljoen EUR in 2017 tegenover 21,7 miljoen EUR in 2016. Eind 2017 bedroeg het VaR-niveau 18,4 miljoen EUR.

Value-at-Risk per activiteit

VaR[1] (99 %, 10 dagen) (in millions of EUR)	2016				2017			
	IR[2] & FX[3]	Aandelen	Spread	Andere risico's[4]	IR[2] & FX[3]	Aandelen	Spread	Andere risico's[4]
Per activiteit								
Gemiddelde	11,3	3,1	6,4	0,9	8,1	4,3	3,8	1,5
Einde periode	12,1	2,5	6,9	1,2	8,9	5,8	2,7	1,1
Maximum	19,1	5,1	7,9	1,2	13,0	6,3	7,1	2,1
Minimum	6,1	1,8	4,2	0,6	4,4	2,3	2,1	1,1
Globaal								
Gemiddelde		21,7				17,7		
Einde periode		22,7				18,4		
Maximum		31,1				24,1		
Minimum		14,1				13,2		
Limiet		32,0				32,0		

(1) De Value at Risk (VaR) vertegenwoordigt de potentiële wijziging in marktwaarde, met een waarschijnlijkheid van 99 % en over een periode van 10 dagen.
(2) IR: renterisico.
(3) FX: wisselkoersrisico.
(4) Inflatierisico en CO_2-risico.

Evolutie van de globale VaR in 2017

Het reglementair eigen vermogen wordt berekend door zowel de VaR als Stressed Var toe te passen. In 2017 bedroeg de Internal Model VaR gemiddeld 6,9 miljoen EUR tegenover 16,5 miljoen EUR voor de SVaR. De volgende grafiek toont de evolutie van de HVaR en de SVaR in 2017:

Evolutie van de HVaR en SVaR (Intern Model) in 2017

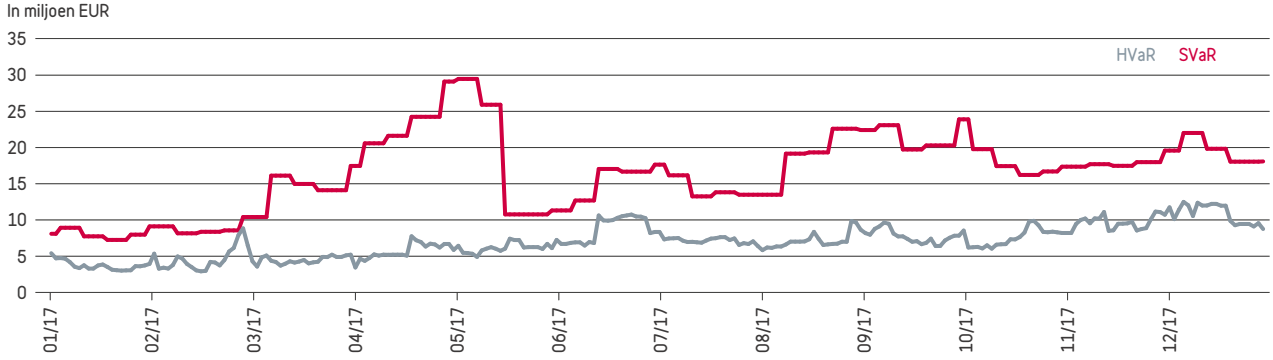

De Internal Model HVaR vertoont een lichte en aanhoudende stijging in 2017 van 5,6 miljoen EUR tot 8,7 miljoen EUR, voornamelijk als gevolg van de integratie van basis curves in augustus 2017.

De evolutie van de Internal Model SVaR is zeer volatiel in 2017. Tot mei 2017 steeg de SVaR van 8 miljoen EUR tot bijna 30 miljoen EUR. Die stijging was voornamelijk het gevolg van twee elementen:

- de uitbreiding van de Internal Model scope;
- een herziening van de historische gegevensreeksen van USD-curves.

De overige marktrisico's worden behandeld onder de Basel Standardised-benadering.

3.4. Stresstests - Marktrisico

Hoewel de VaR een erg nuttig instrument is voor het risicobeheer met het oog op de controle van de day-to-day-blootstellingen, doorstaat de VaR de test van abnormale marktbewegingen niet altijd en geeft de VaR niet altijd een even duidelijk totaalbeeld van de marktblootstelling. De stresstests geven soms een betere informatie door het meten van de kwetsbaarheid van de marktposities naast de informatie die vervat zit in de VaR. Het betreft risico's die te maken hebben met extreme prijsbewegingen en risico's die verband houden met scenario's die niet weerspiegeld worden in de recente geschiedenis, of die niet impliciet worden aangegeven in de parameters die worden gebruikt om de VaR te berekenen. Bijgevolg gebruikt Belfius Bank stresstests ter aanvulling van de VaR-benadering.

Het stresstestkader dat wordt gebruikt voor de Financial Markets-activiteit bij Belfius Bank, kan als volgt worden omschreven:

- gevoeligheidstests die worden uitgevoerd op de volgende risicofactoren: rentevoeten, wisselrisico, volatiliteit, kredietspreads, correlatie, basisrenterisico (verschil tussen de Eonia-rente en de Euribor op 3 maanden) en dividenden/aandelenprijzen;
- de historische scenario's bestaan uit simulaties die een gelijktijdige weerspiegeling vormen van significante historische marktbewegingen voor diverse risicofactoren. Meer specifiek worden de volgende scenario's toegepast:
  - de aandelencrash van 1987;
  - de monetaire crisis van 1992;
  - de marktbewegingen van 2001;
  - de financiële crisis van 2008.
- een gecombineerd scenario waarbij schokken gelijktijdig worden toegepast op de rente en de kredietspreads.

3.5. Back testing

Een back testing is bedoeld om de nauwkeurigheid en wiskundige degelijkheid te testen van de interne meetmethodes van het marktrisico, door de berekende marktrisicocijfers te vergelijken met de volatiliteit van de werkelijke resultaten. Back testing is een vereiste voor Belfius Bank daar we gebruikmaken van interne modellen voor het berekenen van het reglementair eigen vermogen voor marktrisico's.

Het resultaat van de back testing is het aantal werkelijke marktverliezen dat groter uitvalt dan hun overeenkomstige VaR-cijfers (d.w.z. "het aantal uitzonderingen"). Op basis van dat cijfer beslissen o.a. de toezichthouders ook over de ratio die moet worden gebruikt voor het bepalen van het reglementair eigen vermogen voor marktrisico's.

Bij Belfius Bank worden er twee soorten back testings gebruikt:

- De hypothetische back testing vergelijkt de hypothetische resultaten van de waarde van de portefeuille op het einde van de dag met, uitgaande van onveranderde posities, haar waarde op het einde van de volgende dag. Het resultaat houdt dus geen rekening met aanpassingen van voorzieningen en andere niet-betrokken risicofactoren. De holding period bedraagt één dag. In 2017 was er geen uitzondering op de hypothetische back testing.
- De reële back testing vergelijkt de waarde van de portefeuille op het einde van de dag met haar reële waarde op het einde van de volgende dag, exclusief honoraria, provisies en netto renteinkomsten. In 2017 werd er slechts 1 uitzondering vastgesteld in de reële back testing op 31 mei 2017. Dat was voornamelijk te wijten aan een zeer sterke verschuiving in de GBP-BOR-OIS basis.

LIQUIDITY RISK

1. Liquidity risk bij Belfius Bank

1.1. Kader voor liquiditeitsbeheer

Belfius Bank beheert haar liquiditeit met als doelstelling te voldoen aan de interne en de reglementaire liquiditeitsratio's. Bovendien zijn limieten gedefinieerd met betrekking tot het gedeelte van de balans dat op korte termijn en het gedeelte van de balans dat op de interbankenmarkt mag worden gefinancierd. Deze limieten zijn ook opgenomen in het Risk Appetite Framework (RAF) dat goedgekeurd werd door de raad van bestuur en gerapporteerd wordt op kwartaalbasis. De beschikbare liquiditeitsreserves spelen ook een sleutelrol op het vlak van de liquiditeit: op elk ogenblik zorgt Belfius Bank ervoor dat het beschikt over voldoende kwaliteitsactiva voor het dekken van tijdelijke liquiditeitstekorten, zowel in normale markten als bij stress-scenario's. Belfius Bank heeft specifieke richtlijnen gedefinieerd voor het beheer van de LCR eligible obligaties en voor de niet LCR eligible obligaties. Al dit werd vastgelegd in de liquiditeitsrichtlijnen die goedgekeurd werden door het ALCo.

Asset en Liability Management (ALM) - een afdeling onder de verantwoordelijkheid van de Chief Financial Officer (CFO) - is de frontline manager voor de liquiditeitsvereisten van Belfius Bank. Zij identificeert, analyseert en rapporteert over de bestaande en de toekomstige liquiditeitsposities en -risico's, en bepaalt en coördineert fundingplannen en acties onder de operationele verantwoordelijkheid van de CFO en onder de algemene verantwoordelijkheid van de raad van bestuur. Daarnaast draagt de CFO eveneens de operationele eindverantwoordelijkheid over het beheer van het renterisico

op de balans van de Bank via de ALM-afdeling en het ALCo, waardoor het volledige balansbeheer van de Bank onder zijn operationele verantwoordelijkheid valt.

ALM organiseert elke week een Liquidity Management Committee (LMC), in aanwezigheid van de CFO, het Risk departement, het departement Thesaurie van de financiële markten en de vertegenwoordigers van de commerciële business lines. Dit comité coördineert de uitvoering van het door het ALCo gevalideerde fundingplan.

Tevens waakt ALM over het fundingplan om te garanderen dat Belfius Bank zijn interne en reglementaire liquiditeitsratio's blijft respecteren.

ALM informeert dagelijks de CFO en CRO en wekelijks het directiecomité over de liquiditeitssituatie van de Bank.

Het Risk departement voert tweedelijnscontroles uit over het liquiditeitsrisico en zorgt ervoor dat de gepubliceerde verslagen accuraat zijn, toetst de gekozen hypothese en modellen, doet simulaties onder stress-scenario's en houdt toezicht op de naleving van limieten zoals ze bepaald worden in de liquiditeitsrichtlijnen.

Een maandelijks Asset Encumbrance Committee, opgelegd door het LMC, zorgt voor alle aspecten met betrekking tot bezwaarde activa (asset encumbrance):

- analyse van potentiële reglementaire en economische impacten van asset encumbrance;
- coördinatie van alle projecten die invloed hebben op asset encumbrance;
- optimalisatie van activa allocatie.

1.2. Blootstelling aan het liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico bij Belfius Bank vloeit vooral voort uit:

- de variabiliteit van de bedragen aan commerciële funding ingezameld bij retail en private klanten, kleine en middelgrote ondernemingen en grote bedrijven, openbare en vergelijkbare klanten en de manier waarop die middelen worden toegewezen aan klanten via alle soorten kredieten;
- de volatiliteit van het onderpand dat dient te worden neergelegd bij tegenpartijen in het kader van CSA-contracten voor derivaten- en repotransacties (de zgn. cash & securities collateral);
- de waarde van de liquide reserves waarmee Belfius Bank financiering kan ophalen op de repomarkt en/of bij de ECB;
- het vermogen om interbancaire en institutionele funding op te halen.

1.3. Liquiditeitsrisicobeheer

Strategie, scope en liquiditeitsrisicobeheer-processen

De liquiditeitsrapportering gebeurt op geconsolideerde basis, dit omvat Belfius Bank met haar dochterondernemingen en filialen, incl. de effectiseringsvehikels, zonder Belfius Insurance.

De strategie van liquiditeitsrisicobeheer is beschreven in liquiditeitsrichtlijnen en in de RAF.

Monitoring gebeurt via interne en reglementaire Liquidity Key Risk Indicators (KRI), met respectieve interne limieten opgesteld in de RAF. De liquiditeits-KRI's worden op regelmatige basis gerapporteerd en elke overschrijding van de limiet wordt gerapporteerd aan het LMC. Het respecteren van deze KRI wordt ook getest onder stress-scenario's.

Daarnaast wordt dagelijks een reeks early warning indicatoren gecontroleerd met het oog op het zo snel mogelijk identificeren van liquiditeitsspanningen op de markten.

Naast de reglementaire indicatoren, richt liquiditeitsrisicobeheer zich op:

- **Interne liquiditeitsratio**: een nieuwe interne ratio werd goedgekeurd door het ALCo in 2017. Deze dagelijkse ratio meet of Belfius Bank een ernstige crisis kan overleven gedurende een minimumperiode van 3 maanden zonder herstelmaatregelen (exclusief repo's op liquiditeitsbuffer en een beperkte hoeveelheid ECB-financiering).
- **Funding Gap**: een dagelijkse opvolging van de maximale funding gap limieten per devies en per looptijd bucket.
- **Funding Plan en stresstesten**: opstellen van een strategisch fundingplan met een projectie van de financieringsbronnen en -vereisten voor de komende 5 jaar, met een projectie van de liquiditeitsreserves, LCR-ratio, NSFR-ratio en Asset Encumbrance-ratio. Een streng stress-scenario, met een combinatie van Belfius-specifieke en marktspecifieke stress-elementen wordt toegepast op dit fundingplan om te zien of alle RAF-limieten met betrekking tot liquiditeits-KRI's gerespecteerd worden.
- **Collateral management**: dagelijkse monitoring van de collateral positie en collateral behoeften van de Bank en hun respectieve impact op liquiditeit en asset encumbrance.
- **Intraday liquiditeitsrisico**: om tijdig te voldoen aan betalings- en afwikkelingsverplichtingen onder zowel normale als gestresste omstandigheden, dient Belfius over een voldoende buffer te beschikken voor operationele en gestresste kasuitstromen. De intraday-liquiditeit wordt beheerd door de Thesauriedesk en de controles worden uitgevoerd door Operations en Risk Management die een maandelijkse rapportering van deze tests opmaakt voor het LMC.
- **Contingency Funding Plan (CFP)**: via een dagelijks dashboard creëerde Belfius Bank een adequaat systeem voor vroegtijdige waarschuwing om marktspecifieke of Belfius-specifieke liquiditeitsgebeurtenissen op te sporen. Een reeks herstelmaatregelen werd gedefinieerd in een herstelplan dat regelmatig getest wordt in de markt met realistische financieringsbedragen, met een specifieke markttiming en prijsstelling. Het CFP is in overeenstemming met de crisis management-organisatie van Belfius Bank en heeft een duidelijk beslissingsproces met betrekking tot de verantwoordelijkheden en de organisatie van een ad hoc LMC om te beslissen over het activeren van het actieplan om bepaalde herstelmaatregelen al dan niet uit te voeren.
- **Recovery Plan (RP):** in het RP worden een aantal stress-scenario's gedefinieerd die de bank bijna in faillissement kunnen brengen. Herstelmaatregelen die kunnen worden gelanceerd om dit falen te voorkomen, worden getest in verschillende scenario's.

Belfius Bank ontwikkelde richtlijnen voor liquiditeitsrisicobeheer en RAF-limieten om voldoende liquide te blijven in stress-situaties, zonder toevlucht te nemen tot herstelmaatregelen die aanzienlijke kosten zouden veroorzaken of die de kernactiviteiten van Belfius Bank zouden verstoren.

1.4. Consolidatie van het liquiditeitsprofiel

In 2017 consolideerde Belfius Bank zijn gediversifieerd liquiditeitsprofiel, door:

- zijn financieringsoverschot van de commerciële activiteiten onder controle te houden;
- gediversifieerde langetermijnfunding te blijven ophalen bij institutionele tegenpartijen door onder meer twee eerste succesvolle uitgiften van niet-preferente senior obligaties (NPS) uit te geven, vooruitlopend op de toekomstige finale MREL-doelstellingen;
- uitgifte van een retained RMBS (Penates VI)
- de inzameling van deposito's op korte en middellange termijn (CP/CD/EMTN) bij institutionele investeerders.

In maart 2017 verhoogde Belfius Bank haar participatie in het ECB TLTRO-financieringsprogramma met 1 miljard EUR tot 4 miljard EUR eind 2017 met als doel de investeringsbehoeften van kmo's, sociale sector en particuliere klanten te financieren (met uitzondering van hypothecaire leningen).

De Liquidity Coverage Ratio (LCR) – die werd ingevoerd in het kader van de hervormingen van Bazel III – werd een Pijler 1-vereiste voor de Europese banken op 1 oktober 2015 (op 60 %). Belfius Bank sloot 2017 af met een LCR van 130 % (gemiddeld 132 % op jaarbasis). De LCR van de Bank bleef gedurende het hele jaar 2017 boven de 100 %.

De Net Stable Funding Ratio (NSFR), die gebaseerd is op Belfius' interpretatie van de huidige regels van Bazel III, kwam eind 2017 uit op 116 %.

1.5. Minimumvereiste voor het eigen vermogen en de in aanmerking komende passiva

Men verwacht dat een formele minimumvereiste voor eigen vermogen en voor de in aanmerking komende passiva (MREL – Minimum Requirement for own funds and Eligible Liabilities) zal gegeven worden aan Belfius door de Single Resolution Board (SRB) in 2018. In dit stadium is er geen formele MREL-doelstelling meegedeeld aan Belfius. Op basis van toelichtingen, gepubliceerd door de SRB op 20 december 2017, zou de theoretische doelstelling van Belfius uitkomen op 27,25 % van de risicogewogen activa (in Fully Loaded formaat). Zie onderstaande tabel:

Omtrent deze doestelling blijven een aantal onzekerheden bestaan aangezien de Europese Commissie op 23 november 2016 nieuwe aangepaste wetgevende voorstellen heeft gepubliceerd omtrent MREL (Bank Recovery and Resolution Directive - BRRD). Over dit voorstel wordt op Europees niveau nog steeds onderhandeld bij het finaliseren van dit rapport.

Tot op heden heeft de SRB nog niet volledig gepreciseerd welke ongedekte langetermijnfunding voor MREL in aanmerking zal komen. Als (een deel van) onze ongedekte langetermijnfunding niet langer voor MREL in aanmerking zou komen, kan deze op vervaldag vervangen worden in de komende jaren door in MREL in aanmerking komende instrumenten.

1.6. Liquiditeitsreserves

Eind 2017 beschikte Belfius Bank over snel mobiliseerbare liquiditeitsreserves van 34,3 miljard EUR. Die reserves omvatten 9,6 miljard EUR aan cash, 12,7 miljard EUR aan bij de ECB beleenbare obligaties (waarvan 8,2 miljard EUR voldoet aan de criteria van Central Counter Party (CCP-eligible), 10,1 miljard EUR aan andere activa die ook beleenbaar zijn bij de ECB, en 1,8 miljard EUR aan andere liquide obligaties.

Merk op dat Belfius gedurende 2017 een publieke uitgifte geplaatst heeft van Penates VI, een effectisering gedekt door particuliere hypotheekleningen, voor een totaalbedrag van 6,0 miljard EUR. Penates IV werd teruggekocht en deze transacties hadden een impact op de liquiditeitsbuffer van meer dan 3,6 miljard EUR.

Deze reserves vertegenwoordigen 4,7 maal de hoeveelheid uitstaande institutionele funding van de Bank eind 2017 en met een resterende looptijd van minder dan een jaar.

1.7. Diversificatie van de funding bij Belfius Bank

Evolutie van de belangrijkste financieringsbronnen(1)

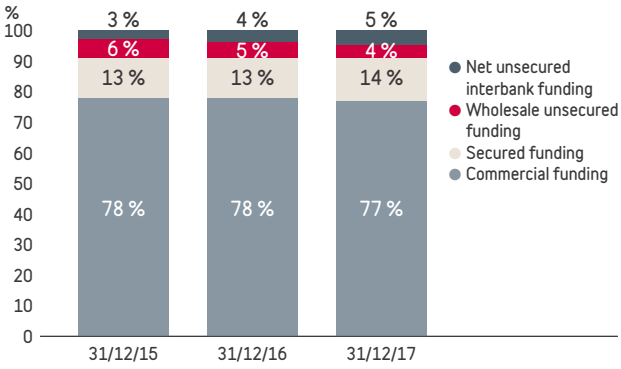

(1) Omvat de balans van Belfius Bank, exclusief waarborgen, market-to-marked van derivaten en kapitaal.

		Voor Belfius
Verliesabsorptiebedrag	(Pillar 1 + Pillar 2 vereiste) + Gecombineerde Buffer (CBR)	8 % + 2,25 % + 4 %
Herkapitalisatiebedrag	+ (Pillar 1 + Pillar 2 vereiste)	8 % + 2,25 %
+ Buffer ter ondersteuning van het marktvertrouwen	+ CBR -1,25 %	4 % - 1,25 %
= MREL vereisten		= 27,25 %

Belfius Bank beschikt over een historisch gezien stabiel volume aan commerciële funding, dat afkomstig is van zijn RC- en PC-klanten. Gelet op de kleinere wholesale funding, vertegenwoordigt deze fundingbron een groeiend aandeel in de totale funding van Belfius Bank. De RC- en PC-funding bedragen samen 86,7 miljard EUR, waarvan 63,8 miljard EUR afkomstig is van RC. De stijging van de commerciële funding met 1,6 miljard EUR ten opzichte van 2016 werd aangewend om de stijging van commerciële kredieten te financieren.

De loan-to-deposit ratio, die de verhouding weergeeft tussen activa en passiva van de commerciële balans, kwam eind 2017 uit op 92 %.

Belfius Bank haalt ook wholesale funding op halflange en lange termijn op. Deze funding bestaat uit 7,2 miljard EUR covered bonds (4,9 miljard EUR gedekt door hypothecaire kredieten en 2,3 miljard EUR door leningen aan de publieke sector), Asset-Backed Securities (ABS) die werden uitgegeven voor 0,5 miljard EUR en voor 4,0 miljard EUR aan TLTRO-funding van de ECB op 31 december 2017.

Merk op dat Belfius Bank gedurende 2017 haar eerste niet-preferente senior obligaties heeft uitgegeven nadat de Belgische wet was gestemd. Deze niet-preferente senior obligaties van 1,25 miljard EUR hebben Belfius in staat gesteld verder bij te dragen aan de nieuwe verwachte reglementering van minimumvereisten voor eigen vermogen en in aanmerking komende passiva (MREL).

De rest van de fundingvereisten van de Bank wordt ingedekt door institutionele kortlopende deposito's (thesaurie), vooral via de plaatsing van depositocertificaten en commercial paper.

Daarnaast beschikt Belfius Bank eveneens over een historische obligatieportefeuille, waaronder een ALM-portefeuille voor liquiditeitsdoeleinden, met zeer liquide activa.

Ten gevolge van derivatencontracten om het renterisico van zijn activiteiten in te dekken, heeft Belfius Bank een uitstaande derivatenpositie waarvoor ze collateral in onderpand moet geven en ontvangt (cash & securities collateral). In het licht van de historisch lage rente geeft Belfius Bank netto meer collateral dan ze er ontvangt.

1.8 Bezwaarde activa (encumbered assets)

Volgens Belfius' huidige interpretatie van de EBA-richtlijn betreffende deze materie, bedragen de bezwaarde activa voor Belfius Bank 31,1 miljard EUR eind 2017, en vertegenwoordigen zij 20,4 % van de totale activa op de balans van de Bank en de ontvangen collateral in de vorm van effecten, die samen 152,.5 miljard EUR (148,.9 miljard EUR aan activa en 3,6 miljard EUR ontvangen collateral) bedragen. Dat is een daling van de encumbered assets ratio met 2,1 % in vergelijking met eind 2016.

Belfius is actief op de covered bond-markt sinds het opzetten van het eerste covered bond-programma in 2012. Eind 2017 bedroeg het totaal uitgegeven bedrag 7,2 miljard EUR. Een bedrag van 1,25 miljard EUR is op vervaldag gekomen in het laatste kwartaal van dit jaar en is niet vernieuwd geworden. Eind 2017 bestaan de bezwaarde activa voor deze fundingbron uit commerciële kredieten (publieke sector en hypothecaire kredieten) voor een bedrag van 9,1 miljard EUR (daling van 1,5 miljard EUR in vergelijking met eind 2016).

De Bank haalt ook voor een beperkt bedrag funding op via repomarkten en andere gecollateraliseerde deposito's. Eind 2017 beloopt het totale bedrag van de activa die worden aangewend als waarborg (collateral) voor deze activiteit 5,6 miljard EUR, waarvan 4,4 miljard EUR gelinkt is aan de ECB-funding. Merk op dat in het eerste kwartaal van 2017 het volume van de bezwaarde activa voor ECB-funding gestegen is met 1,1 miljard EUR. Dat kan worden verklaard door de stijging van de TLTRO II-funding met 1 miljard EUR tot 4,0 miljard EUR in het eerste kwartaal van het jaar.

Sedert 2017 is Belfius, in het kader van het beheer van haar liquiditeitsbuffer, ook actief in effectenuitleen onder "Global Master Securities Lending Agreements" (GMSLA). Deze activiteit genereert 1,6 miljard EUR aan bezwaarde activa.

De rest van de bezwaarde activa is vooral gelinkt aan het onderpand dat werd gestort (bruto van het ontvangen collateral) voor de derivatenrisico's ten belope van 13,6 miljard EUR (een daling met 5,0 miljard EUR in vergelijking met eind 2016), in de vorm van cash of effecten. Een belangrijk deel van de toegezegde waarborgen wordt gefinancierd via de ontvangen waarborgen van andere tegenpartijen met wie de Bank derivaten heeft afgesloten in de omgekeerde richting.

Wat de (niet bezwaarde) "Overige activa" op de balans betreft, deze bestaan voornamelijk uit activa die niet beschikbaar zijn voor bezwaring, zoals de waarde van derivaten, herwaardering aan reële waarde van portefeuilleafdekking en belastingsvorderingen.

2. Liquiditeitsrisico bij Belfius Insurance

Als verzekeringsmaatschappij heeft Belfius Insurance voornamelijk verzekeringsverplichtingen met relatief lange looptijd die grotendeels stabiel en voorspelbaar zijn. Bijgevolg is de financieringsbehoefte beperkt. De premies die door de verzekeringnemers worden betaald, worden op lange termijn belegd om het verzekerde kapitaal en de overeengekomen rentebetalingen te garanderen op de vervaldag van het contract. Diverse reglementaire en intern vereiste liquiditeitsindicatoren maken dat Belfius Insurance voortdurend voldoende liquide activa aanhoudt voor het dekken van zijn verbintenissen aan de passiefzijde van de balans.

Om ervoor te zorgen dat aan alle liquiditeitsvereisten op korte termijn kan worden voldaan, heeft Belfius Insurance het liquiditeitsbeheer in zijn dagelijkse activiteit geïntegreerd via:

- beleggingsrichtlijnen die beleggingen in illiquide activa beperken;
- Asset & Liability Management, dat ervoor zorgt dat beleggingsbeslissingen rekening houden met de specifieke eigenschappen van de passiva;
- beleidsregels en procedures om de liquiditeit van nieuwe beleggingen te beoordelen;
- de monitoring van de thesauriebehoeften op korte termijn.

Bovendien houdt Belfius Insurance een aanzienlijk bedrag aan niet bezwaarde activa aan die beleenbaar zijn bij de Europese Centrale Bank (ECB). Specifiek wil dit zeggen dat de maatschappij minstens 40 % van haar obligatieportefeuille in overheidsobligaties belegt, die kunnen worden gebruikt voor repo's in het kader van haar liquiditeitsbeheer.

De afdeling Investments is verantwoordelijk voor het liquiditeits- en thesauriebeheer van Belfius Insurance. Hiervoor baseert zij zich aan de ene kant op langetermijn-kasstroomprojecties van activa en passiva. Die kasstromen worden gesimuleerd in normale omstandigheden en in stress-situaties. Kasstroomprojecties m.b.t. de thesauriebehoeften over de komende twaalf maanden worden ook gebruikt.

OPERATIONEEL RISICO

1. Beleid

Op het vlak van de operationele risico's houdt het beleid van Belfius in dat de diverse bestaande risico's en controles regelmatig worden geïdentificeerd, om na te gaan of het risiconiveau per activiteit aanvaardbaar is. Er is ook specifieke aandacht voor nieuwe operationele risico's, zoals het cyber-risico, het gedragsrisico, het sourcing-risico, het cloud-risico, het privacy-risico, het reputatierisico, ...

Het Operational Risk Framework zal in 2018 worden geactualiseerd om te evolueren naar niet-financiële risico's.

2. Risk Appetite

De risk appetite voor het operationeel risico bevat 9 kwalitatieve elementen (statements) die betrekking hebben op het beleid inzake de goedkeuring van nieuwe producten, Risk and Control Self-Assessment (RCSA), fraude, operationele incidenten, business continuity, informatiebeveiliging, risicocultuur, verzekeringspolissen en fysieke beveiliging (nieuw sinds dit jaar).

Twee nieuwe kwantitatieve indicatoren voor operationele risk appetite zijn gevalideerd en dit jaar ook toegevoegd: een indicator voor "operationele verliezen" en een "samengestelde indicator" bestaande uit 8 verschillende indicatoren van operationeel risico die de 3 domeinen van operationeel risico bestrijken: Operational Risk Monitoring, Business Continuity & Crisis Management en Information Risk Management.

3. Risicometing en -beheer

Het beheer van het operationele risico berust op de volgende elementen.

3.1. Gedecentraliseerde verantwoordelijkheid

Elk lijnmanagement van de bank is als eerste verantwoordelijk voor de opvolging van het operationele risico in zijn activiteitsdomein. Het lijnmanagement legt de organisatie van zijn activiteiten vast, onder meer de controles die moeten worden voorzien om het operationele risico te beperken. Het bepaalt eveneens de noodzakelijke corrigerende maatregelen naar aanleiding van omvangrijke incidenten of van grote risico's die werden geïdentificeerd. Het Operational Risk Management zorgt voor een geregelde opvolging van de operationele risico's en incidenten en voor een kwartaalrapportering voor alle activiteiten. Dankzij dit proces wordt het interne controlesysteem voortdurend verbeterd en verzekeren wij ons ervan dat de belangrijkste risico's effectief worden beheerd.

3.2. Het inzamelen van gegevens over de operationele risico's

Het systematisch inzamelen van en het toezicht houden op het operationele risico zijn één van de voornaamste vereisten van het Bazelcomité wat betreft operationeel risk management, ongeacht de benadering die wordt gekozen voor de berekening van het kapitaal ("Standardized Approach" of "Advanced Measurement Approach").

De rapporteringsmechanismen zorgen ervoor dat de verantwoordelijken snel ingelicht worden als er zich incidenten voordoen. De belangrijkste incidenten worden eveneens gerapporteerd aan de CRO/het directiecomité en die rapporten bevatten steeds een actieplan om het risico in de toekomst te vermijden of te beperken. Dit wordt uitgewerkt onder de verantwoordelijkheid van het betrokken lijnmanagement.

Uitsplitsing van het totaalbedrag aan potentiële nettoverliezen per standaardcategorie van incidenten over de laatste drie jaar bij Belfius Bank

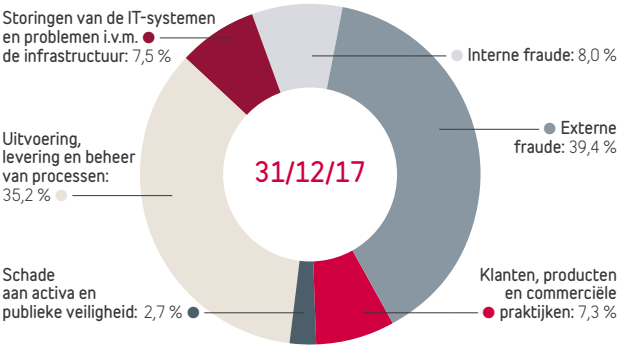

Voor de periode 2015-2017 bedraagt voor Belfius Bank het jaarlijkse gemiddelde bedrag aan potentiële nettoverliezen als gevolg van operationele incidenten 4,7 miljoen EUR.

De belangrijkste incidenten waren vooral te wijten aan externe fraude en aan incidenten in verband met de uitvoering, de levering en het beheer van processen. De andere categorieën blijven beperkt in aantal en bedrag.

Het belangrijkste deel van de financiële impact die voortvloeit uit operationele incidenten, is afkomstig van de retailactiviteiten van de Bank.

Ook voor Belfius Insurance en Belfius Investment Partners is het tot stand brengen van een overzicht van de operationele incidenten cruciaal om te komen tot een beter begrip van het operationeel risico dat verbonden is aan elke activiteit. Dit vormt een relevante informatiebron voor het management (bijvoorbeeld voor het jaar-

lijkse verlies). De grote operationele incidenten worden grondig onderzocht en vormen het voorwerp van een specifiek actieplan en een aangepaste follow-up.

3.3. Risk and Control Self-Assessment

Een andere belangrijke verantwoordelijkheid van het operationeel risk management is de analyse van de belangrijkste potentiële risico's van Belfius, die wordt uitgevoerd bij Belfius Bank, Belfius Insurance en Belfius Investment Partners. Die doelstelling wordt gehaald op basis van bottom-up Risk and Control Self-Assessment-oefeningen, die in alle afdelingen en dochterondernemingen van Belfius plaatsvinden. Ze kunnen leiden tot het uitwerken van bijkomende actieplannen om de verdere potentiële risico's te beperken. Ze geven een uitstekend overzicht van de voornaamste risicodomeinen in de diverse activiteiten en de resultaten ervan worden doorheen de hele organisatie gerapporteerd aan het management. Die Risk and Control Self-Assessments vinden jaarlijks plaats en vormen de basis voor de jaarlijkse rapporten betreffende de beoordeling van de interne controle die aan de respectieve raden van bestuur worden bezorgd. Belfius Bank bezorgt het verslag van de effectieve leiding inzake de beoordeling van de interne controle eveneens aan haar toezichthouder.

3.4. Informatiebeveiliging

De risk appetite van Belfius, die werd goedgekeurd door de raad van bestuur, vermeldt een kwalitatieve statement over de informatiebeveiliging die aangeeft dat Belfius de hoogste normen nastreeft wat de informatiebeveiliging betreft.

3.4.1. Beheer en strategie

Om de informatiebeveiliging bij Belfius te waarborgen, staat de Information Security Steering (ISS) in voor een goed beheerde en gecoördineerde informatiebeveiligingsstrategie waarbij een adequaat systeem geïmplementeerd is, in lijn met de wettelijke vereisten, en dat zich richt op "preventie", "detectie", "beveiliging" en dat tevens "reactief" is.

De ISS wordt voorgezeten door de Chief Risk Officer (CRO)/Chief Operations Officer (COO) van Belfius Bank. Het quorum vereist de aanwezigheid van de CRO of de COO. Belfius Insurance neemt ook deel aan de Information Security Steering.

De informatiebeveiligingsstrategie heeft vier hoofddoelstellingen:

- Aware: "Risk based" werken en ervoor zorgen dat geïdentificeerde interne en externe risico's in lijn zijn met de gedefinieerde risk appetite. Risico's beheren in lijn met de risk appetite stelt Belfius in staat de risicopositie van Information Security zodanig aan te passen dat ze de globale bedrijfsstrategie ondersteunt. Door het risk-based-principe toe te passen zorgt Belfius ervoor dat er alleen wordt geïnvesteerd in domeinen waar investeringen noodzakelijk en verdedigbaar zijn;
- Mature: Information Security meetbaar maken. Door meer matuur te worden en Information Security meetbaar te maken, kan de performance worden vergeleken met de sectornormen. Een sterk basisbeveiligingsniveau maakt veilige innovaties binnen de bank mogelijk;
- Compliant: voldoen aan de reglementaire vereisten. Door het respecteren van zowel interne als wettelijke bepalingen worden processen en procedures geïmplementeerd conform de verwachtingen. Bovendien worden hierdoor mogelijke boetes voor het niet respecteren van de regelgeving vermeden;
- Resiliant: Business Continuity & Disaster Recovery garanderen. Door zich te richten op beschikbaarheid, kunnen onderbrekingen van de dagelijkse werking vermeden worden en kan de zekerheid geboden worden dat kernprocessen op een adequate manier weer in werking worden gesteld nadat een onverwachte gebeurtenis zich heeft voorgedaan.

Die doelstellingen worden maandelijks opgevolgd door de ISS door middel van:

- een IT-beveiligingsroadmap die op regelmatige basis wordt geactualiseerd en die compliant is met de regelgeving en met de risk appetite van Belfius;
- een periodiek overzicht van de informatiebeveiliging;
- een analyse van incidenten en bedreigingen;
- de goedkeuring en opvolging van informatiebeveiligingsprojecten.

Het beleid inzake de beveiliging van de informatie en de daarmee verbonden richtlijnen, normen en praktische bepalingen zijn erop gericht de informatieactiva van Belfius veilig te stellen(1).

Belfius outsourcet zijn ICT-infrastructuur aan IS4F, een dochteronderneming van IBM. De verwachtingen van Belfius ten opzichte van IS4F aangaande informatiebeveiliging werden geformaliseerd in het Information Security Controls document (ISEC).

3.4.2. Belangrijkste evoluties in de informatiebeveiligingsprojecten

Voor Information Security hanteert Belfius een risk-based-benadering. Dat betekent dat op basis van risicobeoordelingen wordt beslist waar verbeteringen het meest noodzakelijk zijn om de ambities effectief te realiseren en de feitelijke risicopositie in lijn te brengen met de risk appetite. Die benadering wordt door de individuele teams gebruikt om prioriteiten en te verbeteren domeinen te definiëren volgens een principe van diepgaande verdediging.

De high-level prioriteiten en doelstellingen worden omgezet in concrete projecten. Om de steeds complexer wordende cyberaanvallen efficiënt te bestrijden, focust Belfius op projecten die de capaciteit van 3 soorten controles versterken: technologie, processen en mensen.

Grote beveiligingsprojecten worden gegroepeerd in een beveiligingsroadmap, meestal over een termijn van twee jaar. De huidige beveiligingsroadmap, die bijna afgerond is (2016-2017), werd in 2015 gedefinieerd en omvat talrijke individuele projecten die gegroepeerd zijn in drie grote stromen:

- Avoid: controles implementeren die de impact of waarschijnlijkheid van een aanval verder verminderen;

(1) Informatie en gegevens die waardevol zijn voor het bedrijf en die overeenkomstig moeten worden beschermd.

- Trace: de veerkracht van systemen en mensen verbeteren en aanvallen beter en sneller voorkomen;
- Act: integreren van beveiligingsmechanismen in de omgeving die aanvallen helpen blokkeren.

Omdat de bedreigingen voortdurend evolueren, moeten organisaties uiteraard stevig in hun schoenen staan en op bestaande en toekomstige dreigingen anticiperen. De raad van bestuur heeft een nieuwe beveiligingsroadmap (2018-2019) goedgekeurd, die zal focussen op:

- Boost the Cyber Immune System: de terbeschikkingstelling of verbetering van tools en opleiding om cyberbedreigingen af te slaan;
- Assume Compromise: geavanceerde cyberaanvallen opsporen, observeren en afslaan;
- Disappearing Perimeter: een steeds veranderende geïnterconnecteerde omgeving beschermen.

Belfius voert regelmatig interne, onafhankelijke tests uit om zekerheid te verschaffen over alle aspecten van de beveiligingsorganisatie. Die tests helpen de effectiviteit van de bestaande controles te bepalen, nieuwe risico's te identificeren, de compliance met reglementaire vereisten te controleren en de maturiteit van beveiligingsgerelateerde processen te meten. Indien nodig worden er actieplannen opgesteld om het niveau van informatiebeveiliging te verhogen.

In 2015 werd er een Cyber Security-verzekering onderschreven die sindsdien jaarlijks werd hernieuwd.

In het domein van de IT-beveiliging werd het Certificeringsproces 2017 van de bestaande toegangen door informatie-eigenaars en functionele verantwoordelijken afgerond. Het is gebaseerd op het "need to know need to have"-principe, dat garandeert dat alle medewerkers de juiste toegang hebben tot de informatie die ze nodig hebben.

3.4.3. Data Leakage Program

In 2016 startte Belfius met een specifiek programma om het beveiligingsniveau van informatie en data te verhogen (Data Leakage Program), dat in 2017 werd voortgezet. Tot nog toe werd gefocust op governance en de bouw en het testen van het platform. Vanaf 2018 wordt gestart met een gefaseerde uitrol die de bescherming van persoonsgegevens zal ondersteunen.

Een specifieke Cloud Risk Assessment (CRA) werd geïntegreerd in de "New Product Approval Policy". Afhankelijk van de resultaten van deze risicoanalyse wordt de ISS geïnformeerd of beslist ze over de toepassing van de voorgestelde Cloud-oplossingen.

3.4.4. Security awareness

Om met betrekking tot informatiebeveiliging van Belfius de vaardigheden van de medewerkers te verbeteren en het bewustzijn te verhogen, worden op regelmatige basis bewustmakingscampagnes en vormingsinitiatieven georganiseerd. Het aansturen en de coördinatie van de diverse processen en initiatieven gebeurt door de security awareness-werkgroep. Alle bestaande en nieuwe interne en externe collega's van Belfius Bank en Belfius Verzekeringen die toegang hebben tot het Belfius-netwerk zullen een geplande e-learningmodule moeten volgen. De e-learningmodule zal worden opgenomen in het intake-proces voor nieuwe collega's.

3.4.5. Data privacy

Met betrekking tot de bescherming van persoonsgegevens werd het projectmanagement toegewezen aan het Risico-departement. Het projectmanagement stemt de GDPR-implementatie af op de bestaande projecten voor Data Governance en gegevensbescherming in een holistisch programma voor de groep Belfius om een geïntegreerd en duurzaam gegevensbeheer te verkrijgen. De GDPR of General Data Protection Regulation, is in werking getreden in mei 2016 en zal van toepassing zijn vanaf 25 mei 2018. Ze heeft een significante impact op de gehele organisatie en het beheer van de klantenrelaties van Belfius Bank & Verzekeringen.

Het project is georganiseerd in werkstromen: Vision & strategy; Data register; IT & Security; Third Party; Data Subject Rights; Communication.

3.5. Business continuity

Het beleid op het vlak van de business continuity (BC) vereist dat de diverse afdelingen de business-impact van kritieke activiteiten analyseren, herstelplannen uitwerken en van de nodige documentatie voorzien, en ervoor zorgen dat de plannen inzake business continuity op zijn minst één keer per jaar getest en indien nodig bijgewerkt worden bij de jaarlijkse evacuatieoefeningen van de twee hoofdgebouwen. Op basis van een regelmatige rapportering valideert het directiecomité de herstelstrategieën, de resterende risico's en de actieplannen met het oog op de voortdurende verbetering ervan.

Belfius Insurance en Belfius Investment Partners zijn volledig in lijn met Belfius Bank inzake business continuity.

De volgende vermeldenswaardige gebeurtenissen vonden plaats in 2017:

- Bij de jaarlijkse evacuatieoefening van de hoofdgebouwen werd het BC Plan met succes toegepast en voldeden alle KPI's aan de reglementering; in tegenstelling tot in 2016 (terreuraanvallen in Brussel in maart), was er geen crisis die Belfius ertoe aanzette het BC Plan toe te passen;
- De dreigingsanalyse werd geüpdatet omdat de bedreigingen geëvolueerd zijn: ze kunnen meer ontwrichtend zijn en langer aanhouden. Er werden dan ook bewustwordings- en preventieve maatregelen genomen om de waarschijnlijkheid verder te verminderen of de impact te beperken (bv. door het uitwerken van extra stress-scenario's);
- Waar nodig werd de globale governance geüpdatet en verder geformaliseerd; de technische ondersteunings- en communicatietools werden geprofessionaliseerd;
- Update van de Business Impact Analysis en de relocatiestrategieën als gevolg van de digitaliseringsstrategie, de ontwikkeling van nieuwe producten en diensten en diverse interne reorganisatieprojecten;

- Uitbreiding van "Dual Office": geleidelijk zullen alle systemische activiteiten in minstens twee verschillende geografische locaties worden uitgevoerd, zodat als er zich een zeer zwaar incident voordoet op één locatie, de activiteiten zonder hinder voor de klanten kunnen worden voortgezet op de andere locatie;
- Alle actieplannen werden volgens plan uitgevoerd om tijdig en volledig aan de nieuwe reglementering en wetten inzake Business Continuity & Security te voldoen (bv. de wet betreffende de beveiliging en de bescherming van de kritieke infrastructuren van 1 juli 2011 en de circulaire NBB-2015-32);
- Tot slot werden bij elke BCP-implementatie "lessons learned" en actieplannen uitgewerkt om de veerkracht van Belfius te verbeteren.

3.6. Beheer van de verzekeringspolissen

De mogelijke financiële impact van operationele risico's van Belfius wordt beperkt door het afsluiten van verzekeringspolissen, voornamelijk voor beroepsaansprakelijkheid, fraude, diefstal en onderbreking van de activiteiten. Dit is een standaardpraktijk in de financiëledienstensector.

3.7. Beleid inzake de goedkeuring van nieuwe producten

Het proces voor de ontwikkeling van een "product, activiteit, proces of systeem" omvat een aantal stappen die moeten worden gevolgd vooraleer het nieuwe product op de markt kan worden gebracht. De richtlijn bepaalt het globale proces en de verantwoordelijkheid van de partijen die bij dit proces betrokken zijn. Daartoe bepaalt ze de governance en beschrijft ze het goedkeuringsproces voor het "nieuwe product".

De doelstellingen van het proces zijn:

- ervoor zorgen dat de ontwikkeling van een nieuw "product, activiteit, proces of systeem" aansluit bij de strategie van Belfius;
- zorgen voor de risicoaanvaarding (afhankelijk van de risicotolerantie/-bereidheid);
- ervoor zorgen dat de noodzakelijke middelen beschikbaar zijn;
- de klanttevredenheid verzekeren;
- onbekende of ongewenste risico's in de toekomst vermijden.

3.8. Fraudebeleid

In samenwerking met Audit en Compliance werd een globaal officieel fraudebeleid uitgewerkt. Dit vertaalt zich in een Richtlijn inzake Fraudebeleid. Deze richtlijn verduidelijkt de governance en schetst het kader van interne controles om fraude te voorkomen, te detecteren en om de nodige corrigerende maatregelen te nemen.

Het fraudebeheer valt onder de verantwoordelijkheid van de CRO die zitting heeft in het directiecomité. Een fraude-overlegorgaan coördineert het fraudebeleid en bestaat uit deelnemers van Audit, Compliance en ORM.

Desondanks blijft elke verdedigingslijn verantwoordelijk voor de aan haar toegewezen domeinen en moet ze toezien op de naleving van het kader van interne controle.

Jaarlijks wordt een frauderapport overgemaakt aan het directiecomité en het auditcomité, van waaruit indien nodig correctieve maatregelen worden genomen.

3.9. Berekening van de vereisten inzake het reglementair eigen vermogen

Belfius berekent het reglementaire eigen vermogen in het kader van het operationele risicobeheer middels de gestandaardiseerde benadering van Bazel.

De berekening omvat de toepassing van een percentage ("Beta"-factor genoemd, tussen 12 % en 18 %) op het resultaat (gross income) dat berekend wordt voor elk van de acht business lines die werden omschreven door het Bazelcomité (Corporate Finance, Commercial Banking, Retail Banking, Trading and Sales, Asset Management, Agency Services, Retail Brokerage, Payment and Settlement).

Het resultaat bestaat hoofdzakelijk uit het bedrijfsresultaat van de onderliggende activiteiten, dat de nettorente-inkomsten en de nettocommissies omvat. De opbrengsten uit verzekeringsactiviteiten worden niet in aanmerking genomen vermits Belfius Insurance prudentieel beschouwd wordt als een derde partij (onder het "Deens compromis").

De som van het reglementaire eigen vermogen voor elke business line wordt gebruikt voor de berekening van de totale kapitaalvereisten van het operationele risico, en dit in de vorm van een gemiddelde over de voorbije drie jaar. De berekening wordt jaarlijks geactualiseerd.

INSURANCE RISK

1. Definitie

Bij Belfius Insurance, behorende tot de groep Belfius Bank & Verzekeringen, wordt het onderschrijvingsrisico onderverdeeld afhankelijk van het type van contract: Leven en Niet-Leven. Elke categorie wordt vervolgens onderverdeeld in sub-modules die verband houden met de aard van de onderliggende activiteit.

De verzekeringsrisico's die voortvloeien uit het afsluiten of onderschrijven van verzekeringscontracten, i.e. onderschrijvingsrisico's, zijn de volgende:

- Onderschrijvingsrisico Leven: het risico dat voortvloeit uit het onderschrijven van levensverzekeringscontracten is onderverdeeld in 7 sub-modules:
  - Het mortaliteitsrisico is het risico dat de sterfte toeneemt. Het geldt voor alle verbintenissen waarvoor de verwachte te betalen prestaties toenemen in geval van een stijging van de mortaliteit.
  - Het levensduurrisico: dat is het tegengestelde van het mortaliteitsrisico; het geldt voor de contracten waarvoor een daling van de mortaliteit zou leiden tot een stijging van de verwachte betalingen (bv. pensioencontracten). Verbeteringen in medische

behandelingen die de levensverwachting zouden kunnen verhogen zonder de werkgeschiktheid te herstellen, zouden ertoe kunnen leiden dat de frequentie van het levensduurrisico hoger ligt dan momenteel geobserveerd.
- Het morbiditeitrisico of invaliditeitsrisico slaat op het risico op verlies of een nadelige evolutie van de verwachte prestaties, te wijten aan veranderingen met betrekking tot het niveau, de trend of de volatiliteit van de invaliditeitsgraad.
- Het afkooprisico inzake Leven wordt omschreven als het risico op verlies of toename van de prestaties dat te wijten is aan een verschil tussen de effectieve uitoefening van de contractuele opties van de verzekerde en de verwachte uitoefening. De term "opties" moet worden gezien in de ruime zin van het woord: de deelmodule omvat de opties inzake afkoop, opzegging en premiereductie, maar ook van uitbreiding van de waarborgen. Voor bepaalde contracten kan de uitoefening voordelig zijn voor de instelling, voor andere zal dat leiden tot een verlies. Deze deelmodule omvat daarom twee scenario's: één waarvoor de opties vaker dan verwacht zullen worden uitgeoefend dan voorzien, en een ander waarvoor dat minder het geval zal zijn.
- Het risico met betrekking tot de beheerskosten stemt overeen met het risico dat de beheerskosten hoger zullen komen te liggen dan verwacht doordat ze een hogere inflatie ondergaan dan ingeschat.
- Het risico op een herziening geldt enkel voor herzienbare annuïteiten waarvan de bedragen in negatieve zin kunnen evolueren voor de verzekeraar als gevolg van een verandering van de wettelijke omgeving of de gezondheidstoestand van de verzekerde.
- Het catastroferisico is beperkt tot de contracten waarvoor een onmiddellijke en drastische stijging van de mortaliteit een stijging van de prestatie met zich zou brengen.

→ Onderschrijvingsrisico Niet-Leven: het risico dat voortvloeit uit de verzekeringsverbintenissen Niet-Leven. Onzekerheid omtrent resultaten van de verzekeraar's onderschrijving wordt onderverdeeld in 3 sub-modules:
- Het premierisico betreft het risico dat het bedrag van de ontvangen premies niet toereikend is voor het betalen van de schadegevallen die zich hebben voorgedaan tijdens de dekkingsperiode waarop de premies betrekking hebben;
- Het reserverisico is het risico op verlies of een ongunstige wijziging in de waarde van de verzekeringsverbintenissen, die voortvloeien uit schommelingen in de frequentie en de impact van de verzekerde gebeurtenissen, alsook uit de datum en het bedrag van de uitbetalingen van de schadegevallen; en
- Het catastroferisico is het risico dat er zich een gebeurtenis van grote omvang voordoet die niet gedekt is door de twee voorgaande risico's. Catastrofes zijn rampen zoals onder andere windstormen, (kust)overstromingen, streng winterweer en andere weer-gerelateerde gebeurtenissen, aardbevingen, industriële explosies, grootschalige branden, pandemieën en andere door de mens veroorzaakte rampen zoals maatschappelijke onrust en terroristische aanslagen.

2. Beheer van het verzekeringsrisico

Het Risk & Underwriting-comité geeft zijn advies over de strategie op het vlak van de onderschrijving en de reservering bij de verzekeringsmaatschappijen van Belfius Insurance en het beleid dat daaruit voortvloeit, in het bijzonder aangaande de volgende punten:

→ de soorten en kenmerken van de verzekeringsactiviteiten die Belfius Insurance bereid is om te beheren;
→ de selectiecriteria van de risico's die in overeenstemming zijn met de risicobereidheid;
→ de de manier waarop de effectieve onderschrijving wordt gevolgd;
→ het management tussen aan de ene kant de geïnde verzekeringspremies en aan de andere kant de te betalen schadegevallen die bij de gedragen kosten worden geteld;
→ de identificatie van de risico's die voortvloeien uit de verbintenissen van Belfius Insurance, met inbegrip van de impliciete opties en het kapitaal dat wordt gewaarborgd door de verzekeringsproducten; en
→ het aanleggen van voorzieningen voor de schadegevallen.

De globaal bepaalde strategie wordt binnen de verschillende betrokken entiteiten concreet uitgewerkt en opgevolgd door de lokale verantwoordelijke personen.

Herverzekering is een van de methodes die gebruikt wordt om het verzekeringsrisico te beperken. De bedoeling van een herverzekering is de volatiliteit van de kapitaalbehoeften en de winsten, en de onzekerheid die verbonden is aan het risico in de waardering van de verzekeraar, terug te dringen.

Dit zijn de herverzekeringsfuncties:

→ capaciteit: dankzij de herverzekering is er voor de verzekeraars een grotere flexibiliteit mogelijk met betrekking tot de omvang, de soorten risico's en het activiteitsvolume dat zij op een veilige manier kunnen aanvaarden. Daardoor zijn de verzekeraars in staat nieuwe activiteiten uit te voeren of ze tijdens een korte periode uit te breiden;
→ stabiliteit: dankzij gestructureerde herverzekeringsprogramma's kunnen de verzekeraars hun operationeel resultaat stabiliseren.
→ bescherming: de herverzekering zorgt voor een bescherming tegen gecumuleerde financiële verliezen door een opeenvolging van gebeurtenissen (bijvoorbeeld slechte weersomstandigheden) of tegen significante financiële verliezen als gevolg van één enkele gebeurtenis.
→ financiering: herverzekeren kan een alternatief zijn voor een kapitaalverhoging, en
→ expertise: de herverzekeraars verlenen bijstand aan de verzekeraars in hun expertisedomein. Het bevoegde personeel van de herverzekeringsmaatschappijen biedt zijn diensten aan bij het opstarten van bv. een nieuwe activiteit.

Onderschrijvingsrisico Leven: scenario dat overeenstemt met(1)

	Impact op de beschikbare financiële middelen vóór belastingen	
(In miljoen EUR)	31/12/16	31/12/17
Een verhoging van 15 % van de sterftecijfers	(34,7)	(34,7)
Een verhoging van 10 % van de kosten + 1 % inflatie	(101,0)	(126,4)
Een daling van 10 % van het afkooppercentage	(23,5)	(20,6)

(1) Toepassingsgebied: Belfius Insurance nv (= Belins solo), tak 23 inbegrepen.

Onderschrijvingsrisico Niet-Leven: scenario dat overeenstemt met(1)

	Impact op het resultaat vóór belastingen	
(In miljoen EUR)	31/12/16	31/12/17
Een daling van 10 % van de administratieve kosten	6,6	9,0
Een toename van 5 % in schadelast	(18,4)	(18,3)

(1) Toepassingsgebied: Belfius Insurance nv (= Belins solo) en Corona nv.

3. Gevoeligheden

Belfius Insurance evalueert het effect van de gevoeligheden op het economisch eigen vermogen. De technische reserves worden uitgedrukt in marktwaarde.

Gelet op de lage marktrente is de waarde van de technische voorzieningen groter dan de afkoopwaarde. Dit leidt tot een negatieve impact op het eigen vermogen in geval van een verlaging van het afkooppercentage. De gevoeligheid aan het afkooppercentage daalt in 2017 als gevolg van een daling in het volume van de tak 21 verzekeringsproducten.

Het verzekerd kapitaal bij overlijden is groter dan de marktwaarde van de technische reserves, wat leidt tot een positieve impact op de beschikbare financiële middelen bij een daling van het sterftecijfer.

In de activiteit Niet-Leven zorgen lagere administratieve kosten voor een hoger resultaat, terwijl een toename van de schadegevallen leidt tot een lager resultaat.

4. Evolutie van de schadegevallen

De schadedriehoek is de gebruikelijke methode voor het in kaart brengen van de schade-afhandelingen, die over verscheidene jaren gespreid zijn. Op basis hiervan bepaalt de actuaris onder meer de toereikendheid van de technische voorzieningen. Bij de verzekeringen Niet-Leven kan de Verzekeraar, tussen de datum dat een schadegeval zich voordoet en de datum dat het volledig is afgehandeld, doorgaans de totale kostprijs van het schadegeval niet exact bepalen. Tijdens die periode legt de Verzekeraar een reserve aan die gelijk is aan het geraamde bedrag aan toekomstige betalingen voor dit schadegeval.

Aangezien de reserve slechts een raming is, bestaat het risico dat het effectief betaalde bedrag hoger ligt. Om het gelopen risico te beoordelen, is het noodzakelijk de schommeling van twee bedragen te analyseren:

- de som van de betalingen die werden gedaan vóór die datum;
- de reserve die op die datum is geboekt voor de toekomstige betalingen.

De som van die twee componenten wordt de totale schadelast genoemd.

Onderstaande tabel toont voor Belfius Insurance nv en Corona nv de evolutie sinds 2007 van de som op het einde van het jaar van de totale kosten voor de schadegevallen die zich op jaarbasis hebben voorgedaan.

Schadelast (exclusief herverzekering en interne kosten)

(In duizend EUR)	Voorvalsjaar										
Afwikkelingsjaar	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
Raming aan het einde van het voorvalsjaar	266 081	284 441	331 831	376 927	368 410	366 403	365 798	415 445	389 632	427 822	417 069
1 jaar later	253 679	286 182	315 094	377 982	365 547	350 517	324 524	392 976	361 479	402 910	
2 jaar later	240 004	276 197	302 958	376 143	355 306	334 313	312 883	381 044	353 512		
3 jaar later	231 754	266 868	302 314	370 819	350 249	329 882	306 454	374 836			
4 jaar later	228 986	267 226	300 159	370 924	352 804	328 046	303 051				
5 jaar later	231 760	266 805	299 236	363 378	350 780	323 899					
6 jaar later	229 487	267 520	296 773	360 537	351 335						
7 jaar later	227 465	267 249	293 969	357 875							
8 jaar later	225 761	264 048	293 741								
9 jaar later	225 140	264 340									
10 jaar later	224 495										

(In duizend EUR)											
Huidige raming	224 495	264 340	293 741	357 875	351 335	323 899	303 051	374 836	353 512	402 910	417 069
Cumulatieve betalingen	(204 198)	(226 612)	(266 578)	(298 037)	(295 393)	(267 644)	(246 070)	(304 318)	(256 894)	(261 142)	(164 308)
Huidige voorzieningen	20 298	37 728	27 163	59 839	55 941	56 255	56 981	70 518	96 618	141 768	252 760

(In duizend EUR)	
Voorzieningen (vanaf 2007)	875 869
Voorzieningen (tot 2007)	129 427
Interne kosten	42 515
Aangenomen zaken	27 377
TOTAAL	**1 075 189**[1]

(1) Schadereserve 31/12/17 - toelichting 6.5.2

CORPORATE GOVERNANCE

SAMENSTELLING VAN HET DIRECTIECOMITÉ EN VAN DE RAAD VAN BESTUUR VAN BELFIUS BANK

1. Directiecomité

1.1. Samenstelling

Op 31 december 2017 bestond het directiecomité van Belfius Bank uit de volgende zes leden:

Voorzitter	Marc Raisière
Leden	Dirk Gyselinck
	Eric Hermann
	Olivier Onclin
	Dirk Vanderschrick
	Johan Vankelecom

Op 26 april 2017 hernieuwde de gewone algemene vergadering het bestuursmandaat van de heer Marc Raisière voor een termijn van 4 jaar, d.w.z. tot na afloop van de gewone algemene vergadering van 2021.

De hernieuwing van het bestuursmandaat van de heer Dirk Gyselinck voor een termijn van 4 jaar zal aan de gewone algemene vergadering van 2018 worden voorgesteld.

1.2. Bevoegdheden

De raad van bestuur heeft al zijn bestuursbevoegdheden overgedragen aan het directiecomité dat in zijn schoot werd opgericht. De leden van het directiecomité vormen een college. Deze bevoegdheidsdelegatie slaat niet op het toezicht op het beheer en de bedrijfspositie van de Bank, noch op de uitstippeling van het algemeen beleid, noch op de andere bevoegdheden die krachtens het wetboek van vennootschappen of de bankwet zijn voorbehouden aan de raad van bestuur.

Het directiecomité is bijgevolg belast met de effectieve leiding van de Bank, waarvan het de diverse business lines en hun ondersteunende activiteiten stuurt en coördineert in het kader van de doelstellingen en het algemeen beleid die worden bepaald door de raad van bestuur.

Het directiecomité zorgt ervoor dat de activiteiten van de Bank in overeenstemming zijn met de strategie, het risicobeleid en het algemeen beleid dat werd bepaald door de raad van bestuur, en deelt aan de raad van bestuur de relevante informatie mee, zodat die met kennis van zaken beslissingen kan nemen. Het directiecomité doet voorstellen en formuleert adviezen aan de raad van bestuur met het oog op het vastleggen of verbeteren van het algemeen beleid en de strategie van de instelling.

De leden van het directiecomité moeten hun functie in alle objectiviteit en onafhankelijkheid uitoefenen.

Het directiecomité neemt onder toezicht van de raad van bestuur de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat de Bank over een solide en passende regeling voor de bedrijfsorganisatie beschikt, waaronder toezichtsmaatregelen om een efficiënt en voorzichtig beleid van de instelling conform de bankwet te garanderen.

Het directiecomité komt in principe eenmaal per week samen.

2. Raad van bestuur

2.1. Samenstelling

Op 31 december 2017 bestond de raad van bestuur van Belfius Bank uit vijftien leden, van wie er zes deel uitmaakten van het directiecomité (cf. tabel hierna).

RAAD VAN BESTUUR VAN BELFIUS BANK (boekjaar 2017)	HOOFDFUNCTIE	NIET-UITVOEREND BESTUURDER	LID VAN HET DIRECTIECOMITÉ	ONAFHANKELIJK BESTUURDER	AUDITCOMITÉ	BENOEMINGS-COMITÉ	BEZOLDIGINGS-COMITÉ	RISICOCOMITÉ	BEMIDDELINGS-COMITÉ
Jozef Clijsters	Voorzitter van de raad van bestuur van Belfius Bank NV	★				■	■		☆
Marc Raisière	Voorzitter van het directiecomité van Belfius Bank NV		★						
Dirk Gyselinck	Lid van het directiecomité van Belfius Bank NV verantwoordelijk voor Public & Corporate Banking, Financial Markets, Wealth Management		■						
Eric Hermann	Lid van het directiecomité van Belfius Bank NV Chief Risk Officer		■						
Olivier Onclin	Lid van het directiecomité van Belfius Bank NV Chief Operating Officer, verantwoordelijk voor Operations, IT, Purchasing & Facility Management		■						
Dirk Vanderschrick	Lid van het directiecomité van Belfius Bank NV verantwoordelijk voor Retail & Commercial Banking		■						
Johan Vankelecom	Lid van het directiecomité van Belfius Bank NV Chief Financial Officer, verantwoordelijk voor Finance Reporting, Research, Liquidity & Capital Management, Finance Corporate Advisory & Participations, Asset & Liability Management, Fiscale en Juridische diensten		■						
Paul Bodart	Hoogleraar - Financial Markets aan de Solvay Business School	■		■	☆				
Jean-Pierre Delwart	Voorzitter van de raad van bestuur van Solvac	■		■					☆
Carine Doutrelepont	Advocaat en buitengewoon hoogleraar aan de Université Libre de Bruxelles	■		■		■	■		
Georges Hübner	Gewoon hoogleraar aan de HEC Liège, Liège Université en hoofddocent aan de universiteit van Maastricht, School of Business & Economics	■		■	★			■	
Diane Rosen	Financieel directeur bij BAM Belgium NV	■ (1)		■ (1)				■ (2)	
Chris Sunt	Advocaat	■		■ (3)	☆			■	
Lutgart Van den Berghe	Executive Director bij Guberna en buitengewoon hoogleraar aan de Vlerick Business School	■		■		★	★		
Rudi Vander Vennet	Gewoon hoogleraar Banking en Economics - Universiteit Gent en docent Banking en Insurance aan de Solvay Business School (ULB)	■		■				★	

★ Voorzitter

(1) Vanaf 27 juli 2017.
(2) Vanaf 30 augustus 2017.
(3) Vanaf 1 mei 2017

De heer Chris Sunt werd benoemd tot onafhankelijk bestuurder met ingang van 1 mei 2017 op de gewone algemene vergadering van 26 april 2017.

Mevrouw Els Blaton en mevrouw Diane Rosen werden tijdens de gewone algemene vergadering van 26 april 2017 benoemd tot bestuurder en onafhankelijk bestuurder voor een termijn van maximaal vier jaar, hetzij tot na afloop van de gewone algemene vergadering van 2021, onder voorbehoud van het akkoord van de toezichthoudende overheid. De toezichthouder ging akkoord met deze benoemingen op 27 juli 2017. Mevrouw Diane Rosen werd eveneens benoemd tot lid van het risicocomité met ingang van 30 augustus 2017.

Mevrouw Els Blaton nam ontslag als bestuurder met ingang van 15 november 2017 om lid te worden van het directiecomité van Belfius Insurance.

De raad van bestuur bestaat uit professionals uit verschillende sectoren, waaronder de financiële sector, en beschikt over de nodige deskundigheid en ervaring in de verschillende operationele activiteiten van de Bank.

2.2. Bevoegdheden

De raad van bestuur bepaalt de strategie en de doelstellingen van de Bank alsook het risicobeleid, met inbegrip van de risicotolerantie, op voorstel of na advies van het directiecomité en oefent hierop toezicht uit.

De raad van bestuur is in het kader van deze verantwoordelijkheid voor het algemene beleid actief betrokken, in het bijzonder bij het toezicht op het risicobeleid, de organisatie, de financiële stabiliteit van de Bank en het bestuur ervan, onder meer door het vastleggen van de doelstellingen en de waarden van de kredietinstelling.

De raad van bestuur hecht eveneens zijn goedkeuring aan het governance memorandum van de Bank.

In 2017 kwam de raad van bestuur zeventien maal bijeen.

LINK TUSSEN DE RAAD VAN BESTUUR EN HET DIRECTIECOMITÉ

Het beheer van de activiteiten van de kredietinstelling behoort tot de uitsluitende bevoegdheid van het directiecomité. Het verloopt zonder inmenging van buitenaf, in het kader van het algemeen beleid, zoals het wordt bepaald door de raad van bestuur.

ADVISERENDE COMITÉS DIE WERDEN OPGERICHT DOOR DE RAAD VAN BESTUUR

De raad van bestuur heeft diverse adviserende comités opgericht die hem bijstaan in zijn taak, in het bijzonder een benoemingscomité, een bezoldigingscomité, een auditcomité en een risicocomité. Deze comités zijn uitsluitend samengesteld uit niet-uitvoerende bestuurders. Minstens één lid van elk adviserend comité, en voor wat het auditcomité betreft de meerderheid, is onafhankelijk in de zin van artikel 526 ter van het Wetboek van Vennootschappen. De leden van die adviserende comités hebben maximaal zitting in drie van de voornoemde adviserende comités. Er wordt ook een bemiddelingscomité opgericht binnen de groep Belfius.

1. Benoemingscomité

Het benoemingscomité heeft een adviserende rol en bereidt de beslissingen van de raad van bestuur van Belfius Bank inzake benoemingen voor. Het is tevens belast met het waken over de toepassing van de corporate governance-bepalingen. Omwille van de efficiëntie en de coherentie betreffende de politiek van de groep, bereidt dit comité eveneens de beslissingen voor van de raad van bestuur van Belfius Insurance, Corona en Belfius Investment Partners voor wat betreft deze materie.

1.1. Samenstelling

1.1.1. Algemeen

Op 31 december 2017 bestond het benoemingscomité van Belfius Bank uit de volgende leden:

Voorzitter	**Lutgart Van den Berghe**
Leden	**Jozef Clijsters** Voorzitter van de raad van bestuur van Belfius Bank en van Belfius Insurance
	Carine Doutrelepont
	Johan Tack Bestuurder bij Belfius Insurance, uitgenodigd als vertegenwoordiger van Belfius Insurance

1.1.2. Onafhankelijkheid en deskundigheid

Alle leden van het benoemingscomité zijn niet-uitvoerende bestuurders.

Barones Lutgart Van den Berghe, doctor in de economische wetenschappen, is gedelegeerd bestuurder van Guberna en buitengewoon hoogleraar aan de Vlerick Business School en aan de Universiteit Gent. Zij behoort tot de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten.

De heer Jozef Clijsters, licentiaat toegepaste economische wetenschappen, is voorzitter van de raad van bestuur van Belfius Bank en van Belfius Insurance.

Mevrouw Carine Doutrelepont, doctor in de rechten, is advocaat bij de balies van Brussel en van Parijs en buitengewoon hoogleraar aan de Université Libre de Bruxelles. Zij is lid van de *Académie Royale des Sciences, des Lettres et des Beaux-Arts de Belgique*.

De heer Johan Tack, licentiaat economische wetenschappen, is momenteel bestuurder en adviseur in de financiële en verzekeringssector. Johan Tack wordt uitgenodigd aan de vergaderingen van het benoemingscomité als vertegenwoordiger van Belfius Insurance.

Minstens één lid van het benoemingscomité (in dit geval, de heer Jozef Clijsters) moet in de raad van bestuur van Belfius Insurance zetelen.

Twee van de drie leden van het benoemingscomité zijn onafhankelijke bestuurders in de zin van artikel 526ter van het Wetboek van Vennootschappen.

Twee leden hebben professionele ervaring in de financiële sector.

Eén van de leden had tevens zitting in het benoemings- en bezoldigingscomité van een beursgenoteerde vennootschap.

Alle leden hebben professionele ervaring in een uitvoerende bestuursfunctie en bijkomende professionele ervaring als niet-uitvoerend bestuurder in diverse activiteitssectoren.

Bijgevolg beschikken de leden van het benoemingscomité op basis van hun opleiding en hun uiteenlopende professionele ervaring over de nodige knowhow om een gedegen en onafhankelijk oordeel te kunnen geven over de samenstelling en de werking van de bestuurs- en beleidsorganen van de Bank, in het bijzonder over de individuele en collectieve deskundigheid van hun leden en over hun integriteit, reputatie, onafhankelijkheid van geest en beschikbaarheid.

1.2. Bevoegdheden

Het benoemingscomité:

- is belast met het voorstellen en aanbevelen, voor goedkeuring door de algemene vergadering, of, in voorkomend geval, door de raad van bestuur, van kandidaten voor het invullen van vacatures in de raad van bestuur, het nagaan hoe de kennis, vaardigheden, diversiteit en ervaring in de raad van bestuur zijn verdeeld, en het opstellen van een beschrijving van de taken en bekwaamheden die voor een bepaalde benoeming zijn vereist, evenals het beoordelen hoeveel tijd er aan de functie moet worden besteed.
  Verder stelt het benoemingscomité een streefcijfer vast voor de vertegenwoordiging van het ondervertegenwoordigde geslacht in de raad van bestuur en stippelt het een beleid uit dat erop gericht is het aantal vertegenwoordigers van dit geslacht te verhogen en dit streefcijfer te behalen;
- is belast met het periodiek, en minimaal jaarlijks, evalueren van de structuur, omvang, samenstelling en prestaties van de raad van bestuur en het formuleren van aanbevelingen aan de raad van bestuur met betrekking tot eventuele wijzigingen;
- is belast met het periodiek, en minimaal jaarlijks, beoordelen van de kennis, vaardigheden, ervaring, mate van betrokkenheid, in het bijzonder de regelmatige aanwezigheid, van de leden van de raad van bestuur en van de adviserende comités zowel individueel als collectief, en daar verslag over uitbrengen aan de raad van bestuur;
- is belast met het periodiek toetsen van het beleid van de raad van bestuur voor de selectie en benoeming van de leden van het directiecomité, en het formuleren van aanbevelingen aan de raad van bestuur;
- bereidt de beslissingen voor inzake de benoemingen of de eventuele mandaatverlengingen van de bestuurders, de leden van het directiecomité, de voorzitter van de raad van bestuur en de voorzitter van het directiecomité;
- beoordeelt in welke mate een bestuurder of een kandidaat-bestuurder voldoet aan de criteria die werden vastgelegd voor de hoedanigheid van onafhankelijk bestuurder;
- analyseert de vragen in verband met de problematiek van de opvolging van de bestuurders en de leden van het directiecomité;
- werkt een algemeen en een specifiek profiel uit voor de bestuurders en de leden van het directiecomité;
- ziet toe op de toepassing van de bepalingen op het vlak van corporate governance;
- bereidt de voorstellen voor tot wijziging van het intern reglement van de raad van bestuur en van het directiecomité;
- evalueert het governance memorandum en stelt eventueel wijzigingen voor;
- controleert de naleving van de waarden van de onderneming;
- bespreekt en analyseert op zijn minst eenmaal per jaar het kwantitatief overzicht en de kwalitatieve analyse van de mededelingen op het vlak van stress, burn-out en ongewenst gedrag op het werk en ook de acties die in dat verband werden ondernomen.

Bij de uitoefening van zijn bevoegdheden ziet het benoemingscomité erop toe dat één persoon of een kleine groep van personen de besluitvorming van de raad van bestuur niet domineert op een wijze die de belangen van de instelling in haar geheel schade berokkent.

Het benoemingscomité kan gebruik maken van alle vormen van hulpmiddelen die het geschikt acht voor de uitvoering van zijn opdracht, zoals het inwinnen van extern advies, en ontvangt hiervoor toereikende financiële middelen.

In 2017 kwam het benoemingscomité vijfmaal bijeen.

1.3. Rekruteringsbeleid

1.3.1. Criteria voor de functie van bestuurder/lid van het directiecomité

Elke bestuurder/lid van het directiecomité moet op het ogenblik van zijn aanstelling en ook tijdens de volledige duur van zijn mandaat beschikken over de deskundigheid en de professionele betrouwbaarheid die vereist zijn om zijn functie uit te oefenen. In deze context werkte de Bank een functieprofiel uit.

De Bank zal overigens periodiek evalueren of de bestuurders, de leden van het directiecomité en de leden van de adviserende comités voldoen aan alle criteria.

Overeenkomstig de toepasselijke reglementering is iedere bestuurder verplicht om op spontane wijze de Bank te informeren over elementen die een impact zouden kunnen hebben op de vereiste deskundigheid en professionele betrouwbaarheid om zijn functie als bestuurder uit te oefenen.

1.3.2.Procedure inzake benoeming/herbenoeming

1.3.2.1. Bestuurders

De bestuurders worden benoemd door de algemene vergadering (of door de raad van bestuur in geval van de coöptatie van een bestuurder) op voorstel van de raad van bestuur, na het advies van het benoemingscomité te hebben gekregen. De benoeming of de verlenging van het mandaat van een bestuurder moet vooraf worden goedgekeurd door de toezichthouder (ECB & NBB).

Het benoemingscomité bereidt de voorstellen tot benoeming, coöptatie of verlenging van de bestuursmandaten voor.

Ter gelegenheid van de verlenging van een bestuursmandaat gaat het benoemingscomité over tot de beoordeling van zijn betrokkenheid bij de werking van de raad van bestuur en vergewist hij zich ervan dat er geen nieuwe elementen zijn die een negatieve invloed kunnen hebben op de geschiktheid van de bestuurder om een nieuw mandaat uit te oefenen. Tevens vergewist het benoemingscomité zich ervan, en dit op basis van de competentiematrix, of de raad van bestuur op die manier voldoende competenties in huis heeft om de strategie waar te maken en de toekomstige uitdagingen het hoofd te bieden. Het comité verleent vervolgens advies aan de raad van bestuur.

Bij een eerste benoeming of een verlenging van een mandaat vergewissen de voorzitter van de raad van bestuur en het benoemingscomité zich ervan dat de raad van bestuur en de algemene vergadering over voldoende informatie beschikken over de kandidaat om te kunnen beoordelen of hij/zij beschikt over de nodige expertise en professionele betrouwbaarheid die vereist zijn voor het uitoefenen van die functie.

1.3.2.2. Leden van het directiecomité

De voorzitter en de leden van het directiecomité worden benoemd door de raad van bestuur onder de bestuurders die beroepservaring hebben verworven in het bank- en financiewezen, op voordracht van het directiecomité, nadat advies werd ingewonnen bij het benoemingscomité en nadat de toestemming van de toezichthouder (ECB & NBB) werd verkregen.

De benoeming van de voorzitter van het directiecomité gebeurt op voorstel van het directiecomité, na raadpleging van de voorzitter van de raad van bestuur.

1.4. Diversiteitsbeleid

Een divers samengestelde raad van bestuur omvat verschillen in achtergrond, taal, gender, leeftijd en professionele vaardigheden relevant voor Belfius. Die verschillen worden in aanmerking genomen bij het bepalen van de ideale samenstelling van de raad van bestuur en moeten indien mogelijk op evenwichtige wijze worden gespreid.

Het benoemingscomité bespreekt en beoordeelt de samenstelling van de raad van bestuur voor rekening van de raad van bestuur en doet aanbevelingen aangaande de benoeming van nieuwe bestuurders. Bij de bespreking van de samenstelling van de raad van bestuur houdt het benoemingscomité rekening met de voordelen van alle aspecten van de diversiteit, inclusief maar niet beperkt tot die welke hierboven worden vermeld, om zo te komen tot een aangepast aantal en evenwicht tussen vaardigheden, ervaring en achtergrond in de raad van bestuur.

Bij het zoeken naar geschikte kandidaten voor een benoeming in de raad van bestuur, beoordeelt het benoemingscomité kandidaten op hun verdienste op basis van objectieve criteria en met gepaste aandacht voor de voordelen van diversiteit voor de raad van bestuur.

Het benoemingscomité evalueert jaarlijks de efficiënte werking van de raad van bestuur. Bij deze jaarlijkse beoordeling van de werking van de raad van bestuur, van de adviserende comités en van de individuele bestuurders, houdt het benoemingscomité rekening met een evenwicht binnen de samenstelling van de raad van bestuur qua competenties, ervaring, onafhankelijkheid, kennis van Belfius Bank en qua vertegenwoordiging van de diversiteit binnen de raad van bestuur.

Het benoemingscomité heeft op 25 augustus 2015 een streefcijfer vastgesteld voor de vertegenwoordiging van het ondervertegenwoordigde geslacht in de raad van bestuur en heeft een beleid opgemaakt om het aantal vertegenwoordigers van dit geslacht in de raad van bestuur te vergroten en op die manier het streefcijfer te behalen.

Conform de wettelijke vereisten (artikel 518bis van het Wetboek Vennootschappen) heeft het benoemingscomité een streefcijfer vooropgesteld voor het halen en in stand houden van minstens één derde vertegenwoordigers van het andere geslacht in de raad van bestuur (directiecomité inbegrepen) met ingang van 1 januari 2019. Uit praktische overwegingen zal daarvoor het vereiste minimum aantal leden van het andere geslacht worden afgerond tot het dichtstbijzijnde gehele getal.

Als het aantal bestuurders van het andere geslacht kleiner zou zijn dan één derde, dan moet de eerstvolgende algemene aandeelhoudersvergadering een raad van bestuur samenstellen die wel voldoet aan die vereiste.

Het benoemingscomité bespreekt jaarlijks de evolutie naar de doelstelling voor het bereiken van de diversiteit in de raad van bestuur en doet aanbevelingen die door de raad van bestuur moeten worden goedgekeurd.

Op 31 december 2017 waren de raad van bestuur en het directiecomité als volgt samengesteld:

Raad van bestuur	**Aantal leden**	15
	Verhouding mannen/vrouwen	80 %/20 %
	Onafhankelijke bestuurders	8
	Voornaamste diploma's (verschillende personen kunnen houder zijn van meerdere diploma's)	Economie/Business Administration/ Financiën/Rechten/Ingenieur/ Wiskunde/ Actuariële Wetenschappen
Directiecomité	**Aantal leden**	6
	Verhouding mannen/vrouwen	100 %/0 %
	Voornaamste diploma's (verschillende personen kunnen houder zijn van meerdere diploma's)	Ingenieur (handels-, burgerlijk), Economie/ Business Administration/Financiën/Wiskunde/ Actuariële Wetenschappen

2. Bezoldigingscomité

Het bezoldigingscomité heeft een adviserende rol en bereidt de beslissingen van de raad van bestuur van Belfius Bank inzake bezoldigingen voor. Omwille van de efficiëntie en de coherentie betreffende de politiek van de groep, bereidt dit comité eveneens de beslissingen voor van de raad van bestuur van Belfius Insurance, Corona en Belfius Investment Partners voor wat betreft deze materie.

2.1. Samenstelling

2.1.1. Algemeen

Op 31 december 2017 bestond het bezoldigingscomité van Belfius Bank uit de volgende leden:

Voorzitter	**Lutgart Van den Berghe**
Leden	**Jozef Clijsters** Voorzitter van de raad van bestuur van Belfius Bank en van Belfius Insurance
	Carine Doutrelepont
	Johan Tack Bestuurder bij Belfius Insurance, uitgenodigd als vertegenwoordiger van Belfius Insurance

2.1.2. Onafhankelijkheid en deskundigheid

Alle leden van het bezoldigingscomité zijn niet-uitvoerende bestuurders.

Barones Lutgart Van den Berghe, doctor in de economische wetenschappen, is gedelegeerd bestuurder van Guberna en buitengewoon hoogleraar aan de Vlerick Business School en aan de Universiteit Gent. Zij is lid van de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten.

De heer Jozef Clijsters, licentiaat toegepaste economische wetenschappen, is voorzitter van de raad van bestuur van Belfius Bank en Belfius Insurance.

Mevrouw Carine Doutrelepont, doctor in de rechten, is advocaat bij de balies van Brussel en van Parijs en buitengewoon hoogleraar aan de Université Libre de Bruxelles. Zij is lid van de *Académie Royale des Sciences, des Lettres et des Beaux-Arts de Belgique*.

De heer Johan Tack, licentiaat economische wetenschappen, is momenteel bestuurder en adviseur in de financiële en verzekeringssector. Johan Tack wordt uitgenodigd aan de vergaderingen van het bezoldigingscomité als vertegenwoordiger van Belfius Insurance.

Minstens één lid van het bezoldigingscomité (in dit geval, de heer Jozef Clijsters) moet in de raad van bestuur van Belfius Insurance zetelen.

Twee van de drie leden van het bezoldigingscomité zijn onafhankelijke bestuurders in de zin van artikel 526ter van het Wetboek van Vennootschappen.

Twee leden hebben professionele ervaring in de financiële sector.

Eén van de leden had tevens zitting in een benoemings- en bezoldigingscomité van een beursgenoteerde vennootschap.

Alle leden hebben professionele ervaring in een uitvoerende bestuurdersfunctie en bijkomende professionele ervaring als niet-uitvoerend bestuurder in diverse activiteitssectoren.

De leden van het bezoldigingscomité beschikken bijgevolg op grond van hun opleiding en uiteenlopende bedrijfservaring over de nodige deskundigheid om een gedegen en onafhankelijk oordeel te kunnen geven over het beloningsbeleid en de beloningspraktijken en de prikkels die daarvan uitgaan voor de risicobeheersing, de eigenvermogensbehoeften en de liquiditeitspositie van de Bank.

2.1.3. Samenwerking en interactie met de andere adviserende comités van de raad van bestuur

Teneinde zijn bevoegdheden (zie ook verder) correct te kunnen uitoefenen, had het bezoldigingscomité in 2017 een regelmatige interactie met het risicocomité en het auditcomité.

Het risicocomité waakt er over dat het risicobeheer, de behoefte aan eigen vermogen en de liquiditeitspositie van de groep Belfius, evenals de waarschijnlijkheid en de spreiding in de tijd van de winst, correct worden meegenomen in de beslissingen aangaande het bezoldigingsbeleid.

Concreet gebeurt dit binnen Belfius Bank door het adviseren over de uitwerking van een globale "Risk Gateway" (zie § 2.3.1.3.) alsook de jaarlijkse opmaak en evaluatie van de zogenaamde Key Risk Indicators. De voorbereiding hiervan gebeurt door de riskafdelingen in samenwerking met de afdeling Human Resources.

Het auditcomité waakt mee over de opmaak van de objectieven voor de onafhankelijke controlefunctie, Auditor-Generaal.

De afdeling audit van Belfius Bank voorziet een onafhankelijke en regelmatige analyse van het bezoldigingsbeleid en de concrete uitvoering hiervan. In 2017 werd een opvolgingsstudie gerealiseerd. De resultaten hiervan werden ook aan het bezoldigingscomité voorgesteld. De audit die in 2017 werd gerealiseerd bracht geen specifieke opmerking naar voren.

2.2. Bevoegdheden

Het bezoldigingscomité bereidt de beslissingen van de raad van bestuur voor, onder andere door:

- het bezoldigingsbeleid uit te werken, evenals concrete bezoldigingsvoorstellen te doen voor de voorzitter, de niet-uitvoerende leden van de raad van bestuur en de leden van de adviserende comités van de raad van bestuur. De raad van bestuur legt deze bezoldigingsvoorstellen ter goedkeuring voor aan de algemene vergadering;
- het bezoldigingsbeleid uit te werken, evenals concrete voorstellen te doen voor de bezoldiging van de voorzitter van het directiecomité en voor de bezoldiging van de leden van het directiecomité op advies van de voorzitter van het directiecomité. Vervolgens bepaalt de raad van bestuur de vergoeding van de voorzitter en van de leden van het directiecomité;
- advies te geven over de voorstellen van de voorzitter van het directiecomité van Belfius Bank met betrekking tot de vertrekvergoedingen voor leden van het directiecomité van Belfius Bank. Op voorstel van het bezoldigingscomité bepaalt de raad van bestuur van Belfius Bank de vertrekvergoeding van de voorzitter en leden van het directiecomité van Belfius Bank;
- advies te geven aan de raad van bestuur met betrekking tot het bezoldigingsbeleid voor de medewerkers van wie de activiteit een materiële weerslag heeft op het risicoprofiel van Belfius Bank (de zogenaamde "Identified Staff") en met betrekking tot de conformiteit van de toegekende bezoldiging aan de "Identified Staff" aan het op hen toepasselijke bezoldigingsbeleid;
- het voorbereiden van het remuneratieverslag dat door de raad van bestuur wordt bekrachtigd en in het jaarverslag wordt gepubliceerd;
- het periodiek nagaan of de bezoldigingsprogramma's hun doel bereiken en in overeenstemming zijn met de toepasselijke bepalingen;
- de jaarlijkse beoordeling van de prestaties en de objectieven van de leden van het directiecomité;
- advies geven bij de uitwerking van een globale "Risk Gateway", in afstemming met het risicocomité, die verschillende hefbomen omvat die toegepast worden op verschillende momenten van de performance managementcyclus met impact op de bepaling van de variabele verloning.

Het bezoldigingscomité oefent rechtstreeks toezicht uit op het bepalen van de objectieven en de bezoldiging van de verantwoordelijken voor de onafhankelijke controlefuncties (Chief Risk Officer, Auditor-Generaal en de Compliance Officer).

In 2017 kwam het bezoldigingscomité negenmaal bijeen.

2.3. Bezoldiging

2.3.1. Inleiding

2.3.1.1. Beslissingsbevoegdheden

De raad van bestuur beslist over de bezoldiging van de leden van het directiecomité van Belfius Bank op basis van het advies van het bezoldigingscomité en van de voorzitter van het directiecomité.

De bezoldiging van de hogere leidinggevenden die een betekenisvolle impact kunnen hebben op het risicoprofiel van Belfius Bank, gelet op de aard of het niveau van de functies en/of de bezoldiging ervan, wordt bepaald door het directiecomité, binnen het kader van het bezoldigingsbeleid. Het bezoldigingscomité geeft advies aangaande dit beleid en neemt kennis van de individuele informatie.

2.3.1.2. Bezoldigingsbeleid

Het bezoldigingsbeleid van Belfius Bank en haar filialen werd uitgewerkt door de afdeling Human Resources en de juridische diensten, en voor advies voorgelegd aan het bezoldigingscomité. Ook het risicocomité werd betrokken bij de uitwerking van dit bezoldigingsbeleid.

Het bezoldigingsbeleid bevat enerzijds algemene principes die gelden voor alle medewerkers van Belfius Bank. Het omvat anderzijds, met inachtneming van het principe van de proportionaliteit dat op voorhand afgesproken werd met NBB, specifieke bepalingen die uitsluitend van toepassing zijn op de leden van het directiecomité en de medewerkers van wie de activiteit een materiële weerslag op het risicoprofiel van Belfius Bank (nl. "Identified staff") heeft, gelet op de aard of het niveau van de functies en/of de bezoldiging ervan.

Bij de jaarlijkse actualisatie van de lijst "Identified staff" houdt Belfius Bank rekening met de richtlijnen die op Europees niveau werden uitgevaardigd. Het bezoldigings- en risicocomité worden eveneens geïnformeerd van het resultaat van deze actualisatie.

2.3.1.3. Beleidslijnen die werden goedgekeurd door de raad van bestuur conform de reglementering

De vaste bezoldiging vormt een aanzienlijk gedeelte van de totale bezoldiging en is erop gericht om de prestaties van de medewerkers te vergoeden, rekening houdend met hun ervaring, hun opleiding en competentie, hun taken, hun verantwoordelijkheid en hun functieniveau.

Door het prestatiegebonden gedeelte van de bezoldiging te beperken, wordt het nemen van overdreven risico's ontraden. Voor 2017 bedraagt de verhouding variabel-vast, bij normale prestaties, 30 % voor de leden van het directiecomité en 25 % voor het senior management. Uitzonderlijke prestaties kunnen nooit leiden tot een verhouding van meer dan 50 %

De enveloppe voor de prestatiegebonden bezoldiging (prestaties 2017) wordt bepaald in functie van de evolutie van de bedrijfsresultaten.

Het beleid omvat ook een risk gateway, dit is een mechanisme (ex-ante) dat bepaalt dat het totale budget van de variabele bezoldiging van het senior management verlaagd wordt in geval van een materiële verslechtering van de solvabiliteitsratio's (CET1/blootstelling aan reglementair risico) of liquiditeits-ratio's (LCR) beneden de niveaus vastgelegd in het risicokader.

De prestatiegebonden bezoldiging wordt individueel uitgekeerd in functie van de beschikbare enveloppe, de collectieve resultaten en het realiseren van individuele objectieven.

Voor het prestatiejaar 2017 werden in de objectieven van de leden van het directiecomité en de medewerkers van wie de activiteit een materiële weerslag op het risicoprofiel van Belfius Bank heeft, risico-gerelateerde indicatoren (KRI's) opgenomen. De bedoeling is om op een correcte wijze rekening te houden met de verschillende soorten (actuele en toekomstige) risico's op elk moment van de evaluatiecyclus: een onvoldoende score op één of meerdere van deze risico-indicatoren heeft een negatieve impact op de variabele beloning.

De opmaak, opvolging en evaluatie van deze risico-indicatoren wordt gecoördineerd door de Chief Risk Officer (CRO) en voorgelegd aan het bezoldigingscomité, evenals aan het risicocomité. De CRO zal hiertoe, waar relevant, afstemmen met de Auditor-Generaal en de Compliance Officer en zal regelmatig overleg hebben met de afdeling Human Resources.

Belfius Bank heeft bovendien de mogelijkheid om de prestatiegebonden bezoldiging te verminderen - of zelfs tot nul te herleiden - in geval van slechte (collectieve of individuele) prestaties, rekening houdend met het hiërarchisch niveau van de medewerker en/of de wettelijke basis waarop die prestatiegebonden bezoldiging steunt.

Eind 2015 werd een beleid aangaande uitgesteld variabel loon ("deferral") uitgewerkt voor de medewerkers van wie de activiteit een materiële weerslag op het risicoprofiel van Belfius Bank heeft. Dit voorstel werd gedaan door de afdeling Human Resources, in samenwerking met de afdelingen Capital & Liquidity Management, Legal en Risk. Dit beleid werd voor het prestatiejaar 2017 behouden.

Concreet zal voor de medewerkers van wie de activiteit een materiële weerslag op het risicoprofiel van Belfius Bank heeft, voor zover hun prestatiegebonden bezoldiging het bedrag vooraf afgesproken met NBB overschrijdt, 50 % van de bezoldiging uitgesteld toegekend worden over een periode van 5 jaar (60 % uitgesteld indien de prestatiegebonden bezoldiging hoger zou liggen dan 200 000 EUR) voor de leden van het directiecomité en hun "direct reports" en 3 jaar voor de anderen. Daarnaast zal 50 % van de totale variabele bezoldiging uitgekeerd worden via een financieel instrument dat de financiële gezondheid van de onderneming reflecteert. De modaliteiten van dit beleid worden geïntegreerd in het bezoldigingsbeleid van de groep Belfius.

De risk gateway (zie hoger) wordt ook toegepast op het eind van het eerste trimester om te bepalen of het uitgesteld variabel loon dat uitkeerbaar is in dat jaar ook effectief kan uitbetaald worden.

De variabele bezoldiging kan desgevallend onderworpen worden aan een ex-post "risk adjustment" via een malus of een "clawback"-clausule.

2.3.2. Bezoldiging van de leden van het directiecomité

2.3.2.1. Vaste en prestatiegebonden bezoldiging

De bezoldiging van de leden van het directiecomité van de Bank bestaat uit een vast en een prestatiegebonden deel.

De vaste en de prestatiegebonden bezoldiging van de leden van het directiecomité vormen een geheel waarvan het zitpenningen of de tantièmes die een lid van het directiecomité ontvangt van een derde vennootschap waarin het lid voor rekening van Belfius Bank een mandaat uitoefent, in mindering worden gebracht.

De bezoldiging van het directiecomité wordt goedgekeurd door de raad van bestuur. De voorzitter en leden van het directiecomité nemen noch aan de beraadslaging noch aan de besluitvorming ervan deel.

Wanneer een lid van het directiecomité meerdere mandaten heeft binnen de Belfius Groep, kan een deel van de bezoldiging intern doorgefaktureerd worden en in dat geval wordt enkel het gedeelte ten laste van Belfius Bank in de cijfers geïntegreerd.

2.3.2.2. Bezoldiging over het jaar 2017

Bezoldiging van de voorzitter van het directiecomité

Vaste bezoldiging

De vaste bezoldiging van de voorzitter van het directiecomité bedraagt 575 000 EUR.

Daarnaast bedroeg de premie in zijn groepsverzekering 99 980 EUR en voor andere verzekeringen (in hoofdzaak: verzekering overlijden en invaliditeit) was dit 35 368 EUR.

Voor de andere voordelen (in hoofdzaak zijn dit de onkostenvergoeding en de kosten eigen aan de bedrijfswagen) bedroeg het voordeel in 2017: 9 255 EUR.

Variabele bezoldiging
De raad van bestuur besliste om aan de voorzitter van het directiecomité voor de prestaties 2017 een variabele bezoldiging toe te kennen ten belope van 190 423 EUR. De verwerving van dit bedrag is gespreid over 7 jaren en dit voor zover bepaalde voorwaarden vervuld zijn. De totale (uitgestelde) variabele bezoldiging wordt voor de helft toegewezen in cash en voor de helft in een financieel instrument.

Een eerste uitbetaling van deze variabele bezoldiging voor de prestaties 2017 van 47 606 EUR vindt begin 2018 plaats.

De verwerving van het saldo van deze variabele bezoldiging, gelinkt aan de prestaties 2017, zal gespreid worden over de komende 6 jaar.

De uitbetaling van de uitgestelde variabele bezoldiging is afhankelijk van de jaarlijkse evaluatie van het financieel instrument en kan desgevallend onderworpen worden aan een ex-post "risk adjustment" via een malus of een clawback clausule (zie hoger 2.3.1.3.).

Begin 2018 zal een bedrag van 78 181 EUR, gelinkt aan de prestaties 2015 en 2016 (zijnde de tweede en derde uitbetaling van de variabele bezoldiging die werd toegekend op basis van de prestaties 2015 en 2016) uitbetaald worden aan de voorzitter van het directiecomité.

Op basis van de toegekende variabele bezoldiging gelinkt aan de prestaties 2015, 2016 en 2017 kan de voorzitter van het directiecomité, mits bepaalde voorwaarden vervuld zijn over de komende 6 jaar, een uitgestelde variabele bezoldiging verwerven, namelijk in 2019: 95 585 EUR, in 2020: 57 500 EUR, in 2021: 57 500 EUR, in 2022: 48 202 EUR, in 2023: 28 972 EUR, in 2024: 9 522 EUR.

Het is belangrijk te herhalen dat elke uitbetaling van (uitgestelde) variabele bezoldiging afhankelijk is van de jaarlijkse evaluatie van het financieel instrument en kan onderworpen worden aan een ex-post "risk adjustment" via een malus of een clawback clausule (zie hoger 2.3.1.3.).

Bezoldiging andere leden van het directiecomité
Vaste bezoldiging
De vaste bezoldiging van de leden van het directiecomité (verdeeld over vijf personen) bedraagt 1 660 000 EUR.

Daarnaast bedroeg (geaggregeerd) de premie in hun groepsverzekering 277 271 EUR (verdeeld over de vijf leden) en voor andere verzekeringen (in hoofdzaak: verzekering overlijden en invaliditeit) was dit 112 007 EUR (verdeeld over de vijf leden).

Voor de andere voordelen (in hoofdzaak zijn dit de onkostenvergoeding en de kosten eigen aan de bedrijfswagen) bedroeg het voordeel in 2017 verdeeld over de vijf leden 57 736 EUR.

Variabele bezoldiging
De raad van bestuur besliste om een variabele bezoldiging toe te kennen aan de leden van het directiecomité (vijf personen) ten belope van 569 130 EUR in totaal. De respectievelijke totale (uitgestelde) variabele bezoldiging wordt voor ieder lid van het directiecomité voor de helft toegewezen in cash en voor de helft in een financieel instrument.

De verwerving van dit bedrag is gespreid over 7 jaren en dit voor zover bepaalde voorwaarden vervuld zijn.

Een eerste betaling van deze variabele bezoldiging, gelinkt aan de prestaties 2017, aan de leden van het directiecomité (142 282 EUR verdeeld over de vijf leden) vindt begin 2018 plaats.

De verwerving van het saldo van deze variabele bezoldiging, gelinkt aan de prestaties 2017, zal gespreid worden over de komende 6 jaar.

De uitbetaling van de uitgestelde variabele bezoldiging is afhankelijk van de jaarlijkse evaluatie van het financieel instrument en kan desgevallend onderworpen worden aan een ex-post "risk adjustment" via een malus of een clawback clausule (zie hoger 2.3.1.3.).

Begin 2018 zal een bedrag van 233 235 EUR, gelinkt aan de prestaties 2015 en 2016 (zijnde de tweede en derde uitbetaling van de variabele bezoldiging die werd toegekend op basis van de prestaties 2015 en 2016) uitbetaald worden, verdeeld over de vijf leden van het directiecomité.

Op basis van de toegekende variabele bezoldiging gelinkt aan de prestaties 2015, 2016 en 2017 kunnen de leden van het directiecomité, mits bepaalde voorwaarden vervuld zijn over de komende 6 jaar, een uitgestelde variabele bezoldiging verwerven, namelijk in 2019: 284 926 EUR , in 2020: 171 100 EUR, in 2021: 171 100 EUR, in 2022: 143 764 EUR, in 2023: 86 676 EUR, in 2024 28 459 EUR.

Het is belangrijk te herhalen dat elke uitbetaling van de (uitgestelde) variabele bezoldiging afhankelijk is van de jaarlijkse evaluatie van het financieel instrument en desgevallend kan onderworpen worden aan een ex-post "risk adjustment" via een malus of een "clawback"-clausule (zie hoger 2.3.1.3.).

Optieplannen
Belfius Bank heeft geen optieplan. Gedurende het jaar 2017 werden er dan ook geen opties toegekend aan noch uitgeoefend door de leden van het directiecomité.

In overeenstemming met artikel 450 van Verordening nr. 575/2013 verklaart Belfius Bank dat er geen enkele medewerker binnen Belfius Bank is die in 2017 een bezoldiging van meer dan 1 miljoen EUR had.

In 2017 werd er geen uitzonderlijke premie toegekend bij aanwerving, noch ontslagvergoeding betaald aan leden van het directiecomité.

2.3.3. Bezoldiging van de medewerkers van wie de activiteit een materiële weerslag op het risicoprofiel van Belfius Bank heeft (exclusief de leden van het directiecomité en de leden van de raad van bestuur)

Vaste bezoldiging
De vaste bezoldiging die aan de betreffende medewerkers (173 medewerkers eind 2017) in 2017 werd betaald, bedraagt 21 941 346 EUR.

Prestatiegebonden bezoldiging over het jaar 2017

Een totaal bedrag van 6 001 219 EUR werd toegekend aan de betreffende medewerkers als prestatiegebonden bezoldiging voor hun prestaties in 2017. Het totale bedrag werd betaald in 2018, aangezien geen enkele van deze medewerkers een prestatiegebonden bezoldiging ontving voor hun prestaties in 2017 die hoger is dan het bedrag dat voorafgaandelijk werd overeengekomen met de NBB.

Dit bedrag werd voor 5 717 917 EUR in warranten(1) toegekend en voor 283 302 EUR in cash.

Optieplannen

Belfius Bank heeft geen optieplan. Gedurende het jaar 2017 werden er dan ook geen opties toegekend aan noch uitgeoefend door de medewerkers van wie de activiteit een materiële weerslag op het risicoprofiel van Belfius Bank heeft.

Ontslagvergoedingen

In 2017 werd aan 1 medewerker van wie de activiteit een materiële weerslag op het risicoprofiel van Belfius Bank heeft, een ontslagvergoeding betaald.

Het totaal bedrag van deze vergoeding bedraagt 374 836 EUR .

Deze ontslagvergoeding werd toegekend met volgende modaliteiten:

- Betaald in cash: 327 136 EUR;
- Betaald in financieel instrument: 15 900 EUR;
- Uitgesteld betaald: 31 800 EUR.

Het is belangrijk te herhalen dat elke uitbetaling van de uitgestelde ontslagvergoeding afhankelijk is van de jaarlijkse evaluatie van het financieel instrument en desgevallend kan onderworpen worden aan een ex-post "risk adjustment" via een malus of een "clawback"-clausule. Het reeds betaalde gedeelte is onderworpen aan een "clawback"-clausule (zie hoger 2.3.1.3.).

Er werd voor het jaar 2017 aan geen enkele persoon (die valt onder het punt 2.3.3.) een uitzonderlijke premie bij aanwerving voorzien.

2.3.4. Bezoldiging van de leden van de raad van bestuur (niet-uitvoerende bestuurders)

De totale bezoldiging, betaald aan de leden van de raad van bestuur behalve de leden van het directiecomité (niet uitvoerende bestuurders) voor 2017, bedraagt 817 944 EUR voor 48 vergaderingen (ten opzichte van 683 492,48 EUR in 2016 voor 43 vergaderingen). Dit bedrag omvat de bezoldiging voor hun bestuursmandaat (een vast bedrag dat voor alle leden van de raad van bestuur identiek is, behalve voor de voorzitter) alsook de zitpenningen voor de vergaderingen van de raad van bestuur en de verschillende adviserende comités (een vast bedrag per deelname aan een vergadering, verschillend voor de leden van de vergadering enerzijds en de voorzitter anderzijds).

De raad van bestuur zal aan de gewone algemene vergadering van 2018 voorstellen om de bezoldiging voor het bestuursmandaat en de zitpenningen voor de vergaderingen van de raad van bestuur en de verschillende adviserende comités terug te brengen naar de vergoedingen die golden vóór 1 juli 2013. Alle voorwaarden hiervoor (oa. financieel economische gezondheid van de onderneming, core equity ...) zijn immers duidelijk en structureel vervuld.

De niet-uitvoerende bestuurders ontvangen geen variabele bezoldiging en geen opties.

De voorzitter van de raad van bestuur heeft een bedrijfswagen ter beschikking.

De voorzitter en de leden van het directiecomité ontvangen geen vergoeding voor de vergaderingen van de raad van bestuur.

(1) Onderliggende waarde: kapitalisatieaandeel van Candriam Equities L Europe (SICAV).

Aantal vergaderingen en bezoldiging per niet-uitvoerend bestuurder voor het jaar 2017(1)

	Mediatiecomité (2 vergaderingen)	Raad van bestuur (17 vergad.)	Risicocomité (9 vergad.)	Auditcomité (9 vergad.)	Benoemings-comité (4 vergad.)	Bezoldigings-comité (7 vergad.)	Bezoldiging totaal (in EUR)
Doutrelepont Carine		15			4	6	66 600
Delwart Jean-Pierre	2	15					51 300
Clijsters Jozef	2(2)	17(2)			4	7	240 300
Hübner Georges		17	8	9(2)			96 300
Van den Berghe Lutgart		17			4(2)	7(2)	90 000
Sunt Chris		16	8	8			76 500
Bodart Paul		16		9			65 700
Vander Vennet Rudi		17	9(2)				81 000
Blaton Els		6					18 294
Rosen Diane		10	2				31 950
							817 944

(1) In 2017 werden ook 4 dagen opleiding georganiseerd voor de niet-uitvoerende bestuurders waarvoor geen enkele vergoeding werd betaald.
(2) Voorzitter.

3. Auditcomité

3.1. Samenstelling

3.1.1. Algemeen

Op 31 december 2017 bestond het auditcomité van Belfius Bank uit de volgende leden:

Voorzitter	Georges Hübner
Leden	Paul Bodart
	Chris Sunt

3.1.2. Onafhankelijkheid en deskundigheid

In het auditcomité moet op zijn minst één onafhankelijk bestuurder zetelen die beschikt over de vereiste individuele competentie op het vlak van boekhouding en/of audit. De meerderheid van de leden van het auditcomité moeten onafhankelijke bestuurders zijn. De voorzitter van het comité wordt aangeduid door de leden. Anderzijds moeten de leden van het auditcomité beschikken over een collectieve deskundigheid op het gebied van de werkzaamheden van de Bank alsook op het gebied van boekhouding en audit.

Het auditcomité van Belfius bestaat uit 3 niet-uitvoerende bestuurders, alle 3 onafhankelijke bestuurders, namelijk de heer Georges Hübner, de heer Paul Bodart en de heer Chris Sunt.

De heer Georges Hübner, licentiaat in Business Administration en Ph.D in Management, is professor in Financiën aan de HEC Liège, Université de Liège en hoofddocent aan de universiteit van Maastricht. Hij nam onder meer deel aan het college van experten benoemd door de overheid ten gevolge van de financiële crisis. Hij beschikt over professionele ervaring op het gebied van boekhouding en audit die hij onder meer verwierf in het kader van zijn activiteiten als professor, deelname aan college van experten en voorzitterschap in de bekwaamheidsexamenjury van de IBR/IRE.

De heer Paul Bodart, die ingenieur is en een MBA behaalde, is gewoon hoogleraar aan de Solvay Business School. Hij beschikt over professionele ervaring op het vlak van boekhouding en audit, die hij onder meer heeft opgedaan als lid van het auditcomité van de National Settlement Depository, de Russische nationale bewaarnemer, en in zijn functies als voorzitter van het auditcomité en lid van het risicocomité van Dexia en van Dexia Crédit Local, en lid van het auditcomité van Euroclear Bank. Bovendien beschikt hij over heel wat ervaring in de bank- en de financiële sector, onder meer in leidinggevende functies (hij was onder meer CEO van de Belgische bankdochter van de groep Bank of New York Mellon, waar hij verantwoordelijk was voor de transacties van de groep in de eurozone).

Meester Chris Sunt heeft in zijn hoedanigheid van advocaat, met meer dan 30 jaar specialisatie in financieel recht, eveneens relevante ervaring opgedaan op het vlak van boekhouding en audit.

Derhalve beschikte en beschikt het auditcomité over minstens één onafhankelijk bestuurder die beschikt over de vereiste individuele competentie op het vlak van boekhouding en/of audit en over een collectieve deskundigheid op het gebied van de werkzaamheden van de Bank alsook op het vlak van boekhouding en audit.

3.2. Taken en bevoegdheden

Het auditcomité adviseert de raad van bestuur bij de uitoefening van zijn toezicht- en controleopdracht in ruime zin.

3.2.1. Financiële rapportering

Het auditcomité houdt toezicht op de integriteit van de financiële informatie die door de vennootschap aangeleverd wordt, in het bijzonder door de toegepaste boekhoudnormen te beoordelen, inclusief de criteria met betrekking tot de consolidatiekring. Het toezicht bestrijkt eveneens de monitoring van de periodieke financiële informatie vóór deze wordt voorgelegd aan de raad van bestuur van de Bank.

Het auditcomité volgt het proces inzake de uitwerking van de financiële informatie en doet aanbevelingen of voorstellen om garant te staan voor de integriteit ervan.

3.2.2. Interne audit en risicobeheer

Minstens één keer per jaar onderzoekt het auditcomité de doeltreffendheid van de interne controlesystemen en het risicobeheer die werden opgezet door het directiecomité om zich ervan te vergewissen dat de voornaamste risico's (met inbegrip van de risico's die verband houden met de naleving van de geldende wetgeving en reglementering) behoorlijk geïdentificeerd en beheerd worden. Daartoe bezorgt het directiecomité aan het auditcomité een verslag m.b.t. de beoordeling van de interne controle.

In de loop van 2017 nam het auditcomité kennis van de verslagen betreffende de juridische geschillen, de Compliance activiteit, de activiteiten van audit en controle, de activiteiten van de juridische diensten alsook van de activiteiten van monitoring van de risico's (bv. krediet-, markt-, liquiditeits- en operationele risico's en de risico's betreffende de ICT-beveiliging).

3.2.3. Werking van de interne audit

Het auditcomité beoordeelt de efficiëntie en onafhankelijkheid van de werking van de afdeling Interne Audit. Tevens gaat het auditcomité na in welke mate het management tegemoetkomt aan de bevindingen van de audit en diens aanbevelingen. In 2017 analyseerde het auditcomité het jaarlijks activiteitenverslag 2016, het auditplan 2017 en eveneens het auditplan 2018, het halfjaarlijks activiteitenverslag S1-2017, alsook het halfjaarverslag voor de opvolging van de aanbevelingen, die ze tevens goedkeurde. Het interne-auditcharter werd een laatste keer gevalideerd in 2018.

3.2.4. Wettelijke controle

Het auditcomité deelt aan de raad van bestuur alle inlichtingen mee over de resultaten van de wettelijke controle op de jaarrekeningen en de geconsolideerde rekeningen, en geeft ook uitleg over de manier waarop de wettelijke controle op de jaarrekeningen en de geconsolideerde rekeningen heeft bijgedragen tot de integriteit van de financiële informatie en over de rol die het auditcomité hierin heeft gespeeld.

Het auditcomité zorgt eveneens voor de monitoring van de wettelijke controle van de jaarrekeningen en de geconsolideerde rekeningen, inclusief de opvolging van de vragen en de aanbevelingen van de commissaris.

In 2017 rapporteerde het auditcomité aan de raad van bestuur over jaarrekeningen en geconsolideerde financiële resultaten van Belfius Bank per 31 december 2016, 31 maart 2017, 30 juni 2017 en 30 september 2017. Na beoordeling van de toelichtingen die werden verstrekt door de directie van de Bank en door de commissarissen, verleende het auditcomité een positief advies aan de raad van bestuur over de jaarrekeningen.

3.2.5. Externe auditfunctie en monitoring van de onafhankelijkheid van de commissaris(sen)

Het auditcomité vergewist zich van de adequate werking van het externe toezicht door de commissaris(sen).

Het auditcomité ziet toe op de onafhankelijkheid van de commissaris(sen) en op zijn (hun) auditprogramma.

Het auditcomité doet een aanbeveling aan de raad van bestuur in het kader van de aanstelling van of de verlenging van het mandaat van de commissaris.

3.3. Werking

Het auditcomité kan zich alle nuttige inlichtingen of stukken laten verstrekken en elk nazicht laten uitvoeren. Het doet daarbij een beroep op de interne audit van Belfius Bank, die hiërarchisch afhangt van de voorzitter van het directiecomité.

In 2017 kwam het auditcomité negenmaal bijeen.

Het auditcomité van Belfius Bank werkt onafhankelijk van het auditcomité dat werd opgericht bij Belfius Insurance. Het auditcomité van Belfius Bank vergaderde twee keer samen met het auditcomité van Belfius Insurance, ter gelegenheid waarvan toelichting werd gegeven bij de jaarrekeningen over 2016 en de halfjaarrekeningen op 30 juni 2017 van de verzekeringsmaatschappij.

Het auditcomité Belfius Bank heeft ten slotte vijf keer samen met het risicocomité vergaderd met het oog op de analyse van het verslag van de effectieve leiding aangaande de beoordeling van het interne-controleverslag 2016, het rapport van de risico's verbonden aan het gebruik van waarderingsmodellen, de opvolging van de implementatie van de strategie betreffende IT-veiligheid, het beheren van de risico's inzake toepassing van IFRS 9 vanaf 1 januari 2018, alsook een driemaandelijks verslag over de monitoring van de risico's.

3.4. Interne audit

Een Auditcharter beschrijft de werkingsprincipes van de interne auditfunctie binnen Belfius. Het Charter bepaalt onder meer het mandaat, de objectieven, de rollen en verantwoordelijkheden en de organisatie van de interne auditfunctie en garandeert haar onafhankelijkheid. Het Charter werd goedgekeurd door de raad van bestuur begin 2018 en wordt minstens elke 3 jaar herzien.

Belfius Bank beschikt over een interne auditfunctie die beantwoordt aan de internationale normen op het vlak van methodologie en rapportering.

De interne auditfunctie is een onafhankelijke en objectieve activiteit die de organisatie redelijke zekerheid biedt omtrent de mate van beheersing van haar werking .Daarbij verleent ze adviezen ter verbetering en creëert op deze manier toegevoegde waarde.

De interne auditfunctie helpt de organisatie dus bij het realiseren van haar objectieven. Ze doet dit door op een systematische en gedisciplineerde wijze het risk management, de interne controleprocessen en de governanceprocessen te beoordelen en daarbij voorstellen te formuleren om de efficiëntie ervan te verhogen. Dit gebeurt voornamelijk door het realiseren van audit missies en het opvolgen van auditaanbevelingen.

Het hoofd van interne audit van Belfius Bank is verantwoordelijk voor de interne audit op groepsniveau (Auditor Generaal).Ten dien behoeve heeft het hoofd van interne audit van Belfius Insurance een functionele link naar de Auditor Generaal. Op deze manier wordt de onafhankelijkheid van het hoofd van interne audit van Belfius Insurance ten opzichte van zijn bestuursorganen gecombineerd met het gebruik van uniforme en kwalitatieve auditpraktijken (auditplanning , auditmethodologie, opvolging van auditaanbevelingen,...) in de Belfius groep.

4. Risicocomité

4.1. Samenstelling

4.1.1. Algemeen

Op 31 december 2017 bestond het risicocomité van Belfius Bank uit de volgende leden:

Voorzitter	Rudi Vander Vennet
Leden	Georges Hübner
	Diane Rosen
	Chris Sunt

Mevrouw Diane Rosen werd benoemd tot lid van het risicocomité met ingang van 30 augustus 2017.

4.1.2. Onafhankelijkheid en deskundigheid

Het risicocomité van Belfius Bank bestaat uit vier onafhankelijke bestuurders, namelijk de heer Rudi Vander Vennet, de heer Georges Hübner, mevrouw Diane Rosen en de heer Chris Sunt.

De leden van het risicocomité moeten individueel de nodige kennis, deskundigheid, ervaring en vaardigheden bezitten om de strategie en de risicotolerantie van de Bank te begrijpen en te bevatten.

De heer Rudi Vander Vennet is licentiaat Economische Wetenschappen, behaalde een bijzondere licentie in Finance en een doctoraat in Economie. Hij is momenteel gewoon hoogleraar Banking and Economics aan de Universiteit Gent en doceert tevens Banking en Insurance aan de Solvay Business School (ULB). Hij heeft ervaring als bestuurder bij verschillende financiële instellingen, waaronder ASLK, NMKN, CBHK, Credibe en OBK Bank. Hij was lid van de stakeholder group van EBA.

De heer Georges Hübner, licentiaat in Business Administration en PH.D in Management is professor in Financiën aan de HEC Liège, Université de Liège en hoofddocent aan de universiteit van Maastricht. Hij nam onder meer deel aan het college van experten benoemd door de overheid in het verlengde van de financiële crisis.

Mevrouw Diane Rosen is handelsingenieur en heeft een professionele ervaring in de financiële sector en zowel in constructie als immo en is momenteel Financieel Directeur bij BAM Belgium.

Meester Chris Sunt is licentiaat in de rechten. In zijn hoedanigheid als advocaat gespecialiseerd in financieel recht sinds meer dan 30 jaar, heeft hij eveneens pertinente ervaring opgedaan op het vlak van het risicobeheer.

De leden van het risicocomité beschikken over de vereiste individuele competentie en professionele ervaring op het vlak van het uitstippelen van een risicostrategie en de risico-tolerantie van een instelling. De noodzakelijke specialisatie werd verworven onder meer in het kader van de bestuursfuncties die zij uitoefenen of uitoefenden bij andere instellingen en/of hun academische achtergrond. Derhalve beschikt het risicocomité over de vereiste individuele kennis en deskundigheid.

4.2. Bevoegdheden

Het risicocomité heeft ten aanzien van de raad van bestuur adviserende bevoegdheden en verantwoordelijkheden met betrekking tot onder meer de volgende domeinen:

- de huidige en toekomstige risicotolerantie en risicostrategie van de Bank en meer in het bijzonder over de doeltreffendheid van de risicobeheersfunctie en de governance-structuur om die te ondersteunen;
- het toezicht op de tenuitvoerlegging van de risicotolerantie en risicostrategie door het directiecomité;
- de toewijzing van de "risk appetite" over de verschillende risicocategorieën, alsook de risicomaatregelen en -limieten voor het beheer en het beperken van belangrijke risico's;
- het in rekening brengen van de risico's die de Bank loopt in de prijszetting aan de klanten;
- de beoordeling van de activiteiten die de Bank blootstellen aan wezenlijke risico's;
- het toezicht op de kapitaal- en liquiditeitsvereisten, de kapitaalbasis en de liquiditeitstoestand van de Bank;
- het waarborgen dat de risico's in verhouding zijn met het kapitaal van de Bank;
- advies verlenen over belangrijke transacties en nieuwe strategische business-voorstellen die een aanzienlijke impact hebben op de "risk appetite" van de Bank;
- kennisname en analyse van de beheersverslagen van het management over de aard en de omvang van de risico's waarmee de Bank te maken krijgt;
- het toezicht over het Internal Capital Adequacy Assessment Process (ICAAP) en het Recovery Plan.

4.3. Werking

Het risicocomité vergadert tenminste eenmaal per kwartaal. Daarnaast worden in het licht van specifieke thema's ook ad-hoc zittingen van het comité georganiseerd.

In 2017 kwam het risicocomité achtmaal bijeen en werden er vijf gezamenlijke bijeenkomsten gehouden met het auditcomité en één gezamenlijke vergadering met het risk & underwriting comité van Belfius Insurance.

Het risicocomité werkt onafhankelijk van het risk & underwriting comité van Belfius Insurance. Op verzoek van de voorzitter van het comité van de Bank kan een gezamenlijk risicocomité plaatsvinden voor Belfius Bank en Belfius Insurance. Ter bevordering van gezonde beloningspraktijken en een gezond beloningsbeleid, onderzoekt het risicocomité, onverminderd de taken van het benoemingscomité en het bezoldigingscomité, of de prikkels die uitgaan van het beloningssysteem op passende wijze rekening houden met de risicobeheersing, de eigenvermogensbehoeften en de liquiditeitspositie van de instelling, alsook met de waarschijnlijkheid en de spreiding in de tijd van de winst.

Tussen het risicocomité en het auditcomité zijn er periodiek wederzijdse informatie-uitwisselingen over onder meer het driemaandelijkse risicorapport, het verslag van de effectieve leiding over de beoordeling van de interne controle en de uitgevoerde risicoanalyses door de legal, compliance en de auditafdelingen. Deze informatie-uitwisseling heeft tot doel beide comités de mogelijkheid te bieden hun opdracht ten volle uit te voeren en kan de vorm aannemen van een gemeenschappelijke zitting.

BEMIDDELINGSCOMITÉ

De raad van bestuur besloot om in 2014 een bemiddelingscomité op te richten binnen de groep Belfius.

1. Samenstelling

Het bemiddelingscomité bestaat uit drie leden:

- De voorzitter van de raad van bestuur van Belfius Bank, die het bemiddelingscomité voorzit;
- Een onafhankelijke, niet-uitvoerende bestuurder van Belfius Bank;
- Een onafhankelijke, niet-uitvoerende bestuurder van Belfius Verzekeringen.

Indien de voorzitter van de raad van bestuur van Belfius Verzekeringen niet dezelfde is als de voorzitter van de raad van bestuur van Belfius Bank, wordt het bemiddelingscomité uitgebreid tot vier leden. De voorzitter van de raad van bestuur van Belfius Verzekeringen maakt tevens deel uit van het bemiddelingscomité.

Op 31 december 2017 bestond het bemiddelingscomité van Belfius Bank uit de volgende leden:

Voorzitter	**Jozef Clijsters** Voorzitter van de raad van bestuur van Belfius Bank en van Belfius Insurance
Leden	**Jean-Pierre Delwart** Onafhankelijk bestuurder Belfius Bank
	Johan Tack Onafhankelijk bestuurder Belfius Insurance

In 2017 kwam het bemiddelingscomité viermaal bijeen.

2. Bevoegdheden

Het bemiddelingscomité moet adviezen geven in verband met beslissingen of materiële transacties tussen aan de ene kant Belfius Bank en zijn dochterondernemingen en aan de andere kant Belfius Insurance en zijn dochterondernemingen of tussen hun respectieve dochterondernemingen. Die adviezen worden meegedeeld aan de raden van bestuur van de betrokken ondernemingen, die vervolgens een definitieve beslissing zullen nemen over de beoogde transactie of verrichting.

INTERNE CONTROLE EN RISICOBEHEERSSYSTEMEN MET BETREKKING TOT DE FINANCIËLE RAPPORTERING

Belfius Bank heeft diverse systemen voor interne controle en risicobeheer met betrekking tot het proces van financiële verslaggeving. Deze controles worden op verschillende niveaus uitgeoefend.

Elke dag wordt de inventaris automatisch afgestemd met de saldi in ACEC/ACSE via de reconciliatietool ACNR. De niet-afgestemde bedragen worden gemeld via een monitoring- en matchingtool INTELLIMATCH. Op het einde van de maand wordt de inventaris van de balans- en de buitenbalansrekeningen in GEXL afgestemd met de saldi in ACEC/ACSE. De niet-afgestemde bedragen worden via een onlinetool in GEXL gemeld. Het betreffende Accounting Competence Center (Back Office) binnen de afdeling Operations is verantwoordelijk voor de analyse van de aard van de verschillen en voor het invoeren van de vereiste aanpassingen.

De rekeningen (Belgian Gaap en IFRS) worden maandelijks afgesloten. Een eerstelijnscontrole wordt uitgevoerd door de Accounting Competence Centers die de volledige verantwoordelijkheid dragen voor het grootboek (balans, buitenbalans en resultatenrekening) en de inventaris. Wat de activiteit Financial Markets betreft, is FM Risk Management verantwoordelijk voor het valideren van de resultatenrekening en de niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen. De procedures en controle-activiteiten worden door elke betrokken afdeling gedocumenteerd.

Corporate Accounting Control voert een tweedelijnscontrole uit met het oog op een functionele sturing van het afsluitingsproces, de centra-lisatie en de definitieve validatie van alle relevante boekhoudgegevens en bekendmakingen voor de rapportering. De aard en de draagwijdte van de controleactiviteiten worden bepaald op basis van de risico's. De controles behelzen vooral een variantie-analyse van saldi en ratio's, steekproefsgewijze tests, nazicht van ter staving geleverde documentatie en redelijkheidscontroles. De resultaten van het analytisch nazicht worden samengevat in een rapport van markante feiten, dat wordt voorgelegd aan de hiërarchie. De procedures en controle-activiteiten worden door elke afdeling beschreven.

De eerste- en tweedelijnscontroles staan er borg voor dat de boekhoudgegevens volledig en correct zijn, en duidelijk weergegeven zijn conform het financiële en reglementaire kader.

De belangrijkste dochterondernemingen van Belfius Bank passen vergelijkbare interne audit- en risicobeheerssystemen toe op hun financiële staten. Sinds oktober 2017 wordt de voorbereiding van de jaarrekening van Belfius Insurance en haar dochterondernemingen uitbesteed aan Belfius Bank om zo de processen verder te aligneren en te optimaliseren. De continuïteit kan worden gegarandeerd aangezien ook de middelen en competenties van Belfius Insurance die betrokken zijn bij de voorbereiding en interne audit van de financiële staten werden overgedragen aan Belfius Bank.

EXTERNE FUNCTIES VAN DE BESTUURDERS – ARTIKEL 62, §2 VAN DE WET VAN 25 APRIL 2014 OP HET STATUUT VAN EN HET TOEZICHT OP DE KREDIETINSTELLINGEN

Conform het reglement van de Nationale Bank van België van 6 december 2011 aangaande de uitoefening van externe functies door de leiders van gereglementeerde bedrijven, is Belfius Bank verplicht om de door zijn bestuurders en effectieve leiders uitgeoefende externe functies openbaar te maken. Belfius Bank heeft ervoor gekozen om die mandaten bekend te maken in zijn jaarverslag dat neergelegd wordt bij de Nationale Bank.

Deloitte	Prestatie uitgevoerd in 2017 bij				
(In duizend EUR)	Audit van de financiële rekeningen	Andere certificerings-opdrachten	Fiscaal advies	Andere opdrachten	Totaal
DELOITTE BEDRIJFSREVISOREN	1 906	81		1 070	3 057
Belfius Bank	1 126	69		1 046	2 241
Dochterondernemingen (bank perimeter)	278	12		24	314
Belfius Insurance	502	0		0	502
ANDERE DELOITTE ENTITEITEN			31	724	755
Belfius Bank			31	425	456
Dochterondernemingen (bank perimeter)			0	112	112
Belfius Insurance			0	187	187
TOTAAL	1 906	81	31	1 794	3 812

COMMISSARIS

De controle van de financiële situatie en de financiële staten van de Bank werd toevertrouwd aan Deloitte Bedrijfsrevisoren, BV o.v.v.e CVBA, vertegenwoordigd door de heren Bernard De Meulemeester en Bart Dewael. Het mandaat van de Commissaris, Deloitte Bedrijfsrevisoren, BV o.v.v.e. CVBA werd hernieuwd voor een periode van drie jaar op de algemene vergadering van aandeelhouders van 26 april 2017 en eindigt na de gewone algemene vergadering van aandeelhouders van 2020.

Bovenstaande tabel geeft een overzicht van de honoraria die de commissaris ontvangen heeft in de loop van het boekjaar 2017 voor zijn prestaties bij Belfius Bank en bij de met Belfius Bank verbonden Belgische vennootschappen of zijn buitenlandse dochterondernemingen.

COMPLIANCE

1. Rol

De Compliance functie waakt over de integriteit van de activiteiten van de Bank en de beheersing van de compliance-risico's. De directie Compliance bewerkstelligt en ziet erop toe dat Belfius, haar dochterondernemingen, medewerkers, leveranciers en tussenpersonen, de wetgeving, interne regels en normen naleven, die op Belfius van toepassing zijn.

De focus ligt daarbij voornamelijk op de regels m.b.t. de bescherming van de belangen van de klanten, ook wel de gedragsregels genoemd, zoals de MiFID-gedragsregels voor beleggingsdiensten, het respecteren van de privacy en het vermijden van belangenconflicten.

Enerzijds adviseert en sensibiliseert Compliance de directie, het management en de commerciële en operationele diensten van de Bank over de correcte en adequate toepassing van de wet en regelgeving. Dit gebeurt zowel bij het uittekenen van de strategie van de onderneming, bij de ontwikkeling van nieuwe activiteiten, distributiekanalen en processen, als in het kader van specifieke dossiers of transacties. Met het oog daarop volgt zij in nauwe samenwerking met de juridische dienst, actief de evolutie van de Belgische en internationale wetgeving op.

Anderzijds organiseert de afdeling het onafhankelijk toezicht en de controle op de correcte toepassing van de uitgewerkte procedures en instructies. Zij bewaakt als dusdanig de effectiviteit van het beleid en initieert corrigerende maatregelen waar nodig.

2. Organisatie

De Compliance-organisatie is opgebouwd rond een centrale Compliance-afdeling gebaseerd op drie pijlers: de Business Advisors (de adviesfunctie), het "Compliance Risk Control team" (de toezichtsfunctie) en de Antiwitwascel. Deze drie teams worden ondersteund door een specifieke cel die de projecten informatorisch en organisationeel begeleidt.

De centrale Compliance-afdeling kan daarnaast een beroep doen op een uitgebreid netwerk van Compliance-correspondenten, binnen de verschillende afdelingen van de Bank, alsook op een netwerk van Compliance-managers in het kantorennetwerk. Dit ruime netwerk speelt een belangrijke rol bij o.m. de invoering van, en vorming en sensibilisering rond Compliance-beleid en -procedures.

Aan het hoofd van de Compliance-organisatie staat de door de FSMA erkende "Compliance Officer". De "Compliance Officer" rapporteert rechtstreeks aan de voorzitter van het directiecomité en het auditcomité en heeft zo nodig een directe lijn naar de voorzitter van de raad van bestuur en de toezichthouder.

De afdeling beschikt eveneens, zoals reglementair voorzien, over een "Money Laundering Reporting Officer" en een "Privacy Officer".

De "Money Laundering Reporting Officer" (MLRO) is verantwoordelijk voor het Anti-witwasteam, dat zorgt voor de bestrijding van witwas-praktijken. Belfius doet er alles aan om niet betrokken te geraken bij het witwassen van geld afkomstig uit illegale activiteiten, het opzetten van fiscale fraude, het financieren van terrorisme of het omzeilen van internationale embargo's. Om dat te onderstrepen, heeft de MLRO uitgebreide preventieve en controlemaatregelen uitgewerkt. Zo zijn een goede kennis en identificatie van de klant, inzicht in de oorsprong van de geldstromen op de rekeningen en de opsporing van verdachte transacties, cruciaal om deze praktijken te voorkomen.

De "Privacy Officer" waakt er onder meer over dat de persoonsgegevens waarover de Bank beschikt in het kader van zijn dienstverlening aan zijn klanten, met de nodige voorzichtigheid, vertrouwelijkheid en met respect van de geldende regelgeving worden verwerkt en bewaard. In het kader van de nieuwe "Global Data Protection Regulation" (GDPR) die in mei 2018 van kracht wordt, zal de rol van de Privacy Officer worden geïntegreerd in de nieuwe DPO-functie (Data Protection Officer) die in de loop van 2018 bij het "Operational Risk Management" zal worden gecreëerd. Er wordt ter zake een vlotte overgang verwacht.

De Compliance Officer van Belfius Bank waakt er ook over dat er een coherent en adequaat Compliance-beleid wordt gevoerd binnen alle dochterondernemingen van de Belfius-groep. Belfius Bank tekent daarbij het groepsbeleid uit en definieert de te hanteren Compliance-methodologie. Elke gereglementeerde dochteronderneming beschikt over een Compliance Officer die instaat voor een aangepaste toepassing van het beleid binnen zijn/haar onderneming. Deze "Compliance officers" rapporteren functioneel aan de Compliance Officer van Belfius Bank.

3. Charter – uitbreiding bevoegdheden

Mede om de onafhankelijkheid van de Compliance functie te garanderen, worden het mandaat, de bevoegdheden, de organisatie en de taken van de Compliance functie formeel omkaderd door een specifiek charter, dat werd goedgekeurd door de raad van bestuur van de Bank. Het Charter voorziet ook in een onbeperkte toegang van de Compliance functie tot alle informatie en alle medewerkers binnen de Bank met het oog op de eventuele onderzoeks- of toezichtsdaden die zij nodig acht.

Het Compliance Charter wordt periodiek geëvalueerd en waar nodig uitgebreid in functie van de evolutie van de regelgeving, de vastgestelde potentiele nieuwe risico's, en/of de bijsturing van de risicoappetijt van de Belfius-groep. De laatste jaren werd het toepassingsgebied van de Compliance functie op basis daarvan onder meer uitgebreid tot advies en toezicht met betrekking tot de publiciteitsregels, de wet op de marktpraktijken en de regels met betrekking tot consumenten- en hypothecaire kredieten. Het Charter is van toepassing op alle gereglementeerde ondernemingen van de Belfius-groep.

ALGEMENE GEGEVENS

MAATSCHAPPELIJK KAPITAAL EN BESTEMMING VAN HET RESULTAAT VAN BELFIUS BANK

1. Maatschappelijk kapitaal en evolutie van het kapitaal tijdens het boekjaar 2017

Het maatschappelijk kapitaal van Belfius Bank bedraagt drie miljard vierhonderdachtenvijftig miljoen zesenzestigduizend tweehonderdzevenentwintig euro eenenveertig cent (3 458 066 227,41 EUR) en wordt vertegenwoordigd door 359 412 616 aandelen op naam. De aandeelhoudersstructuur van Belfius Bank ziet er als volgt uit: 359 407 616 aandelen op naam zijn in handen van de naamloze vennootschap van openbaar nut Federale Participatie- en Investerings-maatschappij (FPIM) in eigen naam, maar voor rekening van de Belgische overheid, en 5 000 aandelen op naam zijn in handen van de naamloze vennootschap Certi-Fed. Certi-Fed is voor 100 % in handen van de FPIM.

De buitengewone algemene vergadering van 2 december 2013 heeft de raad van bestuur in overeenstemming met de wettelijke voorwaarden de machtiging gegeven het kapitaal van de Bank te verhogen in één of meerdere keren met een bedrag van maximaal drie miljard vierhonderdachtenvijftig miljoen zesenzestigduizend tweehonderdzevenentwintig euro eenenveertig cent (3 458 066 227,41 EUR). Die machtiging is geldig voor een duur van vijf jaar vanaf de datum van de bekendmaking van de beslissing van de algemene vergadering in de bijlagen bij het Belgisch Staatsblad, nl. 10 januari 2014.

Tijdens het boekjaar 2017 werd het maatschappelijk kapitaal van de Bank niet gewijzigd.

2. Bestemming van het resultaat

De vennootschappelijke resultaten over het boekjaar 2017 tonen een winst van 751 145 246,98 EUR. Het resultaat wordt voor 388 145 246,98 EUR opgenomen in de reserves.

3. Jaarlijks dividend

De raad van bestuur zal aan de algemene vergadering voorstellen om een dividend van 363 000 000 EUR uit te keren aan de aandeelhouders.

Belfius heeft een interimdividend van 75 000 000 EUR uitgekeerd in september 2017 voor het resultaat van 2017.

BELANGRIJKSTE WIJZIGINGEN IN DE PERIMETER VAN BELFIUS BANK OP NIET-GECONSOLIDEERD NIVEAU

In 2017 zette Belfius zijn ontwikkeling in verschillende domeinen voort, om zijn positionering en strategie te versterken:

- effecten: Belfius en Kepler Cheuvreux, de grootste zelfstandige Europese effectenmakelaar, sloten een strategisch partnerschap, om een nieuw aandelenaanbod te creëren met een sterke lokale verankering in België. Samen zullen Belfius en Kepler Cheuvreux een kwaliteitsaanbod in equity capital markets (ECM-verrichtingen), equity research, institutional sales en brokerage voorstellen. De strategische alliantie van Belfius met Kepler Cheuvreux wordt geconcretiseerd door een participatie van 5,2 % in Kepler Cheuvreux;
- betalingen: participatie in Payconiq. Via deze vennootschap willen Belfius, ING en KBC/CBC mobiel betalen volop promoten als handig en veilig alternatief voor betalingen in cash. Na de aansluiting van Belfius gaan de drie banken samen de betaaloplossing Payconiq verder ontwikkelen en er getrouwheidsprogramma's aan toevoegen;
- digitaal: oprichting van dochteronderneming The Studio, een digitaal laboratorium dat technologische ontwikkelingen ontwikkelt en verkoopt. Concreet vielen er twee realisaties te noteren: één in mobiel bankieren (Spenc'R) en één in de robotisering van administratieve taken (Brightknight). Spenc'R biedt een ruime waaier van functies, van de monitoring van rekeningen tot de mogelijkheid om verrichtingen te doen via budgetbeheer of de samenvoeging van rekeningen. Brightknight ontwikkelt robots waarmee zijn klanten administratieve taken kunnen automatiseren, om te evolueren naar een organisatie die flexibeler, nauwkeuriger en economischer is;
- in de ontwikkeling van zijn Smart Belgium-strategie met de oprichting van Smart Belgium Services in samenwerking met Strategy&, een entiteit van PwC. Dit initiatief past in de dynamiek van de Smart Cities-projecten die al sinds 2014 bij Belfius lopen. Smart Belgium Services heeft twee opdrachten. De eerste bestaat erin de steden en gemeenten te helpen een Smart strategie uit te stippelen en een concreet actieplan uit te werken om die strategie te realiseren. De tweede is het op poten zetten van een heus Smart Belgium ecosysteem dat alle partijen die betrokken zijn bij de ontwikkeling van Smart Cities in België, samenbrengt: lokale besturen, ondernemingen, de academische wereld en de civiele samenleving;
- verzekering: acquisitie van al de aandelen van makelaar Qualitass. Dankzij deze nieuwe dochter kan het kantorennet van Belfius een bevoorrechte relatie met zijn klanten aangaan en een com-

pleet verzekeringsaanbod voorstellen. M.a.w., als het "Belfius"-gamma verzekeringsproducten geen oplossing biedt, kunnen de agenten een beroep doen op Qualitass om dat aanbod aan te vullen.

Belfius Bank versterkte ook het eigen vermogen van Belfius Investment Partners. Deze in 2016 opgerichte dochteronderneming is verantwoordelijk voor de administratie en het beheer van fondsen. Ze zit tussen Belfius Bank (distributie) en de Asset Managers, zoals Candriam, vult het beleggingsaanbod van de Bank aan en boort nieuwe inkomsten aan door samen te werken met meerdere Asset Managers.

Er vonden diverse transacties betreffende financiële of vastgoedparticipaties plaats, waaronder:

- de verkoop van zijn belang in Maison de la Radio Flagey, de vennootschap die het Flagey-gebouw en
- centrum beheert; de vereffening van Ondernemerstalent, een vennootschap die studenten hielp bij hun ondernemingsproject, maar geen doel meer heeft.

BELANGRIJKE GESCHILLEN

Belfius (d.i. Belfius Bank en zijn geconsolideerde dochterondernemingen) is partij in een aantal geschillen in België die voortvloeien uit zijn gebruikelijke beroepsactiviteiten, met inbegrip van die waarin het optreedt als verzekeraar, kapitaal- en kredietverschaffer, werkgever, investeerder en belastingbetaler.

Krachtens de IFRS-regels legt Belfius voor die geschillen voorzieningen aan wanneer zijn management, na analyse door zijn bedrijfsjuristen en externe juridische adviseurs al naar het geval, van oordeel is dat een betaling door Belfius waarschijnlijk is en dat het bedrag ervan redelijkerwijze kan worden bepaald.

Hoewel het vaak onmogelijk is de uiteindelijke uitkomst van alle hangende geschillen te voorspellen of te bepalen, is het management, na rijp beraad op basis van relevant advies, van oordeel dat bepaalde andere geschillen tegen Belfius waarvan het management op de hoogte is (en waarvoor, met toepassing van het bovenstaande, geen voorziening is aangelegd) ongegrond zijn, dat hiertegen met succes verweer kan worden gevoerd of dat de uitkomst hiervan naar verwachting niet zal resulteren in een significant verlies.

De belangrijkste hangende geschillen, ongeacht of hiervoor al dan niet een voorziening werd aangelegd, worden hierna vermeld. Hun beschrijving maakt abstractie van de elementen of evoluties die geen invloed hebben op de positie van Belfius. Indien die geschillen succesvol zouden zijn voor de tegenpartijen, zouden zij eventueel een financiële impact op Belfius kunnen hebben. Die impact is op dit ogenblik niet kwantificeerbaar.

1. Het Woningfonds van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Het Woningfonds van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest heeft Belfius Bank op 9 oktober 2012 gedagvaard voor de Rechtbank van Koophandel van Brussel. Het Woningfonds tekende voor een totaal bedrag van 32 miljoen EUR in op vier thesauriebewijzen die tussen juli en september 2011 werden uitgegeven door de Gemeentelijke Holding en werden geplaatst door Belfius, dat optrad als dealer in het kader van het programma van thesauriebewijzen van de Gemeentelijke Holding. Om reden van ernstige financiële moeilijkheden bij de Gemeentelijke Holding, kende het Woningfonds op 24 november 2011 een vrijwillige kwijtschelding toe aan de Gemeentelijke Holding en kon het 16 miljoen EUR recupereren. De Gemeentelijke Holding ging in december 2011 in vereffening. Om reden van de interventie van Belfius als dealer van de thesauriebewijzen, eist het Woningfonds van Belfius Bank de terugbetaling van het niet-gerecupereerde kapitaal. Belfius Bank verwerpt de eis van het Woningfonds, aangezien het verlies dat werd geleden op die belegging, het gevolg is van een vrijwillige afstand van schuldvordering door het Woningfonds die overeenstemt met de helft van zijn belegging.

Op 27 maart 2014 heeft de Rechtbank van Koophandel van Brussel het verzoek van het Woningfonds ontvankelijk maar ongegrond verklaard. Het Woningfonds heeft op 3 juni 2014 beroep aangetekend tegen dit vonnis.

Dit geschil kende geen significante evolutie in de loop van 2016 en 2017. De datum van de hoorzittingen is nog niet bekend.

Er werd voor dit geschil geen enkele voorziening aangelegd.

2. BBTK en ACLVB

Twee vakbonden die actief zijn binnen Belfius Bank, namelijk BBTK en ACLVB, hebben Belfius Bank op 8 mei 2014 gedagvaard voor de Arbeidsrechtbank van Brussel. Zij vorderden de nietigverklaring van de collectieve arbeidsovereenkomsten (cao's) die Belfius Bank in 2013 heeft gesloten met twee andere vakbonden binnen de bank.

Op 8 juni 2017 besliste de Arbeidsrechtbank in een tussenvonnis dat:

- cao's op rechtsgeldige wijze kunnen worden ondertekend door slechts 1 vakbond, zelfs als ze voor een wijziging zorgen van oudere cao's die werden afgesloten met andere (meer) vakbonden;
- Belfius het recht van de vakbonden op collectief onderhandelen niet heeft geschonden ; en
- de uiteindelijk geregistreerde cao's "Belfius 2016" (in tegenstelling tot de aanvankelijke versie van de cao's die Belfius kort voordien trachtte te registreren) echter bepaalde formaliteiten opgelegd door de cao-wetgeving niet naleefden, en daarom relatief nietig moesten worden verklaard.

Ingevolge het tussenvonnis heeft Belfius op 4 juli 2017 de aanvankelijke versie van de cao's laten registreren door de bevoegde federale overheid (FOD WASO) met omvatting van de bovengenoemde formaliteiten, zoals beslist door de Arbeidsrechtbank.

Op 8 december 2017 besliste de Arbeidsrechtbank in een definitief vonnis dat de vorderingen van de vakbonden onontvankelijk zijn. Na dit vonnis hebben beide vakbonden, BBTK en ACLVB, aan Belfius bevestigd dat ze niet in beroep zullen gaan tegen het definitieve vonnis van de Arbeidsrechtbank. Gezien de relatieve nietigheid van de eerst geregistreerde cao's, zoals gesteld in het vonnis van 8 juni 2017, kan niet geheel worden uitgesloten dat huidige en voormalige werknemers van Belfius Bank nog steeds individueel de toepassing van vroegere cao's zouden kunnen eisen in het kader van een nieuw rechtsgeding. Belfius is van mening dat de kansen op succes en de gevolgen voor Belfius van dergelijke gerechtelijke acties niet aanzienlijk zouden zijn, gelet op, onder andere, de registratie van de eerste versie van de cao's "Belfius 2016" op 4 juli 2017.

3. Arco - Coöperatieve aandeelhouders

Diverse partijen, waaronder Belfius Bank, werden in twee verschillende procedures gedagvaard door coöperatieve aandeelhouders van Arco, met name een procedure voor de Nederlandstalige Rechtbank van Koophandel te Brussel en een andere procedure voor de Rechtbank van Eerste Aanleg van Antwerpen, sectie Turnhout:

- Op 30 september 2014 leidden 737 aandeelhouders van 3 vennootschappen uit de Arco-groep (Arcopar, Arcoplus en Arcofin) een procedure in tegen de Arco-entiteiten en Belfius Bank bij de Nederlandstalige rechtbank van Koophandel te Brussel (de "Brusselse Procedure"). Op 19 december 2014 sloten 1.027 extra aandeelhouders van de Arco-entiteiten zich aan bij de Brusselse Procedure. Op 15 januari 2016 sloten 405 extra aandeelhouders van de Arco-entiteiten zich aan bij de Brusselse Procedure, wat resulteerde in een totaal van 2.169 eisers. De eisers hebben gevraagd dat de Brusselse rechtbank onder meer zou beslissen dat
  - de overeenkomsten krachtens dewelke ze aandeelhouders werden van de betreffende Arco-entiteiten nietig worden verklaard,
  - de verweerders hoofdelijk en afzonderlijk aan de eisers hun financiële inbreng in die entiteiten plus interest moeten terugbetalen, en
  - de verweerders aansprakelijk zijn voor bepaalde aanvullende schade die de eisers hebben geleden. De financiële inbreng van de 2.169 eisers waarvoor terugbetaling wordt gevorderd, bedroeg op de datum van dit verslag ongeveer 6,5 miljoen EUR (hoofdsom). De vorderingen van de eisers in het kader van de Brusselse Procedure zijn gebaseerd op aantijgingen van fraude en/of misleiding vanwege de Arco-entiteiten en Belfius Bank. Subsidiair hebben de eisers geargumenteerd dat Belfius Bank haar algemene zorgvuldigheidsplicht als een normale en voorzichtige bankier heeft geschonden. In verband met Belfius Bank hebben de eisers verwezen naar bepaalde brieven en brochures die zogenaamd misleidende informatie zouden bevatten, afkomstig van de voorgangers van Belfius Bank. De Belgische staat en de voorzitter van de raad van bestuur van de Arco-entiteiten zijn ook verweerders in het kader van de procedure voor de Rechtbank van Koophandel van Brussel. Op 16 augustus 2018 moet Belfius Bank zijn eerste conclusies neerleggen. De zaak zal normaal gesproken worden gepleit gedurende meerdere pleitsessies in juni 2021.
- Los van voornoemde procedure voor de Rechtbank van Koophandel van Brussel, leidden drie aandeelhouders van Arcopar op 24 oktober 2016 een gerechtelijke procedure (de "Turnhout Procedure") in tegen Belfius Bank voor de Rechtbank van Eerste Aanleg van Antwerpen, sectie Turnhout. De eisers in de Turnhout Procedure vragen dat Belfius Bank aansprakelijk wordt gesteld om een "onbepaald provisorisch bedrag van 2.100 euro" per eiser te betalen plus interest en kosten, omdat ze aanvoeren dat Belfius Bank hen heeft misleid bij de intekening op Arcopar-aandelen. Op de datum van dit verslag bedroeg het gebundelde bedrag van de vorderingen van de eisers in de Turnhout Procedure ongeveer 6 300 EUR (hoofdsom). De eisers baseren hun vorderingen op promotiemateriaal dat werd verspreid door de voorgangers van Belfius Bank alsook door de Arco-entiteiten en de voormalige Belgische christelijke werknemersorganisatie (ACW). Op 27 februari 2017 dagvaardde Belfius Bank Arcopar om tussen te komen in de Turnhout Procedure en om Belfius Bank schadeloos te stellen voor elk bedrag waarvoor Belfius Bank aansprakelijk zou worden gesteld ten aanzien van de eisers. Subsidiair hebben de eisers ook een vordering ingediend tegen Arcopar en Belfius Bank met de vraag dat hun intekening op Arcopar-aandelen nietig zou worden verklaard. Belfius Bank moet zijn finale conclusies neerleggen op 22 juni 2018. De zaak zal normaal gesproken worden gepleit op 22 oktober 2018.

Bovendien, op 7 februari 2018 hebben 2 coöperanten de Belgische Staat gedagvaard voor de rechtbank van eerste aanleg te Brussel, omdat zij van oordeel zijn dat de Belgische Staat een fout heeft begaan door een waarborgregeling te beloven en vast te leggen voor de aandeelhouders van financiële coöperatieve vennootschappen (zoals de Arco-coöperanten) welke als onrechtmatige staatsteun werd beschouwd door de Europese Commissie. Deze twee verzoekers hebben ook Belfius Bank op 7 februari 2018 gedagvaard om tussen te komen in deze procedure en vorderen een schadevergoeding van Belfius Bank, omdat zij menen dat Belfius fouten heeft begaan bij de verkoop van de Arco-aandelen. Op heden hebben groepen van Arco-coöperanten zichzelf georganiseerd via sociale media om zo andere coöperanten te mobiliseren om ook een eisende partij te worden in deze procedure. Er is nog geen conclusiekalender bepaald in deze procedure.

Er werden voor deze geschillen geen voorzieningen aangelegd, daar Belfius Bank van mening is over voldoende valabele argumenten te beschikken om die vorderingen onontvankelijk en/of ongegrond te laten verklaren.

4. Ethias

Belfius is partij in een geschil met Ethias, de verzekeraar van bepaalde pensioenplannen van Belfius. Ethias beheert momenteel één van Belfius' pensioenplannen in een afzonderlijk fonds, waarbij 100 procent van de financiële winsten op de onderliggende activa aan het plan worden toegewezen volgens een overeenkomst voor winstdeling die geldig werd afgesloten tussen de partijen. Ethias heeft een aanzienlijke verhoging van de beheerskosten geëist, wat niet voorzien is in de bestaande overeenkomsten. Na de weigering door Belfius om die verhoging toe te kennen, beëindigde Ethias de overeenkomst voor winstdeling en dreigde het ermee de activa van het pensioenplan eenzijdig over te brengen naar het gemeenschappelijk fonds van Ethias. Als dat zou gebeuren, zouden de financiële winsten van de onderliggende activa niet langer integraal worden uitgekeerd aan het pensioenplan, en zou Belfius worden gedwongen om die activa te waarderen op basis van de gewaarborgde tarieven van Ethias (in plaats van tegen hun marktwaarde), wat een negatieve impact zou hebben van 83 miljoen EUR op niet-gerealiseerde resultaten van Belfius (OCI). Om dit te voorkomen, dagvaardde Belfius Ethias op 23 december 2016 in kortgeding voor de Rechtbank van Brussel. Los van het kortgeding leidde Belfius op 12 januari 2017 ook een procedure ten gronde in bij de Rechtbank van Koophandel van Brussel.

Op 18 januari 2017 verbood de rechtbank in kortgeding de overheveling van de activa op straffe van een boete van maximaal 3 miljoen EUR, en beval ze Ethias tot een blijvende toekenning van 100 procent van de financiële winsten aan het aparte fonds. Ethias ging in beroep tegen het vonnis bij het Hof van Beroep in Brussel. Op 20 juni 2017 deed het hof van beroep opnieuw een uitspraak ten nadele van Ethias en handhaafde ze het verbod op de overheveling van de activa van het plan. Maar omdat een kortgeding geen rechterlijke uitspraak ten gronde mogelijk maakt, bepaalde het hof van beroep ook dat Ethias niet langer verplicht was om 100 procent van de financiële winsten toe te wijzen aan het pensioenplan, in afwachting van een uitspraak ten gronde.

Een eerste uitspraak ten gronde wordt momenteel verwacht in de loop van H1 2019. Op basis van duidelijke en geldige contractuele bepalingen is Belfius van mening dat Ethias

- niet eenzijdig de beheerskosten mag verhogen,
- niet eenzijdig het pensioenplan mag dekantonneren, en
- de overeenkomst voor winstdeling niet mag beëindigen.

5. Funding loss

Belfius Bank wordt momenteel geconfronteerd met enkele juridische procedures in verband met de funding loss vergoedingen gevraagd door de bank. Deze worden aangerekend aan professionele klanten bij de vroegtijdige terugbetaling van beroepskredieten. Deze vergoedingen worden berekend overeenkomstig de actuele wettelijke bepalingen en het toepasselijk contractueel kader van dergelijke kredieten om de financiële verliezen te weerspiegelen die de bank daadwerkelijk lijdt in het geval van een vroegtijdige terugbetaling van een beroepskrediet. Belfius boekte een voorziening om zich in te dekken tegen een mogelijke negatieve uitkomst van de actieve procedures waarin het meent te beschikken over minder sterke argumenten.

6. Onderzoek naar de "Panama Papers"

Deze paragrafen worden enkel vermeld met het oog op volledigheid, hoewel de onderstaande kwesties geen betrekking hebben op een geschil. Op 5 december 2017 deed de politie onder leiding van een onderzoeksrechter van Brussel een huiszoeking in het hoofdkantoor van Belfius in het kader van de Belgische parlementaire commissie over de "Panama Papers". De bank werd ondervraagd als getuige en werd niet beschuldigd van enige wanpraktijken. De reikwijdte van het onderzoek bestaat erin vast te stellen of er overtredingen op de witwaswetgeving zijn gebeurd en na te gaan wat de link is tussen Belfius Bank (of zijn voorgangers) en, onder meer, Experta en Dexia Banque Internationale à Luxembourg (nl. voormalige entiteiten van de groep Dexia).

Tot dusver ontving Belfius Bank geen verdere informatie sinds voornoemde huiszoeking plaatsvond.

TRANSPARANTIEVERKLARING

Transparantievereisten die gelden voor informatie over de uitgevende instellingen waarvan de effecten tot de handel op een gereglementeerde markt zijn toegelaten.

In overeenstemming met Richtlijn 2004/109/EG betreffende de transparantievereisten die gelden voor informatie over uitgevende instellingen waarvan effecten tot de handel op een gereglementeerde markt zijn toegelaten (de "Transparantierichtlijn") en Richtlijn 2007/14/EG van 8 maart 2007 tot vaststelling van concrete uit-voeringsvoorschriften van een aantal bepalingen van de Transparantierichtlijn, heeft Belfius Bank NV gekozen voor Luxemburg als lidstaat van herkomst.

De Transparantierichtlijn werd omgezet in Luxemburgs recht via:

- de Luxemburgse wet van 11 januari 2008 betreffende de transparantieverplichtingen in verband met de informatieverstrekking over de uitgevende instellingen waarvan de roerende waarden zijn toegelaten tot de handel op een gereglementeerde markt;
- het groothertogelijk reglement van 3 juli 2008 betreffende de officiële invoering van mechanismen voor de gecentraliseerde opslag van de gereglementeerde informatie in de zin van de wet van 11 januari 2008;
- de CSSF-circulaire 08/337 van de Luxemburgse Commission de Surveillance du Secteur Financier.

Voormelde regelgeving voorziet in een aantal verplichtingen betreffende informatieverstrekking en de openbaarmaking van gegevens.

Conform artikel 3.(2) van de Luxemburgse wet betreffende de transparantieverplichtingen voor emittenten van roerende waarden, verklaart het directiecomité van Belfius Bank dan ook dat:

- Belfius Bank voor Luxemburg heeft gekozen als lidstaat van herkomst;
- voor zover hem bekend, de financiële overzichten, die zijn opgesteld in overeenstemming met de toepasselijke boekhoudkundige normen, een juist en getrouw beeld geven van de activa, de passiva, de financiële positie en de winst of het verlies van de uitgevende instelling en van alle ondernemingen die in de consolidatie zijn opgenomen;
- voor zover hem bekend, het beheersverslag een getrouw overzicht geeft van de ontwikkeling en de resultaten van het bedrijf en van de positie van de emittent en van alle ondernemingen die in de consolidatie opgenomen zijn, alsook een beschrijving van de voornaamste risico's en onzekerheden waarmee ze geconfronteerd worden.

Land-per-land rapportering

Krachtens artikel 6bis van het Koninklijk Besluit van 23 September 1992 op de geconsolideerde jaarrekening van de kredietinstellingen, geeft Belfius op geconsolideerde basis de volgende informatie, opgesplitst naar land waarin Belfius gevestigd is (via bijkantoor en/of dochteronderneming).

Landen	Activiteit	31/12/16				
		Omzet[1] (In duizend EUR)	Gemiddeld VTE[2]	Nettoresultaat voor belastingen (In duizend EUR)	Belastingen (In duizend EUR)	Ontvangen publieke subsidies (In duizend EUR)
BELGIË	BANK EN VERZEKERING	2 402 943	6 346	986 863	(236 760)	0
LIDSTAAT		(143 672)	13	(207 339)	(7 512)	0
Luxemburg	Andere financiële diensten en verzekeringsactiviteiten	(5 836)	4	(13 359)	(7 673)	0
Ierland	Andere financiële diensten en verzekeringsactiviteiten	(137 836)	9	(193 980)	161	0
TOTAAL		2 259 271	6 359	779 524	(244 272)	0

Landen	Activiteit	31/12/17				
		Omzet[1] (In duizend EUR)	Gemiddeld VTE[2]	Nettoresultaat voor belastingen (In duizend EUR)	Belastingen (In duizend EUR)	Ontvangen publieke subsidies (In duizend EUR)
BELGIË	BANK EN VERZEKERING	2 286 053	6 264	864 916	(354 698)	0
EU-LIDSTAAT		68 629	14	97 612	(2 309)	0
Luxemburg	Andere financiële diensten en verzekeringsactiviteiten	11 681	6	10 411	(2 291)	0
Ierland	Andere financiële diensten en verzekeringsactiviteiten	56 948	8	87 202	(17)	0
TOTAAL		2 354 682	6 278	962 528	(357 007)	0

(1) Gebaseerd op "Opbrengsten" in de geconsolideerde resultatenrekening van het jaarverslag.
(2) We verwijzen naar de toelichting 7.10 "Personeelskosten" van het jaarverslag.

GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

Financiële situatie op 31 december 2017

I. KERNCIJFERS 136
Geconsolideerde balans 136
Geconsolideerde resultatenrekening 138
Geconsolideerde staat van de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten 139
Geconsolideerde staat van de wijzigingen in eigen vermogen 140
Geconsolideerd kasstroomoverzicht 145

TOELICHTINGEN BIJ DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 146
II. Gebeurtenissen na balansdatum 146
III. Boekhoudprincipes en waarderingsregels van de geconsolideerde jaarrekening – Overgangstabellen van IAS 39 naar IFRS 9 147
IV. Operationele segmentrapportering 185
V. Toelichtingen bij het actief van de geconsolideerde balans 190
5.1. Geldmiddelen en equivalenten 190
5.2. Kas en tegoeden bij centrale banken 190
5.3. Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen 191
5.4. Leningen en voorschotten aan klanten 192
5.5. Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden 193
5.6. Voor verkoop beschikbare financiële activa 194
5.7. Financiële activa geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening 195
5.8. Herclassificatie van financiële activa 197
5.9. Derivaten 198
5.10. Investeringen in ondernemingen in vermogensmutatie 200
5.11. Materiële vaste activa 202
5.12. Immateriële activa 204
5.13. Goodwill 205
5.14. Uitgestelde belastingvorderingen 206
5.15. Overige activa 209
5.16. Vaste activa (groep activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten 209
5.17. Leasing 210
5.18. Kwaliteit van financiële activa 212

VI. Toelichtingen bij de verplichtingen van de geconsolideerde balans 213
6.1. Schulden aan kredietinstellingen 213
6.2. Schulden aan en deposito's van klanten 213
6.3. Schuldpapier 214
6.4. Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening 215
6.5. Technische voorzieningen van verzekeringsmaatschappijen 216
6.6. Voorzieningen en voorwaardelijke verplichtingen 220
6.7. Achtergestelde schulden 227
6.8. Overige verplichtingen 229

VII. Toelichtingen bij de geconsolideerde resultatenrekening 230
7.1. Renteopbrengsten - rentekosten 230
7.2. Dividenden 231
7.3. Nettoresultaat uit ondernemingen in vermogensmutatie 231
7.4. Nettoresultaat uit financiële instrumenten geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening 231
7.5. Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen 233
7.6. Honoraria en ontvangen - betaalde provisies 234
7.7. Verzekeringsresultaten 235
7.8. Overige opbrengsten 237
7.9. Overige kosten 238
7.10. Personeelskosten 238
7.11. Algemene en administratiekosten 239
7.12. Afschrijvingen vaste activa 239
7.13. Waardeverminderingen op leningen en voorschotten en voorzieningen voor kredietverbintenissen 239
7.14. Waardeverminderingen op immateriële en materiële vaste activa 240
7.15. Waardevermindering op goodwill 240
7.16. Belastingen 241

ANDERE TOELICHTINGEN BIJ DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 243

VIII. Toelichtingen bij de geconsolideerde buitenbalansrubrieken 243
8.1. Handel volgens standaardmarktconventies (regular way trade) 243
8.2. Waarborgen 243
8.3. Kredietlijnen 243
8.4. Andere verbintenissen in het kader van financieringsactiviteiten 244
8.5. Verbintenissen aan Single Resolution Fund 244
8.6. Lening en ontlening van effecten (in het kader van "bond lending en bond borrowing transacties") 244

IX. Toelichtingen met betrekking tot het risicobeheer 245
9.1. Reële waarde 245
9.2. Kredietrisico's – uitstaande bedragen 251
9.3. Informatie over bezwaarde activa en ontvangen waarborgen 257
9.4. Renteherzieningsrisico: uitsplitsing volgens resterende looptijd tot de volgende rentevoetbepaling 263
9.5. Marktrisico en balansbeheer 267
9.6. Liquiditeitsrisico 270
9.7. Valutarisico en wisselkoersen 274
9.8. Verzekeringsrisico 275

X. Toelichtingen met betrekking tot belangrijke wijzigingen in de consolidatiekring en lijst van de dochterondernemingen en geassocieerde deelnemingen van Belfius 278
10.1. Belangrijke wijzigingen in de consolidatiekring 278
10.2. Overnames en overdrachten van geconsolideerde ondernemingen 279
10.3. Lijst van de dochterondernemingen, de ondernemingen waarop vermogensmutatie is toegepast, de geassocieerde ondernemingen en de ondernemingen waarin de groep ten minste 20 % van het kapitaal bezit 280
10.4. Belangen in niet-geconsolideerde gestructureerde entiteiten 287

XI. Transacties met verbonden partijen 288
XII. Effectisering 290

VERSLAG VAN DE COMMISSARIS 292

GECONSOLIDEERDE BALANS

Actief

(In duizend EUR)

		Toelichting	31/12/16	31/12/17
I.	Kas en tegoeden bij centrale banken	5.2.	5 111 050	10 236 669
II.	Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	5.3.	22 002 553	14 121 427
III.	Leningen en voorschotten aan klanten	5.4.	89 702 399	90 056 926
IV.	Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden	5.5.	5 393 247	5 441 999
V.	Voor verkoop beschikbare financiële activa	5.6.	18 819 789	17 982 597
VI.	Financiële activa geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	5.7	2 985 979	3 240 298
VII.	Derivaten	5.9.	25 307 222	20 303 034
VIII.	Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico	5.9.	4 533 779	3 720 764
IX.	Investeringen in ondernemingen in vermogensmutatie	5.10.	97 044	31 481
X.	Materiële vaste activa	5.11.	1 091 687	1 059 212
XI.	Immateriële activa	5.12.	122 541	162 074
XII.	Goodwill	5.13.	103 966	103 966
XIII.	Belastingvorderingen lopend boekjaar		10 662	20 343
XIV.	Uitgestelde belastingvorderingen	5.14.	405 847	235 399
XV.	Overige activa	5.15.	1 004 389	1 224 230
XVI.	Vaste activa (groep activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten	5.16.	28 772	18 782
TOTAAL VAN HET ACTIEF			176 720 926	167 959 201

Verplichtingen

(In duizend EUR)

		Toelichting	31/12/16	31/12/17
I.	Schulden aan kredietinstellingen	6.1.	12 581 830	11 109 893
II.	Schulden aan en deposito's van klanten	6.2.	74 171 040	76 274 483
III.	Schuldpapier	6.3.	23 981 430	22 027 063
IV.	Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	6.4.	7 524 251	8 892 710
V.	Technische voorzieningen van verzekeringsmaatschappijen	6.5.	15 990 324	15 149 692
VI.	Derivaten	5.9.	29 572 521	21 264 032
VII.	Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico	5.9.	207 474	105 017
VIII.	Voorzieningen en voorwaardelijke verplichtingen	6.6.	412 243	425 300
IX.	Achtergestelde schulden	6.7.	1 398 653	1 198 968
X.	Belastingverplichtingen lopend boekjaar		60 609	51 351
XI.	Uitgestelde belastingverplichtingen	5.13.	272 877	176 964
XII.	Overige verplichtingen	6.8.	1 535 952	1 762 321
XIII.	Verplichtingen opgenomen in groep die wordt afgestoten en beëindigde bedrijfsactiviteiten		0	0
TOTAAL VAN DE VERPLICHTINGEN			167 709 206	158 437 793

De toelichtingen van pagina 146 tot 291 maken integraal deel uit van de geconsolideerde jaarrekening.

Eigen vermogen
(In duizend EUR)

		Toelichting	31/12/16	31/12/17
XIV.	Geplaatst kapitaal		3 458 066	3 458 066
XV.	Uitgiftepremies		209 232	209 232
XVI.	Ingekochte eigen aandelen		0	0
XVII.	Reserves en overgedragen resultaat		4 491 306	4 811 537
XVIII.	Nettoresultaat van het boekjaar		535 229	605 502
KERN EIGEN VERMOGEN			**8 693 833**	**9 084 337**
XIX.	Herwaardering reserves voor verkoop beschikbare effecten		729 864	812 081
XX.	"Bevroren" reëlewaarde van geherclassificeerde financiële activa naar Leningen en Voorschotten		(498 653)	(474 031)
XXI.	Herwaardering pensioenregeling met een te bereiken doel		86 990	112 998
XXII.	Discretionaire-winstdelingselement van verzekeringscontracten	6.5.	32 839	0
XXIII.	Overige reserves		(33 326)	(14 147)
NIET IN DE RESULTATENREKENING OPGENOMEN WINSTEN EN VERLIEZEN			**317 714**	**436 901**
EIGEN VERMOGEN VAN DE GROEP			**9 011 547**	**9 521 237**
XXIV.	Minderheidsbelang		173	171
TOTAAL EIGEN VERMOGEN			**9 011 720**	**9 521 408**
TOTAAL VERPLICHTINGEN EN EIGEN VERMOGEN			**176 720 926**	**167 959 201**

De toelichtingen van pagina 146 tot 291 maken integraal deel uit van de geconsolideerde jaarrekening.

GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING

(In duizend EUR)		Toelichting	31/12/16	31/12/17
I.	Renteopbrengsten	7.1.	3 983 201	3 561 100
II.	Rentekosten	7.1.	(2 039 969)	(1 609 627)
III.	Dividenden	7.2.	88 233	73 083
IV.	Nettoresultaat uit ondernemingen in vermogensmutatie	7.3.	5 018	4 195
V.	Nettoresultaat uit financiële instrumenten geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	7.4.	16 870	46 143
VI.	Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen	7.5.	115 710	173 958
VII.	Ontvangen provisies en honoraria	7.6.	625 109	721 472
VIII.	Betaalde provisies en honoraria	7.6.	(117 639)	(168 809)
IX.	Technisch resultaat uit verzekeringsactiviteiten	7.7.	(254 779)	(208 814)
	A. Bruto verdiende premies[1]		1 386 144	1 451 024
	B. Overige technische opbrengsten en kosten[2]		(1 640 923)	(1 659 838)
X.	Overige opbrengsten	7.8.	218 785	141 895
XI.	Overige kosten	7.9.	(381 267)	(379 913)
OPBRENGSTEN			**2 259 271**	**2 354 682**
XII.	Personeelskosten	7.10.	(580 201)	(562 324)
XIII.	Algemene en administratiekosten	7.11.	(447 364)	(479 313)
XIV.	Vergoeding van het net		(265 994)	(243 300)
XV.	Afschrijvingen vaste activa	7.12.	(72 722)	(83 672)
KOSTEN			**(1 366 281)**	**(1 368 608)**
BRUTOBEDRIJFSRESULTAAT			**892 990**	**986 074**
XVI.	Waardeverminderingen op leningen en voorschotten en voorzieningen voor kredietverbintenissen	7.13.	(115 969)	(33 013)
XVII.	Waardeverminderingen op immateriële en materiële vaste activa	7.14.	2 502	9 467
XVIII.	Waardeverminderingen op goodwill	7.15.	0	0
NETTORESULTAAT VOOR BELASTINGEN			**779 524**	**962 528**
XIX.	Belastingen lopend boekjaar	7.16.	(56 522)	(191 258)
XX.	Uitgestelde belastingen	7.16.	(187 750)	(165 749)
NETTORESULTAAT NA BELASTINGEN			**535 251**	**605 522**
XXI.	Stopgezette operaties (na belastingen)		0	0
NETTORESULTAAT			**535 251**	**605 522**
Aandeel minderheidsbelangen			23	20
Aandeel van de aandeelhouders van de moedermaatschappij			535 229	605 502

(1) De presentatie van het technische resultaat van verzekeringsactiviteiten is in 2017 verder gedetailleerd om het lezen van de resultatenrekening te vergemakkelijken.

De toelichtingen van pagina 146 tot 291 maken integraal deel uit van de geconsolideerde jaarrekening.

Analyse van de geconsolideerde resultatenrekening

Voor een gedetailleerde beschrijving verwijzen we naar het hoofdstuk “Financiële resultaten” in het beheersverslag.

GECONSOLIDEERDE STAAT VAN DE GEREALISEERDE EN NIET-GEREALISEERDE RESULTATEN

(In duizend EUR)	31/12/16			31/12/17		
	Bedrag voor belastingen	Belastingen	Bedrag na belastingen	Bedrag voor belastingen	Belastingen	Bedrag na belastingen
RESULTAAT OPGENOMEN IN DE RESULTATENREKENING	**779 524**	**(244 272)**	**535 251**	**962 528**	**(357 007)**	**605 522**
BESTANDDELEN DIE NIET NAAR WINST OF VERLIES ZULLEN OVERGEBOEKT WORDEN						
Niet-gerealiseerde resultaten op herwaardering van vastgoed	(2)		(2)	(2)		(2)
Herwaardering pensioenregeling met een te bereiken doel[1]	(49 418)	16 797	(32 621)	18 784	7 223	26 007
TOTAAL "NIET-GEREALISEERDE RESULTATEN DIE NOOIT NAAR WINST OF VERLIES KUNNEN OVERGEBOEKT WORDEN"	**(49 421)**	**16 797**	**(32 623)**	**18 782**	**7 223**	**26 005**
BESTANDDELEN DIE NAAR WINST OF VERLIES KUNNEN OVERGEBOEKT WORDEN						
Niet-gerealiseerde winsten (verliezen) op financiële investeringen beschikbaar voor verkoop en afschrijving "bevroren" reëlewaarde van geherclassificeerde financiële activa naar Leningen en Voorschotten[2]	3 899	14 160	18 059	36 604	70 234	106 839
Winsten (verliezen) op kasstroomafdekkingen	(4 858)	1 080	(3 778)	21 325	(2 143)	19 182
Niet-gerealiseerde resultaten van activa aangehouden voor verkoop[3]	(26 453)	8 369	(18 084)	0	0	0
Discretionaire-winstdelingselement van verzekeringscontracten[4]	8 002	(3 950)	4 051	(48 739)	15 900	(32 839)
TOTAAL "NIET-GEREALISEERDE RESULTATEN DIE NAAR WINST OF VERLIES KUNNEN OVERGEBOEKT WORDEN"[5]	**(19 411)**	**19 659**	**249**	**9 190**	**83 991**	**93 181**
NIET-GEREALISEERDE RESULTATEN	**(68 831)**	**36 457**	**(32 375)**	**27 972**	**91 214**	**119 186**
GEREALISEERDE EN NIET-GEREALISEERDE RESULTATEN	**710 692**	**(207 816)**	**502 877**	**990 500**	**(265 792)**	**724 708**
Aandeel van de aandeelhouders van de moedermaatschappij			502 854			724 688
Aandeel minderheidsbelangen			23			20

(1) Een stijging is op te merken voor de herwaardering van de pensioenregeling met een te bereiken doel, als gevolg van een iets hogere disconteringsvoet ten opzichte van eind 2016 als gevolg van de gestegen rentevoeten en het gunstige rendement op de pensioenactiva.
(2) De stijging is voornamelijk toe te schrijven aan de kredietspreads en een daling van de negatieve aanpassing in de "shadow accounting" binnen Belfius Insurance als gevolg van een lichte verbetering van de rentevoeten ten opzichte van 2016.
(3) Belfius Insurance heeft zijn participatie in de dochteronderneming "International Wealth Insurer" verkocht in de tweede helft van 2016.
(4) Gezien het volledige bedrag aan toekomstige winstdeling werd erkend in de resultatenrekening in 2017, is er geen herclassificatie in het eigen vermogen voor 2017.
(5) De significante stijging van de niet-gerealiseerde resultaten is onder andere te wijten aan de herziening van de uitgestelde belastingen (67 miljoen EUR) omwille van de Belgische belastinghervorming ingevoerd voor jaareinde 2017, dewelke voornamelijk een impact heeft op de voor verkoop beschikbare reserve en de herwaardering van de pensioenregeling met een te bereiken doel. Merk op dat de Belgische belastinghervorming een negatieve impact van 106 miljoen EUR heeft op het nettoresultaat 2017.

De toelichtingen van pagina 146 tot 291 maken integraal deel uit van de geconsolideerde jaarrekening.

GECONSOLIDEERDE STAAT VAN DE WIJZIGINGEN IN EIGEN VERMOGEN

Kern eigen vermogen (In duizend EUR)	Geplaatst kapitaal	Uitgifte-premies	Reserves en overgedragen resultaat	Nettoresultaat van het boekjaar	Kern eigen vermogen
OP 31 DECEMBER 2015	**3 458 066**	**209 232**	**4 135 228**	**506 076**	**8 308 602**
Wijzigingen tijdens het boekjaar					
Overboeking naar de reserves	0	0	431 076	(431 076)	0
Dividenden[1]	0	0	0	(75 000)	(75 000)
Interimdividenden[2]	0	0	(75 000)	0	(75 000)
Andere bewegingen	0	0	2	0	2
Nettoresultaat van het boekjaar	0	0	0	535 229	535 229
OP 31 DECEMBER 2016	**3 458 066**	**209 232**	**4 491 306**	**535 229**	**8 693 833**

(1) Belfius heeft een dividend van 75 miljoen EUR betaald over het resultaat van 2015 in mei 2016.
(2) Belfius heeft in september 2016 een interimdividend van 75 miljoen EUR betaald over het resultaat van 2016.

De toelichtingen van pagina 146 tot 291 maken integraal deel uit van de geconsolideerde jaarrekening.

Niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen	Niet-gerealiseerde resultaten die naar winst en verlies kunnen overgeboekt worden					Niet-gerealiseerde resultaten die nooit naar winst en verlies kunnen overgeboekt worden		Niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen - groepsaandeel
(In duizend EUR)	Herwaardering reserves voor verkoop beschikbare effecten	"Bevroren" reële waarde van geherclassificeerde financiële activa naar Leningen en Voorschotten	Derivaten - Kasstroomafdekking (CFH)	Niet-gerealiseerde resultaten van activa aangehouden voor verkoop	Discretionaire winstdelingselement van verzekeringscontracten[1]	Niet-gerealiseerde resultaten op herwaardering van vastgoed	Herwaardering pensioenregeling met een te bereiken doel	
OP 31 DECEMBER 2015	**757 329**	**(544 177)**	**(29 765)**	**18 084**	**28 788**	**219**	**119 611**	**350 089**
Wijzigingen tijdens het boekjaar								
Nettowijzigingen in reële waarde via eigen vermogen - Voor verkoop beschikbare financiële activa[2]	188 269	0	0	0	7 711	0	0	195 980
Overboeking van de reserve beschikbaar voor verkoop naar resultaat ten gevolge van waardeverminderingen	4 181	9 407	0	0	0	0	0	13 588
Overboeking van de reserve beschikbaar voor verkoop naar resultaat ten gevolge van verkopen[3]	(106 290)	17 285	0	0	0	0	0	(89 005)
Afschrijving van het nettobedrag van de reële waarde op de geherclassificeerde portefeuille in toepassing van IAS 39-gewijzigd	0	19 212	0	0	0	0	0	19 212
Nettowijzigingen in reële waarde via eigen vermogen - kasstroomafdekkingen	0	0	(3 683)	0	0	0	0	(3 683)
Nettowijziging in kasstroomafdekkingsreserve ten gevolge van overboeking naar het resultaat	0	0	(95)	0	0	0	0	(95)
Wijzigingen in de consolidatiekring[4]	0	0	0	(18 084)	(3 660)	0	0	(21 744)
Transfert naar technische voorzieningen van verzekeringsmaatschappijen[5 6]	(113 625)	(380)	0	0	0	0	0	(114 005)
Voorzieningen geboekt naar/uit het eigen vermogen[7]	0	0	0	0	0	0	(32 621)	(32 621)
Overdrachten	0	0	0	0	0	(2)	0	(2)
OP 31 DECEMBER 2016	**729 864**	**(498 653)**	**(33 543)**	**0**	**32 839**	**217**	**86 990**	**317 714**

(1) Discretionaire winstdeling is een contractueel maar voorwaardelijk recht voor het ontvangen van aanvullende voordelen bovenop een gegarandeerd rendement op verzekeringscontracten (leven).
(2) Als gevolg van de lichte daling van de rentevoet vergeleken met jaareinde 2015 en de verbeterde kredietspreads, steeg de voor verkoop beschikbare reserve met 188 miljoen EUR.
(3) Een afname ten gevolge van de verkoop van obligaties en andere waardepapieren kan worden opgemerkt. Dit is voornamelijk het gevolg van een verdere risicoafbouw op het niveau van Belfius Bank (voornamelijk Spaanse pandbrieven van de legacy obligatieportefeuille) alsook van verkopen binnen de Belfius Insurance portefeuille (vooral Belgische overheidsobligaties en aandelen en fonds posities) als gevolg van een herschikking van de portefeuille en afkopen.
(4) Belfius Insurance heeft zijn participatie in de dochteronderneming "International Wealth Insurer" verkocht in de tweede helft van 2016.
(5) Deze transfers betreffen bedragen na belastingen als gevolg van de toepassing van "Shadow Accounting", waarbij een deel van de niet-gerealiseerde winsten van voor verkoop beschikbare financiële activa is gebruikt als dekkingswaarde voor de betaling van de verplichtingen voor verzekeringscontracten en daarom overgeboekt worden naar de technische voorzieningen voor verzekeringscontracten. De "shadow loss" aanpassing is gestegen door de lagere interestvoeten vergeleken met jaareinde 2015 in combinatie met enkele methodologische verfijningen.
(6) De technische voorzieningen van geassocieerde deelnemingen zijn niet opgenomen in de geconsolideerde balans.
(7) Er is een daling van de niet-gerealiseerde resultaten met betrekking tot de herwaardering van de pensioenregeling met een te bereiken doel tengevolge de lagere disconteringsvoet in vergelijking met jaareinde 2015, als gevolg van de daling van de rentevoeten.

De toelichtingen van pagina 146 tot 291 maken integraal deel uit van de geconsolideerde jaarrekening.

Minderheidsbelang (In duizend EUR)	Kern eigen vermogen	Niet in de resultaten-rekening opgenomen winsten en verliezen	Minderheids-belang
OP 31 DECEMBER 2015	**1 026**	**0**	**1 026**
Wijzigingen tijdens het boekjaar			
Dividenden	(20)		(20)
Nettoresultaat van het boekjaar	23		23
Wijzigingen in de consolidatiekring	(856)		(856)
Andere bewegingen			0
OP 31 DECEMBER 2016	**173**	**0**	**173**

(In duizend EUR)	
Kern eigen vermogen	8 693 833
Niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen toe te kennen aan de houders van eigen-vermogeninstrumenten van de moedermaatschappij	317 714
Minderheidsbelang	173
TOTAAL EIGEN VERMOGEN OP 31 DECEMBER 2016	**9 011 720**

De toelichtingen van pagina 146 tot 291 maken integraal deel uit van de geconsolideerde jaarrekening.

Kern eigen vermogen (In duizend EUR)	Geplaatst kapitaal	Uitgifte-premies	Reserves en overgedragen resultaat	Nettoresultaat van het boekjaar	Kern eigen vermogen
OP 31 DECEMBER 2016	3 458 066	209 232	4 491 306	535 229	8 693 833
Wijzigingen tijdens het boekjaar					
Overboeking naar de reserves	0	0	395 229	(395 229)	0
Dividenden[1]	0	0	0	(140 000)	(140 000)
Interimdividenden[2]	0	0	(75 000)	0	(75 000)
Andere bewegingen	0	0	2	0	2
Nettoresultaat van het boekjaar	0	0	0	605 502	605 502
OP 31 DECEMBER 2017	3 458 066	209 232	4 811 537	605 502	9 084 337

(1) Belfius heeft een dividend van 140 miljoen EUR betaald over het resultaat van 2016 (naast het interim dividend betaald in September 2016) in April 2017.
(2) Belfius heeft in september 2017 een interimdividend van 75 miljoen EUR betaald over het resultaat van 2017.

In overeenstemming met IAS 1.134-136, maakt Belfius zijn doelstellingen, beleid en processen voor het kapitaalbeheer bekend in het geauditeerde hoofdstuk "beheer van kapitaal" uit het beheersverslag.

Niet in de resultaten-rekening opgenomen winsten en verliezen (In duizend EUR)	Niet-gerealiseerde resultaten die naar winst en verlies kunnen overgeboekt worden					Niet-gerealiseerde resultaten die nooit naar winst en verlies kunnen overgeboekt worden		Niet in de resultaten-rekening opgenomen winsten en verliezen - groepsaandeel
	Herwaardering reserves voor verkoop beschikbare effecten	"Bevroren" reële waarde van geher-classificeerde financiële activa naar Leningen en Voorschotten	Derivaten - Kasstroom-afdekking (CFH)	Niet-gerealiseerde resultaten van activa aangehouden voor verkoop	Discretionaire-winstdelings-element van verzekerings-contracten[1]	Niet-gerealiseerde resultaten op herwaardering van vastgoed	Herwaardering pensioen-regeling met een te bereiken doel	
OP 31 DECEMBER 2016	729 864	(498 653)	(33 543)	0	32 839	217	86 990	317 714
Wijzigingen tijdens het boekjaar								
Nettowijzigingen in reële waarde via eigen vermogen - Voor verkoop beschikbare financiële activa[2]	76 534	0	0	0	(32 839)	0	0	43 695
Overboeking van de reserve beschikbaar voor verkoop naar resultaat ten gevolge van waardeverminderingen	94	0	0	0	0	0	0	94
Overboeking van de reserve beschikbaar voor verkoop naar resultaat ten gevolge van verkopen[3]	(121 582)	7 128	0	0	0	0	0	(114 454)
Afschrijving van het nettobedrag van de reële waarde op de geherclassificeerde portefeuille in toepassing van IAS 39-gewijzigd	0	17 494	0	0	0	0	0	17 494
Nettowijzigingen in reële waarde via eigen vermogen - kasstroom-afdekkingen	0	0	19 272	0	0	0	0	19 272
Nettowijziging in kasstroom-afdekkingsreserve ten gevolge van overboeking naar het resultaat	0	0	(90)	0	0	0	0	(90)
Wijzigingen in de consolidatiekring	0	0	0	0	0	0	0	0
Transfert naar technische voorzieningen van verzekerings-maatschappijen[4][5]	127 171	0	0	0	0	0	0	127 171
Voorzieningen geboekt naar/uit het eigen vermogen[6]	0	0	0	0	0	0	26 007	26 007
Overdrachten	0	0	0	0	0	(2)	0	(2)
OP 31 DECEMBER 2017	812 081	(474 031)	(14 361)	0	0	215	112 998	436 901

(1) Discretionaire winstdeling is een contractueel maar voorwaardelijk recht voor het ontvangen van aanvullende winsten bovenop een gegarandeerd rendement op verzekeringscontracten (leven). Het bedrag opgenomen via het eigen vermogen is eind 2017 gelijk aan nul, aangezien het volledige bedrag van de toekomstige winstdeling via de resultatenrekening wordt geboekt.
(2) Omwille van de verbeterde kredietspreads en de marktevoluties op aandelen welke wordt afgezwakt door een lichte stijging van de rentevoeten in vergelijking met 2016, steeg de reserve beschikbaar voor verkoop met 77 miljoen EUR.
(3) Een daling van de Voor Verkoop Beschikbare reserve als gevolg van de verkoop van obligaties en aandelen voornamelijk bij Belfius Insurance.
(4) Deze transfers betreffen bedragen na belastingen als gevolg van de toepassing van "Shadow Accounting", waarbij een deel van de niet-gerealiseerde winsten van voor verkoop beschikbare financiële activa is gebruikt als dekkingswaarde voor de betaling van de verplichtingen voor verzekeringscontracten en daarom overgeboekt worden naar de technische voorzieningen voor verzekeringscontracten. De "shadow loss" aanpassing is gedaald als gevolg van de licht verhoogde interestvoet ten opzichte van jaareinde 2016.
(5) De technische voorzieningen van geassocieerde deelnemingen zijn niet opgenomen in de geconsolideerde balans.
(6) Een stijging kan worden opgemerkt na herwaardering van de pensioenregeling met een te bereiken doel tengevolge van een hogere disconteringsvoet vergeleken met jaareinde 2016 als gevolg van licht hogere interestvoeten en het gunstige rendement op de activa van pensioenregelingen.

De toelichtingen van pagina 146 tot 291 maken integraal deel uit van de geconsolideerde jaarrekening.

Minderheidsbelang (In duizend EUR)	Kern eigen vermogen	Niet in de resultaten-rekening opgenomen winsten en verliezen	Minderheids-belang
OP 31 DECEMBER 2016	173	0	173
Wijzigingen tijdens het boekjaar			
Dividenden	(23)		(23)
Nettoresultaat van het boekjaar	20		20
Wijzigingen in de consolidatiekring			0
Andere bewegingen			
OP 31 DECEMBER 2017	171	0	171

(In duizend EUR)	
Kern eigen vermogen	9 084 337
Niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen toe te kennen aan de houders van eigen-vermogeninstrumenten van de moedermaatschappij	436 901
Minderheidsbelang	171
TOTAAL EIGEN VERMOGEN OP 31 DECEMBER 2017	9 521 408

Eigen vermogen	31/12/16	31/12/17
PER AANDELENCATEGORIE		
Aantal uitgegeven aandelen en volstort	359 412 616	359 412 616
Aantal uitgegeven aandelen en niet-volstort	0	0
Winst per aandeel (EUR)	1,49	1,68
NOMINALE WAARDE PER AANDEEL	geen nominale waarde	geen nominale waarde
Uitstaand op 1 januari	359 412 616	359 412 616
Aantal uitgegeven aandelen	0	0
Aantal vernietigde aandelen	0	0
Uitstaand op 31 december	359 412 616	359 412 616
Rechten, preferentie en beperkingen, inclusief beperkingen op de uitkering van dividenden en terugbetaling van kapitaal	0	0
Aantal ingekochte eigen aandelen	0	0
Aantal aandelen gereserveerd voor uitgifte onder aandelenopties en contracten voor de verkoop van aandelen	0	0

Voor de bespreking van de evolutie van het reglementair eigen vermogen en de solvabiliteit van de onderneming verwijzen we naar het hoofdstuk "beheer van het kapitaal" in het beheersverslag.

Op aandelen gebaseerde betalingen

Er zijn geen optieplannen uitgegeven op aandelen van Belfius.

De toelichtingen van pagina 146 tot 291 maken integraal deel uit van de geconsolideerde jaarrekening.

GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
KASSTROOM UIT BEDRIJFSVERRICHTINGEN		
Nettoresultaat na belastingen	535 251	605 522
Aanpassingen m.b.t.:		
Waardevermindering, afschrijving en overige waardecorrecties	84 991	91 278
Waardevermindering op obligaties, aandelen, leningen en overige activa	104 689	(93 620)
Netto-(opbrengsten) of -verliezen uit investeringen	(52 653)	(106 527)
Toename (afname) voorzieningen (voornamelijk voorzieningen verzekeringen)	(859 840)	(495 916)
Niet-gerealiseerde (winsten) of verliezen	27 727	193 629
Inkomsten uit ondernemingen in vermogensmutatie	(5 018)	(4 195)
Dividenden uit ondernemingen in vermogensmutatie	3 822	7 626
Uitgestelde belastingen	187 750	165 749
Omrekeningsverschillen	(13 091)	(53 873)
Wijzigingen in bedrijfsactiva en -verplichtingen[1]	2 722 209	1 190 845
NETTOKASSTROOM UIT BEDRIJFSVERRICHTINGEN	**2 735 837**	**1 500 517**
KASSTROOM UIT INVESTERINGSVERRICHTINGEN		
Aankoop van vaste activa	(167 630)	(147 778)
Verkoop van vaste activa	153 318	79 208
Verwerving van niet-geconsolideerde aandelen	(391 896)	(209 873)
Verkoop van niet-geconsolideerde aandelen[2]	355 226	354 124
Verwerven van dochterondernemingen en bedrijfsonderdelen	(3)	(5 235)
Verkoop van dochterondenemingen en bedrijfsonderdelen[3]	59 810	0
NETTOKASSTROOM UIT INVESTERINGSVERRICHTINGEN	**8 826**	**70 447**
KASSTROOM UIT FINANCIERINGSVERRICHTINGEN		
Uitgifte van achtergestelde schulden[4]	500 000	49 626
Terugbetaling van achtergestelde schulden	(4 321)	(215 472)
Betaalde dividenden[5]	(75 020)	(140 023)
Betaalde interimdividenden[6]	(75 000)	(75 000)
NETTOKASSTROOM UIT FINANCIERINGSVERRICHTINGEN	**345 659**	**(380 870)**
NETTOKASSTROOM	**3 090 321**	**1 190 094**
GELDMIDDELEN EN EQUIVALENTEN BIJ HET BEGIN VAN HET BOEKJAAR	7 328 610	10 418 931
Kasstroom uit bedrijfsverrichtingen	2 735 837	1 500 517
Kasstroom uit investeringsverrichtingen	8 826	70 447
Kasstroom uit financieringsverrichtingen	345 659	(380 870)
GELDMIDDELEN EN EQUIVALENTEN OP HET EINDE VAN HET BOEKJAAR	**10 418 931**	**11 609 025**
BIJKOMENDE INFORMATIE		
Betaalde inkomstenbelasting (opgenomen in nettokasstroom uit bedrijfsverrichtingen)	(40 091)	(176 012)
Ontvangen dividenden (opgenomen in nettokasstroom uit bedrijfsverrichtingen)	91 272	80 709
Ontvangen intresten (opgenomen in nettokasstroom uit bedrijfsverrichtingen)	4 610 090	3 663 805
Betaalde intresten (opgenomen in nettokasstroom uit bedrijfsverrichtingen)	(2 691 522)	(1 607 916)

(1) Belfius heeft senior achtergestelde obligaties ("Non-Preferred Senior bonds") uitgegeven die haar verlies absorptievermogen vergroten en die bijdragen aan de minimumvereiste voor eigen vermogen en in aanmerking komende passiva (meer bepaald 'Minimum Requirement for own funds and Eligible Liabilities' of 'MREL'). De eerste tranche van 750 miljoen EUR werd uitgegeven op 5 september 2017 met een looptijd van 5 jaar en een jaarlijkse coupon van 0,75%. De tweede tranche van 500 miljoen EUR werd uitgegeven op 19 oktober 2017 met een looptijd van 7 jaar en een jaarlijkse coupon van 1,00%. Bovendien heeft Belfius haar beleggingen in de volgende fondsen in de loop van de tweede helft van 2017 geliquideerd: "Belfius European Loans Fund", "Belins High Yield" en "Belins US Corporate Bonds". De beslissing werd genomen na een nieuwe beoordeling van het investeringsraamwerk en er werd vastgesteld dat de volatiliteit van deze fondsen nietmeer voldeed aan het nieuwe investeringsraamwerk van Belfius Insurance.
(2) Belfius heeft zijn participaties in "Aviabel", "Pole Star" en "North Light" verkocht in 2017.
(3) Belfius Insurance heeft zijn participatie in "International Wealth Insurer" verkocht in de tweede helft van 2016.
(4) Belfius heeft in mei 2016 een achtergestelde obligatielening voor 500 miljoen EUR uitgegeven die in aanmerking komt als bijkomend reglementair Tier 2 kapitaal. Het gaat om een tien jarige bullet obligatielening uitgegeven aan 3,125% vast zonder call datum noch uitstel van couponbetaling. We verwijzen naar toelichting 6.7.2 voor de kas- en niet-kasbewegingen van de financieringsactiviteiten in de verplichtingen.
(5) Belfius heeft een dividend van 140 miljoen EUR betaald over het resultaat van 2016 in April 2017.
(6) Belfius heeft in september 2017 een interimdividend van 75 miljoen EUR betaald over het resultaat van 2017.

Voor een gedetailleerde beschrijving van de liquiditeitspositie verwijzen we naar het hoofdstuk "Liquiditeit" in het beheersverslag.

De toelichtingen van pagina 146 tot 291 maken integraal deel uit van de geconsolideerde jaarrekening.

TOELICHTINGEN BIJ DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

II. GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

1. Auxipar

Eind 2016 werd een overeenkomst gesloten tussen Belfius en de vereffenaars van de Arco ondernemingen in fase van liquidatie (Arcopar, Arcofin, Arcoplus en Arcosyn) met als doel om te gaan naar de finalisatie van de liquidatie, in het belang van alle belanghebbenden. Deze overeenkomst lijst een aantal actiepunten op om te gaan naar het einde van de liquidatie, waaronder de mogelijke overname van de aandelen van Auxipar door Belfius die door de Arco bedrijven werden aangehouden

Als gevolg van deze actiepunten, zal Belfius op korte termijn een deel van de Auxipar aandelen verwerven, resulterend in een toenemend belang in Auxipar van 39,7% tot 74,99%. Deze transactie kwalificeert als een bedrijfscombinatie die in fasen werd gerealiseerd en die volgens de overnamemethode moet worden verwerkt onder IFRS. Meer specifiek vereist IFRS voor bedrijfscombinaties die in fasen worden bereikt (van gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode tot volledige consolidatie) dat een eerder aangehouden belang van een overnemende partij in een overgenomen partij wordt aangepast aan de reële waarde op de overnamedatum met enige resulterende winst (of verlies) gerapporteerd in de geconsolideerde winst- en verliesrekening.

2. Aanvullende Tier 1 (AT 1) effecten

Op 1 februari 2018 heeft Belfius 500 miljoen EUR achtergestelde eigen-vermogensinstrumenten uitgegeven, die kwalificeren als AT1 onder CRR/CRD IV. De AT1 uitgifte is geanalyseerd m.b.t. IAS 32 en moet beschouwd worden als een eigen-vermogeninstrument. Deze inaugurele AT1 uitgifte werd uitgevoerd in de context van verdere diversificatie van financieringsbronnen en beleggersbasis. Bovendien verhogen de AT1 -effecten het continuïteits verliesabsorptiekapitaal en dragen ze bij tot het verwachte MREL niveau als tot de leverage ratio van Belfius. Over het algemeen vergroot deze transactie de financiële en regelgevende flexibiliteit van Belfius, waardoor toegang wordt verkregen tot een nieuwe laag instrumenten binnen zijn kapitaalstructuur.

De uitgifte gebeurde in de vorm van Perpetual AT1 effecten in EUR. De effecten zijn opvraagbaar in jaar 7 ("First Call Date") en iedere rentebetalingsdatum daarna. Een CET 1 trigger van 5,125% is van toepassing op geconsolideerd en statutair niveau, met een belangrijk tijdelijk absorptiemechanisme voor waardevermindering. De coupons van de uitgegeven AT1 effecten zijn volledig discretionair, halfjaarlijks en niet-cumulatief. Er is ook een verplichte annulering van de coupon bij onvoldoende uitkeerbare items of wanneer de coupon de maximale uitkeerbaarheid ("Maximum Distributable Amount" of "MDA") overschrijdt.

3. Wijzigingen in uitgegeven achtergestelde schulden en activiteiten op de Tier 2 markt

De Raad van Bestuur van de Europese Centrale Bank (ECB) heeft Belfius de toestemming verleend om haar eigen middelen te verminderen met een bedrag van 191 miljoen EUR (waarde op 31 December 2017) door de call van drie Tier 2 callable instrumenten uitgegeven op 18 november 1997, 25 augustus 2000 en 21 september 2000. Belfius zal de nominale waarde van 50 miljoen USD terugbetalen op 25 mei 2018 (uitgegeven op 25 augustus 2000) en heeft het nominale bedrag van 100 miljoen USD op 21 maart 2018 (uitgegeven op 21 September 2000) terugbetaald en zal het nominale bedrag van 66 miljoen EUR op 18 mei 2018 (uitgegeven op 18 november 1997) terugbetalen.

Belfius heeft een "Fixed Rate Tier 2" achtergestelde 10NC5 Notes uitgegeven voor 200 miljoen EUR met als vervaldatum 15 maart 2018 met als doel bij te dragen tot een optimale kapitaalstructuur. De Notes zijn toegelaten op de Luxembourg Stock Exchange en hebben een rating Baa3 door Moody's.

4. Verkoop van 1.1 miljard aan Italiaanse overheidsobligaties (afgedekt voor het renterisico door swaps)

Belfius heeft een deel van haar Italiaanse overheidsobligaties en swap overeenkomsten verkocht voor een notioneel bedrag van 0,8 miljard EUR, die werden geclassificeerd onder het "hold-to-collect and sell" bedrijfsmodel onder eerste toepassing (First-time Adoption) van IFRS 9. De verkoop was in lijn met de doelstelling van Belfius om op een flexibele manier een deel van zijn concentratierisico met betrekking tot Italiaanse overheidsobligaties te beperken.

De transactiewaarde voor de verkoop bedraagt 1,1 miljard EUR met een positieve impact op het Q1 2018 nettoresultaat van 21 miljoen EUR (na de terugname van een gerelateerde voorziening van bijzondere waardeverminderingen en na belastingen).

5. Leaseovereenkomst Galilee gebouw

Op 21 februari 2018 heeft Belfius Insurance een huurcontract afgesloten met het "Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering (RIZIV)", aan wie Belfius Insurance haar gebouw gelegen te Galileelaan 5, 1210 Brussel verhuurt voor een looptijd van 19 jaar die aanvangt op 1 april 2018.

6. Dividend

De raad van bestuur van 22 maart 2018 heeft aan de algemene vergadering van 25 april 2018 een gewoon dividend van 363 miljoen EUR voor het boekjaar 2017 voorgesteld, waarvan 75 miljoen EUR reeds uitgekeerd werd via een interimdividend in september 2017.

III. BOEKHOUDPRINCIPES EN WAARDERINGSREGELS VAN DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

INHOUDSTAFEL

TOELICHTING BIJ DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 148

WAARDERINGSREGELS 148
1. Grondslagen voor financiële verslaggeving 148
2. Wijzigingen in de waarderingsregels en toepasselijke standaarden sinds de vorige jaarpublicatie die invloed kunnen hebben op de groep Belfius 149
3. Consolidatie 160
4. Saldering van financiële activa en financiële verplichtingen 161
5. Omrekening van vreemde valuta en transacties in vreemde valuta 161
6. Financiële Instrumenten 161
7. Renteopbrengsten en -kosten 165
8. Honoraria en provisies: opbrengsten en kosten 166
9. Verzekerings-en herverzekeringsactiviteiten 166
10. Vergoeding van het net 167
11. Materiële vaste activa 168
12. Immateriële activa 168
13. Goodwill 168
14. Overige activa 169
15. Vaste activa (groep van activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten 169
16. Leaseovereenkomsten 169
17. Uitgestelde belastingen op de winst 170
18. Personeelsbeloningen 170
19. Voorzieningen en voorwaardelijke verplichtingen 171
20. Heffingen 171
21. Aandelenkapitaal 171
22. Fiduciaire activiteiten 171
23. Overheidssubsidies 171

OVERGANGSTABELLEN VAN IAS 39 NAAR IFRS 9 172

TOELICHTING BIJ DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

De voornaamste grondslagen voor de financiële verslaggeving die bij de opstelling van deze geconsolideerde jaarrekening zijn toegepast, worden hieronder toegelicht.

Daarbij worden de volgende afkortingen gebruikt:

- IASB: International Accounting Standards Board
- IFRIC: Interpretatie uitgevaardigd door het IFRS Interpretations Committee
- IFRS: International Financial Reporting Standard

In de hiernavolgende tekst verwijst "Belfius" telkens naar "Belfius Bank en Verzekeringen".

Deze jaarrekening werd op 22 maart 2018 door de raad van bestuur van Belfius Bank goedgekeurd.

WAARDERINGSREGELS

1. Grondslagen voor financiële verslaggeving

1.1. Algemeen

De geconsolideerde jaarrekening van Belfius is opgesteld in overeenstemming met de IFRS-standaarden die door de IASB werden uitgevaardigd, inclusief de interpretaties ("IFRICs") uitgevaardigd door de IFRS Interpretation Committee, en goedgekeurd door de Europese Unie tot en met 31 december 2017, met inbegrip van de voorwaarden die van toepassing zijn voor de afdekking van het renterisico van een portefeuille ("carve out").

Krachtens het koninklijk besluit van 5 december 2004 moet Belfius zijn geconsolideerde jaarrekening vanaf 31/12/2006 publiceren conform de IFRS-normen goedgekeurd door de Europese Unie.

De geconsolideerde jaarrekening wordt opgesteld in de veronderstelling dat de continuïteit gewaarborgd is. Tenzij anders vermeld, zijn de bedragen in de geconsolideerde jaarrekening uitgedrukt in duizend euro (EUR).

1.2. Boekhoudkundige ramingen en oordeelsvorming

Bij de opstelling van de geconsolideerde jaarrekening dient het management ramingen, veronderstellingen en oordeelsvorming te hanteren die de gerapporteerde bedragen beïnvloeden. Om veronderstellingen en schattingen te maken, gebruikt het management de informatie die beschikbaar is op het moment dat de jaarrekening wordt opgesteld, en wordt oordeelsvorming gehanteerd.

Hoewel het management van oordeel is dat het bij het opstellen van die ramingen alle beschikbare informatie in overweging heeft genomen, zouden de werkelijke resultaten kunnen afwijken van deze ramingen en zouden de verschillen aanmerkelijk kunnen zijn voor de jaarrekening.

Oordeelsvorming gebeurt voornamelijk in, maar is niet beperkt tot de volgende domeinen:

- classificatie van financiële instrumenten in de overeenstemmende categorieën van waardering: "leningen en voorschotten", "tot einde looptijd aangehouden", "voor verkoop beschikbaar", "aangehouden voor handelsdoeleinden" en "financiële activa geboekt tegen reële waarde via de resultatenrekening" voor waarderingsdoeleinden gebaseerd op de kenmerken van het instrument en de intentie van Belfius (cf. II.6);
- bepaling of er al dan niet een actieve markt is gebaseerd op criteria zoals volume, daadwerkelijke handel, marktliquiditeit, spread tussen bied- en laatkoers voor financiële instrumenten gewaardeerd tegen reële waarde (cf. II.6.11);
- bepaling van de reële waarde voor financiële instrumenten gewaardeerd tegen reële waarde op basis van waarderingsmodellen (cf. II.6.11);
- bepaling of Belfius al dan niet (gezamenlijke) zeggenschap of een invloed van betekenis heeft over de deelneming. Deze controlebeoordeling houdt rekening met alle feiten en omstandigheden, zoals stemrechten, potentiële stemrechten, rechten van de investeerder, type van activiteit (cf. II.3);
- identificering van vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten (IFRS 5) (cf. II.15);
- het correct aanwijzen van derivaten als afdekkingsinstrumenten (cf. II.6.7);
- bestaan van een verplichting met een waarschijnlijke uitstroom van middelen in het kader van geschillen (cf. II.19);
- aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen (cf. II.6.6); en
- classificatie van een financieel instrument of de afzonderlijke componenten als een financiële verplichting of een eigenvermogensinstrument is eerder gebaseerd op de economische substantie dan op de rechtsvorm. Indien van toepassing, worden bijkomende details over de oordeelsvorming beschreven in de overeenstemmende toelichtingen (cf.II.6.9).

Deze oordeelsvormingen worden toegelicht in de overeenstemmende paragrafen (zoals hierboven aangegeven) van de waarderingsregels.

Inschattingen worden voornamelijk in de volgende domeinen gemaakt:

- bepalen van het recupereerbaar bedrag voor financiële activa die een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan en van de reële waarde minus verkoopkosten voor vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten (cf. II.6.6 + II.15);
- bepalen van de gebruiksduur en de restwaarde van de eigendommen, machines en uitrusting, vastgoedbeleggingen en immateriële activa (cf. II.11, II.12);
- bepalen van de marktwaardecorrecties teneinde rekening te houden met waarderings-en modelonzekerheden (cf. II.6.11);
- waarderen van de verplichtingen van verzekeringscontracten (cf.II.9);

- het testen van de toereikendheid van verplichtingen voor verzekeringscontracten waarbij rekening wordt gehouden met modelonzekerheid, economische en niet-economische veronderstellingen (cf. II.9);
- het meten van de afdekkingseffectiviteit in afdekkingstransacties (cf.II.6.7.2, II.6.8);
- actuariële ramingen bij het waarderen van de verplichtingen voor personeelsvoordelen en fondsbeleggingen (cf. II.18 + bijlage 6.7);
- raming van de toekomstige belastbare winst voor de boeking en de waardering van uitgestelde belastingvorderingen (cf. II.17);
- raming van het recupereerbare bedrag van de kasstroomgenererende eenheden voor de bijzondere waardeverminderingen op goodwill (cf. II.13.2).

2. Wijzigingen in de waarderingsregels en toepasselijke standaarden sinds de vorige jaarpublicatie die invloed kunnen hebben op de groep Belfius

Het hiernavolgende overzicht is opgesteld tot de rapporteringsdatum van 31 december 2017.

2.1. IASB / IFRS en IFRIC-teksten bekrachtigd door de Europese Commissie en van toepassing vanaf 1 januari 2017

Standaarden met impact voor Belfius

- Aanpassingen aan "IAS 12: Opname van uitgestelde belastingvorderingen in verband met niet- gerealiseerde verliezen" verduidelijken de boekhoudkundige verwerking van uitgestelde belastingvorderingen op schuldinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde. Deze aanpassing heeft geen significante impact op de cijfers van Belfius.
- Aanpassingen aan "IAS 7: Project over informatieverschaffing" vereisen dat een entiteit informatie verschaft waardoor gebruikers van jaarrekeningen in staat zijn een oordeel te vellen over veranderingen in passiva die het gevolg zijn van financieringsactiviteiten, met zowel veranderingen die het gevolg zijn van cashflows als niet-cashgebonden veranderingen. Deze aanpassing werd toegevoegd in de toelichting van de achtergestelde schulden (cf. 6.7).

Standaarden niet van toepassing voor Belfius

Nihil

2.2. IASB / IFRS en IFRIC-teksten bekrachtigd door de Europese Commissie tijdens het huidige jaar, maar nog niet van toepassing vanaf 1 januari 2017

Standaarden in analysefase

- Aanpassingen aan IFRS 4 (toekomstige norm IFRS 17 Verzekeringscontracten) "Toepassing IFRS 9 Financiële instrumenten met IFRS 4 Verzekeringscontracten" bieden twee vrijwillige opties: een tijdelijk uitstel ("temporary exemption") van IFRS 9 versus de overlapbenadering ("overlay"-benadering) om de problemen voor verzekeraars te verminderen ingevolge de vroegere inwerkingtreding van IFRS 9 ten opzichte van de nieuwe IFRS17 verzekeringsstandaard. De "temporary exemption" is beschikbaar voor entiteiten die in hoofdzaak verzekeringsactiviteiten verrichten en stelt de toepassing van IFRS 9 uit tot de eerste datum van ofwel de datum van inwerkingtreding van de nieuwe IFRS 17 Verzekeringsstandaard ofwel tot 1 januari 2021. Door deze wijzigingen in IFRS 4 te bekrachtigen, heeft de Europese Commissie (Verordening EU 2017/1988 van de Commissie) het mogelijk gemaakt dat financiële conglomeraten kunnen opteren voor het tijdelijk uitstel van IFRS 9 op niveau van hun entiteiten die actief zijn in de verzekeringssector. De overlay-benadering, die beschikbaar is op een asset-by-asset basis, biedt de entiteiten met contracten die in het toepassingsgebied van IFRS 4 vallen, de optie om IFRS 9 volledig toe te passen waarbij veranderingen in de reële waarde van welbepaalde financiële activa worden opgenomen in "Niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen" in plaats van in de resultatenrekening. Belfius zal de "temporary exemption" en de "overlay"-benadering zoals voorzien in de aanpassingen van IFRS 4 en bekrachtigd door de Europese Commissie niet toepassen, maar zal wel IFRS 9 eveneens toepassen voor de verzekeringsondernemingen vanaf 1 januari 2018.
- IFRS 16 "Lease overeenkomsten" elimineert de classificatie van leasing als operationele leasing of financiële leasing zoals vereist wordt door IAS 17 en introduceert in de plaats daarvan voor de leasingnemer één enkel boekhoudmodel. Dit model vereist dat een leasingnemer
  - de activa en passiva voor alle leasingcontracten met een looptijd van meer dan 12 maanden boekt, tenzij het onderliggende actief een lage waarde heeft; en
  - de geleasede activa afschrijft in de resultatenrekening, gescheiden van de interest op leasingschulden.

Voor de leasinggever herneemt IFRS 16 grotendeels de boekhoudkundige vereisten van IAS 17. Bijgevolg, blijft een leasinggever zijn leasingcontracten classificeren als operationele leasing of financiële leasing en worden beide soorten leasingcontracten verschillend geboekt. IFRS 16 is van toepassing vanaf 1 januari 2019. De materialiteitsanalyse is momenteel aan de gang. Op datum van deze rapportering is Belfius van mening dat de nieuwe standaard zal wellicht geen materiële impact zal hebben op Belfius.

2.3. Nieuwe standaarden, interpretaties en aanpassingen die werden gepubliceerd tijdens het lopende jaar, maar die nog niet bekrachtigd werden door de Europese Commissie

Standaarden in analysefase

Nihil.

Standaarden met potentiële impact voor Belfius

- Aanpassingen aan IFRS 9 "Vooruitbetalingseigenschappen met negatieve verrgoeding" is van toepassing op schuldinstrumenten die niet slagen in de "SPPI test" (cf."Solely Payments of Principal and Interest test" omwille van vooruitbetalingseigenschappen met negatieve compensatie. De aanpassing aan IFRS 9 laat entiteiten toe om deze schuldinstrumenten te waarderen tegen geamortiseerde kostprijs of tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat, zelfs indien de optie voor vervroegde terugbetaling ertoe leidt dat de optiehouder een compensatie ontvangt

voor de vervroegde aflossing, op voorwaarde dat het schuldinstrument beantwoordt aan de voorwaarden van het bedrijfsmodel. De aanpassing is van toepassing vanaf 1 januari 2019.

- Aanpassing aan IAS 28 "Lange termijn investeringen in geassocieerde deelnemingen en joint ventures" verduidelijkt dat een entiteit vereist is om IFRS 9 "Financiële instrumenten", inclusief de vereisten voor bijzondere waardeverminderingen, toe te passen op langetermijninvesteringen in geassocieerde deelnemingen en joint ventures, die ten gronde een onderdeel uitmaken van de netto investering in de geassocieerde deelneming of joint venture waarop de vermogensmutatiemethode niet wordt toegepast. De aanpassing is van toepassing vanaf 1 januari 2019.
- IFRS Practice Statement 2 "Oordeelsvorming over materialiteit" geeft een overzicht van de algemene kenmerken van materialiteit en stelt een 4-stappenproces voor dat gevolgd kan worden bij de oordeelsvorming over materialiteit bij het opstellen van de jaarrekening. Deze richtlijnen zijn niet verplicht en zijn beschikbaar voor onmiddellijk gebruik.
- "Jaarlijkse verbeteringen aan IFRS 2015-2017 cyclus" bevat aanpassingen aan 4 standaarden: IFRS 3 en IFRS 11 (voorheen aangehouden belangen in een gezamenlijke operatie), IAS 23 (financieringskosten die in aanmerking komen voor activering) en IAS 12. De aanpassing aan IAS 12 schrijft voor dat de gevolgen voor de inkomstenbelasting van dividenden dienen erkend te worden in de resultatenrekening, in de overige onderdelen van het totaalresultaat of in het eigen vermogen in lijn met waar de verrichtingen of gebeurtenissen die aanleiding hebben gegeven tot de uitkeerbare winsten erkend werden. De aanpassing aan IAS 12 is van toepassing vanaf 1 januari 2019. Deze aanpassing dient toegepast te worden op de inkomstenbelasting van dividenden die erkend worden op of na het begin van de vroegste vergelijkende periode.

Standaarden zonder impact voor Belfius
Nihil.

Standaarden niet van toepassing voor Belfius
Nihil.

2.4. IFRS 9 "Financiële instrumenten" (Nog niet van toepassing op 1 januari 2017)

De overgang van IAS 39 naar IFRS 9 werd uitgevoerd in januari 2018 met 1 januari 2018 als eerste datum van toepassing. We verwijzen naar de transitietoelichtingen van eerste toepassing met openingsbalans op 1 januari 2018 die hierna is opgenomen voor een globaal overzicht van de financiële impact. De transitietoelichtingen gebruiken de waarderingsregels IFRS 9 zoals hierna besproken.

2.4.1. Opname en eerste waardering

Bij de eerste opname kan oordeelsvorming nodig zijn om de geschikte classificatie van de financiële instrumenten te bepalen. Financiële verplichtingen of eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door een groepsentiteit worden geclassificeerd als een financiële verplichting of als een eigenvermogensinstrument in overeenstemming met de economische realiteit en niet de juridische vorm van het instrument alsook de definities van financiële verplichting en eigenvermogensinstrument.

Aankopen van financiële activa volgens standaardmarktconventies worden op de balans opgenomen op de afwikkelingsdatum, met name de datum van de levering aan Belfius. Financiële activa (andere dan aankopen volgens standaardmarktconventies) en financiële verplichtingen worden geboekt op de balans van de Groep wanneer de Groep partij wordt in de contractuele voorwaarden van het instrument.

Financiële activa en verplichtingen worden bij de eerste opname gewaardeerd tegen de reële waarde plus of minus de transactiekosten die direct kunnen toegewezen worden aan de verwerving of uitgifte van het financieel actief of de verplichting, voor zover deze niet gewaardeerd worden tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies. Transactiekosten voor financiële activa en verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies worden onmiddellijk erkend in de resultatenrekening.

Ondanks het feit dat de prijs van de verrichting het beste bewijs vormt van de reële waarde van alle financiële instrumenten, kan een winst of verlies op dag één van toepassing zijn.

De winst of het verlies op dag één is het verschil tussen:

- de transactieprijs en de genoteerde marktprijs op een actieve markt voor een financieel instrument; of
- de transactieprijs en de reële waarde die wordt bepaald door middel van een waarderingstechniek, (mark-to-model) indien het instrument niet wordt genoteerd.

Indien de belangrijkste parameters van het model waarneembaar zijn, wordt de winst of het verlies op dag één onmiddellijk geboekt in de resultatenrekening.

Indien de belangrijkste parameters niet waarneembaar zijn, wordt de winst of het verlies op dag één afgeschreven over de verwachte looptijd van het instrument. Indien de gegevens echter later waarneembaar worden, wordt het resterende bedrag van de winst of het verlies op dag één opgenomen in de resultatenrekening.

Bij een vervroegde beëindiging van het onderliggende instrument wordt het resterende bedrag van de winst of het verlies op dag één opgenomen in de resultatenrekening.

2.4.2. Classificatie en waardering na eerste opname van financiële activa

2.4.2.1. Algemeen

Volgens IFRS 9 is de classificatie en de waardering van financiële activa gebaseerd op zowel het bedrijfsmodel van de entiteit voor het beheer van de financiële activa, als op de contractuele kasstroomkenmerken van de financiële activa (cf. SPPI test – solely payments of principal and interest).

De volgende bedrijfsmodellen zijn beschikbaar voor het beheer van financiële activa:

- Bedrijfsmodel met als doel het aanhouden van financiële activa om contractuele kasstromen te ontvangen;
- Bedrijfsmodel met als doel het aanhouden van financiële activa om contractuele kasstromen te ontvangen en financiële activa te verkopen;
- Andere, zoals aangehouden voor handelsdoeleinden en management van activa op een reële waarde basis.

IFRS 9 introduceert de volgende categorieën voor het waarderen van schuldinstrumenten:

- Reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat: financiële activa worden in deze categorie opgenomen als de activa voldoen aan de voorwaarden van de SPPI-test en het management de bedoeling heeft om deze activa aan te houden om contractuele kasstromen te ontvangen alsook het verkopen van deze activa
- Geamortiseerde kostprijs: financiële activa worden in deze categorie opgenomen als de activa voldoen aan de voorwaarden van de SPPI-test en het management de bedoeling heeft om deze activa aan te houden om contractuele kasstromen te ontvangen
- Reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies: financiële activa die niet behoren tot één van de twee bovenvermelde categorieën, worden geclassificeerd als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies.

Schuldinstrumenten die beantwoorden aan de criteria van geamortiseerde kostprijs of reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat, kunnen onherroepelijk aangemerkt worden als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen via winst of verlies indien hierdoor een inconsistentie in waardering of opname (cf."accounting mismatch") geëlimineerd of aanzienlijk verminderd wordt.

Beleggingen in eigenvermogensinstrumenten worden normaliter geclassificeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen via winst of verlies. Echter, IFRS 9 laat een entiteit toe om onherroepelijk te kiezen dat verdere wijzigingen in reële waarde worden opgenomen in overige onderdelen van het totaalresultaat. Deze keuze is mogelijk voor een investering in een eigenvermogensinstrument dat in het toepassingsgebied van deze standaard valt en wanneer het niet wordt aangehouden voor handelsdoeleinden noch een voorwaardelijke vergoeding betreft die wordt opgenomen door een overnemende partij in een bedrijfscombinatie waarop IFRS 3 van toepassing is. Dividenden worden nog altijd geboekt via winst of verlies.

De test van de contractuele kasstromen (of SPPI – solely payment of principal and interest test)

De test van de contractuele kasstromen oordeelt of deze kasstromen uitsluitend aflossingen en rentebetalingen op het uitstaande hoofdsombedrag betreffen, in overeenstemming met een basis uitleenovereenkomst. Voor contractueel gelinkte instrumenten wordt een "doorkijkbenadering" toegepast om te bepalen of er voor de tranches al dan niet voldaan is aan de SPPI criteria rekening houdend met de contractvoorwaarden van de tranche en de karakteristieken van de onderliggende pool alsook de blootstelling aan het kredietrisico.

De hoofdsom is de reële waarde van het financieel actief bij eerste opname en kan wijzigen over de looptijd van het financieel actief (bij terugbetaling van het hoofdsombedrag). Interest is een vergoeding voor de tijdswaarde van geld, voor het kredietrisico en kan ook een vergoeding bevatten voor andere met kredietverlening samenhangende basisrisico's en -kosten (zoals liquiditeitsrisico en beheerskosten) evenals een winstmarge.

Bij deze beoordeling, houdt Belfius rekening met:

- Onvoorziene gebeurtenissen die het bedrag of het tijdstip van de contractuele kasstromen kunnen wijzigen (met beoordeling van de kasstromen voor en na de wijziging van kasstromen);
- Voorwaarden die de contractuele rentevoet kunnen aanpassen, met inbegrip van variabele rentekenmerken (indien wijzigingen kunnen beschouwd als compensatie voor het kredietrisico);
- Kenmerken van vervroegde aflossing en verlenging (met beoordeling van het bedrag van de vervroegde aflossing en de kasstromen tijdens de periode van verlenging); en
- Voorwaarden die de vordering van een entiteit beperken tot kasstromen van welomschreven activa (zoals "non recourse" kenmerken).

Bedrijfsmodel

Bedrijfsmodellen worden bepaald door de Raad van Bestuur voor gelijkaardige portefeuilles en weerspiegelen de manier waarop financiële activa worden beheerd om een bepaald doel te bereiken. De bepaling van het bedrijfsmodel houdt rekening met alle relevante informatie in normale omstandigheden en houdt eveneens rekening met volgende factoren:

- Ervaring uit het verleden met betrekking tot de frequentie, het volume en het tijdstip van de verkopen, de redenen voor zulke verkopen en de verwachtingen van toekomstige verkoopsactiviteiten;
- De manier waarop de prestaties van het actief worden beoordeeld en hoe hierover wordt gerapporteerd aan de managers op sleutelposities;
- Hoe de risico's worden beoordeeld en beheerd; en
- Hoe de managers worden beloond.

Belfius gebruikt volgende bedrijfsmodellen om haar financiële activa te beheren:

- Het aanhouden van financiële activa om contractuele kasstromen te ontvangen;
- Het aanhouden van financiële activa om contractuele kasstromen te ontvangen en het verkopen van financiële activa;
- Andere, zoals aangehouden voor handelsdoeleinden en management van activa op een reële waarde basis.

Bij de eerste opname van een financieel actief, bepaalt Belfius of de nieuwe geboekte financiële activa deel uitmaken van een bestaand bedrijfsmodel of dat ze het begin van een nieuw bedrijfsmodel betekenen.

Eénmaal per jaar herbekijkt Belfius haar bedrijfsmodellen om na te gaan of de bedrijfsmodellen gewijzigd zijn sedert de voorgaande periode.

Wiiziging in bedrijfsmodel
Een toekomstige wijziging van bedrijfsmodel voor bestaande financiële activa en de hieruit voortvloeiende toekomstige herclassificatie van alle geïmpacteerde financiële activa zal zeer uitzonderlijk zijn omdat dit het gevolg moet zijn van het verwerven, afstoten of ontwikkelen van een activiteit of bedrijfslijn die van betekenis is voor de verrichtingen van elke entiteit van Belfius-Groep en het kan worden aangetoond aan externe partijen. In functie van belangrijkheid, wordt het voorstel tot wijziging besproken en beslist door de gepaste bestuursorganen.

2.4.2.2. Financiële activa gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs
Schuldinstrumenten (inclusief hybride contracten) die worden aangehouden binnen een bedrijfsmodel dat erop gericht is financiële activa aan te houden om contractuele kasstromen te ontvangen en met contractuele kasstromen die uitsluitend aflossingen en rentebetalingen op het uitstaande hoofdsombedrag betreffen (SPPI conform) en waarvoor Belfius niet geopteerd heeft voor een aanwijzing als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies, worden na de eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

Deze categorie bevat schuldinstrumenten met de bedoeling om deze aan te houden tot vervaldag en een stabiele interestmarge te genereren. Indien leningen verkocht worden aan een effectiseringsvehikel dat geconsolideerd wordt, sluit dit niet uit dat deze leningen worden geclassificeerd als aangehouden om contractuele kasstromen te ontvangen.

Verkopen zijn geen integraal onderdeel van het bedrijfsmodel aanhouden van financiële activa om contractuele kasstromen te ontvangen, maar kunnen toch in overeenstemming zijn met dit bedrijfsmodel indien de verkopen kort tegen vervaldag gebeuren of de verkopen gebeuren ingevolge een stijging van het kredietrisico of wanneer de verkopen niet belangrijk zijn (zelfs indien frequent) of sporadisch (zelfs indien belangrijk). Oordeelsvorming dient toegepast te worden om na te gaan of de verkopen in overeenstemming zijn met het bedrijfsmodel van aanhouden om contractuele kasstromen te ontvangen.

Het schuldinstrument wordt bij de eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, verminderd met de hoofdsomaflossingen en vermeerderd of verminderd met de volgens de effectieve rentemethode (cf. II.2.4.8 Renteopbrengsten en-kosten) cumulatieve spreiding van het verschil tussen dat eerste bedrag en het bedrag op vervaldag, aangepast voor een eventuele voorziening voor verwachte verliezen. Renteopbrengsten, wisselkoersverschillen en waardeverminderingen worden geboekt in de resultatenrekening wanneer ze voorkomen. Winst of verlies bij het uitboeken wordt opgenomen in de resultatenrekening.

2.4.2.3. Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat
Deze categorie bevat schuldinstrumenten en beleggingen in eigenvermogensinstrumenten.

Schuldinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat
Schuldinstrumenten die aangehouden worden in een bedrijfsmodel met als objectief het ontvangen van contractuele kasstromen en het verkopen van schuldinstrumenten en waarvan de contractuele kasstromen uitsluitend bestaan uit aflossingen en rentebetalingen op het uitstaande hoofdsombedrag worden na de eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat op voorwaarde dat Belfius niet geopteerd heeft voor een aanwijzing als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies ("conditional fair value option").

Obligaties opgenomen in fondsen met toegewezen activa (gekantonneerde fondsen) of waarvoor flexibiliteit is vereist met het oog op mogelijke afkoopverrichtingen van levensverzekeringscontracten, beleggingsopportuniteiten of die worden aangehouden voor liquiditeitsredenen worden in deze categorie opgenomen.

Wijzigingen in de boekwaarde die voortvloeien uit niet gerealiseerde winsten en verliezen naar aanleiding van wijzigingen in de reële waarde worden geboekt in de overige onderdelen van het totaalresultaat in de lijn "Niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen - Reële waarde wijzigingen van schuldinstrumenten gewaardeerd tegen FVTOCI" (Fair Value Through Other Comprehensive Income - Reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat). Bij vervreemding van een schuldinstrument worden de gecumuleerde winsten of verliezen die voorheen werden geboekt in de overige onderdelen van het totaalresultaat overgeheveld naar de lijn "Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen".

Andere winsten en verliezen zoals renteopbrengsten, wisselkoersresultaten en waardeverminderingen worden geboekt in de resultatenrekening. Wisselkoersresultaten op schuldinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat die geen onderdeel uitmaken van een afdekkingsrelatie worden erkend in winst of verlies; andere wisselkoersverschillen worden geboekt in de overige onderdelen van het totaalresultaat.

Renteopbrengsten worden geboekt met gebruik van de effectieve rentemethode zoals voor financiële activa gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

Beleggingen in eigenvermogensinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat

In deze categorie worden beleggingen in eigenvermogensinstrumenten opgenomen die niet voor handelsdoeleinden worden aangehouden en die geen voorwaardelijke vergoeding zijn van een overnemende partij bij een bedrijfscombinatie en waarvoor Belfius bij de eerste opname onherroepelijk op individuele basis (per instrument) heeft geopteerd om deze instrumenten te waarderen tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat.

Veranderingen in reële waarde na eerste opname, wisselkoersresultaten en gerealiseerde winsten en verliezen worden opgenomen in de overige onderdelen van het totaalresultaat in de lijn "Reële waarde wijzigingen van eigenvermogensinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat". Bij het uitboeken worden de gecumuleerde winsten en verliezen die opgenomen zijn in de overige onderdelen van het totaalresultaat niet overgeheveld naar de resultatenrekening, maar wel overgeboekt binnen het eigen vermogen, naar de lijn "Reserves en overgedragen resultaat".

Een waardering tegen reële waarde is vereist voor alle beleggingen in eigenvermogensinstrumenten, zelfs indien deze instrumenten niet genoteerd zijn op een actieve markt. De aanschaffingswaarde wordt slechts in uitzonderlijke omstandigheden aanvaard als een gepaste waardering van de reële waarde (cf. II.2.4.7 Reële waarde van financiële instrumenten). Dividenden worden in de resultatenrekening geboekt wanneer er een recht op ontvangst van het dividend is, het waarschijnlijk is dat de economische voordelen met betrekking tot het dividend naar Belfius zullen vloeien en het bedrag van het dividend betrouwbaar kan bepaald worden. Indien het dividend een "aflossing" is van de belegging, wordt het in mindering geboekt van de aanschaffingsprijs.

2.4.2.4. Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies

Financiële activa die na eerste opname worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen via winst of verlies bestaan uit schuldinstrumenten en beleggingen in eigenvermogensinstrumenten.

Schuldinstrumenten aangehouden voor handelsdoeleinden

Deze instrumenten zijn bedoeld om winst te boeken uit koersschommelingen op korte termijn of uit handelsmarges, of ze werden opgenomen in een portefeuille waarbij sprake is van een patroon van winstneming op korte termijn. Belfius boekt deze instrumenten bij de eerste opname tegen reële waarde en daarna worden ze tegen de reële waarde geherwaardeerd waarbij niet-gerealiseerde winsten en verliezen in de resultatenrekening worden opgenomen onder "Nettoresultaat uit financiële instrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via resultatenrekening". Renteopbrengsten en rentekosten (negatieve rente) worden geboekt op basis van de methode van de effectieve rentevoet en opgenomen in "Renteopbrengsten" en "Rentekosten".

Schuldinstrumenten aangewezen als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies ("Fair value option")

In sommige gevallen en mits gepaste documentatie, kan Belfius bij de eerste opname onherroepelijk kiezen om schuldinstrumenten die beantwoorden aan de criteria van het bedrijfsmodel aanhouden om te ontvangen en/of aanhouden om te ontvangen en te verkopen en die bovendien kasstromen genereren die enkel bestaan uit aflossingen en rentebetalingen, te waarderen tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies indien een dergelijke keuze een inconsistentie in waardering elimineert of aanzienlijk beperkt (cf."Accounting mismatch").

De waarderingsregels vermeld in de paragraaf "Schuldinstrumenten aangehouden voor handelsdoeleinden" zijn van toepassing op deze categorie.

Schuldinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies ("Non Basic instrumenten")

Deze categorie bevat schuldinstrumenten met contractuele kasstromen die niet uitsluitend bestaan uit kapitaalaflossingen en rentebetalingen, zoals sommige gestructureerde leningen en financiële activa met een juridische vorm van eigen vermogen maar die op basis van de economische realiteit van het contract, beantwoorden aan de definitie van een schuldinstrument (open-end fonden, aandelen met een wettelijke einddatum, vastgoedcertificaten).

De waarderingsregels vermeld in paragraaf "Schuldinstrumenten aangehouden voor handelsdoeleinden" zijn van toepassing op deze categorie.

Beleggingen in eigen vermogensinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies

Deze categorie bevat beleggingen in eigenvermogensinstrumenten aangehouden voor handelsdoeleinden alsook niet voor handelsdoeleinden aangehouden beleggingen in eigenvermogensinstrumenten waarvoor bij de eerste opname niet onherroepelijk werd geopteerd om deze aan te wijzen als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat.

Winsten en verliezen door herwaardering naar reële waarde (gerealiseerd en niet gerealiseerd) en wisselkoersverschillen worden geboekt in de resultatenrekening onder "Nettoresultaat uit financiële instrumenten geboekt tegen reële waarde via de resultatenrekening". Dividenden die een rendement op een investering vertegenwoordigen worden geboekt in de resultatenrekening.

2.4.3. Classificatie en waardering na eerste opname van financiële verplichtingen

2.4.3.1. Financiële verplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs

Deze verplichtingen worden na de eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs en elk verschil tussen het ter beschikking gestelde bedrag en het verschuldigde bedrag op vervaldag wordt geboekt in de resultatenrekening als rentekost of renteopbrengst (negatieve rente) over de resterende looptijd van de verplichtingen op basis van de effectieve rentemethode.

2.4.3.2. Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies

Financiële verplichtingen worden geboekt tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies wanneer de verplichtingen ofwel wordt aangehouden voor handelsdoeleinden ofwel bij de eerste opname onherroepelijk wordt aangewezen als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies.

Financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden

Financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden omvatten short posities in effecten. Deze instrumenten zijn bedoeld om winst te boeken uit koersschommelingen op korte termijn of uit handelsmarges, of ze werden opgenomen in een portefeuille waarbij sprake is van een patroon van winstneming op korte termijn. Belfius boekt deze instrumenten bij de eerste opname tegen reële waarde en daarna worden ze tegen de reële waarde geherwaardeerd waarbij niet-gerealiseerde winsten en verliezen in de resultatenrekening worden opgenomen onder "Nettoresultaat uit financiële instrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via resultatenrekening".

Financiële verplichtingen aangewezen als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies

Een financiële verplichting die die niet is aangehouden voor handelsdoeleinden of geen voorwaardelijke vergoeding betreft die wordt opgenomen door een overnemende partij in een bedrijfscombinatie, kan bij de eerste opname aangewezen worden als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies in de volgende omstandigheden:

- Een dergelijke vermelding elimineert of verkleint aanzienlijk een eventuele inconsistentie in de waardering of erkenning;
- De financiële verplichting maakt deel uit van een groep van financiële activa, financiële verplichtingen of beide die worden beheerd en waarvan de prestaties worden beoordeeld op basis van de reële waarde, in overeenstemming met een gedocumenteerde risicobeheer- of beleggingsstrategie; of
- De financiële verplichting bevat één of meer daarin besloten derivaten en IFRS 9 laat toe het gehele hybride contract aan te wijzen als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies.

De waarderingsregels van toepassing op financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden zijn van toepassing met uitzondering van de boeking van het aan die verplichting verbonden kredietrisico.

Wijzigingen in reële waarde die toe te schrijven zijn aan het aan die verplichting verbonden kredietrisico indien de verplichting aangewezen is als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies, worden in de overige onderdelen van het totaalresultaat opgenomen onder "Reële waarde wijzigingen door eigen kredietrisico op financiële passiva geboekt tegen reële waarde via de resultatenrekening op te nemen in "de niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen" tenzij deze opname aanleiding zou geven tot het ontstaan of de vergroting van een "accounting mismatch" in winst of verlies. Deze bedragen worden nooit overgedragen naar de resultatenrekening. In de plaats daarvan worden deze bedragen overgeheveld naar "Reserves en overgedragen resultaat" wanneer de financiële verplichting niet langer wordt opgenomen. Het resterende bedrag van de wijziging in reële waarde wordt geboekt in de resultatenrekening.

2.4.4. Het niet langer opnemen en wijzigen van financiële activa en verplichtingen

Financiële activa worden niet langer opgenomen als de contractuele rechten op de kasstromen van het financieel actief aflopen of wanneer nagenoeg alle risico's en voordelen van eigendom van het financieel actief worden overgedragen naar een andere entiteit.

Verkopen van financiële activa afgewikkeld volgens standaardmarktconventies worden niet langer opgenomen op de afwikkelingsdatum, met name de datum van de levering door Belfius. Financiële verplichtingen worden niet langer opgenomen als de financiële verplichting tenietgaat, dat wil zeggen. wanneer de in het contract vastgelegde verplichting nagekomen of ontbonden wordt, dan wel afloopt).

Een wijziging van een financieel actief of financiële verplichting (inclusief ruil) komt voor wanneer de contractuele voorwaarden van de kasstromen heronderhandeld of anderszins herzien worden in de periode van eerste opname tot de vervaldag van het financieel instrument en, in het geval van een financieel actief, gebaseerd is op de aard van de transactie.

Indien een wijziging voorkomt en het bestaande contract niet wordt uitgeboekt, wordt een herzieningswinst of -verlies in de resultatenrekening geboekt. Deze winst of verlies wordt berekend door een herberekening van de bruto boekwaarde van het financieel actief als de contante waarde van de heronderhandelde of gewijzigde contractuele kasstromen, verdisconteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rentevoet van het financieel actief (of de voor de kredietwaardigheid gecorrigeerde effectieve rentevoet voor verworven of gecreëerde financiële activa met verminderde kredietwaardigheid).

Voor gewijzigde financiële activa die niet langer worden opgenomen, wordt een beoordeling gemaakt om na te gaan of het kredietrisico van het financieel actief significant is toegenomen door een vergelijking te maken tussen het op de verslagdatum bestaande risico dat er een wanbetaling plaatsvindt (op basis van de gewijzigde contractvoorwaarden) en het bij de eerste opname bestaande risico dat er een wanbetaling plaatsvindt (op basis van de oorspronkelijke, niet gewijzigde contractvoorwaarden). Afhankelijk van de uitkomst van de beoordeling, kan een wijziging in de voorziening voor verliezen geboekt worden (cf. II.2.4.5 bijzondere waardeverminderingen voor financiële instrumenten).

2.4.5. Bijzondere waardeverminderingen voor financiële instrumenten

De bepaling en de berekening van bijzondere waardeverminderingen wordt bepaald door Credit Risk Impairment Guidelines van de Risico Afdeling en verdere details zijn beschikbaar in het Risk Rapport.

2.4.5.1. Bepalen van de bijzondere waardevermindering

Te verwachten kredietverliezen voor schuldinstrumenten gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs en schuldinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat worden bepaald op basis van toekomstgerichte informatie. Voor leasevorderingen heeft Belfius niet geopteerd voor de vereenvoudigde benadering waarbij enkel tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen worden geboekt. Leningtoezeggingen en financiële garantiecontracten die niet gewaardeerd worden tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies zijn eveneens onderhevig aan bijzondere waardeverminderingen waarbij een voorziening voor verliezen wordt geboekt.

Er worden geen bijzondere waardeverminderingen geboekt op beleggingen in eigenvermogensinstrumenten.

Voorzieningen voor binnen de twaalf maanden te verwachten kredietverliezen worden initieel geboekt op transactiedatum voor financiële activa die in het toepassingsgebied van bijzondere waardeverminderingen vallen (schuldinstrumenten, leasevorderingen en contractactiva), leningtoezeggingen en financiële garantiecontracten die niet gewaardeerd worden tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies.

De binnen twaalf maanden te verwachten kredietverliezen hebben betrekking op het deel van de tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen die overeenkomen met verwachte kredietverliezen voortvloeiende uit wanbetalingen die mogelijk zijn twaalf maanden na de verslagperiode.

Met uitzondering van verworven of gecreëerde financiële activa met verminderde kredietwaardigheid wordt het bedrag van de te verwachten kredietverliezen geboekt als een voorziening voor verliezen berekend op basis van de binnen twaalf maanden te verwachten kredietverliezen of tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen. Tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen zijn verliezen die voorvloeien uit alle mogelijke wanbetalingen over de verwachte looptijd van het financieel actief.

Bij de eerste opname worden voor verworven of gecreëerde financiële activa met verminderde kredietwaardigheid geen voorzieningen voor verliezen op basis van de binnen twaalf maanden te verwachten kredietverliezen geboekt, maar worden de tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen opgenomen in de berekening van de effectieve rentevoet. Het geboekte bedrag voor verliezen is niet het totaal bedrag van tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen, maar wel de veranderingen in de tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen sinds de eerste opname van het financieel actief (kan negatief of positief zijn).

Te verwachten kredietverliezen zijn kansgewogen schattingen van verwachte kastekorten verdisconteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rentevoet van het financieel actief of tegen de voor de kredietwaardigheid gecorrigeerde effectieve rentevoet voor verworven of gecreëerde financiële activa met verminderde kredietwaardigheid. Een verwacht kastekort is het verschil tussen de contractuele kasstromen verschuldigd volgens het contract en de kasstromen die men verwacht te ontvangen, rekening houdend met de waarden van zekerheden en andere vormen van kredietbescherming. De schatting van de kasstromen houdt rekening met alle contractvoorwaarden van het financieel actief (zoals optie tot vervroegde aflossing of verlenging, call- en vergelijkbare opties) over de verwachte looptijd.

De berekening van de bijzondere waardeverminderingen is gebaseerd op een twee stappen model ("two-fold building block approach"):

- Blok 1: bepalen van het geschikte stadium per blootstelling;
- Blok 2: berekening van de te verwachten kredietverliezen per blootstelling voor stadia 1, 2 en 3..

De volgende blootstellingen worden onderscheiden:

- Performing credit exposures: blootstellingen waarvoor er geen signficante toename van het kredietrisico is sedert de eerste opname (stadium 1);
- Under-performing credit exposures: blootstellingen waarvoor er een significante toename van het kredietrisico is sedert de toekenning of aankoop van het financieel actief door Belfius en de rapporteringsdatum (stadium 2);
- Non-performing credit exposure: blootstelling met verminderde kredietwaardigheid (stadium 3).

Een classificatiewijziging in stappen is mogelijk in beide richtingen.

Performing credit exposures – classificatie Stadium 1

Alle blootstellingen die niet geclassificeerd zijn in stadium 2 (significante toename van kredietrisico sedert eerste opname) of stadium 3 (voorkomen van verminderde kredietwaardigheid) worden per definitie opgenomen in stadium 1. Voor deze blootstellingen boekt Belfius bij de eerste opname een te verwachten kredietverlies binnen twaalf maanden: de te verwachten kredietverliezen naar aanleiding van wanbetalingen op het financieel instrument die mogelijk zijn binnen 12 maanden na rapporteringsdatum.

Performing credit exposures – classificatie Stadium 2

Blootstellingen waarvoor er een significante toename van kredietrisico is tussen creatie of aankoop van het financieel actief en de rapporteringsdatum, worden geclassificeerd in stadium 2.

De volgende kwantitatieve en kwalitatieve factoren leiden ertoe dat Belfius een significante toename van het kredietrisico voor een individuele blootstellingen erkent:

- Een significante verslechtering van de waarschijnlijkheid op wanbetaling over de looptijd van het contract;
- Wanneer de cliënt waarop de individuele blootstelling betrekking heeft, door Belfius wordt geplaatst op een watchlist (een lijst die aangeeft welke tegenpartijen problemen hebben of kunnen

hebben). Er is echter één uitzondering: een nieuw contract kan geclassificeerd worden in stadium 1 indien, bij de creatie van het contract, de klant reeds voorkomt op de Watchlist maar er nadien geen significante toename van het kredietrisico is voor dit contract.

Om te beoordelen of een significante verslechtering van de waarschijnlijkheid op wanbetaling over de looptijd van het contract sedert creatie is opgetreden, wordt een vergelijking gemaakt tussen de waarschijnlijkheid op wanbetaling over de looptijd van het contract op creatiedatum met de waarschijnlijkheid op wanbetaling over de looptijd van het contract op rapporteringsdatum.

Non performing exposure – Classificatie in stadium 3
Op elke rapporteringsdatum beoordeelt het Default Committee of er een objectief bewijs bestaat dat een financieel actief of een groep van financiële activa een wanbetaling vertoont of in gebreke is gebleven. Indien bevestigend, worden deze financiële activa beschouwd als wanbetalingen en worden ze overgeheveld naar stadium 3 en wordt een tijdens de looptijd te verwachten kredietverlies geboekt.

De te verwachten kredietverliezen worden gewaarderd als het verschil tussen de brutoboekwaarde van het actief en de contante waarde van de geschatte toekomstige contractuele kasstromen, verdisconteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rentevoet van het financiële actief. Elke aanpassing wordt als bijzondere waardeverminderingswinst of -verlies in winst of verlies opgenomen.

De status van wanbetaler of in gebreke blijven wordt toegekend aan schuldenaars die voldoen aan één of beide volgende criteria:

- De debiteur heeft belangrijke blootstellingen die meer dan 90 dagen achterstallig zijn;
- Het is onwaarschijnlijk dat de schuldenaar zijn kredietverplichtingen volledig zal nakomen zonder uitwinning van zekerheden ongeacht het bestaan van achterstallige betalingen of het aantal dagen van de achterstal.

2.4.5.2. Boekhoudkundige verwerking van de waardeverminderingen

Schuldinstrumenten gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs en leasingvorderingen
Op elke rapporteringsdatum worden veranderingen in het bedrag van waardeverminderingen in de resultatenrekening geboekt onder "Waardeverminderingen op leningen en voorschotten en voorzieningen voor kredietverbintenissen". De waardeverminderingen worden teruggenomen via dezelfde rekening in de resultatenrekening als de toename in verwachte kasstromen objectief verband houdt met een gebeurtenis die plaatsvond nadat de waardevermindering werd geboekt. Het bijzondere waardeverminderingsverlies wordt geboekt als een waardevermindering van de bruto boekwaarde in de balans

Schuldinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat
Schuldinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat worden verwerkt volgens dezelfde boekhoudprincipes van toepassing op schuldinstrumenten gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Echter, de waardevermindering wordt geboekt in de overige onderdelen van het totaalresultaat in de lijn "Reële waarde wijzigingen van schuldinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat" en vermindert niet de boekwaarde (cf. reële waarde) van het financieel actief in de balans.

Berekening en erkenning van renteopbrengsten
De grondslag voor de berekening van de effectieve rentevoet is afhankelijk van de status van het financieel instrument:

- De bruto boekwaarde (geamortiseerde kostprijs voor aftrek van voorzieningen voor verwachte kredietverliezen) voor financiële activa zonder verminderde kredietwaardigheid (stadia 1 en 2);
- De netto boekwaarde (bruto boekwaarde met aftrek van voorzieningen voor verwachte kredietverliezen) voor financiële activa met verminderde kredietwaardigheid (stadium 3).

Renteopbrengsten voor gecreëerde of verworven financiële activa met verminderde kredietwaardigheid worden erkend door toepassing van de voor kredietwaardigheid gecorrigeerde effectieve rentevoet op de geamortiseerde kostprijs van het financieel actief. De voor kredietwaardigheid gecorrigeerde effectieve rentevoet wordt berekend door rekening te houden met de verwachte kasstromen met inbegrip van de toekomstige over de looptijd te verwachten kredietverliezen.

Afboekingen
Schuldinstrumenten worden afgeboekt indien er geen redelijke vooruitzichten zijn op recuperatie van de schuldvordering. Belfius past enkel totale afboekingen toe en de blootstellingen in stadia 1 en 2 wordt steeds overgedragen naar stadium 3 vooraleer ze worden afgeboekt

Een afboeking is het uitboeken van het schuldinstrument en het bedrag van de waardeverminderingen wordt niet teruggenomen maar wel gebruikt tegenover de vermindering van de brutoboekwaarde van het instrument dat wordt afgeboekt. Een bijkomend verlies wordt geboekt in de resultatenrekening onder "Waardeverminderingen op leningen en voorschotten en voorzieningen voor kredietverbintenissen".

Leningtoezeggingen en financiëlegarantiecontracten niet gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies
Buiten balans blootstellingen zoals kredietvervangende borgtochten (zoals zekerheden en kredietbrieven) en leningtoezeggingen worden omgezet in balansposten wanneer ze worden opgenomen. Echter, de buiten balans blootstellingen zijn onderhevig aan te verwachten kredietverliezen binnen 12 maanden of over de looptijd van de blootstelling. Het te verwachten kredietverlies wordt geboekt als een voorziening in de balans en de vereisten inzake boekhoudkundige waardeverminderingen worden toegepast op datum van eerste opname, met name de datum waarop Belfius partij werd bij de onherroepelijke toezegging.

Leningtoezeggingen
Op het einde van elke rapporteringsperiode wordt een voorziening voor de te verwachten kredietverliezen binnen twaalf maanden geboekt die gebaseerd is op het verwachte bedrag dat zal opgenomen worden binnen twaalf maanden op de leningtoezegging. Wanneer er een significante toename is van het risico op wanbetaling op de onderliggende lening wordt een tijdens de looptijd te verwachten kredietverlies geboekt op het te verwachten nog op te nemen bedrag over de resterende looptijd van de leningtoezegging.

Het verwachte kredietverlies is de contante waarde van het verschil tussen de contractuele kasstromen wanneer de houder van leningtoezegging de lening opneemt en de kasstromen die verwacht worden ontvangen te worden indien de lening is opgenomen. De resterende looptijd van de leningtoezegging is gelijk aan de maximale contractperiode gedurende dewelke een blootstelling aan kredietrisico bestaat. Bij overeenkomsten die zowel een leninggedeelte als een niet opgenomen gedeelte van de toegezegde lening omvatten (zoals kredietkaarten), is de periode voor de inschatting van verwachte kredietverliezen langer dan de contractuele datum waarop terugbetaling kan gevraagd worden, maar de periode gedurende dewelke de kredietverlener blootgesteld is aan kredietrisico.

Financiële garantiecontracten
Voor financiële garantiecontracten wordt rekening gehouden met veranderingen in het risico dat de betrokken schuldenaar in gebreke blijft met betrekking tot het contract. Op elke rapporteringsdatum, stemt het bedrag van de voorziening voor verliezen overeen met de te verwachten kredietverliezen binnen twaalf maanden tenzij er een significante toename is van het risico op wanbetaling. In dit laatste geval wordt de voorziening voor verliezen berekend op basis van de tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen. Te verwachten kredietverliezen weerspiegelen de kastekorten die gelijk zijn aan het verschil tussen verwachte betalingen om de houder te compenseren voor een door hem geleden kredietverlies verminderd met eventuele bedragen verwacht ontvangen te zullen worden van de houders, de schuldenaar of een andere partij.

2.4.6. Derivaten

2.4.6.1. Derivaten – Aangehouden voor handelsdoeleinden (inclusief in contracten besloten derivaten

Als een derivaat niet aangewezen is als afdekkingsinstrument, wordt het geacht voor handelsdoeleinden te worden aangehouden. Belfius waardeert alle derivaten, zowel initieel alsdaarna, tegen de reële waarde berekend op basis van genoteerde marktprijzen, verdisconteerde kasstroom- of waarderingsmodellen. Alle wijzigingen in de reële waarde worden geboekt in de resultatenrekening.

De renteresultaten van derivaten waarvoor er een economische afdekkingsrelatie bestaat, worden geboekt bij de renteopbrengsten / rentekosten.

Derivaten worden geboekt als activa wanneer hun reële waarde positief is en als verplichting wanneer hun reële waarde negatief is.

Indien een hybride contract een basisinstrument omvat dat een financieel actief is binnen het toepassingsgebied van IFRS 9, wordt het volledige hybride contract, inclusief de in het contract besloten elementen, beoordeeld voor classificatie.

Echter, indien het basiscontract een financiële verplichting, een leasevordering of een verzekeringscontract is, wordt een beoordeling gemaakt om te bepalen of de in het contract besloten elementen dienen afgescheiden te worden en voorgesteld als een voor handelsdoeleinden aangehouden derivaat. Dit is het geval wanneer:

- Risico's en kenmerken van het in het contract besloten elementen niet nauw verbonden zijn met deze van het basiscontract;
- Het hybride contract niet tegen de reële waarde wordt geboekt met verwerking van niet-gerealiseerde meer- en minderwaarden in de resultatenrekening; en
- Een afzonderlijk instrument met dezelfde voorwaarden als het in het contract besloten derivaat zou voldoen aan de definitie van een derivaat.

2.4.6.2. Derivaten als afdekkingsinstrument

Omdat de ontwikkeling van het nieuwe macro afdekkingsmodel nog niet afgerond is (cf. "Accounting for dynamic risk management activities"), biedt de IASB aan alle entiteiten met inbegrip van de entiteiten die gebruik maken van reële waardeafdekking van het renterisico van een portefeuille de volgende keuzes in grondslagen voor financiële verslaggeving totdat het IASB Research Project "Dynamic Risk Management" is beëindigd:

- Optie 1:Toepassen van de nieuwe IFRS 9 vereisten inzake afdekking en het IAS 39 model voor reële waardeafdekking van het renterisico van een portefeuille;
- Optie 2: De bestaande (micro-) afdekkingsvereisten van IAS 39 blijven toepassen, met inbegrip van het IAS 39 reële waardeafdekking van het renterisico van een portefeuille.

In beide gevallen vereist het gebruik van het IAS 39 reële waardeafdekkingsmodel van het renterisico van een portefeuille uitgebreide rapporteringsvereisten.

Belfius heeft ervoor geopteerd om de bestaande (micro-) afdekkingsvereisten van IAS 39 te blijven toepassen en de "Carve out" voorwaarden die van toepassing zijn voor de afdekking van het renterisico van een portefeuille, zoals bekrachtigd door de Europese Commissie.

Derivaten als indekkingsinstrumenten worden ingedeeld in de volgende categorieën:

- Een afdekking van het risico van verandering in de reële waarde van een opgenomen actief of verplichting of van een vaststaande toezegging (reële waardeafdekking) of een reële waardeafdekking van het renterisico van een portefeuille (cf. II.2.4.6 C); of
- een afdekking van de mogelijke variabiliteit in kasstromen verbonden met een opgenomen actief, opgenomen verplichting of een zeer waarschijnlijk verwachte transactie (kasstroomafdekking).

Derivaten worden bestempeld als afdekkingsinstrumenten indien een aantal criteria vervuld zijn:

- Het afdekkingsinstrument, de afgedekte positie en de afdekkingsdoelstelling, -strategie en -relatie moeten formeel worden gedocumenteerd voordat "hedge accounting" wordt toegepast;
- De afdekking moet worden gedocumenteerd, waaruit moet blijken dat ze naar alle verwachting zeer effectief (binnen een bandbreedte van 80 tot 125 %) zal zijn in het compenseren van veranderingen in de reële waarde of kasstromen die zijn toe te rekenen aan het afgedekte risico in de afgedekte positie gedurende de gehele verslagperiode; en
- De afdekking is effectief bij aanvang en wordt voortdurend beoordeeld.

Belfius boekt veranderingen in de reële waarde van derivaten die zijn bestemd tot en in aanmerking komen als reële-waardeafdekkingen, in de resultatenrekening samen met de overeenkomstige verandering in de reële waarde van de afgedekte activa of verplichtingen die aan het specifieke afgedekte risico kunnen worden toegerekend. De renteresultaten worden opgenomen in de lijn "Renteopbrengsten" of "Rentekosten".

Als de afdekking niet langer voldoet aan de criteria voor een reële-waardeafdekking of wanneer de afdekking vrijwillig wordt stopgezet, schrijft Belfius de aanpassing van de boekwaarde van een afgedekt rentedragend financieel instrument af via de resultatenrekening over de resterende looptijd van de afgedekte positie (of die van het afdekkingsinstrument als die korter is), via een aanpassing van de effectieve rentevoet van het afgedekte instrument.

Het effectieve deel van de veranderingen in de reële waarde van derivaten die zijn aangewezen en in aanmerking komen als kasstroomafdekkingen, worden geboekt in de overige onderdelen van het totaalresultaat" in de lijn "Niet in de resultatenrekening opgenomen meer- en minderwaarden" (zie "Geconsolideerde staat van de wijzigingen in het eigen vermogen"). Het niet-effectieve deel van de veranderingen in de reële waarde van het afdekkingsinstrument (indien er zijn) wordt in de resultatenrekening geboekt. Het bedrag dat in de overige onderdelen van het totaalresultaat wordt geboekt is de laagste waarde van de cumulatieve winst of verlies op het indekkingsinstrument vanaf de afsluiting van de afdekkingstransactie en de cumulatieve verandering in de reële waarde (contante waarde) van de verwachte kasstromen op het ingedekte instrument vanaf de afsluiting van de afdekkingstransactie.

De in het eigen vermogen uitgestelde bedragen worden overgedragen naar de resultatenrekening en geclassificeerd als "renteopbrengsten" of "rentekosten" in de perioden waarin de afgedekte vaste toezegging of verwachte toekomstige transactie de resultatenrekening beïnvloedt.

2.4.6.3. Reële waardeafdekking van het renterisico van een portefeuille

Zoals vermeld in paragraaf II.1.1 Algemeen, maakt Belfius gebruik van de carve out mogelijkheid in IAS 39 zoals bekrachtigd door de EU omdat die de wijze waarop Belfius zijn activiteiten beheert beter weerspiegelt. In afwachting van de voltooiing van het IASB Research project "Dynamic Risk Management" blijft Belfius de huidige carve out mogelijkheid verder toepassen.

De afdekkingsinstrumenten zijn een portefeuille van derivaten. Een dergelijke portefeuille van derivaten kan compenserende posities bevatten. Belfius boekt de afdekkingsposten tegen hun reële waarde waarbij aanpassingen worden verwerkt in de resultatenrekening. De ingedekte items omvatten de financiële activa en verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs en schuldinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat.

Belfius boekt een op het afgedekte renterisico gebaseerde herwaardering van elementen opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs op de balans onder de lijn "Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico".

2.4.7. Reële waarde van financiële instrumenten

2.4.7.1. Algemene principes

De reële waarde is de prijs die zou worden ontvangen om een actief te verkopen of die zou worden betaald om een verplichting over te dragen in een regelmatige transactie tussen marktdeelnemers op de waarderingsdatum.

De op een georganiseerde markt (zoals een erkende effectenbeurs) genoteerde marktprijzen moeten worden gehanteerd als reële waarde, omdat ze het beste bewijs vormen van de reële waarde van een financieel instrument. Niet voor alle van de door Belfius aangehouden financiële activa en uitgegeven verplichtingen zijn er echter genoteerde marktprijzen beschikbaar.

Als een financieel instrument niet wordt verhandeld op een actieve markt, kan men een beroep doen op waarderingsmodellen. Een waarderingsmodel geeft de transactieprijs weer op de datum van waardering in geval van een transactie tegen normale marktvoorwaarden, en in normale business overwegingen, d.i. de prijs die de houder van de financiële activa zou hebben ontvangen in een regelmatige transactie die geen gedwongen liquidatie of verkoop is of de prijs betaald om een verplichting over te dragen.

Het waarderingsmodel houdt rekening met alle factoren die marktspelers in aanmerking nemen bij het bepalen van de prijs van de activa. Voor het meten van de reële waarde van een financieel instrument wordt rekening gehouden met de huidige marktomstandigheden. Voor zover waarneembare input beschikbaar is, moet die in het model worden opgenomen.

Slechts in zeer uitzonderlijke omstandigheden (als de reële waarde niet kan bepaald worden) wordt kostprijs gebruikt om de reële waarde van beleggingen in niet genoteerde eigenvermogensinstrumenten te bepalen.

2.4.7.2. Specifieke regels

De benaderingen gebruikt voor het bepalen van de reële waarde van financiële instrumenten worden samengevat in toelichting 9.1 "Reële waarde" .

2.4.7.2. Verkoop-en terugkoopovereenkomsten en effectenleningen

Effecten die worden verkocht in het kader van een gekoppelde terugkoopovereenkomst ("repo"), blijven in de balans opgenomen. De bijbehorende verplichting wordt geboekt onder "Schulden aan en deposito's van kredietinstellingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs" of "Schulden en deposito's", naargelang de aard van de transactie. De actiefwaarde wordt in de overeenstemmende toelichtingen van de jaarrekening opgenomen als zijnde in pand gegeven.

Effecten die werden gekocht in het kader van gekoppelde verkoopovereenkomsten ("reverse repo's"), worden buitenbalans geboekt en de overeenstemmende leningen worden geboekt als "Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs" of "Leningen en voorschotten gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs".

Het verschil tussen de verkoop- en terugkoopprijs wordt behandeld als renteopbrengsten of -kosten en wordt over de looptijd van de overeenkomsten in resultaat geboekt volgens de effectieve-rentemethode.

Effecten uitgeleend aan tegenpartijen blijven op de balans geboekt. Geleende effecten worden niet in de balans opgenomen. Commissies worden geboekt in de lijn "Honoraria en provisie: opbrengsten en kosten".

2.4.8. Renteopbrengsten en -kosten

Renteopbrengsten en -kosten worden voor alle rentedragende instrumenten op prorata basis geboekt in de resultatenrekening met gebruik van de effectieve rentemethode (met inbegrip van transactiekosten). Transactiekosten voor financiële activa en verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies worden onmiddellijk in de resultatenrekening geboekt.

Negatieve interesten op deze instrumenten worden opgenomen in een aparte hoofding in de rentekosten (rentekosten op financiële activa) of in de renteopbrengsten (renteopbrengsten op financiële verplichtingen). In de balans worden de gelopen interesten geboekt in dezelfde lijn als de onderliggende financiële activa of verplichtingen.

De volgende commissies maken integraal deel uit van de effectieve rentevoet van een financieel instrument met een verwachte looptijd van meer dan één jaar:

- Ontvangen commissies voor de creatie of verwerving van een financieel actief;
- Reserveringscommissies ontvangen om een lening te creëren wanneer de leningtoezegging niet wordt gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in winst of verlies en wanneer het waarschijnlijk is dat Belfius een specifieke leningsovereenkomst zal aangaan. Als de toezegging afloopt zonder dat een lening wordt verstrekt, wordt de commissie op afloopdatum als opbrengst opgenomen;
- Betaalde commissies voor de uitgifte van financiële verplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

De grondslag voor de berekening van de effectieve rentevoet is afhankelijk van de status van het financieel instrument:

- De bruto boekwaarde (geamortiseerde kostprijs voor aftrek van voorzieningen voor verwachte kredietverliezen) voor financiële activa zonder verminderde kredietwaardigheid (stadia 1 en 2);
- De netto boekwaarde (bruto boekwaarde met aftrek van voorzieningen voor verwachte kredietverliezen) voor financiële activa met verminderde kredietwaardigheid (stadium 3).

Renteopbrengsten voor gecreëerde of verworven financiële activa met verminderde kredietwaardigheid worden erkend door toepassing van de voor kredietwaardigheid gecorrigeerde effectieve rentevoet op de geamortiseerde kostprijs van het financieel actief. De voor kredietwaardigheid gecorrigeerde effectieve rentevoet wordt berekend door rekening te houden met de verwachte kasstromen met inbegrip van de toekomstige over de looptijd te verwachten kredietverliezen.

2.5. IFRS 15 "Opbrengsten uit Contracten met Klanten" (van toepassing op jaarverslagperioden op of na 1 januari 2018)

De IASB heeft in mei 2014 IFRS 15 Opbrengsten van contracten met klanten uitgegeven dewelke de vereisten in IAS 18 Opbrengsten, IAS 11 Onderhanden projecten in opdracht van derden en desbetreffende interpretaties zal vervangen. IFRS 15 wordt van toepassing op jaarverslagperioden op of na 1 januari 2018. Verduidelijkingen op het gebied van het identificeren van prestatieverplichtingen, de principaal vergeleken met de agent, licentieverlening toepassingsleidraad en bijkomende praktische oplossingen voor entiteiten die overgaan naar IFRS 15, werden in 2016 gepubliceerd.

Het doel van deze standard is het vaststellen van de principes die een entiteit moet toepassen om aan gebruikers van jaarrekeningen nuttige informatie te rapporteren over de aard, het bedrag, het tijdstip en de onzekerheid van de opbrengsten en kasstromen uit hoofde van een contract met een klant.

Belfius heeft een kwantitatieve en kwalitatieve analyse uitgevoerd om de impact van de norm te beoordelen:

- Identificatie van de contracten met klanten die binnen de reikwijdte van de standaard vallen. Gezien de aard van de activiteiten van Belfius, werd speciale aandacht besteed aan specifieke kenmerken in de contracten met klanten die ertoe kunnen leiden dat contracten gedeeltelijk binnen de reikwijdte van IFRS 15 vallen en gedeeltelijk binnen de reikwijdte van andere standaarden vallen. Contracten waarvan is vastgesteld dat ze (geheel of gedeeltelijk) binnen de reikwijdte vallen, zijn beoordeeld met behulp van het vijfstappenmodel voor opbrengstopname;
- Identificatie van de prestatieverplichtingen: Beoordeling van (een reeks) afzonderlijke goederen en diensten. In het bijzonder voor makelaar / handelaar transacties werd specifiek aandacht besteed aan de beoordeling van agent versus principaal;
- Bepaling van de transactieprijs met een focus op variabele vergoedingen, beperking van ramingen van variabele vergoedingen en het bestaan van een significante financieringscomponent in het contract;

- Toewijzing van de transactieprijs aan de prestatieverplichting in het contract; en
- Erkenning van inkomsten in de mate dat de prestatieverplichting vervuld is door de beloofde goederen of diensen over te dragen.

Op basis van deze beoordeling zijn er geen materiële impacten geïdentificeerd door de toepassing van IFRS 15 met betrekking tot het bedrag en het tijdstip van de opbrengstopname. Voor contracten waarvoor Belfius optreedt als een agent, zal IFRS 15 een beperkte impact hebben op de presentatie aangezien de opbrengsten moeten worden opgenomen als een netto vergoeding in plaats van bruto vergoedingen van relevante opbrengsten en kosten.

2.6. IFRS 17 "Verzekeringscontracten" (Van toepassing op jaarverslagperioden op of na 1 januari 2021)

De IASB heeft in mei 2017 IFRS 17 "Verzekeringscontracten" gepubliceerd. IFRS 17 is een uitgebreid boekhoudmodel en bevat principes voor de erkenning, waardering, presentatie en toelichting van verzekeringscontracten. De nieuwe standaard voert een op principes gebaseerd raamwerk in voor de boekhoudkundige verwerking van alle types verzekeringscontracten, inclusief aangehouden of uitgegeven contracten voor herverzekering en beleggingscontracten met discretionaire winstdeling.

De nieuwe standaard vervangt IFRS 4 en is van toepassing vanaf of na 1 januari 2021, maar vervroegde toepassing is toegelaten. De standaard dient retroactief te worden toegepast, tenzij niet uitvoerbaar, in welk geval alternatieve benaderingen kunnen worden toegepast.

Op basis van een eerste high level onderzoek en de aan de gang zijnde analyse, zal het voorbereiden en implementeren van de nieuwe standaard een belangrijke impact hebben op de financiële verslaggeving en de belangrijke financiële indicatoren van Belfius Verzekeringen en Belfius Bank. Rekening houdend met de complexiteit van de materie, werd een IFRS 17 werkgroep opgericht om een strikte governance structuur te waarborgen.

2.7. Wijziging in de voorstelling

Geen wijzigingen.

3. Consolidatie

3.1. Bedrijfscombinaties

Overnames van bedrijven worden boekhoudkundig verwerkt volgens de overnamemethode. De in een bedrijfscombinatie overgedragen vergoeding is gewaardeerd tegen reële waarde. Deze wordt berekend als de som van i) de reële waarden van de door Belfius overgedragen activa op de overnamedatum, ii) de door Belfius aangegane verplichtingen jegens voormalige eigenaars van de overgenomen partij en iii) de door Belfius uitgegeven aandelenbelangen in ruil voor de zeggenschap over de overgenomen onderneming. De aan een overname verbonden kosten worden opgenomen in de winst of het verlies wanneer ze voorkomen. Op de overnamedatum worden de identificeerbare overgenomen activa en verplichtingen opgenomen tegen hun reële waarde op de overnamedatum.

3.2. Dochterondernemingen

Dochterondernemingen zijn entiteiten waarin Belfius, rechtstreeks of onrechtstreeks, zeggenschap heeft. Belfius oefent zeggenschap uit over een entiteit wanneer ze is blootgesteld aan, of rechten heeft op veranderlijke opbrengsten uit hoofde van zijn betrokkenheid bij de deelneming en over de mogelijkheid beschikt deze opbrengsten via zijn macht over de deelneming te beïnvloeden.

Dochterondernemingen worden geconsolideerd vanaf de datum waarop de feitelijke zeggenschap aan Belfius wordt overgedragen en worden niet langer geconsolideerd vanaf de datum waarop de zeggenschap ophoudt te bestaan. Transacties tussen ondernemingen van Belfius, saldi en winsten en verliezen op transacties tussen geconsolideerde ondernemingen van Belfius worden geëlimineerd. Waar nodig worden de waarderingsregels van de dochteronderneming aangepast om in overeenstemming te zijn met de waarderingsregels van Belfius.

Wanneer Belfius de zeggenschap over een dochteronderneming verliest, wordt de winst of het verlies op de afstoting berekend als het verschil tussen:

- de som van de reële waarde van de ontvangen vergoeding en de reële waarde van elke aangehouden investering; en
- de vorige boekwaarden van de activa (met inbegrip van de goodwill) en de verplichtingen van de dochteronderneming en alle minderheidsbelangen.

3.3. Entiteiten waarover gezamenlijk zeggenschap wordt uitgeoefend en geassocieerde deelnemingen

Een joint venture is een gezamenlijke overeenkomst waarover twee of meer partijen gezamenlijk zeggenschap hebben. Gezamenlijke zeggenschap is het contractueel afgesproken delen van de zeggenschap over een overeenkomst, waarvan slechts sprake is wanneer besluiten over de relevante activiteiten unanieme instemming vereisen van de partijen die de zeggenschap delen. Joint ventures worden boekhoudkundig verwerkt volgens de methode van de vermogensmutatie.

Geassocieerde deelnemingen zijn investeringen waarin Belfius invloed van betekenis heeft, maar waarover het geen zeggenschap uitoefent. In het algemeen is dit het geval wanneer Belfius tussen 20 % en 50 % van de stemrechten bezit. Investeringen in geassocieerde deelnemingen worden initieel gewaardeerd en boekhoudkundig verwerkt volgens de methode van de vermogensmutatie.

Overeenkomstig de methode van de vermogensmutatie wordt de participatie in het nettoresultaat over het jaar geboekt als opbrengsten uit joint ventures en geassocieerde deelnemingen terwijl het aandeel in de niet-gerealiseerde resultaten van joint ventures en geassocieerde deelnemingen wordt opgenomen op een aparte lijn in de niet-gerealiseerde resultaten. De investering wordt in de balans geboekt voor een bedrag dat het aandeel van Belfius in de nettoactiva van entiteiten waarover gezamenlijk zeggenschap wordt uitgeoefend en geassocieerde deelnemingen, inclusief de netto goodwill, weerspiegelt.

Winsten en verliezen op transacties tussen Belfius en zijn volgens de methode van de vermogensmutatie verwerkte investeringen worden geëlimineerd ten bedrage van het belang van Belfius in deze. De erkenning van verliezen van joint ventures en geassocieerde deelnemingen wordt stopgezet wanneer de boekwaarde van de investering de waarde nul bereikt, behalve wanneer Belfius wettelijke of feitelijke verplichtingen is aangegaan in naam van de geassocieerde deelneming. Waar nodig worden de waarderingsregels van de geassocieerde deelnemingen aangepast om in overeenstemming te zijn met de waarderingsregels van Belfius.

3.4. Gestructureerde entiteiten

Een gestructureerde entiteit is een entiteit waarvan de activiteiten niet worden gestuurd via stemrechten. Deze entiteiten financieren doorgaans de aankoop van activa via de uitgifte van schuldinstrumenten en aandelen die gewaarborgd worden door activa die worden aangehouden door de gestructureerde entiteit. Deze schuldinstrumenten en aandelen kunnen bestaan uit meerdere tranches afhankelijk van de graad van ondergeschiktheid. Om na te gaan of Belfius macht uitoefent over een dergelijke entiteit waarin ze een belang heeft, houdt Belfius rekening met factoren zoals het doel en de opzet van de entiteit, de mogelijkheid om de relevante activiteiten van de entiteit te sturen, de aard van de relatie met de entiteit en de omvang van de blootstelling aan veranderlijke opbrengsten van de entiteit.

4. Saldering van financiële activa en financiële verplichtingen

Financiële activa en verplichtingen worden gecompenseerd (en bijgevolg wordt enkel het nettobedrag gerapporteerd) wanneer Belfius een wettelijk afdwingbaar compensatierecht heeft en wanneer het de intentie heeft tot hetzij een netto vereffening, hetzij het actief en de verplichting tegelijkertijd te gelde te maken.

5. Omrekening van vreemde valuta en transacties in vreemde valuta

5.1. Omrekening van vreemde valuta

Bij consolidatie worden de resultatenrekeningen en de kasstroomoverzichten van buitenlandse entiteiten waarvan de functionele valuta verschillen van de presentatievaluta van Belfius, omgerekend in de voorstellingsvaluta van Belfius (EUR) tegen de gemiddelde wisselkoersen over het jaar (jaarrapportering) of de periode (tussentijdse rapportering), en worden hun activa en verplichtingen omgerekend tegen de wisselkoersen die gelden aan het einde van respectievelijk het jaar of kwartaal.

Koersverschillen die ontstaan uit de omrekening van de nettoinvestering in buitenlandse dochterondernemingen, geassocieerde deelnemingen, entiteiten waarover gezamenlijk zeggenschap wordt uitgeoefend en van ontleningen en andere valuta-instrumenten die als afdekkingen van dergelijke investeringen zijn aangewezen, worden geboekt als een cumulatief omrekeningsverschil binnen het eigen vermogen. Wanneer een buitenlandse entiteit wordt afgestoten, worden dergelijke valutakoersverschillen in de resultatenrekening geboekt als deel van de winst of het verlies op de verkoop.

5.2. Transacties in vreemde valuta

Voor individuele Belfius-entiteiten worden transacties in vreemde munten boekhoudkundig verwerkt aan de hand van de benaderende wisselkoers die geldt op de transactiedatum. De uitstaande saldi in vreemde valuta voor monetaire rubrieken en niet-monetaire rubrieken die tegen reële waarde worden geboekt, worden op het einde van de periode of op het einde van het jaar omgerekend tegen de wisselkoersen die gelden aan het einde van de periode of van het jaar. Niet-monetaire rubrieken die tegen kostprijs worden geboekt, worden aan historische koersen omgerekend. Voor niet-monetaire posten die tegen reële waarde worden geboekt, volgen de valutakoersverschillen dezelfde boekhoudkundige verwerking als de aanpassingen naar reële waarde. Valutakoersverschillen van monetaire posten worden in de geconsolideerde resultatenrekening geboekt.

6. Financiële Instrumenten

Bij de eerste opname wordt oordeelsvorming gebruikt om de geschikte classificatie van de investeringen te bepalen. Onder bepaalde voorwaarden kunnen de financiële activa worden geherclassificeerd.

6.1. Opnemen en niet langer opnemen van financiële instrumenten in de balans

Financiële instrumenten aangehouden voor handelsdoeleinden, worden door Belfius op transactiedatum op de balans opgenomen of van de balans verwijderd. Alle andere volgens standaardmarktconventies afgewikkelde aankoop- en verkoopverrichtingen van financiële instrumenten worden geboekt en niet langer opgenomen op de afwikkelingsdatum, met name de datum van de levering aan of door Belfius.

Belfius boekt financiële verplichtingen op zijn balans wanneer het partij wordt in de contractuele voorzieningen van het instrument. Belfius neemt de financiële verplichtingen niet langer op als de financiële verplichting tenietgaat, dat wil zeggen. wanneer de in het contract vastgelegde verplichting nagekomen of ontbonden wordt, dan wel afloopt.

6.2. Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen en aan klanten

Belfius classificeert niet-afgeleide financiële activa met vaste of bepaalbare betalingen die niet op een actieve markt zijn genoteerd, in deze categorie (door IAS 39 omschreven als leningen en vorderingen). Belfius boekt deze rentedragende financiële activa eerst tegen de reële waarde plus direct toewijsbare transactiekosten, en vervolgens tegen geamortiseerde kostprijs, na aftrek van een eventuele correctie voor bijzondere waardevermindering. De rente wordt geboekt op basis van de effectieve rentemethode en gerapporteerd als "Renteopbrengsten".

6.3. Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden

Belfius classificeert rentedragende financiële activa met een vaste looptijd en genoteerd op een actieve markt als tot einde looptijd aangehouden wanneer het management zowel de intentie heeft als in staat is om de activa tot het einde van de looptijd aan te houden.

Belfius boekt deze rentedragende financiële activa eerst tegen de reële waarde plus direct toewijsbare transactiekosten, en vervolgens tegen de geamortiseerde kostprijs, na aftrek van een eventuele correctie voor bijzondere waardevermindering. De rente wordt geboekt op basis van de effectieve rentemethode en gerapporteerd als "Renteopbrengsten".

6.4. Voor verkoop beschikbare financiële activa

Belfius classificeert financiële activa die bedoeld zijn om voor onbepaalde duur te worden aangehouden, maar die kunnen worden verkocht naar aanleiding van liquiditeitsbehoeften of naar aanleiding van wijzigingen in rentevoeten, wisselkoersen of aandelenkoersen, als beschikbaar voor verkoop.

Belfius boekt financiële activa bij de eerste opname tegen de reële waarde plus transactiekosten. De rente wordt op basis van de effectieve rentemethode geboekt als "Renteopbrengsten". Dividenden op eigen vermogensinstrumenten worden geboekt in de lijn "Dividenden".

Voor verkoop beschikbare financiële activa worden na de eerste opname geherwaardeerd tegen de reële waarde (cf. II.6.11 Reële waarde van financiële instrumenten). Niet-gerealiseerde winsten en verliezen die voortvloeien uit wijzigingen in de reële waarde van financiële activa die zijn opgenomen als "voor verkoop beschikbaar", worden geboekt bij het eigen vermogen als "Niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen". Wanneer effecten worden vervreemd of onderhevig zijn aan een waardevermindering, worden de daarmee verband houdende gecumuleerde aanpassingen in reële waarde in de resultatenrekening opgenomen als "Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen".

6.5. Financiële instrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via resultatenrekening (uitgezonderd derivaten)

6.5.1. Financiële instrumenten aangehouden voor handelsdoeleinden

Financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden omvatten leningen en effecten. Financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden omvatten eveneens "short posities" in effecten. Deze instrumenten zijn verworven met als doel winst te boeken uit koersschommelingen op korte termijn of uit handelsmarges, of ze werden opgenomen in een portefeuille waarbij sprake is van een patroon van winstneming op korte termijn.

Deze instrumenten worden bij de eerste opname en na de eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde waarbij niet-gerealiseerde winsten en verliezen in de resultatenrekening worden opgenomen onder "Nettoresultaat uit financiële instrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via resultatenrekening". Renteopbrengsten en -kosten worden geboekt op basis van de methode van de effectieve rentevoet en opgenomen in "Renteopbrengsten" en "Rentekosten". Ontvangen dividenden worden geboekt onder "Dividenden".

6.5.2. Financiële instrumenten aangemerkt als gewaardeerd tegen de reële waarde via resultatenrekening

In sommige gevallen en met een aangepaste documentatie kan Belfius een financieel actief, een financiële verplichting of een groep van financiële instrumenten aanwijzen als "geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening" indien:

- Het gebruik van een dergelijke vermelding een eventuele inconsequentie in de waardering of erkenning wegwerkt of aanzienlijk verkleint;
- een groep van financiële activa, financiële verplichtingen of beide wordt beheerd en de performantie ervan wordt gewaardeerd tegen reële waarde, in overeenstemming met een gedocumenteerd risicobeheer of een beleggingsstrategie;
- wanneer het instrument een in het contract besloten derivaat bevat dat niet in nauw verband staat met de karakteristieken van het basiscontract:
  - dat aanzienlijk de kasstromen die anders door het contract vereist zouden zijn, wijzigt; of
  - waarvoor met weinig of geen analyse niet duidelijk is dat de scheiding van het in het contract besloten derivaat niet toegestaan is.

De waarderingsregels vermeld onder paragraaf II.6.5.1 "Financiële instrumenten aangehouden voor handelsdoeleinden" zijn van toepassing op deze categorie.

6.6. Bijzondere waardeverminderingen op financiële activa

Belfius boekt bijzondere waardeverminderingen wanneer er objectief bewijs bestaat dat een financieel actief of een geheel van financiële activa in waarde is afgenomen als gevolg van één of meer gebeurtenissen die zich voordoen na de initiële erkenning en die duiden op

- a) een daling van de verwachte kasstromen en
- b) waarvoor de impact op de geraamde toekomstige kasstromen op een betrouwbare wijze kan geraamd worden.

6.6.1. Financiële activa gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs

Belfius oordeelt eerst of er voor de financiële activa afzonderlijk een objectief bewijs van waardevermindering bestaat. Als dat bewijs niet bestaat, worden de financiële activa opgenomen in een groep van financiële activa met vergelijkbare kredietrisicokenmerken en gezamenlijk beoordeeld op waardevermindering.

Bepaling van de waardevermindering

- Specifieke waardeverminderingen – Als er een objectief bewijs bestaat dat leningen of andere vorderingen of financiële activa die zijn geclassificeerd als tot einde looptijd aangehouden in waarde zijn afgenomen, wordt het bedrag van de waardevermindering voor specifiek geïdentificeerde activa berekend als het verschil tussen de boekwaarde en de geschatte realiseerbare waarde, zijnde de contante waarde van de verwachte kasstromen, inclusief schattingen van de realiseerbare waarde

van waarborgen en zekerheden, verdisconteerd op basis van de oorspronkelijke effectieve rentevoet van het financiële instrument (behalve voor geherclassificeerde activa, zie hieronder). Activa met kleine saldi en met vergelijkbare risicokenmerken volgen de hieronder beschreven principes.

- Collectieve waardeverminderingen – Collectieve waardeverminderingen omvatten "opgelopen, maar nog niet gerapporteerde verliezen" op segmenten (portefeuilles) waarvoor objectieve bewijzen bestaan van verliezen. De ramingen van deze waardeverminderingen zijn gebaseerd op in het verleden vastgestelde patronen van verliezen in elk segment en aan de kredietnemers toegekende kredietratings en weerspiegelen het huidige economische klimaat waarin de kredietnemers actief zijn. Daartoe worden kredietrisicomodellen ontwikkeld op basis van een benadering die de toepasselijke "default probability" (kans dat een tegenpartij in gebreke blijft) combineert met de informatie over de "loss given default" (de omvang van het verlies als de tegenpartij in gebreke blijft) en die onderworpen zijn aan een geregelde back-testing alsook risicomodellen in overeenstemming met het "incurred loss"-model (model van de opgelopen verliezen). Er worden veronderstellingen gemaakt over de manier waarop de inherente verliezen in modellen worden gegoten en om de vereiste parameters te bepalen die gebaseerd zijn op ervaringen uit het verleden.

Boekhoudkundige verwerking van de waardevermindering

Belfius boekt veranderingen in het bedrag van waardeverminderingen in de resultatenrekening en rapporteert ze als "Waardeverminderingen op leningen en voorschotten en voorzieningen voor kredietverbintenissen". De waardeverminderingen worden teruggenomen via de resultatenrekening als de toename in verwachte kasstromen objectief verband houdt met een gebeurtenis die plaatsvond nadat de waardevermindering werd geboekt. Rechtstreekse afboekingen komen voor wanneer Belfius de uitstaande bedragen als oninbaar beschouwd en het bijkomende verlies wordt gerapporteerd als "Waardeverminderingen op leningen en voorschotten en voorzieningen voor kredietverbintenissen".

6.6.2. Geherclassificeerde financiële activa

In specifieke omstandigheden kan Belfius financiële activa die eerst werden geclassificeerd als aangehouden voor handelsdoeleinden of beschikbaar voor verkoop, herclassificeren naar tot einde looptijd aangehouden of naar leningen en voorschotten.

Indien dit het geval is, wordt de reële waarde op de datum van overdracht de nieuwe geamortiseerde kostprijs van deze financiële activa. Wat de berekening van de waardevermindering betreft, gelden voor geherclassificeerde financiële activa dezelfde schattingen, oordeelsvormingen en verwerkingsprincipes als financiële activa die eerst werden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Indien er een objectief bewijs is dat de geherclassificeerde financiële activa in waarde afnemen, wordt het bedrag van de waardevermindering van de geherclassificeerde activa berekend als het verschil tussen de netto-boekwaarde van het actief en de netto actuele waarde van de verwachte kasstromen, verdisconteerd tegen het herberekende effectieve rentevoet op het ogenblik van de herclassificatie.

6.6.3. Voor verkoop beschikbare financiële activa

Belfius boekt waardeverminderingen op voor verkoop beschikbare financiële activa op individuele basis indien er een objectief bewijs van waardevermindering is als gevolg van één of meer gebeurtenissen die plaatsvinden na de eerste opname.

Bepaling van de waardevermindering

- Eigenvermogensinstrumenten – Voor eigenvermogensinstrumenten die genoteerd zijn op een actieve markt, wordt een belangrijke daling (met meer dan 40 %) of een langdurige daling (meer dan 3 jaar) van de reële waarde ten opzichte van de aanschaffingswaarde beschouwd als een objectief bewijs van waardevermindering. Bovendien kan het management beslissen om waardeverminderingen te boeken wanneer andere objectieve bewijzen voorhanden zijn. Voor niet genoteerde aandelen wordt een waardevermindering geboekt indien er objectieve aanwijzingen zijn, zoals aanzienlijke financiële problemen van de emittent, waarschijnlijkheid van faillissement.
- Rentedragende financiële instrumenten – Voor rentedragende financiële instrumenten wordt de waardevermindering geïnitieerd op basis van dezelfde criteria die worden toegepast op financiële activa die worden gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs (zie II.6.6.1) en die individueel in waarde worden verminderd

Boekhoudkundige verwerking van de waardevermindering

Wanneer voor verkoop beschikbare financiële activa een bijzondere waardevermindering ondergaan, wordt de totale reserve van de voor verkoop beschikbare financiële activa die de waardevermindering vertegenwoordigt, overgeheveld naar de resultatenrekening in de rubriek "Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen". Rechtstreekse afboekingen komen voor wanneer de uitstaande bedragen als oninbaar worden beschouwd en het bijkomende verlies wordt gerapporteerd als "Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen".

Waardeverminderingen op eigenvermogensinstrumenten kunnen niet in de resultatenrekening worden teruggenomen en latere verhogingen van de reële waarde worden geboekt via het eigen vermogen.

Wij verwijzen ook naar "Follow-up van het risico – Kredietrisico" voor meer informatie over hoe Belfius het kredietrisico opvolgt.

6.6.4. Buitenbalansrisico's

Belfius zet buitenbalansrisico's zoals kredietsubstituten (bijvoorbeeld waarborgen en standby kredietbrieven) en kredietverbintenissen doorgaans om in balansrubrieken wanneer ze worden opgevraagd. Toch kunnen er omstandigheden zijn zoals onzekerheid over de tegenpartij waardoor het buitenbalansrisico onderhevig is aan een waardecorrectie. Belfius beschouwt kredietverbintenissen als deze die een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan wanneer de kredietwaardigheid van de klant dermate is verslechterd dat de terugbetaling van de lening die zal moeten worden toegestaan onder de kredietverbintenis en de daarmee verbonden interesten twijfelachtig zijn.

6.7. Derivaten

6.7.1.Derivaten – Aangehouden voor handelsdoeleinden (inclusief in contracten besloten derivaten)

Als een derivaat niet aangewezen is als afdekkingsinstrument, wordt het geacht voor handelsdoeleinden te worden aangehouden. De belangrijkste types van derivaten zijn valuta- en rentederivaten. Belfius gebruikt ook krediet- en aandelenderivaten en waardeert alle derivaten bij de eerste opname en na de eerste opname tegen de reële waarde die, naargelang van het geval, wordt berekend op basis van genoteerde marktprijzen, verdisconteerde kasstroom- of waarderingsmodellen. Alle wijzigingen van de reële waarde worden geboekt in de resultatenrekening.

De renteresultaten van derivaten waarvoor er een economische afdekkingsrelatie bestaat, worden geboekt bij de renteopbrengsten / rentekosten.

Belfius boekt derivaten als activa wanneer hun reële waarde positief is en als verplichting wanneer hun reële waarde negatief is.

Derivaten die besloten zijn in andere financiële instrumenten worden als derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden, voorgesteld als:

- hun risico's en kenmerken niet nauw verbonden zijn met die van het basiscontract; en
- het hybride contract niet tegen de reële waarde wordt geboekt met verwerking van niet-gerealiseerde meer- en minderwaarden in de resultatenrekening.

6.7.2. Derivaten als afdekkingsinstrumenten

Derivaten als indekkingsinstrumenten worden ingedeeld in de volgende categorieën:

- een afdekking van het risico van verandering in de reële waarde van een opgenomen actief of verplichting of van een vaststaande toezegging (reële waardeafdekking) of een reële waardeafdekking van het renterisico van een portefeuille (cf. II.6.8); of
- een afdekking van de mogelijke variabiliteit van kasstromen verbonden met een opgenomen actief, opgenomen verplichting of een zeer waarschijnlijk verwachte transactie (kasstroomafdekking).

Belfius bestempelt derivaten als afdekkingsinstrumenten indien een aantal criteria vervuld zijn:

- het afdekkingsinstrument, de afgedekte positie en de afdekkingsdoelstelling, -strategie en -relatie moeten formeel worden gedocumenteerd voordat "hedge accounting" wordt toegepast;
- de afdekking moet worden gedocumenteerd, waaruit moet blijken dat ze naar alle verwachting zeer effectief (binnen een bandbreedte van 80 tot 125 %) zal zijn in het compenseren van veranderingen in de reële waarde of kasstromen die zijn toe te rekenen aan het afgedekte risico in de afgedekte positie gedurende de gehele verslagperiode; en
- de afdekking is effectief bij aanvang en wordt voortdurend beoordeeld.

Belfius boekt veranderingen in de reële waarde van derivaten die zijn bestemd tot en in aanmerking komen als reële-waardeafdekkingen, in de resultatenrekening, samen met de overeenkomstige verandering in de reële waarde van de afgedekte activa of verplichtingen die aan het specifieke afgedekte risico kunnen worden toegerekend. De renteresultaten worden opgenomen in de lijn "Renteopbrengsten" of "Rentekosten".

Als de afdekking niet langer voldoet aan de criteria voor een reële-waardeafdekking of wanneer de afdekking vrijwillig wordt stopgezet, schrijft Belfius de aanpassing van de boekwaarde van een afgedekt rentedragend financieel instrument af via de resultatenrekening over de resterende looptijd van de afgedekte positie (of die van het afdekkingsinstrument als die korter is), via een aanpassing van de effectieve rentevoet van het afgedekte instrument.

Belfius boekt het effectieve deel van de veranderingen in de reële waarde van derivaten die zijn aangewezen en in aanmerking komen als kasstroomafdekkingen, in de overige onderdelen van het totaalresultaat" onder de rubriek "Niet in de resultatenrekening opgenomen meer- en minderwaarden" (zie "Geconsolideerde staat van de wijzigingen in het eigen vermogen"). Het niet-effectieve deel van de veranderingen in de reële waarde van het afdekkingsinstrument wordt in de resultatenrekening geboekt. In het eigen vermogen uitgestelde bedragen worden overgedragen naar de resultatenrekening en geclassificeerd als "renteopbrengsten" of "rentekosten" in de perioden waarin de afgedekte vaste toezegging of verwachte toekomstige transactie de resultatenrekening beïnvloedt.

6.8. Reële waardeafdekking van het renterisico van een portefeuille

Zoals vermeld in paragraaf II.1.1 Algemeen, maakt Belfius gebruik van carve out mogelijkheid in IAS 39 zoals bekrachtigd door de EU omdat die de wijze waarop Belfius zijn activiteiten beheert beter weerspiegelt.

De afdekkingsinstrumenten zijn een portefeuille van derivaten. Een dergelijke portefeuille van derivaten kan compenserende posities bevatten. Belfius boekt de afdekkingsinstrumenten tegen hun reële waarde waarbij aanpassingen worden verwerkt in de resultatenrekening. De ingedekte items omvatten de financiële activa en verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs en de voor verkoop beschikbare posities.

Belfius boekt een op het afgedekte renterisico gebaseerde herwaardering van elementen opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs op de balans onder de lijn "Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico".

6.9. Ontleningen

Belfius boekt ontleningen bij de eerste opname tegen reële waarde, zijnde de opbrengst uit hun uitgifte, na aftrek van de transactiekosten. Daarna worden ontleningen geboekt tegen de geamortiseerde kostprijs. Het verschil tussen initiële boekwaarde en de terugbetalingswaarde wordt geboekt in de resultatenrekening over de looptijd van de ontleningen volgens de effectieve rentemethode.

Belfius classificeert instrumenten of de afzonderlijke componenten bij de eerste opname, als een financiële verplichting of een eigenvermogensinstrument eerder in overeenstemming met de economische substantie dan op basis van de rechtsvorm. Indien van toepassing, worden bijkomende details over de toegepaste oordeelsvorming beschreven in de overeenstemmende toelichtingen.

6.10. Verkoop-en terugkoopovereenkomsten en effectenleningen

Effecten die worden verkocht in het kader van een gekoppelde terugkoopovereenkomst ("repo"), blijven in de balans opgenomen. De bijbehorende verplichting wordt geboekt onder "Schulden aan kredietinstellingen" of "Schulden aan en deposito's van klanten", naargelang van het geval. De actiefwaarde wordt in de overeenstemmende toelichtingen van de jaarrekening opgenomen als zijnde in pand gegeven.

Effecten die werden gekocht in het kader van gekoppelde verkoopovereenkomsten ("reverse repo's"), worden buitenbalans geboekt en de overeenstemmende leningen worden geboekt als "Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen" of "Leningen en voorschotten aan klanten".

Het verschil tussen de verkoop- en terugkoopprijs wordt behandeld als een renteopbrengst of -kosten en wordt over de looptijd van de overeenkomsten in resultaat geboekt volgens de effectieverentemethode.

Effecten uitgeleend aan tegenpartijen worden nog steeds geboekt. Geleende effecten worden niet in de balans opgenomen.

6.11. Reële waarde van financiële instrumenten

6.11.1. Algemene principes

De reële waarde is de prijs die zou worden ontvangen om een actief te verkopen of die zou worden betaald om een verplichting over te dragen in een regelmatige transactie tussen marktdeelnemers op de waarderingsdatum.

De op een georganiseerde markt (zoals een erkende effectenbeurs) genoteerde marktprijzen moeten worden gehanteerd als reële waarde, omdat ze het beste bewijs vormen van de reële waarde van een financieel instrument. Niet voor alle van de door Belfius aangehouden financiële activa en uitgegeven verplichtingen zijn er echter genoteerde marktprijzen beschikbaar.

Als een financieel instrument niet wordt verhandeld op een actieve markt, kan men een beroep doen op waarderingsmodellen. Een waarderingsmodel geeft de transactieprijs weer op de datum van waardering in geval van een transactie tegen normale marktvoorwaarden, en in normale business overwegingen, d.i. de prijs die de houder van de financiële activa zou hebben ontvangen in een regelmatige transactie die geen gedwongen liquidatie of verkoop is of de prijs betaald om een verplichting over te dragen.

Het waarderingsmodel houdt rekening met alle factoren die marktspelers in aanmerking nemen bij het bepalen van de prijs van de activa. Voor het meten van de reële waarde van een financieel instrument wordt rekening gehouden met de huidige marktomstandigheden. Voor zover waarneembare input beschikbaar is, moet die in het model worden opgenomen.

6.11.2. Specifieke regels

De benaderingen gebruikt voor het bepalen van de reële waarde van financiële instrumenten worden samengevat in toelichting 9.1. "Reële waarde".

6.12. Winst of verlies op dag één

De winst of het verlies op dag één is van toepassing voor alle financiële instrumenten die worden gewaardeerd tegen reële waarde via resultatenrekening.

De winst of het verlies op dag één is het verschil tussen:

- de transactieprijs en de genoteerde marktprijs, indien het financieel instrument wordt genoteerd; of
- de transactieprijs en de reële waarde die wordt bepaald door middel van een waarderingstechniek, (mark-to-model) indien het instrument niet wordt genoteerd.

Indien de belangrijkste parameters van het model waarneembaar zijn en als het model voldoet aan de voorwaarden van Risicobeheer, wordt de winst of het verlies op dag één onmiddellijk geboekt in de resultatenrekening.

Indien de belangrijkste parameters niet waarneembaar zijn of als het Risicobeheer het model niet valideert, wordt de winst of het verlies op dag één lineair afgeschreven over de verwachte looptijd van het instrument. Indien de gegevens echter later waarneembaar worden, wordt het resterende bedrag van de winst of het verlies op dag één opgenomen in de resultatenrekening.

Bij een vervroegde beëindiging van het onderliggende instrument wordt het resterende bedrag van de winst of het verlies op dag één opgenomen in de resultatenrekening.

7. Renteopbrengsten en -kosten

Renteopbrengsten en -kosten worden voor alle rentedragende instrumenten die niet gewaardeerd worden tegen reële waarde via resultatenrekening, geboekt in de resultatenrekening volgens het toerekeningsbeginsel met behulp van de effectieve rentemethode (rekening houdend met de transactiekosten). Negatieve interesten op deze instrumenten worden opgenomen in een aparte hoofding in de rentekosten (rentekosten op financiële activa) of in de renteopbrengsten (renteopbrengsten op financiële verplichtingen).De renteresultaten van afgeleide instrumenten gebruikt voor boekhoudkundige en economische afdekkingen worden geboekt in renteopbrengsten of rentekosten.

Transactiekosten zijn extra kosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van een financieel actief of verplichting. Extra kosten zijn kosten die niet zouden zijn gemaakt indien de entiteit het financieel instrument niet had verworven.

Nadat een financieel rentedragend actief een bijzonder waardeverminderingsverlies heeft ondergaan, worden renteopbrengsten geboekt tegen de rentevoet op basis waarvan de toekomstige kasstromen zijn verdisconteerd voor het bepalen van de realiseerbare waarde. De gelopen rente wordt in de balans gerapporteerd in dezelfde rubriek als het daarmee verband houdende financieel actief of de daarmee verband houdende financiële verplichting.

8. Honoraria en provisies: opbrengsten en kosten

Het merendeel van de provisies en honoraria die voortvloeien uit de activiteiten van Belfius wordt geboekt volgens het toerekeningsbeginsel over de looptijd van de onderliggende transactie. Prestatievergoedingen worden geboekt wanneer aan alle onderliggende voorwaarden is voldaan en de prestatievergoedingen definitief zijn verworven.

Commissies en honoraria die voortvloeien uit het onderhandelen of het deelnemen aan het onderhandelen over een transactie voor een derde (bv. de negotiatie voor het verwerven van leningen, aandelen of andere effecten of de aankoop of verkoop van bedrijven) worden geboekt wanneer de onderliggende transactie voltooid is.

9. Verzekerings-en herverzekeringsactiviteiten

9.1. Classificatie

Belfius Insurance is actief in zowel de verzekeringsactiviteiten Leven als Niet-Leven.

IFRS 4 (fase 1) wordt toegepast voor alle contracten waarbij de verzekeraar een significant verzekeringsrisico aanvaardt door ermee akkoord te gaan de verzekeringsnemer te vergoeden bij het zich voordoen van een welbepaalde onzekere toekomstige gebeurtenis (de verzekerde gebeurtenis). Herverzekeringscontracten die voldoen aan deze definitie en de beleggingscontracten met discretionaire winstdeling ("Discretionary Participation Feature" of DPF) vallen eveneens onder dit toepassingsgebied.

De regels voor deposit accounting gelden voor financiële instrumenten zonder discretionaire winstdeling en voor unit-linked (type tak 23) verzekeringscontracten. Dit betekent dat de depositocomponent en de verzekeringscomponent afzonderlijk worden gewaardeerd en gepresenteerd. De waardering en presentatie van de depositocomponent vallen onder de toepassing van IAS 39 en dus niet IFRS 4. Bij deposit accounting worden de gerelateerde premies net als de resulterende boeking van de verplichting niet opgenomen in de resultatenrekening. De verplichtingen zelf worden niet in de technische voorzieningen geboekt, maar onder de financiële verplichtingen. Bijhorende beheerskosten en commissielonen worden onmiddellijk in de resultatenrekening opgenomen. Uitkeringen worden niet opgenomen in de resultatenrekening, maar resulteren in een verlaging van de verplichting. Voor de unit-linked (tak 23) contracten worden de depositocomponent en de overeenstemmende beleggingen gewaardeerd tegen reële waarde met schommelingen in de resultatenrekening. De reële waarde wordt bepaald door het aantal eenheden te vermenigvuldigen met de waarde van de eenheid die gebaseerd is op de reële waarde van de onderliggende beleggingen.

De groepsverzekeringen voor Belfius-medewerkers vallen niet onder IFRS 4 maar onder de waarderingsregels van de pensioenregelingen.

9.2. Waardering

9.2.1. Toepassing van lokale boekhoudnormen

Voor de (her)verzekeringscontracten die onder het hierboven beschreven toepassingsgebied vallen, worden geen voorzieningen voor egalisatie en catastrofe gevormd en worden de volgende regels toegepast:

Voorziening voor niet-verdiende premies

De voorziening voor niet-verdiende premies wordt prorata temporis berekend voor elke overeenkomst afzonderlijk op basis van de nettopremie. Voor de aangenomen herverzekering worden de reserves geboekt op basis van de gegevens overgemaakt door de cederende maatschappijen.

Voorziening voor te betalen schadegevallen

Het bedrag van de voorziening voor te betalen schadegevallen in het directe bedrijf Niet-Leven is gelijk aan de aan de begunstigden verschuldigde som, vermeerderd met de beheerskosten van de schadegevallen.

Voor de aangegeven schadegevallen wordt de voorziening voor te betalen schadegevallen in het directe bedrijf van Niet-Leven berekend dossier per dossier, inclusief de toekomstige afwikkelingskosten of als een afzonderlijke voorziening voor een geheel van schadegevallen.

Wanneer een schadegeval wordt afgewikkeld in de vorm van periodieke betalingen, worden de te reserveren bedragen berekend op basis van actuariële methoden.

Voor "claims incurred but not (enough) reported" (IBN(E)R) op rapporteringsdatum wordt een voorziening bepaald die gebaseerd is op de in het verleden opgedane ervaring met betrekking tot het aantal en het bedrag van de na rapporteringsdatum aangemelde schadegevallen. Er wordt ook rekening gehouden met uitzonderlijke gebeurtenissen en bijkomende voorzieningen worden geboekt op basis van wettelijke bepalingen zoals compensatie van werknemers.

Voorziening voor verzekering Leven

De voorziening voor verzekering Leven wordt berekend rekening houdend met de wettelijke bepalingen en de modaliteiten betreffende de levensverzekeringsactiviteit. Daarbij geldt het volgende:

- *Waardering volgens de prospectieve methode:* deze methode wordt toegepast voor de voorzieningen van tak 21-verzekeringen met gegarandeerde rente op toekomstige premies. De berekening is gesteund op de technische bepalingen van de contracten.
- *Waardering volgens de retrospectieve methode:* deze methode wordt toegepast voor de voorzieningen van de universele leven tak 21-verzekeringen. De berekening is gesteund op de technische bepalingen van de contracten, zij het dan zonder rekening te houden met toekomstige premies.

Voor de aangenomen herverzekeringen wordt voor elke overeenkomst afzonderlijk een voorziening geboekt op basis van de door de cedent meegedeelde informatie.

Als aanvulling op bovenstaande regels wordt er een aanvullende voorziening geboekt voor het lage renterisico en andere factoren die een belangrijke impact hebben op de toereikendheid van de technische voorzieningen.

Voorziening discretionaire winstdeling

Discretionaire winstdeling is een contractueel recht van de polishouder om aanvullende voordelen bovenop het gegarandeerd rendement te ontvangen, waarbij het tijdstip en/of de omvang contractueel is op aangeven van de verzekeraar, eveneens winstdeelname genoemd. Belfius Insurance boekt een uitgestelde winstdeelname voor de beste inschatting van het bedrag van de verwachte winstdeelname dat kan worden toegekend aan de polishouders.

Het bedrag van dergelijke uitgestelde winstdeelname wordt verminderd met de uiteindelijke toewijzing aan de technische voorzieningen van de individuele polishouders na goedkeuring door de algemene aandeelhoudersvergadering.

De uitgestelde winstdeelname die naar verwachting gefinancierd wordt door niet gerealiseerde winsten en verliezen op als dekking aangewezen investeringen wordt geboekt in de herwaarderingsreserve van de overige onderdelen van het totaalresultaat (eigen vermogen). Bij de realisatie van een deel van de als dekking aangewezen investeringen, wordt het deel van uitgestelde winstdeelname dat betrekking heeft op deze gerealiseerde winsten of verliezen aangepast en opgenomen in de technische voorzieningen van de verzekeringen.

Herverzekeringsactiva

Er wordt een specifieke waardevermindering geregistreerd op herverzekeringsactiva indien:

- er objectieve bewijzen bestaan, ten gevolge van een gebeurtenis die zich voordeed na de eerste opname van het herverzekeringsactief, dat de cedent niet alle verschuldigde bedragen zal recupereren. Hierbij wordt onder meer rekening gehouden met de rating en solvabiliteit van de herverzekeraar; en
- de betrouwbare meting van de bedragen.

We verwijzen hierbij naar de regels van specifieke waardevermindering.

9.2.2. Toereikendheidstoets van de verplichtingen (Liability Adequacy Test – LAT)

Aan het einde van elke verslagperiode voert Belfius Insurance toereikendheidstesten uit op haar technische voorzieningen. Als uit deze bijkomende testen blijkt dat de boekwaarde van de technische voorzieningen onvoldoende is vergeleken met de actuele waarde van de geraamde toekomstige kasstromen, dan wordt voor dit tekort een bijkomende technische voorziening geboekt via de resultatenrekening. De beoordeling van deze testen gebeurt afzonderlijk voor de technische voorzieningen Leven en de technische voorzieningen Niet-Leven.

Voor de levensverzekeringen wordt een inschatting gemaakt van de verwachte kasstromen van de contracten, rekening houdend met de assumpties die worden gebruikt voor andere modelleringsdoeleinden. De actuele waarde van deze verwachte kasstromen wordt bepaald gebruikmakend van een discount curve opgesteld volgens de EIOPA-methodologie inclusief een volatility adjustment gecalibreerd op de investeringsportefeuille van Belfius Insurance.

De toereikendheidstoets houdt rekening met de niet gerealiseerde resultaten van de beleggingsportefeuille toegewezen aan de activiteit Leven.

Als de berekende waarde hoger is dan voorzieningen voor verzekeringen Leven wordt het verschil verwerkt via de resultatenrekening.

Voor Niet-Leven verzekeringen gaat de toereikendheidstest na of de voorziening voor niet-verdiende premies en de voorzieningen voor schadegevallen volstaan om de bestaande schadegevallen, en alle schadegevallen die zich binnen de verzekerde periode van de contracten nog zullen voordoen, definitief af te handelen.

9.2.3. Shadow accounting

Indien de realisatie van in het totaalresultaat opgenomen niet-gerealiseerde winsten van voor verkoop beschikbare financiële activa een rechtstreekse invloed heeft op de waardering van de technische voorzieningen biedt shadow accounting een oplossing door het gedeeltelijk overboeken van niet-gerealiseerde beleggingsresultaten uit eigen vermogen naar de technische voorzieningen.

Vooreerst past Belfius Insurance shadow accounting toe indien de wettelijke of contractuele voorwaarden opgenomen in de verzekeringscontracten bepalen dat de realisatie van geboekte maar niet-gerealiseerde winsten op welbepaalde activa van de verzekeraar een rechtstreekse invloed heeft op de waardering van de overeenstemmende verzekeringscontracten en beleggingscontracten met (DPF). Deze toepassing komt voornamelijk voor bij verzekeringscontracten die beheerd worden via fondsen met specifiek toegewezen activa.

Belfius heeft er daarnaast voor gekozen eveneens een "shadow-loss" te erkennen voor het verschil tussen de waarde van de levensverzekeringsverplichtingen op basis van de hierboven beschreven LAT-methodologie enerzijds en de voorzieningen voor Verzekering Leven anderzijds. Dit bedrag is beperkt, tot de in de overige onderdelen van het totaalresultaat opgenomen niet gerealiseerde winsten van de voor verkoop beschikbare financiële activa ter dekking van de levensverzekeringen.

10. Vergoeding van het net

Vergoeding van het net bevat de commissies die werden betaald aan het zelfstandig agentennet van Belfius Bankvoor het aanbrengen van nieuwe consumenten- en beroepskredieten, hypothecaire leningen en nieuwe funding. De vergoedingen van het net worden op een prorata basis in de rentemarge geboekt.

11. Materiële vaste activa

Materiële vaste activa omvatten eigendom, uitrusting en vastgoedbeleggingen.

Alle eigendommen en uitrusting worden opgenomen tegen historische kostprijs na aftrek van de gecumuleerde afschrijvingen en waardeverminderingen. Latere kosten worden opgenomen in de boekwaarde van het actief of geboekt als een afzonderlijke component, waar nodig, indien toekomstige economische voordelen waarschijnlijk naar Belfius zullen vloeien en de kostprijs van de activa op betrouwbare wijze gewaardeerd kan worden.

De afschrijvingen worden berekend met behulp van de lineaire afschrijvingsmethode om de kostprijs van dergelijke activa af te schrijven tot hun restwaarde over hun geschatte gebruiksduur.

De geschatte gebruiksduren zijn:

- gebouwen (inclusief aanschaffingskosten en niet-aftrekbare belastingen): 20 tot 50 jaar;
- computerapparatuur: 1 tot 6 jaar;
- verbeteringen aan geleasde activa, materiaal en meubiliair: 2 tot 12 jaar;
- voertuigen: 2 tot 5 jaar.

Een post binnen de rubrieken eigendommen en uitrusting kan bestaan uit significante onderdelen met een individueel verschillende nuttige levensduur. In dergelijk geval wordt elk onderdeel apart afgeschreven over zijn geraamde nuttige levensduur. De volgende onderdelen werden vastgelegd voor de hoofdzetels gebouwd vanaf 2006:

- structuur van het gebouw: 50 jaar;
- dak en voorgevel: 30 jaar;
- technische uitrusting: 10 tot 20 jaar;
- roerende goederen en inrichting: 10 tot 20 jaar.

Materiële vaste activa worden getoetst op bijzondere waardeverminderingen wanneer er aanwijzingen voor waardeverlies bestaan. Indien de boekwaarde van een actief groter is dan zijn geschatte realiseerbare waarde, wordt het actief afgeschreven tot zijn realiseerbare waarde. Na de opname van een bijzonder waardeverminderingsverlies dient de afschrijvingslast voor de toekomstige periode te worden aangepast om de aangepaste boekwaarde, verminderd met de eventuele restwaarde, systematisch over de resterende gebruiksduur te spreiden.

Winsten en verliezen op de vervreemding van materiële vaste activa worden geboekt in "Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen".

Vastgoedbeleggingen zijn eigendommen die worden aangehouden met het oog op het realiseren van huuropbrengsten of een stijging van de kapitaalwaarde. Voorts kan Belfius deels gebruikmaken van bepaalde vastgoedbeleggingen. Indien de delen "voor eigen gebruik" afzonderlijk kunnen worden verkocht of afzonderlijk in lease kunnen worden gegeven op grond van een financiële lease, worden die delen afzonderlijk geboekt. Als de delen "voor eigen gebruik" niet afzonderlijk kunnen worden verkocht, wordt de eigendom beschouwd als een vastgoedbelegging enkel en alleen als Belfius een onbelangrijk deel voor eigen gebruik aanhoudt.

Vastgoedbeleggingen worden geboekt tegen aanschaffingswaarde na aftrek van gecumuleerde afschrijvingen en waardeverminderingen. Vastgoedbeleggingen worden lineair afgeschreven over hun gebruiksduur. De afschrijvingen van gebouwen en andere activa die in operationele lease werden gegeven, worden geboekt onder "Overige kosten".

12. Immateriële activa

Immateriële activa bestaan voornamelijk uit

- (a) uitgaven voor interne ontwikkeling en
- (b) verworven software. De kosten die verband houden met het onderhoud van computersoftware, worden als kosten geboekt op het moment dat ze worden gemaakt. Uitgaven die de voordelen van computersoftware doen toenemen of uitbreiden tot meer dan één jaar, worden echter bij de oorspronkelijke kostprijs van de software gevoegd. Uitgaven voor interne ontwikkeling die als activa worden geboekt, worden lineair afgeschreven over hun nuttige gebruiksduur vanaf het moment waarop het ontwikkelde bestanddeel kan worden gebruikt.

Een verworven klantenportefeuille wordt lineair afgeschreven over de verwachte levensduur van de portefeuille rekening houdend met het verwachte klantenverlies van de verworven klantenportefeuille.

Financieringskosten die direct toewijsbaar zijn aan de verwerving, constructie of productie van een in aanmerking komend actief, maken integraal deel uit van de kostprijs van dit actief en worden bijgevolg opgenomen in de waarderingsgrondslag. Andere financieringskosten worden onmiddellijk als kosten opgenomen.

Immateriële activa (andere dan goodwill) worden gecontroleerd op waardevermindering wanneer er een aanwijzing van waardeverlies bestaat. Indien de boekwaarde van een actiefwaarde groter is dan zijn geschatte realiseerbare waarde, wordt de actiefwaarde afgeschreven tot zijn realiseerbare waarde. Na het boeken van een waardevermindering, worden de afschrijvingen op het actief in toekomstige perioden aangepast om de herziene boekwaarde van het actief, na aftrek van de residuwaarde (indien er residuwaarde is) op een systematische manier toe te wijzen over de resterende looptijd.Meer- en minderwaarden op de vervreemding van immateriële activa worden bepaald op basis van hun boekwaarde en worden geboekt onder "Nettoresultaat op investeringen en verplichtingen".

13. Goodwill

13.1. Waardering van goodwill

De goodwill is een actiefwaarde die de toekomstige economische voordelen vertegenwoordigt die ontstaan uit andere in een bedrijfscombinatie verworven activa die niet individueel worden geïdentificeerd en apart geboekt.

Goodwill wordt gewaardeerd als het verschil tussen

- de som van de volgende elementen:
  - overgedragen vergoeding,
  - bedrag van minderheidsbelangen in de overgenomen onderneming
  - reële waarde van het voordien aangehouden aandelenbelang van de overnemer in de overgenomen onderneming (eventueel);
- minus reële waarde van de op overnamedatum identificeerbare verworven activa en de verplichtingen.

Indien dit verschil na herbeoordeling negatief is ("badwill"), wordt het in de resultatenrekening onmiddellijk geboekt als een winst uit een voordelige koop.

13.2. Bijzondere waardevermindering op goodwill

De boekwaarde van de goodwill wordt aan het einde van het jaar herzien. Met het oog op deze waardeverminderingstest rekent Belfius goodwill toe aan kasstroomgenererende eenheden (of groepen van kasstroomgenererende eenheden).

Wanneer omstandigheden of gebeurtenissen aangeven dat er mogelijk onzekerheid bestaat over de boekwaarde, wordt op de goodwill een bijzondere waardevermindering geboekt indien de realiseerbare waarde van de kasstroomgenererende eenheid of groep van kasstroomgenererende eenheden waaraan hij is toegerekend, lager ligt dan de boekwaarde.

De realiseerbare waarde is de hoogste van de reële waarde na aftrek van verkoopkosten of de gebruikswaarde. De gebruikswaarde is de som van de toekomstige kasstromen die naar verwachting zullen worden afgeleid van een kasstroomgenererende eenheid. De door Belfius gebruikte verwachte kasstromen zijn die van het financieel budget dat door het management is goedgekeurd.

De berekening van de gebruikswaarde moet ook de tijdswaarde van geld weerspiegelen (huidige risicovrije rente) verbeterd met de prijs voor het dragen van de onzekerheid die inherent is aan het actief. Dit wordt weerspiegeld in de discontovoet.

14. Overige activa

De overige activa omvatten voornamelijk verworven opbrengsten (andere dan rente prorata), vooruitbetalingen, operationele belastingen en andere handelsvorderingen. Ze omvatten ook activa die voortspruiten uit verzekeringscontracten (herverzekering, te ontvangen verzekeringspremies enz.), bouwprojecten in opdracht van derden, voorraden en fondsbeleggingen in verband met verplichtingen uit hoofde van personeelsbeloningen.

15. Vaste activa (groep van activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten

Een vast actief (of een groep van activa die wordt afgestoten) wordt geclassificeerd als aangehouden voor verkoop indien de boekwaarde ervan hoofdzakelijk zal worden gerealiseerd in een verkooptransactie en niet door het voortgezette gebruik ervan.

Belfius waardeert een vast actief (of groep van activa die worden afgestoten) geclassificeerd als aangehouden voor verkoop tegen de laagste waarde van zijn boekwaarde en zijn reële waarde minus de verkoopkosten. Vaste activa (of groep van activa die worden afgestoten) geclassificeerd als aangehouden voor verkoop worden afzonderlijk vermeld in de balans, zonder herwerking van het verleden. Van zodra deze activa of groep van activa worden aangemerkt als aangehouden voor verkoop, worden ze niet langer afgeschreven.

Een beëindigde bedrijfsactiviteit wordt gedefinieerd als een component van een entiteit die ofwel is afgestoten, ofwel wordt geclassificeerd als aangehouden voor verkoop en die een aparte belangrijke activiteitslijn of geografisch activiteitsgebied vormt. De winst of verlies na belasting van beëindigde bedrijfsactiviteiten wordt voorgesteld onder een aparte rubriek in de resultatenrekening

16. Leaseovereenkomsten

Financiële leasing is een leaseovereenkomst die nagenoeg alle aan de eigendom van een actiefwaarde verbonden risico's en voordelen overdraagt. Een operationele leasing is elke leaseovereenkomst die geen financiële leasing is.

16.1. Belfius is de leasingnemer

Belfius sluit voornamelijk operationele leaseovereenkomsten af voor de huur van uitrusting of vastgoed. De in het kader van een leaseovereenkomst betaalde huurgelden worden lineair in de resultatenrekening geboekt over de leaseperiode.

Wanneer een operationele leasing wordt beëindigd vóór de leaseovereenkomst verstreken is, worden eventuele bedragen die bij wijze van boete aan de leasinggever moeten worden betaald, opgenomen als kosten in de periode waarin de operationele leasing wordt beëindigd.

Als de leaseovereenkomst nagenoeg alle aan de eigendom van de actiefwaarde verbonden risico's en voordelen overdraagt, wordt ze geboekt als een financiële leasing en wordt de daarmee verband houdende actiefwaarde geactiveerd. Bij het aangaan van de leaseovereenkomst wordt de actiefwaarde geboekt tegen laagste waarde van de contante waarde van de minimale leasebetalingen en van de reële waarde en wordt de actiefwaarde afgeschreven over zijn geschatte gebruiksduur, behalve wanneer de leaseperiode korter is en het eigendomsrecht waarschijnlijk niet zal worden overgedragen aan Belfius. Na de initiële boeking wordt de actiefwaarde verwerkt in overeenstemming met de grondslagen van verslaggeving die op dat actief van toepassing zijn. De desbetreffende huurverplichtingen worden als ontleningen en rentebetalingen geboekt volgens de effectieve-rentemethode.

16.2. Belfius is de leasinggever

Belfius kent zowel operationele als financiële leaseovereenkomsten toe.

De opbrengsten uit een operationele leaseovereenkomst worden lineair in de resultatenrekening geboekt over de leaseperiode. De onderliggende actiefwaarde wordt verwerkt in overeenstemming met de grondslagen van verslaggeving die op dat type van actiefwaarde van toepassing zijn.

Voor financiële leasing boekt Belfius een vordering voor een bedrag dat gelijk is aan de netto-investering in de lease, die kan verschillen van de contante waarde van minimale leasebetalingen.

De impliciete rentevoet van het leasecontract is de discontovoet. De renteopbrengsten worden geboekt over de periode van de lease door middel van de rentevoet die in de lease is vervat.

17. Uitgestelde belastingen op de winst

De uitgestelde belasting op de winst wordt geboekt voor het volledige bedrag, volgens de "balans"-methode, op tijdelijke verschillen tussen de fiscale boekwaarde van activa en verplichtingen en hun boekwaarde in de jaarrekening.

Uitgestelde belastingen worden gewaardeerd tegen de belastingtarieven die naar verwachting van toepassing zullen zijn op de periode waarin de vordering wordt gerealiseerd of de verplichting wordt afgewikkeld, op basis van de belastingtarieven (en de belastingwetgeving) waarvan het wetgevingsproces (materieel) is afgesloten.

Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen worden niet verdisconteerd. Uitgestelde belastingvorderingen op aftrekbare tijdelijke verschillen en voorwaartse compensaties van fiscaal verlies worden geboekt in zoverre het waarschijnlijk is dat in de toekomst fiscale winst beschikbaar zal zijn waarmee de tijdelijke verschillen en fiscale verliezen kunnen worden verrekend.

Een uitgestelde belastingverplichting wordt opgenomen voor belastbare tijdelijke verschillen die voortvloeien uit investeringen in dochterondernemingen, geassocieerde deelnemingen en entiteiten waarover gezamenlijk zeggenschap wordt uitgeoefend, in de mate dat Belfius een invloed kan uitoefenen op het tijdstip waarop het tijdelijke verschil wordt afgewikkeld en het waarschijnlijk is dat het verschil in de nabije toekomst niet zal worden afgewikkeld.

Uitgestelde belastingen met betrekking tot de herwaardering tegen reële waarde van voor verkoop beschikbare investeringen en kasstroomafdekkingen en andere transacties die direct in het eigen vermogen worden verwerkt, worden eveneens direct in het eigen vermogen verwerkt.

18. Personeelsbeloningen

18.1. Kortetermijnbeloningen

Kortetermijnbeloningen zullen naar verwachting volledig vereffend zijn binnen twaalf maanden na het einde van de jaarlijkse verslagperiode waarin de werknemers de gerelateerde prestaties hebben verricht. Ze worden gewaardeerd op een niet-verdisconteerde basis en geboekt als een uitgave.

18.2. Vergoedingen na uitdiensttreding

Vergoedingen na uitdiensttreding omvatten pensioenen (annuïteiten of betalingen van een vast bedrag bij pensionering) en andere vergoedingen na uitdiensttreding zoals medische zorgverlening toegekend na uitdiensttreding.

18.2.1. Pensioenregeling met een te bereiken doel (Defined Benefit Plan)

Verplichtingen uit hoofde van personeelsbeloningen worden gewaardeerd tegen de contante waarde van de geschatte toekomstige uitstroom van kasmiddelen waarbij de disconteringsvoet gebaseerd is op het marktrendement van hoogwaardige ondernemingsobligaties waarvan de looptijd consistent is met de looptijd van de verplichtingen. Indien er geen diepe markt voor dergelijke obligaties bestaat, wordt het marktrendement van overheidsobligaties gebruikt. De techniek voor de raming van de pensioenuitgaven steunt onder meer op actuariële veronderstellingen, met zowel demografische en financiële veronderstellingen zoals het inflatiepercentage, loonsverhoging.

Het in de balans opgenomen bedrag voor de pensioenregeling met een te bereiken doel is het verschil tussen de contante waarde van de verplichting uit hoofde van te bereiken doelpensioenregeling (bepaald op basis van de "Projected Unit Credit"-methode) en de reële waarde van eventuele fondsbeleggingen. Dit bedrag wordt gerapporteerd als een verplichting of een actiefwaarde. De resulterende netto actiefwaarde is beperkt tot het actiefplafond, dat gelijk is aan de contante waarde van economische voordelen die beschikbaar zijn voor Belfius in de vorm van terugbetalingen uit de regeling of verlagingen van toekomstige bijdragen aan de regeling.

Herwaarderingen van de netto verplichting uit hoofde van toegezegde pensioenrechten (actief) worden opgenomen in de niet-gerealiseerde resultaten en worden nooit getransfereerd naar de resultatenrekening. Herwaarderingen zijn afkomstig van wijzigingen in de demografische en financiële veronderstellingen, van ervaringsaanpassingen, van het rendement van fondsbeleggingen en van elke wijziging in het actiefplafond.

18.2.2. Pensioenregeling met vaste bijdragen (Defined Contribution Plan)

De bijdragen van Belfius aan "defined contribution"-regelingen worden als kosten in de resultatenrekening geboekt in het jaar waarop ze betrekking hebben. Rekening houdend met het wettelijk minimum gegarandeerd rendement dat opgelegd wordt door de Belgische staat, worden Belgische pensioenregelingen met vaste bijdragen door IAS 19 beschouwd als pensioenregelingen met een te bereiken doel en eveneens op deze manier gerapporteerd.

Rekening houdend met de wetswijziging op het einde van 2015 (het minimum gegarandeerd rendement op werkgevers-en werknemersbijdragen daalde van 3,25% en 3,75% naar 1,75%), gebeurt de waardering van de verplichtingen van de Belgische pensioenregelingen met vaste bijdragen op basis van de methodologie die gebruikt wordt bij pensioenregelingen met een te bereiken doel (cf. de "Projected Unit Credit"-methode).

18.3. Andere langetermijnpersoneelsbeloningen

Een beloning wordt geclassificeerd als een andere langetermijnpersoneelsbeloning indien de betaling naar verwachting niet volledig vereffend zal zijn binnen twaalf maanden na het einde van de jaarlijkse verslagperiode waarin de werknemer de gerelateerde prestaties heeft verricht. Dit omvat voornamelijk voorzieningen voor jubileumuitkeringen en bonussen die werknemers ontvangen na het voltooien van de gespecificeerde diensttijd.

Ingevolge de lagere graad van onzekerheid vergeleken met de waardering van vergoedingen na uitdiensttreding, wordt een vereenvoudigde methode gebruikt die gebaseerd is op actuariële berekeningen voor erkenning en waardering van jubileumuitkeringen en bonussen die werknemers ontvangen na het voltooien van de gespecificeerde diensttijd. Er wordt een voorziening aangelegd voor de geschatte verplichting uit hoofde van diensten verricht door de werknemers tot op de balansdatum en herwaarderingen worden in de resultatenrekening geboekt.

18.4. Ontslagvergoedingen

Ontslagvergoedingen resulteren ofwel uit het besluit van Belfius om het dienstverband te beëindigen vóór de normale pensioneringsdatum, ofwel uit het besluit van een werknemer om in ruil voor de beëindiging van het dienstverband op een door Belfius gedaan aanbod van vergoedingen in te gaan. Vergoedingen betaald in ruil voor verdere dienstprestaties worden niet beschouwd als een ontslagvergoeding.

Een voorziening voor een ontslagvergoeding dient te worden erkend op de vroegste van volgende data: de datum van de opname van de kosten van een reorganisatie en de datum waarop Belfius het aanbod van deze vergoedingen niet langer kan intrekken.

19. Voorzieningen en voorwaardelijke verplichtingen

Voorzieningen worden hoofdzakelijk geboekt voor gerechtelijke procedures, herstructureringen en kredietverbintenissen.

Een voorziening wordt gewaardeerd tegen de contante waarde van de beste schatting van uitgaven die vereist zijn om de verplichting na te komen. De discontovoet is het tarief vóór belasting dat de actuele marktramingen van de tijdswaarde van geld weerspiegelt.

Voorzieningen worden geboekt wanneer:

- Belfius een bestaande in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting heeft als gevolg van gebeurtenissen in het verleden;
- het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen die economische voordelen inhouden vereist zal zijn om de verplichting na te komen; en
- het bedrag van de verplichting op betrouwbare wijze kan worden geschat.

Voorzieningen voor kredietverbintenissen worden geboekt wanneer er onzekerheid is over de kredietwaardigheid van de tegenpartij. Zie hiervoor paragraaf II.6.6 “Bijzondere waardeverminderingen op financiële activa”.

Een voorwaardelijke verplichting wordt gerapporteerd tenzij de mogelijkheid van een uitstroom van middelen die economische voordelen inhouden zeer onwaarschijnlijk is.

20. Heffingen

Een heffing is een door de overheid krachtens een wetgeving en/of regelgeving aan een entiteit opgelegde uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen, met uitzondering van winstbelastingen en boeten of andere straffen die wegens schendingen van de wetgeving worden opgelegd.

Belfius boekt een verplichting wanneer een tot verplichting leidende gebeurtenis zich voordoet. Alle heffingen worden onmiddellijk in resultaat geboekt (geen toerekeningsboekingen toegelaten) in “Overige kosten” en de verschuldigde bedragen worden geboekt in “Overige verplichtingen”.

21. Aandelenkapitaal

Dividenden op gewone aandelen van Belfius

Belfius boekt zijn dividenden op zijn gewone aandelen als een verplichting vanaf de datum waarop ze worden toegekend. Dividenden voor het jaar die na de balansdatum worden aangegeven, worden vermeld in de toelichting inzake gebeurtenissen na de balansdatum.

22. Fiduciaire activiteiten

Activa en de hiermee verband houdende opbrengsten die door Belfius worden aangehouden evenals de daarmee verband houdende verbintenissen om dergelijke activa terug te leveren aan klanten, worden niet in de jaarrekening opgenomen indien Belfius optreedt in een fiduciaire hoedanigheid, zoals een gevolmachtigde, trustee of agent.

23. Overheidssubsidies

Overheidssubsidies verwijzen naar steun door een overheid in de vorm van de overdracht van middelen, anders dan kredietverlening ondersteunende instrumenten, aan een entiteit indien in het verleden werd voldaan aan of in de toekomst zal worden voldaan aan bepaalde voorwaarden met betrekking tot de operationele activiteiten van de entiteit. De overheidssubsidie wordt pas opgenomen wanneer met redelijke zekerheid kan worden gesteld dat de entiteit de gekoppelde voorwaarden zal vervullen en dat de subsidie zal worden ontvangen. Overheid verwijst naar lokale, nationale of internationale overheden, overheidsinstellingen en gelijkaardige instanties zoals een communautaire instelling. Het voordeel dat verbonden is aan een overheidslening die tegen een lagere rentevoet dan de marktrente wordt verstrekt, wordt systematisch in winst of verlies opgenomen rekening houdend met de voorwaarden en verplichtingen die zijn of moeten vervuld worden bij de identificatie van de kosten waarvoor de overheidssubsidies zijn bestemd.

OVERGANGSTABELLEN VAN IAS 39 NAAR IFRS 9

Gebruikte afkortingen

AC	Geamortiseerde kostprijs
AFS	Voor verkoop beschikbaar
CFH	Kasstroomafdekking
DIA	Datum van eerste toepassing
ECL	Te verwachten kredietverliezen
FVTOCI	Reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat
FVTPL	Reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies
HTM	Tot einde looptijd aangehouden
L&R	Leningen en voorschotten
OCI	Overige onderdelen van het totaalresultaat
RE	Ingehouden winsten
SPPI	Uitsluitend aflossingen en rentebetalingen op het uitstaande hoofdsombedrag

Presentatie van de financiële staten per 31/12/17 onder de aangenomen opmaak

IAS 39 zoals gepubliceerd (op waardering gebaseerde presentatie) 31/12/17 (in miljoen EUR)		Transfert	Ref	IAS 39 onder nieuwe opmaak (op aard gebaseerd) 31/12/17	
I. Kas en tegoeden bij centrale banken	10 237			I. Kas en tegoeden bij centrale banken	10 237
				II. Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	
II. Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	14 121	(320)	A	A. Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	13 802
				B. Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat	
				C. Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	
				III. Leningen en voorschotten	
III. Leningen en voorschotten aan klanten	90 057	(4 468)	A & B	A. Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	85 589
				B. Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat	
		3	C	C. Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	3
				IV. In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigen vermogensinstrumenten	
IV. Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden	5 442	8 608	A & B	A. Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	14 050
V. Voor verkoop beschikbare financiële activa	17 983			B. Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat	17 983
VI. Financiële activa geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	3 240	(2 601)	C	C. Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	640
		2 598	C	V. Aan beleggingsfondsen gekoppelde producten verzekeringsactiviteiten	2 598
VII. Derivaten	20 303	(3 889)	B	VI. Derivaten	16 415
VIII. Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico	3 721			VII. Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico	3 721
IX. Investeringen in ondernemingen in vermogensmutatie	31			VIII. Investeringen in ondernemingen in vermogensmutatie	31
X. Materiële vaste activa	1 059			IX. Materiële vaste activa	1 059
XI. Immateriële activa	162			X. Immateriële activa	162
XII. Goodwill	104			XI. Goodwill	104
				XII. Belastingvorderingen	
XIII. Belastingvorderingen lopend boekjaar	20			A. Belastingvorderingen lopend boekjaar	20
XIV. Uitgestelde belastingvorderingen	235			B. Uitgestelde belastingvorderingen	235
		277	D	XIII. Technische voorzieningen uit hoofde van verzekeringscontracten – deel van de herverzekeraars	277
XV. Overige activa	1 224	(277)	D	XIV. Overige activa	947
XVI. Vaste activa (groep activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten	19			XV. Vaste activa (groep activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten	19
TOTAAL VAN HET ACTIEF	167 959			TOTAAL VAN HET ACTIEF	167 891

IAS 39 zoals gepubliceerd (op waardering gebaseerde presentatie) 31/12/17 (in miljoen EUR)		Transfert	Ref	IAS 39 onder nieuwe opmaak (op aard gebaseerd) 31/12/17	
I. Schulden aan kredietinstellingen	11 110	(7 131)	R	I. Kas en tegoeden van centrale banken	3 979
				II. Schulden aan en deposito's van kredietinstellingen	
		7 131	R	A. Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	7 131
				B. Gewaardeerde tegen reële waarde via winst of verlies	
				III. Schulden en deposito's	
II. Schulden aan deposito's van klanten	76 274			A. Gewaardeerd tegen afgeschreven kostprijs	76 274
IV Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	8 893	(8 839)	S	B. Gewaardeerde tegen reële waarde via winst of verlies	54
				IV. Uitgegeven schuldbewijzen en overige financiële verplichtingen	
III Schuldpapier	22 027			A. Gewaardeerd tegen afgeschreven kostprijs	22 027
		6 241	S	B. Gewaardeerde tegen reële waarde via winst of verlies	6 241
		2 598	S	V. Aan beleggingsfondsen gekoppelde producten verzekeringsactiviteiten	2 598
VI. Derivaten	21 264	(68)	B	VI. Derivaten	21 196
VII. Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico	105			VII. Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico	105
V. Technische voorzieningen van verzekeringsmaatschappijen	15 150			VIII. Voorzieningen voor verzekeringsactiviteiten	15 150
VIII. Voorzieningen en voorwaardelijke verplichtingen	425			IX. Voorzieningen en voorwaardelijke verplichtingen	425
				X. Achtergestelde schulden	
IX. Achtergestelde schulden	1 199			A. Gewaardeerd tegen afgeschreven kostprijs	1 199
				B. Gewaardeerde tegen reële waarde via winst of verlies	
				XI. Belastingverplichtingen	
X. Belastingverplichtingen lopend boekjaar	51			A. Belastingverplichtingen lopend boekjaar	51
XI. Uitgestelde belastingverplichtingen	177			B. Uitgestelde belastingverplichtingen	177
XII. Overige verplichtingen	1 762	0		XII. Overige verplichtingen	1 762
XIII. Verplichtingen opgenomen in groep die wordt afgestoten en beëindigde bedrijfsactiviteiten				XIII. Verplichtingen opgenomen in groep die wordt afgestoten en beëindigde bedrijfsactiviteiten	
TOTAAL VAN DE VERPLICHTINGEN	**158 438**			**TOTAAL VAN DE VERPLICHTINGEN**	**158 369**
XIV. Geplaatst kapitaal	3 458			XIV. Geplaatst kapitaal	3 458
XV. Uitgiftepremies	209			XV. Uitgiftepremies	209
XVI. Ingekochte eigen aandelen				XVI. Ingekochte eigen aandelen	
XVII. Reserves en overgedragen resultaat	4 812			XVII. Reserves en overgedragen resultaat	5 417
XVIII. Nettoresultaat van het boekjaar	606			XVIII. Nettoresultaat van het boekjaar	
KERN EIGEN VERMOGEN	**9 084**			KERN EIGEN VERMOGEN	**9 084**
XX. "Bevroren" reële waarde van geherclassificeerde financiële activa naar Leningen en Voorschotten	(474)	580	Q	XIX. Reële waarde wijzigingen van schuldinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat	106
XIX. Herwaardering reserves voor verkoop beschikbare effecten	812	(580)	Q	XX. Reële waarde wijzigingen van eigenvermogensinsturmenten gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat	232
				XXI. Reële waarde wijzigingen door eigen kredietreisico op financiële passiva geboekt tegen reële waarde via de resultatenrekening op te nemen in de niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen	
		(14)	V	XXII. Reële waarde wijzigingen op derivaten gewaardeerd tegen reële waarde via andere elementen van het totaalresultaat - Kasstrromafdekking	(14)
XXI. Herwaardering pensioenregeling met een te bereiken doel	113			XXIII. Herwaardering pensioenregelingen	113
XXII. Discretionaire-winstdelingselementen van verzekeringscontracten				XXIV. Discretionaire-winstdelingselementen van verzekeringscontracten	
XXIII. Overige reserves	(14)	14	V	XXV. Overige reserves	0
NIET IN DE RESULTATENREKENING OPGENOMEN WINSTEN EN VERLIEZEN	**437**			NIET IN DE RESULTATENREKENING OPGENOMEN WINSTEN EN VERLIEZEN	**437**
EIGEN VERMOGEN VAN DE GROEP	**9 521**			**EIGEN VERMOGEN VAN DE GROEP**	**9 521**
XXIV. Minderheidsbelang	0			XXVI. Minderheidsbelang	0
TOTAAL EIGEN VERMOGEN	**9 521**			**TOTAAL EIGEN VERMOGEN**	**9 521**
TOTAAL VERPLICHTINGEN EN EIGEN VERMOGEN	**167 959**			**TOTAAL VERPLICHTINGEN EN EIGEN VERMOGEN**	**167 891**

Van "op waardering gebaseerde presentatie" naar "op aard gebaseerde presentatie"

Belfius heeft, met de introductie van de nieuwe IFRS 9 boekhoudstandaard, van de gelegenheid gebruik gemaakt om de presentatie van haar balans te herzien. Indien de presentatie op de balans voorheen voornamelijk gebaseerd was op de waarderingsmethode van de activa en passiva, zal Belfius, vanaf 1 januari 2018, opteren voor een presentatie die meer op de aard is gebaseerd, waarbij activa en passiva worden gegroepeerd op basis van hun type.

Onder de vorige IAS 39-presentatie werden obligaties ingedeeld in vijf verschillende categorieën:

- Leningen en voorschotten van banken;
- Leningen en voorschotten aan klanten;
- Investeringen aangehouden tot einde looptijd;
- Financiële activa beschikbaar voor verkoop; en
- Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies.

Onder de nieuwe IFRS 9-presentatie zullen obligaties gepresenteerd worden in de rubriek In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigenvermogensinstrumenten, onderverdeeld voor de verschillende waarderingsmethoden.

Als zodanig heeft Belfius de volgende herclassificaties uitgevoerd om tot de nieuwe presentatie te komen.

De nieuwe presentatie zal de basis vormen om de impact van de transitie naar IFRS9 toe te lichten:

Referentie in overgangstabel	
A	**Herclassificatie van de obligaties** VAN - Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen; en - Leningen en voorschotten aan klanten onder de "op waardering gebaseerde presentatie" NAAR - In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigenvermogensinstrumenten gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs onder de "op aard gebaseerde presentatie".
B	**Herclassificatie van de niet nauw verwante in contracten besloten derivaten** VAN - Derivaten onder "op waardering gebaseerde presentatie" NAAR - Leningen en voorschotten gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs; en - In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigenvermogensinstrumenten gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs onder "op aard gebaseerde presentatie".
C	**Herclassificatie van aan beleggingsfondsen gekoppelde producten en leningen gewaardeerd tegen reële waarde** VAN - Financiële activa geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening onder "op waardering gebaseerde presentatie" NAAR - Aan beleggingsfondsen gekoppelde producten verzekeringsactiviteiten; en - Leningen en voorschotten gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies onder "op aard gebaseerde presentatie".
D	**Herclassificatie van aandeel van herverzekeraars in de technische reserves** VAN - Overige activa onder "op waardering gebaseerde presentatie" NAAR - Technische voorzieningen uit hoofde van verzekeringscontracten - deel van de herverzekeraar onder "op aard gebaseerde presentatie".

De bovenstaande herclassificaties vertegenwoordigen wijzigingen in de presentatie van de activa op de balans. Er werden ook herclassificaties uitgevoerd in de verplichtingen en het eigen vermogen:

Referentie in overgangstabel	
Q	**Herclassificatie van de AFS reserve en de bevroren AFS reserve** Onder de nieuwe "op aard gebaseerde presentatie" wordt de reserve van de overige onderdelen van het totaalresultaat voor in schuldbewijzen belichaamde schulden en eigen-vermogensinstrumenten afzonderlijk getoond. Onder de "op waardering gebaseerde presentatie" was de AFS reserve gesplitst tussen de bevroren AFS reserve en de AFS reserve voor effecten. In de balans onder "op aard gebaseerde presentatie" wordt de reserve van de overige onderdelen van het totaalresultaat weergegeven voor schuldinstrumenten en eigen-vermogensinstrumenten, ongeacht of deze betrekking heeft op bevroren AFS of AFS op effecten.
R	**Bijkomende detaillering van de balans** VAN → Schulden aan kredietinstellingen onder de "op waardering gebaseerde presentatie" NAAR → Kas en tegoeden van centrale banken; en → Schulden aan en deposito's van kredietinstellingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs onder de "op aard gebaseerde presentatie".
S	**Bijkomende detaillering van de balans** VAN → Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening onder de "op waardering gebaseerde presentatie" NAAR → Schulden en deposito's gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies; → Uitgegeven schuldbewijzen en overige financiële verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies; en → Aan beleggingsfondsen gekoppelde producten verzekeringsactiviteiten onder de "op aard gebaseerde presentatie".
V	**Bijkomende detaillering van de balans** VAN → Overige reserves onder de "op waardering gebaseerde presentatie" NAAR → Reële waarde wijzigingen op derivaten gewaardeerd tegen reële waarde via andere elementen van het totaalresultaat – Kasstroomafdekking onder de "op aard gebaseerde presentatie".

De totale impact van bovenstaande herclassificaties bedraagt nul aangezien het betrekking heeft op bewegingen tussen rekeningen.

Overgang van de financiële staten per 31/12/17 onder IAS 39 naar de financiële staten per 1/1/18 onder IFRS 9

IAS 39 onder nieuwe opmaak (op aard gebaseerd) 31/12/17			IFRS 9 impact op classificatie en herwaardering, inclusief bijzondere waardeverminderingen								IFRS 9 01/01/18
			Classificatie				Herwaar-dering	Ref	Bijzondere waarde-vermin-dering	Ref	Totaal
(in miljoen EUR)			Bedrijfs-model	Ref	SPPI	Ref					
I.	Kas en tegoeden bij centrale banken	10 237									10 237
II.	Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen										
	A. Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	13 802							0	P	13 802
	B. Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat										
	C. Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies										
III.	Leningen en voorschotten										
	A. Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	85 589	(32)	H	(2 380)	E			(116)	P	83 060
	B. Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat										
	C. Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	3	32	H	2 380	E	(69)	J			2 346
IV.	In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigen vermogensinstrumenten										
	A. Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	14 050	9 598	I	(326)	F	(2 098)	K	(81)	P	21 144
	B. Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat	17 983	(9 598)	I	(1 680)	G	258	L			6 963
	C. Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	640			2 005	F & G	25	M			2 670
V.	Aan beleggingsfondsen gekoppelde producten verzekeringsactiviteiten	2 598									2 598
VI.	Derivaten	16 415									16 415
VII.	Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico	3 721					1 326	N			5 046
VIII.	Investeringen in ondernemingen in vermogensmutatie	31									31
IX.	Materiële vaste activa	1 059									1 059
X.	Immateriële activa	162									162
XI.	Goodwill	104									104
XII.	Belastingvorderingen										
	A. Belastingvorderingen lopend boekjaar	20									20
	B. Uitgestelde belastingvorderingen	235					(9)	O	94		320
XIII.	Technische voorzieningen uit hoofde van verzekeringscontracten - deel van de herverzekeraars	277									277
XIV.	Overige activa	947									947
XV.	Vaste activa (groep activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten	19									19
TOTAAL VAN HET ACTIEF		167 891									167 220

IAS 39 onder nieuwe opmaak (op aard gebaseerd) 31/12/17 (in miljoen EUR)		Herwaardering	Ref	Bijzondere waarde-vermindering	Ref	IFRS 9 01/01/18
I.	Kas en tegoeden van centrale banken	3 979				3 979
II.	Schulden aan en deposito's van kredietinstellingen					
	A. Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	7 131				7 131
	B. Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies					
III.	Schulden en deposito's					
	A. Gewaardeerd tegen afgeschreven kostprijs	76 274				76 274
	B. Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	54				54
IV.	Uitgegeven schuldbewijzen en overige financiële verplichtingen					
	A. Gewaardeerd tegen afgeschreven kostprijs	22 027				22 027
	B. Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	6 241				6 241
V.	Aan beleggingsfondsen gekoppelde producten verzekeringsactiviteiten	2 598				2 598
VI.	Derivaten	21 196				21 196
VII.	Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico	105				105
VIII.	Voorzieningen voor verzekeringsactiviteiten	15 150	(566)	T		14 584
IX.	Voorzieningen en voorwaardelijke verplichtingen	425			113	P 538
X.	Achtergestelde schulden					
	A. Gewaardeerd tegen afgeschreven kostprijs	1 199				1 199
	B. Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies					
XI.	Belastingverplichtingen					
	A. Belastingverplichtingen lopend boekjaar	51				51
	B. Uitgestelde belastingverplichtingen	177	(150)	O		27
XII.	Overige verplichtingen	1 762				1 762
XIII.	Verplichtingen opgenomen in groep die wordt afgestoten en beëindigde bedrijfsactiviteiten					
TOTAAL VAN DE VERPLICHTINGEN		158 369				157 766
XIV.	Geplaatst kapitaal	3 458				3 458
XV.	Uitgiftepremies	209				209
XVI.	Ingekochte eigen aandelen					
XVII.	Reserves en overgedragen resultaat	5 417	(40)		(247)	P 5 130
XVIII.	Nettoresultaat van het boekjaar					
KERN EIGEN VERMOGEN		9 084				8 797
XIX.	Reële waarde wijzigingen van schuldinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat	106	238		31	P 375
XX.	Reële waarde wijzigingen van eigenvermogens-insturmenten gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat	232	(45)			187
XXI.	Reële waarde wijzigingen door eigen kredietreisico op financiële passiva geboekt tegen reële waarde via de resultatenrekening op te nemen in de niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen					
XXII.	Reële waarde wijzigingen op derivaten gewaardeerd tegen reële waarde via andere elementen van het totaalresultaat - Kasstrromafdekking	(14)	(5)	U		(19)
XXIII.	Herwaardering pensioenregelingen	113				113
XXIV.	Discretionaire winstdelingselementen v an verzekeringscontracten					
XXV.	Overige reserves	0				0
NIET IN DE RESULTATENREKENING OPGENOMEN WINSTEN EN VERLIEZEN		437				657
EIGEN VERMOGEN VAN DE GROEP		9 521				9 454
XXVI.	Minderheidsbelang	0				0
TOTAAL EIGEN VERMOGEN		9 521				9 454
TOTAAL VERPLICHTINGEN EN EIGEN VERMOGEN		167 891				167 220

Inleiding

De voorgestelde bedragen zijn het resultaat van de huidige beste inschatting en kunnen als gevolg van bijkomende analyses nog aangepast worden.

In bovenstaande tabellen wordt de impact van de overgang van IAS 39 naar IFRS 9 weergegeven. Volgende 3 afzonderlijke factoren liggen aan de basis van de impact:

- **Classificatie**
  De classificatie onder IFRS 9 is gebaseerd op zowel het bedrijfsmodel voor het beheer van de financiële activa als de eigenschappen van de contractuele kasstromen van de financiële activa.
  Belfius heeft zijn bedrijfsmodellen beoordeeld en geanalyseerd of de contractuele kasstromen van de financiële activa uitsluitend aflossingen en rentebetalingen op het uitstaande hoofdsombedrag vertegenwoordigen (SPPI-test).
  De bedragen die in de kolom 'Classificatie' worden vermeld, zijn de boekwaarden onder IAS 39 die worden geherclassificeerd volgens hetzij een wijziging in het bedrijfsmodel, hetzij omdat het financieel actief niet voldoet aan de SPPI-test.
  Het totaal van de kolom moet daarom nul zijn.

- **Herwaardering**
  Als gevolg van een wijziging in bedrijfsmodel of indien het financieel actief niet voldoet aan de SSPI-test, moet de boekwaarde onder IAS 39 mogelijks worden aangepast.
  Bijvoorbeeld, indien een financieel actief onder IAS 39 is geclassificeerd in AFS maar onder IFRS 9 wordt beschouwd als aangehouden om contractuele kasstromen te ontvangen en voldoet aan de SPPI-test, dan moet het financieel actief worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kost in plaats van tegen reële waarde (alsof IFRS 9 van toepassing was vanaf de aanvangsdatum van het actief). Als gevolg hiervan wordt de herwaardering tegen de reële waarde onder IAS 39 teruggenomen, zodat het financieel actief wordt gepresenteerd tegen geamortiseerde kost.
  Het totaal van de kolom "Herwaardering" geeft de impact op het eigen vermogen weer van de overgang van IAS 39 naar IFRS 9, aangezien de herwaardering ofwel teruggenomen wordt, ofwel overgeboekt wordt naar de overige onderdelen van het totaalresultaat of het overgedragen resultaat.
  Merk op dat de impact van de bijzondere waardevermindering apart van deze hewaarderingen wordt gepresenteerd.

- **Bijzondere waardevermindering**
  Onder IFRS 9 moet een te verwachten kredietverlies-model worden toegepast op alle financiële activa gewaardeerd tegen geamortiseerde kost of tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de onderdelen van het totaalresultaat (met uitzondering van aandelen die onherroepelijk worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat), evenals op leningtoezeggingen, financiële garanties, leasevorderingen binnen het toepassingsgebied van IAS 17 en op handelsvorderingen of een contractactief binnen het toepassingsgebied van IFRS 15.
  Aangezien IAS 39 een gerealiseerd verliesmodel toepast, is de invloed van deze wijziging in methodologie weergegeven in de kolom "Bijzondere waardevermindering".
  Het totaal van deze kolom "Bijzondere waardevermindering" vormt een deel van de totale impact op het overgedragen resultaat.

Merk op dat de onderstaande beschrijving alleen betrekking heeft op financiële activa. De impact op financiële verplichtingen is beperkt tot de impact op de balanslijnen "Voorzieningen voor verzekeringsactiviteiten" en "Derivaten", en wordt afzonderlijk vermeld bij onderstaande bespreking

Indien eigen kredietrisico wordt geboekt, is een herclassificatie van het overgedragen resultaat naar de overige onderdelen van het totaalresultaat vereist.

Classificatie

SPPI test

Belfius heeft uitgebreid geanalyseerd of haar schuldbewijzen voldoen aan de SPPI-test. Alle schuldbewijzen zijn beoordeeld en gedocumenteerd.

Op basis van deze beoordelingen heeft Belfius vastgesteld dat

- bepaalde leningen (gestructureerd of niet-gestructureerd);
- een beperkt aantal obligaties; en
- eigenvermogensinstrumenten beschouwd als obligaties die niet voldoen aan de SPPI-test.

Deze leningen en obligaties moeten worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies en dit ongeacht het bedrijfsmodel.

Als gevolg hiervan kunnen volgende herclassificaties worden genoteerd:

Referentie in overgangstabel	
E	Herclassificatie van de leningen (gestructureerd of niet-gestructureerd) geclassificeerd in de "op aard gebaseerde presentatie" balans als Leningen en voorschotten gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs naar Leningen en vorderingen gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies.
F	Herclassificatie van de obligaties geclassificeerd in de "op aard gebaseerde presentatie" balans als In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigenvermogensinstrumenten gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs naar In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigen-vermogensinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies.
G	Herclassificatie van de eigenvermogensinstrumenten die niet voldoen aan de SPPI-test geclassificeerd in de "op aard gebaseerde presentatie" balans als In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigen-vermogensinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat naar In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigenvermogensinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies.

Bedrijfsmodel

De term bedrijfsmodel verwijst naar de manier waarop een entiteit haar financiële activa beheert om kasstromen te genereren. Het bedrijfsmodel bepaalt of kasstromen het gevolg zijn van het incasseren van contractuele kasstromen, het verkopen van financiële activa, of beide. Het is niet een gevolg van een keuze maar is eerder een feit dat kan worden waargenomen door de manier waarop een entiteit wordt beheerd en informatie aan het management wordt verstrekt.

Belfius heeft verschillende bedrijfsmodellen gedefinieerd voor zijn financiële activa binnen de bankgroep en de verzekeringsgroep. De bedrijfsmodellen geven weer hoe de financiële activa worden beheerd om kasstromen te genereren en zijn gebaseerd op

- eerdere ervaringen met betrekking tot de frequentie, het volume en de timing van verkopen, inclusief de redenen voor dergelijke verkopen en verwachtingen over toekomstige verkoopactiviteiten;
- de evaluatie en rapportering van de financiële activa;
- de beoordeling en het beheer van de belangrijkste risico's; en
- de vergoeding van het management.

De analyse resulteerde in de volgende bedrijfsmodellen:

Leningen

De portefeuille aan leningen past in het kader van de klassieke activiteiten van bank- en verzekeringstransformatie met als doel een stabiele rentemarge te genereren. Het doel is om deze leningen tot einde looptijd aan te houden. Bovendien heeft Belfius geen geschiedenis van het actief verkopen van leningen, met uitzondering van effectisering. Het feit dat leningen aan een effectiseringsvehikel worden verkocht zonder overdracht aan derden van de gerelateerde "risks and rewards", belet Belfius niet om deze leningen op geconsolideerd niveau te beschouwen als zijnde verstrekt om deze tot eindvervaldag aan te houden.

In beperkte omstandigheden en binnen het kader van een globaal risicobeheer kan worden beslist tot een gedeeltelijke afbouw van een portefeuille van leningen, bijvoorbeeld om de gemiddelde rating van de portefeuille in overeenstemming te brengen met het beleid inzake risicobereidheid.

Globaal genomen heeft Belfius geopteerd voor een bedrijfsmodel dat erop gericht is contractuele kasstromen te ontvangen en zal het leningen waarderen tegen geamortiseerde kostprijs. Er wordt één uitzondering gemaakt voor een entiteit binnen de Groep die, voor een gelimiteerde periode, hypothecaire leningen verstrekt en aanhoudt alvorens deze over te dragen aan niet-gerelateerde partijen. Dergelijke hypothecaire leningen worden geclassificeerd als aangehouden voor handelsdoeleinden en zullen gewaardeerd worden tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies.

Obligaties

De bedrijfsmodellen worden beoordeeld op niveau van de entiteit. In de context van Belfius Groep wordt volgend onderscheid gemaakt:

Bankgroep

De bankgroep heeft twee soorten obligatieportefeuilles: een "ALM Yield" portefeuille en een 'ALM Liquidity' portefeuille. Beide zijn gericht op het genereren van stabiele inkomsten binnen een bedrijfsmodel dat tot doel heeft de obligaties aan te houden om contractuele kasstromen te ontvangen tot de vervaldatum. Als zodanig worden de obligaties gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Een beperkt aantal specifieke obligaties die Belfius tracht te verkopen onder specifieke voorwaarden zullen uitzonderlijk worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat.

Verzekeringsgroep

De obligaties van de verzekeringsgroep worden beheerd in lijn met en binnen de richtlijnen van balansbeheer. Als gevolg hiervan heeft de verzekeringsgroep beslist om een groot deel van haar portefeuille te classificeren binnen een bedrijfsmodel dat erop gericht is contractuele kasstromen te ontvangen.

Echter, om liquiditeitsbehoeften te vrijwaren (bv. na onverwachte afkopen) en om resultaat te kunnen genereren met betrekking tot mogelijke winstdeling, heeft de verzekeringsgroep besloten bepaalde obligaties te classificeren binnen een bedrijfsmodel waarvan het doel wordt bereikt door zowel contractuele kasstromen te ontvangen als financiële activa te verkopen,. Deze obligaties zullen gewaardeerd worden tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat. Deze obligaties zullen beheerd worden binnen het risicokader voor de volatiliteit.

De verzekeringsgroep zal een gemengd bedrijfsmodel toepassen voor haar obligatieportefeuille, waarbij een deel van de portefeuille zal worden aangehouden om contractuele kasstromen te ontvangen en een ander deel om zowel contractuele kasstromen te ontvangen als om financiële activa te verkopen.

Aandelen

Belfius heeft bij de eerste toepassing de onherroepelijke keuze gemaakt om haar huidige posities in aandelen te waarderen tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat.

De toepassing van het IFRS 9-bedrijfsmodel heeft volgende herclassificaties tot gevolg:

Referentie in overgangstabel	
H	Herclassificatie van hypotheken aangehouden voor handelsdoeleinden van Leningen en voorschotten gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs naar Leningen en voorschotten gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies.
I	Herclassificatie van de obligaties op basis van hun toepasselijke bedrijfsmodellen, resulterend in bewegingen tussen In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigenvermogensinstrumenten gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs en In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigen-vermogensinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat.

Herwaardering

Aangezien IFRS 9 retroactief wordt toegepast, is Belfius verplicht het toe te passen alsof het altijd van kracht is geweest.

Alle aanpassingen aan de boekwaarden van de financiële activa worden geregistreerd in de openingsbalans van het overgedragen resultaat of een andere component van het eigen vermogen, indien van toepassing.

Herwaardering van niet-SPPI-conforme financiële activa

Op datum van de eerste toepassing van IFRS 9 moeten de niet-SPPI-conforme financiële activa worden gewaardeerd tegen hun reële waarden. Elk verschil tussen de boekwaarde onder IAS 39 en de reële waarde wordt geregistreerd in de openingsbalans van het overgedragen resultaat. Het betreft voornamelijk gestructureerde leningen aan de publieke en sociale sector binnen de PCB-lijn.

Als gevolg hiervan kunnen de volgende herwaarderingen worden opgemerkt:

Referentie in overgangstabel		Overeenstemmende aanpassing in het eigen vermogen
J	Herwaardering van niet-SPPI-conforme leningen geclassificeerd in de "op aard gebaseerde presentatie" als Leningen en voorschotten gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies.	RE
M	Herwaardering van niet-SPPI-conforme obligaties geclassificeerd in de "op aard gebaseerde presentatie"als In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigen-vermogensinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies.	RE

Herwaardering van eerder geherclassificeerde schuldbewijzen

In 2008 en 2009 heeft Belfius de aanpassing van IAS 39 toegepast, waardoor de herclassificatie van bepaalde niet-liquide financiële activa mogelijk was van "voor verkoop beschikbaar" en "voor handelsdoeleinden aangehouden" naar "leningen en voorschotten". Belfius opteerde ook voor een herclassificatie van bepaalde obligaties die eerder werden geclassificeerd als "voor verkoop beschikbaar" naar 'tot einde van de looptijd aangehouden' (in 2014 en 2015), naar aanleiding van een wijziging in de intentie van het beheer van de portefeuille. Na deze herclassificaties werd de gecumuleerde wijziging in de reële waarde erkend in de voor verkoop beschikbare reserve op het moment van herclassificatie bevroren en afgeschreven over de resterende gebruiksduur van het instrument.

Als gevolg van de toepassing van IFRS 9 wordt voor instrumenten die voldoen aan de SPPI-test, de bevroren AFS reserve teruggenomen via een aanpassing van de openingsbalans van het overgedragen resultaat

Onder IFRS 9 moet de boekwaarde van het financieel actief") overeenstemmen met:

- ofwel de geamortiseerde kostprijs als het actief is geclassificeerd als aangehouden om de contractuele kasstromen te ontvangen;
- ofwel de reële waarde als het actief wordt geclassificeerd als aangehouden om zowel contractuele kasstromen te ontvangen als financiële activa te verkopen of de reële waarde met verwerking van waardeverandering in winst of verlies als het niet voldoet aan de SPPI test. Ieder verschil tussen de boekwaarde onder IAS 39 en de boekwaarde onder IFRS 9 wordt verwerkt in de openingsbalans van het overgedragen resultaat of de overige onderdelen van het totaalresultaat, indien van toepassing.

Als gevolg worden volgende herwaarderingen opgemerkt:

Referentie in overgangstabel		Overeenstemmende aanpassing in het eigen vermogen
K	Herwaardering van voorheen geherclassificeerde schuldbewijzen geclassificeerd in de "op aard gebaseerde presentatie" als In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigen-vermogensinstrumenten gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.	RE
L	Herwaardering van voorheen geherclassificeerde schuldbewijzen geclassificeerd in de "op aard gebaseerde presentatie" als In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigen-vermogensinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat.	OCI
M	Herwaardering van voorheen geherclassificeerde schuldbewijzen geclassificeerd in de "op aard gebaseerde presentatie" als In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigen-vermogensinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies.	RE
U	Belfius heeft bepaalde obligatie- en swapovereenkomsten, waarvoor de obligatie onder IAS 39 werd afgescheiden van het in het contract besloten derivaat, die onder IFRS 9 voldoen aan de SPPI-test. De onderliggende obligaties worden aangehouden in een bedrijfsmodel dat erop gericht is contractuele kasstromen te ontvangen en worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs met toepassing van de verwerking van afdekkingstransacties ("hedge accounting"). Deze boekhoudkundige behandeling verzekert een consistente presentatie van de intentie van het management in de financiële staten.	CFH → RE

Verandering in waardering van financiële activa als gevolg van het besliste bedrijfsmodel

Na toepassing van de nieuwe bedrijfsmodellen wordt elk verschil tussen de boekwaarde onder IAS 39 en IFRS 9 verwerkt in het overgedragen resultaat of overige onderdelen van het totaalresultaat.

Als gevolg hiervan kunnen de volgende herwaarderingen worden waargenomen:

Referentie in overgangstabel		Overeenstemmende aanpassing in het eigen vermogen
K	Voor financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat onder IAS 39 maar gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs onder IFRS 9 wordt de gecumuleerde winst of verlies opgenomen in de overige onderdelen van het totaalresultaat teruggenomen via een aanpassing van de openingsbalans van het overgedragen resultaat als gevolg van de retroactieve toepassing van IFRS 9. Het financieel actief wordt vervolgens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs via een aanpassing van de openingsbalans van het overgedragen resultaat.	OCI
L	Financiële activa gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs onder IAS 39 maar gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat onder IFRS 9: het verschil tussen de boekwaarde onder IAS 39 en de reële waarde wordt verwerkt in de overige onderdelen van het totaalresultaat.	OCI

Gevolgen voor de afdekking van het renterisico van een portefeuille

Een impact op de afdekking van het renterisico van een portefeuille wordt opgemerkt en is het gevolg van een wijziging in de presentatie van schuldbewijzen omdat onder IAS 39 deze worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat maar onder IFRS 9 worden aangehouden in een bedrijfsmodel dat erop gericht is contractuele kasstromen te ontvangen en derhalve worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

Onder IAS 39 worden de wijzigingen in de reële waarde toegeschreven aan het afgedekte risico geherclassificeerd van de overige onderdelen van het totaalresultaat naar winst of verlies. Onder IFRS 9 daarentegen worden de wijzigingen in de reële waarde die zijn toe te schrijven aan de afdekking van het renterisico van een portefeuille geclassificeerd onder de balanspost winst/verlies op de afdekking van het renterisico van een portefeuille.

Als gevolg worden volgende herclassificaties opgemerkt:

Referentie in overgangstabel		Overeenstemmende aanpassing in het eigen vermogen
N	Herclassificatie van de waarde van het afgedekte risico geclassificeerd in de "op aard gebaseerde presentatie" in Reserves en overgedragen resultaten naar winst/verlies op de afdekking van het renterisico van een portefeuille.	RE

Gevolgen voor technische voorzieningen

De keuze voor een specifiek bedrijfsmodel heeft tot gevolg dat bepaalde netto niet-gerealiseerde winsten die onder IAS 39 werden gepresenteerd op de balans, onder IFRS 9 niet langer worden gepresenteerd op de balans . Gezien het feit dat deze erkende netto niet-gerealiseerde winsten niet aan Belfius Insurance kunnen worden toegerekend, maar aan de polishouders, worden door toepassing van shadow accounting deze netto niet-gerealiseerde winsten getransfereerd van de overige onderdelen van het totaalresultaat naar de technische voorziening voor verzekeringsactiviteiten. Hoewel deze netto niet-gerealiseerde winsten onder IFRS 9 nog steeds bestaan, worden ze echter niet langer geregistreerd in de balans en is een transfert van de overige onderdelen van het totaalresultaat naar technische voorzieningen niet noodzakelijk.

Dit heeft volgende impact tot gevolg:

Referentie in overgangstabel		Overeenstemmende aanpassing in het eigen vermogen
T	Afname van de shadow accounting resulterend in een daling van de Voorziening voor verzekeringsactiviteiten met een gerelateerde toename van de overige onderdelen van het totaalresultaat.	OCI

Impact op uitgestelde belastingen

Referentie in overgangstabel	
O	Bij de eerste toepassing van IFRS 9 moet elke impact op het eigen vermogen netto na belastingen worden geregistreerd. Het logische gevolg hiervan is een impact op de uitgestelde belastingvorderingen en uitgestelde belastingverplichtingen.

Impact op de overige onderdelen van het totaalresultaat voor eigenvermogensinstrumenten

Aangezien voor eigenvermogensinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via overige onderdelen van het totaalresultaat onder IFRS 9 een overheveling naar de resultatenrekening niet meer mogelijk is, moeten alle eerder geboekte bijzondere waardeverminderingen worden teruggenomen via het overgedragen resultaat.

Als gevolg hiervan kunnen volgende herclassificaties worden genoteerd:

	Overeenstemmende aanpassing in het eigen vermogen
Herclassificatie van bijzondere waardeverminderingen op eigenvermogensinstrumenten van het overgedragen resultaat naar de overige onderdelen van het totaalresultaat.	RE → OCI

Bijzondere waardevermindering

Onder IFRS 9 wordt een bijzondere waardevermindering geboekt (via winst of verlies) op alle financiële activa gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs of tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat. Daarnaast worden kredietlijnen, financiële garanties en andere verbintenissen ook onderworpen aan een bijzondere waardevermindering.

Onder IAS 39 werd een gerealiseerd verliesmodel gebruikt, terwijl onder IFRS 9 een verwacht kredietverliesmodel moet worden toegepast. Dit IFRS 9-model is gebaseed op een tweestappenmodel:

- Blok 1: bepalen van het geschikte stadium per blootstelling;
- Blok 2: berekening van de te verwachten kredietverliezen per blootstelling voor stadia 1, 2 en 3.

Een belangrijk element in de beoordeling van het toepasselijke stadium per blootstelling, bestaat uit het vergelijken van de rating tussen de creatie of aankoop van het financieel actief en de rapporteringsdatum. Indien een significante toename van het kredietrisico wordt opgemerkt, wordt het financieel actief toegewezen aan stadium 2 en wordt het tijdens de looptijd te verwachten kredietverlies berekend. Als het financieel actief wordt toegewezen aan stadium 1, wordt het binnen de twaalf maanden te verwachten kredietverlies bepaald. Merk op dat in sommige gevallen meningen en analyses van experten worden toegepast, bovenop de meer mechanische beoordelingsevoluties, om rekening te houden met specifieke kenmerken van blootstellingen.

We verwijzen naar een gedetailleerde beschrijving van de berekeningsmethode in de waarderingsregels.

Om de impact van de bijzondere waardevermindering te bepalen bij de eerste toepassing van IFRS 9, wordt de collectieve waardevermindering, berekend volgens het IAS 39-model, teruggenomen via het overgedragen resultaat. Het nieuwe te verwachten kredietverlies wordt geboekt als een vermindering van de financiële activa indien het financieel actief wordt gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, of wordt verwerkt via de overige onderdelen van het totaalresultaat indien het financieel actief wordt gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat. Daarbovenop wordt een nieuwe IFRS 9-voorziening geboekt voor kredietlijnen, financiele garanties en andere verbintenissen.

Als gevolg hiervan kan het volgende worden opgemerkt:

Referentie in overgangstabel		Overeenstemmende aanpassing in het eigen vermogen
P	Verwijdering van eerder opgenomen collectieve waardevermindering voor financiële activa gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs en boeking van het juiste te verwachten kredietverlies tegen de boekwaarde van de financiële activa.	RE
	Verwijdering van eerder opgenomen collectieve waardevermindering voor financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde via overige onderdelen van het totaalresultaat en boeking van het juiste te verwachten kredietverlies via overige onderdelen van het totaalresultaat van de financiële activa.	OCI
	Extra te verwachten kredietverlies als gevolg van de toegenomen reikwijdte van bijzondere waardevermindering onder IFRS 9, geboekt in Voorzieningen en voorwaardelijke verplichtingen.	RE

IV. OPERATIONELE SEGMENTRAPPORTERING

(Sommige totalen kunnen afwijken als gevolg van afrondingen)

Een segment is een duidelijk te onderscheiden onderdeel van Belfius dat producten of diensten levert (bedrijfssegment) aan een homogene groep van klanten en/of via een homogeen geheel van diensten.

Sinds de scheiding van de Dexia groep eind 2011, heeft Belfius zijn financiële activiteiten en rekeningen opgesplitst in twee segmenten uit het Dexia tijdperk: Franchise en Side. Sinds eind 2011 heeft Belfius actief een tactisch risico-afbouw programma uitgevoerd van zijn Side portfolio's, dit resulteerde in een sterke daling van uitstaande volumes en een positieve evolutie van de portfolio's belangrijke risico indicatoren. Dankzij deze voortdurende inspanningen, is het risicoprofiel van Side in lijn gebracht met het vooropgestelde risicoprofiel. Vandaar dat vanaf 1 januari 2017, Belfius het overgebleven deel van Side zal integreren in Franchise (i.e. in Group Center) en niet langer apart zijn financiële rapportering zal splitsen in de segmenten Franchise en Side.

Vanaf 1 januari kan de verdeling in segmenten bij Belfius als volgt gedetailleerd worden:

- **Retail & Commercial (RC)** beheert de commerciële relaties met de individuele klanten en met de kleine en middelgrote ondernemingen, zowel bij de bank als de verzekeringsmaatschappij.
- **Public & Corporate (PC)** beheert de commerciële relaties met de openbare sector, de sociale sector en de corporate klanten, zowel bij de bank als de verzekeringsmaatschappij.
- **Group Center (GC)** bestaat voornamelijk uit overige resultaten die niet kunnen worden toegewezen aan de twee commerciële segmenten, alsook de interestvoeten en de resultaten van het liquiditeitsbeheer gerelateeerd aan een intern transferpricing systeem met de segmenten. Het voormalige Side segment is volledig geïntegreerd in Group Center. Over het algemeen bestaat Group Center uit:
  - een obligatieportefeuille, bestaande uit een "ALM liquidity" obligatieportefeuille en een 'ALM yield' obligatieportefeuille,
  - een portefeuille van derivaten en kredietgaranties afkomstig van de voormalige Side portefeuille, met hierin de in onderpand gegeven derivaten met Dexia entiteiten, als tussenpersoon en afgedekt met de financiële markten, de niet in onderpand gegeven rentederivaten met internationale niet financiële tegenpartijen, de kredietgaranties (written protection), deels herverzekerd bij monolines (inclusief een TRS), en sommige gekochte kredietbeschermingen voor enkele "ALM Yield" obligaties en
  - andere activiteiten zoals ALM derivaten voor het balansbeheer, diensten met betrekking tot financiële markten (voornamelijk aan Segmenten en ALM), het beheer van centrale activa zoals gebouwen, en het beheer van 2 voormalige specifieke leningdossiers (leningen aan Holding Communal & Arco) en Groep Center van Belfius Insurance.

Er is geen interne verkopen of aankopen tussen segmenten, de activa en passiva gepresenteerd binnen een segment zijn diegene gegenereerd en afkomstig zijn van de bedrijfssegmenten.

1. Rapportering per bedrijfssegment - Balans

(In duizend EUR)	31/12/16 (PF)[1] Actief	Verplichtingen	Eigen vermogen
Retail & Commercial	53 797 582	77 014 304	2 219 660
Public & Corporate	41 697 834	26 074 218	2 021 375
Group Center	81 225 512	64 620 685	4 770 684
TOTAAL	**176 720 927**	**167 709 207**	**9 011 720**
Waarvan bancaire activiteiten	*156 775 408*	*148 570 715*	*8 088 986*
Waarvan verzekeringsactiviteiten[2]	*19 945 519*	*19 138 492*	*922 734*

(1) Vanwege de integratie van Side in Group Center is de 2016 balans per segment aangepast om de vergelijking met 2017 mogelijk te maken. Voor de lijn eigen vermogen per segment wordt vanaf 2017 een nieuwe methode toegepast welke het CET1 kapitaal gelijk aan 13,5 % van de risicogewogenactiva voor ieder segment toewijst. Tot 2016 werd de doelstelling voor CET 1 vastgesteld op 10,5% voor Franchise en 13% voor Side. Merk op dat de kapitaaltoewijzing voor de verzekeringsactiviteiten is gebaseerd op het Deens Compromis, toegewezen aan ieder segment in verhouding tot diens bijdrage aan de Belfius Insurance Solvency II SCR vereisten. Overig niet-toegewezen kapitaal wordt gerapporteerd onder Group Center.
(2) Merk op dat de activa en passiva de bijdrage vertegenwoordigen van de Belfius Insurance groep aan de geconsolideerde balans.

(In duizend EUR)	31/12/17 Actief	Verplichtingen	Eigen vermogen
Retail & Commercial	56 527 208	77 118 099	2 300 483
Public & Corporate	41 659 169	26 263 639	2 234 766
Group Center	69 772 824	55 056 055	4 986 158
TOTAAL	**167 959 201**	**158 437 793**	**9 521 408**
Waarvan bancaire activiteiten	*148 476 016*	*139 868 365*	*8 607 650*
Waarvan verzekeringsactiviteiten[1]	*19 483 185*	*18 569 428*	*913 758*

(1) Merk op dat de activa en passiva de bijdrage vertegenwoordigen van de Belfius Insurance groep aan de geconsolideerde balans.

Het eigen vermogen toegewezen aan Retail & Commercial en Public & Corporate is de "normative regulatory equity", welke afkomstig is van de risicogewogen activa van deze segmenten vermenigvuldigd met 13,5 % (Belfius' minimum operationele CET 1 ratio). De doelstelling werd bepaald door de minimale CET 1-ratio van 10,75 % tesamen met een stressbuffer van 2,75 %.

2. Rapportering per bedrijfssegment – Resultatenrekening

A. Segregatie per bedrijfssegement

(In duizend EUR)	31/12/16 (PF)[1]			
	Retail & Commercial	Public & Corporate	Group Center	Totaal
OPBRENGSTEN	**1 715 521**	**456 076**	**87 674**	**2 259 271**
Nettorenteopbrengsten	944 334	345 528	117 057	1 406 919
Nettocommissieopbrengsten	453 951	47 459	(4 030)	497 380
Bijdrage verzekeringen Life	250 159	34 582	10 651	295 392
Bijdrage verzekeringen Non-life	144 676	3 767	0	148 443
Overige	(77 599)	24 740	(36 003)	(88 862)
KOSTEN	**(1 017 621)**	**(209 885)**	**(138 775)**	**(1 366 281)**
Brutobedrijfsresultaat	697 900	246 191	(51 101)	892 990
Waardeverminderingen op leningen en voorschotten en voorzieningen voor kredietverbintenissen	(41 217)	(25 418)	(49 334)	(115 969)
Waardeverminderingen op (im)materiële vaste activa	1 978	525	0	2 502
NETTORESULTAAT VOOR BELASTINGEN	**658 660**	**221 298**	**(100 434)**	**779 524**
Belastingen	(200 035)	(69 622)	25 384	(244 272)
NETTORESULTAAT NA BELASTINGEN	**458 625**	**151 676**	**(75 050)**	**535 251**
Aandeel minderheidsbelangen	0	0	23	23
Nettoresultaat groepsaandeel	458 625	151 676	(75 073)	535 229
Waarvan bancaire activiteiten[2]	*280 585*	*151 211*	*(97 140)*	*334 656*
Waarvan verzekeringsactiviteiten[2][3]	*178 041*	*465*	*22 067*	*200 572*

(1) Door de integratie van Side in Group Center is de resultatenrekening per segment aangepast om de vergelijking met 2017 mogelijk te maken. De belangrijkste wijzigingen in de analytische resultaten relateren aan de integratie van de nieuwe Belgische sectorheffing "Single Belgian Bank Levy' (lagere kosten voor Retail & Commercial en Group Center, maar hoger voor Public & Corporate) en de toewijzing van de kosten van onderpand aan de segmenten.
(2) Merk op dat de netto bijdrage in de geconsolideerde resultatenrekening van Belfius 168 miljoen EUR voor Belfius Insurance en 367 miljoen EUR voor Belfius Bank bedraagt. Na correctie voor een intragroeptransactie, bedraagt de nettobijdrage 201 miljoen EUR voor Belfius Insurance en 335 miljoen EUR voor Belfius Bank. Meer in het bijzonder heeft Belfius Insurance, vóór einddatum, de Tier 2 achtergestelde schuld uitgegeven vóór 2011 waarop werd ingeschreven door Belfius Bank teruggekocht, en dit tegen een eerlijke marktprijs boven de boekwaarde, aangezien de rendementen voor achtergestelde schulden sindsdien zijn gedaald. Tegelijkertijd heeft Belfius Insurance nieuwe Tier 2 achtergestelde schulden heruitgegeven (en onderschreven door Belfius Bank) en op die manier het looptijdprofiel van zijn uitstaande achtergestelde schulden verlengd en enigszins zijn totale uitstaande Tier 2 verhoogd, waardoor de totale kapitaalmix werd verbeterd.
(3) Merk op dat de resultatenrekening de bijdrage vertegenwoordigt van de Belfius Insurance groep aan de geconsolideerde resultatenrekening.

(In duizend EUR)	31/12/17			
	Retail & Commercial	Public & Corporate	Group Center	Totaal
OPBRENGSTEN	**1 684 406**	**519 342**	**150 934**	**2 354 682**
Nettorenteopbrengsten	898 410	361 147	222 348	1 481 905
Nettocommissieopbrengsten	490 254	47 355	(3 849)	533 760
Bijdrage verzekeringen Life	237 652	30 791	(1 197)	267 246
Bijdrage verzekeringen Non-life	174 776	25 902	(250)	200 427
Overige	(116 686)	54 147	(66 117)	(128 656)
KOSTEN	**(1 027 163)**	**(207 876)**	**(133 569)**	**(1 368 608)**
Brutobedrijfsresultaat	657 243	311 466	17 365	986 074
Waardeverminderingen op leningen en voorschotten en voorzieningen voor kredietverbintenissen	(39 581)	(28 458)	35 026	(33 013)
Waardeverminderingen op (im)materiële vaste activa	(3 719)	(681)	13 867	9 467
NETTORESULTAAT VOOR BELASTINGEN	**613 943**	**282 327**	**66 258**	**962 528**
Belastingen	(171 243)	(89 306)	(96 458)	(357 007)
NETTORESULTAAT NA BELASTINGEN	**442 701**	**193 021**	**(30 199)**	**605 522**
Aandeel minderheidsbelangen	0	0	20	20
Nettoresultaat groepsaandeel	442 701	193 021	(30 219)	605 502
Waarvan bancaire activiteiten	*251 977*	*176 830*	*6 137*	*434 944*
Waarvan verzekeringsactiviteiten[1]	*190 728*	*16 132*	*(36 302)*	*170 558*

(1) Merk op dat de resultatenrekening de bijdrage van de Belfius Insurance groep aan de geconsolideerde resultatenrekening vertegenwoordigt. Belfius Insurance presenteert een nettoresultaat van 184 miljoen EUR in de geconsolideerde rekeningen over 2017. Het verschil met de bijdrage van de verzekeraar aan de Belfius Group van 171 miljoen EUR is voornamelijk gerelateerd aan het gerealiseerde resultaat op verkochte of gekochte obligaties door Belfius Insurance aan of van andere entiteiten van de Belfius groep welke aangepast is op geconsolideerd niveau, gecombineerd met de correctie van de afschrijvingen op de verkochte gebouwen van Belfius Bank aan Belfius Insurance, en een terugname van de bijzondere waardevermindering op een gebouw in eigendom van Belfius Insurance enkel opgenomen op geconsolideerd niveau van Belfius Insurance (en niet op Belfius groepsniveau, aangezien er nooit een bijzondere waardevermindering werd geboekt op dit niveau).

B. Segregatie per bijdragende groep

(In duizend EUR)	31/12/16		
	Bijdrage Bank in de groep[1]	Bijdrage Verzekeringen in de groep[1]	Totaal
OPBRENGSTEN	**1 777 162**	**482 109**	**2 259 271**
Nettorenteopbrengsten	1 406 919	536 313	1 943 232
Dividenden	22 006	66 226	88 233
Nettoresultaat uit ondernemingen in vermogensmutatie	2 520	2 498	5 018
Nettoresultaat uit financiële instrumenten geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	15 880	990	16 870
Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen	(4 784)	120 494	115 710
Nettocommissieopbrengsten	497 349	10 121	507 470
Technische marge verzekeringsactiviteiten	0	(254 779)	(254 779)
Overige opbrengsten en kosten	(162 728)	246	(162 482)
KOSTEN	**(1 156 753)**	**(209 527)**	**(1 366 281)**
Brutobedrijfsresultaat	620 408	272 582	892 990
Waardeverminderingen op leningen en voorschotten en voorzieningen voor kredietverbintenissen	(118 161)	2 192	(115 969)
Waardeverminderingen op (im)materiële vaste activa	2 502	0	2 502
NETTORESULTAAT VOOR BELASTINGEN	**504 750**	**274 774**	**779 524**
Belastingen	(170 071)	(74 201)	(244 272)
NETTORESULTAAT NA BELASTINGEN	**334 679**	**200 572**	**535 251**
Aandeel minderheidsbelangen	23	0	23
Nettoresultaat groepsaandeel[2]	334 656	200 572	535 229

(1) Merk op dat de resultatenrekening de bijdrage van de Belfius-bankgroep vertegenwoordigt (d.w.z. Belfius Bank met al zijn dochterondernemingen met uitzondering van de verzekeringsgroep van Belfius) evenals de Belfius-verzekeringsgroep (d.w.z. Belfius Insurance met zijn dochterondernemingen).

(2) Merk op dat de netto bijdrage in de geconsolideerde resultatenrekening van Belfius 168 miljoen EUR voor Belfius Insurance en 367 miljoen EUR voor Belfius Bank bedraagt. Na correctie voor een intragroeptransactie, bedraagt de nettobijdrage 201 miljoen EUR voor Belfius Insurance en 335 miljoen EUR voor Belfius Bank. Meer in het bijzonder heeft Belfius Insurance, vóór einddatum, de Tier 2 achtergestelde schuld uitgegeven vóór 2011 waarop werd ingeschreven door Belfius Bank teruggekocht, en dit tegen een eerlijke marktprijs boven de boekwaarde, aangezien de rendementen voor achtergestelde schulden sindsdien zijn gedaald. Tegelijkertijd heeft Belfius Insurance nieuwe Tier 2 achtergestelde schulden heruitgegeven (en onderschreven door Belfius Bank) en op die manier het looptijdprofiel van zijn uitstaande achtergestelde schulden verlengd en enigszins zijn totale uitstaande Tier 2 verhoogd, waardoor de totale kapitaalmix werd verbeterd.

(In duizend EUR)	31/12/17		
	Bijdrage Bank in de groep[1]	Bijdrage Verzekeringen in de groep[1]	Totaal
OPBRENGSTEN	**1 861 047**	**493 635**	**2 354 682**
Nettorenteopbrengsten	1 481 905	469 568	1 951 473
Dividenden	8 692	64 391	73 083
Nettoresultaat uit ondernemingen in vermogensmutatie	2 394	1 801	4 195
Nettoresultaat uit financiële instrumenten geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	46 068	74	46 143
Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen	20 728	153 230	173 958
Nettocommissieopbrengsten	533 760	18 903	552 663
Technische marge verzekeringsactiviteiten	0	(208 814)	(208 814)
Overige opbrengsten en kosten	(232 501)	(5 518)	(238 019)
KOSTEN	**(1 132 749)**	**(235 859)**	**(1 368 608)**
Brutobedrijfsresultaat	728 298	257 776	986 074
Waardeverminderingen op leningen en voorschotten en voorzieningen voor kredietverbintenissen	(33 279)	265	(33 013)
Waardeverminderingen op (im)materiële vaste activa	9 467	0	9 467
NETTORESULTAAT VOOR BELASTINGEN	**704 487**	**258 042**	**962 528**
Belastingen	(269 523)	(87 484)	(357 007)
NETTORESULTAAT NA BELASTINGEN	**434 964**	**170 558**	**605 522**
Aandeel minderheidsbelangen	20	0	20
Nettoresultaat groepsaandeel[2]	434 944	170 558	605 502

(1) Merk op dat de resultatenrekening de bijdrage van de Belfius-bankgroep vertegenwoordigt (d.w.z. Belfius Bank met al zijn dochterondernemingen met uitzondering van de verzekeringsgroep van Belfius) evenals de Belfius-verzekeringsgroep (d.w.z. Belfius Insurance met zijn dochterondernemingen).
(2) Merk op dat de resultatenrekening de bijdrage van de Belfius Insurance groep aan de geconsolideerde resultatenrekening vertegenwoordigt. Belfius Insurance presenteert een nettoresultaat van 184 miljoen EUR in de geconsolideerde rekeningen over 2017. Het verschil met de bijdrage van de verzekeraar aan de Belfius Group van 171 miljoen EUR is voornamelijk gerelateerd aan het gerealiseerde resultaat op verkochte of gekochte obligaties door Belfius Insurance aan of van andere entiteiten van de Belfius groep welke aangepast is op geconsolideerd niveau, gecombineerd met de correctie van de afschrijvingen op de verkochte gebouwen van Belfius Bank aan Belfius Insurance, en een terugname van de bijzondere waardevermindering op een gebouw in eigendom van Belfius Insurance enkel opgenomen op geconsolideerd niveau van Belfius Insurance (en niet op Belfius groepsniveau, aangezien er nooit een bijzondere waardevermindering werd geboekt op dit niveau).

We verwijzen voor een meer gedetailleerde beschrijving van de resultatenrekening per segment naar het beheersverslag.

V. TOELICHTINGEN BIJ HET ACTIEF VAN DE GECONSOLIDEERDE BALANS

(Sommige totalen kunnen afwijken als gevolg van afrondingen).

5.1. GELDMIDDELEN EN EQUIVALENTEN

Uitsplitsing volgens aard

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Kas en tegoeden bij centrale banken andere dan verplicht aan te houden reserves[1]	4 111 132	9 436 665
Verplicht aan te houden reserves bij de centrale bank[2]	1 000 000	800 299
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen[1]	5 307 800	1 369 062
Voor verkoop beschikbare financiële activa	0	3 000
TOTAAL	**10 418 931**	**11 609 025**

(1) Een aanzienlijke toename kan worden genoteerd als gevolg van bijkomende gestorte geldmiddelen bij de centrale banken ten gevolge van de daling in verkoopovereenkomsten ("reverse purchase agreements").
(2) De "Verplicht aan te houden reserves" omvat de minumum reservedeposito's die Belfius aanhoudt bij de Europese Centrale Bank (ECB) of andere centrale banken.

5.2. KAS EN TEGOEDEN BIJ CENTRALE BANKEN

Uitsplitsing volgens aard

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Contanten	428 293	553 016
Tegoeden bij centrale banken, uitgezonderd verplichte reservedeposito's[1]	3 682 757	8 883 355
Verplichte reservedeposito's[2]	1 000 000	800 299
TOTAAL	**5 111 050**	**10 236 669**
Waarvan opgenomen in geldmiddelen en equivalenten	*5 111 132*	*10 236 964*

(1) Belfius verminderde het gebruik van verkoopovereenkomsten ("reverse purchase agreements") en stortte meer kasgelden bij de ECB.
(2) De verplichte reservedeposito's omvatten de minimum reservedeposito's die Belfius aanhoudt bij de Europese Centrale Bank of andere centrale banken.

5.3. LENINGEN EN VOORSCHOTTEN AAN KREDIETINSTELLINGEN

1. Uitsplitsing volgens aard

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Kaswaarborgen	15 788 915	11 828 695
Zichtrekeningen	166 992	155 887
Verkoopovereenkomsten	4 638 347	1 525 227
Leningen en andere voorschotten	1 072 733	292 201
Obligaties	339 772	324 256
Leningen die een specifieke waardevermindering hebben ondergaan	2 149	0
Minus:		
Specifieke waardeverminderingen op leningen of obligaties	(43)	0
Collectieve waardeverminderingen	(6 311)	(4 838)
TOTAAL	**22 002 553**	**14 121 427**
Waarvan opgenomen in geldmiddelen en equivalenten	*5 307 800*	*1 369 062*
Waarvan opgenomen in financiële leasing	*46 983*	*49 332*

Een daling in de kaswaarborgen kan worden opgemerkt als gevolg van een lichte stijging van de rentevoeten ten opzichte van eind 2016 en van additionele compensaties als gevolg van additionele verrekening met London Clearing House ("LCH"). In het bijzonder heeft Belfius, in navolging van een wereldwijde trend naar marktstandaardisatie van derivatencontracten, besloten en volbracht om bepaalde derivatencontracten te herstructureren door bepaalde optionaliteiten uit te schakelen. Gedurende dit proces slaagde Belfius erin om deze zekerheidsovereenkomsten om te zetten in overeenkomsten die konden worden verrekend met een centraal clearinginstituut en besloot zij om deze derivaten te verrekenen via LCH. Omdat aan de salderingsvereisten onder IFRS was voldaan, werden de presentatie van zowel de kaswaarborgen als de derivatenposities op de balans beïnvloed.

Opnieuw kan er een daling in de verkoopovereenkomsten ("reverse purchase agreements") worden opgemerkt, aangezien meer kastegoeden werden gestort bij de ECB.

2. Uitsplitsing van de kwaliteit

Zie toelichting 5.18.

3. Uitsplitsing volgens looptijd en rentevoet

Zie toelichting 9.4., 9.5. en 9.6.

4. Uitsplitsing van de reële waarde

Zie toelichting 9.1.

5. Herclassificatie van financiële activa

Zie toelichting 5.8.

5.4. LENINGEN EN VOORSCHOTTEN AAN KLANTEN

1. Uitsplitsing volgens tegenpartij

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Publieke entiteiten	26 753 005	24 867 619
Ondernemingen & KMO	30 744 574	31 533 516
Particulieren	31 474 144	33 296 729
Leningen die een specifieke waardevermindering hebben ondergaan	2 050 387	1 821 591
Obligaties die een specifieke waardevermindering hebben ondergaan[1]	269 611	0
Minus:		
Specifieke waardeverminderingen op leningen of obligaties[2]	(1 261 638)	(1 152 862)
Collectieve waardeverminderingen	(327 684)	(309 668)
TOTAAL	**89 702 399**	**90 056 926**

(1) Belfius volbracht de laatste stap van diens actief tactisch risicoafbouwingsprogramma door de resterende Amerikaanse RMBS obligaties in de voormalige Side portefeuille te verkopen (sinds 01/01/2017 gefusioneerd met Group Center).
(2) Een daling in de bijzondere waardeverminderingen kan worden waargenomen, o.a. door de verkoop van de in waarde verminderde Amerikaanse RMBS obligaties.

2. Uitsplitsing volgens aard

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Kaswaarborgen	1 673 008	580 869
Verkoopovereenkomsten	261 511	671 084
Leningen en andere voorschotten[1]	81 001 952	83 475 952
Waarvan handelswissels en eigen accepten	*33 599*	*23 112*
Waarvan financiële leasing	*3 135 715*	*3 260 637*
Waarvan consumentenkredieten	*1 461 473*	*1 458 315*
Waarvan hypothecaire leningen[2]	*28 820 331*	*30 558 045*
Waarvan leningen op termijn[3]	*44 349 940*	*45 063 091*
Waarvan voorschotten in rekening-courant	*1 816 994*	*1 672 995*
Waarvan overige kredietvorderingen	*1 383 900*	*1 439 756*
Obligaties	6 035 251	4 969 959
Leningen die een specifieke waardevermindering hebben ondergaan	2 050 387	1 821 591
Obligaties die een specifieke waardevermindering hebben ondergaan[4]	269 611	0
Minus:		
Specifieke waardeverminderingen op leningen of obligaties[5]	(1 261 638)	(1 152 862)
Collectieve waardeverminderingen	(327 684)	(309 668)
TOTAAL	**89 702 399**	**90 056 926**

(1) De onderliggende pool van leningen voor de Pandbrieven (covered bonds) die als dekkingswaarde gebruikt worden bedraagt 9,5 miljard EUR eind 2017 (en 11,2 miljard EUR eind 2016). Deze "covered pool" garandeert de onderliggende pandbrieven, waarvan 4,9 miljard EUR hypothecaire pandbrieven (tegenover 6,1 miljard EUR eind 2016) en 2,3 miljard EUR publieke pandbrieven (tegenover 2,3 miljard eind 2016). Deze daling wordt verklaard door de uitgifte in 2012 van 1,25 miljard EUR gedekte obligaties die in de tweede helft van 2017 op vervaldag zijn gekomen. We verwijzen ook naar toelichting 9.3.4. over "Overdracht van financiële activa die niet in aanmerking komen voor het niet langer opnemen in de geconsolideerde balans".
(2) In 2016 werden er 2,7 miljard EUR "hypothecaire leningen" geëffectiseerd, in 2017 steeg dit tot 6,3 miljard EUR. We verwijzen ook naar toelichting 12 "Effectisering" en naar toelichting 9.3.4. ""Overdracht van financiële activa die niet in aanmerking komen voor het niet langer opnemen in de geconsolideerde balans".
(3) In 2016 waren er 3,2 miljard EUR "leningen op termijn" geëffectiseerd, in 2017 daalde dit tot 2,6 miljard EUR. We verwijzen naar toelichting 12 "Effectisering" en naar toelichting 9.3.4. ""Overdracht van financiële activa die niet in aanmerking komen voor het niet langer opnemen in de geconsolideerde balans".
(4) In het kader van het beheer van de globale kwaliteit van haar kredietportefeuille, heeft Belfius ervoor gekozen om enkele leningen te verkopen die volledig of aanzienlijk afgewaardeerd waren. Verder volbracht Belfius het laatste stuk van zijn voormalig actieve tactische risicoafbouwingsprogramma door de resterende Amerikaanse RMBS obligaties in de voormalige Side portefeuille (sinds 01/01/2017 gefusioneerd met Group Center) te verkopen. Als gevolg hiervan steeg de dekkingsgraad, waarmee het vermogen om potentiële verliezen uit niet-renderende leningen met provisies voor waardeverminderingen op te vangen, van 54,38% tot 63,29%. We verwijzen naar toelichting Alternatieve Prestatiemaatstaven voor meer informatie.
(5) Een daling in de bijzondere waardeverminderingen kan worden waargenomen, o.a. door de verkoop van de in waarde verminderde Amerikaanse RMBS obligaties.

Een toename van hypotheekleningen en termijnleningen kan worden genoteerd in lijn met met Belfius' strategie om alle onderdanen van de Belgische markt te bedienen. De daling van de obligaties is voornamelijk te wijten aan enkele opportunistische verkopen.

3. Uitsplitsing van de kwaliteit
Zie toelichting 5.18.

4. Uitsplitsing volgens looptijd en rentevoet
Zie toelichting 9.4., 9.5. en 9.6.

5. Uitsplitsing van de reële waarde
Zie toelichting 9.1.

6. Herclassificatie van financiële activa
Zie toelichting 5.8.

5.5. BELEGGINGEN DIE TOT EINDE LOOPTIJD WORDEN AANGEHOUDEN

1. Uitsplitsing volgens tegenpartij

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Publieke entiteiten	3 942 082	3 943 947
Kredietinstellingen	1 063 842	1 089 087
Ondernemingen & KMO	387 324	408 966
Financiële investeringen die een specifieke waardevermindering hebben ondergaan	0	0
TOTAAL FINANCIËLE INVESTERINGEN VOOR SPECIFIEKE WAARDEVERMINDERINGEN	**5 393 247**	**5 441 999**
Minus:		
Specifieke waardeverminderingen op financiële investeringen	0	0
TOTAAL	**5 393 247**	**5 441 999**

De lichte toename van de beleggingen aangehouden tot het einde van de looptijd heeft betrekking op aankopen van een aantal hoogwaardige obligaties (met een rating AAA/AA) in de ALM liquiditeitsportefeuille. We verwijzen naar toelichting Alternatieve Prestatiemaatstaven voor meer informatie.

2. Uitsplitsing van de kwaliteit
Zie toelichting 5.18.

3. Uitsplitsing volgens looptijd en rentevoet
Zie toelichting 9.4., 9.5. en 9.6.

4. Uitsplitsing volgens aard

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Obligaties uitgegeven door publiekrechtelijke lichamen	3 942 082	3 943 947
Andere obligaties en vastrentende instrumenten	1 451 166	1 498 052
TOTAAL	**5 393 247**	**5 441 999**

5. Uitsplitsing van de reële waarde
Zie toelichting 9.1.

6. Herclassificatie van financiële activa
Zie toelichting 5.8.

5.6. VOOR VERKOOP BESCHIKBARE FINANCIËLE ACTIVA

1. Uitsplitsing volgens tegenpartij

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Publieke entiteiten	11 700 509	11 151 714
Kredietinstellingen	2 705 690	2 137 055
Ondernemingen & KMO	4 321 641	4 599 677
Financiële investeringen die een specifieke waardevermindering hebben ondergaan	160 159	160 999
TOTAAL FINANCIËLE INVESTERINGEN VOOR SPECIFIEKE WAARDEVERMINDERINGEN	**18 887 999**	**18 049 445**
Minus:		
Specifieke waardeverminderingen op financiële investeringen	(68 210)	(66 848)
TOTAAL	**18 819 789**	**17 982 597**
Waarvan opgenomen in geldmiddelen en equivalenten	0	3 000

2. Uitsplitsing van de kwaliteit

Zie toelichting 5.18.

3. Uitsplitsing volgens looptijd en rentevoet

Zie toelichting 9.4., 9.5. en 9.6.

4. Uitsplitsing volgens aard

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Obligaties uitgegeven door publiekrechtelijke lichamen	11 678 049	11 135 849
Andere obligaties en vastrentende instrumenten	4 941 141	4 023 536
Aandelen en niet-vastrentende instrumenten	2 268 809	2 890 061
TOTAAL FINANCIËLE INVESTERINGEN VOOR SPECIFIEKE WAARDEVERMINDERINGEN	**18 887 999**	**18 049 445**
Specifieke waardeverminderingen op financiële investeringen	(68 210)	(66 848)
TOTAAL	**18 819 789**	**17 982 597**

De daling is voornamelijk te wijten aan obligaties die op eindvervaldag zijn gekomen, evenals negatieve bewegingen van de marktwaarde als gevolg van de licht verhoogde rentevoet ten opzichte van eind 2016. Een herbalancering van de portefuillle kan worden opgemerkt na de liquidatie van de deelneming van Belfius Insurance in de geconsolideerde fondsen "Belfius European Loans Fund", "Belins High Yield" en "Belins US Corporate Bonds" die gedeeltelijk werd herbelegd in liquide investeringsfondsen.

5. Uitsplitsing van de reële waarde

Zie toelichting 9.1.

6. Herclassificatie van financiële activa

Zie toelichting 5.8.

5.7. FINANCIËLE ACTIVA GEBOEKT TEGEN REËLE WAARDE VIA RESULTATENREKENING

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa	793 122	639 583
Financiële activa geboekt tegen reële waarde(1)	2 192 857	2 600 715
TOTAAL	**2 985 979**	**3 240 298**

(1) De stijging is voornamelijk te wijten door bijkomende "tak 23" producten alsook positieve evoluties in de reële waarde.

VOOR HANDELSDOELEINDEN AANGEHOUDEN FINANCIËLE ACTIVA

1. Uitsplitsing volgens tegenpartij

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Publieke entiteiten	67 668	213 246
Kredietinstellingen	22 645	25 478
Ondernemingen & KMO	702 809	400 859
TOTAAL	**793 122**	**639 583**
Waarvan opgenomen in financiële leasing	*0*	*0*

2. Uitsplitsing volgens aard

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Obligaties uitgegeven door publiekrechtelijke lichamen	61 966	208 771
Andere obligaties en vastrentende instrumenten	662 674	392 280
Aandelen en niet-vastrentende instrumenten	68 482	38 532
TOTAAL	**793 122**	**639 583**

3. Uitsplitsing volgens looptijd en rentevoet

Zie toelichting 9.4., 9.5. en 9.6.

4. Uitsplitsing van de reële waarde

Zie toelichting 9.1.

5. Herclassificatie van financiële activa

Zie toelichting 5.8.

FINANCIËLE ACTIVA GEBOEKT TEGEN REËLE WAARDE

1. Uitsplitsing volgens tegenpartij

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17[1]
Publieke entiteiten	25 087	25 199
Kredietinstellingen	11 827	13 929
Ondernemingen & KMO	2 155 944	2 561 587
TOTAAL	**2 192 857**	**2 600 715**

(1) De tabel geeft voornamelijk een overzicht van de investeringsportefeuille van "tak 23" transacties.

2. Uitsplitsing volgens aard

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Leningen	3 143	3 143
Aan beleggingsfondsen gekoppelde verzekeringen - leningen en obligaties[1]	747 365	747 049
Aan beleggingsfondsen gekoppelde verzekeringen - aandelen en niet-vastrentende effecten[1]	1 442 349	1 850 524
TOTAAL	**2 192 857**	**2 600 715**

(1) De toename van de aan beleggingsfondsen gekoppelde verzekeringsproducten is voornamelijk gesitueerd in eigen-vermogensinstrumenten en instrumenten met variabele inkomsten en is gerelateerd aan de ontwikkeling van aandelenbeurzen en aan de groeiende vraag van klanten naar deze producten.

3. Uitsplitsing volgens looptijd en rentevoet

Zie toelichting 9.4., 9.5. en 9.6.

4. Uitsplitsing van de reële waarde

Zie toelichting 9.1.

De categorie "Financiële activa geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening" is momenteel enkel gebruikt voor verzekeringsactiviteiten: voornamelijk aan beleggingsfondsen gekoppelde "tak 23" verzekeringsproducten. Bij dergelijke contracten komt het rendement van het onderliggende investeringsfonds volledig toe aan de polishouder.

De methodologie die gevolgd wordt om de reële waarde te bepalen van "Financiële activa geboekt tegen reële waarde" wordt gedetailleerd in toelichting 9.1.

5.8. HERCLASSIFICATIE VAN FINANCIËLE ACTIVA

(In duizend EUR)	Van de portefeuille "Voor handelsdoeleinden aangehouden" naar "Leningen en Voorschotten" (1)	Van de portefeuille "Beschikbaar voor verkoop" naar "Leningen en Voorschotten" (2)
Boekwaarde op 31 december 2016 (A)	55 254	4 304 921
Reële waarde op 31 december 2016 (B)	54 428	1 998 947
GECUMULEERD BEDRAG NIET OPGENOMEN IN RESULTAAT VOOR BELASTINGEN (1) TEN GEVOLGE VAN HERCLASSIFICATIE (B)-(A)	(825)	n.v.t.
GECUMULEERD BEDRAG NIET OPGENOMEN IN AFS-RESERVE VOOR BELASTINGEN VOOR IMPACT HEDGE ACCOUNTING / ECONOMISCHE AFDEKKING (2) TEN GEVOLGE VAN HERCLASSIFICATIE (B)-(A)	n.v.t.	(2 305 974)

(In duizend EUR)	Van de portefeuille "Voor handelsdoeleinden aangehouden" naar "Leningen en Voorschotten" (1)	Van de portefeuille "Beschikbaar voor verkoop" naar "Leningen en Voorschotten" (2)
Boekwaarde op 31 december 2017 (A)	46 149	3 964 855
Reële waarde op 31 december 2017 (B)	45 073	2 138 638
GECUMULEERD BEDRAG NIET OPGENOMEN IN RESULTAAT VOOR BELASTINGEN (1) TEN GEVOLGE VAN HERCLASSIFICATIE (B)-(A)	(1 076)	n.v.t.
GECUMULEERD BEDRAG NIET OPGENOMEN IN AFS-RESERVE VOOR BELASTINGEN VOOR IMPACT HEDGE ACCOUNTING / ECONOMISCHE AFDEKKING (2) TEN GEVOLGE VAN HERCLASSIFICATIE (B)-(A)	n.v.t.	(1 826 217)

1. Herclassificatie van financiële activa onder IAS 39

In antwoord op de financiële crisis vaardigde de IASB op 13 oktober 2008 een aanpassing uit van IAS 39 "Financiële Instrumenten: Opname en Waardering" waarmee bepaalde illiquide financiële activa konden worden geherclassificeerd. Belfius besloot in 2008 en 2009 van die gelegenheid gebruik te maken voor het herclassificeren van activa waarvoor er niet langer nog een actieve markt of betrouwbare genoteerde prijzen beschikbaar waren.

De verdere daling in de uitstaande bedragen van de geherclasseerde portefeuilles is voornamelijk gekoppeld aan het in 2017 verwezenlijkte laatste deel van het actieve tactische risicoafbouwingsprogramma in de voormalige "Side" portefeuille.

Impact van de herclassificaties op het eigen vermogen en de resultaten

We verwijzen naar de waarderingsregels voor een gedetailleerde beschrijving van de impacten van de herclassificatie.

A. Herclassificatie van "Aangehouden voor Handelsdoeleinden" naar "Leningen en Voorschotten"

In 2008 heeft Belfius 2,8 miljard EUR overgeheveld van "Aangehouden voor handelsdoeleinden" naar "Leningen en Voorschotten". Einde 2017 rest van deze herclassering van effecten 46,1 miljoen EUR.

De impact van deze afschrijving op de rentemarge bedraagt 0,4 miljoen EUR in 2016 en 0,1 miljoen EUR in 2017.

Er zijn geen nieuwe bonds die een specifieke waardevermindering hebben ondergaan gedurende 2017 in deze categorie.

B. Herclassificatie van "Beschikbaar voor Verkoop" naar "Leningen en Voorschotten"

Belfius heeft ook een aanzienlijke portefeuille overgeheveld van de portefeuille "Beschikbaar voor verkoop" naar "Leningen en Voorschotten" voor een totaal bedrag van 16,3 miljard EUR in 2008 en 2009. Einde 2017 blijft een portefeuille van geherclasseerde bonds van 4,0 miljard EUR over.

Twee Amerikaanse RMBS obligaties met een uitstaand bedrag van 272 miljoen EUR die een specifieke waardevermindering ondergingen in 2016 werden verkocht gedurende 2017. We verwijzen naar de toelichting 9.2.5. Waardeverminderingen voor kredietverliezen.

Er zijn geen nieuwe bonds die een specifieke waardevermindering hebben ondergaan gedurende 2017 in deze categorie.

Bij een herclassificatie van "Beschikbaar voor verkoop" naar "Leningen en voorschotten" is er geen P&L impact als gevolg van de afschrijving van de agio/disagio die gecreëerd werd op moment van herclassificatie, aangezien er een compenserende afschrijving is van de "bevroren AFS reserve".

2. Herclassificiate van financiële activa als gevolg van gewijzigde intentie

Herclassificatie van "Beschikbaar voor verkoop" naar "Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden"

In 2014 heeft Belfius 2,8 miljard EUR overgeheveld van "Voor verkoop beschikbare activa" naar "Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden". Dit resulteerde in een "bevroren reële waarde van geherclassificeerde activa" van 40,5 miljoen EUR. Het betrof voornamelijk Italiaanse overheidsschuldinstrumenten. Belfius heeft

IAS 39.54 toegepast naar aanleiding van een wijziging in intentie van het management voor deze portefeuille.

Op 1 januari 2015 heeft Belfius besloten een extra 1,5 miljard EUR schuldinstrumenten te herclasseren uit "Voor verkoop beschikbare activa" naar "Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden". Het betrof voornamelijk schuldinstrumenten uitgegeven door de Belgische en Franse overheid. Deze herclassificatie resulteerde in een "bevroren reële waarde van geherclassificeerde activa" van -3,4 miljoen EUR. Belfius heeft IAS 39.54 toegepast naar aanleiding van een wijziging in intentie van het management voor deze portefeuille.

5.9. DERIVATEN

1. Uitsplitsing volgens aard

	31/12/16		31/12/17	
(In duizend EUR)	Actief	Verplichtingen	Actief	Verplichtingen
Derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden	23 200 723	21 714 137	18 457 596	15 520 935
Derivaten aangewezen als reële-waardeafdekking	134 282	277 854	63 235	187 425
Derivaten aangewezen als kasstroomafdekking	5 180	51 563	523 792	517 284
Derivaten aangewezen als afdekking van het renterisico van een portefeuille	1 967 036	7 528 967	1 258 411	5 038 388
TOTAAL	**25 307 222**	**29 572 521**	**20 303 034**	**21 264 032**

Een opmerkelijke daling in de reële waarde van de derivaten kan opgemerkt worden als gevolg van de lichte stijging van de interestvoeten in vergelijking met 2016 en van additionele compensatiemogelijkheden als gevolg van additionele verrekening met LCH (meer specifiek London Clearing House of "LCH"). In het bijzonder, in navolging van een wereldwijde trend naar marktstandaardisatie van derivatencontracten, heeft Belfius besloten en volbracht om bepaalde derivatencontracten te herstructureren door bepaalde optionaliteiten uit te schakelen. Gedurende het proces was Belfius in staat om deze zekerheidsovereenkomsten om te zetten in overeenkomsten die kunnen worden verrekend met een centraal clearinginstituut en besloot een gedeelte van deze derivaten te verrekenen via LCH. Omdat aan de salderings vereisten onder IFRS waren voldaan, werd de presentatie van zowel de kaswaarborgen als de derivatenpositie op de balans beïnvloed. De totale LCH-compensatie in 2017 8,7 miljard EUR bedroeg, vergeleken met 7,8 miljard EUR eind 2016. We verwijzen ook naar toelichting 9.3.6. Saldering voor meer informatie.

2. Detail van de derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden[1]

	31/12/16				31/12/17			
	Notioneel bedrag[2]		Actief	Verplichtingen	Notioneel bedrag[2]		Actief	Verplichtingen
(In duizend EUR)	Te ontvangen	Te leveren			Te ontvangen	Te leveren		
Wisselkoersderivaten	23 909 804	23 828 083	3 108 066	2 960 404	20 591 576	20 551 302	2 391 248	2 348 671
Interestderivaten	362 684 868	372 752 981	19 766 420	18 517 673	332 322 969	336 781 752	15 800 846	12 965 473
waarvan opties/ cap(bovengrens) / floor(ondergrens)/collar/ swaption	*185 449 705*	*198 790 414*	*3 323 173*	*3 719 112*	*173 599 993*	*183 217 533*	*2 659 586*	*2 934 108*
waarvan renteswap-overeenkomsten	*172 130 659*	*171 982 403*	*16 442 702*	*14 797 708*	*147 584 187*	*147 277 950*	*13 141 053*	*10 031 045*
waarvan rentecontracten op termijn	*99 985*	*0*	*1*	*0*	*1 099 985*	*0*	*1*	*(56)*
waarvan interest-future-verrichtingen	*5 004 519*	*1 980 164*	*544*	*853*	*10 038 803*	*6 286 269*	*205*	*218*
Kredietderivaten	2 199 544	2 135 238	184 592	133 974	1 509 537	1 522 677	120 279	111 749
Aandelenderivaten	3 399 972	3 382 613	141 645	102 086	3 719 182	3 318 170	145 224	95 041
TOTAAL	**392 194 188**	**402 098 915**	**23 200 723**	**21 714 137**	**358 143 264**	**362 173 900**	**18 457 596**	**15 520 935**

(1) Merk op dat Belfius bij aankoop koos haar niet nauw verwante in het contract besloten derivaten afzonderlijk van het basiscontract te rapporteren op balans (zoals toegelaten door IFRS) en de niet nauw verwante in het contract besloten derivaten te classificeren als derivaten op de balans. Als gevolg hiervan omvatten de handelsderivaten de gesplitste in het contract besloten derivaten op het relevante deel van de obligatie- en de kredietportefeuilles evenals op de relevante uitgegeven obligaties, ook als deze derivaten deel uitmaken van een hedge relatie.
(2) In deze tabel worden de beide luiken van het afgeleide financiële instrument, "Notioneel bedrag te ontvangen" en "Notioneel bedrag te leveren", afzonderlijk opgenomen. Bijvoorbeeld in het geval van een renteswapovereenkomst stelt het "Notioneel bedrag te ontvangen" het notioneel bedrag voor waarop de te ontvangen interesten voor Belfius berekend worden. Het "Notioneel bedrag te leveren" stelt het notioneel bedrag voor waarop de te betalen interesten door Belfius berekend worden.

De derivatenpositie van Belfius is mede het gevolg van het feit dat Belfius binnen de voormalige groep Dexia het competence center was voor derivaten. Deze derivaten werden op hun beurt extern afgedekt voor het marktrisico. De derivaten tussen Belfius Bank en Dexia-groepsentiteiten bleven binnen het toepassingsgebied na de verkoop van Belfius aan de Belgische Staat in 2011. Het kredietrisico daarop is afgezwakt door het gebruik van onderpand (Credit Support Annex).

Voor bijkomende informatie op het gerelateerde marktrisico, verwijzen we naar de toelichting 9.5 Marktrisico.

Merk op dat het notioneel bedrag van de derivaten aanzienlijk blijft afnemen door het actief beheer van de derivatenboek (bijvoorbeeld stopzetten van transacties tengevolge van TriReduce identificatie van risico neutrale posities).

3. Detail van de derivaten aangewezen als reële-waardeafdekking

	31/12/16				31/12/17			
	Notioneel bedrag[1]		Actief	Verplichtingen	Notioneel bedrag[1]		Actief	Verplichtingen
(In duizend EUR)	Te ontvangen	Te leveren			Te ontvangen	Te leveren		
Wisselkoersderivaten	601 918	538 475	132 308	267 555	550 973	502 334	63 235	187 425
waarvan deviezenswaps	*601 918*	*538 475*	*132 308*	*267 555*	*550 973*	*502 334*	*63 235*	*187 425*
Interestderivaten	277 011	40 000	1 974	10 299	0	0	0	0
waarvan renteswap-overeenkomsten	*40 000*	*40 000*	*1 974*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*
waarvan termijncontracten ("forward")	*237 011*	*0*	*0*	*10 299*	*0*	*0*	*0*	*0*
TOTAAL	878 930	578 475	134 282	277 854	550 973	502 334	63 235	187 425

(1) In deze tabel worden de beide luiken van het afgeleide financiële instrument, "Notioneel bedrag te ontvangen" en "Notioneel bedrag te leveren", afzonderlijk opgenomen. Bijvoorbeeld in het geval van een renteswapovereenkomst stelt het "Notioneel bedrag te ontvangen" het notioneel bedrag voor waarop de te ontvangen interesten voor Belfius berekend worden. Het "Notioneel bedrag te leveren" stelt het notioneel bedrag voor waarop de te betalen interesten door Belfius berekend worden.

Belfius past voornamelijk de techniek van de reële-waardeafdekking toe om het renterisico en het valutarisico af te dekken op bepaalde obligaties. Belfius maakt voornamelijk gebruik van "plain Vanilla" renteswaps voor "hedge accounting" onder IFRS met uitzondering van de niet-EUR obligaties waar Belfius "plain vanilla" renteswaps en valutaswaps gebruikt.

4. Detail van de derivaten aangewezen als kasstroomafdekking

	31/12/16				31/12/17			
	Notioneel bedrag[1]		Actief	Verplichtingen	Notioneel bedrag[1]		Actief	Verplichtingen
(In duizend EUR)	Te ontvangen	Te leveren			Te ontvangen	Te leveren		
Wisselkoersderivaten	583 018	592 798	5 180	51 563	3 833 433	3 810 606	523 792	517 284
waarvan deviezenswaps	*583 018*	*592 798*	*5 180*	*51 563*	*3 833 433*	*3 810 606*	*523 792*	*517 284*
TOTAAL	583 018	592 798	5 180	51 563	3 833 433	3 810 606	523 792	517 284

(1) In deze tabel worden de beide luiken van het afgeleide financiële instrument, "Notioneel bedrag te ontvangen" en "Notioneel bedrag te leveren", afzonderlijk opgenomen. Bijvoorbeeld in het geval van een renteswapovereenkomst stelt het "Notioneel bedrag te ontvangen" het notioneel bedrag voor waarop de te ontvangen interesten voor Belfius berekend worden. Het "Notioneel bedrag te leveren" stelt het notioneel bedrag voor waarop de te betalen interesten door Belfius berekend worden.

In navolging van een wereldwijde trend naar marktstandaardisatie van derivatencontracten, heeft Belfius besloten en succesvol uitgevoerd om, bepaalde derivatencontracten te herstructureren door bepaalde optionaliteiten uit te schakelen. In het bijzonder, in sommige derivatencontracten, heeft Belfius de keuzemogelijkheid van valuta niet meer voor het verstrekte onderpand. Als resultaat hiervan dient Belfius bijkomend onderpand te betalen in GBP in plaats van EUR. Om de vraag naar bijkomend onderpand af te dekken, heeft Belfius 'Cross Currency Swaps' afgesloten waarbij het GBP ontvangt in ruil voor EUR. Deze "Cross Currency Swaps" worden in een kasstroomafdekkingsrelatie geregistreerd op een "verwachte toekomstige transactie", waarbij Belfius laat zien dat het te betalen onderpand hoger is dan de notionele van de "Cross Currency Swaps".

Verwachte kasstromen van kasstroomafdekkingsderivaten per tijdskorf

(In duizend EUR)	Instroom	Uitstroom
Maximaal 3 maanden	1 813 000	(3 302 110)
Meer dan 3 maanden en maximaal 6 maanden	1 813 000	(3 299 671)
Meer dan 6 maanden en maximaal 1 jaar	1 813 000	(3 284 287)
Meer dan 1 jaar en maximaal 2 jaar	1 813 000	(3 263 683)
Meer dan 2 jaar en maximaal 5 jaar	1 813 000	(3 162 855)
Meer dan 5 jaar	1 589 504	(2 895 876)

5. Detail van de derivaten aangewezen als afdekking van het renterisico van een portefeuille

	31/12/16				31/12/17			
	Notioneel bedrag[1]		Actief	Verplichtingen	Notioneel bedrag[1]		Actief	Verplichtingen
(In duizend EUR)	Te ontvangen	Te leveren			Te ontvangen	Te leveren		
Renteswap-overeenkomsten	69 220 561	69 220 639	1 967 036	7 528 967	53 542 070	53 535 860	1 258 411	5 038 388
TOTAAL	**69 220 561**	**69 220 639**	**1 967 036**	**7 528 967**	**53 542 070**	**53 535 860**	**1 258 411**	**5 038 388**

(1) In deze tabel worden de beide luiken van het afgeleide financiële instrument, "Notioneel bedrag te ontvangen" en "Notioneel bedrag te leveren", afzonderlijk opgenomen. Bijvoorbeeld in het geval van een renteswapovereenkomst stelt het "Notioneel bedrag te ontvangen" het notioneel bedrag voor waarop de te ontvangen interesten voor Belfius berekend worden. Het "Notioneel bedrag te leveren" stelt het notioneel bedrag voor waarop de te betalen interesten door Belfius berekend worden.

Belfius paste de afdekking van het renterisico van een portefeuille toe om een deel van zijn leningen en obligatiesportefeuille op het actief en de uitgegeven obligaties op het passief gedeeltelijk af te dekken. Deze afgedekte bestanddelen zijn afgedekt door "plain vanilla" renteswaps.

De winst/verlies op het afgedekt bestanddeel in de afdekking van het renterisico van een portefeuille op de balans is gelijk aan 3,7 miljoen EUR activa en 0,1 miljoen EUR verplichtingen op 31 December 2017 in vergelijking met 4,5 miljoen EUR activa en 0,2 miljoen EUR verplichtingen op jaareinde 2016.

5.10. INVESTERINGEN IN ONDERNEMINGEN IN VERMOGENSMUTATIE

1. Boekwaarde

(In duizend EUR)	2016	2017
BOEKWAARDE OP 1 JANUARI	**106 775**	**97 044**
Vervreemdingen[1][2]	(3 198)	(69 862)
Wijzigingen in consolidatiekring (uit)	0	0
Aandeel in resultaat voor belastingen	6 383	4 599
Aandeel in belastingen	(1 365)	(404)
Uitgekeerd dividend	(3 822)	(7 626)
Overdrachten[3]	(7 730)	7 730
Andere bewegingen	0	0
BOEKWAARDE OP 31 DECEMBER	**97 044**	**31 481**

(1) Belfius Insurance heeft zijn eigen-vermogensparticipatie in "Pole Star" en "North Light" verkocht in de tweede helft van 2017. Belfius Insurance heeft zijn eigen-vermogenbelang in "Aviabel", geclassificeerd als "Vaste activa (groep activa die wordt afgesloten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten" eind 2016, verkocht in de eerste helft van 2017.
(2) De onderneming Vennootschap Leopoldruimte werd in 2016 geliquideerd.
(3) Op 31 December 2016 was het eigen-vermogensbelang in "Aviabel" geclassificeerd als "Vaste activa (groep activa die wordt afgesloten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten". We verwijzen naar toelichting 10.2.

2. Lijst van de ondernemingen in vermogensmutatie

(In duizend EUR)	Boekwaarde 2016	Boekwaarde 2017	Verwijzing naar website
Pole Star NV[1]	33 708		
North Light NV[1]	32 819		
TEB Participations NV	13 847	13 900	
Auxipar NV	7 807	9 406	
Aviabel NV[1][2]	7 730		*www.aviabel.be*
Isabel NV	4 361	5 013	*www.isabel.eu*
Erasmus Garden NV	4 501	3 161	
Vennootschap Leopoldruimte NV[3]	0		
Overdrachten Aviabel naar "Vaste activa (groep activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten"[2]	(7 730)		
TOTAAL	**97 044**	**31 481**	

(1) Belfius Insurance heeft zijn eigen-vermogensparticipatie in "Pole Star" en "North Light" verkocht in de tweede helft van 2017. Belfius Insurance heeft zijn eigen-vermogenbelang in "Aviabel", geclassificeerd als "Vaste activa (groep activa die wordt afgesloten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten" eind 2016, verkocht in de eerste helft van 2017.
(2) Per 31 December 2016 was het eigen-vermogensbelang in 'Aviabel' geclassificeerd als "Vaste activa (groep activa die wordt afgesloten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten". We verwijzen naar toelichting 10.2.
(3) De onderneming Vennootschap Leopoldruimte werd in 2016 geliquideerd.

Er zijn geen significante beperkingen voor ondernemingen onder de equity-methode, om toegang te krijgen tot of gebruik te maken van activa en om over te gaan tot afwikkeling van verplichtingen van de groep.

Naast een eigen-vermogensbelang, heeft Belfius Insurance het recht op enkele preferente dividenden van Auxipar.

We verwijzen naar toelichting 10.3.3.

3. Financiële informatie van de geassocieerde deelnemingen en joint ventures gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode

(In duizend EUR)	Actief	Verplichtingen	Eigen vermogen	Nettoresultaat	%	Jaarrekening per
GEASSOCIEERDE DEELNEMINGEN						
Aviabel nv[1]	141 146	96 906	44 240	5 270	20,00 %	31/12/2016
Auxipar nv	55 808	37 093	18 715	4 113	39,70 %	31/12/2016
Isabel nv	32 727	14 759	17 969	3 435	24,00 %	31/12/2016
TEB Participations nv	68 551	4 319	64 232	4 408	20,57 %	31/12/2016
JOINT VENTURES						
Pole Star nv[2]	88 828	81 074	7 755	1 423	60,00 %	31/12/2016
North Light nv[3]	66 559	61 717	4 842	1 856	60,00 %	31/12/2016
Vennootschap Leopoldruimte nv[4]	0	0	0	0	50,00 %	31/12/2016
Erasmus Garden nv	32 944	28 291	4 653	2 730	50,00 %	31/12/2016

(1) De grootste posten van het actief zijn de beleggingen van de verzekeringsonderneming voor een bedrag van 95,5 miljoen EUR. De grootste posten van de verplichtingen zijn de technische voorzieningen voor een bedrag van 88,1 miljoen EUR. Merk op dat Aviabel werd verkocht gedurende de eerste helft van 2017.
(2) Het bedrijf "Pole Star" is gespecialiseerd in onroerend goed. De grootste posten van het actief zijn de materiële vaste activa voor een bedrag van 81,1 miljoen EUR. De grootste posten van de verplichtingen zijn de financiële schulden voor een bedrag van 80,5 miljoen EUR. Merk op dat "Pole Star" werd verkocht gedurende de tweede helft van 2017.
(3) "North Light" werd verkocht gedurende de tweede helft van 2017.
(4) De onderneming Vennootschap Leopoldruimte NV werd in 2016 geliquideerd.

Er zijn geen belangrijke of materieel van belang zijnde verbintenissen jegens de joint ventures.

Er zijn geen belangrijke beperkingen voor de ondernemingen in vermogensmutatie op haar vermogen om toegang te krijgen tot of gebruik te maken van activa en om over te gaan tot afwikkeling van verplichtingen van de groep.

Alleen de joint ventures die een materieel effect hebben (d.w.z. een impact van meer dan 1% van het geconsolideerd balanstotaal en/of geconsolideerd resultaat) zijn vermeld.

5.11. MATERIËLE VASTE ACTIVA

1. Nettoboekwaarde

(In duizend EUR)	Terreinen en gebouwen		Kantoormeubilair en andere uitrusting		Vastgoed-beleggingen	Totaal
	Eigen gebruik eigenaar	Eigen gebruik financiële leasing	Eigen gebruik eigenaar	Eigen gebruik financiële leasing		
AANSCHAFFINGSWAARDE OP 1 JANUARI 2016	**1 479 434**	**2 507**	**383 362**	**784**	**630 882**	**2 496 970**
Aanschaffingen[1]	48 242	0	5 367	416	30 818	84 843
Latere uitgaven	6 800	0	0	0	4 252	11 052
Vervreemdingen[2]	(86 579)	0	(353)	0	(104 974)	(191 907)
Overdrachten en annuleringen[3]	(20 004)	0	(5 735)	0	(5 469)	(31 208)
Andere bewegingen	(8 887)	0	(972)	0	0	(9 859)
AANSCHAFFINGSWAARDE OP 31 DECEMBER 2016 (A)	**1 419 005**	**2 507**	**381 669**	**1 200**	**555 509**	**2 359 891**
GECUMULEERDE AFSCHRIJVINGEN EN BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN OP 1 JANUARI 2016	**(799 290)**	**(2 443)**	**(320 419)**	**(265)**	**(174 765)**	**(1 297 181)**
Aanpassingen na verwerving	0	0	0	0	0	0
Geboekt	(30 203)	(10)	(10 402)	(394)	(14 923)	(55 933)
Geboekte waardevermindering	(1 036)	0	0	0	0	(1 036)
Terugneming[4]	3 014	0	0	0	525	3 538
Vervreemdingen	24 427	0	249	0	22 454	47 129
Overdrachten en annuleringen	15 330	0	5 735	0	4 968	26 033
Andere bewegingen	8 247	24	972	0	3	9 246
GECUMULEERDE AFSCHRIJVINGEN EN BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN OP 31 DECEMBER 2016 (B)	**(779 512)**	**(2 429)**	**(323 865)**	**(659)**	**(161 738)**	**(1 268 204)**
Gecumuleerde afschrijvingen	(734 495)	(2 429)	(323 865)	(659)	(161 087)	(1 222 535)
Gecumuleerde bijzondere waardeverminderingen	(45 017)	0	0	0	(651)	(45 669)
NETTOBOEKWAARDE OP 31 DECEMBER 2016 (A)+(B)	**639 493**	**78**	**57 804**	**541**	**393 771**	**1 091 687**

(1) Aanschaffingen omvatten vooral leasingcontracten voor de bouw van onroerend goed. Vervreemdingen omvatten de oplevering van deze onroerende leasingcontracten en de activa die op dat moment werden geherklasseerd naar leningen en voorschotten.
(2) Vervreemdingen omvatten de oplevering van de leasingcontracten, de verkoop van bankagentschappen en de verkoop van de terreinen genaamd "Royal Center".
(3) Voornamelijk overdrachten naar voor verkoop aangehouden materiële activa.
(4) Voor meer informatie betreffende de terugname van waardeverminderingen verwijzen we naar de toelichting 7.14 "Waardevermindering op immateriële en materiële vaste activa".

(In duizend EUR)	Terreinen en gebouwen		Kantoormeubilair en andere uitrusting		Vastgoed-beleggingen	Totaal
	Eigen gebruik eigenaar	Eigen gebruik financiële leasing	Eigen gebruik eigenaar	Eigen gebruik financiële leasing		
AANSCHAFFINGSWAARDE OP 1 JANUARI 2017	**1 419 005**	**2 507**	**381 669**	**1 200**	**555 509**	**2 359 891**
Aanschaffingen[1]	35 803	0	6 816	652	6 752	50 023
Latere uitgaven	8 127	0	0	0	3 797	11 924
Vervreemdingen[2]	(86 738)	0	(2 074)	0	(5 715)	(94 527)
Overdrachten en annuleringen	37 012	0	(3 892)	0	(25 030)	8 091
Wisselkoersverschillen	0	0	0	0	0	0
Andere bewegingen	0	0	45	0	263	308
AANSCHAFFINGSWAARDE OP 31 DECEMBER 2017 (A)	**1 413 210**	**2 507**	**383 669**	**1 851**	**551 476**	**2 352 713**
GECUMULEERDE AFSCHRIJVINGEN EN BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN OP 1 JANUARI 2017	**(779 512)**	**(2 429)**	**(323 865)**	**(659)**	**(161 738)**	**(1 268 204)**
Aanpassingen na verwerving	0	0	0	0	0	0
Geboekt	(35 948)	0	(10 126)	(612)	(12 966)	(59 652)
Geboekte waardevermindering	(257)	0	0	0	0	(257)
Terugneming[3]	16 135	0	0	0	102	16 237
Vervreemdingen[2]	23 907	0	1 336	0	175	25 419
Overdrachten en annuleringen	(14 267)	0	3 888	0	3 810	(6 569)
Andere bewegingen	0	24	(46)	0	0	(21)
GECUMULEERDE AFSCHRIJVINGEN EN BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN OP 31 DECEMBER 2017 (B)	**(789 942)**	**(2 405)**	**(329 267)**	**(1 271)**	**(170 617)**	**(1 293 502)**
Gecumuleerde afschrijvingen	(760 852)	(2 405)	(329 267)	(1 271)	(170 067)	(1 263 862)
Gecumuleerde bijzondere waardeverminderingen	(29 090)	0	0	0	(549)	(29 639)
NETTOBOEKWAARDE OP 31 DECEMBER 2017 (A)+(B)	**623 268**	**102**	**54 402**	**580**	**380 859**	**1 059 212**

(1) Aanschaffingen omvatten vooral leasingcontracten voor de bouw van onroerend goed. Vervreemdingen omvatten de oplevering van deze onroerende leasingcontracten en de activa die op dat moment werden geherklasseerd naar leningen en voorschotten.
(2) Vervreemdingen omvatten de oplevering van de onroerende leasingsprojecten end de verkoop van bankagentschappen.
(3) Voor meer informatie betreffende de terugname van waardeverminderingen verwijzen we naar de toelichting 7.14 "Waardeverminderingen op immateriële en materiële vast activa". Merk op dat de terugname voor het grootste deel is gerelateerd aan de hoofdzetel van Belfius, de Rogier Toren. De waarde van het gebouw is gestegen door een herziening van de bezettingsgraad als gevolg van de "Belfius Together" en "Belfius Way of Working" strategie waarbij de werknemers van Belfius Insurance en Belfius Bank in Brussel (centrum) meer en meer hetzelfde hoofdkwartier delen.

2. Reële waarde van de vastgoedbeleggingen

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
TOTAAL	510 514	499 910
Reële waarde bekomen via een onafhankelijke waardering	499 593	491 230
Reële waarde niet bekomen via een onafhankelijke waardering	10 922	8 680

5.12. IMMATERIËLE ACTIVA

(In duizend EUR)	Intern ontwikkelde software	Andere immateriële activa[1]	Totaal
AANSCHAFFINGSWAARDE OP 1 JANUARI 2016	273 223	82 986	356 209
Aanschaffingen[2]	59 554	12 596	72 150
Vervreemdingen	0	0	0
Overdrachten en annuleringen[3]	(65 267)	6 467	(58 801)
AANSCHAFFINGSWAARDE OP 31 DECEMBER 2016 (A)	267 510	95 582	363 092
Gecumuleerde afschrijvingen	(193 358)	(65 228)	(258 587)
Gecumuleerde bijzondere waardeverminderingen	(15 682)	0	(15 682)
GECUMULEERDE AFSCHRIJVINGEN EN BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN OP 1 JANUARI 2016	(209 040)	(65 228)	(274 268)
Geboekt	(24 837)	(6 724)	(31 561)
Overdrachten en annuleringen (3)	65 267	(6 435)	58 832
Andere bewegingen	0	6 446	6 446
GECUMULEERDE AFSCHRIJVINGEN EN BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN OP 31 DECEMBER 2016 (B)	(168 609)	(71 942)	(240 551)
Gecumuleerde afschrijvingen	(168 609)	(71 942)	(240 551)
Gecumuleerde bijzondere waardeverminderingen	0	0	0
NETTOBOEKWAARDE OP 31 DECEMBER 2016 (A)+(B)	98 901	23 640	122 541

(1) Andere immateriële activa omvat hoofdzakelijk extern aangekochte software voor 23,4 miljoen EUR in 2016.
(2) Gedurende het jaar werden eigen ontwikkelde software kosten gekapitaliseerd. De eigen ontwikkelde software hield verband met verschillende lopende IT projecten bij Belfius. Deze projecten houden verband met de verdere digitalisering van de IT platformen en applicaties van Belfius.
(3) Overdrachten en annuleringen omvatten hoofdzakelijk buitengebruikstellingen van eigen software.

(In duizend EUR)	Intern ontwikkelde software	Andere immateriële activa	Totaal
AANSCHAFFINGSWAARDE OP 1 JANUARI 2017	267 510	95 582	363 092
Aanschaffingen[1]	62 993	23 490	86 482
Vervreemdingen	0	(13)	(13)
Overdrachten en annuleringen	(31 824)	0	(31 824)
AANSCHAFFINGSWAARDE OP 31 DECEMBER 2017 (A)	298 679	119 059	417 738
Gecumuleerde afschrijvingen	(168 609)	(71 942)	(240 551)
Gecumuleerde bijzondere waardeverminderingen	0	0	0
GECUMULEERDE AFSCHRIJVINGEN EN BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN OP 1 JANUARI 2017	(168 609)	(71 942)	(240 551)
Geboekt	(37 785)	(9 310)	(47 095)
Overdrachten en annuleringen[2]	31 824	0	31 824
Andere bewegingen	0	0	0
GECUMULEERDE AFSCHRIJVINGEN EN BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN OP 31 DECEMBER 2017 (B)	(174 571)	(81 093)	(255 664)
Gecumuleerde afschrijvingen	(170 689)	(81 093)	(251 781)
Gecumuleerde bijzondere waardeverminderingen	(3 882)	0	(3 882)
NETTOBOEKWAARDE OP 31 DECEMBER 2017 (A)+(B)	124 108	37 966	162 074

(1) Gedurende het jaar werden eigen ontwikkelde software kosten gekapitaliseerd. De eigen ontwikkelde software hield verband met verschillende lopende IT projecten bij Belfius. Deze projecten houden verband met de verdere digitalisering van de IT platformen en applicaties van Belfius.
(2) Overdrachten en annuleringen omvatten hoofdzakelijk buitengebruikstellingen van eigen software.

5.13. GOODWILL

(In duizend EUR)	Positieve goodwill[1]
AANSCHAFFINGSWAARDE OP 1 JANUARI 2016	129 886
AANSCHAFFINGSWAARDE OP 31 DECEMBER 2016 (A)	129 886
Gecumuleerde afschrijvingen op 1 januari 2016	(25 920)
Gecumuleerde bijzondere waardeverminderingen op 1 januari 2016	0
GECUMULEERDE AFSCHRIJVINGEN EN BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN OP 1 JANUARI 2016	(25 920)
Gecumuleerde afschrijvingen op 31 december 2016	(25 920)
Gecumuleerde bijzondere waardeverminderingen op 31 december 2016	0
GECUMULEERDE AFSCHRIJVINGEN EN BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN OP 31 DECEMBER 2016 (B)	(25 920)
NETTOBOEKWAARDE OP 31 DECEMBER 2016 (A)+(B)	103 966

(1) De positieve goodwill betreft goodwill op Belfius Insurance.

(In duizend EUR)	Positieve goodwill[1]
AANSCHAFFINGSWAARDE OP 1 JANUARI 2017	129 886
AANSCHAFFINGSWAARDE OP 31 DECEMBER 2017 (A)	129 886
Gecumuleerde afschrijvingen op 1 januari 2017	(25 920)
Gecumuleerde bijzondere waardeverminderingen op 1 januari 2017	0
GECUMULEERDE AFSCHRIJVINGEN EN BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN OP 1 JANUARI 2017	(25 920)
Gecumuleerde afschrijvingen op 31 december 2017	(25 920)
Gecumuleerde bijzondere waardeverminderingen op 31 december 2017	0
GECUMULEERDE AFSCHRIJVINGEN EN BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN OP 31 DECEMBER 2017 (B)	(25 920)
NETTOBOEKWAARDE OP 31 DECEMBER 2017 (A)+(B)	103 966

(1) De positieve goodwill betreft goodwill op Belfius Insurance.

Op basis van het jaarlijkse onderzoek op bijzondere waardeverminderingen was het niet nodig om een bijzondere waardevermindering op goodwill te boeken. Het onderzoek op bijzondere waardeverminderingen werd uitgevoerd door het vergelijken van de eigen vermogenswaarde van Belfius Insurance met de "bedrijfswaarde". Deze bedrijfswaarde werd bepaald op basis van een discounted cash flow model op basis van de volgende gegevens:

- financieel plan voor 5 jaar,
- disconteringsvoet: een rendement op eigen vermogen van 10% en
- een lange termijn groei voor België van 0,5%.

Merk op dat het financieel plan enkel een beperkte impact heeft op het onderzoek op bijzondere waardeverminderingen. De belangrijkste drivers zijn de disconteringscurve en de lange termijn groei ratio. Op basis van dat scenario kon een overschot worden geïdentificeerd, merk op dat de parameters ten opzichte van vorig jaar niet gewijzigd zijn.

Voor 2016 en 2017 werd dit vastgesteld in alle scenario's (variërend van een groeitempo op jaarbasis van -2% naar +2% en een disconteringsvoet van 6% tot 12%), waardoor geen waardevermindering nodig is. De veronderstellingen voor deze scenario's zijn afgestemd op de verwachte evolutie van de resultaten in het financieel plan en op de marktomstandigheden voor kapitaalkosten. Alleen als het vereiste rendement op eigen vermogen (disconteringscurve) 14% (2016) en 16% (2017) zou zijn, samen met een groei van 0,0%, dan zou er een bijzondere waardevermindering nodig zijn. Bij een rendement op eigen vermogen van 10% zou een bijzondere waardevermindering van toepassing zijn vanaf een negatieve groei van 7% (2016) of 11% (2017), na de realisatie van het financieel plan.

5.14. UITGESTELDE BELASTINGVORDERINGEN

1. Analyse

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Uitgestelde belastingverplichtingen	(272 877)	(176 964)
Uitgestelde belastingvorderingen(1)	578 427	357 586
UITGESTELDE BELASTINGEN	**305 549**	**180 623**
Niet erkende uitgestelde belastingvorderingen	(172 579)	(122 187)
NETTO UITGESTELDE BELASTINGSVORDERINGEN (-VERPLICHTINGEN)	**132 970**	**58 436**

(1) Verlaging van de uitgestelde belastingvorderingen ten gevolge van het gebruik van de overdraagbare fiscale verliezen, en de Belgische belastinghervorming, zie ook punt 4 hieronder.

2. Bewegingen

(In duizend EUR)	2016	2017
OP 1 JANUARI	**293 655**	**132 970**
Bewegingen van het jaar		
Resultatenrekening kost/opbrengst	(187 835)	(59 835)
Rubrieken gelinkt aan "niet-gerealiseerde resultaten"	27 150	24 329
Effect van veranderingen in belastingtarief - resultatenrekening	0	(105 920)
Effect van veranderingen in belastingtarief - eigen vermogen	0	66 892
Wijzigingen in de consolidatiekring	0	0
Wisselkoersverschillen	0	0
Andere bewegingen	0	0
OP 31 DECEMBER	**132 970**	**58 436**

A. Uitgestelde belastinglatenties komende van balansactiva

	31/12/16		31/12/17	
(In duizend EUR)	Totaal	Waarvan impact op het resultaat	Totaal	Waarvan impact op het resultaat
Leningen en voorschotten	141 218	(38 451)	134 412	(2 105)
Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden	0	(3 708)		(6 500)
Voor verkoop beschikbare financiële activa	(1 161 960)	38 727	(844 275)	152 615
Derivaten	(535 156)	181 728	(967 008)	(432 523)
Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico	(1 209 817)	(31 543)	(849 259)	360 559
Andere	16 065	25 060	35 399	19 333
TOTAAL	**(2 749 650)**	**171 813**	**(2 490 731)**	**91 379**

B. Uitgestelde belastinglatenties komende van balansverplichtingen

	31/12/16		31/12/17	
(In duizend EUR)	Totaal	Waarvan impact op het resultaat	Totaal	Waarvan impact op het resultaat
Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	54 276	1 360	4 012	(50 264)
Technische voorzieningen van verzekeringsmaatschappijen	323 095	(4 832)	251 812	7 097
Derivaten	2 240 106	(153 837)	2 205 153	(30 697)
Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico	70 521	(6 457)	31 064	(39 457)
Andere	130 975	(65 593)	99 518	5 359
TOTAAL	**2 818 973**	**(229 359)**	**2 591 559**	**(107 962)**

(In duizend EUR)	31/12/16 Totaal	31/12/16 Waarvan impact op het resultaat	31/12/17 Totaal	31/12/17 Waarvan impact op het resultaat
Uitgestelde belastinglatenties komende van de balans	69,323	(57,546)	100,828	(16,583)
Niet erkende uitgestelde belastingvorderingen - tijdelijk verschil	(63,258)		(58,035)	
UITGESTELDE BELASTINGLATENTIES - TIJDELIJKE VERSCHILLEN	6,065		42,793	

C. Uitgestelde belastingen komende van andere elementen

(In duizend EUR)	31/12/16 Totaal	31/12/16 Waarvan impact op het resultaat	31/12/17 Totaal	31/12/17 Waarvan impact op het resultaat
Overdraagbare fiscale verliezen	236 226	(134 699)	79 794	(156 956)
TOTAAL	236 226	(134 699)	79 794	(156 956)
Niet erkende uitgestelde belastingvorderingen - overgedragen fiscale verliezen	(109 321)		(64 152)	
UITGESTELDE BELASTINGEN KOMENDE VAN ANDERE ELEMENTEN NA NIET ERKENDE UITGESTELDE BELASTINGEN - OVERGEDRAGEN FISCALE VERLIEZEN	126 905		15 642	

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
TOTAAL UITGESTELDE BELASTINGEN VOOR NIET ERKENDE UITGESTELDE BELASTINGEN	305 549	180 623
TOTAAL UITGESTELDE BELASTINGEN NA NIET ERKENDE UITGESTELDE BELASTINGEN	132 970	58 436

3. Vervaldatum van de niet erkende uitgestelde belastingvorderingen

Aard (In duizend EUR)	31/12/16 Minder dan 1 jaar	> 1 jaar en ≤ 5 jaar	> 5 jaar	Onbeperkt	Totaal
Overdraagbare fiscale verliezen	(33 069)	0	0	(76 252)	(109 321)
TOTAAL	(33 069)	0	0	(76 252)	(109 321)

Aard (In duizend EUR)	31/12/17 Minder dan 1 jaar	> 1 jaar en ≤ 5 jaar	> 5 jaar	Onbeperkt	Totaal
Overdraagbare fiscale verliezen	0	0	0	(64 152)	(64 152)
TOTAAL	0	0	0	(64 152)	(64 152)

De bedrijfsplannen van de entiteiten, met uitzondering van de entiteit die de "ex-Side"-activiteiten voor een groot deel beheren, tonen voldoende structurele belastbare winst om tijdelijke verschillen (DTA's) te erkennen op over te dragen fiscale verliezen. De toekomstige rentabiliteit van de entiteit welke een groot deel van de "ex-Side"-activiteiten beheren, is onzeker. Vandaar werd er geen uitgestelde belastingsvordering (DTA) erkend voor deze entiteit.

4. Hervorming Belgische vennootschapsbelasting

"De Belgische belastinghervorming, vastgesteld net voor het einde van 2017, beslist een graduele verlaging, naast andere maatregelen, van het nominale vennootschapsbelastingstarief van 33,9% in 2017 naar 25% in 2020. Dit leidt tot een stijging van het effectieve belastingtarief voor Belfius met 66 basispunten, van 33,9% in 2016 naar 40,5% in 2017; zonder de Belgische vennootschapsbelasting-hervorming zou het effectieve belastingtarief 29,5% zijn geweest.

Volgens IAS12 worden belastingvorderingen en -verplichtingen beoordeeld aan de hand van de tarieven en wetten die zijn vastgesteld of materieel zijn vastgesteld op balansdatum. Belfius heeft daarom een herziening van de uitgestelde belastingen uitgevoerd, wat leidt tot

- een stijging van de niet-gerealiseerde resultaten met 67 miljoen EUR, waarvan 17 miljoen EUR voor de bankgroep en 49 miljoen EUR voor de verzekeringsgroep en
- een negatief effect op het nettoresultaat 2017 van Belfius door de herziening van de uitgestelde belastingen, resulterend in een bijkomende belasting voor de bankgroep (64 miljoen EUR) en de verzekeringsgroep (42 miljoen EUR).

Niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen (In duizend EUR)	31/12/2017	Bijdrage Bank in de groep	Bijdrage Verzekeringen in de groep
NIET IN DE RESULTATENREKENING OPGENOMEN WINSTEN EN VERLIEZEN VOOR HERZIENING	370 009	(363 481)	733 490
Impact herziening uitgestelde belastingen	66 892	17 400	49 492
NIET IN DE RESULTATENREKENING OPGENOMEN WINSTEN EN VERLIEZEN	436 901	(346 081)	782 982

Nettoresultaat – Aandeel van de aandeelhouders van de moedermaatschappij (In duizend EUR)	31/12/2017	Bijdrage Bank in de groep	Bijdrage Verzekeringen in de groep
NETTORESULTAAT – AANDEEL VAN DE AANDEELHOUDERS VAN DE MOEDERMAATSCHAPPIJ VOOR HERZIENING	711 422	498 881	212 541
Impact herziening uitgestelde belastingen	(105 920)	(63 937)	(41 983)
NETTORESULTAAT – AANDEEL VAN DE AANDEELHOUDERS VAN DE MOEDERMAATSCHAPPIJ	605 502	434 944	170 558

Nettovermogenswaarde (In duizend EUR)	31/12/2017	Bijdrage Bank in de groep	Bijdrage Verzekeringen in de groep
NETTOVERMOGENSWAARDE VOOR HERZIENING	9 560 265	8 746 847	813 418
Impact herziening uitgestelde belastingen	(39 028)	(46 537)	7 509
NETTOVERMOGENSWAARDE	9 521 237	8 700 310	820 927

5.15. OVERIGE ACTIVA

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
OVERIGE ACTIVA	**567 473**	**773 888**
Verworven opbrengsten	65 051	62 741
Over te dragen kosten	21 237	23 544
Klantenvorderingen in transit	447 006	647 259
Fondsbeleggingen	0	12 328
Voorraden	1 046	3
Bedrijfsbelastingen	33 133	28 013
OVERIGE ACTIVA SPECIFIEK VOOR VERZEKERINGSACTIVITEITEN	**436 916**	**450 342**
Aandeel van herverzekeraars in de technische reserves	257 064	276 930
Vorderingen die voortvloeien uit directe verzekeringstransacties	69 810	72 037
Nog uit te geven premies	0	0
Geactiveerde acquisitiekosten	8 353	0
Overige verzekeringsactiva[1]	101 690	101 375
Verzekeringsactiva die een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan	436	697
Minus:		
Specifieke waardeverminderingen	(436)	(697)
TOTAAL	**1 004 389**	**1 224 230**

(1) De overige (her)verzekeringsactiva omvatten onder meer de herverzekeringsdeposito's die worden in garantie gegeven voor de technische voorzieningen voor herverzekering en de rekeningen-courant bij de herverzekeraars. De overige activa zijn toegenomen hoofdzakelijk als gevolg van een toename van openstaande betalingen van klanten.

5.16. VASTE ACTIVA (GROEP ACTIVA DIE WORDT AFGESTOTEN) AANGEHOUDEN VOOR VERKOOP EN BEËINDIGDE BEDRIJFSACTIVITEITEN

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Activa van dochterondernemingen aangehouden voor verkoop[1]	7 730	0
Voor verkoop aangehouden materiële en immateriële activa	19 643	17 610
Overige activa	1 399	1 172
TOTAAL	**28 772**	**18 782**

(1) Per 31 december 2016, werd het eigen-vermogensaandeel in Aviabel gerapporteerd als "Vaste activa (groep activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten".

In 2017, heeft Belfius Insurance beslist om haar investeringen te liquideren in volgende fondsen: "Belfius European Loans Fund", "Belins High Yield" en "Belins US Corporate Bonds". De beslissing werd genomen na een herbeoordeling van het investeringsraamwerk en er werd vastgesteld dat de volatiliteit van deze fondsen niet langer voldeed aan het nieuwe investeringsraamwerk van Belfius Insurance. Als gevolg hiervan vielen deze participaties onder de toepassing van IFRS 5 en werden ze geclassificeerd als "Vaste activa (groep activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten" op 30 juni 2017. Merk op dat deze activa in de tweede helft van 2017 werden verkocht.

Een overzicht is voorzien in bijlage 10.2.

5.17. LEASING

1. Belfius als leasinggever

A. Financiële leasing

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Bruto-investering in de financiële leasing		
Niet langer dan 1 jaar	829 742	863 620
> 1 jaar en ≤ 5 jaar	1 545 632	1 672 321
> 5 jaar	1 255 309	1 177 294
SUBTOTAAL (A)	**3 630 683**	**3 713 235**
ONVERDIENDE FINANCIERINGSOPBRENGSTEN FINANCIËLE LEASING (B)	**453 536**	**408 549**
NETTO-INVESTERING IN DE FINANCIËLE LEASING (A)+(B)	**3 177 147**	**3 304 686**

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
De netto-investering in de financiële leasing kan als volgt worden uitgesplitst:		
Niet langer dan 1 jaar	739 674	777 639
> 1 jaar en ≤ 5 jaar	1 341 568	1 478 234
> 5 jaar	1 095 906	1 048 814
TOTAAL	**3 177 147**	**3 304 686**

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Bedrag van oninbare financiële leasingvorderingen opgenomen in de waardecorrecties voor verliezen op verstrekte leningen op einde periode	50 667	45 387
Ongegarandeerde restwaarde (door leasingnemer)	262 469	318 384
Geschatte reële waarde van financiële leasing[1]	3 563 271	3 507 502
Gecumuleerde waardecorrecties voor oninbare minimale leasingbetalingen	24 569	24 225

(1) De cijfers van 2016 werden aangepast.

De belangrijkste onderliggende activa van de financiële leasing hebben betrekking op:

- onroerende goederen zoals kantoorgebouwen, commercieel onroerend goed, industrieel onroerend goed;
- productieapparatuur;
- auto's en vrachtwagens, locomotieven en schepen;
- alternatieve energie-apparatuur (bv zonne-energiesystemen);
- IT-apparatuur.

B. Operationele leasing

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Toekomstige netto minimale te ontvangen leasebetalingen op grond van niet-opzegbare operationele leasings worden als volgt uitgesplitst:		
Niet langer dan 1 jaar	14 754	25 057
> 1 jaar en ≤ 5 jaar	75 950	100 712
> 5 jaar	422 001	476 969
TOTAAL	**512 705**	**602 738**

De belangrijkste onderliggende activa van de operationele leasing hebben betrekking op:

- onroerende goederen;
- auto's en vrachtwagens;
- IT-apparatuur.

2. Belfius als leasingnemer

A. Financiële leasing

Betrokken bedragen zijn immaterieel – zie bijlage 5.11. "Materiële vaste activa".

B. Operationele leasing

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Toekomstige netto minimale leasebetalingen op grond van niet-opzegbare operationele leasings worden als volgt uitgesplitst:		
Niet langer dan 1 jaar	8 075	8 342
> 1 jaar en ≤ 5 jaar	27 931	28 533
> 5 jaar	22 840	21 968
TOTAAL	**58 847**	**58 843**
Bedrag van toekomstige minimale leasebetalingen te ontvangen op grond van niet-opzegbare sublease-overeenkomsten op balansdatum:	4 733	4 462
Lease- en subleasebetalingen opgenomen als kost tijdens de periode:		
Minimale leasebetalingen	7 637	7 790
Voorwaardelijke leasebetalingen	0	0
TOTAAL	**7 637**	**7 790**

De belangrijkste onderliggende activa van de operationele leasing hebben betrekking op:

- IT-apparatuur;
- auto's.

5.18. KWALITEIT VAN FINANCIËLE ACTIVA

1. Uitsplitsing van kredieten en beleggingen die geen specifieke waardevermindering hebben ondergaan

	Brutobedrag (A)	
(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	22 006 758	14 126 265
Leningen en voorschotten aan klanten	88 971 723	89 697 864
Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden	5 393 247	5 441 999
Voor verkoop beschikbare financiële activa	18 727 841	17 888 446
Waarvan Vastrentende instrumenten	*16 617 408*	*15 157 602*
Waarvan Aandelen	*2 110 432*	*2 730 845*
TOTAAL	135 099 569	127 154 575

2. Uitsplitsing van kredieten en beleggingen waarop een specifieke waardevermindering werd toegepast

	Brutobedrag (B)		Specifieke waardevermindering (C)		Nettobedrag (B)+(C)	
(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17	31/12/16	31/12/17	31/12/16	31/12/17
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	2 149	0	(43)	0	2 106	0
Leningen en voorschotten aan klanten[1]	2 319 998	1 821 591	(1 261 638)	(1 152 862)	1 058 360	668 729
Voor verkoop beschikbare financiële activa	160 159	160 999	(68 210)	(66 848)	91 948	94 150
Waarvan Vastrentende instrumenten	*1 782*	*1 782*	*(840)*	*(840)*	*942*	*942*
Waarvan Aandelen	*158 376*	*159 216*	*(67 370)*	*(66 008)*	*91 006*	*93 208*
TOTAAL	2 482 306	1 982 590	(1 329 891)	(1 219 710)	1 152 414	762 880

(1) In het kader van het beheer van de globale kwaliteit van haar kredietportefeuille, heeft Belfius ervoor gekozen om enkele leningen te verkopen die volledig of aanzienlijk afgewaardeerd waren. Verder volbracht Belfius het laatste stuk van zijn voormalig actieve tactische risicoafbouwingsprogramma door de resterende Amerikaanse RMBS obligaties in de voormalige Side portefeuille (sinds 01/01/2017 gefusioneerd met Group Center) te verkopen. Als gevolg hiervan steeg de dekkingsgraad, waarmee het vermogen om potentiële verliezen uit niet-renderende leningen met provisies voor waardeverminderingen op te vangen wordt aangeduid, van 54,38% tot 63,29%. We verwijzen naar toelichting Alternatieve Prestatiemaatstaven voor meer informatie.

3. Uitsplitsing van kredieten en beleggingen

	Brutobedrag (A)+(B)		Specifieke waardevermindering (C)		Nettobedrag (A)+(B)+(C)	
(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17	31/12/16	31/12/17	31/12/16	31/12/17
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	22 008 907	14 126 265	(43)	0	22 008 864	14 126 265
Leningen en voorschotten aan klanten	91 291 721	91 519 456	(1 261 638)	(1 152 862)	90 030 083	90 366 594
Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden	5 393 247	5 441 999	0	0	5 393 247	5 441 999
Voor verkoop beschikbare financiële activa	18 887 999	18 049 445	(68 210)	(66 848)	18 819 789	17 982 597
Waarvan Vastrentende instrumenten	*16 619 191*	*15 159 384*	*(840)*	*(840)*	*16 618 351*	*15 158 544*
Waarvan Aandelen	*2 268 809*	*2 890 061*	*(67 370)*	*(66 008)*	*2 201 438*	*2 824 053*
SUBTOTAAL VOOR COLLECTIEVE WAARDEVERMINDERINGEN	137 581 875	129 137 165	(1 329 891)	(1 219 710)	136 251 983	127 917 455
Collectieve waardeverminderingen (-)	0	0	0	0	(333 995)	(314 506)
TOTAAL	137 581 875	129 137 165	(1 329 891)	(1 219 710)	135 917 988	127 602 949

VI. TOELICHTINGEN BIJ DE VERPLICHTINGEN VAN DE GECONSOLIDEERDE BALANS

(Sommige totalen kunnen afwijken als gevolg van afrondingen.)

6.1. SCHULDEN AAN KREDIETINSTELLINGEN

1. Uitsplitsing volgens aard

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Direct opvraagbare deposito's	766 077	280 552
Termijndeposito's	571 177	745 574
Terugkoopovereenkomsten	291 591	1 811
Centrale banken	3 232 230	3 978 544
Ontvangen kaswaarborgen	7 191 558	5 452 457
Andere schulden	529 198	650 955
TOTAAL	**12 581 830**	**11 109 893**

Een significante afname van de ontvangen kaswaarborgen kan worden genoteerd voor 1,7 miljard EUR als gevolg van licht verhoogde interestvoeten vergeleken met jaareinde 2016, alsook een bijkomende compensatie van bijkomende verrekening met LCH (meer specifiek London Clearing House of "LCH").

Op 10 maart 2016 kondigde de ECB een nieuwe serie aan van 4 gerichte langlopende herfinancieringstransacties (TLTRO II). Deze TLTRO's zijn ontworpen ter verdere ondersteuning van de werking van het transmissiemechanisme van het monetair beleid door het ondersteunen van bankkredieten aan de reële economie. Eind 2016 had Belfius een uitstaande TLTRO II deelname van 3,0 miljard EUR. Eind maart 2017 trok Belfius een extra bedrag van 1,0 miljard EUR, resulterend in een totale deelname van 4,0 miljard EUR eind 2017, met het oog op het opnemen van zijn blijvende rol om te lenen aan de reële economie.

2. Uitsplitsing volgens looptijd en rentevoet

Zie toelichting 9.4., 9.5. en 9.6.

3. Uitsplitsing van de reële waarde

Zie toelichting 9.1.

6.2. SCHULDEN AAN EN DEPOSITO'S VAN KLANTEN

1. Uitsplitsing volgens aard

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Direct opvraagbare deposito's	23 185 142	24 318 276
Spaardeposito's	34 905 916	35 952 551
Termijndeposito's	9 502 922	8 908 989
Andere deposito's van klanten	6 544 526	7 033 386
TOTAAL DEPOSITO'S VAN KLANTEN	**74 138 507**	**76 213 201**
Terugkoopovereenkomsten	20 756	10 415
Andere schulden	11 778	50 866
TOTAAL SCHULDEN AAN KLANTEN	**32 533**	**61 282**
TOTAAL	**74 171 040**	**76 274 483**

De toename van de commerciële financieringsbron is voornamelijk het gevolg van de groei in zicht- en spaarrekeningen.

2. Uitsplitsing volgens looptijd en rentevoet

Zie toelichting 9.4., 9.5. en 9.6.

3. Uitsplitsing van de reële waarde

Zie toelichting 9.1.

6.3. SCHULDPAPIER

1. Uitsplitsing volgens aard

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Depositobewijzen	5 305 648	4 834 442
Kasbons	2 840 684	2 358 979
Niet-converteerbare obligaties[1]	7 366 918	7 612 633
Pandbrieven[2]	8 468 179	7 221 010
TOTAAL	23 981 430	22 027 063

(1) Belfius heeft seniorobligaties zonder voorkeursrecht uitgegeven die de absorptiecapaciteit van verliezen vergroot en die bijdraagt aan de Minimum Requirement for own funds and Eligible Liabilities (MREL). De eerste schijf van 750 miljoen EUR werd uitgegeven op 5 september 2017 met een looptijd van 5 jaar en een jaarlijkse coupon van 0,75%. De tweede schijf van 500 miljoen EUR werd uitgegeven op 19 oktober 2017 met een looptijd van 7 jaar en een jaarlijkse coupon van 1,00%. De stijging voortkomend uit dit nieuw type van verplichtingen werd deels gecompenseerd door de obligaties welke op vervaldag kwamen.

(2) **De programma's Pandbrieven (covered bonds)**
Belfius heeft twee Pandbrieven-programma's:

- een Mortgage Pandbrieven-programma, en
- een Public Pandbrieven-programma.

De dekkingswaarden van de Mortgage Pandbrieven betreffen in hoofdzaak Belgische woonkredieten verstrekt volgens de Wet op het Hypothecair krediet (Wet van 4 augustus 1992), via het kantorennet van Belfius. De dekkingswaarden van de Public Pandbrieven zijn hoofdzakelijk kredieten toegekend aan Belgische entiteiten in de publieke sector zoals gemeenten, provincies en dergelijke.

De investeerders in de Belgische Pandbrieven hebben een direct recht op:

- het algemeen vermogen in het algemeen van de uitgevende kredietinstelling (terugbetaling van de Belgische Pandbrieven is een verplichting van de uitgevende bank in haar geheel) en
- de afgescheiden activa die de cover pool omvat, die exclusief voorbehouden zijn voor de investeerders in Belgische Pandbrieven onder dat specifieke programma aan hetwelke de afgescheiden activa verbonden zijn en voor de vorderingen van andere partijen die identificeerbaar zijn in de voorwaarden van de uitgifte. Activa maken deel uit van de cover pool door inschrijving in het register dat bijgehouden wordt door de uitgever voor dit doeleinde.

Een gedetailleerde beschrijving van de dekkingswaarden (met onder meer het uitstaand bedrag en de karakteristieken van de kredieten in de cover pool) kan worden geconsulteerd in het beheersverslag in het hoofdstuk "Risicobeheer" en in de toelichting 9.3 "Informatie over bezwaarde activa en ontvangen waarborgen", alsook op:

- betreffende de Mortgage Pandbrieven op *https://www.belfius.com/EN/debt-issuance/Belgian-mortgage-pandbrieven-programme/index.aspx*
- betreffende de Public Pandbrieven Programme op *https://www.belfius.com/EN/debt-issuance/Belgian-public-pandbrieven-programme/index.aspx*

De boekwaarde van de cover pool beliep in december 2016 11,2 miljard EUR en in december 2017 9,5 miljard EUR. Deze daling is te verklaren door de uitgifte in 2012 van 1,25 miljard EUR pandbrieven welke op vervaldag kwamen in de tweede helft van 2017. De boekwaarde van de cover pool is opgenomen in leningen en voorschotten aan klanten. We verwijzen ook naar toelichting 5.4.

2. Uitsplitsing volgens looptijd en rentevoet

Zie toelichting 9.4., 9.5. en 9.6.

3. Uitsplitsing van de reële waarde

Zie toelichting 9.1.

6.4. FINANCIËLE VERPLICHTINGEN GEBOEKT TEGEN REËLE WAARDE VIA RESULTATENREKENING

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	21 760	62 796
Financiële verplichtingen aangeduid tegen reële waarde[1]	7 502 491	8 829 915
TOTAAL	**7 524 251**	**8 892 710**

(1) Deze rubriek bevat voornamelijk "tak 23"-verrichtingen en langlopende financieringsinstrumenten. De stijging is voornamelijk te wijten aan het stijgende volume van "tak 23" producten en door positieve marktevoluties.

FINANCIËLE VERPLICHTINGEN AANGEHOUDEN VOOR HANDELSDOELEINDEN

1. Uitsplitsing volgens aard

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Obligaties uitgegeven door publiekrechtelijke lichamen	15 825	61 496
Andere obligaties	5 895	1 299
Aandelen	40	0
TOTAAL	**21 760**	**62 796**

2. Uitsplitsing volgens looptijd en rentevoet

Zie toelichting 9.4., 9.5. en 9.6.

3. Uitsplitsing van de reële waarde

Zie toelichting 9.1.

FINANCIËLE VERPLICHTINGEN AANGEDUID TEGEN REËLE WAARDE

1. Uitsplitsing volgens aard

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Niet-achtergestelde passiva[1]	5 312 776	6 232 343
Aan beleggingsfondsen gekoppelde producten[2]	2 189 714	2 597 572
TOTAAL	**7 502 491**	**8 829 915**

(1) Het betreft vooral effecten voor langetermijnfinanciering.
(2) De toename van de aan beleggingsfondsen gekoppelde verzekeringen is voornamelijk gesitueerd in eigen-vermogensinstrumenten en instrumenten met een variabel inkomen en is gerelateerd aan de evolutie van de beurzen en de stijging van de vraag van klanten voor deze producten.

2. Uitsplitsing volgens looptijd en rentevoet

Zie toelichting 9.4., 9.5. en 9.6.

3. Uitsplitsing van de reële waarde

Zie toelichting 9.1.

De rubriek "Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening" wordt momenteel gebruikt in de volgende situaties:

- bij de verzekeringsactiviteiten: voornamelijk aan beleggingsfondsen gekoppelde verzekeringsproducten "tak 23". Het rendement op de onderliggende investerings fondsen komt volledig toe aan de polishouder.
- bij de bankactiviteiten: om een inconsistentie in waardering of erkenning weg te werken of aanzienlijk te verkleinen, tussen schuldpapier en hun afdekkingen, welke anders zouden ontstaan.

De methodologie die gevolgd wordt om de reële waarde te bepalen van "Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde" wordt gedetailleerd in toelichting 9.1.

6.5. TECHNISCHE VOORZIENINGEN VAN VERZEKERINGSMAATSCHAPPIJEN

Merk op dat Belfius heeft beslist een aanpassing te doen voor 2016, dit om de presentatie van de winstgevendheid van de verzekeringsactiviteiten verder te verbeteren. Als gevolg hiervan heeft Belfius ervoor geopteerd om hierin de cijfers van technische voorzieningen inclusief intragroepstransacties tussen bank- en verzekeringsentiteiten te presenteren, waar deze voornamelijk betrekking hebben op verzekeringscontracten afgesloten tussen de bank- en verzekeringsentiteiten van de groep en op distributiecommissies die de verzekeraar aan de bank betaalt.

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
BRUTORESERVES		
In de geconsolideerde balans (zoals gepresenteerd op de balans)	15 990 324	15 149 692
Intragroepstransacties	6 353	10 180
Brutoreserves inclusief intragroepstransacties	15 996 676	15 159 873

1. Verzekeringscontracten Leven

A. Bruto technische voorzieningen

	31/12/16			31/12/17		
(In duizend EUR)	Verzekerings-contracten	Beleggings-contracten met DPF(1)	Totaal	Verzekerings-contracten	Beleggings-contracten met DPF(1)	Totaal
RESERVES "LEVEN"	**4 601 342**	**9 209 896**	**13 811 239**	**4 741 747**	**8 264 624**	**13 006 372**
Reserves in toepassing van de resultaten LAT (Liability Adequacy Test)	0	0	0	0	0	0
Reserves in toepassing van de correcties tengevolge van shadow accounting	75 867	697 779	773 646	63 311	563 424	626 735
Wijzigingen in de consolidatiekring IFRS 5	0	0	0	0	0	0
TOTAAL BRUTOVOORZIENING VOOR VERZEKERING LEVEN	**4 677 209**	**9 907 676**	**14 584 885**	**4 805 059**	**8 828 048**	**13 633 107**
Schadereserves	67 494	64 863	132 357	59 915	48 088	108 003
Reserve voor winstdeling	11 269	82 795	94 064	78 987	90 969	169 956
Reserves voor niet-verdiende premies (UPR)	0	0	0	0	0	0
Overige technische reserves	426	0	426	3 436	0	3 436
Wijzigingen in de consolidatiekring IFRS 5	0	0	0	0	0	0
TOTAAL BRUTO TECHNISCHE VOORZIENINGEN LEVEN	**4 756 399**	**10 055 333**	**14 811 732**	**4 947 398**	**8 967 105**	**13 914 503**

(1) Discretionaire-winstdelingselement (DPF).

De bruto technische voorziening Leven daalde met 897 miljoen EUR in 2017 vergeleken met 2016. een evolutie die als volgt kan worden uitgelegd:

- De voornaamste reden voor de dalende resultaten van de marktomstandigheden (persistente lage interestvoeten en hoge verzekeringsbelastingen) welke niet ondersteunend zijn voor levensverzekeringsproducten. Als zodanig biedt Belfius ook meer en meer de opportuniteiten aan zijn klanten om te switchen naar alternatieve investeringsvormen, inclusief in de vorm van pure "tak 23" of mix "tak 44" producten. Dit resulteert in een substantieel deel van de "tak 21" investeringscontracten welke op vervaldag komen maar waarvoor niet werd geherinvesteerd in "tak 21" investeringscontracten.
- De daling in de erkenning van "shadow loss" voor 147 miljoen EUR als gevolg van veranderende interestvoetstructuren en een daling van de "tak 21" portefeuille.
- Een stijging van de discretionaire winstparticipatie reserve voor 76 miljoen EUR naar 170 miljoen EUR (zie hieronder)."

Na toepassing van de "shadow accounting", bedroeg de totale reserves 627 miljoen EUR in 2017 vergeleken met 774 miljoen EUR in 2016. Een bedrag van 63 miljoen EUR werd overgedragen van de Reserves Beschikbaar Voor Verkoop financiële activa naar de technische reserve door "shadow accounting" toe te passen op verzekeringscontracten met gesegregeerd fondsenbeheer. Bijkomend, de nood voor een "shadow loss" aanpassing voor de overige activa beschikbaar voor verkoop welke worden vergeleken met de

technische voorzieningen werd ook bepaald. In dit opzicht, de invloed op de waardering van de technische voorziening is nagekeken wanneer het ongerealiseerd resultaat erkend in eigen vermogen is effectief gerealiseerd en geherinvesteerd aan huidige marktcondities. Gebaseerd op deze oefening, zouden de geboekte reserves onvoldoende zijn wanneer de ongerealiseerde resultaten volledig zouden gerealiseerd worden, als resultaat werd een bedrag van 563 miljoen EUR getransfereerd van de herwaarderingsreserves naar de technische reserves. Aan het einde van 2016 bedroeg deze transfer 698 miljoen EUR. De daling is het resultaat van de veranderde interestvoetstructuur en de daling van de reserves Leven.

Discretionaire winstdeling is een contractueel maar voorwaardelijk recht om aanvullende voordelen bovenop een gegarandeerd rendement te ontvangen. Op het moment wanneer het jaarlijkse bedrijfsmodel opgesteld wordt, wordt er een schatting gemaakt van de totale geconditioneerde winstdeling, beslist om op te nemen in de balans. De waarderingsregels stellen dat voor het deel van deze schatting waarvoor geen technische voorzieningen werden geboekt door winst of verlies, dit is gepresenteerd op de balans in een aparte categorie in het eigen vermogen.

De verwachte totale discretionaire winstdelings is 170 miljoen EUR aan het einde van 2017, waarvan 29 miljoen EUR betrekking heeft op het winstdeling plan van 2017 en 141 miljoen EUR betrekking heeft op een schatting voor de komende jaren. De scahtting van 141 miljoen EUR heeft betrekking op de komende jaren is met de rekeningen van 2017 volledig opgenomen in de technische voorzieningen via de resultatenrekening. Een bijkomende voorziening werd gemaakt in de resultatenrekening 2017 voor toekomstige discretionaire winstdeling (76 miljoen EUR) in navolging van de realisatie van enkele kapitaalwinsten binnen het segment Life. Deze voorziening verzekert het matching-principe waarbij het deel van de investeringsresultaten voor winstdeling is toegewezen aan het jaar waarin de effectieve jaarlijkse winstdeling is gedoneerd aan de polishouders.

Geen discretionaire winstdelingselementen zitten in het eigen vermogen eind 2017; eind 2016 bedroeg dit bruto 49 miljoen EUR.

Aan het einde van 2016, bedraagt de totale verwachte winstdeling 143 miljoen EUR, waarvan 22 miljoen EUR deel van het winstdelingsplan 2016 en 121 miljoen EUR gerelateerd aan de schatting van toepassing voor de komende jaren, 72 miljoen EUR was opgenomen in de technische voorzieningen door winst of verlies. De balans, van 48,7 miljoen EUR, was opgenomen in het eigen vermogen in overeenstemming met de waarderingsregels.

De evolutie in de winstdelingsvoorzieningen, gerelateerd aan dit jaar, van 22 miljoen EUR aan het einde van 2016 naar 29 miljoen EUR aan het einde van 2017, is voor een groot deel toe te wijzen aan de hogere discretionaire winstdeling binnen de gesegregeerde rekeningen, maar ook aan een hogere voorziening voor winstdeling voor de "tak 44" producten en voor de levensverzekeringsproducten voor zelfstandigen. De stijging van de geschatte kost voor toekomstige winstdeling van 121 miljoen EUR aan het einde van 2016 naar 141 miljoen EUR aan het einde van 2017 (exclusief de gesegregeerde fondsen) volgt direct uit de winstdelingsstrategie bepaald door de Raad van Bestuur.

B. Deel herverzekeraars

	31/12/16			31/12/17		
(In duizend EUR)	Verzekerings-contracten	Beleggings-contracten met DPF(1)	Totaal	Verzekerings-contracten	Beleggings-contracten met DPF(1)	Totaal
Deel herverzekeraars in de voorzieningen Leven	158 948	0	158 948	172 203	0	172 203
Deel herverzekeraars in de voorzieningen voor de te betalen schades	1 616	0	1 616	1 508	0	1 508
Deel herverzekeraars in de voorziening voor niet-verdiende premie (UPR)	0	19	19	0	0	0
Deel herverzekeraars in de voorziening winstdeling	3 647	0	3 647	5 383	0	5 383
Deel herverzekeraars in de andere technische voorzieningen	124	0	124	1 662	0	1 662
TOTAAL DEEL HERVERZEKERAARS IN DE TECHNISCHE VOORZIENINGEN LEVEN	**164 335**	**19**	**164 354**	**180 757**	**0**	**180 757**

(1) Discretionaire-winstdelingselement (DPF).

C. Discretionaire winstdelingselement opgenomen in het eigen vermogen

(In duizend EUR)	31/12/16 Verzekerings-contracten	31/12/16 Beleggings-contracten met DPF(1)	31/12/16 Totaal	31/12/17 Verzekerings-contracten	31/12/17 Beleggings-contracten met DPF(1)	31/12/17 Totaal
Netto discretionaire winstdelingselement opgenomen in het eigen vermogen	0	48 739	48 739	0	0	0

(1) Discretionaire-winstdelingselement (DPF).

D. Reconciliatie van de wijzigingen in de voorzieningen Leven

(In duizend EUR)	2016 Contracten Brutobedrag	2016 Herverzeke-ringsbedrag	2016 Netto-bedrag	2017 Contracten Brutobedrag	2017 Herverzeke-ringsbedrag	2017 Netto-bedrag
VOORZIENING VOOR VERZEKERING LEVEN OP 1 JANUARI	**15 334 105**	**221 743**	**15 112 361**	**14 584 885**	**158 947**	**14 425 937**
Wijziging bij opening ten gevolge van wijziging in de consolidatiekring	846	437	408	0	0	0
Netto ontvangen premies/ te ontvangen premies	594 409	17 552	576 856	576 557	19 345	557 212
Additionele reserves in toepassing van shadow accounting-aanpassingen	193 700	0	193 700	(146 911)	0	(146 911)
Additionele reserves in toepassing van de resultaten LAT (Liability Adequacy Test)	0	0	0	0	0	0
Betaalde schadegevallen	(1 854 276)	(107 130)	(1 747 146)	(1 616 762)	(4 837)	(1 611 925)
Resultaten leven en dood	(73 599)	(3 466)	(70 133)	(78 943)	1 628	(80 570)
Toewijzing van technische interest	356 297	4 592	351 705	326 882	1 189	325 693
Overige wijzigingen	33 405	25 219	8 186	(12 601)	(4 069)	(8 532)
Wijzigingen in de consolidatiekring IFRS 5	0	0	0	0	0	0
VOORZIENING VOOR VERZEKERING LEVEN OP 31 DECEMBER	**14 584 885**	**158 947**	**14 425 938**	**13 633 107**	**172 203**	**13 460 904**

E. Indeling in de voorziening naar rentegarantie

Gegarandeerd intrestpercentage (In duizend EUR)	Indeling van de reserve(1) 31/12/16		31/12/17	
> 4,00 %	1 549 235	11%	1 445 155	11%
≤ 4,00 %	1 348 749	10%	856 509	7%
≤ 3,50 %	1 938 933	14%	1 329 063	10%
≤ 3,00 %	3 144 633	23%	2 971 122	23%
≤ 2,50 %	1 476 858	11%	1 491 056	11%
≤ 2,00 %	3 773 253	27%	4 476 483	34%
Gelijk aan 0 %	346 363	3%	203 769	2%
Andere	233 214	2%	233 214	2%
TOTAAL	**13 811 238**	**100%**	**13 006 372**	**100%**

(1) Totaal bruto technische voorzieningen leven exclusief "shadow accounting" aanpassingen.

2. Verzekeringscontracten Niet-Leven

A. Inkomsten en lasten

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Voorziening voor te betalen schade	914 301	953 050
Voorziening voor interne schaderegelingskosten (ULAE)	33 413	42 339
Reserves voor zich voorgedane maar niet-gerapporteerde schadegevallen (IBNR)	71 186	79 800
BRUTO TECHNISCHE VOORZIENINGEN NIET-LEVEN	**1 018 900**	**1 075 189**
Andere technische voorzieningen	36 799	36 333
Voorziening voor winstdeling	2 356	1 362
Voorziening voor niet-verdiende premies (UPR)	126 890	132 486
TOTAAL BRUTO TECHNISCHE VOORZIENINGEN NIET-LEVEN	**1 184 944**	**1 245 370**

B. Deel herverzekeraars

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Deel herverzekeraars in de voorzieningen voor de te betalen schades	91 863	93 316
DEEL HERVERZEKERAARS	**91 863**	**93 316**
Deel herverzekeraars in de andere technische voorzieningen	655	295
Deel herverzekeraars in de voorziening voor niet-verdiende premie (UPR)	191	2 563
TOTAAL DEEL HERVERZEKERAARS IN DE TECHNISCHE VOORZIENINGEN NIET-LEVEN	**92 709**	**96 174**

C. Reconciliatie van de wijzigingen in de voorziening voor te betalen schades

	2016			2017		
(In duizend EUR)	Contracten brutobedrag	Herverzeke-ringsbedrag	Nettobedrag	Contracten brutobedrag	Herverzeke-ringsbedrag	Nettobedrag
VOORZIENING VOOR TE BETALEN SCHADE OP 1 JANUARI	**955 618**	**91 171**	**864 446**	**1 018 900**	**91 862**	**927 038**
Betaalde schades met betrekking tot vorige jaren	(137 273)	7 630	(144 903)	(140 888)	(9 915)	(130 973)
Wijziging schadegevallen vorige jaren	3 911	(6 965)	10 877	(53 879)	7 499	(61 378)
Verplichtingen voor schadegevallen van dit jaar	196 644	26	196 618	251 055	3 870	247 186
VOORZIENING VOOR TE BETALEN SCHADE OP 31 DECEMBER	**1 018 900**	**91 862**	**927 038**	**1 075 188**	**93 315**	**981 873**

6.6. VOORZIENINGEN EN VOORWAARDELIJKE VERPLICHTINGEN

1. Uitsplitsing van bewegingen

(In duizend EUR)	Pensioenen en andere personeels-beloningen	Andere langetermijn-personeels-beloningen	Her-structurering[1]	Voorzieningen voor juridische en belasting geschillen[2]	Voorzieningen voor niet in de balans opgenomen verplichtingen en gegeven garanties	Verlieslatende contracten	Overige voorzieningen	Totaal
OP 1 JANUARI 2016	**167 532**	**18 113**	**119 649**	**44 436**	**11 896**	**4 768**	**39 150**	**405 543**
Dotatie aan de voorzieningen	52 989	5 216	16 543	3 084	6 566	1 130	4 240	89 768
Aangewende bedragen	(45 192)	(1 055)	(39 606)	(3 435)	0	(3 888)	(8 865)	(102 041)
Teruggenomen niet-gebruikte bedragen	(16 947)	(148)	1 192	(6 541)	(7 041)	0	(1 005)	(30 489)
Wijzigingen in consolidatiekring (uit)[3]	0	0	0	(64)	0	0	0	(64)
Overdrachten	0	0	0	14	0	0	0	14
Voorzieningen geboekt naar/uit het eigen vermogen[4]	49 418	0	0	0	0	0	0	49 418
Wisselkoersverschillen	0	0	0	(1)	94	0	0	93
OP 31 DECEMBER 2016	**207 801**	**22 126**	**97 778**	**37 494**	**11 514**	**2 010**	**33 519**	**412 243**

(1) De herstructureringsvoorziening wordt gebruikt in lijn met het overeengekomen plan en wordt jaarlijks herzien en, waar nodig, aangepast indien de realiteit afwijkt van de gehanteerde veronderstellingen (bijvoorbeeld een hoger aantal personen dat de onderneming verlaat, inflatie, pensioengegevens ...). Dit wordt gedaan om zeker te zijn dat Belfius kan blijven voldoen aan zijn verplichtingen in verband met eerdere arbeidsovereenkomsten. De duur van de toekomstige herstructureringsbetaling is ongeveer 3 jaar.
(2) De "Voorziening voor juridische geschillen" omvat voornamelijk bedragen welke zijn voorzien voor juridische geschillen met derden (zie hieronder).
(3) Belfius Insurance heeft zijn volledige participatie in "International Wealth Insurer" verkocht in 2H 2016.
(4) Actuariële winsten of verliezen als gevolg van gewijzigde hypotheses of afwijkingen van de realiteit ten opzichte van de hypotheses worden verwerkt via eigen vermogen. De actuariële verliezen van 2016 zijn voornamelijk veroorzaakt door de gedaalde disconteringsvoet in vergelijking met 2015, deels gecompenseerd door experience gains en een return on assets die hoger was dan de actuariële hypothese.

(In duizend EUR)	Pensioenen en andere personeels-beloningen	Andere langetermijn-personeels-beloningen	Her-structurering[1]	Voorzieningen voor juridische en belasting geschillen[2]	Voorzieningen voor niet in de balans opgenomen verplichtingen en gegeven garanties	Verlieslatende contracten	Overige voorzieningen	Totaal
OP 1 JANUARI 2017	**207 801**	**22 126**	**97 778**	**37 494**	**11 514**	**2 010**	**33 519**	**412 243**
Dotatie aan de voorzieningen	27 586	4 939	5 663	73 786	1 992	0	7 470	121 435
Aangewende bedragen	(46 865)	(1 239)	(39 989)	(514)	0	(2 010)	(4 486)	(95 103)
Teruggenomen niet-gebruikte bedragen	(785)	(53)	(1 087)	(328)	(4 958)	0	(2 189)	(9 400)
Wijzigingen in consolidatiekring (uit)	0	0	0	0	0	0	0	0
Overdrachten	15 984	0	0	0	0	0	(930)	15 054
Voorzieningen geboekt naar/uit het eigen vermogen[3]	(18 784)	0	0	0	0	0	0	(18 784)
Wisselkoersverschillen	0	0	0	0	(146)	0	0	(146)
OP 31 DECEMBER 2017	**184 937**	**25 774**	**62 365**	**110 437**	**8 401**	**0**	**33 385**	**425 300**

(1) De herstructureringsvoorziening wordt gebruikt in lijn met het overeengekomen plan en wordt jaarlijks herzien en, waar nodig, aangepast indien de realiteit afwijkt van de gehanteerde veronderstellingen (bijvoorbeeld een hoger aantal personen dat de onderneming verlaat, inflatie, pensioengegevens ...). Dit wordt gedaan om zeker te zijn dat Belfius kan blijven voldoen aan zijn verplichtingen in verband met eerdere arbeidsovereenkomsten. De duur van de toekomstige herstructureringsbetaling is ongeveer 3 jaar.
(2) De "Voorziening voor juridische geschillen" omvat voornamelijk bedragen welke zijn voorzien voor juridische geschillen met derden (zie hieronder).
(3) Een daling wordt genoteerd als gevolg van de herwaardering van de pensioenregelingen met vaste prestatie (of te bereiken doel) als gevolg van een iets hogere disconteringsvoet ten opzichte van eind 2016 als gevolg van de gestegen rentevoeten en het gunstige rendement op de activa van pensioenregelingen.

2. Vergoedingen na uitdiensttreding

In België heeft elke werknemer recht op een wettelijk pensioen. Daarnaast voorziet Belfius in een bijkomend bedrijfspensioenplan voor zijn werknemers en in sommige gevallen in een tegemoetkoming bij medische kosten van haar actieve en gepensioneerde werknemers.

De verplichting van deze voordelen wordt berekend en geboekt in onze rekeningen volgens de IAS 19 methodologie.

Gezien het feit dat Belfius pensioenregelingen heeft voor werknemers die voornamelijk in België zijn gevestigd, zijn de vergoedingen na uitdiensttreding onderworpen aan de Belgische marktpraktijken

en -regelgeving (de pensioenregelingen in het buitenland zijn niet substantieel).

Belfius Bank boekt de verplichtingen voor verschillende pensioenregelingen met vaste prestatie (of te bereiken doel).

De meeste bijkomende pensioenplannen worden uitbetaald via een eenmalige kapitaaluitkering, maar er bestaat ook de mogelijkheid om voor een periodieke rentebetaling te kiezen.

Aanvullende pensioenregelingen

De wetgeving van 18 december 2015 met betrekking tot de waarborging van de duurzaamheid en het sociale karakter van de aanvullende pensioenen en tot versterking van het aanvullend karakter ten opzichte van het wettelijke rustpensioen, had betrekking op meerdere aspecten met betrekking tot aanvullende pensioenen.

De wijzigingen in de wetgeving met betrekking tot de interestvoet die door de werkgever gegarandeerd wordt op bijdragen voor "vaste bijdrage"-plannen resulteerde in een verschillende berekening voor de pensioen verplichting. De intrinsieke methode om de pensioenverplichtingen voor "vaste bijdrage"-plannen te waarderen was van 2016 vervangen door de "projected unit credit-methode.

Deze methode werd toegepast bij Belfius.

Andere wetswijzigingen van eind 2015 werden geïntegreerd in de berekening van de verplichtingen, ondere andere de bijkomende regels omtrent het tijdstip van uitbetaling van het aanvullend pensioen en omtrent de afschaffing van de mogelijkheden tot gunstige anticipatie.

Daarnaast werd in de berekening van de verplichtingen ook rekening gehouden met de overgangsmaatregelen voor oudere werknemers.

Plannen met vaste prestatie of te bereiken doel *(= DB = Defined Benefit)*

Voor de plannen met "vaste prestatie of te bereiken doel" ("defined benefit") is het eindvoordeel voor de werknemer afhankelijk van verschillende elementen zoals gepresteerde diensttijd en eindbezoldiging.

Vóór 2007 konden medewerkers enkel rechten opbouwen in deze "vaste prestatie"-plannen, die konden verschillen naargelang het tijdstip van indiensttreding en de entiteit vanwaar de medewerkers afkomstig waren.

In Belfius Bank werden nieuwe medewerkers vanaf 1 januari 2007 niet langer aangesloten bij een "vaste prestatie"-plan. In de plaats daarvan werd een "vaste bijdrage"-pensioenplan ingevoerd voor nieuwe medewerkers."

Belfius Insurance had een vergelijkbare evolutie als Belfius Bank. Vanaf 01/01/2007 zijn nieuwe werknemers toegetreden tot een toegezegde bijdrageregeling, maar de werknemers die vóór die datum zijn ingeschreven, hielden hun toegezegd-pensioenregeling als een actief plan en blijven rechten opbouwen in dit toegezegd-pensioenplan. De meeste pensioenregelingen van Belfius Insurance zijn intern verzekerd en bijgevolg zijn de niet-kwalificerende activa van deze pensioenregelingen niet opgenomen in de rapportage van de netto pensioenverplichtingen.

Plannen met vaste bijdrage *(= DC = Defined Contribution)*

Voor de "vaste bijdrage"-plannen (= defined contribution) wordt het voordeel op moment van pensioen bepaald door de werkgevers- en werknemersbijdragen, en de beleggingsopbrengsten van het fonds of het verzekeringscontract.

De Belgische wetgeving voorziet voor de Belgische "vaste bijdrage"-plannen een gegarandeerde minimumrendement op de werkgeversbijdragen en de werknemersbijdragen.

Deze gegarandeerde minimumopbrengst impliceert dat de Belgische "vaste bijdrage"-plannen beschouwd worden als "vaste prestatie of te bereiken doel"-plannen onder de vereiste van IAS19.

Er zijn meerdere "vaste bijdrage"-plannen binnen Belfius Bank. Het belangrijkste plan wordt gefinancierd door werkgevers- en werknemersbijdragen. De werkgeversbijdrage voor dit plan is gebaseerd op het aantal dienstjaren en het salaris. De werknemersbijdrage is een vast percentage van het salaris. Deze "vaste bijdrage"-plannen van Belfius Bank worden allen beheerd in een OFP (Organism for Financing of Pensions).

Belfius Insurance en Corona beschikken ook over "vaste bijdrage"-pensioenplannen (tak 21) voor hun medewerkers (interne verzekerde plannen).

Het gegarandeerde minimumrendement waarvoor de werkgever verantwoordelijk is, op het einde, wijzigde materieel in 2016 als gevolg van de nieuwe wetgeving.

Indien het pensioenplan een tak 21-groepsverzekering is, is de zogenaamde horizontale methode van toepassing. De reserves blijven steeds hun initiële werkgeversgarantie behouden tot de definitieve uitbetaling. Dit betekent dat de reeds opgebouwde reserves tot 31 december 2015 hun bestaande garantie van 3,25% op de wergeversbijdragen en 3,75% op de werknemersbijdragen blijven behouden tot de datum van uitdiensttreding. Voor de stortingen vanaf 1 januari 2016 geldt een variabele garantie in functie van de OLO-10 jaar-rentevoet met een minimale garantie van 1,75% en een maximale garantie van 3,75% (voor de jaren 2016 en 2017 was de garantie 1,75%).

Voor de "vaste bijdrage"-plannen die beheerd worden met een OFP is de zogenaamde verticale methode van toepassing. Dit betekent dat de bestaande garantie van 3,25% op de werkgeversbijdragen en 3,75% op de werknemersbijdragen enkel van toepassing is tot 31 december 2015. Voor het jaar 2016 en 2017 geldt voor de opgebouwde reserves alsook voor de nieuwe bijdragen een minimumrendementsgarantie (1,75%). Merk op dat de rendementsgarantie variabel is in functie van de toekomstige OLO-10 jaar rentevoet.

De "vaste bijdrage"-plannen (DC = "defined contribution"-plannen) worden in de geconsolideerde financiële staten behandeld als "vaste prestatie"-plannen (DB = "defined benefit"-plannen). Voor deze plannen worden de verplichtingen berekend volgens de "projected unit credit" methode die is gebaseerd op de geprojecteerde winst aan het einde van de loopbaan met de loosverhogingen in acht genomen tot de uitbetaling.

Aangezien de bijdragepercentages van het basis DC-plan van Belfius Bank en het DC-plan van Corona verhogen met de anciënniteit, wordt bij de bepaling van de voordelen toegekend aan de reeds gepresteerde diensttijd, eveneens rekening gehouden met toekomstige bijdragen (de geprojecteerde voordelen voor de volledige loopbaan worden vermenigvuldigd met de verhouding van de voorbije diensttijd tot de geprojecteerde diensttijd).

Voor de overige DC-plannen van Belfius is de berekening van de voordelen toegekend aan de reeds gepresteerde diensttijd enkel gebaseerd op de reeds betaalde bijdragen.

In beide gevallen indien de verplichting van de vaste bijdrage berekend volgens de "projected unit credit" methode lager is dan de individuele rekening of de vaste prestatie verplichting aan het einde van het jaar met in acht neming van de interestvoeten gegarandeerd door de werkgever, dan wordt het hoogste van deze 3 waarden opgenomen in de verplichtingen van Belfius.

De marktwaarde van de in aanmerking komende (in de netto pensioenverplichting erkende) onderliggende activa van de "vaste bijdrage"-plannen bedroegen 261,6 miljoen EUR eind 2017 en 187,7 miljoen EUR eind 2016. Deze grote stijging is te wijten aan nieuwe bijdragen, een transfer activa van het actiefplafond van een ander plan, een voordelig rendement en beperkte uitbetalingen.

A. Variatie in de te bereiken doel verplichting (activa)

(In duizend EUR)	Contante waarde van de pensioen-verplichting	Reële waarde van de fondsbeleggingen	Tekort/ (overschot)	Actiefplafond	Netto-verplichtingen/ (Activa)
OP 1 JANUARI 2016	**1 807 665**	**(1 691 521)**	**116 144**	**51 390**	**167 534**
Pensioenkosten					
Aan het dienstjaar toegerekende pensioenkosten	50 344	0	50 344	0	50 344
Pensioenkosten van verstreken diensttijd en (winst)/verlies bij afwikkeling[1]	(13 979)	0	(13 979)	0	(13 979)
Administratieve kosten	0	1 154	1 154	0	1 154
Renteopbrengsten - rentekosten	41 064	(38 566)	2 498	1 219	3 717
(A) KOSTEN EN BATEN ERKEND IN RESULTAAT	**77 429**	**(37 412)**	**40 017**	**1 219**	**41 236**
Herwaarderingen (winst)/verlies					
Effect van wijzigingen in demografische hypotheses	8 850	0	8 850	0	8 850
Effect van wijzigingen in financiële hypotheses	143 772	0	143 772	0	143 772
Ervaringsaanpassingen	(39 802)	0	(39 802)	0	(39 802)
Rendement van de fondsbeleggingen (excl. rentebaten)	0	(52 861)	(52 861)	0	(52 861)
Variatie van het actiefplafond (excl. rentebaten / rentekosten)	0	0	0	(10 470)	(10 470)
(B) HERWAARDERINGEN (WINST)/ VERLIES ERKEND IN OCI	**112 820**	**(52 861)**	**59 959**	**(10 470)**	**49 489**
NETTOKOSTEN UIT HOOFDE VAN TOEGEZEGDE PENSIOENRECHTEN (A)+(B)	**190 249**	**(90 273)**	**99 976**	**(9 251)**	**90 725**
Bijdragen					
Werkgevers	0	(45 038)	(45 038)	0	(45 038)
Deelnemers van het pensioenplan	2 954	(2 954)	0	0	0
Betalingen					
B etaalde uitkeringen	(80 731)	75 387	(5 344)	0	(5 344)
Andere					
Wisselkoersverschillen	(6 110)	6 180	70	(148)	(78)
Andere	0	0	0	0	0
OP 31 DECEMBER 2016[2]	**1 914 027**	**(1 748 219)**	**165 808**	**41 991**	**207 799**

(1) De negatieve pensioenkosten gelinkt aan "verstreken diensttijd" zijn gerelateerd aan de gewijzigde Belgische wetgeving van eind 2015 omtrent vervroegde pensionering en opname van pensioenkapitalen.
(2) Van de totale pensioenverplichtingen per eind 2016 heeft 92,4% betrekking op funded pension plans (gefinancierde pensioenregelingen), 5,7% op pensioenplannen met non qualifying assets (niet in aanmerking komende activa), en 1,9% op unfunded pensioenverplichtingen (niet gefinancierde pensioenregelingen).

(In duizend EUR)	Contante waarde van de pensioen-verplichting	Reële waarde van de fonds-beleggingen[1]	Tekort/ (overschot)	Actiefplafond	Netto-verplichtingen/ (Activa)
OP 1 JANUARI 2017	**1 914 028**	**(1 748 219)**	**165 809**	**41 991**	**207 800**
Pensioenkosten					
Aan het dienstjaar toegerekende pensioenkosten	53 179	0	53 179	0	53 179
Pensioenkosten van verstreken diensttijd en (winst)/verlies bij afwikkeling[2]	(27 462)	0	(27 462)	0	(27 462)
Administratieve kosten	0	2 343	2 343	0	2 343
Renteopbrengsten - rentekosten	30 790	(28 286)	2 504	723	3 227
(A) KOSTEN EN BATEN ERKEND IN RESULTAAT	**56 507**	**(25 943)**	**30 563**	**723**	**31 287**
Herwaarderingen (winst)/verlies					
Effect van wijzigingen in demografische hypotheses	(4 001)	0	(4 001)	0	(4 001)
Effect van wijzigingen in financiële hypotheses	(13 003)	0	(13 003)	0	(13 003)
Ervaringsaanpassingen	39 890	0	39 890	0	39 890
Rendement van de fondsbeleggingen (excl. rentebaten)	0	(12 764)	(12 764)	0	(12 764)
Variatie van het actiefplafond (excl. rentebaten / rentekosten)	0	0	0	(28 884)	(28 884)
(B) HERWAARDERINGEN (WINST)/ VERLIES ERKEND IN OCI	**22 886**	**(12 764)**	**10 123**	**(28 884)**	**(18 761)**
NETTOKOSTEN UIT HOOFDE VAN TOEGEZEGDE PENSIOENRECHTEN (A)+(B)	**79 393**	**(38 707)**	**40 686**	**(28 161)**	**12 525**
Bijdragen					
Werkgevers	0	(46 557)	(46 557)	0	(46 557)
Deelnemers van het pensioenplan	2 958	(2 958)	0	0	0
Betalingen					
Betaalde uitkeringen	(90 553)	87 320	(3 233)	0	(3 233)
Andere	0	0	0	0	0
Effect van bedrijfscombinaties en -afstotingen[3]	2 111	0	2 111	0	2 111
Wisselkoersverschillen	(1 487)	1 500	14	(55)	(41)
Andere	0	0	0	0	0
OP 31 DECEMBER 2017[4][5]	**1 906 450**	**(1 747 620)**	**158 830**	**13 776**	**172 606**

(1) Met betrekking tot de marktwaarde van de pensioenregelingen verzekerd bij Ethias verwijzen we naar item 4 van de sectie juridische geschillen.
(2) De negatieve pensioenkosten van verstreken diensttijd 2017 zijn gebaseerd op de transfer van overschotten, voorheen onderworpen aan 'asset ceiling' aan een "Belfius defined contribution pension plan" teneinde toekomstige riscopremies te betalen.
(3) Sommige bijkomende kleine pensioenverplichtingen met niet in aanmerking komende activa werden opgenomen in de IAS19-verplichtingen van Belfius in 2017.
(4) Eind 2017 zijn 91,5% van de totale pensioenverplichtingen gerelateerd aan de gefinancierde pensioenregelingen, 6,2% op pensioenplannen met niet in aanmerking komende activa, en 2,3% op niet-gefinancierde pensioenverplichtingen.
(5) 172 606 duizend EUR vertegenwoordigt de totale positie van toegezegde pensioenregelingen.184 937 duizend EUR omvat de "pensioenen en andere verplichtingen inzake "vaste prestatie"-pensioenregelingen" en 12 328 duizend EUR omvat de "overige activa - fondsbeleggingen" voor het plan eindigend met een netto-actief met als eind 2017.

B. Reële waarde van fondsbeleggingen

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Reële waarde van de fondsbeleggingen		
Geldmiddelen en equivalenten	19 930	26 462
Aandelen	213 509	266 186
Schuldpapier	1 344 476	1 301 053
Vastgoed	70 598	59 610
Verzekeringscontracten	99 707	94 309
TOTAAL	**1 748 220**	**1 747 620**

In 2017 is 94,9 % van de reële waarde van de fondsbeleggingen gebaseerd op marktprijzen.

C. Hypotheses voor Belgische regelingen

	31/12/16	31/12/17
Actualisatierentevoet	1,65 %	1,70 %
Inflatiepercentage	1,75 %	1,75 %
Salarisstijgings (leeftijdsgebonden)	0,75 % - 2,25 %	0,75 % - 3,00 %

Toelichting bij de hypotheses

De disconteringsvoet is gebaseerd op de overlopende interestcurve bestaande uit AA bedrijfsobligaties.

De inflatieparameter is gebaseerd op de lange termijn vooruitzichten gepubliceerd door de Europese Centrale Bank.

Belfius gebruikt de Belgische sterfte-tabellen die via leeftijdscorrecties zijn aangepast aan de huidige, in het algemeen genomen, langere levensduur.

D. Gevoeligheid[1] van de actuariële waarde van brutoverplichtingen van pensioenplannen met vaste prestaties aan het einde van het jaar aan veranderingen van hypothesen

	-50 bp	+50 bp
Actualisatierentevoet	+5,99 %	-5,56 %
Inflatiepercentage	-4,02 %	+3,72 %
Reële salarisstijgingen	-2,07 %	+2,96 %

(1) Indien alle andere hyptheses ongewijzigd blijven.

E. Gewogen gemiddelde looptijd van de verplichtingen

	31/12/16	31/12/17
België	12,43	12,03

F. Risico en balansbeheer (ALM)

Meerdere pensioenplannen van Belfius zijn verzekeringscontracten aangegaan bij Ethias. Dit wordt verder toegelicht in punt 4 van het deel "juridische geschillen".

In de pensioenplannen beheerd door het Belfius pensioenfonds (OFP) zijn de belangrijkste risico's rente, inflatie, levensduur en pensioengerechtigde leeftijd. Het beheer van de pensioenregelingen is gedelegeerd aan een "Investeringscomité" en richt zich voornamelijk op een beheersing van de schuldpositie. Een geformaliseerd investeringskader ("verklaring van Investment Principles") is opgesteld om een goed gediversifieerde en aangepaste beleggingsportefeuille op te zetten. De pensioenverplichtingen worden ten minste eenmaal per jaar geëvalueerd. Op een regelmatige basis, wordt een ALM-studie (met cash-flow analyse en stresstests) uitgevoerd om de gevoeligheden van de plannen voor rente- en inflatieschokken te bepalen en te analyseren. Deze vormen een belangrijke factor voor het investeringscomité bij het nemen van beslissingen over de activa-toewijzingen binnen de beleggingsportefeuille. Het dagelijks beheer van deze portefeuille en de liquiditeitsaspecten van de plannen werden toevertrouwd aan een externe vermogensbeheerder die, op een regelmatige basis, aan Investeringscomités verslag uitbrengt over zijn werkzaamheden.

De pensioenregelingen die worden beheerd als "tak-21" groepsverzekering hebben dezelfde risico's, maar het renterisico en het levensduurrisico worden gedeeltelijk gedekt door de verzekeraar.

3. Voorwaardelijke verplichtingen

A. Verbintenissen aan Single Resolution Fund

Belfius heeft ervoor gekozen om een deel van de bijdrage aan het Single Resolution Fund te betalen via een onherroepelijke verbintenis van betaling. Deze betalingsverbintenis is volledig gedekt door de kaswaarborgen. Zie ook toelichting 8.5 "Verbintenissen aan Single Resolution Fund".

B. Juridische geschillen

Belfius (d.i. Belfius Bank en zijn geconsolideerde dochterondernemingen) is partij in een aantal geschillen in België die voortvloeien uit zijn gebruikelijke beroepsactiviteiten, met inbegrip van die waarin het optreedt als verzekeraar, kapitaal- en kredietverschaffer, werkgever, investeerder en belastingbetaler.

Krachtens de IFRS-regels legt Belfius voor die geschillen voorzieningen aan wanneer zijn management, na analyse door zijn bedrijfsjuristen en externe juridische adviseurs al naar het geval, van oordeel is dat een betaling door Belfius waarschijnlijk is en dat het bedrag ervan redelijkerwijze kan worden bepaald.

Hoewel het vaak onmogelijk is de uiteindelijke uitkomst van alle hangende geschillen te voorspellen of te bepalen, is het management, na rijp beraad op basis van relevant advies, van oordeel dat bepaalde andere geschillen tegen Belfius waarvan het management

op de hoogte is (en waarvoor, met toepassing van het bovenstaande, geen voorziening is aangelegd) ongegrond zijn, dat hiertegen met succes verweer kan worden gevoerd of dat de uitkomst hiervan naar verwachting niet zal resulteren in een significant verlies.

De belangrijkste hangende geschillen, ongeacht of hiervoor al dan niet een voorziening werd aangelegd, worden hierna vermeld. Hun beschrijving maakt abstractie van de elementen of evoluties die geen invloed hebben op de positie van Belfius. Indien die geschillen succesvol zouden zijn voor de tegenpartijen, zouden zij eventueel een financiële impact op Belfius kunnen hebben. Die impact is op dit ogenblik niet kwantificeerbaar.

Het Woningfonds van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Het Woningfonds van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest heeft Belfius Bank op 9 oktober 2012 gedagvaard voor de Rechtbank van Koophandel van Brussel. Het Woningfonds tekende voor een totaal bedrag van 32 miljoen EUR in op vier thesauriebewijzen die tussen juli en september 2011 werden uitgegeven door de Gemeentelijke Holding en werden geplaatst door Belfius, dat optrad als dealer in het kader van het programma van thesauriebewijzen van de Gemeentelijke Holding. Om reden van ernstige financiële moeilijkheden bij de Gemeentelijke Holding, kende het Woningfonds op 24 november 2011 een vrijwillige kwijtschelding toe aan de Gemeentelijke Holding en kon het 16 miljoen EUR recupereren. De Gemeentelijke Holding ging in december 2011 in vereffening. Om reden van de interventie van Belfius als dealer van de thesauriebewijzen, eist het Woningfonds van Belfius Bank de terugbetaling van het niet-gerecupereerde kapitaal. Belfius Bank verwerpt de eis van het Woningfonds, aangezien het verlies dat werd geleden op die belegging, het gevolg is van een vrijwillige afstand van schuldvordering door het Woningfonds die overeenstemt met de helft van zijn belegging.

Op 27 maart 2014 heeft de Rechtbank van Koophandel van Brussel het verzoek van het Woningfonds ontvankelijk maar ongegrond verklaard. Het Woningfonds heeft op 3 juni 2014 beroep aangetekend tegen dit vonnis.

Dit geschil kende geen significante evolutie in de loop van 2016 en 2017. De datum van de hoorzittingen is nog niet bekend.

Er werd voor dit geschil geen enkele voorziening aangelegd.

BBTK en ACLVB

Twee vakbonden die actief zijn binnen Belfius Bank, namelijk BBTK en ACLVB, hebben Belfius Bank op 8 mei 2014 gedagvaard voor de Arbeidsrechtbank van Brussel. Zij vorderden de nietigverklaring van de collectieve arbeidsovereenkomsten (cao's) die Belfius Bank in 2013 heeft gesloten met twee andere vakbonden binnen de bank.

Op 8 juni 2017 besliste de Arbeidsrechtbank in een tussenvonnis dat:

- cao's op rechtsgeldige wijze kunnen worden ondertekend door slechts 1 vakbond, zelfs als ze voor een wijziging zorgen van oudere cao's die werden afgesloten met andere (meer) vakbonden;
- Belfius het recht van de vakbonden op collectief onderhandelen niet heeft geschonden ; en
- de uiteindelijk geregistreerde cao's "Belfius 2016" (in tegenstelling tot de aanvankelijke versie van de cao's die Belfius kort voordien trachtte te registreren) echter bepaalde formaliteiten opgelegd door de cao-wetgeving niet naleefden, en daarom relatief nietig moesten worden verklaard.

Ingevolge het tussenvonnis heeft Belfius op 4 juli 2017 de aanvankelijke versie van de cao's laten registreren door de bevoegde federale overheid (FOD WASO/SPF ETCS) met omvatting van de bovengenoemde formaliteiten, zoals beslist door de Arbeidsrechtbank.

Op 8 december 2017 besliste de Arbeidsrechtbank in een definitief vonnis dat de vorderingen van de vakbonden onontvankelijk zijn. Na dit vonnis hebben beide vakbonden, BBTK en ACLVB, aan Belfius bevestigd dat ze niet in beroep zullen gaan tegen het definitieve vonnis van de Arbeidsrechtbank. Gezien de relatieve nietigheid van de eerst geregistreerde cao's, zoals gesteld in het vonnis van 8 juni 2017, kan niet geheel worden uitgesloten dat huidige en voormalige werknemers van Belfius Bank nog steeds individueel de toepassing van vroegere cao's zouden kunnen eisen in het kader van een nieuw rechtsgeding. Belfius is van mening dat de kansen op succes en de gevolgen voor Belfius van dergelijke gerechtelijke acties niet aanzienlijk zouden zijn, gelet op, onder andere, de registratie van de eerste versie van de cao's "Belfius 2016" op 4 juli 2017.

Arco - Coöperatieve aandeelhouders

Diverse partijen, waaronder Belfius Bank, werden in twee verschillende procedures gedagvaard door coöperatieve aandeelhouders van Arco, met name een procedure voor de Nederlandstalige Rechtbank van Koophandel te Brussel en een andere procedure voor de Rechtbank van Eerste Aanleg van Antwerpen, sectie Turnhout:

- Op 30 september 2014 leidden 737 aandeelhouders van 3 vennootschappen uit de Arco-groep (Arcopar, Arcoplus en Arcofin) een procedure in tegen de Arco-entiteiten en Belfius Bank bij de Nederlandstalige rechtbank van Koophandel te Brussel (de "Brusselse Procedure"). Op 19 december 2014 sloten 1.027 extra aandeelhouders van de Arco-entiteiten zich aan bij de Brusselse Procedure. Op 15 januari 2016 sloten 405 extra aandeelhouders van de Arco-entiteiten zich aan bij de Brusselse Procedure, wat resulteerde in een totaal van 2.169 eisers. De eisers hebben gevraagd dat de Brusselse rechtbank onder meer zou beslissen dat
  - de overeenkomsten krachtens dewelke ze aandeelhouders werden van de betreffende Arco-entiteiten nietig worden verklaard,
  - de verweerders hoofdelijk en afzonderlijk aan de eisers hun financiële inbreng in die entiteiten plus interest moeten terugbetalen, en
  - dat de verweerders aansprakelijk zijn voor bepaalde aanvullende schade die de eisers hebben geleden.

  De financiële inbreng van de 2.169 eisers waarvoor terugbetaling wordt gevorderd, bedroeg op de datum van dit verslag ongeveer 6,5 miljoen EUR (hoofdsom). De vorderingen van de eisers in het kader van de Brusselse Procedure zijn gebaseerd

op aantijgingen van fraude en/of misleiding vanwege de Arco-entiteiten en Belfius Bank. Subsidiair hebben de eisers geargumenteerd dat Belfius Bank haar algemene zorgvuldigheidsplicht als een normale en voorzichtige bankier heeft geschonden. In verband met Belfius Bank hebben de eisers verwezen naar bepaalde brieven en brochures die zogenaamd misleidende informatie zouden bevatten, afkomstig van de voorgangers van Belfius Bank. De Belgische staat en de voorzitter van de raad van bestuur van de Arco-entiteiten zijn ook verweerders in het kader van de procedure voor de Rechtbank van Koophandel van Brussel. Op 16 augustus 2018 moet Belfius Bank zijn eerste conclusies neerleggen. De zaak zal normaal gesproken worden gepleit gedurende meerdere pleitsessies in juni 2021.

- Los van voornoemde procedure voor de Rechtbank van Koophandel van Brussel, leidden drie aandeelhouders van Arcopar op 24 oktober 2016 een gerechtelijke procedure (de "Turnhout Procedure") in tegen Belfius Bank voor de Rechtbank van Eerste Aanleg van Antwerpen, sectie Turnhout. De eisers in de Turnhout Procedure vragen dat Belfius Bank aansprakelijk wordt gesteld om een "onbepaald provisorisch bedrag van 2 100 EUR" per eiser te betalen plus interest en kosten, omdat ze aanvoeren dat Belfius Bank hen heeft misleid bij de intekening op Arcopar-aandelen. Op de datum van dit verslag bedroeg het gebundelde bedrag van de vorderingen van de eisers in de Turnhout Procedure ongeveer 6 300 EUR (hoofdsom). De eisers baseren hun vorderingen op promotiemateriaal dat werd verspreid door de voorgangers van Belfius Bank alsook door de Arco-entiteiten en de voormalige Belgische christelijke werknemersorganisatie (ACW). Op 27 februari 2017 dagvaardde Belfius Bank Arcopar om tussen te komen in de Turnhout Procedure en om Belfius Bank schadeloos te stellen voor elk bedrag waarvoor Belfius Bank aansprakelijk zou worden gesteld ten aanzien van de eisers. Subsidiair hebben de eisers ook een vordering ingediend tegen Arcopar en Belfius Bank met de vraag dat hun intekening op Arcopar-aandelen nietig zou worden verklaard. Belfius Bank moet zijn finale conclusies neerleggen op 22 juni 2018. De zaak zal normaal gesproken worden gepleit op 22 oktober 2018.
  Bovendien, op 7 februari 2018 hebben 2 coöperanten de Belgische Staat gedagvaard voor de rechtbank van eerste aanleg te Brussel, omdat zij van oordeel zijn dat de Belgische Staat een fout heeft begaan door een waarborgregeling te beloven en vast te leggen voor de aandeelhouders van financiële coöperatieve vennootschappen (zoals de Arco-coöperanten) welke als onrechtmatige staatsteun werd beschouwd door de Europese Commissie. Deze twee verzoekers hebben ook Belfius Bank op 7 februari 2018 gedagvaard om tussen te komen in deze procedure en vorderen een schadevergoeding van Belfius Bank, omdat zij menen dat Belfius Bank fouten heeft begaan bij de verkoop van de Arco-aandelen. Op heden hebben groepen van Arco-coöperanten zichzelf georganiseerd via sociale media om zo andere coöperanten te mobiliseren om ook een eisende partij te worden in deze procedure. Er is nog geen conclusiekalender bepaald in deze procedure.
  Er werden voor deze geschillen geen voorzieningen aangelegd, daar Belfius Bank van mening is over voldoende valabele argumenten te beschikken om die vorderingen onontvankelijk en/of ongegrond te laten verklaren.

Ethias

Belfius is partij in een geschil met Ethias, de verzekeraar van bepaalde pensioenplannen van Belfius. Ethias beheert momenteel één van Belfius' pensioenplannen in een afzonderlijk fonds, waarbij 100 procent van de financiële winsten op de onderliggende activa aan het plan worden toegewezen volgens een overeenkomst voor winstdeling die geldig werd afgesloten tussen de partijen. Ethias heeft een aanzienlijke verhoging van de beheerskosten geëist, wat niet voorzien is in de bestaande overeenkomsten. Na de weigering door Belfius om die verhoging toe te kennen, beëindigde Ethias de overeenkomst voor winstdeling en dreigde het ermee de activa van het pensioenplan eenzijdig over te brengen naar het gemeenschappelijk fonds van Ethias. Als dat zou gebeuren, zouden de financiële winsten van de onderliggende activa niet langer integraal worden uitgekeerd aan het pensioenplan, en zou Belfius worden gedwongen om die activa te waarderen op basis van de gewaarborgde tarieven van Ethias (in plaats van tegen hun marktwaarde), wat een negatieve impact zou hebben van 83 miljoen EUR op niet-gerealiseerde resultaten van Belfius (OCI). Om dit te voorkomen, dagvaardde Belfius Ethias op 23 december 2016 in kortgeding voor de Rechtbank van Brussel. Los van het kortgeding leidde Belfius op 12 januari 2017 ook een procedure ten gronde in bij de Rechtbank van Koophandel van Brussel.

Op 18 januari 2017 verbood de rechtbank in kortgeding de overheveling van de activa op straffe van een boete van maximaal 3 miljoen EUR, en beval ze Ethias tot een blijvende toekenning van 100 procent van de financiële winsten aan het aparte fonds. Ethias ging in beroep tegen het vonnis bij het Hof van Beroep in Brussel. Op 20 juni 2017 deed het hof van beroep opnieuw een uitspraak ten nadele van Ethias en handhaafde ze het verbod op de overheveling van de activa van het plan. Maar omdat een kortgeding geen rechterlijke uitspraak ten gronde mogelijk maakt, bepaalde het hof van beroep ook dat Ethias niet langer verplicht was om 100 procent van de financiële winsten toe te wijzen aan het pensioenplan, in afwachting van een uitspraak ten gronde.

Een eerste uitspraak ten gronde wordt momenteel verwacht in de loop van H1 2019. Op basis van duidelijke en geldige contractuele bepalingen is Belfius van mening dat Ethias

- niet eenzijdig de beheerskosten mag verhogen,
- niet eenzijdig het pensioenplan mag dekantonneren, en
- de overeenkomst voor winstdeling niet mag beëindigen.

Funding loss

Belfius Bank wordt momenteel geconfronteerd met enkele juridische procedures in verband met de "funding loss" vergoedingen gevraagd door de bank. Deze worden aangerekend aan professionele klanten bij de vroegtijdige terugbetaling van beroepskredieten. Deze vergoedingen worden berekend overeenkomstig de actuele wettelijke bepalingen en het toepasselijk contractueel kader van dergelijke kredieten om de financiële verliezen te weerspiegelen die de bank daadwerkelijk lijdt in het geval van een vroegtijdige terugbetaling van een beroepskrediet. Belfius boekte een voorziening om zich in te dekken tegen een mogelijke negatieve uitkomst van de actieve procedures waarin het meent te beschikken over minder sterke argumenten.

Onderzoek naar de "Panama Papers"

Deze paragrafen worden enkel vermeld met het oog op volledigheid, hoewel de onderstaande kwesties geen betrekking hebben op een geschil. Op 5 december 2017 deed de politie onder leiding van een onderzoeksrechter van Brussel een huiszoeking in het hoofdkantoor van Belfius in het kader van de Belgische parlementaire commissie over de "Panama Papers". De bank werd ondervraagd als getuige en werd niet beschuldigd van enige wanpraktijken. De reikwijdte van het onderzoek bestaat erin vast te stellen of er overtredingen op de witwaswetgeving zijn gebeurd en na te gaan wat de link is tussen Belfius Bank (of zijn voorgangers) en, onder meer, Experta en Dexia Banque Internationale à Luxembourg (nl. voormalige entiteiten van de groep Dexia).

Tot dusver ontving Belfius Bank geen verdere informatie sinds voornoemde huiszoeking plaatsvond.

6.7. ACHTERGESTELDE SCHULDEN

1. Uitsplitsing volgens aard

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
ACHTERGESTELDE CONVERTEERBARE SCHULDEN		
Eeuwigdurende achtergestelde schulden	0	0
Achtergestelde schulden met bepaalde looptijd	0	0
ACHTERGESTELDE, NIET-CONVERTEERBARE SCHULDEN		
Eeuwigdurende achtergestelde schulden	367 452	350 644
Achtergestelde schulden met bepaalde looptijd	1 031 201	848 325
TOTAAL	1 398 653	1 198 968
HYBRIDE KAPITAALINSTRUMENTEN EN TERUGBETAALBARE PREFERENTE AANDELEN	0	0

Een daling kan worden opgemerkt volgend op een achtergestelde obligatie van 175 miljoen EUR die op vervaldatum kwam in 1H 2017 en de vervroegde aflossing van twee achtergestelde obligaties van elk 20 miljoen EUR, gedeeltelijk gecompenseerd door de Tier 2-uitgifte (private placement) van EUR 50 miljoen in de eerste helft van 2017.

2. Analyse kasstromen en non cash posten

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
OPENINGSBALANS	913 004	1 398 653
KASSTROMEN		
Uitgifte van achtergestelde schulden	500 000	49 626
Terugbetaling van achtergestelde schulden	(4 321)	(215 472)
NON CASH POSTEN		
Wisselkoersverschillen	(14 261)	(30 808)
Werkelijke rentevoet	10 305	(480)
Herwaardering reële-waarde afdekking	(1 858)	(2 549)
Overdrachten tussen terugbetalingswaarde en agio/disagio	(4 216)	0
EINDBALANS	1 398 653	1 198 968

3. Uitsplitsing volgens looptijd en rentevoet

Zie toelichting 9.4., 9.5. en 9.6.

4. Uitsplitsing van de reële waarde

Zie toelichting 9.1.

5. Gegevens voor elke achtergestelde lening

Referentie-nummer	Munt	Boekwaarde in duizend v.d. munteenheid	Vervaldag of modaliteiten voor de looptijd	a) Omstandigheden waarin de onderneming deze lening vervroegd moet terugbetalen b) Voorwaarden voor de achterstelling c) Voorwaarden voor de omzetting	Vergoedingsvoorwaarden	Waarde in het reglementair Tier2 eigen vermogen (Phased In) in duizenden EUR
1.(1)	EUR	15 000	15/07/2019	a) niet van toepassing b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	gelinkt aan CMS(2)	4 608
2.(1)	EUR	40 000	03/12/2019	a) niet van toepassing b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	• als GBP Libor 12 m < 5%: rente = GBP Libor 12 m + 20 bp, • als GBP Libor 12 m > = 5 %: rente = 7,55%	15 378
3.(1)	EUR	11 000	16/12/2019	a) niet van toepassing b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	gelinkt aan CMS(2)	4 307
4.	EUR	29 965	01/03/2022	a) niet van toepassing b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	Euribor 3m + 43 bp	24 960
5.	EUR	44 957	04/04/2022	a) niet van toepassing b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	6%	38 284
6.	EUR	17 500	onbepaald (call datum : 29/12/2023)	a) mogelijk vanaf call datum, met akkoord van ECB, nadien op het einde van elke volgende periode van 12 jaar b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	4,609% tot 29/12/2023, nadien IRS 12j + 200 bp	17 500
7.	EUR	17 500	onbepaald (call datum : 29/12/2022)	a) mogelijk op call datum, met akkoord van ECB, op 29/12/2029 en nadien op het einde van elke volgende periode van 10 jaar b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	5,564% tot 29/12/2019, nadien IRS 3j + 200 bp	17 500
8.	EUR	50 000	onbepaald (call datum : 15/07/2023)	a) mogelijk vanaf call datum, met akkoord van ECB, nadien op het einde van elke volgende periode van 12 jaar b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	5,348% tot 15/07/2023, nadien IRS 12j + 200bp	50 000
9.	EUR	65 904	onbepaald (call datum : 18/05/2018)	a) mogelijk vanaf call datum, met akkoord van ECB, nadien op elke volgende coupondatum b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	Euribor 6m + 187 bp	65 904
10.	USD	50 000	onbepaald (call datum : 25/02/2018)	a) mogelijk vanaf call datum, met akkoord van ECB, nadien op elke volgende coupondatum b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	USD Libor 3 m + 175 bp	41 672
11.	USD	100 000	onbepaald (call datum : 21/03/2018)	a) mogelijk vanaf call datum, met akkoord van ECB, nadien op elke volgende coupondatum b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	USD Libor 3 m + 175 bp	83 344
12.(1)	JPY	10 000 000	11/09/2025	a) niet van toepassing b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	6,10%	74 060
13.(1)	JPY	10 000 000	11/09/2025	a) niet van toepassing b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	6,05%	74 060
14.	EUR	72 000	onbepaald (call datum : 1/1/2025)	a) mogelijk vanaf call datum, met akkoord van ECB, nadien jaarlijks b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	6,25% tot 01/01/2025, nadien Euribor 3 m + 417 bp	72 000
15.	EUR	546 217	11/05/2026	a) niet van toepassing b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	3,125%	546 217

(1) De rentestructuur besloten in het contract wordt beschouwd als niet nauw verbonden met het basiscontract; bijgevolg werd het afgesplitst en als een afzonderlijk afgeleid instrument gepresenteerd op de balans.
(2) CMS: Constant Maturity Swap.

6.8. OVERIGE VERPLICHTINGEN

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
OVERIGE VERPLICHTINGEN (UITGEZONDERD VERZEKERINGSACTIVITEITEN)	**1 222 052**	**1 428 332**
Gelopen kosten	112 180	107 232
Uitgestelde opbrengsten	33 204	30 567
Overige toegekende ontvangen bedragen	137	161
Salarissen en sociale lasten (te betalen)	139 196	137 391
Bedrijfsbelastingen	63 046	54 957
Hangende betalingen aan klanten en schulden aan dienstverleners	496 420	598 890
Hangende betalingen van leasingcontracten	88 654	155 895
Hangende betalingen van factoringactiviteiten	289 214	343 239
OVERIGE VERPLICHTINGEN SPECIFIEK VOOR VERZEKERINGSACTIVITEITEN	**313 900**	**333 989**
Schulden voor deposito's van cessionarissen	239 078	256 643
Schulden voortvloeiend uit directe verzekeringstransacties	53 176	56 848
Schulden voortvloeiend uit herverzekeringstransacties	21 615	20 456
Andere verzekeringsverplichtingen	31	43
TOTAAL	**1 535 952**	**1 762 321**

De overige verplichtingen zijn toegenomen als gevolg van een toename van uitstaande betalingen uit leasecontracten en factoring-activiteiten evenals aan klanten.

VII. TOELICHTINGEN BIJ DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING

(Sommige totalen kunnen afwijken als gevolg van afrondingen.)

Belangrijke bestanddelen die deel uitmaken van de resultatenrekening

We verwijzen naar hoofdstuk "Financiële resultaten" in het beheersverslag.

7.1. RENTEOPBRENGSTEN - RENTEKOSTEN

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
RENTEOPBRENGSTEN	**3 983 201**	**3 561 100**
RENTEOPBRENGSTEN OP ACTIVA NIET GEWAARDEERD TEGEN REËLE WAARDE VIA RESULTATENREKENING	**3 124 601**	**2 902 037**
Kas en tegoeden bij centrale banken	138	0
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	43 177	34 603
Leningen en voorschotten aan klanten	2 400 730	2 183 504
Voor verkoop beschikbare financiële activa	536 965	478 700
Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden	90 991	91 542
Rente op activa waarop een waardevermindering is geboekt	29 228	27 210
Renteopbrengsten op financiële verplichtingen (negatieve interest)(1)	17 414	85 427
Andere(1)	5 958	1 052
RENTEOPBRENGSTEN OP ACTIVA GEWAARDEERD TEGEN REËLE WAARDE VIA RESULTATENREKENING	**858 599**	**659 063**
Voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa	20 173	10 323
Financiële activa geboekt tegen reële waarde	0	0
Derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden	354 201	299 732
Derivaten als afdekkingsinstrumenten	484 225	349 008
RENTEKOSTEN	**(2 039 969)**	**(1 609 627)**
RENTEKOSTEN OP VERPLICHTINGEN NIET GEWAARDEERD TEGEN REËLE WAARDE VIA RESULTATENREKENING	**(623 995)**	**(462 636)**
Schulden aan kredietinstellingen	(9 616)	(9 501)
Schulden aan en deposito's van klanten	(128 129)	(89 136)
Schuldpapier	(347 851)	(236 396)
Achtergestelde schulden(1)	(30 621)	(39 447)
Rentekosten op financiële activa (negatieve interest)(1)	(105 191)	(86 363)
Andere	(2 587)	(1 792)
RENTEKOSTEN OP VERPLICHTINGEN GEWAARDEERD TEGEN REËLE WAARDE VIA RESULTATENREKENING	**(1 415 974)**	**(1 146 991)**
Financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	(747)	(652)
Financiële verplichtingen aangeduid tegen reële waarde	(122 437)	(99 218)
Derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden	(261 094)	(232 425)
Derivaten als afdekkingsinstrumenten	(1 031 696)	(814 697)
NETTORENTEOPBRENGSTEN	**1 943 232**	**1 951 473**

(1) De negatieve interest wordt verder gedetailleerd en is gepresenteerd als een specifiek lijnitem. De presentatie van 2016 is veranderd en is gealligneerd met de presentatie van 2017.

Nettorenteopbrengsten stegen met 8 miljoen EUR tot 1.951 miljoen EUR, voornamelijk ten gevolge van hogere commerciële volumes, strikt prijsbeheer, efficiënte afdekking van het renterisico, goede financiële markten (wat leidt tot een daling van de wholesale financieringskost), ondanks de aanhoudende omgeving van lage interestvoeten. Bovendien werden de nettorenteopbrengsten postitief beïnvloed (21 miljoen EUR) door de volumekorting van 40 basispunten op de toegepaste TLTOR II interestvoeten(*) en door de terugname van de opgebouwde maar uiteindelijk niet-betaalde negatieve interesten die waren opzijgezet sinds OIS (Overnight Index Swap) negatief werd. Meer specifiek, Belfius paste een minimum toe als interestvoet voor de vergoeding op kaswaarborgen (i.e. negatieve interestvoeten worden niet toegepast), maar deze interesten werden toch opgebouwd. Hierdoor, op basis van de overeenkomsten met betrekking tot de standaardisatie van de CSA (Credit Support Annex) contracten, waren deze interesten niet langer te betalen en was Belfius in de mogelijkheid om de opgebouwde interesten terug te nemen.

(*) De TLTRO was ontwikkeld om banken toe te laten om langetermijnfinanciering (4 jaar maturiteit) te ontvangen aan een kost van nul, zelfs met de mogelijkheid om een negatief tarief te ontvangen, één

dat overeenstemt met een retroactieve korting op het totaal, tot een maximum van 40 basispunten, te vergoeden. Deze korting zou enkel van toepasing zijn indien de banken een aantal doelstellingen zouden bereiken van verhoogde leningen aan de reële economie. De interestvoet welke van toepassing is voor iedere TLTRO II zal worden bepaald door de geschiedenis van de lening van de deelnemer in de periode 1 februari 2016 tot 31 januari 2018. Gezien er voor Belfius aan alle voorwaarden werd voldaan, werd de korting opgenomen in 2017.

7.2. DIVIDENDEN

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Voor verkoop beschikbare financiële activa	87 510	71 559
Voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa	723	1 525
Financiële activa geboekt tegen reële waarde	0	0
TOTAAL	**88 233**	**73 083**

De daling van de dividendinkomsten is hoofdzakelijk een gevolg van het uitzonderlijke dividend dat in 2016 werd ontvangen van Visa Belgium.

7.3. NETTORESULTAAT UIT ONDERNEMINGEN IN VERMOGENSMUTATIE

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Resultaat van ondernemingen in vermogensmutatie, voor belastingen	6 383	4 599
Aandeel van belastingen	(1 365)	(404)
Waardeverminderingen op goodwill	0	0
TOTAAL	**5 018**	**4 195**

7.4. NETTORESULTAAT UIT FINANCIËLE INSTRUMENTEN GEBOEKT TEGEN REËLE WAARDE VIA RESULTATENREKENING

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Nettoresultaat uit handelsdoeleinden	47 057	240 309
Nettoresultaat uit afdekkingen	(27 835)	(193 732)
Nettoresultaat uit financiële instrumenten geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening en resultaat uit de gerelateerde afgeleide producten	(2 352)	(434)
Waaronder afgeleide producten aangehouden voor handelsdoeleinden opgenomen in een fair value option-strategie	*9 864*	*(33 976)*
Wisselkoersactiviteit en -verschillen	0	0
TOTAAL	**16 870**	**46 143**

Nettoresultaat uit handelsdoeleinden is gestegen van 47 miljoen EUR in 2016 naar 240 miljoen EUR in 2017, o.a. verklaard door een verbetering van de markten, wat resulteerde in een positieve evolutie in de aanpassingen van de reële waarde. Bovendien kon Belfius efficiënt reageren op de wereldwijde trend naar standaardisatie van derivatencontracten. Als gevolg hiervan kon Belfius de overeenkomsten over bepaalde optionaliteiten in onderpandcontracten van derivaten afsluiten, wat een positief effect had op de resultaten. Op basis van deze contracten, boekte Belfius een globale netto impact van 75 miljoen EUR, omwille van de contractuele aanpassingen met deze tegenpartijen. Deze positieve impact, in de lijn "Nettoresultaat uit handelsdoeleinden", werd echter gedeeltelijk gecompenseerd door de impact van methodologische verfijningen binnen ALM beheer van leningen, door meer kredietrisico's op te nemen in de verwachte kasstromen, ten bedrage van -174 miljoen EUR in de lijn "Nettoresultaat uit afdekkingen".

Het totaal bedrag op de balans van credit value adjustment bedraagt -85 miljoen EUR eind 2017 (vergeleken met -182 miljoen EUR eind 2016) en het totaal bedrag op de balans van debit value adjustment

bedraagt 4 miljoen EUR eind 2017 (9 miljoen EUR eind 2016). Het totaal bedrag op de balans van de funding value adjustments bedraagt -42 miljoen EUR eind 2017 (vergeleken met -49 miljoen EUR eind 2016). We verwijzen ook naar toelichting 9.5 die verder detail geeft over de marktrisico's.

De totale impact op de resultatenrekening van credit value adjustments bedraagt +97 miljoen EUR in 2017 (vergeleken met +68 miljoen EUR in 2016), voor debit value adjustments -5 miljoen EUR in 2017 (vergeleken met -18 miljoen EUR in 2016) en voor funding value adjustments +7 miljoen EUR in 2017 (vergeleken met -1 miljoen EUR in 2016).

Resultaat uit afdekkingen

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
REËLE-WAARDEAFDEKKINGEN	**(7 466)**	**(13 136)**
Verandering in reële waarde van het afgedekte bestanddeel toe te schrijven aan het afgedekte risico	41 843	(27 485)
Veranderingen in reële waarde van afdekkingsderivaten	(49 309)	14 349
KASSTROOMAFDEKKING	**0**	**0**
Verandering in reële waarde van afdekkingsderivaten - ineffectief gedeelte	0	0
AFDEKKING VAN HET RENTERISICO VAN EEN PORTEFEUILLE	**(20 369)**	**(180 595)**
Verandering in reële waarde van het afgedekte bestanddeel	482 006	(769 701)
Veranderingen in reële waarde van afdekkingsderivaten	(502 376)	589 106
TOTAAL	**(27 835)**	**(193 732)**

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
STOPZETTING VAN KASSTROOMAFDEKKING (KASSTROMEN ZULLEN NOG STEEDS NAAR VERWACHTING PLAATSVINDEN) - BEDRAGEN OPGENOMEN IN DE RENTEMARGE	**108**	**103**

Door wijzigingen in het basisrisico (tussen, onder andere, OIS en BOR3M) en de omgeving van lage interestvoeten, is het nettoresultaat van hedge accounting gedaald. Niettemin werden de effectiviteitstesten ten allen tijde gerespecteerd. Merk op dat de rentepositie aangepast is omwille van bovenstaande methodologische verfijningen binnen ALM voor -174 miljoen EUR.

Belfius past voornamelijk reële-waardeafdekkingen toe voor de afdekking van het renterisico van activa en passiva door afdekkingsinstrumenten. Deze indekkingen worden zowel op macrobasis op het actief en op het passief als op micro-niveau voor bepaalde obligaties als emissies toegepast.

7.5. NETTORESULTAAT UIT INVESTERINGEN EN VERPLICHTINGEN

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Winsten op Leningen en voorschotten	16 447	17 276
Winsten op Voor verkoop beschikbare financiële activa	212 082	171 778
Winsten op Materiële vaste activa	8 976	10 746
Winsten op Verplichtingen	236	6
Overige winsten	12 234	0
TOTALE WINST	**249 975**	**199 806**
Verliezen op Leningen en voorschotten	(14 114)	(7 246)
Verliezen op Voor verkoop beschikbare financiële activa	(111 736)	(19 174)
Verliezen op Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden	(3)	(24)
Verliezen op Materiële vaste activa	(435)	(499)
Verliezen op Verkoop van activa aangehouden voor verkoop	(101)	(52)
Verliezen op Verplichtingen	(330)	(110)
Overige verliezen(1)	(10 031)	(27)
TOTALE VERLIES	**(136 750)**	**(27 133)**
NETTO WAARDEVERMINDERING	2 485	1 285
TOTAAL	**115 710**	**173 958**

(1) Merk op dat het resultaat voor 2016 als gevolg van de risicoafbouw in de "ex-Side" portefeuille in de kredietgarantie portefeuille is opgenomen in de regel "Overige winsten" en "Overige verliezen".

De toename is voornamelijk toe te wijzen aan Belfius Insurance met de verkoop van Aviabel, Pole Star en North Light voor een totaal bedrag van 67 miljoen EUR, alsook een meerwaarde van 9 miljoen EUR op desinvesteringen van obligaties, fondsen en aandelen na de liquidatie van "Belfius European Loan Fund", "Belins High Yield" en "Belins US corporate Bonds". Deze winsten werden geboekt onder "Winsten op voor verkoop beschikbare financiële activa". Een materieel deel van deze meerwaarden werd gereserveerd in de technische voorziening voor toekomstige discretionaire winstdelingselementen.

Verder realiseerde Belfius Bank een boekhoudkundige meerwaarde van 9 miljoen EUR op de verkoop van enkele obligaties in het laatste deel van diens voormalige actieve risico-afbouwingsprogramma. Deze winst werd geboekt onder "Winsten op leningen en voorschotten".

Nettowaardevermindering

(In duizend EUR)	Specifiek risico		Totaal
	Dotaties	Terugnemingen	
OP 31 DECEMBER 2016			
Effecten die voor verkoop beschikbaar zijn	(6 152)	8 637	2 485
TOTAAL	**(6 152)**	**8 637**	**2 485**

(In duizend EUR)	Specifiek risico		Totaal
	Dotaties	Terugnemingen	
OP 31 DECEMBER 2017			
Effecten die voor verkoop beschikbaar zijn	(1 933)	3 218	1 285
TOTAAL	**(1 933)**	**3 218**	**1 285**

Merk op dat het "Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen" rechtstreekse afboekingen en terugnames op financiële activa omvat, geclassificeerd als "Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden" of "Voor verkoop beschikbare financiële activa", die een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan. Wanneer financiële activa welke een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan en geclassificeerd zijn als "Voor verkoop beschikbare activa" worden afgestoten of afgeboekt, erkent Belfius het gerealiseerd resultaat in "Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen". Wanneer "Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden" die een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan worden afgeschreven, erkent Belfius het gerealiseerde resultaat daarvan in "Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen". Wanneer materiële en immateriële activa afgestoten

worden, worden alle gerealiseerde winsten en verliezen erkend in "Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen". Verder bevat het "Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen" de winsten en verliezen van verkochte leningen en voorschotten welke geen bijzondere waardevermindering ondergingen. De bijzondere waardeverminderingen op deze categorie worden erkend in "Waardeverminderingen op leningen en voorzieningen voor kredietverbintenissen".

7.6. HONORARIA EN ONTVANGEN - BETAALDE PROVISIES

	31/12/16			31/12/17		
(In duizend EUR)	Ontvangen	Betaald	Netto	Ontvangen	Betaald	Netto
Provisies op gemeenschappelijke beleggingsfondsen beheerd door derden	194 649	(5 594)	189 055	296 800	(57 140)	239 660
Verzekeringsactiviteiten[1]	116 559	(4 865)	111 694	113 341	(4 020)	109 321
Kredietactiviteit	34 826	(9 073)	25 753	36 262	(9 521)	26 741
Aankoop en verkoop van effecten	19 151	(1 268)	17 883	20 550	(1 599)	18 951
Aankoop en verkoop van beleggingsfondsen	30 314	(410)	29 904	29 326	(393)	28 933
Betalingsdiensten	144 756	(54 044)	90 712	154 841	(58 890)	95 951
Provisies aan niet-exclusieve makelaars	30 114	(20 281)	9 833	1 871	(11 735)	(9 864)
Diensten met betrekking tot effecten, uitgezonderd bewaring	3 015	(1 136)	1 879	4 767	(1 255)	3 512
Bewaring	18 208	(3 671)	14 537	23 539	(2 950)	20 589
Uitgiftes en plaatsingen van effecten	1 723	(2 357)	(633)	3 063	(3 604)	(542)
Effectiseringsvergoedingen	284	0	284	251	0	251
Private banking	17 423	(4 022)	13 401	18 457	(5 255)	13 203
Verrekening en afwikkeling	7 877	(5 184)	2 694	8 847	(6 116)	2 731
Uitlening van effecten	100	(22)	78	4 448	(4)	4 444
Financiële waarborgen[1]	6 109	(5 713)	396	5 196	(6 327)	(1 131)
TOTAAL	**625 109**	**(117 639)**	**507 470**	**721 472**	**(168 809)**	**552 663**

(1) Financiële garanties (vroeger omvat in "Verzekeringsactiviteiten") wordt verder gedetailleerd en is gepresenteerd als een specifiek lijn item. De presentatie van 2016 werd gealligneerd met de presentatie van 2017.

Een toename in "Provisies op gemeenschapelijke beleggingsfondsen beheerd door derden" kan worden genoteerd dankzij de strategie van Belfius om zijn vermogensbeheeractiviteit verder te ontwikkelen, o.a. door Belfius Investment Partners, alsook door een groeiende vraag van klanten, en verbeterde en minder volatiele aandelenmarkten.

7.7. VERZEKERINGSRESULTATEN

Merk op dat Belfius heeft beslist een aanpassing te doen voor 2016, dit om de presentatie van de winstgevendheid van de verzekeringsactiviteiten verder te verbeteren. Als gevolg hiervan heeft Belfius ervoor geopteerd om de cijfers van de verzekeringsresultaten inclusief intragroepstransacties tussen bank- en verzekeringsentiteiten te presenteren, het heeft voornamelijk betrekking op resultaten voor verzekeringscontracten afgesloten tussen de bank- en verzekeringsentiteiten van de groep en distributiecommissies die de verzekeraar aan de bank betaalt.

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
BRUTO VERDIENDE PREMIES		
In de geconsolideerde winst-en-verliesrekening (zoals gepresenteerd op de resultatenrekening)	1 386 144	1 451 024
Intragroepstransacties	16 692	17 157
Bruto verdiende premies inclusief intragroepstransacties	1 402 835	1 468 182

1. Overzicht per activiteit

A. Geconsolideerde resultatenrekening

	31/12/16				31/12/17			
(In duizend EUR)	Leven	Niet-Leven	Niet-Technisch	Totaal	Leven	Niet-Leven	Niet-Technisch	Totaal
OPBRENGSTEN	**295 392**	**148 443**	**38 275**	**482 109**	**267 246**	**200 427**	**25 962**	**493 635**
Technisch resultaat[1]	(355 524)	100 745	0	(254 779)	(359 903)	151 089	0	(208 814)
Bruto verdiende premies	769 297	633 539	0	1 402 835	799 667	668 515	0	1 468 182
Overige technische opbrengsten en kosten	(1 124 821)	(532 794)	0	(1 657 614)	(1 159 569)	(517 426)	0	(1 676 996)
Financieel resultaat	637 891	46 607	42 269	726 767	607 139	48 447	27 960	683 546
Renteopbrengsten , Rentekosten , Dividenden	535 991	45 903	20 645	602 539	469 961	41 941	22 057	533 959
Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen	105 874	775	13 845	120 494	143 628	6 224	3 378	153 230
Nettoresultaat uit ondernemingen in vermogensmutatie, Nettoresultaat uit financiële instrumenten geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening , Overige opbrengsten, Overige kosten	(3 974)	(72)	7 780	3 734	(6 450)	283	2 524	(3 643)
Ontvangen provisies en honoraria, Betaalde provisies en honoraria	13 025	1 091	(3 995)	10 121	20 009	891	(1 998)	18 903
KOSTEN	**(70 438)**	**(132 211)**	**(6 878)**	**(209 527)**	**(66 314)**	**(157 528)**	**(12 017)**	**(235 859)**
Waardeverminderingen op leningen en voorschotten en voorzieningen voor kredietverbintenissen, Waardeverminderingen op goodwill	2 978	446	(1 232)	2 192	946	(63)	(618)	265
Waardeverminderingen op immateriële en materiële vaste activa	0	0	0	0	0	0	0	0
NETTORESULTAAT VOOR BELASTINGEN	**227 931**	**16 678**	**30 165**	**274 774**	**201 878**	**42 836**	**13 327**	**258 042**
Belastingen	(58 236)	(3 496)	(12 469)	(74 201)	(31 259)	(7 011)	(49 214)	(87 484)
NETTORESULTAAT	**169 695**	**13 181**	**17 696**	**200 572**	**170 619**	**35 825**	**(35 887)**	**170 558**
Aandeel minderheidsbelangen	0	0	0	0	0	0	0	0
Aandeel van de aandeelhouders van de moedermaatschappij	169 695	13 181	17 725	200 601	170 619	35 825	(35 887)	170 558

(1) Resultatenrekening IX. Technisch resultaat uit verzekeringsactiviteiten.

B. Geconsolideerde balans

Technische voorzieningen van verzekeringsmaatschappijen (In duizend EUR)	31/12/16				31/12/17			
	Leven	Niet-Leven	Niet-Technisch	Totaal	Leven	Niet-Leven	Niet-Technisch	Totaal
Technische voorzieningen uit hoofde van verzekeringscontracten	14 811 732	1 184 944		15 996 676	13 914 503		1 245 370	15 159 874
Technische voorzieningen unit-linked	2 175 157			2 175 157	2 575 772			2 575 772
Deel van de herverzekeraars in de technische voorzieningen	164 355	92 709		257 064	180 757		96 174	276 930

Belfius Insurance rapporteert in 2017 een technisch resultaat van -228 miljoen EUR ten opzichte van -276 miljoen EUR vorig boekjaar, een stijging met 48 miljoen EUR. Het resultaat Niet-Leven steeg met 50 miljoen EUR tot 151 miljoen EUR, Het technisch resultaat Leven daarentegen daalde met 3 miljoen EUR tot -380 miljoen EUR.

Leven

Conform IFRS 4, wordt de depositocomponent voor een aantal beleggingscontracten zonder discretionaire winstdeling ontbundeld en gewaardeerd als een financieel instrument in overeenstemming met IAS 39. Dat betekent dat de premie-inkomsten en technische lasten van die contracten niet worden gerapporteerd onder de technische marge. Het betreft voornamelijk Tak 23-contracten.

De bruto verdiende premies stijgen met 3,9% van 769 tot 780 miljoen EUR. De groei toont zich zowel in de klassieke verzekeringsproducten als in de beleggingsverzekering met winstdeling.

Het technisch resultaat Leven daalde met 3 miljoen EUR ten opzichte van 2016. De lagere rentekost die volgt uit dalende technische voorzieningen wordt gecompenseerd door aanvullende voorzieningen voor discretionaire winstdeling (76 miljoen EUR) naar aanleiding van de realisatie van meerwaarden binnen het segment Leven. De voorziening waarborgt een boekhoudkundige overeenstemming waarbij een deel van de beleggingsresultaten toegewezen wordt aan winstdeling voor het jaar waarin jaarlijkste winstdeling wordt toegekend aan de polishouders. Voor 2016 resulteerde het stopzetten van een groepsverzekering met de Non-Profit sector in een negatieve impact op het technisch resultaat met 51 miljoen EUR omdat de gerealiseerde meerwaarden binnen het gekantonneerde beheer werden toegewezen aan de klant.

Niet-Leven

De bruto verdiende premies stijgen met 5,5% van 634 tot 669 miljoen EUR. Deze groei toont het succes van het bankverzekeringsmodel en de digitale ontwikkelingen van Belfius. In 2016 werd het technisch resultaat Niet-Leven geïmpacteerd door een aantal elementen, zoals de terroristische aanslagen in maart, de overstromingen in het tweede kwartaal en een bijboeking van reserves naar aanleiding van een herziening van de indicatieve tabellen.

Daartegenover kan 2017 gekenmerkt worden als een gemiddeld schadejaar. Er waren geen significante gebeurtenissen in tegenstelling tot 2016. Globaal stellen we vast dat de frequentie in het aantal schadegevallen verder blijft dalen, maar dat op hetzelfde moment, de gemiddelde kost per schade toeneemt.

2. Bruto verdiende premies

(In duizend EUR)	31/12/16			31/12/17		
	Verzekeringscontracten	Beleggingscontracten met DPF	Totaal	Verzekeringscontracten	Beleggingscontracten met DPF	Totaal
Bruto ontvangen premies	467 599	301 699	769 297	474 465	325 202	799 667
Wijziging in brutovoorziening voor niet-verdiende premie (UPR)	0	0	0	0	0	0
BRUTO VERDIENDE PREMIES	**467 599**	**301 699**	**769 297**	**474 465**	**325 202**	**799 667**

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
BRUTO ONTVANGEN PREMIES LEVEN	**769 297**	**799 667**
Rechtstreekse zaken	768 860	798 000
Aangenomen herverzekering	437	1 667
BRUTO ONTVANGEN PREMIES UNIT-LINKED	**120 835**	**250 115**

3. Verzekeringsresultaten Niet-Leven per productgroep

(In duizend EUR)	Bruto verdiende premies	Schadelast en andere technische kosten	Acquisitie-commissie-lonen	Technisch resultaat her-verzekering	Financieel resultaat	Beheers- en administratie kosten	Andere	Netto-resultaat voor belastingen
TOTAAL OP 31 DECEMBER 2015	633 539	(383 894)	(124 983)	(23 916)	46 607	(132 211)	1 537	16 678
AANGENOMEN HERVERZEKERING	2 158	(8 884)	(221)	(541)	1 253	(179)	(9)	(6 423)
RECHTSTREEKSE ZAKEN	631 381	(375 010)	(124 762)	(23 375)	45 354	(132 032)	1 546	23 101
Allerlei risico's/ongevallen	103 130	(44 804)	(21 559)	(7 788)	8 707	(24 181)	(14)	13 493
Motorrijtuigen/burgerlijke aansprakelijkheid	163 254	(103 531)	(28 342)	(7 241)	21 505	(36 455)	(25)	9 164
Motorrijtuigen/andere takken	84 947	(50 366)	(15 816)	(796)	1 360	(20 355)	(1)	(1 028)
Brand en andere schade aan goederen	208 241	(112 346)	(51 942)	(7 162)	7 162	(35 760)	(11)	8 183
Andere[1]	71 808	(63 963)	(7 103)	(388)	(15 281)	6 620	1 596	(6 711)

(1) Omvat kredieten en borgtochten, niet-leven distributie, ziekte en arbeidsongevallen.

(In duizend EUR)	Bruto verdiende premies	Schadelast en andere technische kosten	Acquisitie-commissie-lonen	Technisch resultaat her-verzekering	Financieel resultaat	Beheers- en administratie kosten	Andere	Netto-resultaat voor belastingen
TOTAAL OP 31 DECEMBER 2016	668 515	(369 870)	(129 789)	(17 768)	48 447	(157 528)	833	42 841
AANGENOMEN HERVERZEKERING	1 753	(1 229)	(171)	(337)	1 246	(83)	(9)	1 168
RECHTSTREEKSE ZAKEN	666 763	(368 640)	(129 617)	(17 431)	47 201	(157 445)	843	41 673
Allerlei risico's/ongevallen	109 298	(56 875)	(22 672)	(723)	9 097	(28 992)	(80)	9 053
Motorrijtuigen/burgerlijke aansprakelijkheid	168 161	(120 954)	(28 578)	1 787	22 664	(42 557)	(193)	330
Motorrijtuigen/andere takken	92 228	(51 915)	(17 684)	(940)	1 550	(23 590)	(13)	(364)
Brand en andere schade aan goederen	223 317	(83 884)	(55 622)	(16 982)	7 215	(45 792)	(310)	27 943
Andere[1]	73 759	(55 012)	(5 060)	(574)	(16 514)	6 675	1 437	4 712

(1) Omvat kredieten en borgtochten, niet-leven distributie, ziekte en arbeidsongevallen.

7.8. OVERIGE OPBRENGSTEN

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Bedrijfsbelastingen	8	3
Huuropbrengsten uit vastgoedbeleggingen	23 144	25 519
Overige huuropbrengsten	6 216	4 191
Terugnames van voorzieningen voor geschillen	9 423	842
Vastgoedprojecten[1][2]	44 805	2 505
Overige opbrengsten uit andere activiteiten[1][3]	135 189	108 834
OVERIGE OPBRENGSTEN	218 785	141 895

(1) Vastgoedprojecten worden verder gedetailleerd en zijn nu gepresenteerd als een specifiek lijn item. De presentatie van 2016 werd veranderd om te alligneren met de presentatie van 2017.
(2) In 2016, Belfius heeft meer vastgoedprojecten gerealiseerd dan in 2017. De opbrengst opgenomen in overige opbrengsten bedraagt 3 miljoen EUR (vergeleken met 45 miljoen EUR in 2016) terwijl de investeringskosten in de overige kosten 1 miljoen EUR bedragen (vergeleken met 40 miljoen EUR in 2016).
(3) "Overige opbrengsten uit andere activiteiten" omvatten ook overige bedrijfsopbrengsten voor operationele leasing en overige operationele opbrengsten.

7.9. OVERIGE KOSTEN

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Sectorheffingen[1]	(220 215)	(217 356)
Onderhoud en herstellingen van gebouwen (vastgoedbeleggingen) die tijdens het lopende boekjaar opbrengsten genereerden	(6 618)	(9 095)
Voorzieningen voor geschillen[2]	(300)	(39 475)
Vastgoedprojecten[3][4]	(40 181)	(1 337)
Overige kosten uit andere activiteiten[3][5]	(113 953)	(112 650)
OVERIGE KOSTEN	(381 267)	(379 913)

(1) Sectorheffingen zijn specifieke belastingen voor financiële instellingen, het omvat
→ de bijdrage voor het depositogarantiestelsel,
→ Abonnementstaks,
→ Financiële Stabiliteitsbijdrage en
→ de bijdragen aan het Single Resolution Fund.
Belfius heeft ervoor gekozen om een deel van de bijdrage aan het Single Resolution Fund te betalen via een onherroepelijke verbintenis van betaling. Deze betalingsverbintenis is volledig gedekt door de kaswaarborgen. Hiervoor heeft Belfius 17,5 miljoen EUR in haar buitenbalansposten opgenomen.
(2) De stijging van de "Voorzieningen voor geschillen" is voornamelijk te wijten aan bedragen welke zijn voorzien voor juridische geschillen met derden.
(3) Vastgoedprojecten worden verder gedetailleerd en zijn nu gepresenteerd als een specifiek lijn item. De presentatie van 2016 werd veranderd om te alligneren met de presentatie van 2017.
(4) In 2016, Belfius heeft meer vastgoedprojecten gerealiseerd dan in 2017. De opbrengst opgenomen in overige opbrengsten bedraagt 3 miljoen EUR (vergeleken met 45 miljoen EUR in 2016) terwijl de investeringskosten in de overige kosten 1 miljoen EUR bedragen (vergeleken met 40 miljoen EUR in 2016).
(5) "Overige kosten uit andere activiteiten" omvat overige bedrijfskosten voor operationele leasing (met uitzondering van huurkosten en voorwaardelijke leasebetalingen), afschrijvingen op kantoormeubilair en andere uitrusting in operationele leasing gegeven, overige bedrijfskosten, afschrijvingen op vastgoedbeleggingen, en andere bedrijfsbelastingen.

7.10. PERSONEELSKOSTEN

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Lonen en salarissen	(420 573)	(417 380)
Sociale zekerheid en verzekeringskosten	(123 001)	(118 827)
Pensioenkosten - toegezegde-pensioenregelingen[1]	(37 791)	(29 890)
Pensioenkosten - toegezegde-bijdrageregelingen[1]	(577)	(202)
Andere verplichtingen na pensionering (terugname / gebruik)	(651)	(297)
Andere langetermijnpersoneelsbeloningen	(4 014)	(3 648)
Herstructureringskosten (terugname / gebruik)[1][2]	19 906	28 477
Overige kosten	(13 501)	(20 558)
TOTAAL	(580 201)	(562 324)

(1) We verwijzen naar toelichting 6.6. "Voorzieningen en voorwaardelijke verplichtingen" voor een gedetailleerde beschrijving.
(2) De evolutie in de herstructureringskosten is door de terugneming/gebruik van de voorziening als gevolg van de uitvoering van het "herstructureringsplan 2016".

Gemiddeld VTE op 31/12/2016	België	Luxemburg	Ierland	Volledig geconsolideerd
Management	153	1	2	156
Werknemers	6 193	3	7	6 203
TOTAAL	6 346	4	9	6 359
waarvan de bankgroep	5 064	3	9	5 076
waarvan de verzekeringsgroep	1 282	1	0	1 283

Gemiddeld VTE op 31/12/2017	België	Luxemburg	Ierland	Volledig geconsolideerd
Management	153	2	2	157
Werknemers	6 111	4	6	6 121
TOTAAL	6 264	6	8	6 278
waarvan de bankgroep	4 979	3	8	4 990
waarvan de verzekeringsgroep	1 285	3	0	1 288

7.11. ALGEMENE EN ADMINISTRATIEKOSTEN

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Nutsvoorzieningen	(27 730)	(28 055)
Operationele leasing (m.u.v. technologie- en systeemkosten)	(7 297)	(7 363)
Honoraria	(34 794)	(42 588)
Marketing, reclame en public relations	(44 948)	(55 968)
Technologie- en systeemkosten	(157 495)	(178 788)
Softwarekosten en onderzoeks- en ontwikkelingskosten	(26 350)	(35 250)
Herstellings- en onderhoudskosten	(515)	(398)
Herstructureringskosten andere dan personeel	2 468	7 172
Verzekeringen (m.u.v. deze met betrekking op pensioenen)	(3 834)	(3 800)
Waardentransport	(18 574)	(17 118)
Bedrijfsbelastingen	(51 245)	(57 922)
Andere algemene en administratieve kosten	(77 051)	(59 234)
TOTAAL	**(447 364)**	**(479 313)**

In 2017, stegen de algemene en administratieve kosten met 32 miljoen EUR, tot 479 miljoen EUR op jaareinde 2017 als gevolg van hogere honoraria, marketing kosten, technologie en systeem kosten, en software kosten en onderzoek en ontwikkelingskosten, in lijn met het investeringsprogramma van Belfius in de digitale revolutie binnen de financiële diensten.

7.12. AFSCHRIJVINGEN VASTE ACTIVA

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Afschrijvingen op gebouwen	(30 365)	(29 720)
Afschrijvingen op andere materiële activa	(10 796)	(10 738)
Afschrijvingen op immateriële activa[1]	(31 561)	(43 213)
TOTAAL	**(72 722)**	**(83 672)**

(1) Als gevolg van aanhoudende investeringen in digitalisering en innovatie, worden meer interne ontwikkelingskosten gekapitaliseerd sinds enkele jaren. Als gevolg stegen de afschrijvingen op immateriële activa.

7.13. WAARDEVERMINDERINGEN OP LENINGEN EN VOORSCHOTTEN EN VOORZIENINGEN VOOR KREDIETVERBINTENISSEN

1. Collectieve waardeverminderingen

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Dotaties	(46 088)	(41 581)
Terugnemingen	75 734	48 492
TOTAAL COLLECTIEVE WAARDEVERMINDERINGEN OP LENINGEN	**29 646**	**6 911**

2. Specifieke waardeverminderingen

	31/12/16				
(In duizend EUR)	Dotaties	Terugnemingen	Verliezen	Recuperaties	Totaal
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	(43)	0	0	0	(43)
Leningen en voorschotten aan klanten	(264 914)	158 383	(62 537)	23 644	(145 424)
Activa uit de verzekeringsactiviteit[1]	(123)	259	0	0	136
Overige vorderingen	(759)	0	0	0	(759)
Verbintenissen	(6 566)	7 041	0	0	475
TOTAAL	**(272 405)**	**165 684**	**(62 537)**	**23 644**	**(145 615)**

(1) Is gepresenteerd onder item XV. van de Activa.

	31/12/17				
(In duizend EUR)	Dotaties	Terugnemingen[1]	Verliezen	Recuperaties	Totaal
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	0	43	(19)	0	24
Leningen en voorschotten aan klanten[1]	(492 753)	582 950	(160 981)	28 641	(42 143)
Activa uit de verzekeringsactiviteit[2]	(291)	30	0	0	(262)
Overige vorderingen	(560)	50	0	0	(510)
Verbintenissen	(1 992)	4 958	0	0	2 967
TOTAAL	**(495 595)**	**588 030**	**(161 000)**	**28 641**	**(39 924)**

(1) In het kader van het beheer van de globale kredietkwaliteit van zijn portefeuille van leningen, heeft Belfius ervoor gekozen om bepaalde leningen te verkopen die volledig of aanzienlijk afgewaardeerd zijn. Verder volbracht Belfius het laatste stuk van zijn voormalig actieve tactische risico-afbouwingsprogramma door enkele Amerikaanse RMBS obligaties uit de voormalige Side portefeuille (sinds 01/01/2017 gefuseerd met Group Center) te verkopen. De impact op de risicokost van de verkoop van deze Amerikaanse RMBS obligaties bedroeg 27 miljoen EUR, wat resulteerde in een historisch lage risicokost ("cost of risk"). Als gevolg hiervan steeg de dekkingsgraad van Belfius, waarmee het vermogen om potentiële verliezen uit niet-renderende leningen van Belfius op te vangen, van 54,38 % tot 63,29 %. We verwijzen naar toelichting Alternatieve Prestatiemaatstaven voor meer informatie.
(2) Is gepresenteerd onder item XV. van de Activa.

Merk op dat het "Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen" rechtstreekse afboekingen en terugnames op financiële activa omvat, geclassificeerd als "Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden" of "Voor verkoop beschikbare financiële activa", die een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan. Wanneer financiële activa welke een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan en geclassificeerd zijn als "Voor verkoop beschikbare activa" worden afgestoten of afgeboekt, erkent Belfius het gerealiseerd resultaat in "Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen". Wanneer "Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden" die een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan worden afgeschreven, erkent Belfius het gerealiseerde resultaat daarvan in "Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen". Wanneer materiële en immateriële activa afgestoten worden, worden alle gerealiseerde winsten en verliezen erkend in "Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen". Verder bevat het "Nettoresultaat uit investeringen en verplichitngen" de winsten en verliezen van verkochte leningen en voorschotten welke geen bijzondere waardevermindering ondergingen. De bijzondere waardeverminderingen op deze categorie worden erkend in "Waardeverminderingen op leningen en voorzieningen voor kredietverbintenissen".

7.14. WAARDEVERMINDERINGEN OP IMMATERIËLE EN MATERIËLE VASTE ACTIVA

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Waardevermindering op vastgoedbeleggingen	525	133
Waardevermindering op terreinen en gebouwen[1]	1 978	13 727
Waardevermindering op voor verkoop aangehouden vaste activa	0	(511)
Waardevermindering op immateriële activa[2]	0	(3 882)
TOTAAL	**2 502**	**9 467**

(1) Merk op dat de terugneming gerelateerd is aan de hoofdzetel van Belfius Rogier Toren. De waarde van het gebouw is gestegen door een herziening van de bezettingsgraad als gevolg van de "Belfius Together" -en "Belfius Way of Working" -strategie waar de werknemers van Belfius Insurance en Belfius Bank in Brussel (centrum) meer en meer hetzelfde hoofdkwartier delen.
(2) Als gevolg van aanhoudende investeringen in digitalisering en innovatie heeft Belfius in 2017 een review gedaan van het (verwachte) economische gebruik van zijn intern ontwikkelde software en, waar nodig, waardeverminderingen erkend.

7.15. WAARDEVERMINDERING OP GOODWILL

Nihil.

Op basis van het jaarlijkse onderzoek op bijzondere waardeverminderingen was het niet nodig om een bijzondere waardevermindering op goodwill te boeken. Het onderzoek op bijzondere waardeverminderingen werd uitgevoerd door het vergelijken van de eigen vermogenswaarde van Belfius Insurance met de "bedrijfswaarde". Deze bedrijfswaarde werd bepaald op basis van een discounted cash flow model op basis van de volgende gegevens:

- financieel plan voor 5 jaar,
- disconteringsvoet: een rendement op eigen vermogen van 10 % en
- een lange termijn groei voor België van 0,5 %.

Merk op dat het financieel plan enkel een beperkte impact heeft op het onderzoek op bijzondere waardeverminderingen. De belangrijkste drivers zijn de disconteringscurve en de langetermijngroei ratio. Op basis van dat scenario kon een overschot worden geïdentificeerd, merk op dat de parameters ten opzichte van vorig jaar niet gewijzigd zijn.

Voor 2016 en 2017 werd dit vastgesteld in alle scenario's (variërend van een groeitempo op jaarbasis van -2% naar +2% en een disconteringsvoet van 6% tot 12%), waardoor geen waardevermindering nodig is. De veronderstellingen voor deze scenario's zijn afgestemd op de verwachte evolutie van de resultaten in het financieel plan en op de marktomstandigheden voor kapitaalkosten. Alleen als het vereiste rendement op eigen vermogen (disconteringscurve) 14% (2016) en 16% (2017) zou zijn, samen met een groei van 0,0%, dan zou er een bijzondere waardevermindering nodig zijn. Bij een rendement op eigen vermogen van 10% zou een bijzondere waardevermindering van toepassing zijn vanaf een negatieve groei van 7% (2016) of 11% (2017), na de realisatie van het financieel plan.

7.16. BELASTINGEN

	31/12/16			31/12/17		
(In duizend EUR)	Belastingen op het resultaat van het lopend boekjaar	Overige belastingen	Totaal	Belastingen op het resultaat van het lopend boekjaar	Overige belastingen	Totaal
Belastingen lopend boekjaar: Inkomstenbelastingen lopend boekjaar	(57 904)		(57 904)	(159 371)		(159 371)
Belastingen lopend boekjaar: Inkomstenbelastingen vorige boekjaren		4 116	4 116		2 300	2 300
Belastingen lopend boekjaar: Voorzieningen voor fiscale geschillen		(2 734)	(2 734)		(34 186)	(34 186)
TOTAAL BELASTINGEN LOPEND BOEKJAAR			**(56 522)**			**(191 258)**
Uitgestelde belastinglatenties lopend boekjaar	(204 980)		(204 980)	(228 870)		(228 870)
Uitgestelde belastinglatenties vorig boekjaar		17 230	17 230		63 121	63 121
TOTAAL UITGESTELDE BELASTINGEN			**(187 750)**			**(165 749)**
EINDTOTAAL	**(262 884)**	**18 612**	**(244 272)**	**(388 241)**	**31 235**	**(357 007)**
STANDAARD BEREKEND BELASTINGTARIEF			**31.34%**			**37.09%**

1. Effectieve vennootschapsbelastingen

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
NETTORESULTAAT VOOR BELASTINGEN	**779 524**	**962 528**
Winsten en verliezen van vennootschappen geboekt volgens de vermogensmutatiemethode	5 018	4 195
BELASTBARE BASIS (A)	**774 505**	**958 334**
Statutair belastingtarief	33.99%	33.99%
BELASTINGEN OP BASIS VAN STATUTAIR TARIEF	**263 254**	**325 738**
Belastingeffect van tarieven in andere wetgeving	9 173	(7 684)
Belastingeffect van niet-belastbare opbrengsten(1)	(35 112)	(13 424)
Belastingeffect van niet-aftrekbare kosten	30 315	12 124
Belastingeffect door herwaardering van niet-erkende actieve belastinglatenties	10 807	(6 631)
Belastingeffect van veranderingen in belastingtarief	1 699	105 920
Inkomsten belast aan verminderd tarief(2)	(2 673)	(32 269)
Andere toename (afname) van statutaire belastingen	(14 579)	4 467
BELASTINGEN OP RESULTAAT VAN HET BOEKJAAR (B)	**262 884**	**388 241**
Belastbare basis	774 505	958 334
EFFECTIEF BELASTINGTARIEF (B)/(A)	**33.9%**	**40.5%**

(1) Voornamelijk definitief vrijgestelde inkomsten (dividenden en meerwaarden op aandelen).
(2) Betreft de verkoop van aandelen, voornamelijk de verkochte aandelen van Aviabel, North Light and Pole Star.

2. Hervorming Belgische vennootschapsbelasting

De Belgische vennootschapsbelastinghervorming, vastgesteld voor het einde van 2017, beslist een graduele verlaging, naast andere maatregelen, van het nominale vennootschapsbelastingstarief van 33,9% in 2017 naar 25% tegen 2020. Dit leidt tot een stijging van het effectieve belastingtarief voor Belfius met 66 basispunten, van 33,9% in 2016 naar 40,5% in 2017; zonder de Belgische vennootschapsbelastinghervorming zou het effectieve belastingtarief 29,5% zijn geweest.

Volgens IAS12 worden belastingvorderingen en -verplichtingen beoordeeld aan de hand van de tarieven en wetten die zijn vastgesteld of materieel zijn vastgesteld op balansdatum. Belfius heeft daarom een herziening van de uitgestelde belastingen uitgevoerd, waardoor

- de niet-gerealiseerde resultaten met 67 miljoen EUR zijn gestegen, waarvan 17 miljoen EUR voor de bankgroep en 49 miljoen EUR voor de verzekeringsgroep en
- een negatief effect is op het nettoresultaat 2017 van Belfius door de herziening van de uitgestelde belastingen, resulterend in een bijkomende belasting voor de bankgroep (64 miljoen EUR) en de verzekeringsgroep (42 miljoen EUR).

Nettoresultaat – Aandeel van de aandeelhouders van de moedermaatschappij (In duizend EUR)	31/12/2017	Bijdrage Bank in de groep	Bijdrage Verzekeringen in de groep
NETTORESULTAAT – AANDEEL VAN DE AANDEELHOUDERS VAN DE MOEDERMAATSCHAPPIJ VOOR HERZIENING	711 422	498 881	212 541
Impact herziening uitgestelde belastingen	(105 920)	(63 937)	(41 983)
NETTORESULTAAT – AANDEEL VAN DE AANDEELHOUDERS VAN DE MOEDERMAATSCHAPPIJ	**605 502**	**434 944**	**170 558**

ANDERE TOELICHTINGEN BIJ DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

VIII. TOELICHTINGEN BIJ DE GECONSOLIDEERDE BUITENBALANSRUBRIEKEN

(Sommige totalen kunnen afwijken als gevolg van afrondingen.)

8.1. HANDEL VOLGENS STANDAARDMARKTCONVENTIES (REGULAR WAY TRADE)

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Te verstrekken leningen en aankopen van activa	1 551 820	2 302 973
Te ontvangen fondsen en verkopen van activa	1 295 247	7 976 417

8.2. WAARBORGEN

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Gegeven waarborgen aan banken	1 337 642	1 274 481
Gegeven waarborgen aan klanten	4 027 258	3 869 989
Ontvangen waarborgen van banken[1]	918 144	957 394
Ontvangen waarborgen van klanten	29 875 666	30 462 784

(1) Dit bedrag omvat vooral de ontvangen persoonlijke zekerheden en aanverwante verhaalrechten voor derivaten.

8.3. KREDIETLIJNEN

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Niet-gebruikte kredietlijnen verstrekt aan kredietinstellingen	738 843	206 907
Niet-gebruikte kredietlijnen verstrekt aan klanten	22 607 338	23 606 619
Niet-gebruikte kredietlijnen bekomen van kredietinstellingen	8 648	21 352

8.4. ANDERE VERBINTENISSEN IN HET KADER VAN FINANCIERINGSACTIVITEITEN

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Verzekeringsactiviteit - Ontvangen verbintenissen	70 276	70 151
Bankactiviteit - Gegeven verbintenissen[1]	22 534.469	21.032.593
Bankactiviteit - Ontvangen verbintenissen	69 838 280	69 865 357

(1) Voornamelijk gerelateerd aan gekoppelde terugkoopovereenkomsten en waarborgstelling voor schulden bij de Europese Centrale Bank en andere centrale banken.

Voor een gedetailleerde bespreking van de liquiditeitspositie verwijzen we naar het deel "Risicobeheer" van het beheersverslag.

De rubriek "Bankactiviteit - gegeven verbintenissen" omvat ook de onderliggende activa van de pandbrieven ("het covered bond programma").

Het bijzonder vermogen van het "covered bond programma" omvat voornamelijk woonkredieten voor 8,4 miljard EUR (nominaal) eind 2016 en voor 7,2 miljard EUR (nominaal) eind 2017.

Zie toelichting 6.3 "Schuldpapier".

8.5. VERBINTENISSEN AAN SINGLE RESOLUTION FUND

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Single Resolution Fund - Gegeven verbintenissen	9 517	17 473

Belfius heeft ervoor gekozen om een deel van de bijdrage aan het Single Resolution Fund te betalen via een onherroepelijke verbintenis van betaling. Deze betalingsverbintenis is volledig gedekt door de kaswaarborgen.

8.6. LENING EN ONTLENING VAN EFFECTEN (IN HET KADER VAN "BOND LENDING EN BOND BORROWING TRANSACTIES")

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Lening van effecten	349 491	1 627 190
Ontlening van effecten	16	0

In het kader van zijn liquiditeitsbeheer, treedt Belfius van tijd tot tijd in obligatielenings transacties tegen vergoedingen.

IX. TOELICHTINGEN MET BETREKKING TOT HET RISICOBEHEER

(Sommige totalen kunnen afwijken als gevolg van afrondingen.)

9.1. REËLE WAARDE

1. De reële waarde van financiële instrumenten

A. Uitsplitsing van de reële waarde van activa

	31/12/16			31/12/17		
(In duizend EUR)	Boekhoud-kundige waarde	Reële waarde	Verschil	Boekhoud-kundige waarde	Reële waarde	Verschil
Kas en tegoeden bij centrale banken	5 111 050	5 111 050	0	10 236 669	10 236 669	0
Leningen en voorschotten[1][2]	111 704 952	119 020 584	7 315 632	104 178 353	110 940 869	6 762 516
Leningen en andere voorschotten[2]	105 244 638	113 700 246	8 455 608	98 992 204	106 300 820	7 308 616
Obligaties	6 460 314	5 320 338	(1 139 976)	5 186 149	4 640 049	(546 100)
Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden	5 393 247	5 428 785	35 537	5 441 999	5 453 674	11 674
Financiële activa geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	2 985 979	2 985 979	0	3 240 298	3 240 298	0
Voor verkoop beschikbare financiële activa	18 819 789	18 819 789	0	17 982 597	17 982 597	0
Derivaten	25 307 222	25 307 222	0	20 303 034	20 303 034	0
Vaste activa (groep activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten[3]	28 772	47 164	18 392	18 782	32 974	14 192

(1) Aangezien de rentevoeten zijn gestegen in 2017, is de reële waarde van de leningsportefeuille gedaald in vergelijking met jaareinde 2016. De daling van het verschil tussen de boekwaarde en de reële waarde tussen 2016 (7,3 miljoen EUR) en 2017 (6,8 miljoen EUR) is voornamelijk te wijten aan de verbetering van de credit spreads, de reële waarde van de obligatieportefeuille is toegenomen in vergelijking met jaareinde 2016. Merk op dat een interne schatting van de toekomstige potentiële vooruitbetalingsratio is meegenomen bij de bepaling van de reële waarde.

(2) Gelieve op te merken dat de cijfers van 2016 werden aangepast.

(3) In 2017, heeft Belfius Insurance om haar investeringen te liquideren in volgende geconsolideerde fondsen: "Belfius European Loans Fund", "Belins High Yield" en "Belins US Corporate Bonds". De beslissing werd genomen na een herziening van het investeringskader, en er werd vastgesteld dat de volatiliteit van deze fondsen niet meer voldeed aan het nieuwe investeringskader van Belfius Insurance.

B. Uitsplitsing van de reële waarde van verplichtingen

	31/12/16			31/12/17		
(In duizend EUR)	Boekhoud-kundige waarde	Reële waarde	Verschil	Boekhoud-kundige waarde	Reële waarde	Verschil
Leningen en deposito's	86 752 871	86 938 237	185 366	87 384 376	87 479 299	94 923
Schuldpapier[1]	23 981 430	24 604 690	623 260	22 027 063	22 637 612	610 549
Achtergestelde schulden	1 398 653	1 506 575	107 922	1 198 968	1 336 003	137 034
Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	7 524 251	7 524 251	0	8 892 710	8 892 710	0
Derivaten	29 572 521	29 572 521	0	21 264 032	21 264 032	0
Verplichtingen opgenomen in groep die wordt afgestoten en beëindigde bedrijfsactiviteiten	0	0	0	0	0	0

(1) Gelieve op te merken dat de cijfers van 2016 werden aangepast.

Voor sommige activa en passiva raamt Belfius dat de reële waarde hun boekhoudkundige waarde benadert (zoals verder uitgelegd in de waarderingstechnieken). Bijkomend schat Belfius dat het eigen kredietrisico niet significant is gewijzigd en dus geen herwaardering van het eigen kredietrisico in rekening neemt.

In de boekwaarde werd de "Herwaardering van afdekking van het renterisico van een portefeuille" niet opgenomen, maar apart getoond op de balans . De waarde van het ingedekte renterisico bedrag is in 2016 op het actief 4 534 miljoen EUR en op het passief 207 miljoen EUR. Voor 2017 werd er respectievelijk 3 721 miljoen EUR en 105 miljoen EUR erkend op de balans.

2. Analyse van de reële waarde van financiële instrumenten

A. Activa

	31/12/16			
(In duizend EUR)	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
Leningen en voorschotten	949 023	36 316 411	81 755 150	119 020 584
Leningen en andere voorschotten[1][2]	0	34 592 191	79 108 055	113 700 246
Obligaties	949 023	1 724 219	2 647 095	5 320 338
Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden	4 909 451	346 760	172 574	5 428 785
SUBTOTAAL	**5 858 474**	**36 663 170**	**81 927 724**	**124 449 369**
Financiële activa geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	2 353 445	360 824	271 710	2 985 979
Voor verkoop beschikbare financiële activa(3)	16 968 817	612 330	1 238 643	18 819 789
Derivaten	754	24 089 030	1 217 438	25 307 222
Vaste activa (groep activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten	0	38 035	9 129	47 164
SUBTOTAAL	**19 323 015**	**25 100 219**	**2 736 920**	**47 160 154**

(1) Aangezien de markt niet actief is zijn er geen waarneembare gegevens zijn om op te nemen in de potentiële waarderingsmodellen, worden de meeste commerciële leningen en voorschotten geclassificeerd als niveau 3. Behalve de korte termijn commerciële leningen en voorschotten dewelke als niveau 2 worden geclassificeerd omwille van de korte termijn eigenschap van de financiële activa.
(2) Gelieve op te merken dat de cijfers van 2016 werden aangepast.
(3) Obligaties en aandelen waarvoor geen betrouwbare genoteerde marktprijzen voorhanden zijn, , en significante niet-waarneembare inputs worden gebruikt om op te nemen in de waarderingsmodellen, worden geclassificeerd als niveau 3.

	31/12/17			
(In duizend EUR)	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
Leningen en voorschotten	1 099 150	27 716 334	82 125 385	110 940 869
Leningen en andere voorschotten[1]	0	26 099 416	80 201 404	106 300 820
Obligaties	1 099 150	1 616 918	1 923 981	4 640 049
Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden	4 968 234	363 563	121 876	5 453 674
SUBTOTAAL	**6 067 384**	**28 079 897**	**82 247 261**	**116 394 543**
Financiële activa geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	3 012 917	72 723	154 657	3 240 298
Voor verkoop beschikbare financiële activa[2]	16 325 526	322 701	1 334 370	17 982 597
Derivaten	1 967	19 334 196	966 871	20 303 034
Vaste activa (groep activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten	0	31 802	1 172	32 974
SUBTOTAAL	**19 340 410**	**19 761 422**	**2 457 070**	**41 558 902**

(1) Aangezien de markt niet actief is zijn er geen waarneembare gegevens zijn om op te nemen in de potentiële waarderingsmodellen, worden de meeste commerciële leningen en voorschotten geclassificeerd als niveau 3. Behalve de korte termijn commerciële leningen en voorschotten dewelke als niveau 2 worden geclassificeerd omwille van de korte termijn eigenschap van deze financiële activa.
(2) Obligaties en aandelen waarvoor geen betrouwbare genoteerde marktprijzen voorhanden zijn, en significante niet-waarneembare inputs worden gebruikt om op te nemen in de waarderingsmodellen, worden geclassificeerd als niveau 3.

B. Verplichtingen

	31/12/16			
(In duizend EUR)	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
Leningen en deposito's	0	86 262 395	675 842	86 938 237
Schuldpapier[1]	8 904 277	3 548 345	12 152 068	24 604 690
Achtergestelde schulden	719 314	292 606	494 655	1 506 575
SUBTOTAAL	**9 623 591**	**90 103 346**	**13 322 565**	**113 049 502**
Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	2 210 594	2 631 860	2 681 797	7 524 251
Derivaten	1 290	28 584 283	986 949	29 572 521
Verplichtingen opgenomen in groep die wordt afgestoten en beëindigde bedrijfsactiviteiten	0	0	0	0
SUBTOTAAL	**2 211 884**	**31 216 143**	**3 668 745**	**37 096 772**

(1) Gelieve op te merken dat de cijfers van 2016 werden aangepast.

(In duizend EUR)	31/12/17			
	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
Leningen en deposito's	0	86 948 046	531 253	87 479 299
Schuldpapier	8 275 470	3 094 131	11 268 011	22 637 612
Achtergestelde schulden	875 527	98 457	362 019	1 336 003
SUBTOTAAL	9 150 997	90 140 635	12 161 283	111 452 914
Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	2 622 050	2 944 937	3 325 724	8 892 710
Derivaten	353	20 450 312	813 367	21 264 032
Verplichtingen opgenomen in groep die wordt afgestoten en beëindigde bedrijfsactiviteiten	0	0	0	0
SUBTOTAAL	2 622 403	23 395 249	4 139 090	30 156 742

3. Transfer tussen niveau 1 en niveau 2 reële waarde voor activa en passiva gewaardeerd tegen reële waarde op de balans

A. Activa gewaardeerd tegen reële waarde op de balans

(In duizend EUR)	31/12/16		31/12/17	
	Van niveau 1 naar 2	Van niveau 2 naar 1	Van niveau 1 naar 2	Van niveau 2 naar 1
Financiële activa geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	67	0	15 973	300 949
Voor verkoop beschikbare financiële activa[1]	85 153	5 641	35 931	388 491
Derivaten	0	0	0	0
TOTAAL	85 220	5 641	51 904	689 441

(1) Gezien de verbeterde liquiditeit na een hogere marktactiviteit op bepaalde obligaties, zijn deze overgedragen van niveau 2 naar niveau 1.

B. Passiva gewaardeerd tegen reële waarde op de balans

(In duizend EUR)	31/12/16		31/12/17	
	Van niveau 1 naar 2	Van niveau 2 naar 1	Van niveau 1 naar 2	Van niveau 2 naar 1
Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	0	0	0	0
Derivaten	52	0	0	0
TOTAAL	52	0	0	0

4. Reconciliatie niveau 3

A. Activa

(In duizend EUR)	31/12/16									
	Openings-balans	Totaal gerealiseerde winst/verlies in resultaten-rekening	Totaal niet-gerealiseerde winst/verlies in resultaten-rekening	Totaal winst/verlies in niet-gerealiseerde resultaten	Aankopen	Verkopen	Vereffening	Transfer in niveau 3	Transfer uit niveau 3[1]	Eindbalans
Financiële activa geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	275 343	0	90 093		9 281	(99 054)	0	89	(4 042)	271 710
Voor verkoop beschikbare financiële activa[1]	1 513 586	0	12 652	23 713	153 454	(61 651)	(10 509)	632	(393 233)	1 238 643
Derivaten	1 424 784	0	(148 532)		255 383	0	(282 188)	(40)	(31 970)	1 217 438
TOTAAL	3 213 713	0	(45 787)	23 713	418 118	(160 705)	(292 697)	681	(429 245)	2 727 791

(1) Eind 2016, de overdrachten van niveau 3 betreffen voornamelijk de beleggingen in de fondsen "Belfius European Loan Funds", "Belins High Yield" en "Belins US Corporate Bonds". Noteer dat deze fondsen in 2017 vereffend werden.

(In duizend EUR)	31/12/17									
	Openings-balans	Totaal niet-gerealiseerde winst/verlies in resultaten-rekening	Totaal niet-gerealiseerde winst/verlies in resultaten-rekening[1]	Totaal winst/verlies in niet-gerealiseerde resultaten	Aankopen	Verkopen	Vereffening	Transfer in niveau 3	Transfer uit niveau 3	Eindbalans
Financiële activa geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	271 710	0	(0)		155 858	(268 243)	0	1 200	(5 867)	154 657
Voor verkoop beschikbare financiële activa	1 238 643	(125)	36 851	(11 387)	138 404	(5 544)	(36 365)	12 180	(38 287)	1 334 370
Derivaten	1 217 438	0	(287 051)		237 748	0	(218 768)	24 146	(6 642)	966 871
TOTAAL	2 727 791	(125)	(250 200)	(11 387)	532 010	(273 788)	(255 133)	37 527	(50 797)	2 455 898

(1) Gezien de gestegen rentevoeten en ondanks de verbeterde kredietspreads vergeleken met eind 2016, is de reële waarde van deze in niveau 3 opgenomen derivaten afgenomen.

B. Verplichtingen

(In duizend EUR)	31/12/16									
	Openings-balans	Totaal niet-gerealiseerde winst/verlies in resultaten-rekening	Totaal winst/verlies in niet-gerealiseerde resultaten	Aankopen	Verkopen	Onmiddellijke toekenning[1]	Vereffening	Transfer in niveau 3	Transfer uit niveau 3	Eindbalans
Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	2 553 069	2		727	(99)	138 387	0	0	(10 290)	2 681 797
Derivaten	1 143 464	(76 252)		184 517	0	0	(233 668)	10	(31 123)	986 949
TOTAAL	3 696 533	(76 250)		185 245	(99)	138 387	(233 668)	10	(41 413)	3 668 745

(1) De kolom onmiddelijke toekenning verwijst naar de uitgifte van Belfius obligaties. Deze worden geclassificeerd als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in winst of verlies om een accounting mismatch te vermijden.

(In duizend EUR)	31/12/17									
	Openings-balans	Totaal niet-gerealiseerde winst/verlies in resultaten-rekening	Totaal winst/verlies in niet-gerealiseerde resultaten[1]	Aankopen	Verkopen	Onmiddellijke toekenning[2]	Vereffening	Transfer in niveau 3	Transfer uit niveau 3	Eindbalans
Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	2 681 797	(23 705)		50 734	(727)	572 453	(11 602)	80 743	(23 968)	3 325 724
Derivaten	986 949	(184 287)		163 290	0	0	(145 253)	(9 894)	2 562	813 367
TOTAAL	3 668 745	(207 992)		214 024	(727)	572 453	(156 855)	70 849	(21 407)	4 139 090

(1) Gezien de gestegen rentevoeten en ondanks de verbeterde kredietspreads vergeleken met eind 2016, is de reële waarde van deze in niveau 3 opgenomen derivaten afgenomen.
(2) De kolom onmiddelijke toekenning verwijst naar de uitgifte van Belfius obligaties. Deze worden geclassificeerd als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in winst of verlies om een accounting mismatch te vermijden.

De kolom "Totaal winst/verlies in resultatenrekening" kan niet op een individuele basis geanalyseerd worden. Derivaten die als Niveau 3 beschouwd worden, kunnen namelijk als indekkingsinstrument dienen voor activa en verplichtingen die aan geamortiseerde kostprijs gewaardeerd worden, of voor sommige activa en verplichtingen waarvan de reële waarde als niveau 1 of 2 beschouwd worden. Merk op dat de kolom "Totaal winst/verlies in het niet in de resultatenrekening opgenomen resultaten" de "niet-gerealiseerde resultaten"-reserve op rapporteringsdatum van level 3 activa omvat.

5. Waarderingstechnieken en datagegevens (niveau 1, 2 en 3)

Financiële instrumenten gewaardeerd tegen reële waarde (aangehouden voor handelsdoeleinden, aangewezen als gewaardeerd tegen reële waarde via resultatenrekening, beschikbaar voor verkoop, derivaten)

Financiële instrumenten gewaardeerd tegen de reële waarde waarvoor genoteerde marktprijzen beschikbaar zijn (niveau 1)

Als de markt actief is – dat wil zeggen dat de bied-laatprijzen beschikbaar zijn en effectieve transacties vertegenwoordigen voor substantiële bedragen die werden afgesloten tussen correct geïnformeerde en tot een transactie bereid zijnde tegenpartijen – verschaffen die marktprijzen betrouwbaar bewijs van de reële waarde en worden ze daarom ook gebruikt voor waardering tegen reële waarde (bijvoorbeeld rentefutures, liquide obligaties, enz.).

Het gebruik van marktprijzen die genoteerd worden op een actieve markt voor identieke instrumenten zonder aanpassingen, komt in aanmerking voor opname in niveau 1 binnen de hiërarchie van de reële waarde in het kader van IFRS 13, wat niet het geval is bij het gebruik van genoteerde prijzen op niet-actieve markten of het gebruik van genoteerde spreads.

Financiële instrumenten die worden gewaardeerd tegen hun reële waarde, waarvoor geen betrouwbare genoteerde marktprijzen voorhanden zijn en waarvoor de waarderingen worden verkregen via waarderingstechnieken (niveau 2 en 3)

Financiële instrumenten waarvoor geen genoteerde marktprijzen op actieve markten voorhanden zijn, worden gewaardeerd met waarderingstechnieken. Het bepalen of er al dan niet een actieve markt bestaat, is gebaseerd op criteria zoals volume, spread tussen bied- en laatkoers en het aantal prijs/spread-bijdragen. De modellen die Belfius gebruikt, variëren van op de markt beschikbare standaardmodellen tot intern ontwikkelde waarderingsmodellen. De beschikbaarheid van een aantal waarneembare marktprijzen en inputparameters voor modellen vermindert de noodzaak aan een oordeel van of een raming door het management en vermindert ook de onzekerheid bij het bepalen van de reële waarden. Deze beschikbaarheden variëren in functie van de producten en de markten en zijn onderhevig aan veranderingen die gelinkt zijn aan specifieke gebeurtenissen en het algemeen klimaat op de financiële markten.

Wanneer een financieel instrument niet geclassificeerd wordt in niveau 1, dienen voor Belfius twee voorwaarden vervuld te zijn om opgenomen te worden in niveau 2: (bijvoorbeeld deviezenswaps, swaptions, cap/floors, wisselkoerscontracten/opties op valuta's en obligaties die minder liquide zijn):

- het model moet succesvol gevalideerd worden door de afdeling die instaat voor de validatie of moet beantwoorden aan de reconciliatievereisten van het Marktrisico-departement, dat werd opgericht om de betrouwbaarheid van dergelijke waarderingen te testen;
- de gegevens die Belfius verwerkt in zijn waarderingsmodellen, zijn ofwel rechtstreeks waarneembare gegevens (prijzen) ofwel onrechtstreeks waarneembare gegevens (spreads).

Metingen van de reële waarde die niet onder niveau 1 vallen of die niet voldoen aan de twee voorwaarden voor niveau 2 zoals hierboven vermeld, dienen te worden gerapporteerd onder niveau 3. In dat opzicht worden de volgende parameters binnen Belfius als niet observeerbaar beschouwd: Belgische inflatie, CMS spread, equity correlaties (bijvoorbeeld equity korven, illiquide obligaties, Total Return Swap, Credit Default Obligations en Credit Default Swap).

Obligaties die verhandeld worden op niet-actieve markten, worden gewaardeerd op basis van waarderingstechnieken. Om de portefeuille van illiquide obligaties te waarderen, gebruikt Belfius gemoduleerde spreads gebaseerd op een mengeling van fundamentele (of "through-the-cycle") informatie en marktgegevens (of "point-in-time"). Overeenkomstig de continue marktontwikkelingen, blijft Belfius zijn berekeningsmethodes voor het bepalen van de afgeleide marktspreads (mark-to-model) verfijnen via een methode die gebaseerd is op een representatieve steekproef van een ruim universum van obligatie- en CDS-prijzen.

Regelmatig wordt een "back-testing" verricht op basis van een vergelijking tussen modelspreads (zo goed mogelijk) en marktinformatie (zelfs indien illiquide en/of potentieel minder betrouwbaar) voor illiquide posities die aan reële waarde in het mark-to model blijven. Een vergelijkbare oefening vindt eveneens plaats op modelspreads via een marktonderzoek. Modelspreads en (veronderstelde) marktspreads worden op maandelijkse basis vergeleken voor verschillende risicodimensies, zoals rating, vervaldag en sectors.

Derivaten worden gewaardeerd aan mid-marketprijzen waarbij de eerder beschreven cascade (niveau 1,2,3) van toepassing is. Voor reële waardes van niveau 2 wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van observeerbare marktparameters en marktconforme waarderingsmodellen. De verdisconteringsrentecurve houdt rekening met eventuele waarborgovereenkomsten.

Daarnaast worden binnen Belfius volgende bijkomende waardecorrecties toegepast:

- Unearned credit spread": deze waardecorrectie houdt zowel rekening met de mogelijkheid dat een tegenpartij in default gaat en dat een deel van de reële waarde niet kan gerecupereerd worden (Credit Value Adjustment) als met de kredietwaardigheid van Belfius (Debit Value Adjustment). De "unearned credit spread" wordt berekend op derivaten die gewaarborgd zijn als derivaten die geen waarborg hebben. Voor derivaten die gewaarborgd zijn via een standaard ISDA/CSA contract, wordt de "unearned credit spread" berekend op basis van de "Margin Period of Risk" alsook de uitgewisselde waarborg. Voor derivaten waarbij er geen waarborg uitgewisseld wordt, is er een inschatting van de verwachte risico's (expected exposure) door een voorspelling van de toekomstige reële waarde van de derivaten in overeenstemming met marktpraktijken. Deze expected exposures worden vervolgens vermenigvuldigd met een indicator van verwacht verlies (expected loss). Gezien het feit dat verschillende van deze expected losses niet onmiddellijk observeerbaar zijn in de markt, gebruikt Belfius afgeleide marktspreads gebaseerd op een mengeling van fundamentele (of "through-the-cycle") informatie en marktgegevens (of "point-in-time"). Deze spreads worden bepaald via een methode die gebaseerd is op een representatieve steekproef

met cross-secties op een ruim universum van obligatie- en CDS-prijzen.
- Bid/ask correctie: vermits de mid-market prijzen geen rekening houden met de richting waarin de deal afgesloten werd, houdt de bid/ask correctie wel rekening met deze informatie in de totale reële waarde.
- Funding spread: deze waardecorrectie houdt rekening met de fundingkosten of -opbrengsten voor transacties zonder collateral. Voor alle niet-gewaarborgde transacties, wordt er een correctie verricht voor de funding value adjustment, deze is gebaseerd op de gemiddelde financieringskost van Belfius bank. Deze financieringskost wordt door ALM bepaald en neemt de verschillende financieringsbronnen in rekening.
- Market price uncertainty: waardecorrectie voor onzekerheid van marktparameters.
- Model risk: deze waardecorrectie wordt toegepast indien de assumpties die aan de grondslag liggen van een waarderingsmodel onvoldoende geverifieerd kunnen worden.
- Cash-CDS adjustment: deze waardecorrectie houdt rekening met het spreadverschil tussen de cash-instrumenten en de corresponderende derivaten.

Geherclassificeerde financiële instrumenten gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs (waarvoor de reële waarden worden toegelicht in de toelichtingen van de geconsolideerde jaarrekening)

Dit heeft betrekking op financiële instrumenten die werden ondergebracht in leningen en vorderingen sinds hun uitgifte of geherclassificeerd van aangehouden voor handelsdoeleinden of beschikbaar voor verkoop naar Leningen en Vorderingen.

In antwoord op de financiële crisis vaardigde de IASB op 13 oktober 2008 een aanpassing uit van IAS 39 waarmee bepaalde illiquide financiële activa konden worden geherclassificeerd. Belfius besloot van die gelegenheid gebruik te maken voor het herclassificeren van activa waarvoor er op dat moment niet langer nog een actieve markt of betrouwbare genoteerde prijzen beschikbaar waren.

Financiële instrumenten die werden ondergebracht in tot einde looptijd aangehouden en leningen en vorderingen sinds hun uitgifte tegen geamortiseerde kostprijs (gewaardeerd tegen reële waarde in IFRS-toelichtingen)

De reële waarde van leningen en vorderingen, inclusief hypothecaire kredieten en beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden, wordt bepaald op basis van de volgende waarderingsprincipes.

Algemene principes

- de boekwaarde van kredieten die vervallen binnen twaalf maanden wordt verondersteld hun reële waarde te benaderen;
- voor obligaties gebeurt de waardering op dezelfde wijze als voor obligaties die worden geclassificeerd in beschikbaar voor verkoop.

Rentegedeelte

- de reële waarde van de vastrentende en hypothecaire kredieten weerspiegelt de rente-evolutie sinds hun uitgifte;
- niet-vastrentende kredieten worden gewaardeerd conform de overeenkomstige termijnrentevoeten verhoogd met de contractuele marge;
- Markt- of modelwaarde voor caps, floors en opties voor vervroegde terugbetaling worden mee in aanmerking genomen voor de reële waarden van de leningen en schuldvorderingen;
- de reële waarde van de niet-vastrentende kredieten (bijvoorbeeld 3M euribor) wordt geacht de boekwaarden te benaderen;
- een aanpassing voor het kredietrisico werd eveneens meegerekend in de reële waarde.
- De vervroegde terugbetalingen werden bepaald op basis van een interne evaluatie.

A. Kwantitatieve informatie i.v.m. belangrijke niet-waarneembare gegevens (niveau 3)

Als de waarde van de financiële instrumenten bepaald wordt op basis van waarderingstechnieken die gebruikmaken van marktgegevens die niet rechtstreeks waarneembaar zijn, dan zouden alternatieve veronderstellingen een impact kunnen hebben op het eigen vermogen en het resultaat.

Financieel instrument	Niet-waarneembare gegevens	Verschil met alternatieve assumptie	Impact op P&L van alternatieve assumpties (In miljoen EUR)	Impact op eigen vermogen van alternatieve assumpties (In miljoen EUR)
OTC-swaps gelinkt aan Belgische inflatie	Belgische-inflatieverwachtingen	+30bp	-3,11	
OTC-derivaten op CMS spread	Correlatie tussen CMS-rentevoeten	+10%	0,62	
OTC-swaps met Bermuda kenmerken	Mean Reversion	1%	1,01	
Collateralised Debt Obligation	Kredietspread	-10bp	-3,85	
Credit Default Swap	Kredietspread	-10bp	2,63	
Illiquide obligaties	Kredietspread	-10bp		+5,11

B. Waarderingsproces

Het Risico-departement belast met het beheer van "Marktrisico" bepaalt het niveau van de reële waarde voor elke transactie. Aangezien dit departement alle marktgegevens ter beschikking stelt, bezit zij de expertise m.b.t. de waarneembaarheid. Bovendien heeft "Market Risk" een duidelijke kijk op de valideringsstatus en op de betrouwbaarheid van de gebruikte modellen.

C. Transfers tussen waarderingsniveaus

De IFRS niveaus zijn afhankelijk van een interne liquiditeitsscore. De de liquiditeitsscore is verdeeld tussen zeer liquide (hoge score) of zeer illiquide (kleine score) instrumenten. Hierdoor heeft een kleine verandering in de liquiditeit op de markt geen impact op de distributie van L1 en L2 of L3. Desondanks, bevinden een aantal obligaties zich dicht bij de grens van illiquiditeit en kunnen zij veranderen van L1 naar L2 of L3 en vice versa. De belangrijkste gebeurtenissen in 2017 (zoals ECB verkiezingen en Franse verkiezingen) veranderden sommige hoge scores naar lagere scores en we hadden enkele transfers van L1 naar L2 (en vice versa). We observeerden ook een daling van het L3-volume als gevolg van een corresponderende daling van de L3-posities.

6. Verschil tussen de transactieprijzen en de gemoduleerde waarden (uitgestelde winst of verlies op dag één)

Er werden geen belangrijke bedragen geboekt als uitgestelde winst of verlies op dag één (DOP) tijdens 2016 noch in 2017.

Aangezien Belfius plain vanilla producten verkoopt, (zoals renteswaps (IRS)) of meer complexe producten (zoals gestructureerde transacties) en deze indekt in de markt binnen het marktrisicolimietenkader, wordt de resulterende DOP onmiddellijk erkend. Slechts enkele transacties voor immateriële bedragen hebben niet-observeerbare parameters. Vandaar dat de uitgestelde DOP immaterieel is.

9.2. KREDIETRISICO'S – UITSTAANDE BEDRAGEN

1. Analyse van de totale kredietrisicopositie

De definitie van Maximum Credit Risk Exposure "MCRE" is volledig afgestemd op de risico-indicator Full Exposure At Default (FEAD), zoals gebruikt in ons Pijler 3-verslag, en wordt als volgt bepaald:

- voor balansactiva (behalve voor afgeleide producten): de brutoboekwaarden (vóór waardevermindering);
- voor afgeleide producten: de reële waarde van de afgeleide producten verhoogd met de mogelijke toekomstige blootstelling (berekend volgens de bestaande blootstellingsmethode of toevoeging);
- voor reverse repurchase agreements (gekoppelde verkoopovereenkomsten): het boekbedrag aangevuld met de overtollige collateral die werd voorzien voor repurchase agreements (gekoppelde terugkoopovereenkomsten);
- voor buitenbalansverbintenissen: ofwel het niet opgenomen gedeelte van liquiditeitsfaciliteiten of de maximale toezegging van Belfius voor waarborgen aan derden (incl. de gegeven financiële waarborgen).

Merk op dat de definitie van de Maximum Credit Risk Exposure zoals intern gebruikt en voor de hieronder gepresenteerde risicotabellen, dit presenteert de boekwaarde van zijn bruto actief exclusief eventuele bijzonder waardevermingseringsverliezen, wat licht afwijkt van IFRS 7 met een presentatie van activa inclusief bijzondere waardeverminderingen.

A. Uitstaande bedragen per geografische regio

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
België	121 528 561	123 018 100
Frankrijk	10 531 222	9 013 633
Duitsland	2 725 025	2 433 554
Griekenland(1)	351	303
Ierland	114 749	78 470
Italië(2)	6 215 048	5 625 969
Luxemburg	789 965	990 556
Spanje(3)	3 337 894	2 746 680
Portugal	97 247	157 746
Andere landen van de EU(4)	7 032 319	11 753 946
Rest van Europa	1 002 171	886 484
Turkije	128 910	83 403
Verenigd Koninkrijk	11 283 008	11 295 559
Verenigde Staten en Canada	4 616 910	3 083 857
Centraal- en Zuid-Amerika	520 199	451 265
Zuidoost-Azië	591 341	441 789
Japan	425 704	397 066
Andere	1 485 301	1 343 110
TOTAAL	**172 425 925**	**173 801 490**

(1) De blootstelling op Griekenland omvat ook een klein aantal leningen aan bewoners in Griekenland met economische banden met België en goede kredietkwaliteit.
(2) De daling van het totale kredietrisico ten aanzien van Italië is voornamelijk te wijten aan de daling van de blootstelling in derivaten. Merk op dat Belfius de blootstelling op Italië in Q1 2018 heeft verlaagd. We verwijzen naar de sectie gerelateerd aan de gebeurtenissen na balansdatum.
(3) De daling houdt voornamelijk verband met een afname van verkoopovereenkomsten ("reverse repurchase agreements") en enkele kleine verkopen in Spaanse pandbrieven (covered bonds).
(4) Bevat supranationale entiteiten zoals de Europese Centrale Bank. De aanzienlijke stijging heeft vooral te maken met een toename van de monetaire reserves.

B. Uitstaande bedragen per categorie van tegenpartij

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Centrale overheden	20 326 106	24 799 346
Publieke sector entiteiten	50 331 570	47 374 892
Grote bedrijven	27 531 917	29 509 425
Monoline insurers	4 174 649	3 517 111
ABS/MBS	1 403 080	997 140
Projectfinanciering	2 102 398	2 034 176
Particulieren, zelfstandigen en kmo's	42 336 114	45 168 423
Financiële instellingen	23 557 744	19 655 957
Andere	662 347	745 020
TOTAAL	**172 425 925**	**173 801 490**

C. Tabel van de belangrijkste landen per tegenpartij

	31/12/16						
(In duizend EUR)	Staats-obligaties[1]	Financiële instellingen[2]	ABS/MBS	Publieke sector entiteiten	Bedrijven - Project-financiering	Andere	Totaal
België	7 952 753	1 257 059	484	47 623 897	20 350 166	44 344 202	121 528 561
Frankrijk	644 251	7 725 651	15 944	1 274 326	747 922	123 128	10 531 222
Verenigd Koninkrijk	0	3 891 958	315 337	48 453	4 036 805	2 990 455	11 283 008
Spanje[2]	269 031	2 574 807	186 267	145 906	155 791	6 092	3 337 894
Italië	3 837 706	2 071 700	155 620	0	144 197	5 825	6 215 048
Verenigde Staten en Canada	0	1 609 973	396 924	62 749	1 337 696	1 209 568	4 616 910
TOTAAL	**12 703 741**	**19 131 148**	**1 070 576**	**49 155 331**	**26 772 577**	**48 679 270**	**157 512 643**

(1) Directe blootstelling.
(2) Het betreft hier voornamelijk gedekte obligaties (covered bonds).

	31/12/17						
(In duizend EUR)	Staats-obligaties[1]	Financiële instellingen[2]	ABS/MBS	Publieke sector entiteiten	Bedrijven - Project-financiering	Andere	Totaal
België	7 199 038	664 593	50 000	45 167 119	22 634 885	47 302 465	123 018 100
Frankrijk	796 034	6 283 030	33 821	939 245	849 546	111 957	9 013 633
Verenigd Koninkrijk	0	4 312 017	265 936	45 649	3 809 619	2 862 338	11 295 559
Spanje[2]	360 321	1 945 984	164 048	123 954	144 186	8 187	2 746 680
Italië	3 733 129	1 611 805	126 302	0	149 243	5 490	5 625 969
Verenigde Staten en Canada	0	992 701	110 318	89 303	1 210 816	680 719	3 083 857
TOTAAL	**12 088 522**	**15 810 130**	**750 425**	**46 365 270**	**28 798 295**	**50 971 156**	**154 783 798**

(1) Directe blootstelling.
(2) Het betreft hier voornamelijk gedekte obligaties (covered bonds).

We verwijzen voor verdere informatie ook naar het luik "Kredietrisico" van het deel "Risicobeheer" in het beheersverslag.

2. Kredietkwaliteit van de financiële activa die geen bijzondere waardevermindering hebben ondergaan

	31/12/16				
(In duizend EUR)	AAA tot AA-	A+ tot BBB- grade	Non investment grade	Geen rating	Totaal
Voor verkoop beschikbare financiële activa (uitgezonderd niet-vastrentende effecten)	9 504 448	6 276 805	171 375	143 195	16 095 823
Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde (uitgezonderd niet-vastrentende effecten)	0	1 756	0	0	1 756
Voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa (uitgezonderd niet-vastrentende effecten)	65 326	643 565	1 878	1 220	711 989
Leningen en voorschotten (tegen geamortiseerde kostprijs)	40 904 502	38 418 879	16 271 755	1 938 639	97 533 775
Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden	3 021 903	2 368 806	2 538	0	5 393 247
Derivaten	2 593 590	14 248 141	243 098	103 484	17 188 313
Overige financiële instrumenten - tegen kostprijs	483 863	114 083	15 694	666 159	1 279 799
Verstrekte kredietlijnen	13 203 494	7 235 762	3 880 070	160 684	24 480 010
Verstrekte waarborgen	2 033 694	4 701 326	909 423	59 410	7 703 853
TOTAAL	71 810 820	74 009 123	21 495 831	3 072 791	170 388 565

	31/12/17				
(In duizend EUR)	AAA tot AA-	A+ tot BBB- grade	Non investment grade	Geen rating	Totaal
Voor verkoop beschikbare financiële activa (uitgezonderd niet-vastrentende effecten)	8 612 865	6 303 823	81 546	160 764	15 158 998
Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde (uitgezonderd niet-vastrentende effecten)	0	1 116	0	0	1 116
Voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa (uitgezonderd niet-vastrentende effecten)	108 879	466 177	2 788	123	577 967
Leningen en voorschotten (tegen geamortiseerde kostprijs)	40 329 380	42 700 917	17 413 073	1 867 236	102 310 606
Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden	2 947 838	2 435 322	2 542	56 298	5 442 000
Derivaten	1 804 881	11 740 195	250 921	60 143	13 856 140
Overige financiële instrumenten - tegen kostprijs	328 844	128 838	9 115	751 958	1 218 755
Verstrekte kredietlijnen	8 378 617	11 918 773	4 635 704	142 150	25 075 244
Verstrekte waarborgen	1 898 528	5 437 722	969 541	35 173	8 340 964
TOTAAL	64 409 832	81 132 883	23 365 230	3 073 845	171 981 790

De ratings zijn zowel op interne als externe data gebaseerd. Belfius past AIRBA (Advanced Internal Ratings Based Approach) toe voor de berekening van de kapitaalvereisten voor het kredietrisico in het kader van Pijler 1 van Bazel III. Voor Asset-Backed Securities (ABS)-posities wordt het kredietrisico enkel gebaseerd op basis van de externe ratings (Fitch, Standard & Poors of Moody's).

3. Maximale kredietrisico voor elke categorie van financiële instrumenten en impact van waarborgen

(In duizend EUR)	31/12/16		31/12/17	
	Kredietrisico	Effect van de materiële waarborgen	Kredietrisico	Effect van de materiële waarborgen
Voor verkoop beschikbare financiële activa (uitgezonderd niet-vastrentende effecten)	16 095 823	0	15 158 999	0
Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde (uitgezonderd niet-vastrentende effecten)	1 756	0	1 116	0
Voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa (uitgezonderd niet-vastrentende effecten)	711 990	0	577 965	0
Leningen en voorschotten (tegen geamortiseerde kostprijs)	99 499 062	2 774 177	104 039 235	2 840 841
Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden	5 393 247	0	5 441 999	0
Derivaten	17 188 721	0	13 856 807	0
Overige financiële instrumenten - tegen kostprijs	1 280 521	0	1 219 626	0
Verstrekte kredietlijnen	24 523 246	111 324	25 109 189	132 765
Verstrekte waarborgen	7 731 559	66 956	8 396 554	109 931
TOTAAL	172 425 925	2 952 457	173 801 490	3 083 537

4. Financiële activa die achterstallig zijn of een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan

Een financieel actief is achterstallig zodra de tegenpartij heeft verzuimd een som te betalen dat contractueel verschuldigd is. Dit wordt beschouwd per contract. Bijvoorbeeld, indien een tegenpartij nagelaten heeft de intrest te betalen op vervaldatum, wordt de volledige lening als achterstallig beschouwd.

(In duizend EUR)	31/12/16			
	Financiële activa die achterstallig zijn maar geen bijzondere waardevermindering hebben ondergaan			Boekwaarde van financiële activa waarvan individueel is vastgesteld dat ze een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan, voor aftrek van deze bijzondere waardevermindering
	≤ 90 dagen	> 90 dagen ≤ 180 dagen	> 180 dagen	
Voor verkoop beschikbare financiële activa (uitgezonderd niet-vastrentende effecten)	0	0	0	1 782
Leningen en voorschotten (tegen geamortiseerde kostprijs)	556 709	19 479	25 253	2 322 147
Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden	0	0	0	0
Overige financiële instrumenten - tegen kostprijs	0	0	0	5 459
TOTAAL	556 709	19 479	25 253	2 329 388

(In duizend EUR)	31/12/17			
	Financiële activa die achterstallig zijn maar geen bijzondere waardevermindering hebben ondergaan			Boekwaarde van financiële activa waarvan individueel is vastgesteld dat ze een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan, voor aftrek van deze bijzondere waardevermindering
	≤ 90 dagen	> 90 dagen ≤ 180 dagen	> 180 dagen	
Voor verkoop beschikbare financiële activa (uitgezonderd niet-vastrentende effecten)	0	0	0	1 782
Leningen en voorschotten (tegen geamortiseerde kostprijs)	551 888	13 728	17 461	1 821 591
Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden	0	0	0	0
Overige financiële instrumenten - tegen kostprijs	0	0	0	3 122
TOTAAL	551 888	13 728	17 461	1 826 495

Achterstallige bedragen bestaan voornamelijk uit leningen van particulieren en bedrijven. Bijzondere waardeverminderingen op financiële activa worden toegepast in overeenstemming met de waarderingsregels beschreven onder "Waardeverminderingen op financiële activa".

5. Schuldherschikking

(In duizend EUR)	31/12/16			
	Bruto boekwaarde van de uitstaande bedragen die een schuld-herschikking ondergingen	Waardevermindering	Ontvangen onderpand en garanties	
			Ontvangen onderpand op de uitstaande bedragen die een schuldherschikking ondergingen	Ontvangen financiële garanties op de uitstaande bedragen die een schuldherschikking ondergingen
Schuldinstrumenten gewaardeerd tegen afgeschreven kostprijs	631 284	(109 278)	309 424	5 981
Kredietverbintenissen - gegeven	20 714	0	15 033	338

(In duizend EUR)	31/12/17			
	Bruto boekwaarde van de uitstaande bedragen die een schuld-herschikking ondergingen	Waardevermindering	Ontvangen onderpand en garanties	
			Ontvangen onderpand op de uitstaande bedragen die een schuldherschikking ondergingen	Ontvangen financiële garanties op de uitstaande bedragen die een schuldherschikking ondergingen
Schuldinstrumenten gewaardeerd tegen afgeschreven kostprijs	626 890	(122 035)	329 701	4 713
Kredietverbintenissen - gegeven	25 327	0	21 528	0

We verwijzen voor verdere informatie ook naar het luik "Kredietrisico" van het deel Risicobeheer in het beheersverslag.

6. Waardeverminderingen voor kredietverliezen

(In duizend EUR)	Op 1 januari 2016	Afboekingen	Dotaties	Terugnames	Andere	Op 31 december 2016	Recuperaties onmiddellijk geboekt in resultaten-rekening	Kosten onmiddellijk geboekt in resultaten-rekening
SPECIFIEKE WAARDEVERMINDERINGEN VOOR FINANCIËLE ACTIVA DIE INDIVIDUEEL EN COLLECTIEF GEËVALUEERD WORDEN	**(1 231 801)**	**36 895**	**(260 359)**	**130 126**	**(4 753)**	**(1 329 891)**	**23 644**	**(48 220)**
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	(2 677)	0	(43)	0	2 677	(43)	0	0
Leningen en voorschotten aan klanten	(1 158 443)	28 257	(254 163)	130 126	(7 415)	(1 261 638)	23 644	(48 220)
Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden	0	0	0	0	0	0	0	0
Voor verkoop beschikbare financiële activa	(70 681)	8 637	(6 152)	0	(14)	(68 210)	0	0
Waarvan Vastrentende instrumenten	*(840)*	*0*	*0*	*0*	*0*	*(840)*	*0*	*0*
Waarvan Aandelen	*(69 841)*	*8 637*	*(6 152)*	*0*	*(14)*	*(67 370)*	*0*	*0*
WAARDEVERMINDERINGEN VOOR REEDS GELOPEN, MAAR NOG NIET GERAPPORTEERDE VERLIEZEN OP FINANCIËLE ACTIVA	**(377 229)**	**0**	**(46 088)**	**75 734**	**13 588**	**(333 995)**	**0**	**0**
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	(8 109)	0	(2 764)	4 787	(225)	(6 311)	0	0
Leningen en voorschotten aan klanten	(369 120)	0	(43 324)	70 947	13 813	(327 684)	0	0
Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden	0	0	0	0	0	0	0	0
TOTAAL	**(1 609 030)**	**36 895**	**(306 446)**	**205 860**	**8 835**	**(1 663 887)**	**23 644**	**(48 220)**

(In duizend EUR)	Op 1 januari 2017	Afboekingen	Dotaties[1]	Terugnames	Andere	Op 31 december 2017	Recuperaties onmiddellijk geboekt in resultaten-rekening	Kosten onmiddellijk geboekt in resultaten-rekening
SPECIFIEKE WAARDEVERMINDERINGEN VOOR FINANCIËLE ACTIVA DIE INDIVIDUEEL EN COLLECTIEF GEËVALUEERD WORDEN	(1 329 891)	152 401	(494 686)	436 711	15 756	(1 219 710)	28 641	(37 634)
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	(43)	38	0	5	0	0	0	0
Leningen en voorschotten aan klanten[1]	(1 261 638)	149 145	(492 753)	436 706	15 678	(1 152 862)	28 641	(37 634)
Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden	0	0	0	0	0	0	0	0
Voor verkoop beschikbare financiële activa	(68 210)	3 218	(1 933)	0	77	(66 848)	0	0
Waarvan Vastrentende instrumenten	*(840)*	*0*	*0*	*0*	*0*	*(840)*	*0*	*0*
Waarvan Aandelen	*(67 370)*	*3 218*	*(1 933)*	*0*	*77*	*(66 008)*	*0*	*0*
WAARDEVERMINDERINGEN VOOR REEDS GELOPEN, MAAR NOG NIET GERAPPORTEERDE VERLIEZEN OP FINANCIËLE ACTIVA	(333 995)	0	(41 581)	48 492	12 579	(314 506)	0	0
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	(6 311)	0	(7)	1 163	317	(4 838)		
Leningen en voorschotten aan klanten	(327 684)	0	(41 574)	47 328	12 262	(309 668)		
Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden						0		
TOTAAL	(1 663 887)	152 401	(536 268)	485 203	28 335	(1 534 216)	28 641	(37 634)

(1) Belfius volbracht zijn laatste deel van zijn voormalige actieve tactische risicoafbouwingsprogramma door de resterende Amerikaanse RMBS obligaties in de voormalige Side portefeuille (sinds 01/01/2017 samengevoegd in Group Center) te verkopen, welke toelaat vroegere specifieke bijzondere waardeverminderingen terug te nemen.

7. Kredietrisico voor leningen gewaardeerd tegen reële waarde via resultatenrekening

Betrokken bedragen zijn immaterieel - zie bijlage 5.7 "Financiële activa geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening".

8. Kredietrisico voor financiële verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde via resultatenrekening

Op 31 december 2016	Boekwaarde	Bedrag van de verandering in reële waarde dat is toe te rekenen aan de veranderingen in het kredietrisico van de financiële verplichting		Verschil tussen de boekwaarde van de financiële verplichting en het bedrag dat contractueel moet betaald worden op vervaldatum[1]
(In duizend EUR)		Wijziging tijdens de periode	Gecumuleerd bedrag	
	7 502 491	0	0	134 220

(1) Dit bedrag omvat het agio/disagio en de wijziging in marktwaarde.

Op 31 december 2017	Boekwaarde	Bedrag van de verandering in reële waarde dat is toe te rekenen aan de veranderingen in het kredietrisico van de financiële verplichting		Verschil tussen de boekwaarde van de financiële verplichting en het bedrag dat contractueel moet betaald worden op vervaldatum[1]
(In duizend EUR)		Wijziging tijdens de periode	Gecumuleerd bedrag	
	8 829 915	0	0	89 737

(1) Dit bedrag omvat het agio/disagio en de wijziging in marktwaarde.

9.3. INFORMATIE OVER BEZWAARDE ACTIVA EN ONTVANGEN WAARBORGEN

1.1. Activa

(In duizend EUR)	31/12/16			
	Boekwaarde van de bezwaarde activa	Reële waarde van de bezwaarde activa	Boekwaarde van de niet-bezwaarde activa	Reële waarde van de niet-bezwaarde activa
Eigenvermogensinstrumenten	0	0	1 730 450	1 730 450
Schuldbewijzen	3 125 031	3 387 770	13 535 258	25 789 008
Leningen en voorschotten	33 167 553		68 937 353	
waarvan in pand gegeven waarborgen	17 461 903			

(In duizend EUR)	31/12/17			
	Boekwaarde van de bezwaarde activa	Reële waarde van de bezwaarde activa	Boekwaarde van de niet-bezwaarde activa	Reële waarde van de niet-bezwaarde activa
Eigenvermogensinstrumenten			1 737 779	1 737 779
Schuldbewijzen	3 029 165	3 386 715	11 741 357	23 502 428
Leningen en voorschotten	27 348 857		68 871 758	
waarvan in pand gegeven waarborgen	12 409 546			

1.2. Ontvangen onderpand

(In duizend EUR)	Op 31 december 2016		Op 31 december 2017	
	Reële waarde van ontvangen onderpand of uitgegeven eigen schuldbewijzen (bezwaard)	Reële waarde van ontvangen onderpand of uitgegeven eigen schuldbewijzen (beschikbaar voor bezwaring)	Reële waarde van ontvangen onderpand of uitgegeven eigen schuldbewijzen (bezwaard)	Reële waarde van ontvangen onderpand of uitgegeven eigen schuldbewijzen (beschikbaar voor bezwaring)
Door de rapporterende instelling ontvangen onderpand	586 825	6 010 392	730 460	2 865 887
Eigenvermogensinstrumenten	0	47 735	0	108 398
Schuldbewijzen	586 825	5 962 657	730 460	2 757 489
Uitgegeven eigen schuldbewijzen met uitzondering van eigen gedekte obligaties of ABS	0	379 894		326 597

2. Samenvatting bezwaarde activa per bron

Op 31 december 2016	Bezwaarde activa						Totaal
	Leningen en voorschotten	Schuldbewijzen					
		Voor verkoop beschikbare financiële activa	Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden	Leningen en voorschotten	Voor handels-doeleinden aangehouden financiële activa	Reële waarde van ontvangen onderpand of uitgegeven eigen schuldbewijzen (bezwaard)	
(In duizend EUR)							
BRON VAN BEZWAARDE ACTIVA							
Derivaten - waarborgen	17 461 903	758 699				224 353	18 444 955
Terugkoopovereenkomsten		197 379	608 987	122 195	6 147	8 348	943 055
Deposito's tegen onderpand - andere dan terugkoopovereenkomsten	787 328	474 120	0	84 520	0	131 983	1 477 951
Financiering Centrale Bank	2 757 255	0	138 653	294 518		0	3 190 426
Uitgegeven pandbrieven	10 600 331	0	0	0	0	0	10 600 331
uitgegeven effecten op onderpand van activa	586 973	0	0	0	0	0	586 973
Reële waarde van ontleende effecten zonder cash-onderpand	597 381	0	0	0	0	0	597 381
Uitlening van effecten		180 386	155 181	13 925	0	0	349 491
Andere	376 382	0	0	90 306	16	222 141	688 846
TOTAAL	33 167 553	1 610 584	902 820	605 464	6 163	586 825	36 879 409

Op 31 december 2017	Bezwaarde activa						Totaal
	Leningen en voorschotten	Schuldbewijzen					
		Voor verkoop beschikbare financiële activa	Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden	Leningen en voorschotten	Voor handels-doeleinden aangehouden financiële activa	Reële waarde van ontvangen onderpand of uitgegeven eigen schuldbewijzen (bezwaard)	
(In duizend EUR)							
BRON VAN BEZWAARDE ACTIVA							
Derivaten - waarborgen	12 409 546	598 282	32 565	281 935	0	257 342	13 579 670
Terugkoopovereenkomsten		21 466	12 062	978	87	172 493	207 086
Deposito's tegen onderpand - andere dan terugkoopovereenkomsten	1 006 174	21 398	11 762	160 377	0	13 177	1 212 889
Financiering Centrale Bank	4 058 298	0	187 358	175 122	0	0	4 420 779
Uitgegeven pandbrieven	9 130 482	0	0	0	0	0	9 130 482
uitgegeven effecten op onderpand van activa	517 274	0	0	0	0	0	517 274
Reële waarde van ontleende effecten zonder cash-onderpand	0	0	0	0	0	0	0
Uitlening van effecten	0	725 759	591 320	1 216	0	279 758	1 598 052
Andere	227 082	0	110 033	97 444	0	7 691	442 250
TOTAAL	27 348 857	1 366 906	945 101	717 072	87	730 460	31 108 482

Deze informatie over bezwaarde activa, werd bepaald overeenkomstig de huidige interpretatie van Belfius van de EBA-definitie en -scope. Volgens de EBA definitie wordt een actief als bezwaard beschouwd wanneer het als zekerheid is verstrekt of als het onderhevig is aan eender welke vorm van regeling om een transactie veilig te stellen ("secure"), in onderpand te geven ("collateralise") of de kredietwaardigheid te verbeteren ("credit enhance") waarvan het niet vrijelijk kan worden teruggenomen. Deze definitie dekt meer dan de IFRS-vereisten welke meer gericht zijn op in als zekerheid gegeven activa. Onder de bezwaarde activa moeten de effectenleningen niet als in zekerheid gegeven te worden beschouwd. Als gevolg hiervan belopen de als zekerheid verstrekte bedragen 29,5 miljard EUR volgens IFRS 7. Dit betekent een daling van 7,0 miljard EUR ten opzichte van 2016. De als zekerheid verstrekte activa volgens IFRS 7 bedroegen 36,5 miljard EUR in 2016.

Deze rubriek omvat de activa die in pand gegeven werden als gevolg van terugkoopovereenkomsten, door centrale banken toegekende leningen, de waarborgen voor de uitgifte van pandbrieven en effectiseringen , de activa gegeven in het kader van "bond lending"-transacties en de waarborgen in het kader van de Credit Support Annex (CSA)-overeenkomsten of "Credit Support Deed" (CSD).

De vereiste EBA-toelichtingen passen in de toelichtingsvereisten van de IFRS7-standaarden voor jaarrekeningen, aangezien deze verzoeken bezwaarde (en onbezwaarde) bedragen van "eigen" activa, zowel in boekwaarde als in reële waarde, en bezwaarde (en onbezwaarde) bedragen van in onderpand ontvangen aan reële waarde te rapporteren.

Het totaal ontvangen onderpand bedraagt 3,6 miljard EUR eind 2017. De Bank heeft het recht om dit onderpand opnieuw te verstrekken als zekerheid aan derden, welke volledig beschikbaar is voor bezwaring.

Eind 2017 is er een bedrag van 13,6 miljard EUR als zekerheid verstrekt voor derivaten (geldmiddelen + effecten). Uitlening van effecten bedraagt 1,2 miljard EUR, waarvan 0,6 miljard EUR AFS-effecten. Merk op dat deze effecten niet als zekerheid zijn verstrekt. Obligaties uitgegeven onder CSA-contract kunnen hergebruikt worden door tegenpartijen en vertegenwoordigen 0,9 miljard EUR. Obligaties onder CSD kunnen niet hergebruikt worden.

Belfius is actief in de markt van pandbrieven (covered bonds) sinds de totstandkoming van diens eerste programma voor pandbrieven in 2012. Eind 2017 bedroeg het totale uitstaande notionele bedrag van de uitgifte 7,2 miljard EUR. Een bedrag van 1,25 miljard EUR kwam op vervaldatum in het laatste kwartaal van het jaar en werd niet geherfinancierd. Eind 2017 bestaan de bezwaarde activa voor deze financieringsbron uit commerciële kredieten (publieke sector en hypothecaire kredieten) voor een bedrag van 9,1 miljard EUR (een daling van 1,5 miljard EUR vergeleken met eind 2016). Activa gesegregeerd in "'cover pools"' kunnen niet opnieuw hergebruikt worden.

Sinds 2017, in de context van diens liquiditeitsbeheer, is Belfius ook actief in de uitlening van obligaties onder de overeengekomen "Global Master Securities Lending Agreements" (GMSLA). Deze activiteit genereert 1,6 miljard EUR aan bezwaarde activa.

De verstrekte zekerheden aan de Europese Centrale Bank (ECB), belopen 7,0 miljard EUR eind 2017 waarvan 4,4 miljard EUR bezwaard voor TLTRO II-financiering van 4,0 miljard EUR (toename van 1 miljard EUR vergeleken met 2016) en 2,6 miljard EUR welke beschikbaar is. De bezwaarde activa die in pand gegeven werden om TLTRO II-financiering op te halen omvatten 4 miljard EUR aan kredieten toegekend aan de publieke-sectorenentiteiten, KMO's en hypothecaire leningen (via het effectiseringsvehikel Penates en Mercurius) en aan obligaties van 0,4 miljard EUR. Eind 2016 bedroegen de bezwaarde activa 3,2 miljard EUR (TLTRO financiering van 3 miljard EUR). Kredietvorderingen als zekerheid verstrekt voor ECB-financiering kunnen niet door de ECB worden hergebruikt.

3. Bezwaard(e) activa/ontvangen onderpand en daarmee verbonden verplichtingen

	Op 31 december 2016		Op 31 december 2017	
(In duizend EUR)	Matchende verplichtingen, voorwaardelijke verplichtingen of uitgeleende effecten	Activa, ontvangen onderpand en uitgegeven eigen schuldbewijzen met uitzondering van gedekte obligaties en bezwaarde ABS	Matchende verplichtingen, voorwaardelijke verplichtingen of uitgeleende effecten	Activa, ontvangen onderpand en uitgegeven eigen schuldbewijzen met uitzondering van gedekte obligaties en bezwaarde ABS
Boekwaarde van geselecteerde financiële verplichtingen	32 079 503	35 243 691	25 693 963	29 068 180

4. Overdracht van financiële activa die niet in aanmerking komen voor het niet langer opnemen in de geconsolideerde balans

	31/12/16				
	Boekwaarde van de overgedragen activa	Boekwaarde van daarmee samenhangende verplichtingen	Verplichtingen die alleen een beroep kunnen doen op de overgedragen activa		
(In duizend EUR)			Reële waarde van de overgedragen activa	Reële waarde van daarmee samenhangende verplichtingen	De nettopositie
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	0	0	0	0	0
Leningen en voorschotten aan klanten	581 192	581 192	639 652	584 401	55 251
Voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa	6 478	6 334	0	0	0
Voor verkoop beschikbare financiële activa	1 115 092	1 040 491	0	0	0
Financiële activa geboekt tegen reële waarde	0	0	0	0	0
TOTAAL	1 702 762	1 628 016	639 652	584 401	55 251

	31/12/17				
	Boekwaarde van de overgedragen activa	Boekwaarde van daarmee samenhangende verplichtingen	Verplichtingen die alleen een beroep kunnen doen op de overgedragen activa		
(In duizend EUR)			Reële waarde van de overgedragen activa	Reële waarde van daarmee samenhangende verplichtingen	De nettopositie
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	0	0	0	0	0
Leningen en voorschotten aan klanten	461 106	461 106	496 984	463 162	33 822
Voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa	87	84	0	0	0
Voor verkoop beschikbare financiële activa	903 579	903 531	0	0	0
Financiële activa geboekt tegen reële waarde	0	0	0	0	0
TOTAAL	1 364 773	1 364 722	496 984	463 162	33 822

We stellen een significante daling vast van de boekwaarde van de overgehevelde activa en de daarmee verwante passiva na de daling van de financiering via repurchase agreements.

A. Terugkoopovereenkomsten

Belfius gebruikt terugkoopovereenkomsten als financieringstransacties waarbij effecten worden verkocht aan een marktpartij in ruil voor cash en waarbij de overgedragen effecten op termijn teruggekocht worden.

De terugkoopovereenkomsten worden afgesloten onder de algemene voorwaarden opgenomen in de toepasselijke Global Master Repurchase Agreement. De marktpartijen zijn onderworpen aan het kredietrisico-proces zoals beschreven in het beheersverslag

Gezien nagenoeg alle risico's en voordelen van de overgedragen effecten worden behouden, blijven bijgevolg de effecten op de balans van Belfius. De ontvangen cash bekomen onder deze transactie wordt opgenomen als een verplichting.

Vermits de tegenpartij, in geval van default, niet uitsluitend verhaal heeft op de overgedragen activa, maar op de volledige schuld, zijn de kolommen "verplichtingen die alleen een beroep kunnen doen op de overgedragen activa" hierop niet van toepassing.

B. Effectisering van kredieten

Belfius heeft verschillende effectiseringsvehikels die geconsolideerd worden waarbij het grootste gedeelte van risico's en voordelen voor Belfius blijven. De onderliggende financiële activa blijven opgenomen in de balans en de bekomen liquide middelen door effectisering worden vertegenwoordigd door een schuldinstrument. We verwijzen voor verder detail naar toelichting 12 "Effectisering".

In deze tabel worden de geëffectiseerde kredieten van Penates 5 opgenomen aangezien de investeerders een contractueel recht hebben op de kasstromen van de onderliggende kredieten. Aangezien de investeerders alleen verhaal hebben op de kasstromen van de onderliggende kredieten en niet op de volledige schuld wordt de kolom "verplichtingen die alleen een beroep kunnen doen op de overgedragen activa" ingevuld.

De gerelateerde ontvangen cash wordt opgenomen als een verplichting.

5. Waarborgen en andere kredietverbeteringen verkregen door inbezitneming van de aangehouden waarborg

Betrokken bedragen zijn immaterieel.

6. Saldering

A. Financiële activa die het voorwerp uitmaken van saldering

Op 31 december 2016 (In duizend EUR)	Brutobedrag geboekte financiële activa	Brutobedrag geboekte gesaldeerde financiële verplichtingen	Nettobedrag financiële activa opgenomen in de balans	Bedragen niet gesaldeerd in de balans		Nettobedrag
				Financieel instrument	Collateral (effecten + cash) ontvangen	
Derivaten met London Clearing House	7 847 785	7 812 741	35 044	0	0	35 044
Derivaten onder master netting-overeenkomsten	21 232 973	0	21 232 973	10 821 821	6 799 765	3 611 387
Repo-overeenkomsten met wederinkoop onder master netting-overeenkomsten	4 899 858	0	4 899 858	0	4 898 418	1 440
TOTAAL	33 980 616	7 812 741	26 167 875	10 821 821	11 698 183	3 647 871

Op 31 december 2017 (In duizend EUR)	Brutobedrag geboekte financiële activa	Brutobedrag geboekte gesaldeerde financiële verplichtingen	Nettobedrag financiële activa opgenomen in de balans	Bedragen niet gesaldeerd in de balans		Nettobedrag
				Financieel instrument	Collateral (effecten + cash) ontvangen	
Derivaten met London Clearing House	8 697 635	8 654 745	42 890			42 890
Derivaten onder master netting-overeenkomsten	15 626 256		15 626 256	8 568 136	5 086 856	1 971 264
Repo-overeenkomsten met wederinkoop met London Clearing House	195 811	195 811	0			0
Repo-overeenkomsten met wederinkoop onder master netting-overeenkomsten	2 196 311		2 196 311		2 195 300	1 011
TOTAAL	26 716 013	8 850 556	17 865 457	8 568 136	7 282 156	2 015 165

B. Financiële verplichtingen die het voorwerp uitmaken van saldering

Op 31 december 2016 (In duizend EUR)	Brutobedrag geboekte financiële verplichtingen	Brutobedrag geboekte gesaldeerde financiële activa	Nettobedrag financiële verplichtingen opgenomen in de balans	Bedragen niet gesaldeerd in de balans		Nettobedrag
				Financieel instrument	Collateral (effecten + cash) gegeven	
Derivaten met London Clearing House	7 815 952	7 812 741	3 211	0	0	3 211
Derivaten onder master netting-overeenkomsten	28 806 723	0	28 806 723	10 822 178	17 372 495	612 050
Repo-overeenkomsten met wederinkoop onder master netting-overeenkomsten	312 346	0	312 346	0	312 163	183
TOTAAL	36 935 021	7 812 741	29 122 280	10 822 178	17 684 658	615 444

Op 31 december 2017 (In duizend EUR)	Brutobedrag geboekte financiële verplichtingen	Brutobedrag geboekte gesaldeerde financiële activa	Nettobedrag financiële verplichtingen opgenomen in de balans	Bedragen niet gesaldeerd in de balans		Nettobedrag
				Financieel instrument	Collateral (effecten + cash) ontvangen	
Derivaten met London Clearing House	8 675 037	8 654 745	20 292			20 292
Derivaten onder master netting-overeenkomsten	20 754 302		20 754 302	8 568 136	11 951 394	234 772
Repo-overeenkomsten met wederinkoop met London Clearing House	195 811	195 811	0			0
Repo-overeenkomsten met wederinkoop onder master netting-overeenkomsten	12 227		12 227		11 986	241
TOTAAL	29 637 377	8 850 556	20 786 821	8 568 136	11 963 380	255 305

9.4. RENTEHERZIENINGSRISICO: UITSPLITSING VOLGENS RESTERENDE LOOPTIJD TOT DE VOLGENDE RENTEVOETBEPALING

Zichtrekeningen en spaarrekeningen zijn opgenomen in de kolom "Op zicht en direct opeisbaar" aangezien we hierin de resterende looptijd weergeven tot aan de volgende fixing van de rente en dat op wettelijke betaaldatum en niet via hypotheses over het waargenomen gedrag van klanten. De hypotheses over het waargenomen klantengedrag op deze verplichtingen wordt wel meegenomen in de rentegevoeligheidsanalyse van de netto-actiefwaarde of rendement. (zie toelichting 9.5 "Marktrisico en balansbeheer").

1. 2016

A. Actief

(In duizend EUR)	Op zicht en direct opeisbaar	≤ 3 maand	> 3 maand en ≤ 1 jaar	> 1 jaar en ≤ 5 jaar	> 5 jaar	Onbepaald	Gelopen rente	Aanpassingen naar reële waarde en marktwaarde van derivaten	Waarde-vermindering	Totaal
Kas en tegoeden bij centrale banken	5 111 132	0	0	0	0	0	(82)	0	0	5 111 050
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	15 996 683	5 669 792	228 400	10 586	82 813	3 376	(39 866)	57 123	(6 354)	22 002 553
Leningen en voorschotten aan klanten	3 299 819	19 308 852	11 580 010	21 692 005	32 735 151	2 202 416	447 262	26 207	(1 589 322)	89 702 399
Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden	0	270 433	21 493	1 455 043	3 585 483	0	60 796	0	0	5 393 247
Voor verkoop beschikbare financiële activa	0	492 205	860 036	3 139 879	8 381 544	2 502 202	287 304	3 224 829	(68 210)	18 819 789
Financiële activa geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	0	361 960	9 043	55 076	30 298	2 251 086	3 218	275 299	0	2 985 979
Derivaten							534 664	24 772 557		25 307 222
Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico								4 533 779		4 533 779
Investeringen in ondernemingen in vermogensmutatie						97 044				97 044
Materiële vaste activa						1 091 687				1 091 687
Immateriële activa						122 541				122 541
Goodwill						103 966				103 966
Belastingvorderingen lopend boekjaar						10 662				10 662
Uitgestelde belastingvorderingen						405 847				405 847
Overige activa	57 071	121 815	61 510	102 813	135 392	527 992	0	0	(2 203)	1 004 389
Vaste activa (groep activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten	0	0	0	0		30 126	0	0	(1 354)	28 772
TOTAAL ACTIEF	**24 464 704**	**26 225 056**	**12 760 491**	**26 455 402**	**44 950 681**	**9 348 945**	**1 293 297**	**32 889 795**	**(1 667 444)**	**176 720 927**
Handel volgens standaardmarktconventies (regular way trade)	0	943 123	171 091	1 822	154 550	281 234	0	0	0	1 551 820
Derivaten	0	120 268 595	54 977 123	94 148 096	192 255 420	1 243 967	0	0	0	462 893 201
BUITENBALANS	**0**	**121 211 718**	**55 148 214**	**94 149 918**	**192 409 971**	**1 525 201**	**0**	**0**	**0**	**464 445 021**
TOTAAL RENTE-HERZIENINGSRISICO	**24 464 704**	**147 436 774**	**67 908 704**	**120 605 319**	**237 360 651**	**10 874 147**	**1 293 297**	**32 889 795**	**(1 667 444)**	**641 165 948**

B. Verplichtingen

(In duizend EUR)	Op zicht en direct opeisbaar	≤ 3 maand	> 3 maand en ≤ 1 jaar	> 1 jaar en ≤ 5 jaar	> 5 jaar	Onbepaald	Gelopen rente	Aanpassingen naar reële waarde en marktwaarde van derivaten	Totaal
Schulden aan kredietinstellingen	7 961 013	1 417 043	138 970	3 012 537	31 005	20 434	829	0	12 581 830
Schulden aan en deposito's van klanten	58 064 630	14 120 036	226 173	654 747	1 032 103	601	72 751	0	68 162 754
Schuldpapier	0	5 534 481	7 361 408	6 233 449	4 682 905	0	169 187	0	27 777 552
Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	0	1 010 128	1 531 090	1 684 692	883 256	2 189 766	91 092	134 226	6 916 469
Technische voorzieningen van verzekerings-maatschappijen						15 990 324			15 990 324
Derivaten							1 077 525	28 494 996	29 572 521
Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico								207 474	207 474
Voorzieningen en voorwaardelijke verplichtingen						412 243			412 243
Achtergestelde schulden	0	175 472	0	66 000	733 239	404 741	16 651	2 549	913 004
Belastingverplichtingen lopend boekjaar						60 609			60 609
Uitgestelde belastingverplichtingen						272 877			272 877
Overige verplichtingen	90 436	725 609	67 880	59 859	7 784	584 134	249	0	1 535 952
Verplichtingen opgenomen in groep die wordt afgestoten en beëindigde bedrijfsactiviteiten	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TOTAAL VAN DE VERPLICHTINGEN	**66 116 080**	**22 982 770**	**9 325 520**	**11 711 284**	**7 370 293**	**19 935 729**	**1 428 285**	**28 839 246**	**167 709 206**
Handel volgens standaardmarktconventies (regular way trade)	0	555 698	62 747	3 117	218 024	455 660	0	0	1 295 247
Derivaten	0	124 048 888	74 166 219	88 505 018	184 457 308	1 329 898	0	0	472 507 331
BUITENBALANS	**0**	**124 604 586**	**74 228 966**	**88 508 135**	**184 675 332**	**1 785 558**	**0**	**0**	**473 802 577**
TOTAAL RENTE-HERZIENINGSRISICO	**66 116 080**	**147 587 356**	**83 554 486**	**100 219 419**	**192 045 625**	**21 721 287**	**1 428 285**	**28 839 246**	**641 511 783**

C. Nettopositie

(In duizend EUR)	Op zicht en direct opeisbaar	≤ 3 maand	> 3 maand en ≤ 1 jaar	> 1 jaar en ≤ 5 jaar	> 5 jaar	Onbepaald
Sensitiviteitsgap in de balans	(41 651 376)	(150 582)	(15 645 781)	20 385 900	45 315 026	(10 847 141)

Het reële rente-risico van Belfius wordt beheerd op basis van meer geavanceerde hypotheses. (Zie toelichting 9.5 Marktrisico en balansbeheer).

2. 2017

A. Actief

(In duizend EUR)	Op zicht en direct opeisbaar	≤ 3 maand	> 3 maand en ≤ 1 jaar	> 1 jaar en ≤ 5 jaar	> 5 jaar	Onbepaald	Gelopen rente	Aanpassingen naar reële waarde en marktwaarde van derivaten	Waarde-vermin-dering	Totaal
Kas en tegoeden bij centrale banken	10 236 964	0	0	0	0	0	(295)	0	0	10 236 669
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	12 002 697	1 767 385	236 636	10 337	73 706	1 129	(16 732)	51 105	(4 838)	14 121 427
Leningen en voorschotten aan klanten	2 073 582	19 197 769	12 239 965	22 782 136	33 091 004	1 684 683	426 858	23 459	(1 462 529)	90 056 926
Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden	0	235 744	0	2 033 203	3 112 345	0	60 707	0	0	5 441 999
Voor verkoop beschikbare financiële activa	0	324 000	303 483	4 010 800	7 681 623	2 632 387	262 681	2 834 470	(66 848)	17 982 597
Financiële activa geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	0	394 423	26 552	17 660	28 458	2 634 170	2 203	136 832	0	3 240 298
Derivaten							454 956	19 848 078		20 303 034
Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico								3 720 764		3 720 764
Investeringen in ondernemingen in vermogensmutatie						31 481				31 481
Materiële vaste activa						1 059 212				1 059 212
Immateriële activa						162 074				162 074
Goodwill						103 966				103 966
Belastingvorderingen lopend boekjaar						20 343				20 343
Uitgestelde belastingvorderingen						235 399				235 399
Overige activa	32 692	169 277	67 738	120 177	129 939	694 592	0	12 328	(2 515)	1 224 230
Vaste activa (groep activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten	0	0	0	0	0	20 426	0	0	(1 644)	18 782
TOTAAL ACTIEF	**24 345 935**	**22 088 599**	**12 874 375**	**28 974 311**	**44 117 077**	**9 279 864**	**1 190 379**	**26 627 036**	**(1 538 375)**	**167 959 201**
Handel volgens standaardmarktconventies (regular way trade)	0	2 295 565	0	3 109	0	4 299	0	0	0	2 302 973
Derivaten	0	23 311 731	48 183 574	136 941 140	207 099 304	674 278	0	0	0	416 210 027
BUITENBALANS	**0**	**25 607 297**	**48 183 574**	**136 944 249**	**207 099 304**	**678 576**	**0**	**0**	**0**	**418 513 000**
TOTAAL RENTE-HERZIENINGSRISICO	**24 345 935**	**47 695 895**	**61 057 949**	**165 918 560**	**251 216 381**	**9 958 440**	**1 190 379**	**26 627 036**	**(1 538 375)**	**586 472 201**

B. Verplichtingen

(In duizend EUR)	Op zicht en direct opeisbaar	≤ 3 maand	> 3 maand en ≤ 1 jaar	> 1 jaar en ≤ 5 jaar	> 5 jaar	Onbepaald	Gelopen rente	Aanpassingen naar reële waarde en marktwaarde van derivaten	Totaal
Schulden aan kredietinstellingen	5 734 800	1 301 820	24 857	4 009 505	29 642	32 384	(23 114)	0	11 109 893
Schulden aan en deposito's van klanten	60 239 019	14 419 891	94 892	622 483	844 968	215	53 015	0	76 274 483
Schuldpapier	0	6 045 919	5 029 607	6 240 329	4 558 536	0	152 671	0	22 027 063
Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	0	1 981 190	1 705 791	1 641 688	790 167	2 597 572	86 145	90 157	8 892 710
Technische voorzieningen van verzekerings-maatschappijen						15 149 692			15 149 692
Derivaten							1 145 268	20 118 764	21 264 032
Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico								105 017	105 017
Voorzieningen en voorwaardelijke verplichtingen						425 300			425 300
Achtergestelde schulden	0	0	0	140 921	694 337	347 919	15 790	0	1 198 968
Belastingverplichtingen lopend boekjaar						51 351			51 351
Uitgestelde belastingverplichtingen						176 964			176 964
Overige verplichtingen	140 788	883 228	83 576	67 913	6 762	579 834	219	0	1 762 321
Verplichtingen opgenomen in groep die wordt afgestoten en beëindigde bedrijfsactiviteiten	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TOTAAL VAN DE VERPLICHTINGEN	**66 114 607**	**24 632 047**	**6 938 723**	**12 722 840**	**6 924 413**	**19 361 231**	**1 429 995**	**20 313 937**	**158 437 793**
Handel volgens standaardmarktconventies (regular way trade)	0	7 959 537	0	3 043	0	13 838	0	0	7 976 417
Derivaten	0	20 187 019	48 178 601	139 476 480	211 596 853	729 569	0	0	420 168 521
BUITENBALANS	**0**	**28 146 555**	**48 178 601**	**139 479 522**	**211 596 853**	**743 407**	**0**	**0**	**428 144 938**
TOTAAL RENTE-HERZIENINGSRISICO	**66 114 607**	**52 778 603**	**55 117 324**	**152 202 362**	**218 521 265**	**20 104 638**	**1 429 995**	**20 313 937**	**586 582 731**

C. Nettopositie

(In duizend EUR)	Op zicht en direct opeisbaar	≤ 3 maand	> 3 maand en ≤ 1 jaar	> 1 jaar en ≤ 5 jaar	> 5 jaar	Onbepaald
Sensitiviteitsgap in de balans	(41,768,672)	(5,082,707)	5,940,625	13,716,198	32,695,116	(10,146,198)

Het reële rente-risico van Belfius wordt beheerd op basis van meer geavanceerde hypotheses. (Zie toelichting 9.5 Marktrisico en balans-beheer).

9.5. MARKTRISICO EN BALANSBEHEER

Voor meer informatie betreffende het marktrisico verwijzen we naar het deel "Risicobeheer" van het beheersverslag, sectie "Marktrisico".

1. Financiële Markten

Binnen Belfius Bank is het departement Financial Markets Services (FM) het centrale toegangspunt tot de financiële markten. Er worden geen posities voor eigen rekening afgesloten, de transacties zijn gebaseerd op klantentransacties. Transacties van externe of interne klanten (o.m. liquiditeits- en balansbeheer behoren tot de laatste categorie) worden globaal ingedekt binnen een limietenkader dat het risicobeleid van Belfius respecteert. Hierdoor worden de verschillende marktrisico's binnen dit kader gehouden, o.a. door middel van dekkingsverrichtingen. De hieronder vermelde VaR-cijfers weerspiegelen deze residuele posities.

- De risico's op flow management activiteiten omvatten algemeen renterisico, wisselkoersrisico, aandelenprijsrisico, kredietspreadrisico en overige risico's (inflatie, CO_2). Deze risico's worden beheerd binnen Value at Risk en andere limieten.
- Thesaurie (Cash and Liquidity Management) wordt opgevolgd door middel van Value at Risk-limieten en door limieten met betrekking tot rentegevoeligheid.
- Het spreadrisico van de investeringsportefeuille en flow management-activiteiten wordt beheerd met spreadlimieten.

Het concept van de Value-at-Risk (VaR) wordt gebruikt als het voornaamste meetinstrument voor het marktrisico dat Belfius Bank loopt. De VaR meet het maximumverlies aan Net Present Value (NPV) dat de bank zou kunnen lopen op haar portefeuille in normale en/of historische marktomstandigheden over een periode van 10 dagen met een betrouwbaarheidsinterval van 99 %. De volgende risico's worden bij Belfius gemonitord aan de hand van een VaR:

- het rente- en het wisselrisico: die risicocategorie wordt opgevolgd via een historische VaR op basis van een intern model dat werd goedgekeurd door de Nationale Bank van België. De historische simulatiebenadering houdt in dat de portefeuille wordt getoetst aan een tijdreeks van historische activa-rendementen. Die herwaarderingen leiden dan tot een verdeling van portefeuillewaarden (een histogram van rendementen) op basis waarvan een VaR (%-percentiel) kan worden berekend.
  De grootste voordelen van dit type VaR is zijn eenvoud en het feit dat het niet uitgaat van een normale, maar wel van een historische verdeling van de activarendementen (de verdelingen kunnen niet-normaal zijn en het is mogelijk dat de effecten zich niet-lineair gedragen);
- het algemene en de specifieke aandelenprijsrisico's worden gemeten op basis van een historische VaR met een volledige waardering die gebaseerd is op 300 scenario's;
- het spreadrisico en het inflatierisico worden gemeten aan de hand van een historische benadering die 300 waargenomen schommelingen van de sensitiviteit toepast.

Sinds eind 2011 berekent Belfius, bovenop zijn gewone VaR, een Stressed Value-at-Risk (S-VaR), die ook in aanmerking wordt genomen bij het berekenen van de gewogen risico's voor het marktrisico. Die meting van de S-VaR bestaat uit een berekening van een historische VaR die gebaseerd is op een waarnemingsperiode van twaalf maanden die de grootste negatieve schommelingen teweegbrengt van de Net Present Value in de huidige portefeuille van financiële instrumenten van de bank.

VaR[1] (99 %, 10 dagen) (In duizend EUR)	2016				2017			
	IR[2] & FX[3]	Aandelen	Spread	Andere risico's[4]	IR[2] & FX[3]	Aandelen	Spread	Andere risico's[4]
Per activiteit								
Gemiddelde	11 346	3 141	6 372	873	8 120	4 294	3 770	1 487
Einde periode	12 104	2 528	6 889	1 189	8 860	5 758	2 727	1 061
Maximum	19 093	5 134	7 942	1 189	13 044	6 320	7 058	2 056
Minimum	6 050	1 813	4 191	631	4 433	2 276	2 117	1 061
Globaal								
Gemiddelde		21 733				17 671		
Einde periode		22 709				18 406		
Maximum		31 088				24 107		
Minimum		14 103				13 206		
Limiet		32 000				32 000		

(1) De Value at Risk (VaR) vertegenwoordigt de potentiële wijziging in marktwaarde, met een waarschijnlijkheid van 99 % en over een periode van 10 dagen.
(2) IR: renterisico.
(3) FX: wisselkoersrisico.
(4) Inflatierisico en CO_2-risico.

2. Balansbeheer (ALM)

A. Renterisico

Renterisico kan 2 vormen aannemen: het risico dat de economische waarde van de bank schommelt en het risico dat het rente-resultaat van de bank schommelt. Het meten van beide risico's is complementair voor het begrijpen van de volledige scope van het renterisico op de balans (exclusief financiële markten).

De indicatoren voor economische waarde meten het langetermijneffect van wijzigingen van de rente. De rentegevoeligheid van de economische waarde meet de wijziging van de ALM-economische waarde indien de gehele rentecurve wijzigt met 10 basispunten.

De Earnings-at-Risk-indicatoren capteren het kortetermijneffect van de rentewijzigingen op de opbrengsten van de bank. Daarom kunnen, indirect via de rentabiliteit, rentewijzigingen ook een kortetermijneffect hebben op de solvabiliteit. Een stijging met 50 bp van de rente heeft een positieve weerslag op de netto renteopbrengsten (vóór belastingen) van +37 miljoen EUR voor het volgende boekjaar en een cumulatief effect van +111 miljoen EUR over een periode van drie jaar, terwijl een daling van 35 basispunten tot een negatief effect van -29 miljoen EUR voor het volgende boekjaar zou leiden en een cumulatief effect van -141 miljoen EUR over een periode van drie jaar.

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Bank		
Sensitiviteit	(16 100)	(34 179)
Earnings at risk	38 000	37 436
Verzekeringen		
Sensitiviteit	12 844	16 614
Earnings at risk	2 586	2 743

B. Genoteerde aandelen en vastgoed

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Verzekeringen		
Marktwaarde - genoteerde aandelen & gelijkgestelde	611 366	583.819
Marktwaarde - genoteerd vastgoed	456 514	501.502
Shock 30% (negatief)	(320 364)	(325.596)
VaR (99 %, 10 dagen)	83 595	35.720

C. Vastgoed - rechtstreekse eigendom

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Verzekeringen		
Marktwaarde	708 701	592 835
Shock 12,5 % (negatief)	(88 588)	(74 104)

3. Obligatieportefeuille

A. Uitstaande nominale bedragen

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Bank	13 021 696	11 582 364
Verzekeringen	9 768 522	9 632 617

B. Rentegevoeligheid

Het renterisico van de portefeuille binnen de bank werd ofwel afgedekt op micro-niveau (voor de Side portefeuille; dus lage netto rentegevoeligheid) owel beheerd in het globale ALM-beheer (in ALM-portefeuille; waarbij de netto rentegevoeligheid opgenomen wordt in het globale ALM-rentebeleid).

De rentegevoeligheid voor een stijging van 1 bp van de obligatieportefeuille van de verzekeraar bedroeg -7,5 miljoen EUR op eind 2017, deze is onderdeel van het globale ALM-beheer van de verzekeringsmaatschappijen.

C. Gevoeligheid voor kredietspreads

Onderstaande tabel geeft de gevoeligheid voor kredietspread weer van de obligatieportefeuille ten gevolge van een spreadverhoging met 1 basispunt.

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Bank	(20 188)	(18 148)
Verzekeringen	(8 338)	(8 220)

9.6. LIQUIDITEITSRISICO

De Liquiditeit wordt beheerd door specifieke richtlijnen en een specifiek kader m.b.t. het Liquidity Risk Management. Wij verwijzen ook naar het beheersverslag voor een gedetailleerde beschrijving.

Eind 2017 bedroeg de LCR-ratio 130% (welke 5 miljard EUR overtollige liquiditeitsbuffer vertegenwoordigt) in vergelijking met 127 % in 2016 (of 4 miljard EUR surplus). De Liquidity Coverage Ratio (LCR) verplicht financiële instellingen om een voldoende voorraad liquide activa van hoge kwaliteit aan te houden om een crisis, die hun kasstromen onder druk zet, te weerstaan. De aan te houden liquide activa moeten gelijk of groter zijn dan hun netto uitstroom van kasmiddelen over een periode van 30 dagen onder stress (als zodanig, met minstens 100 % dekking). De parameters van het stressscenario worden gedefinieerd onder Bazel III. We vewijzen naar het hoofdstuk Alternatieve prestatiemaatstaven voor meer informatie.

Uitsplitsing volgens resterende looptijd tot vervaldag

We maken geen bedragen bekend voor vervroegde terugbetalingsdata, als zodanig hebben we gebruik gemaakt van de contractuele vervaldag voor deze tabel.

De zicht- en spaarrekeningen worden in de kolom "Op zicht en direct opeisbaar" opgenomen, zelfs al is de werkelijke terugbetalingsdatum onbepaald.

Alle andere activa en verplichtingen worden uitgesplitst over de verschillende periodes volgens de contractuele kasstroomkarakteristieken.

1. 2016

A. Actief

(In duizend EUR)	Uitsplitsing van brutobedrag en agio/disagio						Gelopen rente	Aanpassingen naar reële waarde en marktwaarde van derivaten	Waarde-vermindering	Totaal
	Op zicht en direct opeisbaar	≤ 3 maand	> 3 maand en ≤ 1 jaar	> 1 jaar en ≤ 5 jaar	> 5 jaar	Onbepaald				
Kas en tegoeden bij centrale banken	5 111 132	0	0	0	0	0	(82)	0	0	5 111 050
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	15 996 683	5 504 291	162 113	143 201	162 355	23 007	(39 866)	57 123	(6 354)	22 002 553
Leningen en voorschotten aan klanten	3 299 819	10 633 335	7 024 713	23 100 443	44 557 527	2 202 416	447 262	26 207	(1 589 322)	89 702 399
Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden	0	0	21 493	1 460 048	3 782 911	68 000	60 796	0	0	5 393 247
Voor verkoop beschikbare financiële activa	0	407 128	760 036	3 199 518	8 498 042	2 511 142	287 304	3 224 829	(68 210)	18 819 789
Financiële activa geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	0	3 689	8 727	55 391	388 568	2 251 086	3 218	275 299	0	2 985 979
Derivaten	0	0	0	0	0	0	534 664	24 772 557	0	25 307 222
Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico	0	0	0	0	0	0	0	4 533 779	0	4 533 779
Investeringen in ondernemingen in vermogensmutatie	0	0	0	0	0	97 044	0	0	0	97 044
Materiële vaste activa	0	0	0	0	0	1 091 687	0	0	0	1 091 687
Immateriële activa	0	0	0	0	0	122 541	0	0	0	122 541
Goodwill	0	0	0	0	0	103 966	0	0	0	103 966
Belastingvorderingen lopend boekjaar	0	0	0	0	0	10 662	0	0	0	10 662
Uitgestelde belastingvorderingen	0	0	0	0	0	405 847	0	0	0	405 847
Overige activa	57 071	122 551	61 510	102 813	135 392	527 256	0	0	(2 203)	1 004 389
Vaste activa (groep activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten	0	0	0	0	0	30 126	0	0	(1 354)	28 772
TOTAAL ACTIEF	24 464 704	16 670 994	8 038 592	28 061 414	57 524 795	9 444 780	1 293 297	32 889 795	(1 667 444)	176 720 927
Handel volgens standaard-marktconventies (regular way trade)	0	1 543 298	8 266	0	0	256	0	0	0	1 551 820
Wisselkoersderivaten	0	9 275 261	2 508 150	4 450 998	8 876 836	0	0	0	0	25 111 245
KASSTROOM UIT DERIVATEN EN HANDEL VOLGENS STANDAARDMARKTCONVENTIES	0	10 818 559	2 516 416	4 450 998	8 876 836	256	0	0	0	26 663 065
TOTAAL	24 464 704	27 489 554	10 555 008	32 512 411	66 401 631	9 445 036	1 293 297	32 889 795	(1 667 444)	203 383 992

B. Verplichtingen

(In duizend EUR)	Uitsplitsing van brutobedrag en agio/disagio						Gelopen rente	Aanpassingen naar reële waarde en marktwaarde van derivaten	Totaal
	Op zicht en direct opeisbaar	≤ 3 maand	> 3 maand en ≤ 1 jaar	> 1 jaar en ≤ 5 jaar	> 5 jaar	Onbepaald			
Schulden aan kredietinstellingen	7 961 013	1 507 665	47 083	3 010 781	34 025	20 434	829	0	12 581 830
Schulden aan en deposito's van klanten	58 064 630	14 118 936	226 173	655 847	1 032 103	601	72 751	0	74 171 040
Schuldpapier	0	2 751 574	5 766 139	9 591 904	5 702 626	0	169 187	0	23 981 430
Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	0	48 538	276 666	2 968 008	1 815 954	2 189 766	91 092	134 226	7 524 251
Technische voorzieningen van verzekerings-maatschappijen	0	1 044 680	472 471	5 973 639	8 499 533	0	0	0	15 990 324
Derivaten	0	0	0	0	0	0	1 077 525	28 494 996	29 572 521
Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico	0	0	0	0	0	0	0	207 474	207 474
Voorzieningen en voorwaardelijke verplichtingen	0	0	0	0	0	412 243	0	0	412 243
Achtergestelde schulden	0	175 472	0	66 000	733 239	404 741	16 651	2 549	1 398 653
Belastingverplichtingen lopend boekjaar	0	0	0	0	0	60 609	0	0	60 609
Uitgestelde belastingverplichtingen	0	0	0	0	0	272 877	0	0	272 877
Overige verplichtingen	90 436	726 753	67 880	59 859	7 784	582 990	249	0	1 535 952
Verplichtingen opgenomen in groep die wordt afgestoten en beëindigde bedrijfsactiviteiten	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TOTAAL VERPLICHTINGEN	**66 116 080**	**20 373 619**	**6 856 412**	**22 326 038**	**17 825 265**	**3 944 261**	**1 428 285**	**28 839 246**	**167 709 206**
Kern eigen vermogen	0	0	0	0	0	8 693 833	0	0	8 693 833
Niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen	0	0	0	0	0	0	0	317 714	317 714
EIGEN VERMOGEN VAN DE GROEP	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**8 693 833**	**0**	**317 714**	**9 011 547**
Minderheidsbelang	0	0	0	0	0	173			173
TOTAAL EIGEN VERMOGEN	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**8 694 006**	**0**	**317 714**	**9 011 720**
TOTAAL VERPLICHTINGEN EN EIGEN VERMOGEN	**66 116 080**	**20 373 619**	**6 856 412**	**22 326 038**	**17 825 265**	**12 638 267**	**1 428 285**	**29 156 960**	**176 720 926**
Handel volgens standaardmarktconventies (regular way trade)	0	1 295 244	0	0	0	2	0	0	1 295 247
Wisselkoersderivaten	0	9 270 479	2 481 798	4 489 070	8 718 010	0	0	0	24 959 356
KASSTROOM UIT DERIVATEN EN HANDEL VOLGENS STANDAARD-MARKTCONVENTIES	**0**	**10 565 723**	**2 481 798**	**4 489 070**	**8 718 010**	**2**	**0**	**0**	**26 254 603**
TOTAAL	**66 116 080**	**30 939 342**	**9 338 210**	**26 815 108**	**26 543 275**	**12 638 270**	**1 428 285**	**29 156 960**	**202 975 529**

C. Totaal voor liquiditeitsgap

	Uitsplitsing van brutobedrag en agio/disagio					
(In duizend EUR)	Op zicht en direct opeisbaar	≤ 3 maand	> 3 maand en ≤ 1 jaar	> 1 jaar en ≤ 5 jaar	> 5 jaar	Onbepaald
Totaal voor liquiditeitsgap	(41 651 376)	(3 449 789)	1 216 798	5 697 303	39 858 356	(3 193 234)

Het reële liquiditeitsrisico van Belfius wordt beheerd op basis van meer geavanceerde hypotheses.

De liquiditeitspositie is het verschil tussen de cashflows op contractuele looptijden van activa en verplichtingen en houdt ook rekening met de kasstromen afkomstig van dekkingtransacties . Dit laat toe de liquiditeitsgap weer te geven.

De marktwaarde van derivaten wordt gerapporteerd in de kolom "Aanpassingen naar reële waarde en marktwaarde van derivaten".

2. 2017

A. Actief

	Uitsplitsing van brutobedrag en agio/disagio						Gelopen rente	Aanpassingen naar reële waarde en marktwaarde van derivaten	Waarde-vermin-dering	Totaal
(In duizend EUR)	Op zicht en direct opeisbaar	≤ 3 maand	> 3 maand en ≤ 1 jaar	> 1 jaar en ≤ 5 jaar	> 5 jaar	Onbepaald				
Kas en tegoeden bij centrale banken	10 236 964	0	0	0	0	0	(295)	0	0	10 236 669
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	12 002 697	1 628 807	180 121	156 684	105 113	18 470	(16 732)	51 105	(4 838)	14 121 427
Leningen en voorschotten aan klanten	2 072 925	10 833 334	7 813 326	24 490 718	44 174 153	1 684 683	426 858	23 459	(1 462 529)	90 056 926
Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden	0	0	0	2 044 316	3 312 164	24 812	60 707	0	0	5 441 999
Voor verkoop beschikbare financiële activa	0	262 618	167 046	4 048 696	7 832 607	2 641 327	262 681	2 834 470	(66 848)	17 982 597
Financiële activa geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	0	172 598	26 552	17 660	250 283	2 634 170	2 203	136 832	0	3 240 298
Derivaten	0	0	0	0	0	0	454 956	19 848 078	0	20 303 034
Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico	0	0	0	0	0	0	0	3 720 764	0	3 720 764
Investeringen in ondernemingen in vermogensmutatie	0	0	0	0	0	31 481	0	0	0	31 481
Materiële vaste activa	0	0	0	0	0	1 059 212	0	0	0	1 059 212
Immateriële activa	0	0	0	0	0	162 074	0	0	0	162 074
Goodwill	0	0	0	0	0	103 966	0	0	0	103 966
Belastingvorderingen lopend boekjaar	0	0	0	0	0	20 343	0	0	0	20 343
Uitgestelde belastingvorderingen	0	0	0	0	0	235 399	0	0	0	235 399
Overige activa	32 692	172 651	67 738	120 177	129 939	691 219	0	12 328	(2 515)	1 224 230
Vaste activa (groep activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten	0	0	0	0	0	20 426	0	0	(1 644)	18 782
TOTAAL ACTIEF	24 345 278	13 070 007	8 254 784	30 878 251	55 804 261	9 327 582	1 190 379	26 627 036	(1 538 375)	167 959 201
Handel volgens standaard-marktconventies (regular way trade)	0	2 295 565	0	3 109	0	4 299	0	0	0	2 302 973
Wisselkoersderivaten	0	7 153 155	2 164 326	3 095 804	12 702 983	0	0	0	0	25 116 269
KASSTROOM UIT DERIVATEN EN HANDEL VOLGENS STANDAARD-MARKTCONVENTIES	0	9 448 721	2 164 326	3 098 914	12 702 983	4 299	0	0	0	27 419 242
TOTAAL	24 345 278	22 518 728	10 419 110	33 977 164	68 507 244	9 331 880	1 190 379	26 627 036	(1 538 375)	195 378 443

B. Verplichtingen

(In duizend EUR)	Uitsplitsing van brutobedrag en agio/disagio						Gelopen rente	Aanpassingen naar reële waarde en marktwaarde van derivaten	Totaal
	Op zicht en direct opeisbaar	≤ 3 maand	> 3 maand en ≤ 1 jaar	> 1 jaar en ≤ 5 jaar	> 5 jaar	Onbepaald			
Schulden aan kredietinstellingen	5 734 800	1 301 820	20 948	4 010 765	32 290	32 384	(23 114)	0	11 109 893
Schulden aan en deposito's van klanten	60 239 019	14 418 791	95 992	622 483	844 968	215	53 015	0	76 274 483
Schuldpapier	0	3 477 474	4 607 852	8 686 000	5 103 067	0	152 671	0	22 027 063
Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	0	99 889	596 624	3 392 374	2 029 949	2 597 572	86 145	90 157	8 892 710
Technische voorzieningen van verzekerings-maatschappijen	0	203 074	604 498	6 733 697	7 612 138	(3 715)	0	0	15 149 692
Derivaten	0	0	0	0	0	0	1 145 268	20 118 764	21 264 032
Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico	0	0	0	0	0	0	0	105 017	105 017
Voorzieningen en voorwaardelijke verplichtingen	0	0	0	0	0	425 300	0	0	425 300
Achtergestelde schulden	0	0	0	140 921	694 337	347 919	15 790	0	1 198 968
Belastingverplichtingen lopend boekjaar	0	0	0	0	0	51 351	0	0	51 351
Uitgestelde belastingverplichtingen	0	0	0	0	0	176 964	0	0	176 964
Overige verplichtingen	140 788	884 454	83 570	67 919	6 762	578 607	219	0	1 762 321
Verplichtingen opgenomen in groep die wordt afgestoten en beëindigde bedrijfsactiviteiten	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TOTAAL VERPLICHTINGEN	**66 114 607**	**20 385 501**	**6 009 484**	**23 654 159**	**16 323 512**	**4 206 597**	**1 429 995**	**20 313 937**	**158 437 793**
Kern eigen vermogen	0	0	0	0	0	9 084 337	0	0	9 084 337
Niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen	0	0	0	0	0	0	0	436 901	436 901
EIGEN VERMOGEN VAN DE GROEP	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**9 084 337**	**0**	**436 901**	**9 521 237**
Minderheidsbelang	0	0	0	0	0	171	0	0	171
TOTAAL EIGEN VERMOGEN	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**9 084 507**	**0**	**436 901**	**9 521 408**
TOTAAL VERPLICHTINGEN EN EIGEN VERMOGEN	**66 114 607**	**20 385 501**	**6 009 484**	**23 654 159**	**16 323 512**	**13 291 104**	**1 429 995**	**20 750 838**	**167 959 201**
Handel volgens standaardmarktconventies (regular way trade)	0	7 959 537	0	3 043	0	13 838	0	0	7 976 417
Wisselkoersderivaten	0	7 167 269	2 156 644	3 122 299	12 418 030	0	0	0	24 864 242
Contracten op termijnwisselkoersen	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*
KASSTROOM UIT DERIVATEN EN HANDEL VOLGENS STANDAARD-MARKTCONVENTIES	**0**	**15 126 805**	**2 156 644**	**3 125 341**	**12 418 030**	**13 838**	**0**	**0**	**32 840 659**
TOTAAL	**66 114 607**	**35 512 306**	**8 166 128**	**26 779 501**	**28 741 543**	**13 304 942**	**1 429 995**	**20 750 838**	**200 799 860**

C. Totaal voor liquiditeitsgap

(In duizend EUR)	Uitsplitsing van brutobedrag en agio/disagio					
	Op zicht en direct opeisbaar	≤ 3 maand	> 3 maand en ≤ 1 jaar	> 1 jaar en ≤ 5 jaar	> 5 jaar	Onbepaald
Totaal voor liquiditeitsgap	(41 769 329)	(12 993 579)	2 252 981	7 197 664	39 765 701	(3 973 062)

Het reële liquiditeitsrisico van Belfius wordt beheerd op basis van meer geavanceerde hypotheses.

Meer gedetailleerde informatie over het liquiditeitsrisico is beschikbaar in het deel "Risicobeheer" van het beheersverlag.

De liquiditeitspositie is het verschil tussen de cashflows, op contractuele looptijden van activa, verplichtingen en houdt ook rekening met de kasstromen afkomstig van dekkingtransacties . Dit laat toe de liquiditeitsgap weer te geven.

De marktwaarde van afgeleide instrumenten wordt gerapporteerd in de kolom "Aanpassingen naar reële waarde en marktwaarde van derivaten".

9.7. VALUTARISICO EN WISSELKOERSEN

1. Valutarisico

(In duizend EUR)	31/12/16				
	GBP	USD	Andere	EUR	Totaal
Totaal van het actief	8 642 248	4 552 280	3 221 116	160 305 282	176 720 926
Totaal van de verplichtingen	7 027 887	4 765 850	3 158 559	152 757 083	167 709 379
Totaal eigen vermogen	(480 077)	(38 641)	(122 695)	9 652 960	9 011 547
NETTO IN DE BALANS OPGENOMEN POSITIE	2 094 438	(174 929)	185 252	(2 104 761)	0
Buitenbalansposten - te ontvangen	1 206 900	10 575 188	3 841 927	9 928 266	25 552 281
Buitenbalansposten - te betalen	3 424 002	10 425 123	3 909 988	7 653 257	25 412 370
NETTOPOSITIE BUITENBALANS	(2 217 102)	150 064	(68 061)	2 275 009	139 911
DE NETTOPOSITIE	(122 664)	(24 864)	117 191	170 248	

(In duizend EUR)	31/12/17				
	GBP	USD	Andere	EUR	Totaal
Totaal van het actief	9 217 232	3 276 002	2 452 472	153 013 495	167 959 201
Totaal van de verplichtingen	4 555 687	3 817 531	3 009 534	147 055 211	158 437 964
Totaal eigen vermogen	(677 296)	(7 027)	(119 036)	10 324 597	9 521 237
NETTO IN DE BALANS OPGENOMEN POSITIE	5 338 841	(534 502)	(438 026)	(4 366 313)	0
Buitenbalansposten - te ontvangen	341 206	12 022 041	3 512 236	11 161 922	27 037 406
Buitenbalansposten - te betalen	5 683 031	11 522 819	2 879 963	6 842 895	26 928 708
NETTOPOSITIE BUITENBALANS	(5 341 825)	499 223	632 273	4 319 027	108 698
DE NETTOPOSITIE	(2 984)	(35 279)	194 248	(47 286)	

2. Wisselkoersen

		31/12/16		31/12/17	
		Slotkoers	Gemiddelde koers	Slotkoers	Gemiddelde koers
Australische Dollar	AUD	1,4618	1,4854	1,5365	1,4813
Canadese Dollar	CAD	1,4198	1,4585	1,5068	1,4755
Zwitserse Frank	CHF	1,0734	1,0900	1,1716	1,1164
Tsjechishe Kroon	CZK	27,0205	27,0377	25,5110	26,2773
Deense Kroon	DKK	7,4343	7,4447	7,4454	7,4387
Euro	EUR	1,0000	1,0000	1,0000	1,0000
Brits Pond	GBP	0,8548	0,8230	0,8877	0,8760
Hongkongse Dollar	HKD	8,2008	8,5665	9,3790	8,8776
Hongaarse Forint	HUF	308,8800	311,5755	310,1850	309,2933
Israëlische Sjekel	ILS	4,0688	4,2255	4,1615	4,0641
Japanse Yen	JPY	123,3750	120,4433	135,0250	127,2750
Mexicaanse Peso	MXN	21,8330	20,6289	23,5401	21,4698
Noorse Kroon	NOK	9,0886	9,2559	9,8219	9,3762
Nieuw-Zeelandse Dollar	NZD	1,5175	1,5827	1,6882	1,5995
Zweedse Kroon	SEK	9,5563	9,4749	9,8295	9,6448
Singaporese Dollar	SGD	1,5269	1,5245	1,6035	1,5629
Nieuwe Turkse Lire	TRY	3,7203	3,3418	4,5484	4,1483
Amerikaanse Dollar	USD	1,0576	1,1037	1,1999	1,1387

9.8. VERZEKERINGSRISICO

1. Definitie

Bij Belfius Insurance, behorende tot de groep Belfius Bank & Verzekeringen, wordt het onderschrijvingsrisico onderverdeeld afhankelijk van het type van contract (Leven en Niet-Leven). Elke categorie wordt vervolgens onderverdeeld in sub-modules die verband houden met de aard van de onderliggende activiteit.

De verzekeringsrisico's die voortvloeien uit het afsluiten of onderschrijven van verzekeringscontracten, i.e. onderschrijvingsrisico's, zijn de volgende:

→ Onderschrijvingsrisico Leven: het risico dat voortvloeit uit het onderschrijven van levensverzekeringscontracten is onderverdeeld in 7 sub-modules:
- Het mortaliteitsrisico is het risico dat de sterfte toeneemt. Het geldt voor alle verbintenissen waarvoor de verwachte te betalen prestaties toenemen in geval van een stijging van de mortaliteit.
- Het levensduurrisico: dat is het tegengestelde van het mortaliteitsrisico; het geldt voor de contracten waarvoor een daling van de mortaliteit zou leiden tot een stijging van de verwachte betalingen (bv. pensioencontracten). Verbeteringen in medische behandelingen die de levensverwachting zouden kunnen verhogen zonder de werkgeschiktheid te herstellen, zouden ertoe kunnen leiden dat de frequentie van het levensduurrisico hoger ligt dan momenteel geobserveerd.
- Het morbiditeitrisico of invaliditeitsrisico slaat op het risico op verlies of een nadelige evolutie van de verwachte prestaties, te wijten aan veranderingen met betrekking tot het niveau, de trend of de volatiliteit van de invaliditeitsgraad.
- Het afkooprisico inzake Leven wordt omschreven als het risico op verlies of toename van de prestaties dat te wijten is aan een verschil tussen de effectieve uitoefening van de contractuele opties van de verzekerde en de verwachte uitoefening. De term "opties" moet worden gezien in de ruime zin van het woord: de deelmodule omvat de opties inzake afkoop, opzegging en premiereductie, maar ook van uitbreiding van de waarborgen. Voor bepaalde contracten kan de uitoefening voordelig zijn voor de instelling, voor andere zal dat leiden tot een verlies. Deze deelmodule omvat daarom twee scenario's: één waarvoor de opties vaker dan verwacht zullen worden uitgeoefend dan voorzien, en een ander waarvoor dat minder het geval zal zijn.
- Het risico met betrekking tot de beheerskosten stemt overeen met het risico dat de beheerskosten hoger zullen komen te liggen dan verwacht doordat ze een hogere inflatie ondergaan dan ingeschat.
- Het risico op een herziening geldt enkel voor herzienbare annuïteiten waarvan de bedragen in negatieve zin kunnen evolueren voor de verzekeraar als gevolg van een verandering van de wettelijke omgeving of de gezondheidstoestand van de verzekerde.
- Het catastroferisico is beperkt tot de contracten waarvoor een onmiddellijke en drastische stijging van de mortaliteit een stijging van de prestatie met zich zou brengen.

→ Onderschrijvingsrisico Niet-Leven: het risico dat voortvloeit uit de verzekeringsverbintenissen Niet-Leven. Onzekerheid omtrent resultaten van de verzekeraar's onderschrijving wordt onderverdeeld in 3 sub-modules:
- Het premierisico betreft het risico dat het bedrag van de ontvangen premies niet toereikend is voor het betalen van de schadegevallen die zich hebben voorgedaan tijdens de dekkingsperiode waarop de premies betrekking hebben;

- Het reserverisico is het risico op verlies of een ongunstige wijziging in de waarde van de verzekeringsverbintenissen, die voortvloeien uit schommelingen in de frequentie en de impact van de verzekerde gebeurtenissen, alsook uit de datum en het bedrag van de uitbetalingen van de schadegevallen; en
- Het catastroferisico is het risico dat er zich een gebeurtenis van grote omvang voordoet die niet gedekt is door de twee voorgaande risico's. Catastrofes zijn rampen zoals onder andere windstormen, (kust)overstromingen, streng winterweer en andere weer-gerelateerde gebeurtenissen, aardbevingen, industriële explosies, grootschalige branden, pandemieën en andere door de mens veroorzaakte rampen zoals maatschappelijke onrust en terroristische aanslagen.

2. Beheer van het verzekeringsrisico

Het Risk & Underwriting-comité geeft zijn advies over de strategie op het vlak van de onderschrijving en de reservering bij de verzekeringsmaatschappijen van Belfius Insurance en het beleid dat daaruit voortvloeit, in het bijzonder aangaande de volgende punten:

- De soorten en kenmerken van de verzekeringsactiviteiten die Belfius Insurance bereid is om te beheren.
- De selectiecriteria van de risico's die in overeenstemming zijn met de risicobereidheid.
- de manier waarop de effectieve onderschrijving wordt gevolgd.
- Het management tussen aan de ene kant de geïnde verzekeringspremies en aan de andere kant de te betalen schadegevallen die bij de gedragen kosten worden geteld.
- De identificatie van de risico's die voortvloeien uit de verbintenissen van Belfius Insurance, met inbegrip van de impliciete opties en het kapitaal dat wordt gewaarborgd door de verzekeringsproducten. En
- Het aanleggen van voorzieningen voor de schadegevallen.

De globaal bepaalde strategie wordt binnen de verschillende betrokken entiteiten concreet uitgewerkt en opgevolgd door de lokale verantwoordelijke personen.

Herverzekering is een van de methodes die gebruikt wordt om het verzekeringsrisico te beperken. De bedoeling van een herverzekering is de volatiliteit van de kapitaalbehoeften en de winsten, en de onzekerheid die verbonden is aan het risico in de waardering van de verzekeraar, terug te dringen.

Dit zijn de herverzekeringsfuncties:

- Capaciteit: dankzij de herverzekering is er voor de verzekeraars een grotere flexibiliteit mogelijk met betrekking tot de omvang, de soorten risico's en het activiteitsvolume dat zij op een veilige manier kunnen aanvaarden. Daardoor zijn de verzekeraars in staat nieuwe activiteiten uit te voeren of ze tijdens een korte periode uit te breiden;
- Stabiliteit: dankzij gestructureerde herverzekeringsprogramma's kunnen de verzekeraars hun operationeel resultaat stabiliseren;
- Bescherming: de herverzekering zorgt voor een bescherming tegen gecumuleerde financiële verliezen door een opeenvolging van gebeurtenissen (bijvoorbeeld slechte weersomstandigheden) of tegen significante financiële verliezen als gevolg van één enkele gebeurtenis;
- Financiering: herverzekeren kan een alternatief zijn voor een kapitaalverhoging; en
- Expertise: de herverzekeraars verlenen bijstand aan de verzekeraars in hun expertisedomein. Het bevoegde personeel van de herverzekeringsmaatschappijen biedt zijn diensten aan bij het opstarten van bv. een nieuwe activiteit.

3. Gevoeligheden

Belfius Insurance evalueert het effect van de gevoeligheden op het economisch eigen vermogen. De technische reserves worden uitgedrukt in marktwaarde.

Gelet op de lage marktrente is de waarde van de technische voorzieningen groter dan de afkoopwaarde. Dit leidt tot een negatieve impact op het eigen vermogen in geval van een verlaging van het afkooppercentage. De gevoeligheid aan het afkooppercentage daalt

Onderschrijvingsrisico Leven: scenario dat overeenstemt met een daling van(1)

	Impact op de beschikbare financiële middelen voor belastingen	
(In miljoen EUR)	31/12/16	31/12/17
Een verhoging van 15 % van de mortaliteit	(34,7)	(34,7)
Een verhoging van 10 % van de kosten	(101,0)	(126,4)
Een daling van 10 % van het afkooppercentage	(23,5)	(20,6)

(1) Impact voor Belfius Insurance nv (= Belins Solo), Tak 23 inbegrepen.

Onderschrijvingsrisico Niet-Leven: scenario dat overeenstemt met(1)

	Impact op het resultaat voor belastingen	
(In miljoen EUR)	31/12/16	31/12/17
Een daling van 10% van de administratieve kosten	6,6	9,0
Een verhoging van de schadelast met 5 % voor de schadegevallen die zich hebben voorgedaan	(18,4)	(18,3)

(1) Impact voor Belfius Insurance nv en Corona nv.

in 2017 als gevolg van een daling in het volume van de tak-21 verzekeringsproducten.

Het verzekerd kapitaal bij overlijden is groter dan de marktwaarde van de technische reserves, wat leidt tot een positieve impact op de beschikbare financiële middelen bij een daling van het sterftecijfer.

In de activiteit Niet-Leven zorgen lagere administratieve kosten voor een hoger resultaat, terwijl een toename van de schadegevallen leidt tot een lager resultaat.

4. Evolutie van de schadegevallen

De schadedriehoek is de gebruikelijke methode voor het in kaart brengen van de schade-afhandelingen, die over verscheidene jaren gespreid zijn. Op basis hiervan bepaalt de actuaris onder meer de toereikendheid van de technische voorzieningen. Bij de verzekeringen Niet-Leven kan de Verzekeraar, tussen de datum dat een schadegeval zich voordoet en de datum dat het volledig is afgehandeld, doorgaans de totale kostprijs van het schadegeval niet exact bepalen. Tijdens die periode legt de Verzekeraar een reserve aan die gelijk is aan het geraamde bedrag aan toekomstige betalingen voor dit schadegeval.

Aangezien de reserve slechts een raming is, bestaat het risico dat het effectief betaalde bedrag hoger ligt. Om het gelopen risico te beoordelen, is het noodzakelijk de schommeling van twee bedragen te analyseren:

- de som van de betalingen die werden gedaan vóór die datum;
- de reserve die op die datum is geboekt voor de toekomstige betalingen.

De som van die twee componenten wordt de totale schadelast genoemd.

Onderstaande tabel toont voor Belfius Insurance nv en Corona nv de evolutie sinds 2007 van de som op het einde van het jaar van de totale kosten voor de schadegevallen die zich op jaarbasis hebben voorgedaan.

Schadelast (exclusief herverzekering en interne kosten)

(In duizend EUR)	Voorvalsjaar										
Afwikkelingsjaar	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Raming aan het einde van het voorvalsjaar	266 081	284 441	331 831	376 927	368 410	366 403	365 798	415 445	389 632	427 822	417 069
1 jaar later	253 679	286 182	315 094	377 982	365 547	350 517	324 524	392 976	361 479	402 910	
2 jaar later	240 004	276 197	302 958	376 143	355 306	334 313	312 883	381 044	353 512		
3 jaar later	231 754	266 868	302 314	370 819	350 249	329 882	306 454	374 836			
4 jaar later	228 986	267 226	300 159	370 924	352 804	328 046	303 051				
5 jaar later	231 760	266 805	299 236	363 378	350 780	323 899					
6 jaar later	229 487	267 520	296 773	360 537	351 335						
7 jaar later	227 465	267 249	293 969	357 875							
8 jaar later	225 761	264 048	293 741								
9 jaar later	225 140	264 340									
10 jaar later	224 495										

(In duizend EUR)											
Huidige raming	224 495	264 340	293 741	357 875	351 335	323 899	303 051	374 836	353 512	402 910	417 069
Cumulatieve betalingen	(204 198)	(226 612)	(266 578)	(298 037)	(295 393)	(267 644)	(246 070)	(304 318)	(256 894)	(261 142)	(164 308)
Huidige voorzieningen	20 298	37 728	27 163	59 839	55 941	56 255	56 981	70 518	96 618	141 768	252 760

(In duizend EUR)	
Voorzieningen (vanaf 2007)	875 869
Voorzieningen (tot 2007)	129 427
Interne kosten	42 515
Aangenomen zaken	27 377
TOTAAL	**1 075 189**

(1) Schadereserve 31/12/17 - toelichting 6.5.2

X. TOELICHTINGEN MET BETREKKING TOT BELANGRIJKE WIJZIGINGEN IN DE CONSOLIDATIEKRING EN LIJST VAN DE DOCHTERONDERNEMINGEN EN GEASSOCIEERDE DEELNEMINGEN VAN BELFIUS

10.1. BELANGRIJKE WIJZIGINGEN IN DE CONSOLIDATIEKRING

(Alleen de wijzigingen die een materieel effect (d.w.z. een impact van meer dan 1 % van het balanstotaal en/of resultaat) zijn vermeld).

1. Op 31 december 2016

In 2016 werd Belgische beheervennootschap van fondsen Belfius Investment Partners opgericht en volledig opgenomen in de consolidatie.

De fondsen "Belfius European Loans Fund", "Belins high yield" en "Belins US Corporate Bonds" werden in 2015 opgericht door Belfius Insurance en werden in 2016 opgenomen in de consolidatiekring.

De vennootschap "Vennootschap Leopold" werd geliquideerd in 2016. De vennootschappen Copharma Industries en Eurco Ltd werden gedeconsolideerd omdat ze in liquidatie zijn.

Belfius Insurance heeft zijn participatie in "International Wealth Insurer", geclassificeerd als "Vaste activa (groep activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten", verkocht in 2H 2016 aan Foyer S.A. goed voor een realisatie van 8 miljoen EUR op de verkoop welkde werd opgenomen in "Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen". In 2H 2016 heeft Belfius Insurance beslist om zijn participatie in "Aviabel" te verkopen. Ondanks het feit dat er een overeenkomst werd bereikt, was de verkoop eind 2016 nog steeds onderworpen aan bepaalde voorwaarden, en wordt de participatie bijgevolg geclassificeerd als "Vaste activa (groep activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten" per 31 december 2016 en had als dusdanig geen impact op de consolidatiekring in 2016.

Belfius Insurance en Sepia fusioneerden op 1 januari 2016. Dit had geen impact op de consolidatiekring .

2. Op 31 december 2017

Belfius Insurance verkocht zijn investering in "Aviabel", een geassocieerde deelneming gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode, in de eerste helft van 2017 geclassificeerd in "Vaste activa (groep activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten" op jaareinde 2016, aan een Amerikaanse verzekeraar Axis Capital, goed voor een realisatie van 8,9 miljoen EUR op de verkoop.

Hoewel Belfius Insurance een langetermijnvisie heeft in het beheer van zijn vastgoedportefeuille, reageert het waar mogelijk op marktkansen. Een dergelijke gelegenheid deed zich voor bij "Pole Star" en "North Light", waarbij Belfius Insurance haar belang van 60% in beide bedrijven in de tweede helft van 2017 aan Zuid-Koreaanse investeerders verkocht, goed voor een realisatie van 58 miljoen EUR op de verkoop. Beide bedrijven waren joint ventures welke via de vermogensmutatiemethode werden gewaardeerd.

Ten slotte heeft Belfius Insurance haar investeringen in de geconsolideerde fondsen geliquideerd: "Belfius European Loans Fund", "Belins High Yield" en "Belins US Corporate Bonds" in de loop van de tweede helft van 2017. De beslissing werd genomen na een herziening van het investeringskader, en er werd vastgesteld dat de volatiliteit van deze fondsen niet langer voldeed aan het nieuw investeringskader van Belfius Insurance.

De vastgoedentiteit Immoactivity werd eind 2016 gekocht en wordt sinds januari 2017 volledig geconsolideerd.

10.2. OVERNAMES EN OVERDRACHTEN VAN GECONSOLIDEERDE ONDERNEMINGEN

1. Voornaamste acquisities

A. Jaar 2016

Er vonden geen significante acquisities plaats in 2016.

B. Jaar 2017

De vastgoedentiteit Immoactivity werd eind 2016 gekocht en wordt sinds begin 2017 volledig geconsolideerd.

De activa en passiva geven het volgende beeld op moment van aankoop:

(In duizend EUR)	2016	2017 Immoactivity
Geldmiddelen en equivalenten		11 738
Overige verplichtingen		(4)
NETTO ACTIVA	**0**	**11 734**
Reeds in bezit van de groep		
Aankoopprijs (in cash)		5 235
Min: geldmiddelen en equivalenten in de aangekochte dochter		
NETTO CASH UITSTROOM BIJ AANKOOP	**0**	**5 235**

2. Voornaamste verkooptransacties

A. Jaar 2016

Foyer S.A., de grootste particuliere financiële groep van Luxemburg, heeft een akkoord bereikt in juni 2016 met Belfius Insurance voor de verwerving van de "International Wealth Insurer". De transactie werd gesloten op 9 augustus 2016, er is een positief effect in resultaat opgenomen in 2016 van EUR 8 miljoen.

B. Jaar 2017

Er vonden geen significante verkooptransacties plaats in 2017.

De activa en passiva geven het volgende beeld:

(In duizend EUR)	2016 International Wealth Insurer (IWI) SA	2017
Geldmiddelen en equivalenten	15 190	
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	428	
Leningen en voorschotten aan klanten	9 405	
Financiële activa geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	2 701 232	
Financiële investeringen	632 132	
Materiële vaste activa	640	
Overige activa	15 685	
Schulden aan en deposito's van klanten	(7 324)	
Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	(2 701 232)	
Technische voorzieningen van verzekeringsmaatschappijen	(508 136)	
Overige verplichtingen	(60 404)	
NETTO ACTIVA	**97 616**	**0**
NIET IN DE RESULTATENREKENING OPGENOMEN WINSTEN EN VERLIEZEN	**(30 950)**	
NETTO WAARDE	**66 666**	**0**
Opbrengsten uit verkoop (in cash)	75 000	
Min:		
transactiekosten	*0*	
geldmiddelen en equivalenten in de verkochte dochter	*15 190*	
NETTO CASH INSTROOM BIJ VERKOOP	**59 810**	**0**

3. Activa en verplichtingen vervat in groepen die aangehouden worden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten

A. Jaar 2016

Per 31 december 2016 werd het eigen-vermogensbelang Aviabel gerapporteerd als "Vaste activa (groep activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten". Er is een verkoopovereenkomst getekend met de Amerikaanse verzekeringsmaatschappij Axis Capital, maar die is onderhevig aan voorwaarden die nog vervuld moeten worden. We verwijzen naar toelichting 5.10.

B. Jaar 2017

Op 31 december 2017 werden geen dochterondernemingen geregistreerd als "Vaste activa (groep activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten".

In 2017 heeft Belfius Insurance beslist om zijn investeringen te liquideren in volgende fondsen: "Belfius European Loans Fund", "Belins High Yield" en "Belins US Corporate Bonds". De beslissing werd genomen na een herziening van het investeringsraamwerk. Er werd vastgesteld dat de volatiliteit van deze fondsen niet langer voldeed aan het nieuwe investeringsraamwerk van Belfius Insurance. Als gevolg hiervan vielen deze participaties onder de toepassing van IFRS 5 en worden ze geclassificeerd als "Vaste activa (groep activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten" op 30 juni 2017. Merk op dat deze activa in de tweede helft van 2017 zijn verkocht.

De overgeboekte activa en passiva geven het volgende beeld:

(In duizend EUR)	2016 Aviabel NV	2016
Investeringen in ondernemingen in vermogensmutatie	7 730	

10.3. LIJST VAN DE DOCHTERONDERNEMINGEN, DE ONDERNEMINGEN WAAROP VERMOGENSMUTATIE IS TOEGEPAST, DE GEASSOCIEERDE ONDERNEMINGEN EN DE ONDERNEMINGEN WAARIN DE GROEP TEN MINSTE 20 % VAN HET KAPITAAL BEZIT

1. Lijst van de volledig in de consolidatie opgenomen dochterondernemingen

Naam	Zetel	Gehouden deel van het kapitaal (%)(1)	Activiteits-code
Belfius Asset Finance Holding NV	Pachecolaan 44 B-1000 Brussel	100	10
Belfius Auto Lease NV	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	100	5
Belfius Commercial Finance NV	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	100	15
Belfius Financing Company SA	Rue de l'Industrie 20 L-8399 Windhof	100	49
Belfius Immo NV	Pachecolaan 44 B-1000 Brussel	100	31
Belfius Insurance NV	Galileelaan 5 B-1210 Brussel	100	28
Belfius Insurance Invest NV	Galileelaan 5 B-1210 Brussel	100	21
Belfius Insurance Services Finance SA	Rue de l'Industrie 20 L-8399 Windhof	100	21
Belfius Investment Partners NV	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	100	19
Belfius Ireland Unltd	23 Shelbourne Road Ballsbridge Dublin 4 IE 4886676 P	100	49
Belfius Lease NV	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	100	5
Belfius Lease Services NV	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	100	5

(1) Direct aangehouden percentage door rechtstreekse aandeelhouder.

Naam	Zetel	Gehouden deel van het kapitaal (%)[1]	Activiteits-code
Coquelets NV	Galileelaan 5 B-1210 Brussel	100	31
Corona NV	Metrologielaan 2 B-1130 Brussel	100	28
Crefius NV	Pachecolaan 44 B-1000 Brussel	100	6
Dexia Secured Funding Belgium NV	Pachecolaan 44 B-1000 Brussel	10	49
Elantis SA	Rue des Clarisses 38 B-4000 Liège	100	6
Immo activity NV	Galileelaan 5 B-1210 Brussel	100	31
Immo Malvoz BVBA	Galileelaan 5 B-1210 Brussel	100	31
Immo Zeedrift NV	Galileelaan 5 B-1210 Brussel	100	31
Legros-Renier Les Amarentes Seigneurie de Loverval NV	Galileelaan 5 B-1210 Brussel	100	31
LFB NV	Galileelaan 5 B-1210 Brussel	100	31
Mercurius Funding NV	Pachecolaan 44 B-1000 Brussel	5	49
Penates Funding NV	Koningstraat 97 Bus 4 B-1000 Brussel	10	49

Er zijn geen belangrijke beperkingen voor de dochterondernemingen op haar vermogen om toegang te krijgen tot of gebruik te maken van activa en om over te gaan tot afwikkeling van verplichtingen van de groep.

2. Lijst van de niet-volledig geconsolideerde dochterondernemingen

Naam	Zetel	Gehouden deel van het kapitaal (%)[1]	Reden van uitsluiting	Activiteits-code
Belfius Fiduciaire NV	Pachecolaan 44 B-1000 Brussel	100	Te verwaarlozen belang	23
Belfius Part NV	Pachecolaan 44 B-1000 Brussel	100	Te verwaarlozen belang	10
Bureau Laveaux & Martin BVBA	Ravensteinstraat 2 bus 2 B-9000 Gent	100	Te verwaarlozen belang	30
Brightknight NV	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	100	Te verwaarlozen belang	34
Caring people NV	Metrologielaan 2 B-1130 Brussel	100	te verwaarlozen belang	30
Finimmo NV	Pachecolaan 44 B-1000 Brussel	100	In vereffening	16
Fynergie NV	Pachecolaan 44 B-1000 Brussel	100	Te verwaarlozen belang	32
Global Cleantech Capital II Feeder BV	Herengracht 338 NL-1016 CG Amsterdam	100	Te verwaarlozen belang	41
Gemeentedienst van België SCI	Louizalaan 106 B-1050 Elsene	63,59	In vereffening	47
Immorente NV	Pachecolaan 44 B-1000 Brussel	100	Te verwaarlozen belang	31
Immo Rhododendrons SPRL	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	100	Te verwaarlozen belang	31
Immo Tumulis SPRL	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	100	Te verwaarlozen belang	31
Qualitass NV	Vilvoordsesteenweg 166 B-1850 Grimbergen	100	Te verwaarlozen belang	30
Shop Equipments NV	Pachecolaan 44 B-1000 Brussel	100	Te verwaarlozen belang	31

(1) Direct aangehouden percentage door rechtstreekse aandeelhouder.

Naam	Zetel	Gehouden deel van het kapitaal (%)[1]	Reden van uitsluiting	Activiteits-code
Smart Belgium Services NV	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	100	Te verwaarlozen belang	34
Spencr SA	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	100	Te verwaarlozen belang	34
The Studio SA	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	100	Te verwaarlozen belang	34
VDL - Interass NV	Brusselsesteenweg 346C B-9090 Melle	100	Te verwaarlozen belang	30
Zakenkantoor Frans Verfaillie BVBA	Grote Markt 38 B-8600 Diksmuide	100	Te verwaarlozen belang	30

3. Lijst van de ondernemingen waarop de vermogensmutatiemethode wordt toegepast

Naam	Zetel	Gehouden deel van het kapitaal (%)[1]	Activiteits-code
Auxiliaire de Participations NV	Britsierslaan 5 B-1030 Schaarbeek	39,70	10
Erasmus Gardens NV	Hermann-Debrouxlaan 42 B-1160 Brussel	50	31
Isabel NV	Keizerinlaan 13-15 B-1000 Brussel	24	39
NEB Participations SA	Rue Louvrex 95 B-4000 Liège	20,57	10

4. Lijst van de ondernemingen waarop geen vermogensmutatiemethode wordt toegepast

Naam	Zetel	Gehouden deel van het kapitaal (%)[1]	Reden van uitsluiting	Activiteits-code
Arkafund NV	Alfons Gossetlaan 30 B-1702 Groot-Bijgaarden	25	te verwaarlozen belang	21
Arlinvest NV	Hamiltonpark 24-26 B-8000 Brugge	49	te verwaarlozen belang	16
Assurcard NV	Fonteinstraat 1A bus 0301 B-3000 Leuven	20	te verwaarlozen belang	34
Bancontact-Mistercash NV	Aarlenstraat 82 B-1040 Brussel	20	te verwaarlozen belang	48
Banking Funding Company NV	Aarlenstraat 82 B-1040 Brussel	21,62	te verwaarlozen belang	48
Bedrijvencentrum Regio Mechelen NV	De regenboog 11 B-2800 Mechelen	24,33	te verwaarlozen belang	41
Belwing SA	Avenue Maurice-Destenay 13 B-4000 Liège	20	te verwaarlozen belang	10
Bizimmo NV	Vorstlaan 68 b9 B-1170 Watermaal-Bosvoorde	50	te verwaarlozen belang	31
Buildingnest NV	Vorstlaan 68 b9 B-1170 Watermaal-Bosvoorde	50	te verwaarlozen belang	31
Corfius Immo NV	Industrielaan 18 B-3730 Hoeselt	50	te verwaarlozen belang	31
DG Infra + Bis GCV	Karel Oomsstraat 37 B-2018 Antwerpen	28,53	te verwaarlozen belang	10
DG Infra + Ter GCV	Karel Oomsstraat 37 B-2018 Antwerpen	37,50	te verwaarlozen belang	10
Groene Poort Dreef NV	Westlaan 120 B-8800 Roeselare	50	te verwaarlozen belang	31
IDE Lux Finances SCRL	Drève de l'Arc-en-Ciel 98 B-6700 Arlon	36,87	te verwaarlozen belang	16

(1) Direct aangehouden percentage door rechtstreekse aandeelhouder.

Naam	Zetel	Gehouden deel van het kapitaal (%)(1)	Reden van uitsluiting	Activiteits-code
Imsol NV	Molenbergstraat 2 B-2000 Antwerpen	39,98	te verwaarlozen belang	31
Inforum G.I.E.	Aarlenstraat 53 bus 4 B-1040 Brussel	50	te verwaarlozen belang	41
Justinvest NV	Heistraat 129 B-2610 Antwerpen	33,33	te verwaarlozen belang	32
Kuborn Real Estate NV	Mauricelaan 8 B-1050 Brussel	20	te verwaarlozen belang	32
Leskoo NV	Gemeenschappenlaan 100 B-1200 Sint-Lambrechts-Woluwe	50	te verwaarlozen belang	31
NEB Foncière SA	Rue Louvrex 95 B-4000 Liège	20,49	te verwaarlozen belang	31
Newton Biocapital I Pricaf SA	Tervurenlaan 273 B-1150 Sint-Pieters-Woluwe	24,4	te verwaarlozen belang	10
(Partners Through Innovation)[2] NV	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	25,02	te verwaarlozen belang	34
Payconiq Belgium NV	Kempische Steenweg 303 b53 B-3500 Hasselt	33,33	te verwaarlozen belang	48
Rabot Invest NV	Heistraat 129 B-2610 Antwerpen	25	te verwaarlozen belang	32
R.E.D. Laboratories NV	Z1. Researchpark 100 B-1731 Zellik	22,20	te verwaarlozen belang	33
Re-Vive Brownfield Fund I CVBA	Kleemburg 1 Bus 001 B-9050 Gent	24,97	te verwaarlozen belang	31
Société Mixte de Développement Immobilier SA	Avenue Maurice Destenay 13 B-4000 Liège	25,04	te verwaarlozen belang	32
Syneco Agence Conseil ASBL	Place l'Ilon 13 B-5000 Namur	20	te verwaarlozen belang	47
TDP NV	Karel Oomsstraat 37 B-2018 Antwerpen	50	te verwaarlozen belang	47
Wandelaar Invest NV	Oude Graanmarkt 63 B-1000 Brussel	25	te verwaarlozen belang	5

5. Lijst van steragentschappen (niet geconsolideerd)

Naam	Zetel	Gehouden deel van het kapitaal (%)(1)	Activiteits-code
Belfius Antwerpen Berchem CVBA	Grotesteenweg 456 B-2600 Berchem	26	4
Belfius Antwerpen Zuidrand CVBA	Kioskplaats 49 B-2660 Hoboken	26	4
Belfius Ardenne - Spa - Pays de Herve SCRL	Place du Marché 22 B-4651 Battice	26	4
Belfius Ardenne et Famenne SCRL	Avenue de Bouillon 16 B-6800 Libramont-Chevigny	22,94	4
Belfius Basilix CVBA	de Smet de Nayerlaan 2A B-1090 Brussel	26	4
Belfius Binche Mariemont SCRL	Route de Mons 333 B-7130 Binche	26	4
Belfius Borinage SCRL	Rue J. Dufrane 3-5 B-7080 Frameries	26	4
Belfius Brugmann CVBA	Brugmannlaan 247 B-1180 Brussel	22,29	4
Belfius Brugs Ommeland-Oudenburg CVBA	Dorpsstraat 8 B-8200 Brugge Sint-Michiels	26	4
Belfius Brussel-Anderlecht CVBA	Stefaniaplein 8 B-1050 Brussel	26	4
Belfius Centrum - West CVBA	Hendrik Consciencestraat 23 bus 6 B-8800 Roeselare	26	4

(1) Direct aangehouden percentage door rechtstreekse aandeelhouder.

Naam	Zetel	Gehouden deel van het kapitaal (%)[1]	Activiteits-code
Belfius Charleroi Pont-à-Nôle SCRL	Avenue Paul Pastur 114 B-6032 Mont-sur-Marchienne	26	4
Belfius Charleroi-Sud SCRL	Boulevard Joseph Tirou 76-82 B-6000 Charleroi	26	4
Belfius Condroz-Famenne SCRL	Rue St-Eloi 1 B-5590 Ciney	25,58	4
Belfius Druivenstreek CVBA	Stationsplein 17 B-3090 Overijse	26	4
Belfius Durmevallei CVBA	Marktplein 3 B-9220 Hamme (O.-VL.)	26	4
Belfius Eeklo - Gent-Oost CVBA	Grondwetlaan 9 B-9040 Sint-Amandsberg	25,16	4
Belfius Entre Sambre & Meuse SCRL	Rue de France 50-52 B-5600 Philippeville	25,37	4
Belfius Etterbeek CVBA	Veldstraat 6 B-1040 Brussel	24,76	4
Belfius Fléron - Visé SCRL	Rue Saint Hadelin 1 B-4600 Visé	26	4
Belfius Gent-Centrum & Noord-west CVBA	Zonnestraat 23-25 B-9000 Gent	26	4
Belfius Geraardsbergen-Ninove CVBA	Oudenaardsestraat 4-6 B-9500 Geraardsbergen	26	4
Belfius Hageland Noord CVBA	Bogaardenstraat 26 B-3200 Aarschot	26	4
Belfius Hainaut Centre & Senne SCRL	Rue Albert 1er 23 B-7100 La Louvière	26	4
Belfius Hesbaye SCRL	Grand'Place 5 B-4280 Hannut	26	4
Belfius Kempen Noord CVBA	Gemeenteplaats 6 B-2960 Brecht	26	4
Belfius Kempen Oost CVBA	Markt 27 B-2400 Mol	26	4
Belfius Klein Brabant CVBA	Nieuwstraat 21 B-2830 Willebroek	26	4
Belfius Kortrijk - Menen - Ieper CVBA	Wijngaardstraat 52 B-8500 Kortrijk	26	4
Belfius Lambermont-Laken CVBA	H. Consciencelaan 182 B-1140 Evere	26	4
Belfius Leuven CVBA	Brusselsestraat 2 B-3000 Leuven	26	4
Belfius Liège Centre et Sud SCRL	Rue des Mineurs 12 B-4000 Liège	26	4
Belfius Liège Nord & Est SCRL	Chaussée de Tongres 391 B-4000 Liège	26	4
Belfius Louisa CVBA	Stephaniaplein 8 B-1050 Brussel	24	4
Belfius Mandel-Leie CVBA	Holdestraat 19 B-8760 Meulebeke	26	4
Belfius Meuse-Ourthe-Amblève SCRL	Place Joseph Thiry 47 B-4920 Aywaille	26	4
Belfius Midden Limburg CVBA	Dorpsstraat 1A B-3530 Houthalen-Helchteren	26	4
Belfius Namur - Eghezée SCRL	Chaussée de Louvain 440 B-5004 Namur	26	4
Belfius Namur Gembloux SCRL	Avenue de la Faculté d'Agronomie 12 B-5030 Gembloux	24,21	4
Belfius Namur Haute-Meuse SCRL	Rue de Marchovelette 1 B-5000 Namur	25,16	4
Belfius Netevallei CVBA	Grote Markt 13 B-2500 Lier	26	4

(1) Direct aangehouden percentage door rechtstreekse aandeelhouder.

Naam	Zetel	Gehouden deel van het kapitaal (%)(1)	Activiteits-code
Belfius Nivelles-Tubize SCRL	Rue de Nivelles 30 B-1480 Tubize	26	4
Belfius Noord-Brabant CVBA	Kattestraat 2 B-1730 Asse	26	4
Belfius Noord-Limburg CVBA	Hertog Janplein 45 B-3920 Lommel	25,49	4
Belfius Nord Picardie SCRL	Rue de la Station 39 Boîte 41 B-7700 Mouscron	26	4
Belfius Oudergem-Bosvoorde CVBA	Vorstlaan 282 B-1160 Brussel	26	4
Belfius Pays de Mons SCRL	Avenue Jean d'Avesnes 9 B-7000 Mons	26	4
Belfius Regio Aalst CVBA	Stationsstraat 4 B-9300 Aalst	24,76	4
Belfius Regio Antwerpen Oost CVBA	André Hermanslaan 1 B-2100 Deurne	26	4
Belfius Regio Dendermonde-Buggenhout CVBA	Kerkstraat 64-66 B-9200 Dendermonde	26	4
Belfius Regio Erpe-Mere CVBA	Marktplein 36 B-9520 Sint-Lievens-Houtem	26	4
Belfius Regio Genk-Maaseik CVBA	Fruitmarkt 7 B-3600 Genk	26	4
Belfius Regio Hasselt CVBA	Havermarkt 36-38 B-3500 Hasselt	26	4
Belfius Regio Leie-Schipdonk CVBA	Volhardingslaan 72 (bus 1) B-9800 Deinze	26	4
Belfius Regio Mechelen CVBA	Grote Markt 31 B-2800 Mechelen	26	4
Belfius Regio Menen-Wevelgem CVBA	Kerkomtrek 16 B-8930 Menen	26	4
Belfius Regio Mortsel Kontich CVBA	Mechelsesteenweg 56 B-2640 Mortsel	26	4
Belfius Région Charleroi Airport SCRL	Place des Martyrs 2 B-6041 Gosselies	26	4
Belfius Région Huy-Andenne SCRL	Avenue du Bosquet 41 boîte 11 B-4500 Huy	26	4
Belfius Region Liège-Airport SCRL	Chaussée du Roi Albert 50 B-4431 Ans	26	4
Belfius Regio Noord-Antwerpen CVBA	Antwerpsesteenweg 49 B-2950 Kapellen	26	4
Belfius Regio Oostende-Knokke CVBA	Lippenslaan 74 B-8300 Knokke-Heist	26	4
Belfius Regio Sint-Niklaas CVBA	Hendrik Heymanplein 9 B-9100 Sint-Niklaas	26	4
Belfius Regio Turnhout-Hoogstraten CVBA	Vrijheid 109 B-2320 Hoogstraten	26	4
Belfius Regio Waregem-Kruishoutem CVBA	Markt 12 B-8790 Waregem	25,58	4
Belfius Regio Westhoek CVBA (in vereffening)	Grote Markt 31 B-8600 Diksmuide	26	4
Belfius Scheldeland CVBA	Kalkendorp 21 B-9270 Laarne	25,37	4
Belfius Sille & Dendre SCRL	Grand Place 72 B-7850 Enghien	26	4
Belfius Sud-Luxembourg SCRL	Rue d'Alba 1 B-6700 Arlon	26	4
Belfius Tienen - Sint-Truiden CVBA	Clockemstraat 38 B-3800 Sint-Truiden	26	4
Belfius Tournai-Val de Verne SCRL	Rue Royale 105/107/109 B-7500 Tournai	26	4
Belfius Ukkel-Rode CVBA	Waterloosesteenweg 1356 B-1180 Ukkel	26	4

(1) Direct aangehouden percentage door rechtstreekse aandeelhouder.

Naam	Zetel	Gehouden deel van het kapitaal (%)[1]	Activiteits-code
Belfius Val de Sambre SCRL	Rue de Falisolle B-5060 Sambreville	24	4
Belfius Val d'Haine et Haut-Pays SCRL	Rue Grande 49 B-7380 Quièvrain	26	4
Belfius Vallée de la Dyle SCRL	Place Alphonse Bosch 15 B-1300 Wavre	24,96	4
Belfius Vilvoorde-Zaventem CVBA	Portaelsplein 68 B-1800 Vilvoorde	26	4
Belfius Vlaamse Ardennen CVBA	Nederstraat 17 B-9700 Oudenaarde	26	4
Belfius Waterloo SCRL	Chaussée de Bruxelles 306 B-1410 Waterloo	22,94	4
Belfius West-Brabant CVBA	Steenweg op Alsemberg 1410 B-1620 Drogenbos	26	4
Belfius Westkust CVBA	Kerkstraat 58 B-8430 Middelkerke	26	4
Belfius Woluwedal CVBA	Dumonplein 22 B-1150 Brussel	26	4
Belfius Zennevallei CVBA	Basiliekstraat 13 B-1500 Halle	26	4
Belfius Zottegem-Zuidrand Gent CVBA	Heldenlaan 22 B-9620 Zottegem	26	4
Belfius Zuid-Oost Limburg CVBA	Visésteenweg 204 (Bus 1) B-3770 Riemst	26	4

Activiteitscode

1. Banken en kredietinstellingen
2. Privé-spaarkassen
3. Openbare kredietinstellingen
4. Agentschappen
5. Leasingmaatschappij
6. Hypothecaire kredieten
7. Financiering van ondernemingen d.m.v. participaties
8. Distributie van verbruikskredieten
9. Distributie van diverse krediettypes
10. Nemen van en beheer van participaties
11. Beursvennootschappen
12. Beveks, sicavs
13. Gemeenschappelijke beleggingsfondsen
14. Beheermaatschappij van beveks, sicavs
15. Factoring
16. Financieringmaatschappij van infrastructuur en onroerend goed
17. Overige nevenactiviteiten i.v.m. de verdeling van specifieke financiële producten
18. Administratie m.b.t. financiële markten
19. Portefeuillebeheer, beleggingsadvies
20. Financiële engineering, consultancy, studie en financieel advies
21. Andere activiteiten binnen de financiële sector
22. Borgstellingsvennootschappen
23. Fiducieverrichtingen
24. Wisselkantoor
25. Verzekeringen Leven
26. Verzekeringen Niet-Leven
27. Herverzekeringen
28. Verzekeringsmaatschappijen - multibranche
29. Agenten en makelaars in financiële producten
30. Agenten en makelaars in verzekeringsproducten
31. Onroerendgoedverrichtingen voor eigen rekening
32. Onroerendgoedverrichtingen voor rekening van derden
33. Gezondheid en sociale activiteiten
34. Informatica / Information technology
35. Met bancaire activiteiten aanverwante activiteiten
36. Overige aanverwante activiteiten
37. Sanering, wegen en afvalbeheer
38. Recreatie
39. Telecommunicatie
40. Transport
41. Andere toeleveringsactiviteiten
42. Energie
43. Economische ontwikkeling
44. Water
45. Uitgifte van boeken en multimedia
46. Studie-, onderzoek- en ontwikkelingsactiviteiten
47. Overige dienstverlening
48. Productie, beheer en distributie van geïnformatiseerde betaalmiddelen
49. Financieringsmaatschappij
50. Merchant bank

(1) Direct aangehouden percentage door rechtstreekse aandeelhouder.

10.4. BELANGEN IN NIET-GECONSOLIDEERDE GESTRUCTUREERDE ENTITEITEN

1. De aard, het doel en de activiteiten van een gestructureerde entiteit

Belfius' betrokkenheid bij de niet-geconsolideerde gestructureerde entiteiten is voornamelijk vanuit een investeringsperspectief. Het doel van Belfius is een stabiele interestmarge te genereren voor deze investeringen.

Belfius heeft de volgende blootstellingen uit niet-geconsolideerde entiteiten in haar portefeuille (voornamelijk afkomstig van diens voormalige Side portefeuille):

- "Mortgage Backed Securities" (MBS): deze gestructureerde entiteiten investeren in residentiële en/of commerciële hypothecaire leningen die gefinancierd worden door middel van de uitgifte van schuldpapier. Belfius heeft geïnvesteerd in de meest senior tranches.
- "Asset Backed Securities" (ABS): deze entiteiten investeren in leningen, obligaties en/of andere vorderingen die worden gefinancierd door middel van de uitgifte van schuldpapier. Belfius heeft geïnvesteerd in de meest senior tranches.
- "Multi issuer covered bonds": deze gestructureerde entiteiten worden opgezet door verschillende banken. Elke bank participeert voor een bepaald percentage in de dekkingswaarde.
- Derivaten: Belfius heeft sommige derivaten met niet-geconsolideerde gestructureerde entiteiten zoals Credit Default Swaps, Total Return Swaps en Renteswaps.

We verwijzen naar toelichting 12 "effectisering".

2. Betrokken bedragen

(In duizend EUR)	31/12/16 Boekhoudkundige waarde	31/12/16 Kredietrisico
FINANCIËLE ACTIVA	**1 703 171**	**1 732 501**
Voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa	309 864	269 340
Financiële activa geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	0	0
Voor verkoop beschikbare financiële activa	42 936	43 406
Derivaten aangewezen als afdekkingsinstrument	0	0
Leningen en voorschotten	1 079 925	1 149 309
Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden	270 446	270 446
FINANCIËLE SCHULDEN	**0**	**0**
Financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	0	0

(In duizend EUR)	31/12/17 Boekhoudkundige waarde	31/12/17 Kredietrisico
FINANCIËLE ACTIVA	**1 243 905**	**1 244 427**
Voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa	253 895	274 775
Financiële activa geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	0	0
Voor verkoop beschikbare financiële activa	0	0
Derivaten aangewezen als afdekkingsinstrument	0	0
Leningen en voorschotten	754 267	733 909
Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden	235 743	235 743
FINANCIËLE SCHULDEN	**30 596**	**0**
Financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	30 596	0
Derivaten aangewezen als afdekkingsinstrument	**0**	
Financiële verplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	0	0
BUITENBALANSRUBRIEKEN - GEGEVEN		
kredietverbintenissen - gegeven	0	0
Financiële waarborgen - gegeven	0	0

De afname van bijzondere waardeverminderingen op leningen en voorschotten aan klanten heeft voornamelijk te maken met de verkoop van de resterende Amerikaanse RMBS-obligaties die deel uitmaken van het vroegere actieve tactische risico-afbouwingsprogramma in de voormalige Side portefeuille (vanaf 01/01/2017 gefusioneerd met Group Center). Deze obligaties waren in het verleden geherklasseerd van "Beschikbaar voor verkoop" in "Leningen en voorschotten".

XI. TRANSACTIES MET VERBONDEN PARTIJEN

De norm IAS 24 "Toelichting transacties met verbonden partijen" voorziet in een gedeeltelijke vrijstelling voor de toelichting van transacties met overheidsgerelateerde partijen. Daarom zijn deze partijen niet opgenomen in de toelichting "Transacties met verbonden partijen". Het risico van Belfius op bijvoorbeeld Belgische overheidsobligaties kan teruggevonden worden in het deel Risicobeheer, opvolging van risico's, van het Beheersverslag.

1. Transacties met verbonden partijen

	Managers op sleutelposities[1]		Dochterondernemingen[2]	
(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17	31/12/16	31/12/17
Leningen[3]	1 373	1 757	0	2 759
Renteopbrengsten	39	30	0	11
Deposito's en schuldpapier[3]	6 365	9 810	3 371	5 149
Rentekosten	(5)	(5)	(1)	(0)
Overige inkomsten - nettohonoraria	0	0	107	(9)
Door de groep verstrekte garanties en toegekende verbintenissen[4]	0	0	2 488	10
Door de groep bekomen garanties en toegekende verbintenissen	3 795	4 265	0	0

	Geassocieerde deelnemingen		Joint ventures waarin de entiteit een deelnemer is	
(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17	31/12/16	31/12/17
Leningen[3]	315 272	253 483	6 887	12 718
Renteopbrengsten	10 132	6 596	79	155
Deposito's en schuldpapier[3]	68 202	84 175	3 222	1 474
Rentekosten	(151)	(41)	(2)	(0)
Overige inkomsten - nettohonoraria	15 375	132	35	330
Door de groep verstrekte garanties en toegekende verbintenissen[4]	214 321	233 561	28 592	17 760
Door de groep bekomen garanties en toegekende verbintenissen	70 540	69 379	14 538	38 665

(1) Managers op sleutelposities omvat de raad van bestuur en het directiecomité, evenals hun kinderen en echtgenoten of samenwonende partner, en de kinderen van deze echtgenoten of samenwonende partner.
(2) De gerapporteerde bedragen hebben betrekking op transacties met dochterondernemingen die omwille van hun immaterialiteit niet geconsolideerd worden.
(3) Transacties met verbonden partijen worden tegen marktconforme voorwaarden afgesloten.
(4) Niet-gebruikte kredietlijnen.

Er werden geen waardeverminderingen aangelegd voor kredieten toegekend aan verbonden partijen.

2. Compensaties managers op sleutelposities[1]

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Kortetermijnpersoneelsbeloningen[2]	3 637	4 275
Andere langetermijnpersoneelsbeloningen	563	627

(1) Managers op sleutelposities omvat de raad van bestuur en het directiecomité.
(2) Korte termijn personeelsbeloningen bevatten salarissen, bonussen en andere voordelen.

3. Dexia Real Estate Capital Markets

Dexia Real Estate Capital Markets (DRECM) werd in juli 2010 verkocht door Belfius aan Dexia Holdings, Inc. (DHI). In juni 2011 werd DRECM door DHI doorverkocht aan haar moedermaatschappij Dexia Crédit Local SA (DCL). In december 2016 droeg DRECM al haar activa, handelsportefeuille en activiteiten over naar DHI, en DHI nam alle passiva en daaraan verbonden verplichtingen over van DRECM. Na deze overdracht werd de legale entiteit DRECM geliquideerd door opslorping in DCL. DHI handelt bijgevolg als opvolger van DRECM.

Alhoewel DHI (als opvolger van DRECM) niet langer een verbonden partij is voor Belfius wordt er een overzicht gegeven van de bestaande verplichtingen van Belfius tegenover de voormalige activiteiten van DRECM.

Merk op dat er tot op de datum van dit verslag geen vorderingen zijn ingesteld tegenover Belfius onder deze verklaringen en waarborgen."

A. Doel en context van comfort letters

In het kader van de drie effectiseringtransacties van hypothecaire kredieten bestemd voor commercieel vastgoed (Commercial Real Estate Mortgage Loans) waarbij DRECM betrokken was, had DRECM als verkoper van de commerciële hypothecaire kredieten een Verkoopovereenkomst van hypothecaire kredieten (Mortgage Loan Purchase Agreement), alsook een overeenkomst tot schadeloosstelling (Indemnification Agreement) afgesloten. In het kader van die overeenkomsten gaf DRECM ten aanzien van bepaalde CMBS-trusts bepaalde verklaringen en waarborgen m.b.t. bepaalde aspecten van zijn bedrijfssituatie en m.b.t. bepaalde kenmerken van de verkochte commerciële hypothecaire leningen (Commercial Mortgage Loans). Volgens de bepalingen van dergelijke Verkoopovereenkomst van hypothecaire kredieten zal een verkoper van die kredieten verplicht zijn een lening terug te kopen indien er een wezenlijke inbreuk van de verklaringen en waarborgen zou zijn of indien er een wezenlijk gebrek aan een document zou zijn dat niet rechtgezet of verholpen kan worden binnen een bepaalde tijdspanne (meestal 90 dagen maar verlengingen zijn mogelijk), en op voorwaarde dat de aanvraag tot terugkoop tijdig gebeurde. Gelet op het feit dat dit een soort van doorlopende operationele verplichting was van DRECM en DRECM als entiteit geen rating had, eisten de deelnemers in de transacties en de kredietbeoordelaars ofwel een ruimere eerste verliestranche in de effectiseringstransacties (die economisch duur was voor DRECM) of een tegenwaarborg van een entiteit die wel een rating had. Tegen die achtergrond heeft Belfius Bank als opvolger van Artesia Banking Corporation NV voor de genoemde comfort letters gezorgd, omdat de rating van de bank toereikend was om de eis omtrent de kredietverbetering te verlagen.

B. De wettelijke aard van comfort letters

De eerste verplichting om de voorwaarden van de Mortgage Loan Agreements en de Indemnification Agreements na te leven, is de verantwoordelijkheid van DHI (als opvolger van DRECM). Enkel indien DHI (als opvolger van DRECM) haar verplichtingen niet zou kunnen naleven, heeft Belfius Bank beloofd tussen te komen met alle mogelijke menselijke, technische of financiële middelen. De verplichtingen van Belfius zijn verplichtingen tot het leveren van prestaties of tot betalen. Het is geen waarborg op het eerste verzoek en evenmin een verplichting tot het aankopen van een slecht krediet, maar wel een zgn. stand by back-up-overeenkomst voor het leveren van een prestatie of het uitvoeren van een betaling. Hoewel het belang Belfius in DRECM op 16/07/2010 werd verkocht aan DHI, zijn deze comfort letters nog altijd van kracht. Toch denken wij dat de risico's voor Belfius uiterst klein zijn, aangezien er geen terugkoop van leningen hangende is, geen enkele voorgaande transactie heeft geleid tot een terugkoop en DHI (als opvolger van DRECM) beschikt over voldoende kapitaal om aan zijn contractuele verplichtingen te voldoen.

XII. EFFECTISERING

Belfius heeft momenteel drie effectiseringsvehikels: Dexia Secured Funding Belgium, Penates Funding en Mercurius Funding. De totale activa van deze entiteiten bedroegen per 31 december 2016 en 31 december 2017 respectievelijk 6 154 miljoen EUR en 9 008 miljoen EUR. Atrium-2 werd opgeheven in de loop van 2017.

In overeenstemming met de definitie van controle onder IFRS 10, worden Dexia Secured Funding Belgium, Penates Funding en Mercurius Funding opgenomen in de geconsolideerde rekeningen. Belfius heeft

- de volledige macht over haar effectiseringsvehikels,
- is blootgesteld aan variabele inkomsten en
- heeft de mogelijkheid om haar macht te gebruiken om de inkomsten te beïnvloeden.

Atrium-2 was een Belgische effectiseringstransactie van leningen voor sociale woningbouw overeenkomstig een langlopende kredietfaciliteit tussen Belfius en Domus Flandria NV (de leningnemer) en gewaarborgd door het Vlaamse Gewest. De waarborg door het Vlaamse Gewest werd overgedragen aan de "special purpose entity" (SPE). De transactie vertegenwoordigde oorspronkelijk een waarde van 129.3 miljoen EUR. Op 19 juni 1997 werden twee klassen van vastrentende schuldbewijzen uitgegeven. De Klasse A2 Notes werden volledig afgelost in de loop van 2017, terwijl de Klasse A1 Notes eerder reeds volledig afgelost werden.

Dexia Secured Funding Belgium NV (DSFB) is een Belgisch effectiseringsvehikel (institutionele vennootschap voor belegging in schuldvorderingen (VBS) naar Belgisch recht) dat momenteel zes compartimenten telt, waarvan er één actief is, namelijk DSFB-2.

DSFB-2 is een effectiseringstransactie van kredieten die werden toegekend aan instellingen in België (openbare en andere). Alle kredieten zijn 100% gewaarborgd door één van de drie Belgische regionale overheden. Deze transactie ten belope van 1 621 miljoen EUR werd gelanceerd op 28 april 2008. Er werd een tranche uitgegeven van floating rate notes, met een rating AA/Aa1/AA+ van resp. S&P, Moody's en Fitch. Belfius staat borg voor de betaling in hoofdsom en intrest op de notes. Op 31 december 2017 is er een uitstaand bedrag van 960 miljoen EUR. De huidige rating van de effecten is A-sf/A2/A-sf op 31 december 2017. De DSFB-2-Notes worden momenteel aangehouden door Belfius Bank en door haar dochteronderneming Belfius Ireland.

Penates Funding NV is een Belgisch effectiseringsvehikel dat momenteel tien compartimenten telt, waarvan er twee actief zijn, namelijk Penates-5 en Penates-6. Een ander compartiment, namelijk Penates-4, werd inactief in de loop van 2017.

Op 19 december 2011 realiseerde Belfius een RMBS-effectiseringstransactie ten belope van 9 117 miljoen EUR. In compartiment Penates-4 werden hypothecaire kredieten van Belfius geëffectiseerd en werden vier tranches van notes uitgegeven: Klasse A Mortgage-Backed Floating Rate Notes met vervaldag in 2045 ten belope van 8 077,5 miljoen EUR (rating bij lancering Fitch AAAsf/ Moody's Aaasf/ DBRS AAAsf); Klasse B Mortgage-Backed Floating Rate Notes met vervaldag in 2045 ten belope van 472,5 miljoen EUR (rating bij lancering Fitch Asf/Moody's A3sf/DBRS Asf); Klasse C Mortgage-Backed Floating Rate Notes met vervaldag in 2045 ten belope van 450 miljoen EUR zonder rating en Achtergestelde Klasse D Floating Rate Note met vervaldag in 2045 ten belope van 117 miljoen EUR zonder rating. De notes werden volledig ingelost bij de uitvoering van de Optional Redemption Call gedurende 2017.

Op 16 november 2015 realiseerde Belfius een RMBS-effectiseringstransactie ten belope van 1 030 miljoen EUR. In compartiment Penates-5 werden hypothecaire kredieten van Belfius geëffectiseerd en werden 350 miljoen EUR aan Klasse A1 Mortgage-Backed Floating Rate Notes uitgegeven met vervaldag in 2049 (rating bij lancering Fitch AAAsf/Moody's Aaa(sf)); 450 miljoen EUR aan Klasse A2 Mortgage-Backed Floating Rate Notes uitgegeven met vervaldag in 2049 (rating bij lancering Fitch AAAsf/Moody's Aaa(sf)); 200 miljoen EUR Klasse B Mortgage-Backed Floating Rate Notes uitgegeven met vervaldag in 2049 (zonder rating); 30 miljoen EUR Klasse C Mortgage-Backed Floating Rate Notes uitgegeven met vervaldag in 2049 (zonder rating). Op 31 december 2017 zijn deze ratings ongewijzigd ten opzichte van hun oorspronkelijke rating. Het uitstaande bedrag van de Klasse A1 Notes was 11 miljoen EUR, terwijl de uitstaande bedragen van de andere klassen nog aan hun oorspronkelijke bedrag genoteerd waren. Het totaal uitstaand bedrag op 31 december 2017 in Penates-5 is bijgevolg 691 miljoen EUR. De Klasse A1 Notes en Klasse A2 Notes worden gehouden door institutionele investeerders. De Klasse B Notes en de Klasse C Notes worden gehouden door Belfius Bank.

Op 15 mei 2017 realiseerde Belfius een RMBS-effectiseringstransactie ten belope van 6 030 miljoen EUR. In compartiment Penates-6 werden hypothecaire kredieten van Belfius geëffectiseerd en werden 2 490 miljoen EUR aan Klasse A1 Mortgage-Backed Floating Rate Notes uitgegeven met vervaldag in 2051 (rating bij lancering DBRS AAAsf/Moody's Aaa(sf)); 2 490 miljoen EUR aan Klasse A2 Mortgage-Backed Floating Rate Notes uitgegeven met vervaldag in 2051 (rating bij lancering DBRS AAAsf/Moody's Aaa(sf)); 1 020 miljoen EUR aan Klasse B Mortgage-Backed Floating Rate Notes uitgegeven met vervaldag in 2051 (zonder rating); 30 miljoen EUR Klasse C Mortgage-Backed Floating Rate Notes (zonder rating). Op 31 december 2017 zijn deze rating ongewijzigd ten opzichte van hun oorspronkelijke rating. Het uitstaande bedrag van de Klasse A1 Notes was 2 121 miljoen EUR, terwijl de uitstaande bedragen van de andere klassen nog aan hun oorspronkelijke bedrag genoteerd waren. Het totaal uitstaand bedrag op 31 december 2017 in Penates-6 is bijgevolg 5 661 miljoen EUR. De Notes worden aangehouden door Belfius Bank en door haar dochteronderneming Belfius Insurance Invest. De Penates-6 Senior Notes kunnen gebruikt worden als collateral in overeenkomsten met de Europese Centrale Bank of met andere tegenpartijen.

Mercurius Funding NV is een Belgisch effectiseringsvehikel (SIC) dat momenteel zes compartimenten telt. Het werd opgericht in 2012. Enkel Mercurius-1 had uitstaande bedragen eind 2017.

Op 7 mei 2012 realiseerde Belfius een effectiseringstransactie van KMO (kleine & middelgrote ondernemingen)-kredieten ten belope van 4 124 miljoen EUR. In compartiment Mercurius-1 werden Belgische kmo-kredieten van Belfius geëffectiseerd en werden twee tranches van notes uitgegeven: Klasse A KMO Loan-Backed Fixed Rate Notes met vervaldag 2035 ten belope van 3 200 miljoen EUR; Klasse B KMO Loan-Backed Fixed Rate Notes met vervaldag 2037 ten belope van 924 miljoen EUR.

Op 12 mei 2014 heeft Mercurius-1 twee nieuwe tranches van notes uitgegeven: Klasse A KMO Loan-Backed Fixed Rate Notes met vervaldag 2035 ten belope van 3 200 miljoen EUR (Fitch A+(sf)/ Moody's A1(sf)/DBRS A(high)(sf)) en Klasse B KMO Loan-Backed Fixed Rate Notes met vervaldag 2037 ten belope van 924 miljoen EUR zonder rating. De opbrengsten werden gebruikt voor de aankoop van een bijkomende portefeuille kmo-kredieten en voor de terugbetaling van de oude notes.

De ratings van de Klasse A Notes zijn AA(sf) bij DBRS, A+(sf) bij Fitch en Aaa(sf) bij Moody's op 31 december 2017. Het uitstaand bedrag voor de Klasse A Notes daalde tot 940 miljoen EUR. Het uitstaand bedrag voor de Klasse B Notes hebben nog hun oorspronkelijk uitgegeven bedrag. Het totaal uitstaand bedrag in Mercurius-1 op 31 december 2017 is bijgevolg 1 864 miljoen EUR.

De Mercurius-transactie wordt volledig aangehouden door Belfius Bank en door haar dochteronderneming Belfius Ireland. De notes kunnen gebruikt worden als collateral in overeenkomsten met de Europese Centrale Bank of met andere tegenpartijen.

BELFIUS BANK NV
VERSLAG VAN DE COMMISSARIS AAN DE ALGEMENE VERGADERING VAN BELFIUS BANK NV OVER HET BOEKJAAR AFGESLOTEN OP 31 DECEMBER 2017 (GECONSOLIDEERDE JAARREKENING)

In het kader van de wettelijke controle van de geconsolideerde jaarrekening van Belfius Bank NV (de "vennootschap") en haar dochterondernemingen (samen "de groep"), leggen wij u ons commissarisverslag voor. Dit bevat ons verslag over de controle van de geconsolideerde jaarrekening alsook het verslag betreffende de overige door wet-, regelgeving en normen gestelde eisen. Deze verslagen zijn één en ondeelbaar.

Wij werden benoemd in onze hoedanigheid van commissaris door de algemene vergadering van 26 april 2017, overeenkomstig het voorstel van het bestuursorgaan uitgebracht op aanbeveling van het auditcomité en op voordracht van de ondernemingsraad. Ons mandaat loopt af op de datum van de algemene vergadering die beraadslaagt over de jaarrekening afgesloten op 31 december 2019. Bij gebrek aan online archieven die teruggaan vóór 1997, is het voor ons niet mogelijk om met precisie het eerste jaar van ons mandaat te achterhalen. Wij hebben de wettelijke controle van de geconsolideerde jaarrekening van Belfius Bank NV uitgevoerd gedurende tenminste 21 opeenvolgende boekjaren.

Verslag over de controle van de geconsolideerde jaarrekening

Oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben de wettelijke controle uitgevoerd van de geconsolideerde jaarrekening van de groep, die de geconsolideerde balans op 31 december 2017 omvat, alsook de geconsolideerde resultatenrekening, de geconsolideerde staat van de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, de geconsolideerde staat van de wijzigingen in eigen vermogen en het geconsolideerd kasstroomoverzicht over het boekjaar afgesloten op die datum en de toelichting, met de belangrijkste gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige informatieverschaffing, waarvan de geconsolideerde balans 167 959 201 (000) EUR bedraagt en waarvan de geconsolideerde resultatenrekening afsluit met een winst van het boekjaar (aandeel van de groep) van 605 502 (000) EUR.

Naar ons oordeel geeft de geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van het vermogen en van de financiële toestand van de groep op 31 december 2017 alsook van zijn geconsolideerde resultaten en van zijn geconsolideerde kasstromen over het boekjaar dat op die datum is afgesloten, in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals goedgekeurd door de Europese Unie en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften.

Basis voor het oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens de internationale controlestandaarden (ISA's). Onze verantwoordelijkheden op grond van deze standaarden zijn verder beschreven in de sectie "Verantwoordelijkheden van de commissaris voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening" van ons verslag. Wij hebben alle deontologische vereisten die relevant zijn voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening in België nageleefd, met inbegrip van deze met betrekking tot de onafhankelijkheid.

Wij hebben van het bestuursorgaan en van de aangestelden van de vennootschap de voor onze controle vereiste opheldering en inlichtingen verkregen.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Kernpunten van de controle

De kernpunten van onze controle betreffen die aangelegenheden die naar ons professioneel oordeel het meest significant waren bij de controle van de geconsolideerde jaarrekening van de huidige verslagperiode. Deze aangelegenheden zijn behandeld in de context van onze controle van de geconsolideerde jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover, en wij verschaffen geen afzonderlijk oordeel over deze aangelegenheden.

KERNPUNTEN VAN DE CONTROLE	HOE ONZE CONTROLE DE KERNPUNTEN VAN DE CONTROLE BEHANDELDE
Waardeverminderingen op leningen en voorschotten aan klanten De portefeuille van leningen en voorschotten aan klanten van Belfius Bank bedraagt 90 056 926 (000) EUR op 31 december 2017, waarvan een bedrag van 1 462 530 (000) EUR betrekking heeft op specifieke (1 152 862 (000) EUR) en collectieve (309 668 (000) EUR) waardeverminderingen geboekt op deze leningen en voorschotten aan klanten. De methodologie voor de bepaling van de reikwijdte van de voor waardeverminderingen geïdentificeerde leningen en voorschotten aan klanten en de hypotheses voor de waardering van de waardeverminderingen bevatten subjectieve elementen en vereisen beoordeling door het management, zoals de timing van de identificatie van de waardeverminderingen en de raming van invorderbare waarden. Veranderingen in hypotheses en toegepaste methodologie kunnen een belangrijke impact hebben op de reikwijdte van de voor waardeverminderingen geïdentificeerde leningen en voorschotten aan klanten en op de waardering van de waardeverminderingen hierop. Gezien het belang van de waardeverminderingen op leningen en voorschotten aan klanten en de bijhorende onzekerheid met betrekking tot de ramingen, beschouwen we de vaststelling en de waardering van de waardeverminderingen op leningen en voorschotten aan klanten als een kernpunt van de controle. Waardeverminderingen op leningen en voorschotten aan klanten bestaan uit: → specifieke waardeverminderingen op leningen en voorschotten aan klanten die specifiek als individuele waardeverminderingen kunnen worden geïdentificeerd; → collectieve waardeverminderingen op leningen en voorschotten aan klanten die verliezen dekken die opgelopen zijn, maar nog niet zijn gerapporteerd op Niveau van de segmenten (portefeuilles) waarbij er objectieve bewijzen zijn van verliezen. Wij verwijzen naar de toelichting III Boekhoudprincipes en waarderingsregels van de geconsolideerde jaarrekening die in de sectie 6.6 de boekhoudprincipes gerelateerd aan waardeverminderingen beschrijven, alsook toelichting 5.4. waar een detail van de leningen en voorschotten aan klanten is opgenomen.	Onze audit aanpak omvat de controle van zowel het ontwerp als de implementatie van de interne beheersingsmaatregelen om de waardeverminderingen op leningen en voorschotten aan klanten te bepalen, alsook substantieve audit procedures. Onze werkzaamheden inzake interne beheersingsmaatregelen omvatten o.m.: → het verkrijgen van audit bewijs voor de kerncontroles opgenomen in het review en goedkeuringsproces dat het management heeft opgezet ter identificatie van evenementen die tot waardeverminderingen leiden, alsook de beoordelingen van management; → het kritisch beoordelen van de volledigheid en juistheid van gegevens die in de kredietrisico-modellen zijn opgenomen; → het kritisch beoordelen van de toegepaste methodologie en assumpties voor de bepaling van waardeverminderingen door gebruik van onze sectorkennis en -ervaring, met de nadruk op mogelijke veranderingen sinds vorig jaar. Onze substantieve audit procedures omvatten o.m.: → het kennis nemen van de notulen van het Risk Comité en het Default Comité; → het verkrijgen van audit bewijzen over de management beoordelingen, met de nadruk op de redelijkheid van de aanpak; → het nazicht op basis van een steekproef van leningen en voorschotten aan klanten om de tijdige identificatie van waardeverminderingen te waarborgen en de geschikte waardeverminderingen toe te wijzen aan de voor waardeverminderingen geïdentificeerde leningen en voorschotten aan klanten: • voor waardeverminderingen die op individuele basis worden bepaald, hebben we op steekproefbasis een gedetailleerd nazicht uitgevoerd van kredietdossiers, door het kritisch beoordeling van de genomen assumpties voor de waardeverminderingen; • voor waardeverminderingen die op collectieve basis worden berekend, hebben we het gebruikte model nagekeken en de volledigheid en juistheid van de input parameters getest.
Onzekerheid met betrekking tot de inschatting van voorzieningen voor juridische geschillen De bank is partij in een aantal geschillen die voortkomen uit zijn gebruikelijke beroepsactiviteiten. De erkenning en waardering van voorzieningen en de toelichting van voorwaardelijke verplichtingen met betrekking tot juridische	We beoordelen het ontwerp en de implementatie van de sleutelcontroles op de financiële verslaggeving met betrekking tot de voorzieningen voor juridische geschillen en de toelichting van de voorwaardelijke verplichtingen. De sleutelcontroles omvatten onder meer de controle over de beoordeling van de materiële juridische

KERNPUNTEN VAN DE CONTROLE	HOE ONZE CONTROLE DE KERNPUNTEN VAN DE CONTROLE BEHANDELDE
geschillen vereisen een belangrijke beoordeling door het management. Wij hebben de volgende geschillen als betekenisvol geïdentificeerd: → dossiers Arco – Coöperatieve aandeelhouders → BBTK / ACLVB → Ethias Gezien het belang van onzekerheden met betrekking tot het resultaat van deze geschillen en de toegepaste beoordelingen, wordt het controleren van de toereikendheid van voorzieningen en toelichting over juridische geschillen beschouwd als een kernpunt van de controle. Wij verwijzen naar de toelichting III Boekhoudprincipes en waarderingsregels van de geconsolideerde jaarrekening waar de sectie 19 de boekhoudprincipes omvat met betrekking tot voorzieningen en voorwaardelijke verplichtingen, alsook toelichting 6.6. waar de belangrijkste juridische geschillen worden besproken in de subrubriek 3.B.	geschillen, hun nazicht en waardering indien nodig. We beoordelen de inschatting gemaakt door de bank van de aard en de status van de juridische geschillen en de voorwaardelijke verplichtingen. Hierbij hebben wij rekening gehouden met het juridisch advies dat de bank heeft ontvangen van zowel zijn interne bedrijfsjuristen, als van zijn externe onafhankelijke juridische adviseurs, indien relevant voor bepaalde betekenisvolle juridische geschillen. Voor de betekenisvolle juridische geschillen hebben wij bevestigingen van de externe onafhankelijke juridische adviseurs verkregen direct aan ons gericht. Wij hebben de analyse en de conclusies van de bank met betrekking tot de provisies en de toelichting van de belangrijkste juridische geschillen kritisch beoordeeld door middel van kritische bespreking met het management, en hebben rekening gehouden met de bevestiging van de externe onafhankelijke juridische adviseurs. Tot slot hebben wij de volledigheid en juistheid van de toelichtingen betreffende de juridische geschillen en de voorwaardelijke verplichtingen beoordeeld. Wij hebben tevens nagekeken of de toelichtingen in overeenstemming zijn met de vereisten opgenomen in de International Financial Reporting Standards zoals goedgekeurd door de Europese Unie (IAS 37).
Reële waardebepaling van financiële instrumenten geclassificeerd als Niveau 2 en Niveau 3 instrumenten met grotere risicokenmerken De financiële instrumenten die door de bank gedefinieerd zijn als Niveau 2 en Niveau 3 binnen de hiërarchie van de reële waarde in het kader van IFRS 13, hebben een hogere blootstelling aan het risico van onjuiste waardering. Wij beschouwen de bepaling van de reële waarde van de volgende financiële instrumenten van Niveau 2 en Niveau 3 als kernpunten van onze controle: → Derivaten voor een bedrag van 19 334 196 (000) EUR als Niveau 2 en 966 871 (000) EUR als Niveau 3 op de activa zijde, en 20 450 312 (000) EUR als Niveau 2 en 813 367 (000) EUR als Niveau 3 op de passiva zijde; → Voor verkoop beschikbare financiële activa ten bedrage van 322 701 (000) EUR als Niveau 2 en 1 334 370 (000) EUR als Niveau 3; → Financiële activa geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening ten belope van 72 723 (000) EUR als Niveau 2 en 154 657 (000) EUR als Niveau 3; → Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening voor een bedrag van 2 944 937 (000) EUR als Niveau 2 en 3 325 724 (000) EUR als Niveau 3.	Onze auditprocedures omvatten zowel het verkrijgen van inzicht in de groep en haar omgeving, met inbegrip van de interne beheersingsmaatregelen en de governance die relevant zijn voor de waardering van financiële instrumenten, als de toetsing van parameters, opzet van waarderingsmodellen en relevante toelichtingen bij de geconsolideerde jaarrekening. Wij hebben onze waarderingsspecialisten betrokken bij de beoordeling en controle van waarderingsmodellen. Onze werkzaamheden inzake interne beheersingsmaatregelen omvatten o.m.: → het uitvoeren van doorloopbeschrijvingen van werkelijke producttransacties teneinde ons begrip van de processen en controles in het kader van het afsluiten en registreren van transacties in financiële instrumenten te bevestigen; → het bekomen van een begrip van het controle framework (inclusief toezichtscontroles) met betrekking tot het waarderingsproces voor financiële instrumenten; → het opvolgen van de geschikte en tijdige documentatie van waarderingsmodellen en parameter keuzes, en de formele goedkeuring hiervan door bevoegde comités; → het kennisnemen van model validatie rapporten opgemaakt door de onafhankelijke validatie functie.

KERNPUNTEN VAN DE CONTROLE	HOE ONZE CONTROLE DE KERNPUNTEN VAN DE CONTROLE BEHANDELDE
De waardering van complexe financiële instrumenten vereist aanzienlijke inspanningen van de bank inzake middelen en bestuur. Onze beoordeling houdt rekening met verschillende factoren, waaronder: → de complexiteit van de gehanteerde waarderingsmodellen; → het gebrek aan gepaste beschikbare marktinformatie voor de waardering van specifieke financiële instrumenten; → de noodzaak tot het gebruik van niet-waarneembare marktinformatie; → de hoge mate van oordeelsvorming nodig voor de bepaling van de reële waarde. Het gebruik van verschillende waarderingstechnieken en/of assumpties kan aanleiding geven tot andere reële waarden die betekenisvol van elkaar kunnen afwijken. Deze factoren omvatten o.m. volgende bestanddelen: → het gebruik van modellen voor de waardering van complexe financiële instrumenten van Niveau 2 en Niveau 3; → de reële waardeaanpassingen aan derivaten om het kredietrisico (CVA/DVA) en financiëringsrisico (FVA) van de tegenpartij te weerspiegelen; → de noodzaak tot het gebruik van afgeleide en/of illiquide prijszettingsparameters als input voor de waardering van financiële instrumenten van Niveau 2 en Niveau 3. Wij verwijzen naar de toelichting III Boekhoudprincipes en waarderingsregels van de geconsolideerde jaarrekening waar de sectie 2.4.7 de boekhoudprincipes gerelateerd aan de reële waarde van de financiële instrumenten, alsook toelichting 9.1. waar details worden verstrekt over de niveauclassificatie van financiële instrumenten in subsectie 2.	Onze substantieve procedures omvatten o.m.: → het beoordelen op steekproefbasis van marktparameters en kernassumpties toegepast in de waarderingsmodellen; → het beoordelen of waarderingsmethodologieën gebaseerd zijn op marktpraktijken, ervaring van experten, marktkennis, en dat deze in lijn zijn met IFRS 13; → het identificeren van elementen met een hoog niveau van oordeelsvorming door middel van de controle van impactanalyses opgesteld door het management en rekening houdend met toelichtingen van onze waarderingsspecialisten; → onafhankelijke herwaardering van financiële instrumenten op steekproefbasis door onze waarderingsexperten; → het controleren van de toelichtingen bij de geconsolideerde jaarrekening aangaande waarderingsaangelegenheden, om de overeenstemming met IFRS te verifiëren.
Continuïteit en integriteit van de IT-systemen Aangezien de IT-infrastructuur een essentieel onderdeel is voor de continuïteit en integriteit van de operationele activiteiten van de groep en haar financiële en prudentiële verslaggeving, beschouwen wij de continuïteit en integriteit van de IT-systemen als een kernpunt van onze controle. Onze beoordeling houdt rekening met: → de verscheidenheid aan IT-applicaties; → het zeer hoge volume aan transacties; → het feit dat verschillende applicaties intern werden ontwikkeld of op maat werden gemaakt; → het feit dat kwalitatieve informatie, vastgelegd op transactieniveau door de operationele departementen, van essentieel belang is voor de financiële verslaggeving (o.m. door de aard van transacties, de aard van de tegenpartijen, ratings, etc.); → het feit dat belangrijke elementen van de IT-infrastructuur worden uitbesteed.	Wij hebben onze IT-auditspecialisten betrokken bij het uitvoeren van onze werkzaamheden. Onze werkzaamheden omvatten o.m.: → het beoordelen van de interne beheersingsmaatregelen van de algemene IT-beheersmaatregelen (General IT Controls) die van essentieel belang zijn voor de financiële verslaggeving; → het beoordelen van de interne beheersing van de aanvullende interne beheersmaatregelen van het financiële, operationele en IT-departement aangaande de integriteit en kwaliteit van de gegevens en hun doorstroming vanuit de operationele applicaties naar de financiële rapporteringssystemen.

KERNPUNTEN VAN DE CONTROLE	HOE ONZE CONTROLE DE KERNPUNTEN VAN DE CONTROLE BEHANDELDE
Toereikendheid van de technische voorzieningen Leven (inclusief shadow accounting) Per 31 december 2017 bedragen de technische voorzieningen Leven 13 633 107 (000) EUR. De toereikendheidstest van de technische voorzieningen Leven alsook de toegepaste shadow accounting zijn gebaseerd op complexe modelberekeningen. Zij zijn afhankelijk van tal van economische en niet-economische assumpties met betrekking tot onzekere toekomstige gebeurtenissen, die deels berusten op oordeelsvorming van het management. Bovendien kunnen deze modelberekeningen onderhevig zijn aan fouten omwille van ontoereikende datakwaliteit, onvolledige data, of wegens tekortkomingen in de interne beheersingsmaatregelen. Overeenkomstig de waarderingsregels past de groep shadow accounting toe waarbij niet-gerealiseerde beleggingsresultaten uit eigen vermogen (gedeeltelijk) worden overgeboekt naar de technische voorzieningen van verzekeringsmaatschappijen. Deze boekhoudkundige verwerking doet zich voor wanneer de realisatie van onder het eigen vermogen opgenomen niet-gerealiseerde beleggingsresultaten van voor verkoop beschikbare financiële activa een rechtstreeks invloed heeft op de waardering van de technische voorzieningen van verzekeringsmaatschappijen. Per 31 december 2017 bedraagt de correctie voor shadow accounting 626 735 (000) EUR. Rekening houdend met het belang van deze balanspost alsook de impact op het IFRS eigen vermogen ingevolge shadow accounting, beschouwen wij de toereikendheid van de technische voorzieningen Leven (inclusief shadow accounting) als een kernpunt van onze controle. Wij verwijzen naar de toelichting III Boekhoudprincipes en waarderingsregels van de geconsolideerde jaarrekening waar de sectie 9.2 de boekhoudprincipes gerelateerd aan technische voorzieningen Leven (inclusief shadow accounting) omvat, alsook toelichting 6.5. Technische voorzieningen van verzekeringsmaatschappijen.	Onze auditprocedures omvatten zowel het verkrijgen van inzicht in de groep en haar omgeving, met inbegrip van de interne beheersing en de governance die relevant zijn voor de berekening van de technische voorzieningen voor levensverzekeringen, als de controle van o.m. parameters, opzet van actuariële modelberekeningen en relevante toelichtingen bij de geconsolideerde jaarrekening. Wij hebben onze actuariële specialisten betrokken bij de uitvoer van onze werkzaamheden. Onze werkzaamheden inzake interne beheersing omvatten o.m.: → het beoordelen van de opzet en implementatie van de relevante interne beheersings-maatregelen (o.m. betreffende de datakwaliteit); → het kennisnemen en beoordelen van de documentatie van de keuze van modellen en parameters, alsook de formele goedkeuring ervan door de bevoegde comités; → het kennisnemen van de verslaggeving van de onafhankelijke controlefuncties (risicobeheer en actuariële functie). Onze substantieve procedures omvatten o.m.: → het beoordelen van de geschiktheid van gehanteerde assumpties en methodologieën; → het kennisnemen van notulen van de bevoegde comités; → het controleren van de bewegingsanalyse voorbereid door de vennootschap, om de redelijkheid van de evoluties tijdens het boekjaar te beoordelen; → het controleren van de geprojecteerde kasstromen opgenomen in de toereikendheidstest om de redelijkheid ervan te beoordelen; → het steekproefsgewijs herberekenen van elementen vervat in de toereikendheidstest; → het steekproefsgewijs reconciliëren van inputdata gebruikt voor berekeningen met boekhoudkundige gegevens; → het controleren van basisgegevens gebruikt voor de waardering van de technische voorzieningen; → het controleren van de toelichtingen bij de geconsolideerde jaarrekening aangaande verzekeringscontracten.
Toelichting over de kapitaalspositie op basis van Solvabiliteit II-regelgeving Sinds 1 januari 2016 is de Solvabiliteit II-regelgeving van toepassing op (her)verzekeringsondernemingen. De invoering van deze regelgeving heeft een belangrijke impact gehad, o.m. omwille van de complexiteit van de berekeningen van het vereist en beschikbaar kapitaal, en de focus die wordt gelegd op het risicobeheer. Belfius Insurance berekent het vereiste kapitaal op basis van de Standaardformule van de Solvabiliteit II-regelgeving.	Onze auditprocedures zijn erop gericht om materiële afwijkingen van de solvabiliteitsratio te onderkennen. Zij omvatten zowel het verkrijgen van inzicht in de verzekeringsentiteit en haar omgeving, met inbegrip van de interne beheersing en de governance die relevant zijn voor de berekening van de solvabiliteitsratio. Wij hebben onze waarderings- en actuariële specialisten betrokken bij onze werkzaamheden.

KERNPUNTEN VAN DE CONTROLE	HOE ONZE CONTROLE DE KERNPUNTEN VAN DE CONTROLE BEHANDELDE
Per 31 december 2017 bedraagt de geconsolideerde Solvabiliteit II-ratio 219% (na verwacht dividend). De ratio wordt berekend als de verhouding van de geconsolideerde marktwaardebalans ten opzichte van het vereist kapitaal (Solvency Capital Requirement of SCR). Zowel de Solvabiliteit II-marktwaardebalans als de SCR zijn gebaseerd op complexe berekeningen die gebruikmaken van belangrijke assumpties dewelke van betekenisvolle invloed zijn op de solvabiliteitsratio. Ook de kwaliteit van de gebruikte data in de berekeningen is van essentieel belang. Het bestuursproces betreffende de datakwaliteit moet gepast zijn om de volledigheid, de nauwkeurigheid en de gepastheid van de gebruikte data te waarborgen. Bovendien kan het gebruik van modelberekeningen aanleiding geven tot bepaalde onzekerheden die een invloed kunnen hebben op de solvabiliteitsratio. Wij verwijzen naar het deel Beheer van het kapitaal van het Beheersverslag voor de Solvency II ratio's van Belfius Insurance.	Onze werkzaamheden inzake interne beheersing omvatten o.m.: → het beoordelen van de opzet en implementatie van de relevante interne beheersings-maatregelen voor de berekening van de Solvabiliteit II ratio (o.m. betreffende de datakwaliteit); → het kennisnemen en beoordelen van de documentatie van de keuze van modellen en parameters, alsook de formele goedkeuring ervan door de bevoegde comités; → het kennisnemen van de verslaggeving van de onafhankelijke controlefuncties (risicobeheer en actuariële functie). Onze substantieve procedures omvatten o.m.: → het beoordelen van de toegepaste assumpties op hun redelijkheid; → het controleren van de aanpassingen voor de overgang van de IFRS-balans naar de Solvabiliteit II-marktwaardebalans inzake juistheid en volledigheid. Onze procedures omvatten o.m.: • het beoordelen van de parameters en modellen voor de bepaling van de kasstromen die gebruikt worden in de waardering van de technische voorzieningen; • het controleren van de juistheid en volledigheid van de input-data die gebruikt wordt voor de berekening van de SCR; • het controleren van de berekening van het vereiste kapitaal per risicocomponent, in lijn met de Standaardformule van de Solvabiliteit II-regelgeving; → het controleren van de bewegingsanalyse opgesteld door de groep, om de redelijkheid van de evoluties tijdens het boekjaar te beoordelen voor wat betreft de solvabiliteitsratio, het vereiste kapitaal per risicocomponent en de marktwaardebalans.

Verantwoordelijkheden van het bestuursorgaan voor de geconsolideerde jaarrekening

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening die een getrouw beeld geeft in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals goedgekeurd door de Europese Unie en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften, alsook voor de interne beheersing die het bestuursorgaan noodzakelijk acht voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening die geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten.

Bij het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening is het bestuursorgaan verantwoordelijk voor het inschatten van de mogelijkheid van de groep om haar continuïteit te handhaven, alsook voor het toelichten, indien van toepassing, van aangelegenheden die met continuïteit verband houden en het gebruiken van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuursorgaan het voornemen heeft om de groep te liquideren of om de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of geen ander realistisch alternatief heeft dan dit te doen.

Verantwoordelijkheden van de commissaris voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening

Onze doelstellingen zijn het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid over de vraag of de geconsolideerde jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten en het uitbrengen van een commissarisverslag waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoog niveau van zekerheid, maar is geen garantie dat een controle die overeenkomstig de ISA's is uitgevoerd altijd een afwijking van materieel belang ontdekt wanneer die bestaat. Afwijkingen kunnen zich voordoen als gevolg van fraude of fouten en worden als van materieel belang beschouwd indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat zij, individueel of gezamenlijk, de economische beslissingen genomen door gebruikers op basis van deze geconsolideerde jaarrekening, beïnvloeden.

Als deel van een controle uitgevoerd overeenkomstig de ISA's, passen wij professionele oordeelsvorming toe en handhaven wij een professioneel-kritische instelling gedurende de controle. Wij voeren tevens de volgende werkzaamheden uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de geconsolideerde jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten, het bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden die op deze risico's inspelen en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Het risico van het niet detecteren van een van materieel belang zijnde afwijking is groter indien die afwijking het gevolg is van fraude dan indien zij het gevolg is van fouten, omdat bij fraude sprake kan zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten om transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle, met als doel controlewerkzaamheden op te zetten die in de gegeven omstandigheden geschikt zijn maar die niet zijn gericht op het geven van een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing van de groep;
- het evalueren van de geschiktheid van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van de door het bestuursorgaan gemaakte schattingen en van de daarop betrekking hebbende toelichtingen;
- het concluderen dat de door het bestuursorgaan gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is, en het concluderen, op basis van de verkregen controle-informatie, of er een onzekerheid van materieel belang bestaat met betrekking tot gebeurtenissen of omstandigheden die significante twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de groep om zijn continuïteit te handhaven. Indien wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij ertoe gehouden om de aandacht in ons commissarisverslag te vestigen op de daarop betrekking hebbende toelichtingen in de geconsolideerde jaarrekening, of, indien deze toelichtingen inadequaat zijn, om ons oordeel aan te passen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot op de datum van ons commissarisverslag. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de groep zijn continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de algehele presentatie, structuur en inhoud van de geconsolideerde jaarrekening, en van de vraag of de geconsolideerde jaarrekening de onderliggende transacties en gebeurtenissen weergeeft op een wijze die leidt tot een getrouw beeld;
- het verkrijgen van voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsactiviteiten binnen de groep gericht op het tot uitdrukking brengen van een oordeel over de geconsolideerde jaarrekening. Wij zijn verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. Wij blijven ongedeeld verantwoordelijk voor ons oordeel.

Wij communiceren met het auditcomité onder meer over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante controlebevindingen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing die wij identificeren gedurende onze controle.

Wij verschaffen aan het auditcomité tevens een verklaring dat wij de relevante deontologische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd, en wij communiceren met hen over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en, waar van toepassing, over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Uit de aangelegenheden die met het auditcomité zijn gecommuniceerd bepalen wij die zaken die het meest significant waren bij de controle van de geconsolideerde jaarrekening van de huidige verslagperiode, en die derhalve de kernpunten van onze controle uitmaken. Wij beschrijven deze aangelegenheden in ons verslag, tenzij het openbaar maken van deze aangelegenheden is verboden door wet- of regelgeving.

Verslag betreffende de overige door wet-, regelgeving en normen gestelde eisen

Verantwoordelijkheden van het bestuursorgaan

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen en de inhoud van het jaarverslag(1) over de geconsolideerde jaarrekening, de verklaring van niet-financiële informatie gehecht aan dit jaarverslag en de andere informatie opgenomen in het jaarrapport(2).

Verantwoordelijkheden van de commissaris

In het kader van ons mandaat en overeenkomstig de Belgische bijkomende norm (Herzien in 2018) bij de internationale controlestandaarden (ISA's), is het onze verantwoordelijkheid om, in alle van materieel belang zijnde opzichten, het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening, de verklaring van niet-financiële informatie gehecht aan dit jaarverslag en de andere informatie opgenomen in het jaarrapport, na te gaan, alsook verslag over deze aangelegenheden uit te brengen.

(1) Het jaarverslag opgesteld overeenkomstig het artikel 119 van het Wetboek van vennootschappen heeft in het jaarrapport van Belfius Bank NV de benaming 'Beheersverslag'.
(2) De term 'jaarrapport' in de context van de ISA's heeft bij Belfius Bank NV de benaming 'Jaarverslag'.

Aspecten betreffende het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening en andere informatie opgenomen in het jaarrapport

Na het uitvoeren van specifieke werkzaamheden op het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening, zijn wij van oordeel dat dit jaarverslag overeenstemt met de geconsolideerde jaarrekening voor boekjaar afgesloten op 31 december 2017 en is opgesteld overeenkomstig het artikel 119 van het Wetboek van vennootschappen.

In de context van onze controle van de geconsolideerde jaarrekening zijn wij tevens verantwoordelijk voor het overwegen, in het bijzonder op basis van de kennis verkregen in de controle, of het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening en de andere informatie opgenomen in het jaarrapport, zijnde de secties:

- profiel van Belfius;
- Belfius' missie en ambitie;
- andere informatie (Alternatieve Prestatiemaatstaven, GRI, Afkortingen en Aanvullende inlichtingen);

een afwijking van materieel belang bevatten, hetzij informatie die onjuist vermeld of anderszins misleidend is. In het licht van de werkzaamheden die wij hebben uitgevoerd, hebben wij geen afwijking van materieel belang te melden. Wij drukken geen enkele mate van zekerheid uit over het jaarrapport.

De niet-financiële informatie zoals vereist op grond van artikel 119, § 2 van het Wetboek van vennootschappen, werd opgenomen in het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening (sectie Beheersverslag – Corporate Social Responsibility (CSR)) dat deel uitmaakt van het jaarrapport. De vennootschap heeft zich bij het opstellen van deze niet-financiële informatie gebaseerd op de GRI-standaarden. Wij spreken ons evenwel niet uit over de vraag of deze niet-financiële informatie in alle van materieel belang zijnde opzichten is opgesteld in overeenstemming met de vermelde GRI-standaarden. Verder drukken wij geen enkele mate van zekerheid uit over individuele elementen opgenomen in deze niet-financiële informatie.

Vermeldingen betreffende de onafhankelijkheid

Ons bedrijfsrevisorenkantoor en ons netwerk hebben geen opdrachten verricht die onverenigbaar zijn met de wettelijke controle van de geconsolideerde jaarrekening en ons bedrijfsrevisorenkantoor is in de loop van ons mandaat onafhankelijk gebleven tegenover de groep.

De honoraria voor de bijkomende opdrachten die verenigbaar zijn met de wettelijke controle van de geconsolideerde jaarrekening bedoeld in artikel 134 van het Wetboek van vennootschappen werden correct vermeld en uitgesplitst in de toelichting bij de geconsolideerde jaarrekening.

Andere vermeldingen

Huidig verslag is consistent met onze aanvullende verklaring aan het auditcomité bedoeld in artikel 11 van de verordening (EU) nr. 537/2014.

Zaventem, 4 april 2018

De commissaris

DELOITTE Bedrijfsrevisoren
BV o.v.v.e. CVBA
Vertegenwoordigd door

Bernard De Meulemeester | Bart Dewael

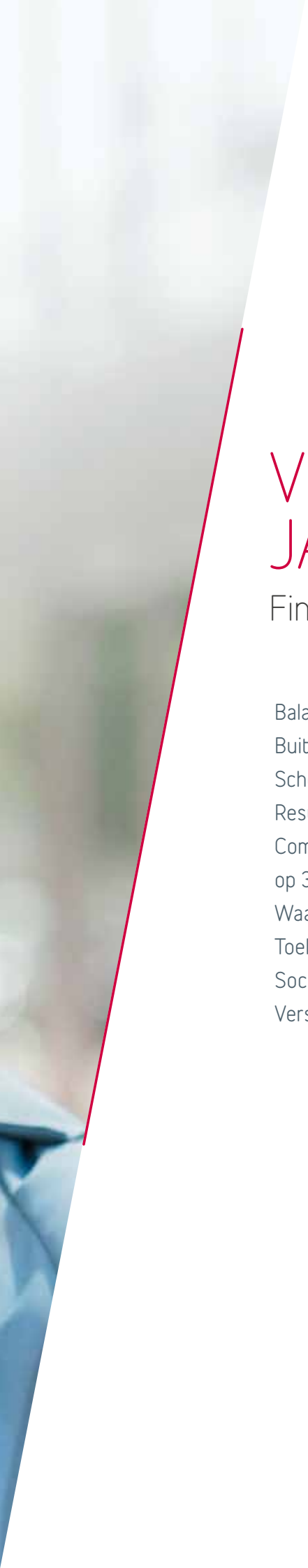

VENNOOTSCHAPPELIJKE JAARREKENING (BE GAAP)

Financiële situatie op 31 december 2017

Balans (na winstverdeling)	302
Buitenbalanstelling	304
Schema van de resultatenrekening (voorstelling in staffelvorm)	305
Resultaatverwerking	306
Commentaar bij de vennootschappelijke jaarrekening op 31 december 2017	307
Waarderingsregels	309
Toelichting bij de vennootschappelijke jaarrekening	313
Sociale balans	353
Verslagen van de commissaris	358

BALANS (NA WINSTVERDELING)

Activa (In duizend EUR)		31/12/16	31/12/17
I.	Kas, tegoeden bij centrale banken, postcheque- en girodiensten	4 111 307	9 436 631
II.	Bij de centrale bank herfinancierbaar overheidspapier	2 508	2 003
III.	Vorderingen op kredietinstellingen	22 448 946	14 473 372
	A. Onmiddellijk opvraagbaar	15 864 629	11 904 697
	B. Overige vorderingen (op termijn of met opzegging)	6 584 317	2 568 675
IV.	Vorderingen op klanten	76 745 104	75 535 580
V.	Obligaties en andere vastrentende effecten	18 000 282	19 530 570
	A. Van publiekrechtelijke emittenten	7 115 813	6 687 017
	B. Van andere emittenten	10 884 469	12 843 553
VI.	Aandelen en andere niet-vastrentende effecten	132 389	102 014
VII.	Financiële vaste activa	2 637 614	2 751 641
	A. Deelnemingen in verbonden ondernemingen	1 992 837	2 087 606
	B. Deelnemingen in ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	94 972	91 318
	C. Andere aandelen die tot de financiële vaste activa behoren	29 805	52 717
	D. Achtergestelde vorderingen op verbonden ondernemingen en ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	520 000	520 000
VIII.	Oprichtingskosten en immateriële vaste activa	93 521	122 067
IX.	Materiële vaste activa	549 533	571 075
X.	Eigen aandelen	0	0
XI.	Overige activa	3 439 976	2 722 427
XII.	Overlopende rekeningen	21 763 247	18 558 627
TOTAAL ACTIVA		149 924 427	143 806 007

Passiva (In duizend EUR)		31/12/16	31/12/17
I.	Schulden aan kredietinstellingen	12 371 461	10 994 944
	A. Onmiddellijk opvraagbaar	7 084 588	5 377 884
	B. Mobiliseringsschulden wegens herdiscontering van handelspapier	0	0
	C. Overige schulden op termijn of met opzegging	5 286 873	5 617 060
II.	Schulden aan klanten	75 697 683	77 721 502
	A. Spaargelden / spaardeposito's	34 886 903	35 936 622
	B. Andere schulden	40 810 780	41 784 880
	1. Onmiddellijk opvraagbaar	24 854 112	26 148 888
	2. Op termijn of met opzegging	15 956 668	15 635 992
	3. Wegens herdiscontering van handelspapier	0	0
III.	In schuldbewijzen belichaamde schulden	28 662 637	27 846 175
	A. Obligaties en andere vastrentende effecten in omloop	23 263 553	22 690 260
	B. Overige schuldbewijzen	5 399 084	5 155 915
IV.	Overige schulden	4 083 576	3 424 603
V.	Overlopende rekeningen	19 562 203	13 890 810
VI.	A. Voorzieningen voor risico's en kosten	160 032	173 794
	1. Pensioen- en soortgelijke verplichtingen	254	240
	2. Belastingen	21 334	32 415
	3. Overige risico's en kosten	138 444	141 139
	B. Uitgestelde belastingen	0	0
VII.	Fonds voor algemene bankrisico's	988 737	988 737
VIII.	Achtergestelde schulden	1 203 980	1 183 178
	EIGEN VERMOGEN	**7 194 118**	**7 582 264**
IX.	Kapitaal	3 458 066	3 458 066
	A. Geplaatst kapitaal	3 458 066	3 458 066
	B. Niet-opgevraagd kapitaal (-)	0	0
X.	Uitgiftepremies	209 232	209 232
XI.	Herwaarderingsmeerwaarden	217	215
XII.	Reserves	3 526 603	3 914 751
	A. Wettelijke reserve	345 807	345 807
	B. Onbeschikbare reserves	2 344	2 344
	1. Voor eigen aandelen	0	0
	2. Andere	2 344	2 344
	C. Belastingvrije reserves	26 167	26 167
	D. Beschikbare reserves	3 152 285	3 540 433
XIII.	Overgedragen winst (overgedragen verlies (-))	0	0
	TOTAAL PASSIVA	**149 924 427**	**143 806 007**

BUITENBALANSTELLING

(In duizend EUR)		31/12/16	31/12/17
I.	Eventuele passiva	16 897 877	15 867 878
	A. Niet-genegocieerde accepten	138 447	80 418
	B. Kredietvervangende borgtochten	15 198 507	14 074 189
	C. Overige borgtochten	1 401 339	1 575 934
	D. Documentaire kredieten	159 584	137 337
	E. Activa bezwaard met zakelijke zekerheden voor rekening van derden	0	0
II.	Verplichtingen met een potentieel kredietrisico	25 323 219	25 830 215
	A. Vaste verplichtingen tot fondsenverstrekking	478 605	327 327
	B. Verplichtingen wegens contantaankopen van effecten en andere waarden	507 205	321 911
	C. Beschikbare marge op betekende kredietlijnen	24 337 409	25 180 977
	D. Verplichtingen tot vaste opneming en plaatsing van effecten	0	0
	E. Verplichtingen tot inkoop wegens onvolkomen cessie-retrocessie	0	0
III.	Aan de kredietinstelling toevertrouwde waarden	106 401 859	109 622 459
	A. Waarden gehouden onder fiducieregeling	0	0
	B. Open bewaring en gelijkgestelde	106 401 859	109 622 459
IV.	Te storten op aandelen	10 057	17 023

SCHEMA VAN DE RESULTATENREKENING (VOORSTELLING IN STAFFELVORM)

(In duizend EUR)		31/12/16	31/12/17
I.	Renteopbrengsten en soortgelijke opbrengsten	2 605 765	2 448 428
	waaronder: uit vastrentende effecten	*615 441*	*476 292*
II.	Rentekosten en soortgelijke kosten (-)	(1 297 536)	(1 141 959)
III.	Opbrengsten uit niet-vastrentende effecten	170 186	162 048
	A. Aandelen en andere niet-vastrentende effecten	10 387	7 491
	B. Deelnemingen in verbonden ondernemingen	145 073	148 538
	C. Deelnemingen in ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	13 794	2 951
	D. Andere aandelen die tot de financiële vaste activa behoren	932	3 068
IV.	Ontvangen provisies	611 655	633 828
	A. Makelaars- en commissielonen	0	0
	B. Vergoeding voor diensten van beheer, adviesverlening en bewaring	0	0
	C. Overige ontvangen provisies	611 655	633 828
V.	Betaalde provisies (-)	(410 410)	(413 400)
VI.	Winst (verlies(-)) uit financiële transacties	61 501	78 712
	A. Uit het wissel- en handelsbedrijf in effecten en andere financiële instrumenten	(100 013)	135
	B. Uit de realisatie van beleggingseffecten	161 514	78 577
VII.	Algemene administratieve kosten (-)	(932 189)	(942 457)
	A. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	(497 112)	(485 189)
	B. Overige administratieve kosten	(435 077)	(457 268)
VIII.	Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa (-)	(65 730)	(75 010)
IX.	Terugneming van waardeverminderingen (Waardeverminderingen(-)) op vorderingen en terugneming van voorzieningen (Voorzieningen(-)) voor de rubrieken buitenbalanstelling "I. Eventuele passiva" en "II. Verplichtingen met een potentieel kredietrisico"	(89 625)	(91 733)
X.	Terugneming van waardeverminderingen (Waardeverminderingen(-)) op de beleggingsportefeuille in obligaties, aandelen en andere vastrentende of niet-vastrentende effecten	(71 335)	72 678
XI.	Besteding en terugneming van voorzieningen voor andere risico's en kosten dan bedoeld in de rubrieken buitenbalanstelling "I. Eventuele passiva" en "II. Verplichtingen met een potentieel kredietrisico"	59 814	43 157
XII.	Voorzieningen voor andere risico's en kosten dan bedoeld in de rubrieken buitenbalanstelling "I. Eventuele passiva" en "II. Verplichtingen met een potentieel kredietrisico" (-)	(21 904)	(48 935)
XIII.	Onttrekking (Toevoeging(-)) aan het Fonds voor algemene bankrisico's	0	0
XIV.	Overige bedrijfsopbrengsten	155 045	235 846
XV.	Overige bedrijfskosten (-)	(183 501)	(188 025)
XVI.	Winst (Verlies(-)) uit de gewone bedrijfsuitoefening vóór belasting	591 736	773 178
XVII.	Uitzonderlijke opbrengsten	15 461	71 536
	A. Terugneming van afschrijvingen en van waardeverminderingen op oprichtingskosten, immateriële en materiële vaste activa	0	44 537
	B. Terugneming van waardeverminderingen op financiële vaste activa	3 421	4 001
	C. Terugneming van voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten	0	0
	D. Meerwaarden bij de realisatie van vaste activa	12 040	22 998
	E. Andere uitzonderlijke opbrengsten	0	0
XVIII.	Uitzonderlijke kosten (-)	(5 781)	(8 152)
	A. Uitzonderlijke afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, immateriële en materiële vaste activa	(483)	(3 985)
	B. Waardeverminderingen op financiële vaste activa	(3 898)	(2 862)
	C. Voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten	0	0
	D. Minderwaarden bij de realisatie van vaste activa	(1 307)	(1 242)
	E. Andere uitzonderlijke kosten	(93)	(63)
XIX.	Winst (Verlies(-)) van het boekjaar vóór belastingen	601 416	836 562
XIX*bis*.	A. Overboeking naar de uitgestelde belastingen (-)	0	0
	B. Onttrekking aan de uitgestelde belastingen	0	0
XX.	Belastingen op het resultaat	(10 142)	(85 417)
	A. Belastingen (-)	(11 869)	(87 747)
	B. Regularisering van belastingen en terugneming van belastingvoorzieningen	1 727	2 330
XXI.	Winst (Verlies(-)) van het boekjaar	591 274	751 145
XXII.	Overboeking naar de belastingvrije reserves (-)	0	0
	Onttrekking aan de belastingvrije reserves	0	0
XXIII.	Te bestemmen winst (Te verwerken verlies(-)) van het boekjaar	591 274	751 145

RESULTAATVERWERKING

(In duizend EUR)		31/12/16	31/12/17
A.	Te bestemmen winstsaldo (Te verwerken verliessaldo(-))	591 274	751 145
	1. Te bestemmen winst (Te verwerken verlies(-)) van het boekjaar	591 274	751 145
	2. Overgedragen winst (Overgedragen verlies(-)) van vorige boekjaar	0	0
B.	Onttrekking aan het eigen vermogen	0	0
	1. Aan het kapitaal en de uitgiftepremies	0	0
	2. Aan de reserves	0	0
C.	Toevoeging aan het eigen vermogen (-)	376 274	388 145
	1. Aan het kapitaal en de uitgiftepremies	0	0
	2. Aan de wettelijke reserve	0	0
	3. Aan de overige reserves	376 274	388 145
D.	Over te dragen resultaat	0	0
	1. Over te dragen winst (-)	0	0
	2. Over te dragen verlies	0	0
E.	Tussenkomst van de vennoten in het verlies	0	0
F.	Uit te keren winst (-)	215 000	363 000
	1. Vergoeding van het kapitaal(1)	215 000	363 000
	2. Bestuurders of zaakvoerders(1)	0	0
	3. Andere rechthebbenden(1)	0	0

(1) Alleen voor de vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid naar Belgisch recht.

COMMENTAAR BIJ DE VENNOOTSCHAPPELIJKE JAARREKENING OP 31 DECEMBER 2017

BALANS

Op 31 december 2017 bedraagt het balanstotaal 143,8 miljard EUR, wat neerkomt op een daling met 6,1 miljard EUR of 4,1% ten opzichte van het jaar voordien.

1. Actief

De **"vorderingen op kredietinstellingen en centrale banken"** bedragen eind 2017 23,9 miljard EUR, hetzij een daling van 2,7 miljard EUR ten opzichte van eind 2016, waarvan 4 miljard EUR ten gevolge van de daling van de gegeven cash waarborgen en 3,1 miljard EUR ten gevolge van de daling van de mobiliseringsvorderingen, gedeeltelijk gecompenseerd door de stijging van de zichtdeposito's bij de centrale banken met 5,2 miljard EUR.

Het uitstaand bedrag van de **"vorderingen op klanten"** bedraagt eind 2017 75,5 miljard EUR, met name een daling van 1,2 miljard EUR ten opzichte van eind 2016 als gevolg van de daling van de hypothecaire leningen met 1,5 miljard EUR waarvan 6 miljard EUR door verkoop van leningen aan effectiseringsmaatschappijen (Penates 6), gecompenseerd door 1,8 miljard EUR terugkoop van leningen van effectiseringsmaatschappijen (Penates 4) en 2,7 miljard EUR nieuwe leningen.

De **"obligaties en andere vastrentende effecten"** stijgen met 1,5 miljard EUR tot een niveau van 19,5 miljard EUR ten gevolge van 3,1 miljard EUR aankoop van obligaties uitgegeven door effectiseringsmaatschappijen en 1,6 miljard EUR terugbetalingen en verkopen van obligaties van andere emittenten.

De **"overlopende rekeningen"** bedragen eind 2017 28,6 miljard EUR, hetzij een daling van 3,2 miljard EUR van de marktwaarde van de derivaten.

2. Passief

De **"schulden aan kredietinstellingen"** bedragen eind 2017 11 miljard EUR, hetzij een daling van 1,4 miljard EUR ten opzichte van eind 2016, als gevolg van een daling van ontvangen cash waarborgen voor 1,7 miljard EUR en van andere schulden voor 0,8 miljard EUR, gedeeltelijk gecompenseerd door 1 miljard EUR financiering bij de centrale bank (TLTRO II) waarvan de omloop eind 2017 4 miljard EUR bedraagt tegenover 3 miljard EUR eind 2016.

De **"schulden aan klanten"** stijgen met 2 miljard EUR tot een niveau van 77,7 miljard EUR eind 2017 waarvan een stijging van de spaarrekeningen met 1,5 miljard EUR en de zicht- en termijnrekeningen van het publiek en privaat cliënteel met 0,8 miljard EUR.

De daling van de **"in schuldbewijzen belichaamde schulden"** van 0,8 miljard EUR tot een niveau van 27,8 miljard EUR, wordt verklaard door terugbetalingen gedeeltelijk gecompenseerd door nieuwe uitgiftes op lange termijn en de uitgifte van "non preferred senior bonds" voor 1,2 miljard EUR.

De **"overlopende rekeningen"** dalen met 5,7 miljard EUR tot 13,9 miljard EUR eind 2017, hoofdzakelijk door de daling van de marktwaarde van de derivaten.

Het **"eigen vermogen"**, met inbegrip van het **"Fonds voor algemene bankrisico's"**, bedraagt eind 2017 8,6 miljard EUR, hetzij 0,4 miljard EUR meer dan eind 2016 na verdeling van de winst van het boekjaar.

RESULTATENREKENING

In 2017 bedraagt het vennootschappelijk resultaat van het boekjaar 751 miljoen EUR. Dit is een stijging met 160 miljoen EUR ten opzichte van 2016.

De **"netto rentemarge"** voor het boekjaar 2017 bedraagt 1 306 miljoen EUR, ten opzichte van 1 308 miljoen EUR in 2016, en blijft dus stabiel.

In 2017 bedragen de **"ontvangen provisies"** 634 miljoen EUR en de **"betaalde provisies"** 413 miljoen EUR. De netto provisies stijgen met 19 miljoen EUR ten opzichte van vorig boekjaar, voornamelijk door de stijging van de ontvangen commissies op beveks en andere beleggingseffecten met 18 miljoen EUR.

De **"resultaten uit financiële transacties"** zijn positief voor een bedrag van 78 miljoen EUR, waarvan 114 miljoen EUR voor de gegenereerde resultaten van de effectiseringsmaatschappijen, gedeeltelijk gecompenseerd door 24 miljoen EUR gerealiseerd verlies op effecten Riverview.

De **"algemene beheerskosten"** bedragen 942 miljoen EUR, hetzij een stijging met 9 miljoen EUR ten opzichte van 2016, als gevolg

van de stijging van de overige beheerskosten met 21 miljoen EUR, hoofdzakelijk op informatica- en ontwikkelingskosten, gedeeltelijk gecompenseerd door een daling van de personeelskosten met 12 miljoen EUR.

De **"waardeverminderingen"** bedragen 19 miljoen EUR in 2017. De positieve evolutie van 142 miljoen EUR ten opzichte van 2016 is voornamelijk te wijten aan evolutie van waardeverminderingen op effecten Riverview (dotatie van 72 miljoen EUR in 2016 en terugname van 70 miljoen EUR in 2017).

De **"voorzieningen voor andere risico's en kosten"** bedragen 6 miljoen EUR in 2017. De daling van 44 miljoen EUR is hoofdzakelijk toe te schrijven aan de toevoeging voorziening geschillen voor 42 miljoen EUR.

De **"overige bedrijfsopbrengsten en bedrijfskosten"** zijn positief voor een bedrag van 47 miljoen EUR in 2017. Deze positieve evolutie is hoodzakelijk te wijten aan de ontvangen vergoeding van Belfius Investment Partners voor het beheer van beleggingsfondsen.

De **"uitzonderlijke resultaten"** bedragen 63 miljoen EUR, ten opzichte van 10 miljoen EUR in 2016, voornamelijk te wijten aan de terugnames van waardeverminderingen op gebouwen.

WAARDERINGSREGELS

INHOUDSTAFEL

ALGEMENE REGELS 309
1. Wetgeving 309
2. Omrekening van deviezen in EUR 309

SPECIFIEKE REGELS - ACTIEF 310
1. Vorderingen op de banken en de klanten 310
2. Effecten en ander waardepapier 310
3. Financiële vaste activa 310
4. Materiële vaste activa 310
5. Oprichtingskosten en immateriële vaste activa 311

SPECIFIEKE REGELS - PASSIEF 311
1. Schulden tegenover banken en de klanten 311
2. In schuldbewijzen belichaamde schulden 311
3. Voorzieningen, Fonds voor algemene bankrisico's en uitgestelde belastingen 311
4. Het eigen vermogen 311

SPECIFIEKE REGELS - POSTEN BUITENBALANSTELLING 312
1. Financiële instrumenten 312
2. Interne contracten, derogatie: rondschrijven CBFA op datum 8 juli 1996 312

ALGEMENE REGELS

1. Wetgeving

De waarderingsregels met betrekking tot de jaarrekening van Belfius Bank werden opgesteld overeenkomstig het Koninklijk Besluit op de jaarrekening van de kredietinstellingen van 23 september 1992, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 6 oktober 1992.

Indien niet uitdrukkelijk melding gemaakt wordt van specifieke waarderingsregels, dan zijn de bepalingen van voorvermeld Koninklijk Besluit van toepassing.

Waar de wetgeving in een keuzemogelijkheid voorziet of een uitzondering toelaat, wordt de genomen optie of de toegepaste uitzondering uitdrukkelijk vermeld.

Op basis van het Koninklijk Besluit van 3 maart 2011 betreffende de evolutie van de toezichtsarchitectuur voor de financiële sector werden de bevoegdheden met betrekking tot het prudentieel toezicht overgeheveld van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen (CBFA) naar de Nationale Bank van België (NBB). Sinds 4 november 2014 oefent de Europese Centrale Bank, in samenwerking met de Nationale Bank van België, rechtstreeks toezicht uit op Belfius. In de hiernavolgende tekst werden de verwijzingen naar de CBFA (o.a. rondschrijven, derogaties) behouden.

2. Omrekening van deviezen in EUR

De monetaire schulden, tegoeden, rechten en verplichtingen in deviezen uitgedrukt, worden omgerekend in EUR tegen de middenkoers op de balansdatum.

De niet-monetaire bestanddelen worden omgerekend in EUR tegen de wisselkoers op de datum van de verrichting. Indien niet-monetaire bestanddelen worden gefinancierd met een duurzame financiering in de overeenstemmende munt, mag een waarderingsmethode toegepast worden waarbij de omrekeningsverschillen met betrekking tot voornoemde ontleningen niet systematisch in aanmerking worden genomen voor de berekening van het saldo van de omrekeningsverschillen, maar wel in overlopende rekeningen worden geboekt.

De opbrengsten en kosten in deviezen worden omgerekend in EUR tegen de koers op de dag waarop de resultaten worden erkend.

SPECIFIEKE REGELS - ACTIEF

1. Vorderingen op de banken en de klanten

De vorderingen worden in de balans opgenomen voor de ter beschikking gestelde bedragen, verminderd met de inmiddels gedane terugbetalingen en verhoogd met de vervallen interest.

1.1. Waardeverminderingen

Op vorderingen met onzeker verloop en op oninbare en dubieuze vorderingen worden waardeverminderingen geboekt.

1.2. Gereserveerde opbrengsten

Op vorderingen beschouwd als een probleemrisico wordt de interest berekend en geboekt als een effectieve vordering. Gelet op het voorzichtigheidsprincipe wordt deze interest niet in winst genomen, maar geboekt op een correctierekening van het actief.

2. Effecten en ander waardepapier

2.1. Aanschaffingswaarde

De aanschaffingswaarde wordt, naargelang van de aard van de deelportefeuille en de aard van de effecten, bepaald volgens het principe van de geïndividualiseerde prijs of de gemiddelde aanschaffingsprijs. De bijkomende kosten worden steeds onmiddellijk ten laste genomen.

2.2. Waarderingsregels

2.2.1. Handelsportefeuille

De te plaatsen effecten en de te realiseren effecten waarvoor een liquide markt bestaat, worden gewaardeerd tegen hun marktwaarde op balansdatum. Indien er geen liquide markt bestaat, worden zij gewaardeerd tegen hun aanschaffingswaarde, of tegen hun marktwaarde op balansdatum indien lager.

2.2.2. Beleggingsportefeuille

De effecten van de beleggingsportefeuille worden op basis van hun bestemming onderverdeeld in volgende deelportefeuilles:

- de deelportefeuille liquiditeitssteun;
- de investeringsportefeuille.

De effecten die dienen als liquiditeitssteun worden gewaardeerd tegen hun aanschaffingswaarde of hun marktwaarde op balansdatum indien lager.

De niet-vastrentende effecten van de beleggingsportefeuille worden gewaardeerd tegen hun aanschaffingswaarde of hun marktwaarde op balansdatum indien lager.

De vastrentende effecten van de beleggingsportefeuille worden gewaardeerd op grond van hun actuarieel rendement, berekend bij aankoop en met inachtneming van hun terugbetalingswaarde op de vervaldag.

Op de vastrentende effecten van de beleggingsportefeuille zijn arbitrageverrichtingen mogelijk zoals gedefinieerd in artikel 35*ter*, §5: elke gecombineerde aan- en verkoop van vastrentende effecten binnen een relatief korte tijdspanne die een reële rendementsverbetering van deze beleggingseffecten tot gevolg heeft.

Indien ze zich zouden voordoen, worden de resultaten op deze arbitrageverrichtingen verwerkt volgens de beschikkingen van artikel 35*ter*, §5, waarbij de minder- en meerwaarden uit de verkoop van de vastrentende effecten gespreid in resultaat worden genomen samen met de toekomstige opbrengsten uit de arbitrage.

2.2.3. Waardeverminderingen

Voor de effecten van het deel investeringsportefeuille worden waardeverminderingen geboekt indien een duurzaam waardeverlies vastgesteld wordt. De waardeverminderingen komen in mindering van de betrokken activa. Op vastrentende effecten uit de beleggingsportefeuille, die gezien hun aard moeilijk kunnen worden gewaardeerd op basis van hun actuariële rendement, worden waardeverminderingen geboekt in geval van duurzame minderwaarde of waardeverlies. De eeuwigdurende leningen en andere gelijkaardige instrumenten, worden volgens het "lower of cost or market"-principe gewaardeerd.

3. Financiële vaste activa

De financiële vaste activa worden in de balans opgenomen tegen aanschaffingswaarde. De bijkomende kosten van verwerving worden ten laste genomen van het boekjaar van aanschaffing.

Voor de aandelen en deelnemingen die onder deze post voorkomen, worden waardeverminderingen geboekt indien een duurzame minderwaarde of waardeverlies wordt vastgesteld.

De aandelen en deelnemingen kunnen geherwaardeerd worden indien hun waarde, vastgesteld op grond van het nut voor de instelling, op vaststaande en duurzame wijze uitstijgt boven hun boekwaarde.

Bij verkoop van de aandelen en deelnemingen wordt de in aanmerking te nemen aanschaffingsprijs bij uitboeking bepaald volgens het principe van de geïndividualiseerde prijs (post per post).

Voor de vorderingen en vastrentende effecten van de financiële vaste activa worden waardeverminderingen geboekt wanneer hun inning geheel of gedeeltelijk onzeker is.

4. Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de aanschaffingswaarde verminderd met de afschrijvingen.

Indien de activa een vaststaande en duurzame meerwaarde vertonen ten opzichte van hun boekwaarde, kunnen deze activa geherwaardeerd worden.

4.1. Bijkomende kosten en niet-recupereerbare belastingen

De bijkomende kosten die bestaan uit de installatiekosten, andere bijkomende kosten en de niet-recupereerbare taksen worden voor activa met beperkte gebruiksduur afgeschreven conform het

afschrijvingsregime van het hoofdbestanddeel waarop ze betrekking hebben (geprorateerde basis).

De bijkomende kosten zoals niet-recupereerbare taksen worden voor activa met onbeperkte gebruiksduur integraal ten laste genomen in het jaar van aanschaf via een waardevermindering.

4.2. Intercalaire interest

De intercalaire interest wordt niet geactiveerd en wordt niet in de waarderingsgrondslag van de materiële vaste activa opgenomen.

4.3. Afschrijvingsregels

De afschrijvingsregels worden bepaald op basis van de verwachte economische levensduur en gebeuren lineair of degressief. Voor het behoud van de fiscale neutraliteit blijven afwijkende afschrijvingsregels van het verleden van toepassing.

De afschrijvingen op investeringen die vanaf 1 januari 2003 aangeschaft werden, worden geprorateerd vanaf de factuurdatum. Bijgevolg worden de activa die tijdens het jaar aangeschaft worden, niet voor een volledig jaar afgeschreven.

Deze regel geldt eveneens voor nieuwe investeringen vanaf 1 januari 2008 in bankagentschappen, kluizen, estafettekoffers, agentschapskoffers, tijdsloten, meubilair en agentschappen in aanbouw.

Hierbij wordt uitgegaan van de volgende gebruiksduur:

- Gebouwen: 20 tot 34 jaar;
- Installaties, machines, uitrusting, meubilair en rollend materieel: 3 tot 34 jaar;
- Overige materiële vaste activa: 4 tot 34 jaar.

5. Oprichtingskosten en immateriële vaste activa

De kosten van oprichting worden geactiveerd en voor 100 % afgeschreven ten laste van het boekjaar waarop zij betrekking hebben.

De kosten verbonden aan de uitgifte van leningen worden ten laste genomen van het boekjaar waarin de leningen worden toegekend.

De aankopen van licenties worden geboekt als immateriële vaste activa wanneer ze kwalificeren als bedrijfsmiddel en afgeschreven worden over maximum 5 jaar.

Kosten voor ontwikkeling worden vanaf 1 januari 2012 geactiveerd. Deze worden lineair afgeschreven over hun gebruiksduur vanaf het moment waarop het ontwikkelde bestanddeel kan worden gebruikt. De afschrijvingsperiode bedraagt drie tot vijf jaar.

De vergoedingen voor het aanbrengen van verrichtingen met de cliënteel worden integraal verwerkt als kosten van het boekjaar waarin zij gemaakt zijn.

Een verworven klantenportefeuille wordt lineair afgeschreven over de verwachte levensduur van de portefeuille rekening houdend met het verwachte klantenverlies van de verworven klantenportefeuille.

SPECIFIEKE REGELS - PASSIEF

1. Schulden tegenover banken en de klanten

De schulden tegenover banken en de klanten worden in de balans opgenomen ten belope van de gelden die ter beschikking werden gesteld na aftrek van de inmiddels verrichte terugbetalingen.

2. In schuldbewijzen belichaamde schulden

De in schuldbewijzen belichaamde schulden zonder uitgiftepremie worden in de balans opgenomen voor hun nominale waarde.

De in schuldbewijzen belichaamde schulden waarvoor de terugbetalingswaarde verschillend is van de uitgifteprijs, worden in de balans opgenomen ten belope van de gelden die ter beschikking zijn gesteld aan de kredietinstelling.

Deze schuldbewijzen worden periodiek geherwaardeerd op basis van het actuarieel rendement berekend bij verkoop en met inachtneming van de terugbetalingswaarde op de vervaldag.

De omloop van de kasbons wordt verhoogd met de inschrijvingen vóór ingenottreding en verminderd met de terugbetalingen vóór vervaldag.

Voor de kasbons met verplichte kapitalisatie wordt de omloop vermeerderd met de gekapitaliseerde interest. Bij facultatieve kapitalisatie wordt de niet-opgevraagde vervallen interest eveneens bij de omloop gevoegd.

3. Voorzieningen, Fonds voor algemene bankrisico's en uitgestelde belastingen

De voorzieningen voor risico's en kosten worden aangelegd om naar hun aard duidelijk omschreven verliezen en kosten te dekken die op balansdatum waarschijnlijk of zeker zijn, doch waarvan het bedrag niet vaststaat.

Het Fonds voor algemene bankrisico's is een voorzorgsfonds ter bescherming van de bank tegen toekomstige risico's die, hoewel nog niet gematerialiseerd, toch latent verbonden zijn aan de bedrijfsuitoefening van een kredietinstelling. De minimumdrempel is thans vastgelegd op 1 % van het gewogen risicovolume.

4. Het eigen vermogen

4.1. Herwaarderingsmeerwaarden

Materiële vaste activa en de deelnemingen en aandelen die deel uitmaken van de financiële vaste activa kunnen geherwaardeerd worden wanneer hun waarde, vastgesteld op grond van het nut voor de instelling, op vaststaande en duurzame wijze uitstijgt boven hun boekwaarde. Ze worden in deze rubriek behouden tot de realisatie van de betrokken activa of tot incorporatie in het kapitaal.

Het bedrag van deze herwaarderingsmeerwaarden wordt jaarlijks verminderd door overboeking naar de beschikbare reserve van het bedrag van de geboekte afschrijving op de geherwaardeerde activa.

SPECIFIEKE REGELS - POSTEN BUITENBALANSTELLING

1. Financiële instrumenten

De waardering van de termijnverrichtingen op valuta, rente, aandelen en indexen is verschillend naargelang het gaat om dekkings- of handelsverrichtingen. Termijnverrichtingen op rente kunnen het voorwerp uitmaken van een afwijking van het artikel 36bis, §2 van het Koninklijk Besluit van 23 september 1992 op de jaarrekening van de kredietinstellingen.

De NBB heeft via een uniforme brief dd.18 november 2014 beslist om vanaf boekjaar 2016 een nieuw beleid toe te passen voor derogaties op artikel 36bis, §2 met een overgangsperiode tot en met 31 december 2021. Voor termijnrenteverrichtingen afgesloten vóór 31 december 2015 en voor nieuwe. termijnrenteverrichtingen afgesloten vanaf 1 januari 2016, die vallen onder de bestaande derogaties, wijzigt de boekhoudkundige verwerking niet. Beide soorten van verrichtingen worden wel onderworpen aan effectiviteitstesten op basis van de IFRS-methodologie en er is een meer uitgebreide rapportering vereist in de jaarrekening.

Voor nieuwe termijnrenteverrichtingen afgesloten na 1 januari 2016, die niet onder de bestaande derogaties voor Belfius Bank vallen, dient een nieuwe derogatie aangevraagd te worden en moeten de voorwaarden van het nieuwe beleid inzake governance, boekhoudkundige verwerking en transparantievereisten gerespecteerd worden. Belfius Bank heeft tot op heden geen nieuwe derogaties aangevraagd.

1.1. Dekkingsverrichtingen

Dekkingsverrichtingen worden afgesloten om het risico van valuta-, rente- of prijsschommelingen geheel of gedeeltelijk in te dekken. De verwerking in de resultatenrekening van de winsten en verliezen op dekkingsverrichtingen verloopt symmetrisch met de toerekening van de opbrengsten en kosten van het gedekte bestanddeel. De dekkingsverrichting moet, onder andere, gedocumenteerd en op effectiviteit getest worden. Verrichtingen die bedoeld zijn om handelsverrichtingen te dekken, worden zelf als handelsverrichtingen verwerkt.

1.2. Handelsverrichtingen

Handelsverrichtingen worden afgesloten met het oog op de realisatie van koerswinsten op korte termijn. De verrichtingen worden gewaardeerd tegen hun marktwaarde op de balansdatum. Ingeval de verrichtingen op een liquide markt worden verhandeld, worden zowel de positieve als de negatieve waarderingsverschillen in het resultaat opgenomen. Ingeval de verrichtingen worden verhandeld op een niet-liquide markt, worden alleen de negatieve waarderingsverschillen in resultaat genomen; de positieve waarderingsverschillen worden in de overlopende rekeningen opgenomen.

1.3. Beheersverrichtingen

In afwijking van artikel 36bis, §2 van het K.B. van 23 september 1992 op de jaarrekening van de kredietinstellingen heeft de CBFA in een brief van 18 januari 2002, overeenkomstig artikel 38 van voornoemd Koninklijk Besluit en haar kaderbeslissing van 14 juni 1994, aan Belfius Bank de hiernavolgende derogatie toegestaan:

- Termijnrenteverrichtingen afgesloten in het kader van het thesauriebeheer. Het gaat om verrichtingen met een looptijd kleiner dan of gelijk aan één jaar. De resultaten worden geprorateerd over de desbetreffende looptijd van de verrichting en verwerkt in de rubriek rente- en soortgelijke resultaten.
- Termijnrenteverrichtingen in EUR afgesloten in het kader van het globaal balansbeheer (ALM beheer) met renterisicoreducerend karakter of zonder renterisicoreducerend karakter maar binnen een limiet in functie van de rentabiliteit en solvabiliteit van de bank. Alle verrichtingen moeten door het ALCo gevalideerd worden. Daarnaast moeten de verrichtingen gedocumenteerd worden. De resultaten worden geprorateerd over de desbetreffende looptijd van de verrichting en verwerkt in de rubriek rente- en soortgelijke resultaten.
- Termijnrenteverrichtingen in deviezen met renterisicoreducerend karakter. Alle verrichtingen moeten door het ALCo gevalideerd en gedocumenteerd worden. De resultaten worden geprorateerd over de desbetreffende looptijd van de verrichting en verwerkt in de rubriek rente - en soortgelijke resultaten.

2. Interne contracten, derogatie: rondschrijven CBFA op datum 8 juli 1996

Interne contracten zijn verrichtingen tussen twee diensten binnen dezelfde entiteit of tussen twee entiteiten (bijkantoor/hoofdkantoor) binnen dezelfde instelling. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen symmetrische en asymmetrische contracten. De eerste vorm betreft interne contracten tussen afdelingen die eenzelfde waarderingsregel hanteren.

Asymmetrische interne contracten zijn interne contracten afgesloten tussen twee diensten of entiteiten met verschillende waarderingsmethoden. Het zijn enkel de asymmetrische interne contracten die aanleiding geven tot de registratie van autonome resultaten, dit zijn resultaten die "op zichzelf" de resultaten van de instelling beïnvloeden. De boekhoudkundige verwerking van asymmetrische interne contracten in het kader van buitenbalansverrichtingen, gebeurt conform het rondschrijven van de Commissie voor het Bank,-Financie- en Assurantiewezen (CBFA) van 8 juli 1996.

TOELICHTING BIJ DE VENNOOTSCHAPPELIJKE JAARREKENING

I. STAAT VAN DE VORDERINGEN OP KREDIETINSTELLINGEN (RUBRIEK III. VAN HET ACTIEF)

1. Voor de rubriek in haar geheel

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
a) Vorderingen op verbonden ondernemingen	0	0
Vorderingen op ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	66	1 747
b) Achtergestelde vorderingen	0	0

2. Overige vorderingen (op termijn of met opzegging) op kredietinstellingen (rubriek III.B. van het actief)

a) Handelspapier dat voor herfinanciering in aanmerking komt bij de centrale bank van het (de) land(en) van vestiging van de kredietinstelling	
Nihil	

(In duizend EUR)	31/12/17
b) Uitsplitsing van deze vorderingen naar hun resterende looptijd:	
Tot drie maanden	2 428 810
Meer dan drie maanden tot één jaar	133 488
Meer dan één jaar tot vijf jaar	0
Meer dan vijf jaar	5 250
Met onbepaalde looptijd	1 127

II. STAAT VAN DE VORDERINGEN OP KLANTEN (RUBRIEK IV. VAN HET ACTIEF)

1. Vorderingen

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Op verbonden ondernemingen	6 582 520	6 583 767
Op ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	312 863	274 254

2. Achtergestelde vorderingen

Nihil.

3. Handelspapier dat voor herfinanciering in aanmerking komt bij de centrale bank van het (de) land(en) van vestiging van de kredietinstellling

Nihil.

4. Uitsplitsing naar resterende looptijd

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Tot drie maanden	12 132 292	12 383 918
Meer dan drie maanden tot één jaar	6 447 056	6 847 393
Meer dan één jaar tot vijf jaar	20 260 757	21 118 027
Meer dan vijf jaar	34 959 436	32 801 566
Met onbepaalde looptijd	2 945 563	2 384 676

5. Uitsplitsing van de vorderingen naar hun aard

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Handelspapier (inclusief eigen accepten)	32 929	23 112
Vorderingen uit leasing en soortgelijke vorderingen	482 871	449 943
Leningen tegen forfaitair lastenpercentage	1 463 398	1 559 212
Hypotheekleningen	22 406 782	20 891 506
Andere leningen op termijn van meer dan één jaar	38 250 964	38 540 916
Overige vorderingen	14 108 160	14 070 891

6. Geografische uitsplitsing van de vorderingen(1)

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Vorderingen op België	70 411 978	70 510 489
Vorderingen op het buitenland	6 333 126	5 025 091

(1) Handelspapier wordt uitgesplitst onder verwijzing naar de begunstigde van het krediet.

7. Analytische gegevens in verband met de hypotheekleningen met reconstitutie bij de instelling of waaraan levensverzekerings- en kapitalisatieovereenkomsten zijn gekoppeld

Nihil.

8. Uitsplitsing van de vorderingen op klanten naar de aard van de debiteuren

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Vorderingen op de overheid	20 534 911	19 533 321
Vorderingen op particulieren	25 052 063	23 850 669
Vorderingen op ondernemingen	31 158 130	32 151 590

III. STAAT VAN DE OBLIGATIES EN ANDERE VASTRENTENDE EFFECTEN (RUBRIEK V. VAN HET ACTIEF)

1. Obligaties en effecten uitgegeven door

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Verbonden ondernemingen	5 897 054	9 007 056
Ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	0	0

2. Obligaties en effecten die achtergestelde vorderingen vertegenwoordigen

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Obligaties en effecten die achtergestelde vorderingen vertegenwoordigen	67 509	16 856

3. Geografische uitsplitsing van de volgende rubrieken

(In duizend EUR)	België	Buitenland
Publiekrechtelijke emittenten (V.A.)	2 777 657	3 909 360
Andere emittenten (V.B.)	8 642 988	4 200 565

4. Noteringen en looptijden

(In duizend EUR)	Boekwaarde	Marktwaarde
a) Genoteerde effecten	18 619 181	20 498 070
Niet-genoteerde effecten	911 389	

(In duizend EUR)	31/12/17
b) Resterende looptijd tot één jaar	1 113 722
Resterende looptijd van meer dan één jaar	18 416 848

5. Uitsplitsing naargelang de obligaties en effecten behoren tot de

(In duizend EUR)	31/12/17
Handelsportefeuille	1 045 460
Beleggingsportefeuille	18 485 110

6. Voor de handelsportefeuille

(In duizend EUR)	31/12/17
Het positieve verschil tussen de hogere marktwaarde en de aanschaffingswaarde van de obligaties en effecten die tegen marktwaarde worden gewaardeerd	224 996
In voorkomend geval, het positieve verschil tussen de hogere marktwaarde en de boekwaarde van de obligaties en effecten die worden gewaardeerd overeenkomstig art. 35*ter*, §2, tweede lid	0

7. Voor de beleggingsportefeuille

(In duizend EUR)	31/12/17
Het positieve verschil van alle effecten waarvan de terugbetalingswaarde groter is dan hun boekwaarde	39 010
Het negatieve verschil van alle effecten waarvan de terugbetalingswaarde kleiner is dan hun boekwaarde	491 428

8. Gedetailleerde opgave van de boekwaarde van de beleggingsportefeuille

(In duizend EUR)	31/12/17
A. AANSCHAFFINGSWAARDE	
Per einde van het voorgaande boekjaar	16 923 536
Mutaties tijdens het boekjaar:	
Aanschaffingen	6 448 853
Overdrachten (-)	(4 808 744)
Aanpassingen met toepassing van artikel 35*ter* §4 en 5 (+/-)	0
Wisselkoersverschillen (+/-)	(77 477)
PER EINDE VAN HET BOEKJAAR (A)	18 486 168
B. OVERDRACHTEN TUSSEN PORTEFEUILLES (B)	
Nihil	
C. WAARDEVERMINDERINGEN	
Per einde van het voorgaande boekjaar	80 365
Mutaties tijdens het boekjaar:	
Geboekt	0
Teruggenomen want overtollig (-)	(79 307)
PER EINDE VAN HET BOEKJAAR (C)	1 058
D. BOEKWAARDE PER EINDE VAN HET BOEKJAAR (A) + (B) - (C)	18 485 110

III*BIS*. STAAT VAN DE VERRICHTINGEN UITGEVOERD KRACHTENS DE WET VAN 26 DECEMBER 2013 HOUDENDE DIVERSE BEPALINGEN INZAKE DE THEMATISCHE VOLKSLENINGEN

1. Totaal bedrag van de aangetrokken gelden

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Gelden aangetrokken in de vorm van kasbons en termijndeposito's	955 386	951 938
Gelden aangetrokken door middel van interbankleningen	0	0

2. Totaal bedrag van de aangewende gelden

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Volksleningen	1 132 631	1 132 631
Beleggingen	0	0
Interbankleningen	0	0

3. Inkomsten uit beleggingen

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Interesten	142	142

IV. STAAT VAN DE AANDELEN EN ANDERE NIET-VASTRENTENDE EFFECTEN (RUBRIEK VI. VAN HET ACTIEF)

1. Geografische uitsplitsing van de emittenten van effecten

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Belgische emittenten	74 011	70 754
Buitenlandse emittenten	58 378	31 260

2. Noteringen

(In duizend EUR)	Boekwaarde	Marktwaarde
Genoteerde effecten	101 103	100 996
Niet-genoteerde effecten	911	

3. Uitsplitsing naargelang de aandelen en effecten behoren tot de

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Handelsportefeuille	68 485	38 599
Beleggingsportefeuille	63 904	63 415

4. Voor de handelsportefeuille

(In duizend EUR)	31/12/17
Het positieve verschil tussen de marktwaarde en de aanschaffingswaarde van de effecten die tegen marktwaarde worden gewaardeerd	2 808
Het positieve verschil tussen de marktwaarde en de boekwaarde van de effecten die worden gewaardeerd overeenkomstig artikel 35*ter*, §2, tweede lid, KB van 23/09/1992	0

5. Gedetailleerde opgave van de boekwaarde van de beleggingsportefeuille

(In duizend EUR)	31/12/17
A. AANSCHAFFINGSWAARDE	
Per einde van het voorgaande boekjaar	79 847
Mutaties tijdens het boekjaar:	
Aanschaffingen	1 162
Overdrachten (-)	(997)
PER EINDE VAN HET BOEKJAAR (A)	80 012
B. OVERDRACHTEN TUSSEN PORTEFEUILLES (B)	
Nihil	
C. WAARDEVERMINDERINGEN	
Per einde van het voorgaande boekjaar	15 943
Mutaties tijdens het boekjaar:	
Geboekt en Locom	783
Teruggenomen want overtollig (-)	(129)
PER EINDE VAN HET BOEKJAAR (C)	16 597
D. BOEKWAARDE PER EINDE VAN HET BOEKJAAR (A) + (B) - (C)	63 415

V. STAAT VAN DE FINANCIËLE VASTE ACTIVA (RUBRIEK VII. VAN HET ACTIEF)

1. Uitsplitsing van de rubrieken VII.A., B., C. van het actief

A. Economische sector van de volgende rubrieken

	Kredietinstellingen		Andere ondernemingen	
(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17	31/12/16	31/12/17
Deelnemingen in verbonden ondernemingen	0	0	1 992 837	2 087 606
Deelnemingen in ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	23 939	23 939	71 033	67 379
Andere aandelen die tot de financiële vaste activa behoren	124	124	29 681	52 593

B. Notering

	Genoteerd		Niet-genoteerd	
(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17	31/12/16	31/12/17
Deelnemingen in verbonden ondernemingen	0	0	1 992 837	2 087 606
Deelnemingen in ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	0	0	94 972	91 318
Andere aandelen die tot de financiële vaste activa behoren	574	512	29 231	52 205

2. Gedetailleerde opgave van de boekwaarde per einde van het boekjaar van de rubrieken VII.A., B. en C. van het actief

	Ondernemingen		
(In duizend EUR)	Verbonden (VII.A.)	Waarmee een deelnemings-verhouding bestaat (VII.B.)	Andere (VII.C.)
A. AANSCHAFFINGSWAARDE			
Per einde van het voorgaande boekjaar	1 995 779	98 761	31 076
Mutaties tijdens het boekjaar:			
Aanschaffingen	95 501	4 423	23 606
Overdrachten en buitengebruikstellingen (-)	(541)	(8 091)	500
Overboekingen van een rubriek naar een andere (+/-)	0	0	0
PER EINDE VAN HET BOEKJAAR (A)	**2 090 739**	**95 093**	**54 182**
B. MEERWAARDEN (B)			
Nihil			
C. WAARDEVERMINDERINGEN			
Per einde van het voorgaande boekjaar	2 942	3 789	1 271
Mutaties tijdens het boekjaar:			
Geboekt	191	0	194
Teruggenomen want overtollig (-)	0	(14)	0
PER EINDE VAN HET BOEKJAAR (C)	**3 133**	**3 775**	**1 465**
D. NETTOBOEKWAARDE PER EINDE VAN BOEKJAAR (A) + (B) - (C)	**2 087 606**	**91 318**	**52 717**

3. Uitsplitsing van de rubriek VII.D. van het actief

A. Achtergestelde vorderingen op

	Kredietinstellingen		Andere ondernemingen	
(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17	31/12/16	31/12/17
Verbonden ondernemingen	0	0	520 000	520 000
Andere ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	0	0	0	0

B. Bedrag van de door genoteerde effecten vertegenwoordigde achtergestelde vorderingen

Nihil.

C. Gedetailleerde opgave van de achtergestelde vorderingen

(In duizend EUR)	Verbonden ondernemingen	Ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat
NETTOBOEKWAARDE PER EINDE VAN HET VOORGAANDE BOEKJAAR	520 000	0
Mutaties tijdens het boekjaar:		
Toevoegingen	0	0
Terugbetalingen (-)	0	0
NETTOBOEKWAARDE PER EINDE VAN HET BOEKJAAR	520 000	0
GECUMULEERDE WAARDEVERMINDERINGEN PER EINDE VAN HET BOEKJAAR	0	0

4. Verklaring in verband met de geconsolideerde jaarrekening

A. Informatie die door alle kredietinstellingen moet worden ingevuld:

Overeenkomstig de bepalingen van het Koninklijk Besluit van 23 september 1992 op de geconsolideerde jaarrekening van de kredietinstellingen stelt de kredietinstelling een jaarrekening en een geconsolideerd jaarverslag op: **JA**

B. Informatie die enkel door de kredietinstelling moet worden ingevuld indien zij een dochter of een gezamenlijke dochter is:

→ Naam, volledig adres van de zetel en, indien het om een vennootschap naar Belgisch recht gaat, het ondernemingsnummer van de moederonderneming(en) en vermelding of die moederonderneming(en) een geconsolideerde jaarrekening opstel(t)(len) en openbaar ma(a)k(t)(en) waarin de jaarrekening van de instelling door consolidatie wordt opgenomen[1]

Niet van toepassing

→ Indien de moederonderneming(en) onder buitenlands recht ressorte(e)r(t)(en), vermelding van de plaats waar voornoemde geconsolideerde jaarrekening verkrijgbaar is[1]

Niet van toepassing

(1) Wordt de jaarrekening van de instelling op verschillende niveaus geconsolideerd, dan moet de informatie, enerzijds, worden verstrekt voor het grootste geheel en, anderzijds, voor het kleinste geheel van ondernemingen waarvan de instelling deel uitmaakt als dochter en waarvoor een geconsolideerde jaarrekening wordt opgesteld en openbaar gemaakt.

VI. §1 LIJST VAN DE ONDERNEMINGEN WAARIN DE KREDIETINSTELLING EEN DEELNEMING BEZIT

Hieronder worden de ondernemingen vermeld waarin de kredietinstelling een deelneming bezit in de zin van het Koninklijk Besluit van 23 september 1992 alsook de andere ondernemingen waarin de kredietinstelling maatschappelijke rechten bezit ten belope van ten minste 10 % van het geplaatste kapitaal.

Naam Zetel Ondernemingsnummer	Maatschappelijke rechten				Gegevens over het laatste boekjaar waarvoor de jaarrekening beschikbaar is			
	Rechtstreeks			Door dochter-onder-neming	Jaar-rekening op	Munt-een-heden	Eigen vermogen	Netto-resultaat
	Soort[1]	Aantal	%	%			(in duizend v.d. munteenheid) (+) of (-)	
AIA-POOL cvba Steenweg op Jette 221 B-1080 Sint-Jans-Molenbeek 0453.634.752				10	31/12/10	EUR	427	(17)
Arkafund nv Alfons Gossetlaan 30 B-1702 Groot-Bijgaarden 0878.929.173	ma	5 000	25		31/12/16	EUR	5 104	(33)
Arlinvest nv Hamiltonpark 24-26 B-8000 Brugge 0480.175.140	ma	595 210	49		30/12/16	EUR	1 968	15
Assurcard nv Fonteinstraat 1A Bus 0301 B-3000 Leuven 0475.433.127				20	31/12/16	EUR	2 946	124
Auxiliaire de participations nv Britsierslaan 5 B-1030 Schaarbeek 0414.259.878				39,70	31/12/16	EUR	18 715	4 113
Bancontact-Mistercash nv Aarlenstraat 82 B-1040 Brussel 0884.499.250	ma	5 123	20		31/12/16	EUR	5 489	(575)
Banking Funding Company nv Aarlenstraat 82 B-1040 Brussel 0884.525.182	ma	13 278	21,62		31/12/16	EUR	616	326
BedrijvenCentrum Regio Mechelen nv De Regenboog 11 B-2800 Mechelen 0428.667.645	ma	500	24,33		31/12/16	EUR	656	25
BedrijvenCentrum Waregem nv Kalkhoevestraat 1 B-8790 Waregem 0436.674.895	ma	500	16,64		31/12/16	EUR	1 788	53
Belfius Antwerpen Berchem cvba Grotesteenweg 456 B-2600 Berchem 0475.204.681	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	389	60
Belfius Antwerpen Zuidrand cvba Kioskplaats 49 B-2660 Hoboken 0473.526.977	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	353	42
Belfius Ardenne - Spa - Pays de Herve SCRL Place du Marché 22 B-4651 Battice 0474.573.488	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	579	392
Belfius Ardenne et Famenne SCRL Avenue de Bouillon 16 B-6800 Libramont-Chevigny 0474.536.866	ma	7 700	22,65	0,29	31/12/16	EUR	384	25

(1) ma = maatschappelijke aandelen.

Naam Zetel Ondernemingsnummer	Maatschappelijke rechten				Gegevens over het laatste boekjaar waarvoor de jaarrekening beschikbaar is			
	Rechtstreeks			Door dochter-onder-neming	Jaar-rekening op	Munt-een-heden	Eigen vermogen	Netto-resultaat
							(in duizend v.d. munteenheid) (+) of (-)	
	Soort(1)	Aantal	%	%				
Belfius Asset Finance Holding nv Pachecolaan 44 B-1000 Brussel 0893.860.839	ma	6 379 943	100		30/06/17	EUR	77 550	12 990
Belfius Auto Lease nv Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0461.783.247	ma	1	0,02	99,98	31/12/16	EUR	10 318	3 751
Belfius Basilix cvba De Smet de Naeyerlaan 2A B-1090 Brussel 0463.693.850	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	445	144
Belfius Binche Mariemont SCRL Route de Mons 333 B-7130 Binche 0475.737.983	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	378	396
Belfius Borinage SCRL Rue J. Dufrane 3-5 B-7080 Frameries 0464.955.642	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	300	120
Belfius Brugmann cvba Brugmannlaan 247 B-1180 Brussel 0466.378.374	ma	7 700	22,00	0,29	31/12/16	EUR	369	81
Belfius Brugs Ommeland-Oudenburg cvba Dorpsstraat 8 B-8200 Sint-Michiels 0463.669.995	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	570	360
Belfius Brussel-Anderlecht cvba Stefaniaplein 8 B-1050 Elsene 0466.378.176	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	724	301
Belfius Centrum-West cvba Hendrik Consciencestraat 23 bus 6 B-8800 Roeselare 0456.777.750	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	509	104
Belfius Charleroi Pont-à-Nôle SCRL Avenue Paul Pastur 114 B-6032 Mont-Sur-Marchienne 0468.860.683	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	352	97
Belfius Charleroi-Sud SCRL Boulevard Joseph Tirou 76-82 B-6000 Charleroi 0468.859.495	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	379	138
Belfius Commercial Finance nv Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0440.627.349				100	31/12/16	EUR	12 160	2 185
Belfius Condroz-Famenne SCRL Rue St Eloi 1 B-5590 Ciney 0471.656.362	ma	7 700	25,25	0,33	31/12/16	EUR	480	188
Belfius Druivenstreek cvba Stationsplein 17 B-3090 Overijse 0468.523.064	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	273	33
Belfius Durmevallei cvba Marktplein 3 B-9220 Hamme (O.-Vl.) 0465.017.505	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	474	400

(1) ma = maatschappelijke aandelen.

Naam Zetel Ondernemingsnummer	Maatschappelijke rechten				Gegevens over het laatste boekjaar waarvoor de jaarrekening beschikbaar is			
	Rechtstreeks			Door dochter-onder-neming	Jaar-rekening op	Munt-een-heden	Eigen vermogen	Netto-resultaat
	Soort[1]	Aantal	%	%			(in duizend v.d. munteenheid) (+) of (-)	
Belfius Eeklo-Gent-Oost cvba Grondwetlaan 9 B-9040 Sint-Amandsberg 0468.561.864	ma	7 700	24,84	0,32	31/12/16	EUR	383	55
Belfius entre Sambre et Meuse SCRL Rue de France 50-52 B-5600 Philippeville 0461.504.521	ma	7 700	25,04	0,33	31/12/16	EUR	582	48
Belfius Etterbeek cvba Veldstraat 6 B-1040 Brussel 0455.967.405	ma	7 700	24,44	0,32	31/12/16	EUR	593	350
Belfius Fiduciaire nv Pachecolaan 44 B-1000 Brussel 0416.799.201	ma	1 499	99,93	0,07	31/12/16	EUR	410	75
Belfius Financing Company SA Rue de l'industrie 20 L-8399 Windhof	ma	251	100		31/12/16	EUR	5 509	656
Belfius Fléron - Visé SCRL Rue Saint Hadelin 1 B-4600 Visé 0468.670.247	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	463	350
Belfius Gent Centrum & Noord-west cvba Zonnestraat 23-25 B-9000 Gent 0456.775.473	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	731	492
Belfius Geraardsbergen-Ninove cvba Oudenaardsestraat 4-6 B-9500 Geraardsbergen 0468.504.258	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	584	35
Belfius Hageland Noord cvba Bogaardenstraat 26 B-3200 Aarschot 0461.505.214	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	542	61
Belfius Hainaut Centre et Senne SCRL Rue Albert 1er 23 B-7100 La Louvière 0465.013.743	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	462	205
Belfius Hesbaye SCRL Grand'Place 5 B-4280 Hannut 0459.659.640	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	538	455
Belfius IMMO nv Pachecolaan 44 B-1000 Brussel 0436.006.090	ma	338 866	100		31/12/16	EUR	85 510	8 072
Belfius Insurance Invest nv Galileelaan 5 B-1210 Brussel 0878.881.762				100	31/12/16	EUR	3 133 662	71 272
Belfius Insurance nv Galileelaan 5 B-1210 Brussel 0405.764.064	ma	2 679 937	100		31/12/16	EUR	930 961	160 220
Belfius Insurance Services Finance SA Rue de l'Industrie 20 L-8399 Windhof B 37.631				100	31/12/16	EUR	207 946	21 785

(1) ma = maatschappelijke aandelen.

Naam Zetel Ondernemingsnummer	Maatschappelijke rechten				Gegevens over het laatste boekjaar waarvoor de jaarrekening beschikbaar is			
	Rechtstreeks			Door dochter-onder-neming	Jaar-rekening op	Munt-een-heden	Eigen vermogen	Netto-resultaat
	Soort[1]	Aantal	%	%			(in duizend v.d. munteenheid) (+) of (-)	
Belfius Investment Partners nv Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0654.876.296	ma	93 444	100,00		-	EUR	-	-
Belfius Ireland Unltd 23 Shelbourne Road Ballsbridge Dublin 4 IE 4886676 P	ma	1 164 350 000	100		31/12/16	EUR	352 723	(102 250)
Belfius Kempen Noord cvba Gemeenteplaats 6 B-2960 Brecht 0475.811.328	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	394	49
Belfius Kempen Oost cvba Markt 27 B-2400 Mol 0466.424.597	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	487	114
Belfius Klein Brabant cvba Nieuwstraat 21 B-2830 Willebroek 0475.123.519	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	223	16
Belfius Kortrijk-Menen-Ieper cvba Wijngaardstraat 52 B-8500 Kortrijk 0466.460.726	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	294	266
Belfius Lambermont-Laken cvba H. Consciencelaan 182 B-1140 Evere 0462.793.631	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	479	423
Belfius Lease nv Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0431.916.551				100	31/12/16	EUR	17 146	5 678
Belfius Lease Services nv Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0427.903.127				100	31/12/16	EUR	34 166	5 011
Belfius Leuven cvba Brusselsestraat 2 B-3000 Leuven 0465.019.978	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	435	301
Belfius Liège Centre et Sud SCRL Rue des Mineurs 12 B-4000 Liège 0460.558.473	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	483	302
Belfius Liège Nord et Est SCRL Chaussée de Tongres 391 B-4000 Liège 0462.372.967	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	552	728
Belfius Louise cvba Stefaniaplein 8 B-1050 Brussel 0465.123.116	ma	7 700	23,69	0,31	31/12/16	EUR	353	56
Belfius Mandel-Leie cvba Holdestraat 19 B-8760 Meulebeke 0468.495.449	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	296	38
Belfius Meuse-Ourthe-Amblève SCRL Place Joseph Thiry 47 B-4920 Aywaille 0463.712.062	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	498	727

(1) ma = maatschappelijke aandelen.

Naam Zetel Ondernemingsnummer	Maatschappelijke rechten				Gegevens over het laatste boekjaar waarvoor de jaarrekening beschikbaar is			
	Rechtstreeks			Door dochter-onder-neming	Jaar-rekening op	Munt-een-heden	Eigen vermogen	Netto-resultaat
							(in duizend v.d. munteenheid) (+) of (-)	
	Soort[1]	Aantal	%	%				
Belfius Midden-Limburg cvba Dorpsstraat 1A B-3530 Houthalen-Helchteren 0473.708.210	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	687	668
Belfius Namur Haute-Meuse SCRL Rue de Marchovelette 1 B-5000 Namur 0464.103.329	ma	7 700	24,84	0,32	31/12/16	EUR	344	218
Belfius Namur-Eghezée SCRL Chaussée de Louvain 440 B-5004 Namur 0464.982.366	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	398	353
Belfius Namur-Gembloux SCRL Avenue de la Faculté d'Agronomie 12 B-5030 Gembloux 0464.656.922	ma	7 700	23,90	0,31	31/12/16	EUR	631	746
Belfius Netevallei cvba Grote Markt 13 B-2500 Lier 0468.248.296	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	368	106
Belfius Nivelles-Tubize SCRL Rue de Nivelles 30 B-1480 Tubize 0466.977.596	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	455	228
Belfius Noord-Brabant cvba Kattestraat 2 B-1730 Asse 0464.672.659	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	539	233
Belfius Noord-Limburg cvba Hertog Janplein 45 B-3920 Lommel 0473.590.424	ma	7 700	25,16	0,33	31/12/16	EUR	421	477
Belfius Nord Picardie SCRL Rue de la Station 39 Boîte 41 B-7700 Mouscron 0472.305.767	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	429	306
Belfius Oudergem-Bosvoorde cvba Vorstlaan 282 B-1160 Oudergem 0473.622.393	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	521	273
Belfius PART nv Pachecolaan 44 B-1000 Brussel 0419.838.467	ma	1 249	99,92	0,08	31/12/16	EUR	3 333	11
Belfius Pays de Mons SCRL Avenue Jean d'Avesnes 9 B-7000 Mons 0464.187.263	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	794	115
Belfius Regio Aalst cvba Stationsstraat 4 B-9300 Aalst 0464.206.861	ma	7 700	24,44	0,32	31/12/16	EUR	650	587
Belfius Regio Antwerpen Oost cvba André Hermanslaan 1 B-2100 Deurne 0473.611.705	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	300	109
Belfius Regio Charleroi Airport SCRL Place des Martyrs 2 B-6041 Gosselies 0476.491.813	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	484	225

(1) ma = maatschappelijke aandelen.

Naam Zetel Ondernemingsnummer	Maatschappelijke rechten				Gegevens over het laatste boekjaar waarvoor de jaarrekening beschikbaar is			
	Rechtstreeks			Door dochter-onder-neming	Jaar-rekening op	Munt-een-heden	Eigen vermogen	Netto-resultaat
	Soort[1]	Aantal	%	%			(in duizend v.d. munteenheid) (+) of (-)	
Belfius Regio Dendermonde-Buggenhout cvba Kerkstraat 64-66 B-9200 Dendermonde 0463.700.184	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	508	51
Belfius Regio Erpe-Mere cvba Marktplein 36 B-9520 St Lievens Houtem 0466.990.959	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	459	93
Belfius Regio Genk-Maaseik cvba Fruitmarkt 7 B-3600 Genk 0466.987.001	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	369	72
Belfius Regio Hasselt cvba Havermarkt 36-38 B-3500 Hasselt 0473.588.444	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	393	46
Belfius Regio Huy-Andenne SCRL Avenue du Bosquet 41/11 B-4500 Huy 0464.663.058	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	583	413
Belfius Regio Leie-Schipdonk cvba Volhardingslaan 72 (Bus 1) B-9800 Deinze 0463.653.367	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	391	82
Belfius Regio Liège-Airport SCRL Chaussée du Roi Albert 50 B-4431 Ans 0475.741.448	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	446	364
Belfius Regio Mechelen cvba Grote Markt 31 B-2800 Mechelen 0475.734.025	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	483	118
Belfius Regio Menen-Wevelgem cvba Kerkomtrek 16 B-8930 Menen 0464.214.482	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	452	156
Belfius Regio Mortsel Kontich cvba Mechelsesteenweg 56 B-2640 Mortsel 0476.374.720	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	544	196
Belfius Regio Noord-Antwerpen cvba Antwerpsesteenweg 49 B-2950 Kapellen 0862.652.375	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	393	246
Belfius Regio Oostende-Knokke cvba Lippenslaan 74 B-8300 Knokke-Heist 0465.840.025	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	589	101
Belfius Regio St. Niklaas cvba Hendrik Heymanplein 9 B-9100 Sint-Niklaas 0865.262.368	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	412	133
Belfius Regio Turnhout-Hoogstraten cvba Vrijheid 109 B-2320 Hoogstraten 0463.702.758	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	488	281
Belfius Regio Waregem-Kruishoutem cvba Markt 12 B-8790 Waregem 0473.703.458	ma	7 700	25,25	0,33	31/12/16	EUR	395	289

(1) ma = maatschappelijke aandelen.

Naam Zetel Ondernemingsnummer	Maatschappelijke rechten				Gegevens over het laatste boekjaar waarvoor de jaarrekening beschikbaar is			
	Rechtstreeks			Door dochter-onder-neming	Jaar-rekening op	Munt-een-heden	Eigen vermogen	Netto-resultaat
							(in duizend v.d. munteenheid) (+) of (-)	
	Soort[1]	Aantal	%	%				
Belfius Regio Westhoek cvba (in vereffening) Grote Markt 31 B-8600 Diksmuide 0464.991.373	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	427	173
Belfius Scheldeland cvba Kalkendorp 21 B-9270 Laarne 0463.671.480	ma	7 700	25,04	0,33	31/12/16	EUR	442	51
Belfius Sille et Dendre SCRL Grand Place 72 B-7850 Enghien 0473.630.907	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	424	109
Belfius Sud-Luxembourg SCRL Rue d'Alba 1 B-6700 Arlon 0466.444.195	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	392	482
Belfius Tienen - Sint-Truiden cvba Clockemstraat 38 B-3800 Sint-Truiden 0464.680.280	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	326	35
Belfius Tournai-Val de Verne SCRL Rue Royale 105/107/109 B-7500 Tournai 0473.660.007	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	398	330
Belfius Ukkel-Rode cvba Waterloosesteenweg 1356 B-1180 Ukkel 0469.209.883	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	382	51
Belfius Val de Sambre SCRL Rue de Falisolle 401 B-5060 Sambreville 0461.824.423	ma	7 700	23,69	0,31	31/12/16	EUR	391	212
Belfius Val d'Haine et Haut-Pays SCRL Rue Grande 49 B-7380 Quièvrain 0468.851.874	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	376	137
Belfius Vallée de la Dyle SCRL Place Alphonse Bosch 15 B-1300 Wavre 0459.668.845	ma	7 700	24,64	0,32	31/12/16	EUR	513	80
Belfius Vilvoorde-Zaventem cvba Portaelsplein 68 B-1800 Vilvoorde 0476.492.110	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	573	189
Belfius Vlaamse Ardennen cvba Nederstraat 17 B-9700 Oudenaarde 0459.674.288	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	607	284
Belfius Waterloo cvba Chaussée de Bruxelles 306 B-1410 Waterloo 0465.137.368	ma	7 700	22,65	0,29	31/12/16	EUR	506	227
Belfius West-Brabant cvba Steenweg op Alsemberg 1410 B-1620 Drogenbos 0456.766.763	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	468	184
Belfius Westkust cvba Kerkstraat 58 B-8430 Middelkerke 0468.461.401	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	222	170

(1) ma = maatschappelijke aandelen.

Naam Zetel Ondernemingsnummer	Maatschappelijke rechten				Gegevens over het laatste boekjaar waarvoor de jaarrekening beschikbaar is			
	Rechtstreeks			Door dochter-onder-neming	Jaar-rekening op	Munt-een-heden	Eigen vermogen	Netto-resultaat
							(in duizend v.d. munteenheid) (+) of (-)	
	Soort[1]	Aantal	%	%				
Belfius Woluwedal cvba Dumonplein 22 B-1150 Sint-Pieters-Woluwe 0468.589.479	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	572	276
Belfius Zennevallei cvba Basiliekstraat 13 B-1500 Halle 0454.765.692	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	333	84
Belfius Zottegem-Zuidrand Gent cvba Heldenlaan 22 B-9620 Zottegem 0460.956.965	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	420	83
Belfius Zuid-Oost Limburg cvba Visésteenweg 204 (Bus 1) B-3770 Riemst 0464.705.323	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/16	EUR	223	31
Belgian Mobile ID nv Sinter-Goedeleplein 5 B-1000 Brussel 0541.659.084	ma	25 248	14,06		31/12/16	EUR	5 795	(3 484)
Belwing SA Avenue Maurice Destenay 13 B-4000 Liège 0674. 535.327.				20,00	-	EUR	-	-
BEM - Flemish Construction and Investment Company nv Lombardstraat 34-42 B-1000 Brussel 0461.612.904	ma	2 793	12,05		31/12/16	EUR	3 010	(64)
BEM II nv Lombardstraat 34-42 B-1000 Brussel 0832.115.686	ma	2 000	15,04		31/12/16	EUR	928	442
Berlaymont 2000 nv (in vereffening) Gulden-Vlieslaan 87 B-1060 Sint-Gillis (Brussel) 0441.629.617	ma	250	14,61		31/12/15	EUR	18 609	323
Bervoets Real Estate nv Mauricelaan 8 B-1050 Brussel 0884.639.010	ma	30	15,00		31/12/16	EUR	183	0
BIZIMMO nv Vorstlaan 68 bus 9 B-1170 Watermaal-Bosvoorde 0667.687.622				50,00	-	EUR	-	-
Brightknight nv Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0674.508.405	ma	1	0,20	99,80	-	EUR	-	-
Buildingnest nv Vorstlaan 68 bus 9 B-1170 Watermaal-Bosvoorde 0677.607.950				50,00	-	EUR	-	-
Bureau Laveaux & Martin bvba Ravensteinstraat 2 bus 3 B-9000 Gent 0429.260.830				100,00	31/12/16	EUR	141	134
Capricorn Health Tech Fund nv Lei 19 bus 15 B-3000 Leuven 0823.483.676				11,89	31/12/16	EUR	20 324	(9 797)

(1) ma = maatschappelijke aandelen.

Naam Zetel Ondernemingsnummer	Maatschappelijke rechten				Gegevens over het laatste boekjaar waarvoor de jaarrekening beschikbaar is			
	Rechtstreeks			Door dochter-onder-neming	Jaar-rekening op	Munt-een-heden	Eigen vermogen	Netto-resultaat
	Soort[1]	Aantal	%	%			(in duizend v.d. munteenheid) (+) of (-)	
Caring People nv Metrologielaan 2 B-1130 Brussel 0899.572.456				100,00	31/12/16	EUR	1 325	(75)
Coquelets nv Galileelaan 5 B-1210 Brussel 0837.442.174				100,00	31/12/16	EUR	462	78
Corfius Immo nv Industrielaan 18 B-3730 Hoeselt 0661.775.471				50,00	-	EUR	-	-
Corona nv Metrologielaan 2 B-1130 Brussel 0403.263.939				100,00	31/12/16	EUR	35 274	4 756
Crefius nv Pachecolaan 44 B-1000 Brussel 0405.549.377	ma	17 724	99,99	0,01	31/12/16	EUR	41 537	12 415
Dexia Secured Funding Belgium nv Pachecolaan 44 B-1000 Brussel 0890.181.767	ma	6 200	10,00		31/12/16	EUR	62	6
DG INFRA+ Bis gcv Karel Oomsstraat 37 B-2018 Antwerpen 0553.654.917	ma	549 370	25,27	3,26	30/06/17	EUR	33 867	7 352
DG INFRA+ Ter gcv Karel Oomsstraat 37 B-2018 Antwerpen 0553.655.511	ma	500	25,00	12,50	30/06/17	EUR	(301)	(8)
Domus Flandria nv Koloniënstraat 40 B-1000 Brussel 0436.825.642	ma	35 000	17,46		31/12/16	EUR	8 475	470
Elantis SA Rue des Clarisses 38 B-4000 Liège 0404.228.296				100,00	31/12/16	EUR	31 320	3 834
EquipNet Direct.com 50 Hudson Road MA-02021 Canton-Massachussets Verenigde Staten	ma	4 530 556	15,57		31/12/16	USD	8 194	286
Erasmus Gardens nv Hermann-Debrouxlaan 42 B-1160 Brussel 0891.137.515				50,00	31/12/16	EUR	4 653	2 730
Europay Belgium cvba Aarlenstraat 82 B-1040 Brussel 0434.197.536	ma	4 592	13,56		31/12/16	EUR	1 072	102
FINIMMO nv (in vereffening) Pachecolaan 44 B-1000 Brussel 0436.044.197	ma	1 010	100,00		31/12/16	EUR	292	(100)
First Retail International nv Pontbeekstraat 2 B-1702 Dilbeek 0844.591.965				10,00	31/12/16	EUR	64 788	13 263

(1) ma = maatschappelijke aandelen.

Naam Zetel Ondernemingsnummer	Maatschappelijke rechten				Gegevens over het laatste boekjaar waarvoor de jaarrekening beschikbaar is			
	Rechtstreeks			Door dochter-onder-neming	Jaar-rekening op	Munt-een-heden	Eigen vermogen	Netto-resultaat
							(in duizend v.d. munteenheid) (+) of (-)	
	Soort[1]	Aantal	%	%				
First Retail International 2 nv Pontbeekstraat 2 B-1702 Dilbeek 0644.497.494				12,13	31/12/16	EUR	53 697	(3 013)
Fynergie nv Pachecolaan 44 B-1000 Brussel 0455.739.850	ma	1 249	99,92	0,08	31/12/16	EUR	62	(7)
GCC II Feeder BV Herengracht 338 NL-1016 CG Amsterdam 51510332	ma	180 000	100,00		31/12/16	EUR	4 001	1 093
Groene Poort Dreef nv Westlaan 120 B-8800 Roeselare 0680.836.268				50,00	-	EUR	-	-
IDE Lux SCRL Drève de l'Arc-en-Ciel 98 B-6700 Arlon 0205.797.475	ma	1 092	14,16		31/12/16	EUR	65 721	1 102
IDE Lux Finances SCRL Drève de l'Arc-en-Ciel 98 B-6700 Arlon 0258.258.738	ma	3 719	36,87		31/12/16	EUR	33 208	459
Immo Activity nv Galileelaan 5 B-1210 Brussel 0892.092.073				100,00	31/12/16	EUR	2 464	(1 580)
Immo Malvoz bvba Galileelaan 5 B-1210 Brussel 0475.108.473				100,00	31/12/16	EUR	4 419	152
Immo Rhododendrons bvba Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0679.778.968				100,00	-	EUR	-	-
Immo Tumulis bvba Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0679.778.869				100,00	-	EUR	-	-
Immo Zeedrift nv Galileelaan 5 B-1210 Brussel 0860.266.274				100,00	31/12/16	EUR	1 138	48
Immorente nv Pachecolaan 44 B-1000 Brussel 0406.206.306	ma	999	99,90	0,10	31/12/16	EUR	54	(8)
Imsol nv Molenbergstraat 2 B-2000 Antwerpen 0823.545.044				39,98	31/12/16	EUR	3 569	242
Inclusio Comm. VA Hermann-Debrouxlaan 40 B-1160 Brussel 0840.020.295				12,75	31/12/16	EUR	26 750	(1 270)
Inforum G.I.E. Aarlenstraat 53 Bus 4 B-1040 Brussel 0472.721.679	ma	50	50,00		31/12/16	EUR	372	15

(1) ma = maatschappelijke aandelen.

Naam Zetel Ondernemingsnummer	Maatschappelijke rechten				Gegevens over het laatste boekjaar waarvoor de jaarrekening beschikbaar is			
	Rechtstreeks			Door dochter-onder-neming	Jaar-rekening op	Munt-een-heden	Eigen vermogen	Netto-resultaat
							(in duizend v.d. munteenheid) (+) of (-)	
	Soort[1]	Aantal	%	%				
Intervest Offices & Warehouses nv Uitbreidingstraat 66 B-2600 Antwerpen 0458.623.918				10,60	31/12/16	EUR	326 085	20 582
Isabel nv Keizerinlaan 13-15 B-1000 Brussel 0455.530.509	ma	240 034	24,00		31/12/16	EUR	17 969	3 435
ISFF Z.A. Bourmicht 23 L-8070 Bertrange	ma	151	10,00	0,07	31/12/16	EUR	23 734	4 969
Justinvest nv Heistraat 129 B-2610 Antwerpen-Wilrijk 0476.658.097	ma	50	33,33		31/12/16	EUR	502	44
Kuborn Real Estate nv Mauricelaan 8 B-1050 Brussel 0638.888.223				20,00	31/12/16	EUR	57	(4)
Legros-Renier Les Amarantes Seigneurie de Loverval nv Galileelaan 5 B-1210 Brussel 0442.301.192				100,00	31/12/16	EUR	8 046	540
Leskoo nv Gemeenschappenlaan 100 B-1200 Sint-Lambrechts-Woluwe 0439.077.824				50,00	31/12/16	EUR	981	1 345
LFB nv Galileelaan 5 B-1210 Brussel 0475.017.809				100,00	31/12/16	EUR	3 759	265
NEB Foncière SA Rue Louvrex 95 B-4000 Liège 0480.029.838	ma	101	20,49		31/12/16	EUR	151	(17)
NEB Participations SA Rue Louvrex 95 B-4000 Liège 0480.029.739	ma	42 289	20,57		31/12/16	EUR	64 232	4 408
Newton Biocapital nv Tervurenlaan 273 B-1150 Brussel 0674.831.275				24,40	-	EUR	-	-
Notre Maison SCRL Boulevard Joseph Tirou 167 B-6000 Charleroi 0240.277.017				13,58	31/12/16	EUR	59 446	894
Partners Through Innovation nv Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0685.928.669	ma	1 539	25,02		-	EUR	-	-
Payconiq Belgium nv Kempische Steenweg 303 bus 53 B-3500 Hasselt 0675.984.882	ma	3 700 000	33,33		-	EUR	-	-
Penates Funding nv Koningstraat 97 Bus 4 B-1000 Brussel 0899.763.684	ma	6 200	10,00		31/12/16	EUR	62	9

(1) ma = maatschappelijke aandelen.

Naam Zetel Ondernemingsnummer	Maatschappelijke rechten				Gegevens over het laatste boekjaar waarvoor de jaarrekening beschikbaar is			
	Rechtstreeks			Door dochter-onder-neming	Jaar-rekening op	Munt-een-heden	Eigen vermogen	Netto-resultaat
	Soort[1]	Aantal	%	%			(in duizend v.d. munteenheid) (+) of (-)	
Publipart nv Koningsstraat 55 bus 14 B-1000 Brussel 0875.090.844	ma	209 993	10,76		30/09/17	EUR	151 495	3 766
Qualitass nv Vilvoordsesteenweg 166 B-1850 Grimbergen 0430.175.402				100,00	31/12/16	EUR	72	79
Quest for Growth nv Lei 19 bus 3 B-3000 Leuven 0463.541.422				16,08	31/12/16	EUR	134 969	(425)
Rabot Invest nv Heistraat 129 B-2610 Wilrijk 0479.758.733	ma	60	25,00		31/12/16	EUR	652	36
R.E.D. Laboratoires nv Z1. Researchpark 100 B-1731 Zellik 0462.648.824	ma	278 068	22,20		31/12/16	EUR	4 884	976
Re-Vive Brownfield Fund I cvba Kleemburg 1 Bus 001 B-9050 Gent 0824.442.986	ma	4 595 000	24,97		31/12/16	EUR	10 566	3 808
Re-Vive Brownfield Fund II cvba Kleemburg 1 Bus 001 B-9050 Gent 0845.418.148	ma	2 941 539	10,11		31/12/16	EUR	15 067	(685)
Service Communal de Belgique SCI (in vereffening) Louizalaan 106 B-1050 Elsene 0226.308.918	ma	34 351	63,59		31/12/16	EUR	(3 603)	0
Shop Equipments nv Pachecolaan 44 B-1000 Brussel 0424.304.625	ma	224	99,56	0,44	31/12/16	EUR	310	(3)
Smart Belgium Services nv Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0683.827.729				100,00	-	EUR	-	-
Société Mixte de Développement Immobilier SA Avenue Maurice Destenay 13 B-4000 Liège 0816.917.469				25,04	31/12/16	EUR	1 137	(23)
SOFIBAIL SA - Société Wallone de Location-Financement Avenue Maurice Destenay 13 B-4000 Liège 0426.091.207	ma	2 000	19,42		31/12/16	EUR	2 086	(80)
Spencr nv Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0676.845.709	ma	1	0,05	99,95	-	EUR	-	-
Syneco Agence Conseil ASBL Place l'Ilon 13 B-5000 Namur 0460.180.470				20	31/12/16	EUR	216	49
TDP nv Karel Oomsstraat 37 B-2018 Antwerpen 0891.786.920	ma	36 000	50,00		31/12/16	EUR	7 164	695

(1) ma = maatschappelijke aandelen.

Naam Zetel Ondernemingsnummer	Maatschappelijke rechten				Gegevens over het laatste boekjaar waarvoor de jaarrekening beschikbaar is			
	Rechtstreeks			Door dochter-onder-neming	Jaar-rekening op	Munt-een-heden	Eigen vermogen	Netto-resultaat
	Soort[1]	Aantal	%	%			(in duizend v.d. munteenheid) (+) of (-)	
The Good Life Development Fund cvba Kleemburg 1 Bus 001 B-9050 Gent 0665.802.060				12,34	-	EUR	-	-
The Studio nv Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0672.741.520	ma	3 499	99,97	0,03	-	EUR	-	-
Theodorus II SA Researchdreef 12 B-1070 Anderlecht 0879.436.147	ma	1 000	18,52		31/12/16	EUR	2 208	3 720
TINC Comm. VA Karel Oomsstraat 37 B-2018 Antwerpen 0894.555.972				16,09	30/06/17	EUR	204 590	6 567
VDK Bank nv Sint-Michielsplein 16 B-9000 Gent 0400.067.788	ma	8 771	17,79		31/12/16	EUR	277 649	13 696
VDL - Interass nv Brusselsesteenweg 346 bus C B-9090 Melle 0431.686.127				100,00	31/12/16	EUR	1 046	22
Visa Belgium cvba Aarlenstraat 82 B-1040 Brussel 0435.551.972	ma	26	14,77		30/09/17	EUR	40 422	182
Wandelaar Invest nv Oude Graanmarkt 63 B-1000 Brussel 0811.706.589				25,00	31/12/16	EUR	6 979	1 078
Zakenkantoor Frans Verfaille bvba Grote Markt 38 B-8600 Diksmuide 0459.772.773				100,00	31/12/16	EUR	62	188
Zonnige Kempen cvba Grote Markt 39 B-2260 Westerlo 0404.221.368				16,29	31/12/16	EUR	30 587	232

(1) ma = maatschappelijke aandelen.

VI. §2. LIJST VAN DE ONDERNEMINGEN WAARVOOR DE KREDIETINSTELLING ONBEPERKT AANSPRAKELIJK IS IN HAAR HOEDANIGHEID VAN ONBEPERKT AANSPRAKELIJKE VENNOOT OF LID

Nihil.

VII. STAAT VAN DE OPRICHTINGSKOSTEN EN IMMATERIËLE VASTE ACTIVA (RUBRIEK VIII. VAN HET ACTIEF)

1. Gedetailleerde opgave van de oprichtingskosten

Nihil.

2. Immateriële vaste activa

(In duizend EUR)	Goodwill	Overige immateriële vaste activa	Waaronder provisies ter vergoeding van aanbreng van verrichtingen art. 27bis[1]
A. AANSCHAFFINGSWAARDE			
Per einde van het voorgaande boekjaar	287	184 971	0
Mutaties tijdens het boekjaar:			
Aanschaffingen, met inbegrip van de geproduceerde vaste activa	1 026	64 797	0
Overdrachten en buitengebruikstellingen (-)	0	(13)	0
PER EINDE VAN HET BOEKJAAR (A)	**1 313**	**249 755**	**0**
B. AFSCHRIJVINGEN EN WAARDEVERMINDERINGEN			
Per einde van het voorgaande boekjaar	2	91 735	0
Mutaties tijdens het boekjaar:			
Geboekt	105	37 161	0
Afgeboekt (-)	0	(2)	0
PER EINDE VAN HET BOEKJAAR (B)	**107**	**128 894**	**0**
C. NETTOBOEKWAARDE PER EINDE VAN HET BOEKJAAR (A) - (B)	**1 206**	**120 861**	**0**

(1) Indien onder deze rubriek een belangrijk bedrag voorkomt.

VIII. STAAT VAN DE MATERIËLE VASTE ACTIVA (RUBRIEK IX. VAN HET ACTIEF)

(In duizend EUR)	Terreinen en gebouwen	Installaties, machines en uitrusting	Meubilair en rollend materieel	Leasing en soortgelijke rechten	Overige materiële vaste activa	Activa in aanbouw en vooruitbetalingen	Kosten voor gehuurde gebouwen
A. AANSCHAFFINGSWAARDE							
Per einde van het voorgaande boekjaar	1 149 472	250 256	124 812	1 200	70 309	5 711	72 839
Mutaties tijdens het boekjaar:							
Aanschaffingen, met inbegrip van de geproduceerde vaste activa	10 964	5 170	1 589	651	0	4 592	8 904
Overdrachten en buitengebruikstellingen (-)	(22 929)	(3 181)	(1 633)	0	(40 244)	(1 220)	(4 647)
Overboekingen van een rubriek naar een andere (+/-)	13 143	0	0	0	0	(3 399)	615
PER EINDE VAN HET BOEKJAAR (A)	**1 150 650**	**252 245**	**124 768**	**1 851**	**30 065**	**5 684**	**77 711**
B. MEERWAARDEN							
Per einde van het voorgaande boekjaar	46 005	0	0	0	124	0	0
Mutaties tijdens het boekjaar:							
Afgeboekt (-)	(2 650)	0	0	0	0	0	
Overboekingen van een rubriek naar een andere (+/-)	1 801	0	0	0	0	0	
PER EINDE VAN HET BOEKJAAR (B)	**45 156**	**0**	**0**	**0**	**124**	**0**	
C. AFSCHRIJVINGEN EN WAARDEVERMINDERINGEN							
Per einde van het voorgaande boekjaar	709 783	242 168	101 134	659	54 604	720	62 127
Mutaties tijdens het boekjaar:							
Geboekt	27 499	4 763	2 659	617	1 589	919	3 681
Teruggenomen want overtollig (-)	0	0	0	0	0	0	0
Afgeboekt (-)	(20 265)	(3 181)	(1 589)	0	(35 400)	(160)	0
Overboekingen van een rubriek naar een andere (+/-)	(34 658)	0	0	0	0	(524)	34
PER EINDE VAN HET BOEKJAAR (C)	**682 359**	**243 750**	**102 204**	**1 276**	**20 793**	**955**	**65 842**
D. NETTOBOEKWAARDE PER EINDE VAN HET BOEKJAAR (A) +(B) - (C)	**513 447**	**8 495**	**22 564**	**575**	**9 396**	**4 729**	**11 869**
waarvan							
meubilair en rollend materieel							

IX. OVERIGE ACTIVA (RUBRIEK XI. VAN HET ACTIEF)

(In duizend EUR)	31/12/17
Uitsplitsing indien onder deze rubriek een belangrijk bedrag voorkomt:	
Betaalde premies op uitgegeven swaptions	2 074 092
Betaalde premies op opties	609 368
Goederen bestemd voor verkoop	23 489
Edele metalen	9 642
Diverse activa	5 836

X. OVERLOPENDE REKENINGEN (RUBRIEK XII. VAN HET ACTIEF)

(In duizend EUR)	31/12/17
Over te dragen kosten	1 870 663
Verworven opbrengsten	16 687 964

X.*BIS*. HERBELEGGING VAN GESEGREGEERDE KLANTENGELDEN

Nihil.

XI. STAAT VAN DE SCHULDEN AAN KREDIETINSTELLINGEN (RUBRIEK I. VAN HET PASSIEF)

1. Voor de rubriek in haar geheel

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Schulden aan verbonden ondernemingen	0	0
Schulden aan andere ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	3 930	1 348

2. Voor de schulden die niet onmiddellijk opeisbaar zijn, uitsplitsing naar hun resterende looptijd (rubrieken I.B. en C. van het passief)

(In duizend EUR)	31/12/17
Tot drie maanden	1 324 177
Meer dan drie maanden tot één jaar	18 485
Meer dan één jaar tot vijf jaar	4 000 000
Meer dan vijf jaar	274 398
Met onbepaalde looptijd	0

XII. STAAT VAN DE SCHULDEN AAN KLANTEN (RUBRIEK II. VAN HET PASSIEF)

1. Schulden aan

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Verbonden ondernemingen	944 462	972 016
Andere ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	144 669	115 161

2. Geografische uitsplitsing van de schulden

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Aan België	73 451 915	75 575 050
Aan het buitenland	2 245 768	2 146 452

3. Uitsplitsing naar resterende looptijd

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Onmiddellijk opeisbaar	31 183 602	33 152 250
Tot drie maanden	7 382 415	6 940 687
Meer dan drie maanden tot één jaar	351 139	95 998
Meer dan één jaar tot vijf jaar	745 920	623 167
Meer dan vijf jaar	1 094 256	898 006
Met onbepaalde looptijd	34 940 351	36 011 394

4. Uitsplitsing van de schulden bij klanten naar de aard van de schuldeisers

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Schulden bij de overheid	12 636 093	12 172 203
Schulden bij particulieren	44 997 187	46 698 140
Schulden bij ondernemingen	18 064 403	18 851 159

XIII. STAAT VAN DE IN SCHULDBEWIJZEN BELICHAAMDE SCHULDEN (RUBRIEK III. VAN HET PASSIEF)

1. Schuldbewijzen die, naar weten van de kredietinstelling, schulden zijn aan verbonden ondernemingen of aan ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Verbonden ondernemingen	9 926 421	9 384 665
Andere ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	0	0

2. Uitsplitsing naar resterende looptijd

(In duizend EUR)	31/12/17
Tot drie maanden	3 565 592
Meer dan drie maanden tot één jaar	5 256 703
Meer dan één jaar tot vijf jaar	12 342 362
Meer dan vijf jaar	6 681 518
Met onbepaalde looptijd	0

XIV. STAAT VAN DE OVERIGE SCHULDEN (RUBRIEK IV. VAN HET PASSIEF)

1. Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten ten aanzien van het belastingsbestuur

(In duizend EUR)	31/12/17
Vervallen schulden	0
Niet-vervallen schulden	16 496

2. Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten ten aanzien van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid

(In duizend EUR)	31/12/17
Vervallen schulden	0
Niet-vervallen schulden	111 961

3. Belastingen

(In duizend EUR)	31/12/17
Te betalen belastingen	0
Geschatte belastingschulden	26 184

4. Overige schulden

(In duizend EUR)	31/12/17
Uitsplitsing indien onder deze rubriek een belangrijk bedrag voorkomt:	
Ontvangen premies op uitgegeven swaptions	2 145 317
Ontvangen premies op opties	815 125
Uit te keren dividend	288 000
Leveranciers	14 532
Overige	6 988

XV. OVERLOPENDE REKENINGEN (RUBRIEK V. VAN HET PASSIEF)

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Toe te rekenen kosten	18 811 176	13 187 678
Over te dragen opbrengsten	751 027	703 132

XVI. VOORZIENINGEN VOOR OVERIGE RISICO'S EN KOSTEN (RUBRIEK VI.A.3. VAN HET PASSIEF)

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Uitsplitsing indien onder deze rubriek een belangrijk bedrag voorkomt:		
Herstructureringskosten	87 445	60 065
Lopende geschillen	13 226	50 750
Hospitalisatie & ambulante zorgen	14 925	14 447
Voorziening verbinteniskredieten	11 508	8 400
Ontmanteling gebouwen	4 270	4 450
Voorziening bancaire activiteiten	824	834
Verlieslatende contracten	5 090	0
Overige voorzieningen	1 156	2 193

Voor een bespreking van de belangrijkste juridische risico's verwijzen we naar de toelichting XXVIII.C.

XVII. STAAT VAN DE ACHTERGESTELDE SCHULDEN (RUBRIEK VIII. VAN HET PASSIEF)

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
A. VOOR DE RUBRIEK IN HAAR GEHEEL		
Schulden aan verbonden ondernemingen	329 945	299 136
Schulden aan andere ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	0	0
B. KOSTEN VERBONDEN AAN ACHTERGESTELDE SCHULDEN	**41 970**	**45 630**

C. VOLGENDE GEGEVENS VOOR ELKE ACHTERGESTELDE LENING (VERVOLG VAN RUBRIEK VIII. VAN HET PASSIEF)

Referentie-nummer	Munt	Bedrag in duizend v.d. munteenheid	Vervaldag of modaliteiten voor de looptijd	a) Omstandigheden waarin de onderneming deze lening vervroegd moet terugbetalen b) Voorwaarden voor de achterstelling c) Voorwaarden voor de omzetting	Vergoedings-voorwaarden
1.	EUR	65 904	onbepaald (call datum 18/05/2018)	a) mogelijk vanaf call datum, met akkoord van ECB, nadien op elke volgende coupondatum b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	Euribor 6 maand + 187 bp
2.	EUR	40 000	03/12/2019	a) niet van toepassing b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	• als GBP libor 12 maand < 5 % rente = GBP libor 12 maand + 20 bp • als GBP libor 12 maand ≥ 5 % rente = 7,55 %
3.	JPY	10 000 000	11/09/2025	a) niet van toepassing b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	multicurrency 6,135 %
4.	JPY	10 000 000	11/09/2025	a) niet van toepassing b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	multicurrency 6,085 %

Referentie-nummer	Munt	Bedrag in duizend v.d. munteenheid	Vervaldag of modaliteiten voor de looptijd	a) Omstandigheden waarin de onderneming deze lening vervroegd moet terugbetalen b) Voorwaarden voor de achterstelling c) Voorwaarden voor de omzetting	Vergoedings-voorwaarden
5.	EUR	15 000	15/07/2019	a) niet van toepassing b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	CMS linked(1)
6.	EUR	11 000	16/12/2019	a) niet van toepassing b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	CMS linked(1)
7.	EUR	50 000	onbepaald (call datum 15/07/2023)	a) mogelijk vanaf call datum, met akkoord van ECB, nadien op het einde van elke volgende periode van 12 jaar b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	tot 15/07/2023: 5,348% erna: IRS 12j + 200 bp
8.	EUR	17 500	onbepaald (call datum 29/12/2022)	a) mogelijk vanaf call datum op 29/12/2029, met akkoord van ECB, nadien op het einde van elke volgende periode van 10 jaar b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	tot 29/12/2019: 5,564% erna: IRS 3j + 200 bp
9.	EUR	17 500	onbepaald (call datum 29/12/2023)	a) mogelijk vanaf call datum, met akkoord van ECB, nadien op het einde van elke volgende periode van 12 jaar b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	tot 29/12/2023: 4,609% erna: IRS 12j + 200 bp
10.	USD	50 000	onbepaald (call datum 25/02/2018)	a) mogelijk vanaf call datum, met akkoord van ECB, nadien op elke volgende coupondatum b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	USD Libor 3 maand + 182 bp
11.	USD	100 000	onbepaald (call datum 21/03/2018)	a) mogelijk vanaf call datum, met akkoord van ECB, nadien op elke volgende coupondatum b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	USD Libor 3 maand + 182 bp
12.	EUR	29 965	01/03/2022	a) niet van toepassing b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	Euribor 3 maand + 43 bp
13.	EUR	44 957	04/04/2022	a) niet van toepassing b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	6,00 %
14.	EUR	72 000	onbepaald (call datum 01/01/2025)	a) mogelijk vanaf call datum, met akkoord van ECB, nadien jaarlijks b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	tot 01/01/2025: 6,25 % erna: Euribor 3 mnd + 4,17 %
15.	EUR	546 217	11/05/2026	a) niet van toepassing b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	3,125%

(1) CMS: Constant Maturity Swap.

XVIII. STAAT VAN HET KAPITAAL EN DE AANDEELHOUDERSSTRUCTUUR

1. Staat van het kapitaal

A. Maatschappelijk kapitaal

(In duizend EUR)	Bedragen (in duizend EUR)
A. GEPLAATST KAPITAAL (RUBRIEK IX.A. VAN HET PASSIEF)	
Per einde van het voorgaande boekjaar	3 458 066
Wijzigingen tijdens het boekjaar	0
PER EINDE BOEKJAAR	3 458 066

(In duizend EUR)	Bedragen (in duizend EUR)	Aantal aandelen
B. SAMENSTELLING VAN HET KAPITAAL		
1. Soorten aandelen		
Categorie A	3 458 066	359 412 616
2. Aandelen op naam of gedematerialiseerd		
Op naam	0	0
Gedematerialiseerde aandelen	0	359 412 616

B. Niet-gestort kapitaal

Nihil.

C. Eigen aandelen

Nihil.

D. Verplichtingen tot uitgifte van aandelen

Nihil.

E. Toegestaan, niet-geplaatst kapitaal

(In duizend EUR)	Bedragen (in duizend EUR)
Toegestaan, niet-geplaatst kapitaal	3 458 066

F. Aandelen buiten kapitaal

Nihil.

2. Aandeelhoudersstructuur van de instelling op de datum van de jaarafsluiting, zoals die blijkt uit de kennisgevingen die de instelling heeft ontvangen

- De NV Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij is houder van 359 407 616 aandelen in eigen naam, maar voor rekening van de Belgische Staat.
- De NV Certi-Fed is houder van 5 000 aandelen.

XIX. UITSPLITSING BALANS EUR - VREEMDE MUNTEN

(In duizend EUR)	In EUR	In vreemde munt (tegenwaarde EUR)
Totaal actief	128 858 464	14 947 543
Totaal passief	132 775 951	11 030 056

XX. FIDUCIAIRE VERRICHTINGEN ALS BEDOELD IN ARTIKEL 27TER, §1, DERDE LID

Nihil.

XXI. STAAT VAN DE GEWAARBORGDE SCHULDEN EN VERPLICHTINGEN

Zakelijke zekerheden die door de instelling werden gesteld of onherroepelijk beloofd op haar eigen activa

(In duizend EUR)	Hypotheken (1)	Panden op het handelsfonds (2)	Panden op andere activa (3)	Zekerheden gevestigd op toekomstige activa (4)
A. ALS WAARBORG VOOR SCHULDEN EN VERPLICHTINGEN VAN DE KREDIETINSTELLING				
Rubrieken van het passief				
Mobiliseringschulden	0	0	8 658 604	0
Pandbrieven-programma	0	0	9 498 006	0
Leningen EIB	0	0	247 177	0
Overige deposito's	0	0	2 371 502	0
Rubrieken buitenbalanstelling				
Kaswaarborg in het kader van afgeleide instrumenten	0	0	18 163 479	0
B. ALS WAARBORG VOOR SCHULDEN EN VERPLICHTINGEN VAN DERDEN				
Nihil				

(1) Bedrag van de inschrijving of boekwaarde van de bezwaarde gebouwen, wanneer deze lager ligt.
(2) Bedrag van de inschrijving.
(3) Boekwaarde van de verpande activa.
(4) Bedrag van de betrokken activa.

XXII. STAAT VAN DE EVENTUELE PASSIVA EN VAN DE VERPLICHTINGEN MET EEN POTENTIEEL KREDIETRISICO (RUBRIEKEN I. EN II. VAN DE BUITENBALANSTELLING)

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
Totaal van de eventuele passiva voor rekening van verbonden ondernemingen	1 075 047	1 000 582
Totaal van de eventuele passiva voor rekening van ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	9 941	9 935
Totaal van de verplichtingen ten aanzien van verbonden ondernemingen	1 438 474	1 814 856
Totaal van de verplichtingen ten aanzien van ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	55 516	39 465

XXIII. GEGEVENS MET BETREKKING TOT DE BEDRIJFSRESULTATEN (RUBRIEKEN I. TOT XV. VAN DE RESULTATENREKENING)

	31/12/16	31/12/17
A. 1. STAAT VAN DE WERKNEMERS OPGENOMEN IN HET PERSONEELSREGISTER		
Aantal op de afsluitingsdatum ingeschreven personen	5 369	5 310
Gemiddeld aantal ingeschreven personen in voltijdse equivalenten:	4 720,88	4 628,80
Directiepersoneel	107,82	108,19
Bedienden	4 608,58	4 517,28
Arbeiders	4,48	3,33
Andere	0,00	0,00
Aantal gepresteerde uren	6 847 206,26	6 724 145,04
1*BIS*. UITZENDKRACHTEN EN WERKNEMERS DIE TER BESCHIKKING ZIJN GESTELD VAN DE ONDERNEMING		
Aantal op de afsluitingsdatum ingeschreven personen	1	3
Gemiddeld aantal tewerkgestelde personen in voltijdse equivalenten	2,27	1,60
Aantal gepresteerde uren	4 031,44	3 160,00
Hieraan verbonden personeelskosten (in duizend EUR)	71 521	77 756
2. PERSONEELSKOSTEN (in duizend EUR)		
Bezoldigingen en rechtstreekse sociale voordelen	349 948	341 632
Patronale bijdragen voor sociale verzekeringen	93 474	89 160
Patronale premies voor bovenwettelijke verzekeringen	53 263	53 985
Andere personeelskosten	350	230
Pensioenen	77	182
3. VOORZIENINGEN VOOR PENSIOENEN (in duizend EUR)		
Toevoegingen (+)	0	0
Bestedingen en terugnemingen (-)	(75)	(14)
B. 1. OVERIGE BEDRIJFSOPBRENGSTEN (in duizend EUR)		
Uitsplitsing van rubriek XIV. van de resultatenrekening indien onder deze rubriek een belangrijk bedrag voorkomt:		
Activering softwarekosten	50 816	47 320
Ontvangen huurgelden	30 606	10 153
Vordering kosten van verbonden ondernemingen	7 997	25 070
Overige bedrijfsopbrengsten	65 626	153 303
2. OVERIGE BEDRIJFSKOSTEN (RUBRIEK XV. VAN DE RESULTATENREKENING) (in duizend EUR)		
Belastingen en taksen	161 795	172 865
Overige bedrijfskosten	21 706	15 161
Uitsplitsing van de overige bedrijfskosten indien onder deze rubriek een belangrijk bedrag voorkomt:		
Nihil		
C. BEDRIJFSRESULTATEN MET BETREKKING TOT VERBONDEN ONDERNEMINGEN (in duizend EUR)		
Opbrengsten	9 341 569	9 437 350
Kosten	7 361 523	9 080 767

(In duizend EUR)	31/12/16		31/12/17	
	Belgische vestigingen	Buitenlandse vestigingen	Belgische vestigingen	Buitenlandse vestigingen
D. UITSPLITSING VAN DE BEDRIJFSOPBRENGSTEN VOLGENS HUN OORSPRONG				
I. Rente-opbrengsten en soortgelijke opbrengsten	2 508 216	97 550	2 373 413	75 015
III. Opbrengsten uit niet-vastrentende effecten				
Aandelen en andere niet-vastrentende effecten	10 387	0	7 491	0
Deelnemingen in verbonden ondernemingen	145 073	0	148 538	0
Deelnemingen in ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	13 794	0	2 951	0
Andere aandelen die tot de financiële vaste activa behoren	932	0	3 068	0
IV. Ontvangen provisies	611 398	257	633 609	219
VI. Winst uit financiële transacties				
Uit het wissel- en handelsbedrijf in effecten en andere financiële instrumenten	34 833	(134 846)	(11 779)	11 914
Uit de realisatie van beleggingseffecten	86 458	75 056	118 593	(40 016)
XIV. Overige bedrijfsopbrengsten	154 124	921	235 135	711

Opmerkingen:

- Voor buitenlandse vestigingen moet in de bijlage bij het standaardformulier een uitsplitsing voorkomen per categorie van werkzaamheden en per geografische markt voor zover deze markten, vanuit het oogpunt van de organisatie van de verkoop van producten en de dienstverlening die tot de gewone werkzaamheden van de kredietinstelling behoren, onderling aanzienlijk verschillen.
- Rubrieken III B. en C. van de resultatenrekening moeten in de bijlage bij het standaardformulier geografisch worden uitgesplitst onder verwijzing naar de plaats van de hoofdzetel van de betrokken ondernemingen.

XXIV. OPGAVE VAN DE BUITENBALANSTELLINGVERRICHTINGEN OP TERMIJN OP EFFECTEN, DEVIEZEN EN ANDERE FINANCIËLE INSTRUMENTEN DIE GEEN VERPLICHTINGEN MET ZICH BRENGEN MET EEN POTENTIEEL KREDIETRISICO IN DE ZIN VAN RUBRIEK II. VAN DE BUITENBALANSTELLING

1. Soorten verrichtingen

(In duizend EUR)	Bedrag op de afsluitings-datum van de rekeningen	Waarvan niet als dekking bestemde verrichtingen
A. OP EFFECTEN		
Termijnaankopen en -verkopen van effecten en waardepapier	914	914
B. OP DEVIEZEN[1]		
Termijnwisselverrichtingen	8 151 033	8 151 033
Valuta- en renteswaps	17 278 750	16 933 308
Futures op valuta	0	0
Opties op valuta	345 890	345 890
Contracten op termijnwisselkoersen	0	0
C. OP ANDERE FINANCIËLE INSTRUMENTEN		
Termijnrenteverrichtingen[2]		
Renteswapovereenkomsten	199 727 264	197 330 701
Interest-future-verrrichtingen	16 325 072	1 544 134
Rentecontracten op termijn	1 099 985	1 099 985
Opties op rente	215 596 517	215 594 856
Andere aan- en verkopen op termijn[3]		
Andere optieverrichtingen	5 543 656	5 543 656
Andere future-verrichtingen	229 698	229 698
Andere termijnaankopen en -verkopen	0	0

(1) Bedragen die moeten worden geleverd.
(2) Nominaal/notioneel refertebedrag.
(3) Aankoop-/verkoopprijs overeengekomen tussen de partijen.

2. Weerslag op de resultaten van de derogatie van de waarderingsregel bedoeld in artikel 36*bis*, §2 met betrekking tot de termijnrenteverrichtingen

(In duizend EUR)	Bedrag op de afsluitings-datum van de rekeningen[1]	Waarvan niet als dekking bestemde verrichtingen[2]
In het kader van het thesauriebeheer	2 762 000	70
In het kader van het ALM-beheer	56 060 466	(2 854 857)
Niet-risicoreducerende termijnrenteverrichtingen (LOCOM)	0	0

(1) Nominaal/notioneel refertebedrag, inclusief asymmetrische contracten.
(2) +: positief verschil tussen de marktwaarde en het geboekte resultaat.
-: negatief verschil tussen de marktwaarde en het geboekte resultaat.

XXV. UITZONDERLIJKE RESULTATEN

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
A. MEERWAARDEN BIJ DE OVERDRACHT VAN VASTE ACTIVA AAN VERBONDEN ONDERNEMINGEN	3 140	0
MINDERWAARDEN BIJ DE OVERDRACHT VAN VASTE ACTIVA AAN VERBONDEN ONDERNEMINGEN	887	824
B. ANDERE UITZONDERLIJKE OPBRENGSTEN (RUBRIEK XVII.E. VAN DE RESULTATENREKENING)		
Nihil		
ANDERE UITZONDERLIJKE KOSTEN (RUBRIEK XVIII.E. VAN DE RESULTATENREKENING)	93	63

XXVI. BELASTINGEN OP HET RESULTAAT

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
A. UITSPLITSING VAN RUBRIEK XX.A. VAN DE RESULTATENREKENING		
Belastingen op het resultaat van het boekjaar		
Verschuldigde of betaalde belastingen en voorheffingen	6 725	57 020
Geactiveerde overschotten van betaalde belastingen en voorheffingen	0	0
Geraamde belastingsupplementen (opgenomen onder passiefrubriek IV.) als belastingschulden	0	19 646
Belastingen op het resultaat van vorige boekjaren		
Verschuldigde of betaalde belastingsupplementen	0	0
Geraamde belastingsupplementen (opgenomen onder passiefrubriek IV.) of belastingsupplementen waarvoor een voorziening werd gevormd (opgenomen onder passiefrubriek VI.A.2.)	2 734	11 081
B. BELANGRIJKSTE VERSCHILLEN TUSSEN DE WINST VÓÓR BELASTINGEN ZOALS DEZE BLIJKT UIT DE JAARREKENING EN DE GERAAMDE BELASTBARE WINST, MET AFZONDERLIJKE VERMELDING VAN DEZE DIE VOORTSPRUITEN UIT HET TIJDSVERSCHIL TUSSEN DE VASTSTELLING VAN DE BOEKHOUDKUNDIGE WINST EN DE FISCALE WINST (IN DE MATE WAARIN HET RESULTAAT VAN HET BOEKJAAR OP BELANGRIJKE WIJZE WERD BEÏNVLOED OP HET STUK VAN BELASTINGEN)		
Meer- en minderwaarden op aandelen	(1 719)	825
Definitief belaste inkomsten	(160 764)	(152 360)
Belaste reserves en verworpen uitgaven	5 263	(32 381)
Overgedragen verliezen en andere aftrekbare elementen	(443 579)	(437 429)
C. INVLOED VAN DE UITZONDERLIJKE RESULTATEN OP DE BELASTINGEN OP HET RESULTAAT VAN HET BOEKJAAR		
Uitzonderlijke opbrengsten	3 025	7 817
Uitzonderlijke kosten	256	166
D. BRONNEN VAN BELASTINGLATENTIES (IN DE MATE WAARIN DEZE INFORMATIE BELANGRIJK IS OM EEN INZICHT TE VERKRIJGEN IN DE FINANCIËLE POSITIE VAN DE KREDIETINSTELLING)		
Actieve belastinglatenties	427 355	0
Passieve belastinglatenties	0	0

XXVII. ANDERE TAKSEN EN BELASTINGEN TEN LASTE VAN DERDEN

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
A. BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE, EGALISATIEBELASTING EN SPECIALE TAKS IN REKENING GEBRACHT TIJDENS HET BOEKJAAR		
Aan de onderneming (aftrekbaar)	31 260	22 256
Door de onderneming	75 912	60 396
B. INGEHOUDEN BEDRAGEN TEN LASTE VAN DERDEN BIJ WIJZE VAN		
Bedrijfsvoorheffing	108 974	108 312
Roerende voorheffing	212 227	138 079

XXVIII. NIET IN DE BALANS OPGENOMEN RECHTEN EN VERPLICHTINGEN DIE NIET IN VOORMELDE AFDELING NOCH IN DE RUBRIEKEN BUITENBALANSTELLING WORDEN BEDOELD

1. Beschrijving i.v.m. aanvullende rust- of overlevingspensioenen

Als aanvulling op de wettelijke stelsels van rust- en/of overlevingspensioenen voorziet Belfius Bank voor zijn medewerkers in een stelsel van bijkomende pensioenvoorzieningen.

Voor de plannen "Defined Benefit" (vaste prestaties of te bereiken doel) kan het eindvoordeel uitgedrukt worden in rente of in kapitaal. Dit eindvoordeel is afhankelijk van verschillende elementen zoals pensioenleeftijd, gepresteerde diensttijd en eindbezoldiging.

Voor de plannen "Defined Contribution" (vaste bijdrage) wordt het voordeel bepaald op basis van de investering van de bijdragen van Belfius Bank en van de betrokken werknemers. De werkgeversbijdrage is afhankelijk van de gepresteerde diensttijd en de salarisbasis.

Vanaf 1 oktober 2013 werden alle Defined Benefit-plannen gesloten zodat medewerkers vanaf dan geen bijkomende diensttijd meer kunnen opbouwen. Deze plannen worden verder "dynamisch" beheerd, en alle medewerkers werden vanaf die datum aangesloten bij het bestaande Defined Contribution-plan van Belfius Bank.

Het grootste dynamisch beheerde Defined Benefit-plan is een groepsverzekering afgesloten bij de verzekeraar Ethias. De overige pensioenplannen, inclusief het actieve Defined Contribution pensioenplan, worden beheerd in het pensioenfonds Belfius OFP.

2. Transacties met verbonden partijen buiten normale marktvoorwaarden

Nihil.

3. Materiële gebeurtenissen die zich na balansdatum hebben voorgedaan

A. Aanvullende Tier 1 (AT 1) effecten

Op 1 februari 2018 heeft Belfius 500 miljoen EUR achtergestelde eigen-vermogensinstrumenten uitgegeven, die kwalificeren als AT1 onder CRR/CRD IV. Deze inaugurele AT1 uitgifte werd uitgevoerd in de context van verdere diversificatie van financieringsbronnen en beleggersbasis. Bovendien verhogen de AT1 -effecten het continuïteits verliesabsorptiekapitaal en dragen ze bij tot het verwachte MREL niveau als tot de leverage ratio van Belfius. Over het algemeen vergroot deze transactie de financiële en regelgevende flexibiliteit van Belfius, waardoor toegang wordt verkregen tot een nieuwe laag instrumenten binnen zijn kapitaalstructuur

De uitgifte gebeurde in de vorm van Perpetual AT1 effecten in EUR. De effecten zijn opvraagbaar in jaar 7 ("First Call Date") en iedere rentebetalingsdatum daarna. Een CET 1 trigger van 5,125% is van toepassing op geconsolideerd en statutair niveau, met een belangrijk tijdelijk absorptiemechanisme voor waardevermindering. De coupons van de uitgegeven AT1 effecten zijn volledig discretionair, halfjaarlijks en niet-cumulatief. Er is ook een verplichte annulering van de coupon bij onvoldoende uitkeerbare items of wanneer de coupon de maximale uitkeerbaarheid ("Maximum Distributable Amount" of "MDA") overschrijdt.

B. Verkoop van 1.1 miljard EUR aan Italiaanse overheidsobligaties (afgedekt voor het renterisico door swaps)

Belfius heeft een deel van haar Italiaanse overheidsobligaties en swap-overeenkomsten verkocht voor een notioneel bedrag van 0,8 miljard EUR. De verkoop was in lijn met de doelstelling van Belfius om op een flexibele manier een deel van zijn concentratierisico met betrekking tot Italiaanse overheidsobligaties te beperken. De transactiewaarde voor de verkoop bedraagt 1,1 miljard EUR met een positieve impact op het Q1 2018 nettoresultaat van 21 miljoen EUR

(na de terugname van een gerelateerde voorziening van bijzondere waardeverminderingen en na belastingen).

C. Wijzigingen in uitgegeven achtergestelde schulden en activiteiten op de Tier 2 markt

De Raad van Bestuur van de Europese Centrale Bank (ECB) heeft Belfius de toestemming verleend om haar eigen middelen te verminderen met een bedrag van 191 miljoen EUR (waarde op 31 December 2017) door de call van drie Tier 2 callable instrumenten uitgegeven op 18 november 1997, 25 augustus 2000 en 21 september 2000. Belfius zal de nominale waarde van 50 miljoen USD terugbetalen op 25 mei 2018 (uitgegeven op 25 augustus 2000) en heeft het nominale bedrag van 100 miljoen USD op 21 maart 2018 (uitgegeven op 21 September 2000) terugbetaald en zal het nominale bedrag van 66 miljoen EUR op 18 mei 2018 (uitgegeven op 18 november 1997) terugbetalen.

Belfius heeft een "Fixed Rate Tier 2" achtergestelde 10NC5 Notes uitgegeven voor 200 miljoen EUR met als vervaldatum 15 maart 2018 met als doel bij te dragen tot een optimale kapitaalstructuur. De Notes zijn toegelaten op de Luxembourg Stock Exchange en hebben een rating Baa3 door Moody's.

4. Overige rechten en verplichtingen

Belfius Bank is lid van een btw-eenheid.

5. Belangrijke geschillen

Belfius (d.i. Belfius Bank en zijn geconsolideerde dochterondernemingen) is partij in een aantal geschillen in België die voortvloeien uit zijn gebruikelijke beroepsactiviteiten, met inbegrip van die waarin het optreedt als verzekeraar, kapitaal- en kredietverschaffer, werkgever, investeerder en belastingbetaler.

Belfius legt voor die geschillen voorzieningen aan wanneer zijn management, na analyse door zijn bedrijfsjuristen en externe juridische adviseurs al naar het geval, van oordeel is dat een betaling door Belfius waarschijnlijk is en dat het bedrag ervan redelijkerwijze kan worden bepaald.

Hoewel het vaak onmogelijk is de uiteindelijke uitkomst van alle hangende geschillen te voorspellen of te bepalen, is het management, na rijp beraad op basis van relevant advies, van oordeel dat bepaalde andere geschillen tegen Belfius waarvan het management op de hoogte is (en waarvoor, met toepassing van het bovenstaande, geen voorziening is aangelegd) ongegrond zijn, dat hiertegen met succes verweer kan worden gevoerd of dat de uitkomst hiervan naar verwachting niet zal resulteren in een significant verlies.

De belangrijkste hangende geschillen, ongeacht of hiervoor al dan niet een voorziening werd aangelegd, worden hierna vermeld. Hun beschrijving maakt abstractie van de elementen of evoluties die geen invloed hebben op de positie van Belfius. Indien die geschillen succesvol zouden zijn voor de tegenpartijen, zouden zij eventueel een financiële impact op Belfius kunnen hebben. Die impact is op dit ogenblik niet kwantificeerbaar.

A. Het Woningfonds van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Het Woningfonds van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest heeft Belfius Bank op 9 oktober 2012 gedagvaard voor de Rechtbank van Koophandel van Brussel. Het Woningfonds tekende voor een totaal bedrag van 32 miljoen EUR in op vier thesauriebewijzen die tussen juli en september 2011 werden uitgegeven door de Gemeentelijke Holding en werden geplaatst door Belfius, dat optrad als dealer in het kader van het programma van thesauriebewijzen van de Gemeentelijke Holding. Om reden van ernstige financiële moeilijkheden bij de Gemeentelijke Holding, kende het Woningfonds op 24 november 2011 een vrijwillige kwijtschelding toe aan de Gemeentelijke Holding en kon het 16 miljoen EUR recupereren. De Gemeentelijke Holding ging in december 2011 in vereffening. Om reden van de interventie van Belfius als dealer van de thesauriebewijzen, eist het Woningfonds van Belfius Bank de terugbetaling van het niet-gerecupereerde kapitaal. Belfius Bank verwerpt de eis van het Woningfonds, aangezien het verlies dat werd geleden op die belegging, het gevolg is van een vrijwillige afstand van schuldvordering door het Woningfonds die overeenstemt met de helft van zijn belegging.

Op 27 maart 2014 heeft de Rechtbank van Koophandel van Brussel het verzoek van het Woningfonds ontvankelijk maar ongegrond verklaard. Het Woningfonds heeft op 3 juni 2014 beroep aangetekend tegen dit vonnis.

Dit geschil kende geen significante evolutie in de loop van 2016 en 2017. De datum van de hoorzittingen is nog niet bekend.

Er werd voor dit geschil geen enkele voorziening aangelegd.

B. BBTK en ACLVB

Twee vakbonden die actief zijn binnen Belfius Bank, namelijk BBTK en ACLVB, hebben Belfius Bank op 8 mei 2014 gedagvaard voor de Arbeidsrechtbank van Brussel. Zij vorderden de nietigverklaring van de collectieve arbeidsovereenkomsten (cao's) die Belfius Bank in 2013 heeft gesloten met twee andere vakbonden binnen de bank.

Op 8 juni 2017 besliste de Arbeidsrechtbank in een tussenvonnis dat:

- cao's op rechtsgeldige wijze kunnen worden ondertekend door slechts 1 vakbond, zelfs als ze voor een wijziging zorgen van oudere cao's die werden afgesloten met andere (meer) vakbonden;
- Belfius het recht van de vakbonden op collectief onderhandelen niet heeft geschonden ; en
- de uiteindelijk geregistreerde cao's "Belfius 2016" (in tegenstelling tot de aanvankelijke versie van de cao's die Belfius kort voordien trachtte te registreren) echter bepaalde formaliteiten opgelegd door de cao-wetgeving niet naleefden, en daarom relatief nietig moesten worden verklaard.

Ingevolge het tussenvonnis heeft Belfius op 4 juli 2017 de aanvankelijke versie van de cao's laten registreren door de bevoegde federale overheid (FOD WASO/SPF ETCS) met omvatting van de bovengenoemde formaliteiten, zoals beslist door de Arbeidsrechtbank.

Op 8 december 2017 besliste de Arbeidsrechtbank in een definitief vonnis dat de vorderingen van de vakbonden onontvankelijk zijn. Na dit vonnis hebben beide vakbonden, BBTK en ACLVB, aan Belfius bevestigd dat ze niet in beroep zullen gaan tegen het definitieve vonnis van de Arbeidsrechtbank. Gezien de relatieve nietigheid van de eerst geregistreerde cao's, zoals gesteld in het vonnis van 8 juni 2017, kan niet geheel worden uitgesloten dat huidige en voormalige werknemers van Belfius Bank nog steeds individueel de toepassing van vroegere cao's zouden kunnen eisen in het kader van een nieuw rechtsgeding. Belfius is van mening dat de kansen op succes en de gevolgen voor Belfius van dergelijke gerechtelijke acties niet aanzienlijk zouden zijn, gelet op, onder andere, de registratie van de eerste versie van de cao's "Belfius 2016" op 4 juli 2017.

C. Arco - Coöperatieve aandeelhouders

Diverse partijen, waaronder Belfius Bank, werden in twee verschillende procedures gedagvaard door coöperatieve aandeelhouders van Arco, met name een procedure voor de Nederlandstalige Rechtbank van Koophandel te Brussel en een andere procedure voor de Rechtbank van Eerste Aanleg van Antwerpen, sectie Turnhout

- Op 30 september 2014 leidden 737 aandeelhouders van 3 vennootschappen uit de Arco-groep (Arcopar, Arcoplus en Arcofin) een procedure in tegen de Arco-entiteiten en Belfius Bank bij de Nederlandstalige rechtbank van Koophandel te Brussel (de "Brusselse Procedure"). Op 19 december 2014 sloten 1.027 extra aandeelhouders van de Arco-entiteiten zich aan bij de Brusselse Procedure. Op 15 januari 2016 sloten 405 extra aandeelhouders van de Arco-entiteiten zich aan bij de Brusselse Procedure, wat resulteerde in een totaal van 2 169 eisers. De eisers hebben gevraagd dat de Brusselse rechtbank onder meer zou beslissen dat:
  - de overeenkomsten krachtens dewelke ze aandeelhouders werden van de betreffende Arco-entiteiten nietig worden verklaard,
  - de verweerders hoofdelijk en afzonderlijk aan de eisers hun financiële inbreng in die entiteiten plus interest moeten terugbetalen, en
  - dat de verweerders aansprakelijk zijn voor bepaalde aanvullende schade die de eisers hebben geleden.

  De financiële inbreng van de 2 169 eisers waarvoor terugbetaling wordt gevorderd, bedroeg op de datum van dit verslag ongeveer 6,5 miljoen EUR (hoofdsom). De vorderingen van de eisers in het kader van de Brusselse Procedure zijn gebaseerd op aantijgingen van fraude en/of misleiding vanwege de Arco-entiteiten en Belfius Bank. Subsidiair hebben de eisers geargumenteerd dat Belfius Bank haar algemene zorgvuldigheidsplicht als een normale en voorzichtige bankier heeft geschonden. In verband met Belfius Bank hebben de eisers verwezen naar bepaalde brieven en brochures die zogenaamd misleidende informatie zouden bevatten, afkomstig van de voorgangers van Belfius Bank. De Belgische staat en de voorzitter van de raad van bestuur van de Arco-entiteiten zijn ook verweerders in het kader van de procedure voor de Rechtbank van Koophandel van Brussel. Op 16 augustus 2018 moet Belfius Bank zijn eerste conclusies neerleggen. De zaak zal normaal gesproken worden gepleit gedurende meerdere pleitsessies in juni 2021.
- Los van voornoemde procedure voor de Rechtbank van Koophandel van Brussel, leidden drie aandeelhouders van Arcopar op 24 oktober 2016 een gerechtelijke procedure (de "Turnhout Procedure") in tegen Belfius Bank voor de Rechtbank van Eerste Aanleg van Antwerpen, sectie Turnhout. De eisers in de Turnhout Procedure vragen dat Belfius Bank aansprakelijk wordt gesteld om een "onbepaald provisorisch bedrag van 2 100 EUR" per eiser te betalen plus interest en kosten, omdat ze aanvoeren dat Belfius Bank hen heeft misleid bij de intekening op Arcopar-aandelen. Op de datum van dit verslag bedroeg het gebundelde bedrag van de vorderingen van de eisers in de Turnhout Procedure ongeveer 6 300 EUR (hoofdsom). De eisers baseren hun vorderingen op promotiemateriaal dat werd verspreid door de voorgangers van Belfius Bank alsook door de Arco-entiteiten en de voormalige Belgische christelijke werknemersorganisatie (ACW). Op 27 februari 2017 dagvaardde Belfius Bank Arcopar om tussen te komen in de Turnhout Procedure en om Belfius Bank schadeloos te stellen voor elk bedrag waarvoor Belfius Bank aansprakelijk zou worden gesteld ten aanzien van de eisers. Subsidiair hebben de eisers ook een vordering ingediend tegen Arcopar en Belfius Bank met de vraag dat hun intekening op Arcopar-aandelen nietig zou worden verklaard. Belfius Bank moet zijn finale conclusies neerleggen op 22 juni 2018. De zaak zal normaal gesproken worden gepleit op 22 oktober 2018.

Bovendien, op 7 februari 2018 hebben 2 coöperanten de Belgische Staat gedagvaard voor de rechtbank van eerste aanleg te Brussel, omdat zij van oordeel zijn dat de Belgische Staat een fout heeft begaan door een waarborgregeling te beloven en vast te leggen voor de aandeelhouders van financiële coöperatieve vennootschappen (zoals de Arco-coöperanten) welke als onrechtmatige staatsteun werd beschouwd door de Europese Commissie. Deze twee verzoekers hebben ook Belfius Bank op 7 februari 2018 gedagvaard om tussen te komen in deze procedure en vorderen een schadevergoeding van Belfius Bank, omdat zij menen dat Belfius Bank fouten heeft begaan bij de verkoop van de Arco-aandelen. Op heden hebben groepen van Arco-coöperanten zichzelf georganiseerd via sociale media om zo andere coöperanten te mobiliseren om ook een eisende partij te worden in deze procedure. Er is nog geen conclusiekalender bepaald in deze procedure.

Er werden voor deze geschillen geen voorzieningen aangelegd, daar Belfius Bank van mening is over voldoende valabele argumenten te beschikken om die vorderingen onontvankelijk en/of ongegrond te laten verklaren.

D. Ethias

Belfius is partij in een geschil met Ethias, de verzekeraar van bepaalde pensioenplannen van Belfius. Ethias beheert momenteel één van Belfius' pensioenplannen in een afzonderlijk fonds, waarbij 100 procent van de financiële winsten op de onderliggende activa aan het plan worden toegewezen volgens een overeenkomst voor winstdeling die geldig werd afgesloten tussen de partijen. Ethias heeft een aanzienlijke verhoging van de beheerskosten geëist, wat niet voorzien is in de bestaande overeenkomsten. Na de weigering door Belfius om die verhoging toe te kennen, beëindigde Ethias de overeenkomst voor winstdeling en dreigde het ermee de activa van

het pensioenplan eenzijdig over te brengen naar het gemeenschappelijk fonds van Ethias. Als dat zou gebeuren, zouden de financiële winsten van de onderliggende activa niet langer integraal worden uitgekeerd aan het pensioenplan, en zou Belfius worden gedwongen om die activa te waarderen op basis van de gewaarborgde tarieven van Ethias in plaats van tegen hun marktwaarde. Om dit te voorkomen, dagvaardde Belfius Ethias op 23 december 2016 in kortgeding voor de Rechtbank van Brussel. Los van het kortgeding leidde Belfius op 12 januari 2017 ook een procedure ten gronde in bij de Rechtbank van Koophandel van Brussel.

Op 18 januari 2017 verbood de rechtbank in kortgeding de overheveling van de activa op straffe van een boete van maximaal 3 miljoen EUR, en beval ze Ethias tot een blijvende toekenning van 100 procent van de financiële winsten aan het aparte fonds. Ethias ging in beroep tegen het vonnis bij het Hof van Beroep in Brussel. Op 20 juni 2017 deed het hof van beroep opnieuw een uitspraak ten nadele van Ethias en handhaafde ze het verbod op de overheveling van de activa van het plan. Maar omdat een kortgeding geen rechterlijke uitspraak ten gronde mogelijk maakt, bepaalde het hof van beroep ook dat Ethias niet langer verplicht was om 100 procent van de financiële winsten toe te wijzen aan het pensioenplan, in afwachting van een uitspraak ten gronde.

Een eerste uitspraak ten gronde wordt momenteel verwacht in de loop van H1 2019. Op basis van duidelijke en geldige contractuele bepalingen is Belfius van mening dat Ethias:

- niet eenzijdig de beheerskosten mag verhogen,
- niet eenzijdig het pensioenplan mag dekantonneren, en
- de overeenkomst voor winstdeling niet mag beëindigen.

E. Funding loss

Belfius Bank wordt momenteel geconfronteerd met enkele juridische procedures in verband met de funding loss-vergoedingen gevraagd door de bank. Deze worden aangerekend aan professionele klanten bij de vroegtijdige terugbetaling van beroepskredieten. Deze vergoedingen worden berekend overeenkomstig de actuele wettelijke bepalingen en het toepasselijk contractueel kader van dergelijke kredieten om de financiële verliezen te weerspiegelen die de bank daadwerkelijk lijdt in het geval van een vroegtijdige terugbetaling van een beroepskrediet. Belfius boekte een voorziening om zich in te dekken tegen een mogelijke negatieve uitkomst van de actieve procedures waarin het meent te beschikken over minder sterke argumenten.

F. Onderzoek naar de “Panama Papers”

Deze paragrafen worden enkel vermeld met het oog op volledigheid, hoewel de onderstaande kwesties geen betrekking hebben op een geschil. Op 5 december 2017 deed de politie onder leiding van een onderzoeksrechter van Brussel een huiszoeking in het hoofdkantoor van Belfius in het kader van de Belgische parlementaire commissie over de “Panama Papers”. De bank werd ondervraagd als getuige en werd niet beschuldigd van enige wanpraktijken. De reikwijdte van het onderzoek bestaat erin vast te stellen of er overtredingen op de witwaswetgeving zijn gebeurd en na te gaan wat de link is tussen Belfius Bank (of zijn voorgangers) en, onder meer, Experta en Dexia Banque Internationale à Luxembourg (nl. voormalige entiteiten van de groep Dexia).

Tot dusver ontving Belfius Bank geen verdere informatie sinds voornoemde huiszoeking plaatsvond.

XXIX. FINANCIËLE RELATIES MET

(In duizend EUR)	31/12/17
A. DE BESTUURDERS EN ZAAKVOERDERS(1)	
B. DE NATUURLIJKE OF RECHTSPERSONEN DIE DE INSTELLING RECHTSTREEKS OF ONRECHTSTREEKS CONTROLEREN MAAR GEEN VERBONDEN ONDERNEMINGEN ZIJN	
C. DE ANDERE ONDERNEMINGEN DIE DE ONDER B. VERMELDE PERSONEN RECHTSTREEKS OF ONRECHTSTREEKS CONTROLEREN	
D. DE COMMISSARIS(SEN) EN DE PERSONEN MET WIE HIJ (ZIJ) VERBONDEN IS (ZIJN)	
A. 1. Vorderingen op bovenvermelde personen	1 757
2. Passiva in hun voordeel	9 810
3. Andere betekenisvolle verplichtingen aangegaan in hun voordeel	0
B. 1. Bedrag van de rechtstreekse en onrechtstreekse bezoldigingen en van de ten laste van de resultatenrekening toegekende pensioenen, voor zover deze vermelding niet uitsluitend of hoofdzakelijk betrekking heeft op de toestand van één enkel identificeerbaar persoon	
Aan bestuurders en zaakvoerders	4 217
Aan voormalige bestuurders en zaakvoerders	0
D. 1. Bezoldiging van de commissaris(sen)	1 126
2. Bezoldiging voor uitzonderlijke werkzaamheden of bijzondere opdrachten uitgevoerd binnen de vennootschap door de commissaris(sen):	
Andere controleopdrachten	69
Belastingadviesopdrachten	0
Andere opdrachten buiten de revisorale opdrachten	1 046
3. Bezoldiging voor uitzonderlijke werkzaamheden of bijzondere opdrachten uitgevoerd binnen de vennootschap door personen met wie de commissaris(sen) verbonden is (zijn):	
Andere controleopdrachten	0
Belastingadviesopdrachten	31
Andere opdrachten buiten de revisorale opdrachten	425
TOTAAL	2 697

(1) Transacties met bestuurders en zaakvoerders worden tegen marktconforme voorwaarden toegekend. De voorwaarden van deze transacties worden niet in detail opgenomen omdat deze informatie niet van materieel belang is. (cfr. Art. 12, 9° KB 05/12/2016).

XXX. POSITIES IN FINANCIËLE INSTRUMENTEN

(In duizend EUR)	31/12/17
Door de instelling te ontvangen financiële instrumenten voor rekening van klanten	5 013 123
Door de instelling te leveren financiële instrumenten aan klanten	4 977 715
Door de instelling in bewaring ontvangen financiële instrumenten van klanten	110 055 840
Door de instelling in bewaring gegeven financiële instrumenten van klanten	111 729 744
Door de instelling in waarborg ontvangen financiële instrumenten van klanten	1 709 311
Door de instelling in waarborg gegeven financiële instrumenten van klanten	0

XXXI. FINANCIËLE INSTRUMENTEN DIE NIET GEWAARDEERD ZIJN OP BASIS VAN DE REËLE WAARDE

1. Voor iedere categorie van afgeleide financiële instrumenten:

Categorie afgeleide financiële instrumenten			31/12/17		
(In duizend EUR)	Ingedekt risico	Speculatie/ dekking	Omvang(1)	Boekwaarde	Reële waarde
Renteswaps & Futures	Rente	Dekking	17 287 904	1 165 778	(3 562 055)
Currency swaps	Valuta	Dekking	386 763	(27 759)	(167 423)
Equity swaps	Aandelen	Dekking	0	2 665	81 808

(1) Nominaal/notioneel refertebedrag, exclusief asymmetrische contracten omdat deze niet gerapporteerd worden op basis van de Bgaap normen.

2. Financiële vaste activa geboekt tegen een hoger bedrag dan hun reële waarde

(In duizend EUR)
Bedrag van de afzonderlijke activa of van passende groepen ervan
Nihil
Redenen waarom de boekwaarde niet is verminderd
Nihil
Elementen die toelaten te veronderstellen dat de boekwaarde zal kunnen worden gerealiseerd
Nihil

XXXII. TOELICHTING NETTING AFGELEIDE INSTRUMENTEN

Derivaten afgesloten met London Clearing House maken het voorwerp uit van een in rechte afdwingbare nettingovereenkomst met betrekking tot saldering, wat concreet inhoudt dat de derivatenposities tegenover London Clearing House op het eind van elke dag als een vordering of een schuld worden geboekt.

De impact op de balans bedraagt 8 654 744 824 EUR.

XXXIII. GEASSOCIEERDE ONDERNEMINGEN(1)

(In duizend EUR)	31/12/16	31/12/17
A. FINANCIEEL VASTE ACTIVA		
Deelnemingen	15 368	15 368
Achtergestelde vorderingen	0	0
Andere vorderingen	0	0
B. VORDERINGEN		
Op meer dan één jaar	0	0
Op hoogstens één jaar	2 200	0
C. SCHULDEN		
Op meer dan één jaar	0	0
Op hoogstens één jaar	16 510	18 657
D. PERSOONLIJKE EN ZAKELIJKE ZEKERHEDEN		
Door de onderneming gesteld of onherroepelijk beloofd als waarborg voor schulden of verplichtingen van geassocieerde ondernemingen	0	0
Door geassocieerde ondernemingen gesteld of onherroepelijk beloofd als waarborg voor schulden of verplichtingen van de onderneming	20 752	19 591
E. ANDERE BETEKENISVOLLE FINANCIËLE VERPLICHTINGEN	**0**	**0**

(1) Geassocieerde deelnemingen zijn investeringen waarin Belfius een invloed van betekenis heeft, maar waarvoor het geen zeggenschap uitoefent. In het algemeen is dit het geval wanneer Belfius tussen 20 % en 50 % van de stemrechten bezit.(Aviabel nv, Auxipar nv, Isabel nv en NEB Participations nv).

SOCIALE BALANS

I. STAAT VAN DE TEWERKGESTELDE PERSONEN

1. Werknemers waarvoor de onderneming een Dimona-verklaring heeft ingediend of die zijn ingeschreven in het algemeen personeelsregister

A. Tijdens het boekjaar

	Codes	Mannen	Vrouwen	Totaal
GEMIDDELD AANTAL WERKNEMERS				
Voltijds	1001	2 299,92	1 215,50	3 515,42
Deeltijds	1002	507,08	1 280,17	1 787,25
Totaal in voltijdse equivalenten (VTE)	1003	2 583,86	2 044,94	4 628,80
AANTAL DAADWERKELIJK GEPRESTEERDE UREN				
Voltijds	1011	3 378 798,73	1 729 881,61	5 108 680,34
Deeltijds	1012	426 753,37	1 188 711,33	1 615 464,70
Totaal	1013	3 805 552,10	2 918 592,94	6 724 145,04
PERSONEELSKOSTEN (In duizend EUR)				
Voltijds	1021	249 440,00	112 409,00	361 849,00
Deeltijds	1022	39 099,00	75 504,00	114 603,00
Totaal	1023	288 539,00	187 913,00	476 452,00
BEDRAG VAN DE VOORDELEN BOVENOP HET LOON (In duizend EUR)	1033	890,00	580,00	1 470,00

B. Tijdens het vorige boekjaar

	Codes	Mannen	Vrouwen	Totaal
Gemiddeld aantal werknemers in VTE	1003	2 648,96	2 071,92	4 720,88
Aantal daadwerkelijk gepresteerde uren	1013	3 912 101,88	2 935 104,38	6 847 206,26
Personeelskosten (In duizend EUR)	1023	291 513,00	198 210,00	489 723,00
Bedrag van de voordelen bovenop het loon (In duizend EUR)	1033	991,00	641,00	1 632,00

C. Op de afsluitingsdatum van het boekjaar

	Codes	Voltijds	Deeltijds	Totaal in voltijdse equivalenten
AANTAL WERKNEMERS	105	3 574,00	1 736,00	4 653,43
VOLGENS DE AARD VAN DE ARBEIDSOVEREENKOMST				
Overeenkomst voor een onbepaalde tijd	110	3 494,00	1 736,00	4 573,43
Overeenkomst voor een bepaalde tijd	111	80,00	0,00	80,00
Overeenkomst voor een duidelijk omschreven werk	112	0,00	0,00	0,00
Vervangingsovereenkomst	113	0,00	0,00	0,00
VOLGENS HET GESLACHT EN HET STUDIENIVEAU				
Mannen	120	2 336,00	475,00	2 599,88
Lager onderwijs	1200	5,00	2,00	6,00
Secundair onderwijs	1201	340,00	141,00	410,28
Hoger niet-universitair onderwijs	1202	1 019,00	210,00	1 136,60
Universitair onderwijs	1203	972,00	122,00	1 047,00
Vrouwen	121	1 238,00	1 261,00	2 053,55
Lager onderwijs	1210	0,00	9,00	4,06
Secundair onderwijs	1211	191,00	414,00	420,05
Hoger niet-universitair onderwijs	1212	581,00	604,00	999,66
Universitair onderwijs	1213	466,00	234,00	629,78
VOLGENS DE BEROEPSCATEGORIE				
Directiepersoneel	130	109,00	7,00	112,40
Bedienden	134	3 465,00	1 720,00	4 538,12
Arbeiders	132	0,00	9,00	2,91
Andere	133	0,00	0,00	0,00

2. Uitzendkrachten en ter beschikking van de onderneming gestelde personen

Tijdens het boekjaar

	Codes	Uitzend-krachten	Ter beschikking van de onderneming gestelde personen
Gemiddeld aantal tewerkgestelde personen	150	1,60	0,00
Aantal daadwerkelijk gepresteerde uren	151	3 160,48	0,00
Kosten voor de onderneming	152	77 755,83	0,00

II. TABEL VAN HET PERSONEELSVERLOOP TIJDENS HET BOEKJAAR

1. Ingetreden

	Codes	Voltijds	Deeltijds	Totaal in voltijdse equivalenten
AANTAL WERKNEMERS WAARVOOR DE ONDERNEMING TIJDENS HET BOEKJAAR EEN DIMONA-VERKLARING HEEFT INGEDIEND OF DIE TIJDENS HET BOEKJAAR WERDEN INGESCHREVEN IN HET ALGEMEEN PERSONEELSREGISTER	205	199,00	23,00	216,40
VOLGENS DE AARD VAN DE ARBEIDSOVEREENKOMST				
Overeenkomst voor een onbepaalde tijd	210	0,00	0,00	0,00
Overeenkomst voor een bepaalde tijd	211	73,00	0,00	73,00
Overeenkomst voor een duidelijk omschreven werk	212	126,00	23,00	143,40
Vervangingsovereenkomst	213	0,00	0,00	0,00

2. Uitgetreden

	Codes	Voltijds	Deeltijds	Totaal in voltijdse equivalenten
AANTAL WERKNEMERS MET EEN IN DE DIMONA-VERKLARING AANGEGEVEN OF EEN IN HET ALGEMEEN PERSONEELSREGISTER OPGETEKENDE DATUM WAAROP HUN OVEREENKOMST TIJDENS HET BOEKJAAR EEN EINDE NAM	305	131,00	150,00	204,21
VOLGENS DE AARD VAN DE ARBEIDSOVEREENKOMST				
Overeenkomst voor een onbepaalde tijd	310	82,00	150,00	155,21
Overeenkomst voor een bepaalde tijd	311	49,00	0,00	49,00
Overeenkomst voor een duidelijk omschreven werk	312	0,00	0,00	0,00
Vervangingsovereenkomst	313	0,00	0,00	0,00
VOLGENS DE REDEN VAN BEËINDIGING VAN DE OVEREENKOMST				
Pensioen	340	26,00	114,00	81,11
Werkloosheid met bedrijfstoeslag	341	0,00	0,00	0,00
Afdanking	342	39,00	23,00	51,70
Andere reden	343	66,00	13,00	71,40
waarvan het aantal werknemers dat als zelfstandige ten minste op halftijdse basis diensten blijft verlenen aan de onderneming	*350*	*0,00*	*0,00*	*0,00*

III. INLICHTINGEN OVER DE OPLEIDINGEN VOOR DE WERKNEMERS TIJDENS HET BOEKJAAR

	Codes	Mannen	Codes	Vrouwen
TOTAAL VAN DE FORMELE VOORTGEZETTE BEROEPSOPLEIDINGS-INITIATIEVEN TEN LASTE VAN DE WERKGEVER				
Aantal betrokken werknemers	5801	1 941,00	5811	1 666,00
Aantal gevolgde opleidingsuren	5802	34 104,60	5812	29 224,40
Nettokosten voor de onderneming (In duizend EUR)	5803	2 945 134,20	5813	2 346 994,60
waarvan brutokosten rechtstreeks verbonden met de opleiding	*58031*	*2 945 134,20*	*58131*	*2 346 994,60*
waarvan betaalde bijdragen en stortingen aan collectieve fondsen	*58032*	*0,00*	*58132*	*0,00*
waarvan ontvangen tegemoetkomingen (in mindering)	*58033*	*0,00*	*58133*	*0,00*
TOTAAL VAN DE MINDER FORMELE EN INFORMELE VOORTGEZETTE BEROEPSOPLEIDINGSINITIATIEVEN TEN LASTE VAN DE WERKGEVER				
Aantal betrokken werknemers	5821	2 584,00	5831	2 045,00
Aantal gevolgde opleidingsuren	5822	101 200,32	5832	85 001,74
Nettokosten voor de onderneming (In duizend EUR)	5823	1 636 916,70	5833	1 526 492,53
TOTAAL VAN DE INITIËLE BEROEPSOPLEIDINGSINITIATIEVEN TEN LASTE VAN DE WERKGEVER				
Aantal betrokken werknemers	5841	0,00	5851	0,00
Aantal gevolgde opleidingsuren	5842	0,00	5852	0,00
Nettokosten voor de onderneming (In duizend EUR)	5843	0,00	5853	0,00

BELFIUS BANK NV
VERSLAG VAN DE COMMISSARIS AAN DE ALGEMENE VERGADERING VAN BELFIUS BANK NV OVER HET BOEKJAAR AFGESLOTEN OP 31 DECEMBER 2017 (JAARREKENING)

In het kader van de wettelijke controle van de jaarrekening van Belfius Bank NV (de "vennootschap"), leggen wij u ons commissarisverslag voor. Dit bevat ons verslag over de controle van de jaarrekening alsook het verslag betreffende de overige door wet-, regelgeving en normen gestelde eisen. Deze verslagen zijn één en ondeelbaar.

Wij werden benoemd in onze hoedanigheid van commissaris door de algemene vergadering van 26 april 2017, overeenkomstig het voorstel van het bestuursorgaan uitgebracht op aanbeveling van het auditcomité en voordracht van de ondernemingsraad. Ons mandaat loopt af op de datum van de algemene vergadering die beraadslaagt over de jaarrekening afgesloten op 31 december 2019. Bij gebrek aan online archieven die teruggaan vóór 1997, is het voor ons niet mogelijk om met precisie het eerste jaar van ons mandaat te achterhalen. Wij hebben de wettelijke controle van de jaarrekening van Belfius Bank NV uitgevoerd gedurende tenminste 21 opeenvolgende boekjaren.

Verslag over de controle van de jaarrekening

Oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben de wettelijke controle uitgevoerd van de jaarrekening van de vennootschap, die de balans op 31 december 2017 omvat, alsook de resultatenrekening van het boekjaar afgesloten op die datum en de toelichting, met een balanstotaal van 143 806 007 (000) EUR en waarvan de resultatenrekening afsluit met een winst van het boekjaar van 751 145 (000) EUR.

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van het vermogen en de financiële toestand van de vennootschap per 31 december 2017, alsook van haar resultaten over het boekjaar dat op die datum is afgesloten, in overeenstemming met het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel.

Basis voor het oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens de internationale controlestandaarden (ISA's). Onze verantwoordelijkheden op grond van deze standaarden zijn verder beschreven in de sectie "Verantwoordelijkheden van de commissaris voor de controle van de jaarrekening" van ons verslag. Wij hebben alle deontologische vereisten die relevant zijn voor de controle van de jaarrekening in België nageleefd, met inbegrip van deze met betrekking tot de onafhankelijkheid.

Wij hebben van het bestuursorgaan en van de aangestelden van de vennootschap de voor onze controle vereiste opheldering en inlichtingen verkregen.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Kernpunten van de controle

Kernpunten van onze controle betreffen die aangelegenheden die naar ons professioneel oordeel het meest significant waren bij de controle van de jaarrekening van de huidige verslagperiode. Deze aangelegenheden zijn behandeld in de context van onze controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover, en wij verschaffen geen afzonderlijk oordeel over deze aangelegenheden.

KERNPUNTEN VAN DE CONTROLE	HOE ONZE CONTROLE DE KERNPUNTEN VAN DE CONTROLE BEHANDELDE
Waardeverminderingen op vorderingen op klanten De portefeuille van vorderingen op klanten van Belfius Bank bedraagt 75 535 580 (000) EUR op 31 december 2017. De methodologie voor de bepaling van de reikwijdte van de voor waardeverminderingen geïdentificeerde vorderingen op klanten en de hypotheses voor de waardering van de waardeverminderingen bevatten subjectieve elementen en vereisen beoordeling van het management, zoals de timing van de identificatie van de waardeverminderingen en schatting van de invorderbare waarde. Veranderingen in de hypotheses en de toegepaste methodologie kunnen een belangrijke impact hebben op de reikwijdte van de voor waardeverminderingen geïdentificeerde vorderingen op klanten en op de waardering van de waardeverminderingen op deze vorderingen. Gezien het belang van de waardeverminderingen op vorderingen op klanten en de bijhorende onzekerheid met betrekking tot de ramingen, beschouwen we de bepaling van de waardering van de waardeverminderingen op vorderingen op klanten als een kernpunt van de controle. Wij verwijzen naar de waarderingsregels bij de vennootschappelijke jaarrekening, alsook toelichting II. gerelateerd aan de vorderingen op klanten.	Onze audit aanpak omvat de controle van zowel het ontwerp als de implementatie van de interne beheersingsmaatregelen om de waardeverminderingen op vorderingen op klanten te bepalen, alsook substantieve audit procedures. Onze werkzaamheden inzake interne beheersingsmaatregelen omvatten o.m.: → het verkrijgen van audit bewijs voor de kerncontroles opgenomen in het review en goedkeuringsproces dat het management heeft opgezet ter identificatie van evenementen die tot waardeverminderingen leiden, alsook de beoordelingen van management; → het kritisch beoordelen van de volledigheid en juistheid van gegevens die in de kredietrisico-modellen zijn opgenomen; → het kritisch beoordelen van de toegepaste methodologie en assumpties voor de bepaling van waardeverminderingen door gebruik van onze sectorkennis en -ervaring, met de nadruk op mogelijke veranderingen sinds vorig jaar. Onze substantieve audit procedures omvatten o.m.: → het lezen van de notulen van het Risk Comité en het Default Comité; → het verkrijgen van audit bewijzen over de management beoordelingen, met de nadruk op de redelijkheid van de aanpak; → nazicht op basis van een steekproef van vorderingen op klanten om tijdige identificatie van waardeverminderingen te waarborgen en de geschikte waardeverminderingen toe te wijzen aan de voor waardeverminderingen geïdentificeerde vorderingen op klanten.
Onzekerheid met betrekking tot de inschatting van voorzieningen voor juridische geschillen De bank is partij in een aantal geschillen die voortkomen uit zijn gebruikelijke beroepsactiviteiten. De erkenning en waardering van voorzieningen en de toelichting van voorwaardelijke verplichtingen met betrekking tot juridische geschillen vereisen een belangrijke beoordeling door het management. Wij hebben de volgende geschillen als betekenisvol geïdentificeerd: → dossiers Arco - Coöperatieve aandeelhouders → BBTK / ACLVB → Ethias Gezien het belang van onzekerheden met betrekking tot het resultaat van deze geschillen en de toegepaste beoordelingen, wordt het controleren van de toereikendheid van voorzieningen en toelichting over juridische geschillen beschouwd als een kernpunt van de controle. Wij verwijzen naar de waarderingsregels bij de vennootschappelijke jaarrekening, alsook toelichting XXVIII. waar de belangrijkste juridische geschillen worden besproken.	We beoordelen het ontwerp en de implementatie van de sleutelcontroles op de financiële verslaggeving met betrekking tot de voorzieningen voor juridische geschillen en de toelichting van de voorwaardelijke verplichtingen. De sleutelcontroles omvatten onder meer de controle over de beoordeling van de materiële juridische geschillen, hun nazicht en waardering indien nodig. We beoordelen de inschatting gemaakt door de bank van de aard en de status van de juridische geschillen en de voorwaardelijke verplichtingen. Hierbij hebben wij rekening gehouden met het juridisch advies dat de bank heeft ontvangen van zowel zijn interne bedrijfsjuristen, als van zijn externe onafhankelijke juridische adviseurs, indien relevant voor bepaalde betekenisvolle juridische geschillen. Voor de betekenisvolle juridische geschillen hebben wij bevestigingen van de externe onafhankelijke juridische adviseurs verkregen direct aan ons gericht. Wij hebben de analyse en de conclusies van de bank met betrekking tot de provisies en de toelichting van de belangrijkste juridische geschillen kritisch beoordeeld door middel van kritische bespreking met het management, en hebben rekening gehouden met de bevestiging van de externe onafhankelijke juridische adviseurs.

KERNPUNTEN VAN DE CONTROLE	HOE ONZE CONTROLE DE KERNPUNTEN VAN DE CONTROLE BEHANDELDE
	Tot slot hebben wij de volledigheid en juistheid van de toelichtingen betreffende de juridische geschillen en de voorwaardelijke verplichtingen beoordeeld.
Waardering van complexe financiële instrumenten De bank beschikt over een aantal financiële instrumenten die een groter risico van onjuiste waardering hebben, te wijten aan hun complexe aard. De waardering van complexe financiële instrumenten vereist aanzienlijke inspanningen van de vennootschap inzake middelen en bestuur. Onze beoordeling houdt rekening met verschillende criteria, waaronder: → de complexiteit van de gehanteerde waarderingsmodellen; → het gebrek aan (of geschiktheid van) beschikbare marktinformatie voor de waardering van specifieke financiële instrumenten; → de noodzaak tot het gebruik van niet-waarneembare marktinformatie; → de hoge mate van oordeelsvorming nodig voor de bepaling van de reële waarde. Het gebruik van verschillende waarderingstechnieken en/of assumpties kan aanleiding geven tot andere reële waarden die betekenisvol van elkaar kunnen afwijken. Deze factoren omvatten o.m. volgende bestanddelen: → het gebruik van modellen voor de waardering van complexe financiële instrumenten; → de reële waardeaanpassingen aan derivaten om het kredietrisico (CVA/DVA) en financieringsrisico (FVA) van de tegenpartij te weerspiegelen; → de noodzaak tot het gebruik van afgeleide en/ of illiquide prijszettingsparameters als input voor de waardering van complexe financiële instrumenten. Wij verwijzen naar de waarderingsregels bij de vennootschappelijke jaarrekening en de toelichtingen III en IV waar de reële waarderingen zijn besproken voor de trading portefeuille, alsook toelichting XXXI op de afgeleide financiële instrumenten die niet gewaardeerd zijn op basis van de reële waarde.	Onze auditprocedures omvatten zowel het verkrijgen van inzicht in de vennootschap en zijn omgeving, met inbegrip van de interne beheersingsmaatregelen en de governance die relevant zijn voor de waardering van complexe financiële instrumenten, als de toetsing van o.m. parameters, opzet van waarderingsmodellen en relevante toelichtingen. Wij hebben onze waarderingsspecialisten betrokken bij de beoordeling en controle van de waarderingsmodellen. Onze werkzaamheden inzake interne beheersing omvatten o.m.: → het uitvoeren van doorloopbeschrijvingen van werkelijke producttransacties teneinde ons begrip van de processen en controles in het kader van het afsluiten en registreren van transacties in financiële instrumenten te bevestigen; → het bekomen van een begrip van het controle framework (inclusief toezichtscontroles) met betrekking tot het waarderingsproces voor financiële instrumenten; → het opvolgen van de geschikte en tijdige documentatie van waarderingsmodellen en parameter keuzes, en de formele goedkeuring hiervan door bevoegde comités; → het kennisnemen van model validatie rapporten opgemaakt door de onafhankelijke validatie functie. Onze substantieve procedures omvatten o.m.: → het beoordelen op steekproefbasis van marktparameters en kernassumpties toegepast in de waarderingsmodellen; → het beoordelen of waarderingsmethodologieën gebaseerd zijn op marktpraktijken, ervaring van experten en marktkennis; → het identificeren van elementen met een hoog niveau van oordeelsvorming door middel van de controle van impactanalyses opgesteld door het management en rekening houdend met toelichtingen van onze waarderingsspecialisten; → onafhankelijke herwaardering van financiële instrumenten op steekproefbasis door onze waarderingsexperten.
Continuïteit en integriteit van de IT-systemen Aangezien de IT-infrastructuur een essentieel onderdeel is voor de continuïteit en integriteit van de operationele activiteiten van de groep en haar financiële en prudentiële verslaggeving, beschouwen wij de continuïteit en integriteit van de IT-systemen als een kernpunt van onze controle. Onze beoordeling houdt rekening met: → de verscheidenheid aan IT-applicaties; → het zeer hoge volume aan transacties;	Wij hebben onze IT-auditspecialisten betrokken bij het uitvoeren van onze werkzaamheden. Onze werkzaamheden omvatten o.m.: → het beoordelen van de interne beheersingsmaatregelen van de algemene IT-beheersmaatregelen (General IT Controls) die van essentieel belang zijn voor de financiële verslaggeving; → het beoordelen van de interne beheersing van de aanvullende interne beheersmaatregelen van het financiële, operationele en

KERNPUNTEN VAN DE CONTROLE	HOE ONZE CONTROLE DE KERNPUNTEN VAN DE CONTROLE BEHANDELDE
→ het feit dat verschillende applicaties intern werden ontwikkeld of op maat werden gemaakt; → het feit dat kwalitatieve informatie, vastgelegd op transactieniveau door de operationele departementen, van essentieel belang is voor de financiële verslaggeving (o.m. door de aard van transacties, de aard van de tegenpartijen, ratings, etc.); → het feit dat belangrijke elementen van de IT-infrastructuur worden uitbesteed.	IT-departement aangaande de integriteit en kwaliteit van de gegevens en hun doorstroming vanuit de operationele applicaties naar de financiële rapporteringssystemen.

Verantwoordelijkheden van het bestuursorgaan voor de jaarrekening

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen van de jaarrekening die een getrouw beeld geeft in overeenstemming met het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel, alsook voor de interne beheersing die het bestuursorgaan noodzakelijk acht voor het opstellen van de jaarrekening die geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten.

Bij het opstellen van de jaarrekening is het bestuursorgaan verantwoordelijk voor het inschatten van de mogelijkheid van de vennootschap om haar continuïteit te handhaven, het toelichten, indien van toepassing, van aangelegenheden die met continuïteit verband houden en het gebruiken van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuursorgaan het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of om de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of geen realistisch alternatief heeft dan dit te doen.

Verantwoordelijkheden van de commissaris voor de controle van de jaarrekening

Onze doelstellingen zijn het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid over de vraag of de jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten en het uitbrengen van een commissarisverslag waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoog niveau van zekerheid, maar is geen garantie dat een controle die overeenkomstig de ISA's is uitgevoerd altijd een afwijking van materieel belang ontdekt wanneer die bestaat. Afwijkingen kunnen zich voordoen als gevolg van fraude of fouten en worden als van materieel belang beschouwd indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat zij, individueel of gezamenlijk, de economische beslissingen genomen door gebruikers op basis van deze jaarrekening, beïnvloeden.

Als deel van een controle uitgevoerd overeenkomstig de ISA's, passen wij professionele oordeelsvorming toe en handhaven wij een professioneel-kritische instelling gedurende de controle. We voeren tevens de volgende werkzaamheden uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten, het bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden die op deze risico's inspelen en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Het risico van het niet detecteren van een van materieel belang zijnde afwijking is groter indien die afwijking het gevolg is van fraude dan indien zij het gevolg is van fouten, omdat bij fraude sprake kan zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten om transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle, met als doel controlewerkzaamheden op te zetten die in de gegeven omstandigheden geschikt zijn maar die niet zijn gericht op het geven van een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap;
- het evalueren van de geschiktheid van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van de door het bestuursorgaan gemaakte schattingen en van de daarop betrekking hebbende toelichtingen;
- het concluderen dat de door het bestuursorgaan gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is, en het concluderen, op basis van de verkregen controle-informatie of er een onzekerheid van materieel belang bestaat met betrekking tot gebeurtenissen of omstandigheden die significante twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de vennootschap om haar continuïteit te handhaven. Indien wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij ertoe gehouden om de aandacht in ons commissarisverslag te vestigen op de daarop betrekking hebbende toelichtingen in de jaarrekening, of, indien deze toelichtingen inadequaat zijn, om ons oordeel aan te passen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van ons commissarisverslag. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de algehele presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening, en van de vraag of de jaarrekening de onderliggende transacties en gebeurtenissen weergeeft op een wijze die leidt tot een getrouw beeld.

Wij communiceren met het auditcomité onder meer over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante controlebevindingen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing die wij identificeren gedurende onze controle.

Wij verschaffen aan het auditcomité tevens een verklaring dat wij de relevante deontologische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd, en wij communiceren met hen over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en, waar van toepassing, over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Uit de aangelegenheden die met het auditcomité zijn gecommuniceerd bepalen wij die zaken die het meest significant waren bij de controle van de jaarrekening van de huidige verslagperiode, en die derhalve de kernpunten van onze controle uitmaken. Wij beschrijven deze aangelegenheden in ons verslag, tenzij het openbaar maken van deze aangelegenheden is verboden door wet- of regelgeving.

Verslag betreffende de overige door wet-, regelgeving en normen gestelde eisen

Verantwoordelijkheden van het bestuursorgaan

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen en de inhoud van het jaarverslag(1), de verklaring van niet-financiële informatie gehecht aan het jaarverslag en de andere informatie opgenomen in het jaarrapport(2), van de documenten die overeenkomstig de wettelijke en reglementaire voorschriften dienen te worden neergelegd, voor het naleven van de wettelijke en reglementaire voorschriften die van toepassing zijn op het voeren van de boekhouding, alsook voor het naleven van het Wetboek van vennootschappen en van de statuten van de vennootschap.

Verantwoordelijkheden van de commissaris

In het kader van ons mandaat en overeenkomstig de Belgische bijkomende norm (Herzien in 2018) bij de internationale controlestandaarden (ISA's), is het onze verantwoordelijkheid om, in alle van materieel belang zijnde opzichten, het jaarverslag, de verklaring van niet-financiële informatie gehecht aan het jaarverslag en de andere informatie opgenomen in het jaarrapport, bepaalde documenten die overeenkomstig de wettelijke en reglementaire voorschriften dienen te worden neergelegd, alsook de naleving van bepaalde verplichtingen uit het Wetboek van vennootschappen en de statuten na te gaan, alsook verslag over deze aangelegenheden uit te brengen.

Aspecten betreffende het jaarverslag en andere informatie opgenomen in het jaarrapport

Na het uitvoeren van specifieke werkzaamheden op het jaarverslag, zijn wij van oordeel dat dit jaarverslag overeenstemt met de jaarrekening voor hetzelfde boekjaar en is opgesteld overeenkomstig de artikelen 95 en 96 van het Wetboek van vennootschappen.

In de context van onze controle van de jaarrekening zijn wij tevens verantwoordelijk voor het overwegen, in het bijzonder op basis van de kennis verkregen in de controle, of het jaarverslag en de andere informatie opgenomen in het jaarrapport, zijnde de secties:

- profiel van Belfius;
- Belfius' missie en ambitie;
- andere informatie (Alternatieve Prestatiemaatstaven, GRI, Afkortingen en Aanvullende inlichtingen);

een afwijking van materieel belang bevatten, hetzij informatie die onjuist vermeld of anderszins misleidend is. In het licht van de werkzaamheden die wij hebben uitgevoerd, hebben wij geen afwijking van materieel belang te melden. Wij drukken geen enkele mate van zekerheid uit over het jaarrapport.

De niet-financiële informatie zoals vereist op grond van artikel 96, § 4 van het Wetboek van vennootschappen, werd opgenomen in het jaarverslag (sectie Beheersverslag – Corporate Social Responsibility (CSR)) dat deel uitmaakt van het jaarrapport. De vennootschap heeft zich bij het opstellen van deze niet-financiële informatie gebaseerd op de GRI-standaarden. Wij spreken ons evenwel niet uit over de vraag of deze niet-financiële informatie in alle van materieel belang zijnde opzichten is opgesteld in overeenstemming met de vermelde GRI-standaarden. Verder drukken wij geen enkele mate van zekerheid uit over individuele elementen opgenomen in deze niet-financiële informatie.

(1) Het jaarverslag opgesteld overeenkomstig het artikel 119 van het Wetboek van vennootschappen heeft in het jaarrapport van Belfius Bank NV de benaming 'Beheersverslag'.
(2) De term 'jaarrapport' in de context van de ISA's heeft bij Belfius Bank NV de benaming 'Jaarverslag'.

Vermelding betreffende de sociale balans

De sociale balans neer te leggen bij de Nationale Bank van België overeenkomstig artikel 100, § 1, 6°/2 van het Wetboek van vennootschappen, bevat, zowel qua vorm als qua inhoud alle door dit Wetboek voorgeschreven inlichtingen en bevat geen van materieel belang zijnde inconsistenties ten aanzien van de informatie waarover wij beschikken in het kader van ons mandaat.

Vermeldingen betreffende de onafhankelijkheid

Ons bedrijfsrevisorenkantoor en ons netwerk hebben geen opdrachten verricht die onverenigbaar zijn met de wettelijke controle van de jaarrekening en ons bedrijfsrevisorenkantoor is in de loop van ons mandaat onafhankelijk gebleven tegenover de vennootschap.

De honoraria voor de bijkomende opdrachten die verenigbaar zijn met de wettelijke controle van de jaarrekening bedoeld in artikel 134 van het Wetboek van vennootschappen werden correct vermeld en uitgesplitst in de toelichting bij de jaarrekening.

Andere vermeldingen

- Onverminderd formele aspecten van ondergeschikt belang, werd de boekhouding gevoerd in overeenstemming met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften.
- De resultaatverwerking, die aan de algemene vergadering wordt voorgesteld, stemt overeen met de wettelijke en statutaire bepalingen.
- Wij dienen u geen verrichtingen of beslissingen mede te delen die in overtreding met de statuten of het Wetboek van vennootschappen zijn gedaan of genomen.
- Huidig verslag is consistent met onze aanvullende verklaring aan het auditcomité bedoeld in artikel 11 van de verordening (EU) nr. 537/2014.
- Tijdens het boekjaar werd een interim-dividend uitgekeerd waarover wij het hierbij gevoegd verslag hebben opgesteld, overeenkomstig de wettelijke vereisten.

Zaventem, 4 april 2018

De commissaris

DELOITTE Bedrijfsrevisoren
BV o.v.v.e. CVBA
Vertegenwoordigd door

Bernard De Meulemeester | Bart Dewael

BELFIUS BANK NV
VERSLAG INZAKE DE BEOORDELING VAN DE STAAT VAN ACTIVA EN PASSIVA PER 30 JUNI 2017 VAN DE VENNOOTSCHAP BELFIUS BANK NV IN HET KADER VAN DE UITKERING VAN EEN INTERIM-DIVIDEND

Overeenkomstig artikel 618 van het Wetboek van vennootschappen en artikel 26.3 van de statuten van vennootschap Belfius Bank NV ("de vennootschap") stelt de raad van bestuur voor een interim-dividend uit te keren op het resultaat van het lopende boekjaar. Overeenkomstig artikel 618 van het Wetboek van vennootschappen brengen wij in onze hoedanigheid van commissaris van de vennootschap onderhavig verificatieverslag uit over de staat van activa en passiva afgesloten op 30 juni 2017, bestemd voor de raad van bestuur.

Wij hebben de beoordeling uitgevoerd van de hierbij gevoegde staat van activa en passiva van de vennootschap per 30 juni 2017, opgesteld in overeenstemming met het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel en met een balanstotaal van 146 232 878 (000) EUR.

Verantwoordelijkheid van de raad van bestuur voor het opstellen van de staat van activa en passiva

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van deze staat van activa en passiva per 30 juni 2017 in overeenstemming met het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel volgens de principes van artikel 92, § 1, eerste lid, van het Wetboek van vennootschappen, alsook voor de naleving van de door artikel 618, tweede lid, van het Wetboek van vennootschappen vereiste voorwaarden.

Verantwoordelijkheid van de commissaris

Onze verantwoordelijkheid bestaat erin een conclusie over de staat van activa en passiva te formuleren op basis van de door ons uitgevoerde beoordeling.

We hebben onze beoordeling uitgevoerd overeenkomstig ISRE 2410, "Beoordeling van tussentijdse financiële informatie, uitgevoerd door de onafhankelijke auditor van de entiteit." Een dergelijke beoordeling bestaat uit het verzoeken om inlichtingen, in hoofdzaak bij de voor financiën en administratie verantwoordelijke personen, alsmede uit het uitvoeren van cijferanalyses en andere beoordelingswerkzaamheden. De reikwijdte van een beoordeling is aanzienlijk geringer dan die van een overeenkomstig de internationale controlestandaarden (ISA's, International Standards on Auditing) uitgevoerde controle. Om die reden stelt de beoordeling ons niet in staat de zekerheid te verkrijgen dat wij kennis zullen krijgen van alle aangelegenheden van materieel belang die naar aanleiding van een controle mogelijk worden onderkend.

Bijgevolg brengen wij geen controleoordeel over deze staat van activa en passiva tot uitdrukking.

Conclusie

Op grond van onze beoordeling is niets onder onze aandacht gekomen dat ons ertoe aanzet van mening te zijn dat de bijhorende staat van activa en passiva van de vennootschap Belfius Bank NV afgesloten op 30 juni 2017 met een balanstotaal van 146 232 878 (000) EUR en met een winst van de lopende periode van 370 491 (000) EUR, niet in alle van materieel belang zijnde opzichten, is opgesteld in overeenstemming met het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel.

Beperking van gebruik en verspreiding van ons verslag

Dit verslag werd opgesteld voor het exclusief gebruik door de raad van bestuur en de aandeelhouders van de vennootschap ingevolge artikel 618 van het Wetboek van vennootschappen en kan derhalve voor geen enkel ander doel worden aangewend.

Zaventem, 30 augustus 2017

De commissaris

DELOITTE Bedrijfsrevisoren
BV o.v.v.e. CVBA
Vertegenwoordigd door

Bart Dewael

Bernard De Meulemeester

Bijlage: Staat van activa en passiva per 30 juni 2017 en waarderingsregels van de vennootschap

ALTERNATIEVE PRESTATIEMAATSTAVEN - APM(*)

COMMON EQUITY TIER 1 RATIO

De CET 1-ratio geeft de verhouding tussen het CET 1-kapitaal en de totale reglementaire risicoposten.

Berekening (%)	**Verwijzing**	2016	2017
Phased In[1]	Beheersverslag/Beheer van het kapitaal	16,6 %	16,1 %
Fully Loaded[2]	Beheersverslag/Beheer van het kapitaal	16,1 %	15,9 %

(1) Phased In ratios zijn met toepassing van overgangsmaatregelen op teller en noemer, in overeenstemming met de CRR / CRD IV-wetgevingen.
(2) Fully Loaded ratios zijn zonder enige toepassing van overgangsmaatregelen.

TIER 1 RATIO

De Tier 1-ratio geeft de verhouding tussen het Tier 1 kapitaal en de totale reglementaire risicoposten.

Berekening (%)	**Verwijzing**	2016	2017
Phased In[1]	Beheersverslag/Beheer van het kapitaal	16,6 %	16,1 %
Fully Loaded[1]	Beheersverslag/Beheer van het kapitaal	16,1 %	15,9 %

(1) Phased In and Fully Loaded definities, zie Common Equity Tier 1 Ratio hierboven.

TOTALE KAPITAALRATIO

De totale kapitaalratio geeft de verhouding tussen het totaal reglementair eigen vermogen en de totale reglementaire risicoposten.

Berekening (%)	**Verwijzing**	2016	2017
Phased In[1]	Beheersverslag/Beheer van het kapitaal	19,4 %	18,6 %
Fully Loaded[1]	Beheersverslag/Beheer van het kapitaal	18,4 %	18,1 %

(1) Phased In and Fully Loaded definities, zie Common Equity Tier 1 Ratio hierboven.

DEENS COMPROMIS

De toezichthouder heeft aan Belfius toelating verleend om artikel 49 van CRR IV toe te passen en aldus de door Belfius Bank aangehouden eigenvermogensinstrumenten van Belfius Insurance, op te nemen in de totale reglementaire risicoposten met een weging aan 370% (het zogeheten "Deens compromis").

(*) De APM's worden op regelmatige basis geupdated op de website

SOLVENCY II-RATIO (INSURANCE)

De Solvency II-ratio geeft de verhouding tussen het reglementair eigen vermogen (AFR) en de solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR).

Berekening (%)	**Verwijzing**	**2016**	**2017**
Solvency II-ratio (na dividend)	Beheersverslag/Beheer van het kapitaal	207 %	219 %

HEFBOOMRATIO

De hefboomratio wordt bepaald als de verhouding van het Tier 1-kapitaal (teller) tot een maatstaf voor totale risicoblootstelling (noemer), samengesteld uit het balanstotaal van de activa met correcties voor afgeleide instrumenten en securities financing transactions, de toevoeging van bepaalde buitenbalansposten en rekening houdend met de prudentiële correcties in de teller die betrekking hebben op actiefposten.

Berekening (%)	**Verwijzing**	**2016**	**2017**
Phased In	Beheersverslag/Beheer van het kapitaal	5,4 %	5,6 %
Fully Loaded	Beheersverslag/Beheer van het kapitaal	5,3 %	5,5 %

KOSTEN-OPBRENGSTENRATIO

Geeft een indruk van de relatieve kostenefficiëntie (de kosten ten opzichte van de opbrengsten).

Berekening (in miljoen EUR of %)	**Verwijzing**	**2016**	**2017**
Kosten (A)	Geconsolideerde resultatenrekening	1 366	1 369
Opbrengsten (B)	Geconsolideerde resultatenrekening	2 259	2 355
KOSTEN-OPBRENGSTENRATIO (=A/B)		**60,5 %**	**58,1 %**

De kosten-opbrengsten ratio wordt ook berekend voor elk segment volgens een soortgelijke definitie.

ASSET QUALITY-RATIO

De verhouding tussen de leningen en voorschotten aan klanten waarop een specifieke waardevermindering werd toegepast en de bruto uitstaande leningen en voorschotten aan klanten.

Berekening (in miljoen EUR of %)	**Verwijzing**	**2016**	**2017**
Bruto omloop waarop waardevermindering werd toegepast (A)	Toelichting 5.4 Leningen en voorschotten aan klanten	2 320	1 822
Bruto omloop (B)	Toelichting 5.4 Leningen en voorschotten aan klanten	91 292	91 520
ASSET QUALITY RATIO (=A/B)		**2,54 %**	**1,99 %**

DEKKINGSRATIO (COVERAGE RATIO)

De verhouding tussen de specifieke waardeverminderingen en de leningen en voorschotten aan klanten waarop specifieke waardeverminderingen werden toegepast.

Berekening (in miljoen EUR of %)	Verwijzing	2016	2017
Specifieke waardevermindering (A)	Toelichting 5.4 Leningen en voorschotten aan klanten	1 262	1 153
Bruto omloop waarop waardevermindering werd toegepast (B)	Toelichting 5.4 Leningen en voorschotten aan klanten	2 320	1 822
DEKKINGSRATIO (=A/B)		**54,4 %**	**63,3 %**

LIQUIDITY COVERAGE RATIO (LCR)

De Liquidity Coverage Ratio (LCR) verplicht financiële instellingen om een voldoende voorraad liquide activa van hoge kwaliteit aan te houden om een crisis, die hun kasstromen onder druk zet, te weerstaan. De aan te houden activa moeten gelijk of groter zijn dan hun netto uitstroom van kasmiddelen over een periode van 30 dagen onder stress (met minstens 100 % dekking). De parameters van het stress-scenario worden gedefinieerd onder Basel III.

Berekening (in miljoen EUR of %)	Verwijzing	2016	2017
Liquide activa van hoge kwaliteit (A)	Gebaseerd op the European Commission's Delegated Act on LCR	18 742	19 856
Totale nettokasuitstroom voor de volgende dertig kalenderdagen (B)	Gebaseerd op the European Commission's Delegated Act on LCR	14 751	15 290
LCR (=A/B)		**127 %**	**130 %**

NET STABLE FUNDING RATIO (NSFR)

De Net Stable Funding Ratio (NSFR) wordt gedefinieerd als de hoeveelheid beschikbare stabiele financiering ten opzichte van de hoeveelheid benodigde stabiele financiering, en is gebaseerd op de Belfius' interpretatie van de huidige richtlijnen van het Basel-Comité, die mogelijk kunnen veranderen in de toekomst. Deze ratio moet gelijk zijn aan minimum 100 % op continue basis. Het "beschikbaar bedrag stabiele financiering" wordt gedefinieerd als het deel van het kapitaal en passiva, dat met zekerheid beschikbaar zal blijven over de door NSFR opgelegde tijdspanne van één jaar. Het bedrag van deze stabiele financiering vereist van een specifieke instelling, is een functie van de liquiditeitskenmerken en de resterende looptijd van de verschillende activa aangehouden door die instelling, evenals die van haar buitenbalansposities.

Berekening (in miljoen EUR of %)	2016	2017
Beschikbaar bedrag stabiele financiering (A)	94 792	97 222
Vereist bedrag stabiele financiering (B)	86 362	83 470
NSFR (=A/B)	**110 %**	**116 %**

RENDEMENT OP EIGEN VERMOGEN (ROE)

Rendement op eigen vermogen (ROE) is een indicatie van hoe winstgevend een onderneming is ten opzichte van het eigen vermogen. Het rendement op eigen vermogen wordt berekend als de geannualiseerde nettoresultaat als een percentage van het gemiddeld kern eigen vermogen na aftrek van het te verwachten te betalen dividend over het afgelopen boekjaar (op basis van N en N-1 cijfers).

Berekening (in miljoen EUR of %)	Verwijzing	2016	2017
Nettoresultaat groepsaandeel (A)	Geconsolideerde resultatenrekening	535	606
Gemiddeld kern eigen vermogen (B)	Geconsolideerde balans	8 394	8 675
RENDEMENT OP EIGEN VERMOGEN (=A/B)		**6,4 %**	**7,0 %**

RENDEMENT OP ACTIVA (ROA)

Rendement op activa (ROA) is een indicator van hoe winstgevend een onderneming is ten opzichte van de totale activa. Het rendement op activa wordt berekend als het geannualiseerde nettoresultaat als een percentage van de gemiddelde totale activa (op basis van N en N-1 cijfers).

Berekening (in miljoen EUR of %)	Verwijzing	2016	2017
Nettoresultaat groepsaandeel (A)	Geconsolideerde resultatenrekening	535	606
Gemiddeld totale activa (B)	Geconsolideerde balans	176 842	172 340
RENDEMENT OP ACTIVA (=A/B)		**0,30 %**	**0,35 %**

RETURN ON NORMATIVE REGULATORY EQUITY (RoNRE)

De Return on Normative Regulatory Equity (RoNRE) voor een segment wordt door Belfius berekend als de verhouding van het geannualiseerde nettoresultaat ten opzichte van het gemiddeld normatief reglementaire eigen vermogen, waarbij het normatief reglementair eigen vermogen wordt omschreven als het CET 1-kapitaal dat vereist is om de segmenten te brengen tot een CET 1-ratio (Fully Loaded) van 13,5 %.

Berekening (in miljoen EUR of %)	Verwijzing	2016	2017
Nettoresultaat groepsaandeel RC (A)	Beheersverslag/segmentrapportering	459	443
Gemiddeld normatief reglementair eigen vermogen RC (B)	Beheersverslag/segmentrapportering	2 220	2 279
RoNRE (=A/B)		**20,7 %**	**19,4 %**

De RoNRE wordt ook berekend voor PC volgens deze definitie.

TOTAAL SPAREN EN BELEGGEN(1)

Het totaal aan sparen en beleggen, aan de verschillende business lines toegewezen, is samengesteld uit deposito's, buitenbalansbeleggingen en levensverzekeringenreserves.

Total sparen en beleggen	Retail and Commercial		Public and Corporate	
(in miljard EUR)	2016	2017	2016	2017
A. Deposito's	62,0	63,6	22,9	23,2
B. Buitenbalansbeleggingen	29,6	31,9	8,2	8,3
C. Technische reserves van de levensverzekeringen	10,9	10,4	0,6	0,6
TOTALE KLANTENTEGOEDEN	102,5	105,9	31,7	32,1

A. De **totale deposito's** bestaan uit:

Berekening van RC deposito's	Retail and Commercial (RC)		
(in miljard EUR)	Verwijzing	2016	2017
RC Spaarrekeningen	Onderdeel van toelichting 6.2 Schulden aan en deposito's van klanten	40,0	41,5
RC Zichtrekeningen	Onderdeel van toelichting 6.2 Schulden aan en deposito's van klanten	10,4	11,6
RC Termijnrekeningen	Onderdeel van toelichting 6.2 Schulden aan en deposito's van klanten	0,5	0,4
RC Kasbons	Onderdeel van toelichting 6.3 Schuldpapier	2,8	2,3
RC Obligaties uitgegeven door Belfius	Onderdeel van toelichting 6.3 Schuldpapier Onderdeel van toelichting 6.4 Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	3,6 4,8	2,9 4,9
TOTAAL RC DEPOSITO'S		62,0	63,6

Berekening van PC deposito's	Public and Corporate (PC)		
(in miljard EUR)	Verwijzing	2016	2017
Public and Social	Onderdeel van toelichting 6.2 Schulden aan en deposito's van klanten	16,9	16,7
Corporate	Onderdeel van toelichting 6.2 Schulden aan en deposito's van klanten	6,1	6,5
TOTAAL PC DEPOSITO'S		22,9	23,2

(1) Sommige totalen kunnen afwijken door afronding.

B. **Buitenbalansbeleggingen** zijn klantentegoeden, die niet op de balans van de bank staan, noch een verzekeringscontract zijn. Buitenbalansbeleggingen bevatten:

- klantentegoeden beheerd door "verbonden of eigen vermogensbeheerinstellingen" in de vorm van beleggingsfondsen of door adviserende of discretionaire mandaten; en
- klantentegoeden direct beheerd door de klant (bv. aandelen, obligaties (niet uitgegeven door Belfius)). De grootte en de ontwikkeling van vermogensbeheer door verbonden of eigen vermogensbeheer ondernemingen is een zeer belangrijke bijdrage aan de commissie-opbrengsten (asset management fees, entry fees).

C. De **reserves van de levensverzekeringen** bestaan enerzijds uit tak 21 investeringsproducten, of producten met een gegarandeerd inkomen, met zijn wiskundige reserves op de balans van de verzekeringsmaatschappij; anderzijds zijn er de tak 23 unit linked (investerings) producten, die geboekt zijn tegen reële waarde van de onderliggende activa (voornamelijk buitenbalans). Deze producten dragen bij tot Belfius' groepsresultaat door entry fees, commissie-inkomsten op de onderliggende activa en net inkomen op tak 21 investeringsproducten.

TOTALE KLANTENKREDIETEN(1)

De totale klantenkredieten van de verschillende business lines, bestaan uit kredieten toegekend aan deze klanten.

Berekening (in miljard EUR)	Verwijzing	2016	2017
Hypothecaire kredieten	Onderdeel van toelichting 5.4 Leningen en voorschotten aan klanten	28,8	30,6
Consumentenkredieten	Onderdeel van toelichting 5.4 Leningen en voorschotten aan klanten	1,4	1,5
Overige kredieten	Onderdeel van toelichting 5.4 Leningen en voorschotten aan klanten	0,5	0,5
Business-kredieten	Onderdeel van toelichting 5.4 Leningen en voorschotten aan klanten	11,4	12,5
TOTALE KLANTENKREDIETEN RC		**42,1**	**45,0**

Berekening (in miljard EUR)	Verwijzing	2016	2017
Public and Social	Onderdeel van toelichting 5.4 Leningen en voorschotten aan klanten	28,8	27,4
Corporate	Onderdeel van toelichting 5.4 Leningen en voorschotten aan klanten	9,5	10,8
TOTALE UITSTAANDE KREDIETEN PC		**38,3**	**38,3**

(1) Sommige totalen kunnen afwijken door afronding.

DE ALM LIQUIDITEITS-OBLIGATIEPORTEFEUILLE

De totale ALM liquiditeits-obligatieportefeuille is deel van de totale LCR liquiditeitsbuffer van Belfius Bank.

Berekening (in miljard EUR)	Verwijzing	2016	2017
Obligaties	Onderdeel van toelichting 5.4 Leningen en voorschotten aan klanten	0,5	0,5
	Onderdeel van toelichting 5.5 Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden	4,4	4,5
	Onderdeel van toelichting 5.6 Voor verkoop beschikbare activa	3,3	3,1
TOTAAL LEGACY-OBLIGATIEPORTEFEUILLE		**8,2**	**8,1**

DE ALM YIELD-OBLIGATIEPORTEFEUILLE

De totale ALM yield-obligatieportefeuille wordt gebruikt om het overschot aan liquiditeit te beheren.

Berekening (in miljard EUR)	Verwijzing	2016	2017
Obligaties	Onderdeel van toelichting 5.4 Leningen en voorschotten aan klanten	4,1	3,6
	Onderdeel van toelichting 5.6 Voor verkoop beschikbare activa	0,3	0,1
TOTALE ALM YIELD-OBLIGATIEPORTEFEUILLE		**4,4**	**3,7**

DE KREDIETGARANTIEPORTEFEUILLE

De kredietgarantieportefeuille verwijst naar intermediatie-transacties, waarbij op verschillende types van uitgegeven obligaties, de vroegere Dexia Bank kredietprotectie heeft verkocht aan financiële tegenpartijen en waarbij Dexia Bank bescherming aankocht bij diverse monoliners.

Berekening (in miljard EUR)	Verwijzing	2016	2017
Kredietgarantieportefeuille	Onderdeel van voornamelijk toelichting 8.2 Waarborgen en 5.9 Derivaten	5,0	3,9
TOTALE KREDIETGARANTIEPORTEFEUILLE		**5,0**	**3,9**

FUNDINGDIVERSIFICATIE BIJ BELFIUS BANK(1)

(in miljard EUR)	2016	2017
A. Commerciële funding	84,9	86,8
B. Secured funding	13,9	12,7
C. Wholesale unsecured funding	5,2	6,0
D. Netto unsecured interbank funding	4,6	5,1
TOTAAL FUNDING	**108,5**	**110,5**

A. Commerciële funding

De totale deposito's binnen de commerciële Franchise (RC en PC) - zie totaal sparen en beleggen.

B. Secured funding

Funding waarvoor specifieke collateral ter beschikking gesteld is als (bijkomende) veiligheid.

Berekening (in miljard EUR)	Verwijzing	2016	2017
ECB: (T)LTRO	Onderdeel van toelichting 6.1 Schulden aan kredietinstellingen	3,0	4,0
Repo	Onderdeel van toelichting 6.1 Schulden aan kredietinstellingen	0,9	0,2
LT secured funding	Voornamelijk onderdeel van toelichting 6.2 Schulden aan en deposito's van klanten	1,6	1,3
Covered bonds	Onderdeel van toelichting 6.3 Schuldpapier	8,4	7,2
TOTAAL SECURED FUNDING		**13,9**	**12,7**

C. Wholesale unsecured funding

Funding, verkregen in de wholesale markt, waarvoor geen specifieke collateral ter beschikking gesteld werd.

Berekening (in miljard EUR)	Verwijzing	2016	2017
LT senior unsecured funding	Voornamelijk onderdeel van 6.3 Schuldpapier	3,9	4,8
LT subordinated funding	6.7 Achtergestelde schulden	1,3	1,2
TOTAAL WHOLESALE UNSECURED FUNDING		**5,2**	**6,0**

D. Netto unsecured interbank funding

Berekening (in miljard EUR)	Verwijzing	2016	2017
Netto ST unsecured funding	Voornamelijk onderdeel van toelichting 6.3 Schuldpapier	4,6	5,1
TOTAAL NETTO UNSECURED INTERBANK FUNDING		**4,6**	**6,8**

(1) Sommige totalen kunnen afwijken door afronding.

OPERATIONEEL NETTORESULTAAT

Het operationeel nettoresultaat zoals gedefinieerd door Belfius is een aangepast nettoresultaat, vertrekkend van het gerapporteerde nettoresultaat en exclusief alle atypische uitzonderlijke elementen (ook "eenmalige posten" genoemd) die een materiële impact hebben op het geconsolideerde resultaat, aangedreven door uitzonderlijke gebeurtenissen.

Het verschil tussen het operationeel nettoresultaat 2017 en het gerapporteerd nettoresultaat 2017 wordt als volgt uitgelegd:

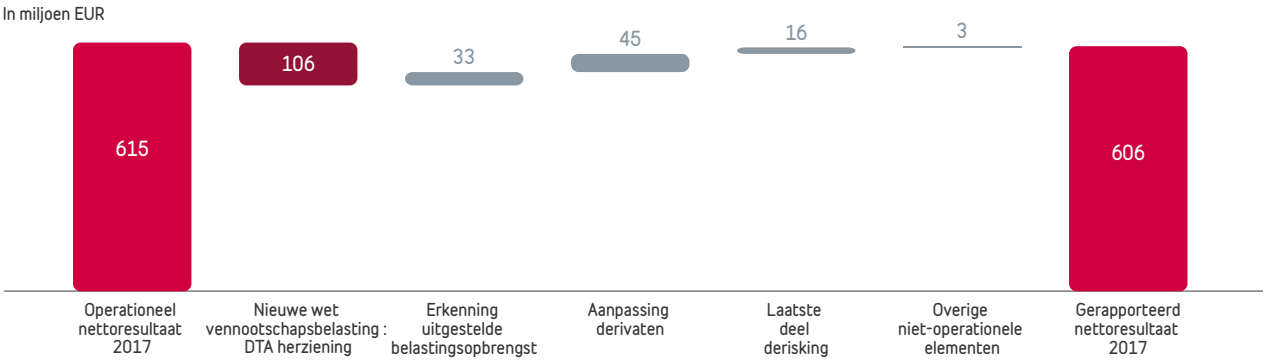

- Hervorming vennootschapsbelasting: herziening van de uitgestelde belastingen (belastingkost ten bedrage van 106 miljoen EUR).
- Erkenning van een uitgestelde belastingopbrengst van voorgaande boekjaren dankzij verbeterde belastbare basis (belastingopbrengst ten bedrage van 33 miljoen EUR).
- Aanpassing van de reële waarde van de derivaten, o.m. als gevolg van de wereldwijde trend naar "central clearing" en standaardisatie van derivatencontracten, waardoor Belfius bepaalde optionaliteiten in onderpandovereenkomsten van derivaten kon afsluiten met een positieve impact (45 miljoen EUR).
- Laatste deel van derisking uitgevoerd in 2017 o.m. met terugnames van voorzieningen op US RMBS (16 miljoen EUR).
- Overige niet-operationele elementen, inclusief one-off resultaten en voorzieningen voor commerciële activiteiten (3 miljoen EUR).

GLOBAL REPORTING INITIATIVE (GRI) - TABEL

GRI Standard	GRI Bekendmaking	Referenties(→)/informatie	Pagina-nummer	Weglating	Link naar SDG (op basis van SDG Compass)
GRI 102: ALGEMENE BEKENDMAKINGEN					
GRI 102: ALGEMENE BEKENDMAKINGEN - ORGANISATIEPROFIEL					
102-1	Naam van de organisatie	Belfius Bank NV			
102-2	Activiteiten, merknamen, producten en diensten	→ Profiel van Belfius	2		
102-3	Locatie van de hoofdzetel	Pachecolaan 44, B-1000 Brussel			
102-4	Locatie van de activiteiten	België			
102-5	Eigenaarsstructuur en rechtsvorm	Naamloze vennootschap			
102-6	Markten die worden bediend	→ Segmentrapportering	58		
102-7	Schaal van de organisatie	→ Profiel van Belfius, Kerncijfers	2,4		
102-8	Informatie over bedienden en werknemers	→ HR, Mensen en talent uitwisselen zijn primordiaal	42	Of een aanzienlijk aandeel van de activiteiten van de onderneming wordt uitgevoerd door personen die geen werknemers zijn, werd niet bekendgemaakt door Belfius.	Nr. 8 Waardig werk en economische groei
102-9	Toeleveringsketen	Als onderneming die financiële diensten verstrekt, verlenen de voornaamste leveranciers van Belfius producten en diensten ter ondersteuning van de activiteit van de onderneming inzake kantoorgebouwen en op het vlak van de mobiliteit. De afdeling Aankopen beheert bij benadering 1 300 kaderovereenkomsten. Criteria inzake maatschappelijke en milieuscreening worden geval per geval toegepast, er werd een CSR-expert aangesteld die zich in de afdeling Aankopen specifiek toelegt op het verlenen van ondersteuning bij het identificeren van de noodzaak van een CSR-screening en de aanpak van specifieke problemen. Belfius is lid van het Green Deal-programma van het Vlaamse Gewest. → Belfius en CSR → Maatschappelijke impact: Leasing gaat voor groen, circulair en digitaal"	 14 31		
102-10	Significante wijzigingen aan de organisatie en haar toeleveringsketting	→ Beheersverslag, Woord van de voorzitters	11		
102-11	Voorzichtigheidsprincipe of -benadering	→ Risicobeheer	85		
102-12	Externe initiatieven	→ CSR, Belfius en CSR	14		
102-13	Lidmaatschap van verenigingen	→ CSR, Belfius en CSR	14		
GRI 102: ALGEMENE BEKENDMAKINGEN - STRATEGIE EN ANALYSE					
102-14	Verklaring van vooraanstaande beslisser	→ Beheersverslag, Woord van de voorzitters	11		
GRI 102: ALGEMENE BEKENDMAKINGEN - ETHIEK EN INTEGRITEIT					
102-16	Waarden, principes, standaarden en gedragsnormen	→ Profiel van Belfius → Onze missie en ambitie	2 6		Nr. 16 Vrede, recht-vaardigheid en sterke instellingen
GRI 102: ALGEMENE BEKENDMAKINGEN - GOVERNANCE					
102-18	Governancestructuur	→ Corporate Governance	111		

GRI Standard	GRI Bekendmaking	Referenties(→)/informatie	Pagina-nummer	Weglating	Link naar SDG (op basis van SDG Compass)
GRI 102: ALGEMENE BEKENDMAKINGEN - BETROKKENHEID VAN STAKEHOLDERS					
102-40	Lijst van stakeholdergroepen	→ CSR, Materialiteitsanalyse & Dialoog met de stakeholders	16-18		
102-41	Collectieve arbeidsovereenkomsten	In 2017 viel 96,24% van de werknemers onder een collectieve arbeidsovereenkomst. Enkel de raad van de bestuur, de key executives en het senior management vallen niet onder een collectieve arbeidsovereenkomst, maar wel onder een 'managementovereenkomst'.			Nr. 8 Waardig werk en economische groei
102-42	Identificeren en selecteren van stakeholders	→ CSR, Materialiteitsanalyse & Dialoog met de stakeholders	16-18		
102-43	Benadering van de dialoog met de stakeholders	→ CSR, Materialiteitsanalyse & Dialoog met de stakeholders	16-18		
102-44	Voornaamste onderwerpen en problemen die aan bod komen	→ CSR, Materialiteitsanalyse & Dialoog met de stakeholders	16-18		
GRI 102: ALGEMENE BEKENDMAKINGEN - REPORTINGPRAKTIJK					
102-45	Entiteiten die zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening	Geconsolideerde jaarrekening	133		
102-46	Vastleggen van de inhoud van het verslag en afbakening van de onderwerpen	De afbakening van de consolidatie van de groep Belfius wordt toegepast behalve indien anders wordt vermeld.			
102-47	Lijst van materiële onderwerpen	→ CSR, Materialiteitsanalyse & Dialoog met de stakeholders	16-18		
102-48	Herwerking van informatie	Er waren geen herwerkingen in vergelijking met de vorige drie boekjaren.			
102-49	Wijzigingen in de reporting	Niet van toepassing: dit is het eerste verslag waarin Belfius informatie bekendmaakt over zijn materiële onderwerpen en over de afbakening van de onderwerpen.			
102-50	Rapportingsperiode	Boekjaar van 1 januari 2017 tot 31 december 2017			
102-51	Datum van het meest recente verslag	Het meest recente verslag met economische, milieu- en maatschappelijke informatie is het Jaarverslag 2016			
102-52	Rapporteringscyclus	Jaarlijks			
102-53	Contactpersoon voor vragen over het verslag	csr@belfius.be			
102-54	Vereisten inzake de rapportering overeenkomstig de GRI-normen	Dit verslag werd voorbereid in overeenstemming met de GRI-normen: Core-optie.			
102-55	GRI inhoudsindex	→ Jaarverslag, GRI Inhoudsopgave	374		
102-56	Externe verzekering	De bedrijfsauditor van Belfius Deloitte Bedrijfsrevisoren/ Reviseurs d'Entreprises heeft het jaarverslag nagekeken om na te gaan of de informatie die vereist is op basis van de wetgeving inzake niet-financiële informatie (omzetting van richtlijn 2014/95/EU) wel degelijk aanwezig is	292		
GRI 103: MANAGEMENTBENADERING					
103-1	Uitleg bij het materiële onderwerp en bij de afbakening ervan	De afbakening van het materiële onderwerp, de managementbenaderingen en hun respectieve beoordelingsmethoden worden toegelicht samen met de specifieke behandelde praktijk. → CSR, Materialiteitsanalyse & Dialoog met de stakeholders → CSR → HR	 16-18 14 42		
103-2	De managementbenadering en de componenten ervan				
103-3	Beoordeling van de managementbenadering				
GRI 201: ECONOMISCHE PRESTATIE					
201-1	Rechtstreekse economische waarde die wordt gegenereerd en uitgekeerd	→ Geconsolideerde jaarrekening → CSR, Gezonde ethische fundamenten, Fiscale transparantie"	133 14		Nr. 5 Gendergelijkheid Nr. 7 Betaalbare en duurzame energie Nr. 8 Waardig werk en economische groei Nr. 9 Industrie, innovatie en infrastructuur

GRI Standard	GRI Bekendmaking	Referenties(→)/informatie	Pagina-nummer	Weglating	Link naar SDG (op basis van SDG Compass)
GRI 203: INDIRECTE ECONOMISCHE IMPACT					
203-1	Investeringen in infrastructuur en ondersteunde diensten	→ CSR, Maatschappelijke impact van de activiteiten: Maatschappelijke impact via ecosysteem Smart Belgium	20		Nr. 8 Waardig werk en economische groei Nr. 9 Industrie, innovatie en infrastructuur Nr. 10 Ongelijkheid verminderen Nr. 11 Duurzame steden en gemeenten Nr. 17 Partnerships om doelstellingen te bereiken
203-2	Significante indirecte economische impact	→ CSR, Maatschappelijke impact van de activiteiten	20		
GRI 205: ANTI-CORRUPTIE					
205-1	Activiteiten die werden beoordeeld m.b.t. het corruptierisico	Interne en externe fraude worden beoordeeld als onderdeel van de operationele risico's voor Belfius Bank en Belfius Insurance. → Risicoverslag 2017	35		Nr. 16 Vrede, rechtvaardigheid en sterke instellingen
205-3	Bevestigde incidenten van corruptie en ondernomen acties	In 2017 werden er geen corruptiegerelateerde incidenten gemeld. → CSR, Gezonde ethische fundamenten: Integer bankieren en fraudebestrijding	35		
GRI 301: MATERIALEN					
301-1	Verbruik van materialen volgens gewicht en volume	Dit gaat voornamelijk over het papierverbruik, dat overigens afneemt. → CSR, Directe impact van Belfius op milieu en klimaat	39		Nr. 8 Waardig werk en economische groei Nr. 12 Verantwoorde consumptie en productie
GRI 302: ENERGIE					
302-1	Energieverbruik binnen de organisatie	→ CSR, Directe impact van Belfius op milieu en klimaat: Energiebesparingen, en dus lagere CO2-uitstoot	38		Nr. 7 Betaalbare en duurzame energie Nr. 8 Waardig werk en economische groei Nr. 12 Verantwoorde consumptie en productie Nr. 13 Klimaatactie"
302-2	Energieverbruik buiten de organisatie	→ CSR, Directe impact van Belfius op milieu en klimaat: Duurzaam woon-werkverkeer blijft een van de sterke punten van Belfius en Koolstofafdruk van de groep Belfius	38		
302-4	Lager energieverbruik	→ CSR, Directe impact van Belfius op milieu en klimaat: Energiebesparingen, en dus lagere CO2-uitstoot	38		
GRI 305: UITSTOOT					
305-1	Directe (Scope 1) uitstoot van BKG	→ CSR, Directe impact van Belfius op milieu en klimaat: Koolstofafdruk van de groep Belfius	40		Nr. 3 Goede gezondheid en welzijn Nr. 12 Verantwoorde consumptie en productie Nr. 13 Klimaatactie Nr. 14 Leven in het water Nr. 15 Leven op het land
305-2	Energie-indirecte (Scope 2) uitstoot van BKG	→ CSR, Directe impact van Belfius op milieu en klimaat: Koolstofafdruk van de groep Belfius	40		
305-3	Andere indirecte (Scope 3) uitstoot van BKG	→ CSR, Directe impact van Belfius op milieu en klimaat: Koolstofafdruk van de groep Belfius	40		
GRI 306: AFVALWATER EN AFVAL					
306-2	Afval volgens soort en stortmethode	Al het afval waarvan sprake is, slaat op ongevaarlijk afval en wordt gerecycleerd, behalve het restafval, dat verbrand wordt. Die informatie werd verstrekt door de contractuele afvalverwerker. → CSR, Directe impact van Belfius op milieu en klimaat: Koolstofafdruk van de groep Belfius.	40		Nr. 3 Goede gezondheid en welzijn Nr. 6 Schoon water en sanitair Nr. 12 Verantwoorde consumptie en productie
GRI 401: WERKGELEGENHEID					
401-1	Rekrutering en verloop van werknemers	→ HR, Investeren in nieuwe talenten	43		Nr. 5 Gendergelijkheid Nr. 8 Waardig werk en economische groei
401-2	Voordelen voor voltijdse werknemers die niet gelden voor tijdelijke werknemers of deeltijdwerkers	De differentiëring van voordelen voor werknemers op basis van het soort arbeidsovereenkomst is mogelijk, bv. bepaalde instrumenten die door de onderneming ter beschikking worden gesteld, worden niet toegekend aan werknemers met een tijdelijke arbeidsovereenkomst.	49		
401-3	Ouderschapsverlof	→ HR, Ontwikkelen van duurzame en innovatieve werkomstandigheden	46		

GRI Standard	GRI Bekendmaking	Referenties(→)/informatie	Pagina-nummer	Weglating	Link naar SDG (op basis van SDG Compass)
GRI 403: GEZONDHEID EN VEILIGHEID OP HET WERK					
403-2	Soorten en aantallen kwetsuren, beroepsziekten, verloren dagen en absenteïsme, en aantal werkgerelateerde overlijdens	Gelet op de aard van de activiteiten van Belfius, wordt enkel het absenteïsme gerapporteerd. → HR, Ontwikkelen van duurzame en innovatieve werkomstandigheden"	49		Nr. 3 Goede gezondheid en welzijn
403-4	Gezondheids- en veiligheidsaspecten die vervat liggen in formele overeenkomsten met de vakbonden	→ HR, Werknemers meer betrokken maken door hen sterker te maken	48		Nr. 8 Waardig werk en economische groei
GRI 404: ONDERWIJS EN OPLEIDING					
404-1	Gemiddeld aantal uren opleiding per jaar per werknemer	→ HR, Investeren in 'Learning & Development'	46		Nr. 4 Kwaliteitsonderwijs Nr. 8 Waardig werk en economische groei
404-3	Percentage werknemers dat geregeld beoordeeld wordt inzake prestaties of loopbaanontwikkeling	100% van de werknemers van de groep Belfius krijgt op zijn minst éénmaal per jaar een prestatiebeoordeling.			
GRI 405: DIVERSITEIT EN GELIJKE KANSEN					
405-1	Diversiteit in bestuursorganen en bij werknemers	→ HR, Mensen en talent uitwisselen zijn primordiaal en HR, 2. Investeren in nieuwe talenten	45		Nr. 5 Gendergelijkheid Nr. 8 Waardig werk en economische groei
GRI 418: PRIVACY VOOR KLANTEN					
418-1	Bewezen klachten of inbreuken op de privacy van klanten en verlies van klantgegevens	→ Gezonde ethische fundamenten: Data privacy	35	Totaal aantal geïdentificeerde lekken, gevallen van diefstal of verlies van klantgegevens.	Nr. 16 Vrede, rechtvaardigheid en sterke instellingen
FINANCIEEL BIJVOEGSEL					
FS1	Beleidslijnen met specifieke milieu- en maatschappelijke componenten die worden toegepast op de metiers	→ CSR, Maatschappelijke impact van de activiteiten	20		
FS2	Procedures voor het beoordelen en screenen van milieu- en maatschappelijke risico's in de metiers	→ CSR, Maatschappelijke impact van de activiteiten: Duurzaam en verantwoordelijk beleggen	24		
FS6	Percentage van portefeuille per metier volgens regio, omvang en sector.	→ CSR, Maatschappelijke impact van de activiteiten → Segmentrapportering	20 58		Nr. 1 Geen armoede Nr. 7 Betaalbare en duurzame energie Nr. 8 Waardig werk en economische groei Nr. 9 Industrie, innovatie en infrastructuur Nr. 10 Ongelijkheid verminderen Nr. 11 Duurzame steden en gemeenten
FS7	Geldelijke waarde van producten en diensten die werden ontwikkeld voor het verkrijgen van specifieke maatschappelijke voordelen per metier en oogmerk	→ CSR, Maatschappelijke impact van de activiteiten: Filantropie via Wealth Management → CSR, Maatschappelijke impact van de activiteiten: Toegang tot bankdiensten via onze sociale producten	32 32		
FS8	Geldelijke waarde van producten en diensten die werden ontwikkeld om een specifiek milieuvoordeel te geven voor elk metier, onderverdeeld per oogmerk	→ CSR, Maatschappelijke impact van de activiteiten: Kredietbeleid als socio-economische motor	28		
FS11	Percentage van activa die een positieve of een negatieve milieu- en maatschappelijke screening hebben ondergaan.	→ CSR, Maatschappelijke impact van de activiteiten: Duurzaam en verantwoordelijk beleggen	24		
FS14	Initiatieven voor een betere toegang tot financiële diensten voor kansarmen	→ CSR, Maatschappelijke impact van de activiteiten: Toegang tot bankdiensten via onze sociale producten	32		

AFKORTINGEN

Afkorting	
ABS	Asset-Backed Securities
AFS	Available For Sale
ALM	Assets and Liabilities Management
AuM	Assets under Management (beheerde activa)
B/S	Balance Sheet (balans)
bp	basispunt
C/I	Cost-Income
CET 1	Common Equity Tier 1
CoR	Cost of Risk (risicokosten)
CVA	Credit value adjustment
CRD	Capital Requirements Directive
CRR	Capital Requirements Regulation (Regelgeving inzake kaptiaalvereisten)
DCL	Dexia Crédit Local
DSFB	Dexia Secured Funding Belgium
EAD	Exposure At Default
EBA	European Banking Authority (Europese Bankautoriteit)
ECB	Europese Centrale Bank
GDP (bbp)	Gross Domestic Product (bruto binnenlands product)
GIPS-landen	Griekenland, Ierland, Portugal en Spanje
IRB	Internal Rate Based
LCM	Liquidity and Capital Management
LCR	Liquidity Coverage Ratio
LGD	Loss Given Default
LT	Lange Termijn
LTRO	Long-Term Refinancing Operations
MCRE	Maximum Credit Risk Exposure
MREL	Regulatory Technical Standards on minimum requirement for own funds and eligible liabilities
NBB	Nationale Bank van België
NIG	Non-Investment Grade
NSFR	Net Stable Funding Ratio
W&V	Winst en Verlies
RoNRE	Return on Normative Regulatory Equity
SRB	Single Resolution Board (Gemeenschappelijke Afwikkelingsraad)
SREP	Supervisory Review and Evaluation Process
T-LTRO	Targeted Long-Term Refinancing Operations
VaR	Value at Risk

AANVULLENDE INLICHTINGEN

ADRESSEN VAN DE BELANGRIJKSTE DOCHTERONDERNEMINGEN EN VAN HET BIJKANTOOR VAN BELFIUS BANK EN BELFIUS INSURANCE(1)

Belfius Auto Lease
Operationele leasing van voertuigen en diensten op het gebied van beheer van wagenparken, onderhoud en schadebeheer
Rogierplein 11 - B-1210 Brussel
Tel.: +32 2 285 35 94
Fax: +32 2 285 35 35
www.belfius-autolease.be

Belfius Bank, Dublin Branch
Beheer van een investeringsportefeuille in Credit Spread Portfolio
23 Shelbourne Road – IRL-IFSC Dublin 4
Tel.: +353 15 31 15 00
Fax: +353 18 29 15 77

Belfius Commercial Finance
Financiering van handelsvorderingen op schuldenaars, dekking van het insolventierisico van schuldenaars en terugvordering van handelsvorderingen op schuldenaars
Rogierplein 11 - B-1210 Brussel
Tel.: +32 2 285 26 11
Fax: +32 2 285 26 99
www.belfius-commercialfinance.be

Belfius Insurance
Verzekeringsonderneming die levens- en niet-levensverzekeringsproducten en spaar- en beleggingsproducten verkoopt voor particulieren, zelfstandigen, vrije beroepen, ondernemingen, de publieke sector en de sociale sector
Galileelaan 5 - B-1210 Brussel
Tel.: +32 2 286 76 11
Fax: +32 2 286 76 99
www.dvvlap.be
www.belfius-verzekeringen.be

Belfius Insurance Invest
Beheersvennootschap van investeringen voor Belfius Insurance
Galileelaan 5 - B-1210 Brussel
Tel.: +32 2 286 69 22
Fax: +32 2 286 72 20

Belfius Ireland Unlimited Company
Beheer van een obligatieportefeuille Public Sector
23 Shelbourne Road - IRL-IFSC Dublin 4
Tel.: +353 15 31 15 00
Fax: +353 18 29 15 77

Belfius Lease
Financiële leasing en renting van professionele uitrustingsgoederen aan de publieke sector
Rogierplein 11 - B-1210 Brussel
Tel.: +32 2 222 37 08
Fax: +32 2 222 26 23
www.belfius-lease.be

Belfius Lease Services
Financiële leasing en renting van professionele uitrustingsgoederen aan zelfstandigen, ondernemingen en beoefenaars van een vrij beroep
Rogierplein 11 - B-1210 Brussel
Tel.: +32 2 222 37 08
Fax: +32 2 222 26 23
www.belfius-lease.be

Corona
Directe verzekeringen voor particulieren (levens- en niet-levensverzekeringsproducten)
Metrologielaan 2 - B-1130 Brussel
Tel.: +32 2 244 22 11
www.coronadirect.be

Crefius
Toekenning en beheer van hypothecaire kredieten

Maatschappelijke zetel
Pachecolaan 44 - B-1000 Brussel
Tel.: +32 2 222 11 11
Fax: +32 2 222 40 32

Exploitatiezetels
Chaussée de Dinant 1033 - B-5100 Wépion
Tel.: +32 81 46 82 11
Fax: +32 81 46 05 55

H. Consciencestraat 6 – B-8800 Roeselare
Tel.: +32 51 23 21 11
Fax: +32 51 23 21 45

Elantis
Toekenning en beheer van hypothecaire kredieten en consumptiekredieten via een netwerk van aanbrengers

Maatschappelijke zetel
Rue des Clarisses 38 - B-4000 Luik
Tel.: +32 4 232 45 45
Fax: +32 4 232 45 01

Exploitatiezetel
Sint-Michielslaan 50 - B-1040 Brussel
Tel.: +32 2 732 12 12
Fax: +32 2 737 29 27
www.elantis.be

The Studio
Digitaal lab richt zich op de ontwikkeling en de verkoop van technologische oplossingen
Rogierplein 11 - B-1210 Brussel
Tel.: +32 2 222 09 36

(1) Deze lijst bevat de dochterondernemingen en het bijkantoor die operationele bank- of verzekeringsactiviteiten uitoefenen (of waarvan de activiteit bijdraagt aan dergelijke activiteiten).

ALGEMENE GEGEVENS OVER BELFIUS BANK

Maatschappelijke benaming
Belfius Bank NV

Contact
Tel.: +32 2 222 11 11
Fax: +32 2 285 14 30

Maatschappelijke zetel
Pachecolaan 44
B-1000 Brussel

Algemeen postadres
Rogierplein 11
B-1210 Brussel

Ondernemingsnummer
RPR Brussel BTW BE 0403.201.185

FSMA-nummer
19649 A

Internetadres
www.belfius.be
www.belfius.com

KLACHTEN

Bij problemen wendt u zich eerst tot uw kantoor of uw relatiebeheerder en, indien het probleem niet opgelost is, tot de dienst Klachtenbeheer.

Belfius Bank
Dienst Klachtenbeheer – RT 23/14
Pachecolaan 44
B-1000 Brussel
E-mail: claim@belfius.be

Als het antwoord niet voldoet, kunt u zich wenden tot de Negotiator van Belfius Bank.

Belfius Bank
Negotiation – RT 23/17
Pachecolaan 44
B-1000 Brussel
E-mail: negotiation@belfius.be

Als u als natuurlijke persoon optreedt voor privédoeleinden en u over het antwoord van bovengenoemde instanties van de bank niet tevreden bent, kunt u zich voor de bankproducten wenden tot de Ombudsdienst voor de Financiële Sector.

Ombudsdienst voor de Financiële Sector
North Gate II, Koning Albert II-laan 8, bus 2
B-1000 Brussel
Tel.: +32 2 545 77 70
Fax: +32 2 545 77 79
E-mail: Ombudsman@Ombudsfin.be

Voor de verzekeringsproducten kunt u zich wenden tot de Ombudsdienst Verzekeringen.

Ombudsdienst Verzekeringen
de Meeussquare 35
B-1000 Brussel
E-mail: info@ombudsman.as

CONTACT

Wenst u meer info over Belfius Bank & Verzekeringen? Surf dan naar *www.belfius.be*.

Hebt u een vraag over de resultaten of de strategie van Belfius Bank? Stuur dan een mail naar *financialcommunication@belfius.be*.

Of hebt u een andere vraag?
Bel dan +32 2 222 12 02
(ma-vrij: 8 uur - 22 uur / za: 9 uur - 17 uur).

Uiteraard kunt u ons ook volgen op de sociale netwerken:

facebook.com/Belfius
twitter.com/Belfius
LinkedIn.com/company/Belfius
YouTube.com/BelfiusBe

Belfius
Bank & Verzekeringen

Verantwoordelijke uitgever: Belfius Bank NV, Pachecolaan 44, 1000 Brussel